~~[illegible]~~

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

Kolderup-Rosenvinge, Professor, R. af D.

P. Bang, Professor, R. af D.

A. L. Casse, Lands-Overrets-Assessor, Lic. jur.

Sex og tredivte Bind.

Kjøbenhavn 1840.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Udvalg af Domme, afsagte ved den Kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stads-Ret i Kjøbenhavn.

No. 1.

En oprindeligviis til Ihændehaveren udstædt kongelig Obligation, der senere har erholdt en i vedkommende Bøger noteret Paategning om at tilhøre en bestemt Person, kan, skjøndt den siden er ved en paa behørig Maade noteret Paategning transporteret til Ihændehaveren, vindiceres fra den, der bona fide og justo titulo har erhvervet samme, naar den til Ihændehaveren meddeelte Transport er falsk.

I Sagen:

Directionen for det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse,

contra:

Hofbager Piper og Kammeradvocaten.

(Affagt den 28de Mai 1838.)

Efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen have Citanterne, Directionen for det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse, saggivet Indstævnte, Hofbager Piper, til under en daglig Mulct at uble-

vere en fornævnte Enke- og Børneforsørgelseskasse tilhø-
rende kongelig Obligation No. 501, dateret 18de De-
cember 1824, stor 2000 Rbdlr. Sølv, som af forhen-
værende Hovedkasserer ved bemeldte Theater, F. A. C.
Printzlau, skal være bleven fravendt fornævnte
Kasse, og som Indstævnte Hofbager Piper har i sin
Besiddelse, samt til at betale Citanterne de af denne
Obligation fra 11 December 1833 hævede Renter, med
4 pCt. Renter deraf fra Datum af Klagen til Forligelses-
commissionen til Betaling skeer, og in subsidium, for
det Tilfælde at Indstævnte Hofbager Piper for Ci-
tanternes Tiltale skulde blive frifunden, Kammeradvo-
caten til at høre den kongelige Kasse tilpligtet at holde
meerbemeldte Enke- og Børneforsørgelseskasse skadesløs,
ved enten til Directionen for samme at udlevere 2000
Rbdlr. S. i kongelige 4 pCt. rentebærende Obligationer,
eller at betale disses Værdie efter den ved Betalingstiden
gjeldende gangbare Priis, alt med skadesløse Renter deraf
fra 11 Decbr. 1833 til Udlevering eller Betaling skeer.

Citanterne have derhos paastaaet de Indstævnte
tilpligtede in subsidium at betale denne Processes Om-
kostninger skadesløst.

Derimod har Indstævnte Hofbager Piper i
Indlæg af 30te November 1835 principaliter paa-
staaet Frifindelse, og subsidialiter, at han ikkun bør
tilpligtes at udlevere den omhandlede Obligation og
betale de Renter, han af samme har hævet, imod at
Citanterne til ham erlægge den af ham for Obligationen

talte Sum 1820 Rbdlr. 4 Mk. 4 ß. Sedler og Tegn, med Renter heraf fra 22de Januar 1834, hvorhos han i Indlæg af 16de October f. A. har med Hensyn til at der ved den i Justitssagen imod ovennævnte Printzlau afsagte Høiesteretsdom er tilkjendt Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse Erstatning hos Printzlau for den omqvæstionerede Obligation, i alt Fald har paastaaet sig frifunden for Citanternes Søgsmaal som for tidligt anlagt.

Kammeradvocaten har paa den kongelige Kasses Vegne paastaaet enten Sagen afviist, eller nysnævnte Kasse for Citanternes Tiltale frifunden og sig tillagt Kost og Tæring eller Salair med noget Tilstrækkeligt.

Indstævnte Hofbager Piper maa efter den af ham brugte Procedure ansees at have indrømmet, at Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse har været Eier af den under Sagen omhandlede Obligation, der oprindeligviis er udstædt til Ihændehaveren, men, efterat den senere havde erholdt en Paategning om at tilhøre forbemeldte Kasse og ikke at kunne afhændes uden vedkommende Bestyrelses Samtykke, hvilken den 19de December 1826 er noteret i Statsgjeldscontoirets Bøger, under 12te October 1833 er forsynet med en ny Paategning, ifølge hvilken den transporteres til Ihændehaveren, hvilken Paategning, der er underskreven "Directionen for Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse F. Holstein, Collin", den 15de f. M. er blevet noteret i Statsgjeldscontoirets Bøger.

Forsaavidt nu Indstævnte Hofbager Piper har formeent, at der maa tillægges ham Frifindelse, i alt Fald for Søgsmaalet som for tidligt anlagt, fordi der ved den i Justitssagen imod forhenværende Theaterkasserer Printzlau afsagte Høiesteretsdom er tilkjendt Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse Erstatning hos bemeldte Printzlau for den omhandlede Obligation, hvoraf skulde følge, at Citanterne ikke kunne holde sig til Andre end til ham, i det Mindste ikke saalænge det ei er godtgjort om fornævnte Kasse ikke engang i Tiden kan hos ham erholde Erstatning, kan denne Formening naturligviis ikke komme i Betragtning, hvor der, som in casu, er Spørgsmaal om at vindicere en Vedkommende fravendt Eiendom.

Naar dernæst Indstævnte Hofbager Piper til Styrke for sin Paastand om Frifindelse har paaberaabt sig, at det ikke er af Citanterne beviist, at den oftmeldte Obligation er paa ulovlig Maade fravendt Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse, eller at den paa samme tegnede Transport til Ihændehaveren er falsk, skjønnes ikke denne Benægtelse at kunne medføre det af ham attraaede Resultat. Om det nemlig end ikke ved de af forhenværende Theaterkasserer Printzlau under den imod ham anlagte Justitssag afgivne Forklaringer maatte kunne ansees tilstrækkeligt oplyst, at han har disponeret over den omqvæstionerede Obligation imod vedkommende Bestyrelses Vidende og Villie, og in specie i dennes Navn meddeelt en falsk Transport paa samme, saa kan

ke efter Sagens Natur ikke antages at være Citanter-
nes Sag at føre Beviis for at Obligationen er fravendt
dem paa uretmæssig Maade, eller at den ommeldte
Transport er falsk, ligesom der ikke heller efter Sagens
specielle Omstændigheder og den af Parterne brugte Pro-
cedure findes Anledning til at anvende Benægtelsesed.

Men selv under Forudsætning af at Obligationen
paa ulovlig Maade maatte være frakommen Enke- og
Børneforsørgelseskassen, og at den samme paategnede
Transport til Ihændehaveren maatte være falsk, har
Indstævnte Hofbager Piper formeent at burde til-
lægges Frifindelse, fordi han ikke, da han tilforhandlede
sig Obligationen, som han kjøbte i Januar 1834 af en
Mægler her i Staden, havde nogen Formodning om,
eller Anledning til at formode, at den var paa ulovlig
Maade kommen ud af den titnævnte Kasses Besiddelse.

Dette Moment vilde være afgjørende til Fordeel
for Indstævnte, saafremt det var Tale om en oprinde-
ligviis til Ihændehaveren udstædt Obligation, som var
vedbleven at lyde paa Ihændehaver, uden nogen mel-
lemkommende i Statsgjeldscontoirets Bøger noteret
Paategning, hvorved den var kommen til at lyde paa
Navn, eftersom et saadant Document, efter dets eien-
dommelige Beskaffenhed, maa sættes i Klasse med
Penge og følgeligen ikke kan vindiceres fra den, der i
god Troe har erhvervet samme *). Men et andet Re-

*) Cfr. en i Høiesteret den 9de Mai 1804 stadfæstet
Hof- og Stadsretsdom af 19de December 1803 i Ar-

sultat maa statueres i Henseende til saadanne Obligatio-
ner, der, oprindeligviis udstædte paa Ihændehaveren,
senere have erholdt en paa behørig Maade noteret Paa-
tegning om at tilhøre en bestemt Person, som paastaaer
at den er frakommen ham paa ulovlig Maade, om den end
paa nye er bleven noteret som tilhørende Ihændehaveren.

Grunden til at en til Ihændehaveren udstædt Obli-
gation, der vedbliver at have denne Characteer, maa
under den ovennævnte Betingelse undtages fra den en
Eier efter vor Lovgivning ellers tilkommende Vindica-
tionsret, ligger i at det Modsatte vilde komme i Strid
med den Hensigt, hvori Obligationer paa Ihændehaver
udstædes, ifølge hvilken de uden videre skulle kunne gaae
fra Mand til Mand, og herved kan Ingen komme til
at lide noget Tab, hvorover han med Føie kan beklage
sig, da den, der lader en Obligation udstæde paa Ihæn-
dehaver, eller erhverver den, medens den endnu uforan-
dret befinder sig i denne Tilstand, maa vide at han er
udsat for at kunne miste samme. Men hvor en Obli-
gations Eier har ladet den forsyne med en Paategning
om at den er ham tilhørende, og Paategningen paa
behørig Maade notere, er Obligationens oprindelige Be-
skaffenhed, i Medhold af hvilken den ikke kunde være

kiv for Retsvidenskaben og dens Anvendelse, 1 Bd.
p. 250-253, cfr. p. 447-448, og Conferentsraad
Ørsteds Bemærkninger over Vindicationen af
Gjeldsbreve, som lyde paa Ihændehaveren, i samme
Bind af bemeldte Arkiv p. 501-519.

Gjenstand for Vindication, forandret, og et Factum foregaaet, hvis Betydning er den, at Eieren vil sikkres mod den Fare, hvorfor Obligationens Egenskab, som lydende paa Ihændehaver, udsatte ham, og at Enhver maa vogte sig for at erhverve Documentet, naar han ikke har forvisset sig om at det paa lovlig Maade har ophørt at være den paagjeldende Persons Eiendom.

Vel kunde Frd. 7de Februar 1823 §. 2 synes at afgive et Argument herimod, da den fastsætter, at Obligationer og Penge-Effecter, som enten ifølge deres oprindelige Indhold eller efter foregaaende Transport ere i vedkommende Bøger noterede som lydende paa Ihændehaver, ikke kunne være Gjenstand for Mortification, men denne Lovbestemmelse kan i alt Fald alene antages at indeholde Reglen med Hensyn til Adgangen til at erholde Mortifications-Bevilling, hvorimod den ikke giver nogen Forskrift med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den, hvem en Obligation paa ulovlig Maade er fravendt, kan, uagtet den er bleven noteret paa Ihændehaver, gjøre sin Ret gjeldende imod den, som er kommen i Besiddelse af samme.

Vel lader sig med Hensyn til det saaledes antagne Resultat erindre, at Adgangen til at vindicere Obligationer, som den omqvæstionerede, fra den, der bona fide har erhvervet samme, kan medføre særdeles betydelige Inconvenientser og navnligen lægge Hindringer i Veien for den fri Omsætning med Statspapirer, men, uden at tale om at et modsat Resultat vilde have maaskee

ikke mindre Uleiligheder i Følge med sig, saa skjønnes det ikke at dette Hensyn kan være afgjørende, hvor Spørgsmaalet alene dreier sig om hvad der bør antages i Overeensstemmelse med den bestaaende Lovgivning.

Ifølge det Foranførte maae Citanterne være berettigede til at erholde den omqvæstionerede Obligation udleveret af Indstævnte Hofbager Piper, hvis Sag det, da han tilforhandlede sig samme, havde været at undersøge, hvorvidt den paategnede Transport var ægte*). Thi den af ham yttrede Formening, at den stedfundne Notering i Statsgjeldscontoirets Bøger af Transporten indeholdt tilstrækkelig Legitimation for at Obligationen var paa lovlig Maade ophørt at være Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasses Eiendom, kan ikke gives Medhold, efterdi Noteringen ifølge sin Natur ikke afgiver noget Beviis for Transportens Ægthed, men er indført i Øiemed, der ikke staae i Forbindelse med Tilveiebringelsen af nogen Garantie i saa Henseende.

Indstævnte Hofbager Piper vil følgeligen være at tilpligte under en daglig Mulct, der passende findes

*) I Systematisk Fremstilling af den danske Processmaade af Bang og Larsen, er det her omhandlede Spørgsmaal besvaret paa en modsat Maade; vide dette Tidsskrifts 32 Bd. p. 264 seq. Herved kan tillige mærkes den Synsmaade, der ligger til Grund for det af Conferentsraad Ørsted i Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed 5te Bd. 1 Stk. p. 141-142 brugte Raisonnement.

e kunne bestemmes til 5 Rbdlr. Sølv for hver Dag ...n sidder Dommen overhørig, at udlevere den omhand... ...de Obligation til Citanterne. Forsaavidt disse have ...astaaet Indstævnte Hofbager Piper tilpligtet at ...etale til dem de af Obligationen fra 11te December 1833 hævede Renter, kan deres Paastand ikke tages til Følge, da han har været bonæ fidei possessor, hvorimod han, i Medhold af den af ham brugte Procedure, vil være pligtig at udrede de Renter, han har oppebaaret siden 22de Januar 1834, da han erhvervede Obligationen, indtil Udlevering skeer, af hvilket Rentebeløb det imidlertid ikke, saaledes som Citanterne have formeent, kan paalægges ham at tilsvare Renter.

Forsaavidt Indstævnte Hofbager Piper subsidialiter har paastaaet, at han ikkun bør tilpligtes at udlevere den omhandlede Obligation og betale de af samme hævede Renter imod at Citanterne til ham erlægge den af ham for Obligationen betalte Sum 1820 Rbdlr. 4 Mk. 4 ß. Sedler og Tegn, med Renter heraf fra den 22de Januar 1834, da kan dette ikke gives Medhold, da det ikke kan paaligge Citanterne at holde ham skadesløs for det Tab, han maatte have lidt ved at tilforhandle sig deres Eiendom.

Som Følge af dette Sagens Udfald vil den af Citanterne in subsidium nedlagte Paastand over den kongelige Kasse bortfalde*).

*) I 5te Udgave af sin Formularbog p. 49 har Conferentsraad Ørsted yttret sig over det Spørgsmaal:

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve, dog at Citanterne have at udrede Salarium til Kammeradvocaten med 30 Rbdlr. Sølv.

Det Sagen, forsaavidt samme ikke har været beneficeret, tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Hofbager Piper bør, under en daglig Mulct af 5 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse for hver Dag han sidder Dommen overhørig, til Citanterne, Directionen for det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse, udlevere den under Sagen omhandlede kongelige Obligation No. 501, dateret 18de December 1824, stor 2000 Rbdlr. Sølv. Saa bør han og til Citanterne betale de Renter, han af bemeldte Obligation har oppebaaret fra 22de Januar 1834 indtil Udlevering af Obligationen finder Sted.

Processens Omkostninger ophæves.

I Salair til Kammeradvocaten betale Citanterne 30 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

om den i Statsgjeldscontoirets Bøger stedfundne Notering af en paa en Statsobligation meddeelt Transport kan paadrage den kongelige Kasse noget Ansvar for Transportens Ægthed.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 12te November 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret imellem Citanten og Contracitanterne ophæves. Til den kongelige Kasse betale Contracitanterne Processens Omkostninger for Høiesteret skadesløst og derunder i Salarium til Justitsraad Blechingberg 80 Rbdlr. Sølv. Til Justitskassen betaler Citanten 5 Rbdlr. Sølv.

* * *

Som noget, der sikkert ikke vil være uden Interesse, bemærkes at den altonaiske Overappellationsret ved en den 28de Marts 1806 afsagt Dom har admitteret Vindication i et, med det ved den ovenfor meddeelte Dom afgjorte nær beslægtet Tilfælde, i hvilket den Omstændighed specielt kunde synes at tale imod Anvendelsen af den ved de Love, hvorefter Sagen afgjordes, hjemlede strenge Vindicationsret, at Paategningen, ved hvilken den paagjeldende, oprindeligviis til Ihændehaveren udstædte Obligation var kommen til at lyde paa Navn, var borttaget af samme inden den solgtes, saa at Kjøberen ikke havde Anledning til at formode at den nogensinde havde lydt paa Andre end Ihændehaveren.

Factum i denne Sag var følgende. Bestyrerne af et Fideicommis, der eiede 4 af det kongelige Finants-Collegium til Ihændehaverne, hver for 1000 Rdlr. Species, udstædte Obligationer, henhørende til det ifølge

Patent af 30te September 1796 optagne Statslaan, havde den 15de Februar 1798 ladet bemeldte Obligationer notere i det Altonaiske Bankcontoirs Bøger paa Fideicommisbestyrelsens Navn, og om den saaledes stedfundne Transport havde Bankcontoiret meddeelt Obligationerne Paategning. En af Fideicommissets Bestyrere misbrugte Ihændehavelsen af Obligationerne til af dem at udslette den af Bankcontoiret givne Paategning, for at kunne afhænde dem, der ved denne Paategnings Tilintetgjørelse kom til at lyde paa Ihændehaver. Tre af dem bleve ved en Mægler falbudne til N. N., som, uden at have nogen Mistanke om den med Hensyn til dem brugte svigagtige Omgang, i Februar 1805 kjøbte den ene for egen, og de 2 andre for fremmed Regning. Undersøgelser bleve imidlertid indledede imod det ovenmeldte Medlem af Fideicommis-Bestyrelsen, og da han havde vedgaaet at have gjort sig skyldig i den omhandlede Forfalskning, indkaldtes ved Proclama de, der maatte formene at have noget Krav paa de titnævnte Obligationer. Ifølge heraf meldte N. N. sig og imod ham anlagde da Fideicommissets Bestyrelse en Sag, hvorunder han paastodes tilpligtet at udlevere de paagjeldende Obligationer, samt at tilsvare de af dem hævede Renter.

Den Altonaiske Magistrat deciderede under 7de October 1805, at N. N. skulde udlevere den af bemeldte Obligationer, som han besad proprio nomine, og tilsvare de af samme oppebaarne Renter, men at

han med Hensyn til de 2 andre Obligationer skulde være fri for Vedkommendes Tiltale, saafremt han med sin Eed bekræftede, at han ikkun som Commissionair havde dem i sin Besiddelse og allerede paa den Tid, da han meldte sig efter Proclama, ikke besad dem proprio nomine. Sagen indankedes til Overappellationsretten, som under 28de Marts 1806 stadfæstede den paaankede Dom, dog saaledes at N. N. fritoges for at refundere de Renter, han havde oppebaaret inden Paaklage fandt Sted.

Endnu kan i denne Materie mærkes en i dette Tidsskrifts 34te Bind p. 298-303 indført Lands-Over- samt Hof- og Stadsrets Dom, hvorved er antaget, at en paa Ihændehaver lydende kongelig Obligation ikke kan vindiceres fra den, der bona fide har erhvervet samme, uagtet det oplyses at den har havt en, ikke i vedkommende Authoritets Bøger noteret Paategning om at tilhøre en bestemt Person, naar det Stykke Papiir, hvorpaa denne Paategning fandtes, var fraklippet Obligationen førend den solgtes.

No. 2.

En Læredreng, der havde udviist Utroskab i den ham anbetroede Gjerning, antaget ikke at kunne derfor drages til Ansvar af det Offentlige.

I Sagen:

Procurator Borup, som Actor,

contra:

Arrestanten Svend Ludvig Hilstrøm.

(Affagt den 31te Juli 1838.)

Da Arrestanten, Svend Ludvig Hilstrøm, der stod i Lære hos Naalemagermester Formanovsky her i Staden, den 23de April sidstleden skulde forlade dennes Tjeneste, forefandtes deels i Arrestantens i Mesterens Leilighed henstaaende ulaasede Skriin, deels bag ved samme, noget Messingtraad, en betydelig Mængde Messingskjæfter og Knappenaalshoveder, samt endeel løse færdige Knappenaale, hvilket Alt Arrestanten har vedgaaet at være hans Mester tilhørende. Da Arrestanten imidlertid under vedholdende Benægtelse af at ville have tilvendt sig disse Koster, har angivet at det forommeldte ufuldførte Naalemagerarbeide var en Deel af hvad Tid efter anden har været ham betroet til Forarbeidelse, men som han, da han ei kunde overkomme samme og ei heller af Frygt for Straf turde tilbagelevere det ufuldført, har villet opbevare indtil han ved opnaaet større Færdighed i Haandværket saae sig istand til at færdiggjøre det, og at han, hvad angaaer de færdige Knappenaale, der ved Drøftning paa et Trug vare affaldne, hvilket han ei turde aabenbare fordi han ved en lignende tidligere Leilighed var truet med Prygl, havde taget dem til sig i det Øiemed, naar han fik Knappenaale af lige Størrelse til Forarbeidelse, at lægge dem deriblandt, og da der ikke findes at være

afgjørende Grunde til at forkaste hvad han saaledes har anbragt, vil hans med de omhandlede Koster brugte Forhold ei kunne betragtes som Tyverie. Ei heller skjønnes samme, forsaavidt han derved har udviist Utroskab i den ham anbetroede Gjerning, at være af saadan Beskaffenhed, at han derfor ifølge Lovgivningens Grundsetninger og Frd. 22de October 1701, 2 Post, Cap. 3, §. 6, kan af det Offentlige være at drage til Ansvar.

Arrestanten vil desaarsag for Actors Tiltale blive at frifinde, hvorhos han dog, da han har givet grundet Anledning for det Offentlige til at foranstalte Undersøgelse og Bedømmelse af hans Forhold, vil have at tilsvare Actionens Omkostninger og deriblandt det Actor, Procurator Borup, tilkommende Salarium, hvilket bestemmes til 5 Rbdlr. Sølv.

Sagførelsen har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestanten, Svend Ludvig Hilstrøm, bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være, dog at han tilsvarer alle af Actionen lovligen flydende Omkostninger og deriblandt i Salarium til Actor, Procurator Borup, 5 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 3.

Arbitrair Straf for at have indgivet et Fruentimmer Midler, sigtende til hendes Fosters Fordrivelse, og for en Jordemoder, der ikke havde efterkommet det kongelige

danske Cancellies Circulair-Skrivelser af 24de December 1802 og 25de Januar 1806, samt Bekjendtgjørelse af 17de October 1827.

I Sagen:

Procurator Bang, som Actor,

contra:

Arrestanten Christian Frederiksen (ogsaa kaldet Christian Madsen Frederiksen), Arrestantinden Christophine Marie Pinguely (ogsaa kaldet Jeppesen), samt de Tiltalte Petrine Nicoline Bjørn, Thygesens Hustrue, og Ingeborg Møller, Olsens Enke.

(Afsagt den 4de August 1838.)

Under nærværende Sag actioneres Arrestanten, Christian Frederiksen (ogsaa kaldet Christian Madsen Frederiksen), for Hoer og Blodskam, samt for at have været Medvider i at Arrestautinden Christophine Marie Pinguely indtog Midler sigtende til sit Fosters Fordrivelse og fødte i Dølgsmaal; nysnævnte Arrestantinde for Blodskam; for at have brugt Midler, sigtende til sit Fosters Fordrivelse og født i Dølgsmaal; Tiltalte Petrine Nicoline Bjørn, Thygesens Hustrue, for at have indgivet Arrestantinden Pinguely Midler, sigtende til hendes Fosters Fordrivelse, og Tiltalte Ingeborg Møller, Olsens Enke, for Overtrædelse af de hende som Jordemoder paaliggende Pligter.

Det er oplyst at Arrestantinden C. M. Pingsely, der er 19 Aar gammel og siden hendes paa Langeland bosatte Bedstemoders Død i 1833 har været i Huset hos Arrestanten Christian Frederiksen (ogsaa kaldet Christian Madsen Frederiksen), er i Begyndelsen af forrige Aar bleven besvangret af Sidstnævnte, der flere Gange havde Samleie med hende, som, efter hendes Forklaring, hvis Rigtighed Arrestanten imidlertid har benægtet, ikke vilde tilstæde ham det, og navnlig første Gang anvendte betydelig Modstand, men nødtes til at give efter. Bemeldte Arrestantinde har udsagt, at hun, da Menstruationen omtrent 6 Uger efter ophørte hos hende, herom underrettede Arrestanten, som da svarede, at det vel var Forkjølelse, men nogle Dage efter sagde til hende, at hun skulde gaae ud til Tiltalte Thygesen, for at denne, ifølge en Aftale, han havde truffet med hende, kunde sige Arrestantinden, om hun var frugtsommelig eller ikke. Da hun indfandt sig hos bemeldte Tiltalte yttrede denne, at hun ikke endnu kunde sige Arrestantinden Besteed, fordi hun ikke havde ventet, at hun var kommet saa hurtigt, men anmodede hende om at komme igjen Dagen efter, og da Arrestantinden havde efterkommet denne Anmodning leverede Tiltalte hende en Kop, hvori var noget mørkt Fluidum, hvilket hun lod Arrestantinden drikke, idet hun sagde, at saafremt det var hendes Maanedlige, der var udebleven, vilde det indgivne Middel nok fremkalde det igjen. Da dette ikke i Løbet

af 8 Dage blev Tilfældet, underrettede Arrestantinde herom Arrestanten, der da, efter hendes Forklaring befalede hende igjen at gaae ud til bemeldte Tiltalte som paa nye indgav hende en Portion Fluidum af samme Udseende som det, hun første Gang havde faaet, med Bemærkning, at hvis det ikke hjalp maatte hun være frugtsommelig. Da omtrent en Tid af 14 Dage var gaaet uden at Menstruationen havde indfundet sig, leverede Arrestanten, efter hvad Arrestantinden har forklaret, hende 2 Brækpulvere, med hvilke hun skulde gaae ud til meerbemeldte Tiltalte. Denne sammenrørte 1½ Pulver, hvilket hun indgav Arrestantinden, hvem hun, da hiint ikke virkede, kort efter indgav det tiloversblevne halve Pulver, uden at det dog gjorde anden Virkning end at Arrestantinden kom til at opkaste ubetydeligt.

Den 14de Juni forrige Aar om Formiddagen fødte derefter Arrestantinden Pinguely paa det til Arrestanten Frederiksens Eiendom i Hausergaden hørende Locum et Barn, der, efter Arrestantindens Forklaring, idet det gik fra hende, faldt ned i Locumskassen, hvorfra det, da Fødselen øieblikkelig opdagedes ved en i Nærheden værende Pige, strax efter foranstaltedes optaget, men befandtes uden Liv, og senere nedgravedes af Arrestanten Frederiksen i en i hans ovennævnte Eiendom værende Jordkjelder, omtrent ½ Alen ned i Jorden under en Kalkkule, hvor Levningerne af Liget fandtes, da der i Midten af November f. A. var til Politiet skeet Anmeldelse om det Passerede.

Hvad nu den Deel af Sagen betræffer, hvorunder Arrestantinden Pinguely actioneres for at have brugt Midler, sigtende til sit Fosters Fordrivelse, skjønnes der ikke at være fremkommet Beviis for at hun har gjort sig skyldig i det hende imputerede Forhold. Thi vel har Tiltalte Thygesen udsagt, at de mellem hende og Arrestantinden i sin Tid faldne Yttringer vare af den Beskaffenhed, at Sidstnævnte, i det Mindste hvad de hende indgivne Brækpulvere angik, maatte antage, at disse skulde tjene til at fordrive hendes Foster, i hvilken Henseende det navnligen maa bemærkes, at Arrestantinden selv har vedgaaet, at fornævnte Tiltalte, førend hun indgav hende de ommeldte Brækpulvere, erklærede, efterat hun havde undersøgt, hvorvidt der var Melk i hendes Bryster, at hun var frugtsommelig i 2den Maaned. Men Arrestantinden har vedholdende og bestemt paastaaet, at have staaet i den Formening, at saavel det hende indgivne Fluidum, som Brækpulverne, alene havde til Hensigt at fremkalde Menstruationen, og at hun først efterat have indtaget bemeldte Pulvere blev underrettet om, i hvilket Øiemeed de omhandlede Midler vare indgivne hende, og hun har, in specie med Hensyn til den ovenmeldte Yttring af Tiltalte om at hun var frugtsommelig i 2den Maaned, erindret, at hun ikke antog Tiltalte for kyndig til at bedømme saadant.

Arrestantindens Foregivende om at hun har været uvidende om sin Tilstand vinder ogsaa nogen Styrke derved, at Jordemoder N. S. Seberg, som omtrent

14 Dage efterat Arrestantinden havde indtaget Bra
pulverne, undersøgte hende, da hun, som hun angive
efter Arrestanten Frederiksens Ordre paa nye v
gaaet ud til Tiltalte Thygesen, erklærede, at hu
ikke med Vished kunde sige om Arrestantinden var frug
sommelig eller ikke, og at hun, da hun paa nye unde
søgte hende efter Forløbet af imellem 14 Dage og
Uger, vel tydeligere skjønnede at hun var frugtsommeli
og underrettede Arrestantinden og nysnævnte Tiltalt
saavel derom, som om Tiden, naar hun kunde vente sin
Nedkomst, men dog ikke var fuldkommen vis paa at
hun var frugtsommelig, hvorfor hun tilkjendegav Arre-
stantinden, at hun muligen kunde feile, og at hun der-
for var villig til at gaae med hende til en Læge, for at
denne kunde undersøge hende. Med Henhold hertil har
ogsaa bemeldte Jordemoder forklaret, at hun efter den
Maade, hvorpaa hun har udtrykt sig ved den omhand-
lede Leilighed, ikke tør nægte Muligheden af at Arre-
stantinden endnu efter at hun var undersøgt 2den Gang
kan have staaet i den Formening, at hun ikke var frugt-
sommelig. Først efter at Arrestantinden, for at frem-
kalde Menstruationen, havde 1 à 2 Maaneder efter at
hun var bleven undersøgt af Jordemoder Seberg
brugt varmt Fodbad, hvilket Frederiksens Huus-
læge, Regimentschirurg Schjøtt, angives at have
ordineret og som denne, skjøndt han ikke erindrer at
have foreskrevet, dog ikke har kunnet benægte muligen at

[illegible] anbefalet, vil Arrestantinden være kommen til den [illegible], at hun var frugtsommelig.

Forsaavidt Arrestantinden dernæst actioneres for at have gjort sig skyldig i Barnefødsel i Dølgsmaal, findes [illegible] ikke heller at være fremkommet saadant Beviis, at hun kan dømmes. Det er nemlig, som i det Foregaaende bemærket, oplyst, at hun den 14de Juni forrige Aar om Formiddagen har paa det til Arrestanten Frederiksens Eiendom hørende Locum født et Barn, som strax efter Fødselen blev optaget af Locumskassen, hvori det laae, men befandtes uden Liv. Der er imidlertid ikke imod Arrestantindens Benægtelse fremkommet noget Beviis for at hun har født i Dølgsmaal. Efter hendes Forklaring følte hun den angivne Dag om Morgenen Smerter i Ryggen, hvorfor hun efter Arrestanten Frederiksens Kones Raad forblev i Sengen, men omtrent Kl. 11 om Formiddagen, da hun følte en naturlig Trang, stod hun op og gik ud paa Locummet, og imedens hun sad der paakom hende en voldsom Smerte i Ryggen, som om noget sprang itu, hvorhos i det samme en haard Masse foer ud af hendes Kjønsdele. Hun har fremdeles udsagt, at hun mærkede, at Massen var forbunden med hende ved en Tarm, som gik over, da hun greb om den for at tage den op, men hun har tillige forklaret, at hun, da Fødselen foregik, var saa betagen af Smerter, at hun ikke sandsede hvad der foregik, og ikke var sig tydeligt bevidst, at det var et Barn der var gaaet fra hende, hvilket

hun saa meget mindre kunde troe, som hun, selv na
hun antog at hun var frugtsommelig (hvorom hun h
indrømmet, at hun paa den Tid ikke lettelig længer
kunde nære Tvivl), maatte troe, at hun i det Høiest
var i den halve Tid af Svangerskabet.

Arrestantindens Forklaring, at hun ikke har hav
Tanke om at hun ved den omhandlede Leilighed skuld
føde, bestyrkes ogsaa ved flere Omstændigheder. Lige
som hun nemlig har udsagt, at hun ikke havde nogen
egentlig Overbeviisning om at være svanger, fordi hun
aldrig havde følt Fosteret bevæge sig, men i alt Fald
efter Arrestantens Paalæg var sindet at aabenbare sit
Svangerskab for hans Kone, naar det ei længere kunde
skjules, og hun ikke efter den Tid, der var forløben
siden Samleiet havde fundet Sted, kunde antage sin
Nedkomst for at være nær forestaaende, saaledes have
flere af de Personer, der havde Leilighed til at tage
Barnet i Oiesyn efter dets Fødsel, udsagt at det ikke
var fuldbaaret, og Stadsphysicus, Professor Hoppe
har som Resultat af den Undersøgelse, han har anstillet
med Levningerne af Barnets Cadaver, erklæret, at
Barnet er født i Svangerskabets 5te eller 6te Maaned
og altsaa før den Tid, det havde opnaaet den til at
vedligeholde et selvstændigt Liv fornødne Udvikling.

Ifølge Foranførte vil Arrestantinden, der ikke
findes forhen at have været tiltalt eller straffet, under
denne Deel af Sagen være at frifinde for Actors
Tiltale.

Endnu staaer for Arrestantindens Vedkommende tilbage at undersøge, om hun kan ansees at have gjort sig skyldig i Blodskam, under hvilket Sagens Punct det er godtgjort, at hun er Arrestanten Frederiksens Kones udenfor Ægteskab med en Gjæstgiver Pinguely fødte Datter, der er bleven opdragen hos Moderens Forældre paa Langeland indtil hun, som ovenfor bemærket, i Aaret 1833 kom her til Staden, for at være i Huset hos Frederiksen, ved hvilken Leilighed hendes Familie paa Langeland paalagde hende, at hun skulde udgive sig for at være en Datter af Skolelærer Jeppesen, hvis Kone var en Søster til Arrestantens Hustrue.

Vel er der fremkommen en ikke ringe Grad af Formodning om at Arrestantinden har vidst, at Arrestanten Frederiksens Kone var hendes Moder, uagtet denne først efterat Arrestantinden havde født udtrykkeligen har sagt hende det, og in specie har Tiltalte Thygesen forklaret, at Arrestantinden allerede for flere Aar siden har yttret, at Frederiksens Kone er hendes Moder, men der er dog ikke mod hendes Benægtelse tilveiebragt saadant Beviis, at hun derefter kan dømmes skyldig, hvorimod hun forsaavidt vil være at frifinde for Actors videre Tiltale.

Da Arrestanten Christian Frederiksen (ogsaa kaldet Christian Madsen Frederiksen), der er 36 Aar gammel og om hvem det ikke er oplyst, at han tilforn har været tiltalt eller straffet, men imod hvem

Undersøgelse har været indledet i forrige Aar, paa Grund af Mistanke om at han i svigagtig Hensigt havde sat Ild paa den ham tilhørende Eiendom, har benægtet at have været vidende om at Arrestantinden Pinguely var hans Kones Datter, og da der, uagtet nogen Formodning er fremkommen for at han har havt en saadan Kundskab, dog intet Beviis derfor er kommet tilstede, vil han ikke kunne dømmes som skyldig i Blodskam, men bliver med Hensyn til det ham saaledes imputerede Delictum at frifinde for Actors videre Tiltale.

Forsaavidt han dernæst actioneres for at have været Medvider i at Arrestantinden Pinguely indtog Midler, sigtende til hendes Fosters Fordrivelse, har Tiltalte Thygesen forklaret, at Arrestanten, der underrettede hende om at bemeldte Arrestantinde var frugtsommelig ved ham, oftere anmodede hende om at indgive Arrestantinden noget, hvorved hun kunde komme til at abortere, og da hun engang havde omtalt Rødviin med Sod i som et Middel, der kunde bruges, bemærkede, at der i saa Fald tillige maatte kommes Qviksølv deri, ligesom og, at han med hende havde truffet Aftale om at Arrestantinden skulde komme ud til hende, for at bibringes de omtalte Midler, navnlig de 2 Brækpulvere, som Arrestantinden angiver at have modtaget af ham. Arrestanten har imidlertid paa det Bestemteste benægtet Rigtigheden saavel af forbemeldte Tiltaltes Forklaring, som af Arrestantinden Christophine Pinguelys

[illegible], der, som ovenfor anført, er overeensstemmende [illegible], og navnligen benægtet at have enten directe eller indirecte givet Arrestanten Pinguely nogen Anvisning til at fordrive hendes Foster, eller til at fremkalde hendes udeblevne Menstruation eller i den Anledning at have talt med Tiltalte Thygesen eller leveret Arrestantinden de omhandlede Brækpulvere.

Da der nu ikke imod denne Arrestantens Benægtelse er fremkommet tilstrækkeligt Beviis for at han har gjort sig skyldig i det ommeldte Forhold, vil han ogsaa under denne Deel af Sagen være at frifinde for Actors videre Tiltale.

I Henseende til den Deel af Actionen, der gaaer ud paa at Arrestanten har været Medvider i at Arrestantinden har født i Dølgsmaal, bliver det en Følge af hvad der ovenfor er statueret med Hensyn til den Arrestantinden imputerede Barnefødsel i Dølgsmaal, at han, som derhos har paastaaet aldrig at have anmodet Arrestantinden om at føde i Dølgsmaal, i hvilken Henseende hendes Forklaring stemmer overeens med hans, vil være at frifinde.

Derimod vil Arrestanten, som har erklæret at ville have Straffen for den af ham vedgaaede Hoersforseelse fastsat ikke ved Resolution men ved Dom, for bemeldte Forseelse være at ansee med en Straf, som efter Omstændighederne, i Henhold til Bestemmelserne i Frd. 24de September 1824 §. 2, skjønnes at burde bestemmes til 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Tiltalte Petrine Nicoline Bjørn, Thyg
sens Hustrue, har vedgaaet at have indgivet Arresta
inden Pinguely saavel de ovennævnte 2 Portio
Fluidum, af hvilke hver bestod af omtrent 2 Sk
Rødviin, hvori var kogt noget Skorsteenssod og Fo
met for 4 ß. Qviksølv, som de ovenomhandlede Bra
pulvere, i den Hensigt at fordrive hendes Foster. Fo
dette hende saaledes overbeviste Forhold, hvortil hun ha
angivet at være bevæget ved Arrestanten Frederiksen,
der vedholdende og paa det Indstændigste skal hav
anmodet hende om at indgive Arrestantinden Midler,
der kunde fordrive Fosteret, og tillige lovet hende Penge
til derfor at indløse noget Tøi, hun havde staaende paa
Assistentshuset, men hvilke hun imidlertid ikke erholdt,
vil Tiltalte, der er 39 Aar gammel og ikke befindes
forhen at have været tiltalt eller straffet, være at ansee
med en arbitrair efter Lovgivningens Analogie lempet
Straf, der efter Omstændighederne findes at kunne
bestemmes til 1 Aars Forbedringshuusarbeide.

Alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet Salarium til Actor, Procurator Bang, som bestemmes til 10 Rbdlr. Sølv, ville Arrestantinden Christophine Marie Pinguely (ogsaa kaldet Jeppesen) og Arrestanten Christian Frederiksen (ogsaa kaldet Christian Madsen Frederiksen) samt Tiltalte P. N. Bjørn, Thygesens Hustrue, have at udrede in solidum.

Forsaavidt endeligen angaaer Tiltalte Jordemoder Ingeborg Møller, Olsens Enke, da er det ved hendes egen Tilstaaelse og de iøvrigt oplyste Omstændigheder godtgjort, at hun, som af Arrestanten Frederiksen, samme Dag som Arrestantinden havde født, blev kaldt til hende, hvem hun skildte ved Efterbyrden og ellers ydede Hjelp og blev foreviist det fødte Barn, ikke, uagtet dette angaves at være dødfødt under en Arrestantinden pludseligen paakommen Fødsel, har anstillet nogen Undersøgelse om hvorvidt Barnet kunde ansees at være dødfødt, eller til Vedkommende gjort nogen Anmeldelse om bemeldte Barns Fødsel, hvortil hun, i Medfør af Bestemmelserne i det kongelige danske Cancellies Circulair-Skrivelser af 24de December 1802 og 25de Januar 1806, samt Bekjendtgjørelse af 17de October 1827, var pligtig.

Den af hende i saa Henseende udviste Forseelse findes hun, der er 64 Aar gammel, at kunne affone med en Mulct, som bestemmes til 5 Rbdlr. Sølv og tilfalder Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, hvorhos hun for sit Vedkommende vil have at tilsvare Actionens Omkostninger, og derunder $\frac{1}{10}$ af det Actor tillagte Salair.

Sagens Behandling, forsaavidt samme efter Rescript 12te Juni 1807 hører under denne Rets Bedømmelse, saavelsom den befalede Sagførelse, har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Chri-stophine Marie Pinguely (ogsaa kaldet Je-pesen) bør for Actors videre Tiltale i denne Sag fr… at være.

Tiltalte Petrine Nicoline Bjørn, Thy-gesens Hustrue, og Arrestanten Christian Frede-riksen (ogsaa kaldet Christian Madsen Frede-riksen) bør hensættes, den Første til Arbeide i Kjø-benhavns Forbedringshuus i 1 Aar og den Sidste … Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage, hvor-imod den Sidste iøvrigt bør for Actors videre Tiltale i denne Sag frie at være.

Alle af Actionen flydende Omkostninger, derunder indbefattet Salarium til Actor, Procurator Bang, 10 Rbdlr. Sølv, have Arrestanten og Arrestantinden, samt Tiltalte Petrine Nicoline Bjørn, Thy-gesens Hustrue, Een for Alle og Alle for Een, at udrede.

Tiltalte Ingeborg Møller, Olsens Enke, bør til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse bøde 5 Rbdlr. Sølv, samt for sit Vedkommende tilsvare Actio-nens Omkostninger og derunder $\frac{1}{10}$ af det Actor tillagte Salair.

Den idømte Mulct at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

*   *   *

Høiesterets=Dom, afsagt den 12te Novbr. 1838.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør, forsavidt paaanket er, ved Magt at stande, dog saaledes at Straffen for Petrine Nicoline Bjørn, Thygesens Hustrue, bestemmes til 2 Aar. I Salarium til Advocat Schæffer for Høiesteret betale de Tiltalte, een for alle og alle for een, 20 Rbdlr. Sølv.

No. 4.

Ubeføiet Paastand om en Tingsvidnesags Afviisning paa Grund af at Vidnecitantens Værge ikke kunde sees at have meddeelt Samtykke til Tingsvidnets Optagelse. L. 1—13—19 anvendt. En Søstersøn kan ikke henregnes til de i L. 1—13—16 ommeldte villige Vidner.

I Sagen:

Forrige Gaardmand Ole Mogensen med Værge,

contra:

Sognefoged Jens Hansen, Justitsraad og Forvalter Povelsen, samt forrige Tjener Hans Jensen.

(Afsagt den 6te August 1838.)

Ifølge dertil allernaadigst meddeelt frie Proces har Citanten, forhenværende Gaardmand Ole Mogensen af Liunge under Sorøe Amt, med Værge P. N. Nygaard til Frederikskilde, her til Retten, efterat Samme

ved Dom af 19de April d. A. havde afviist Sagen saa-
ledes som den først var anlagt, ved sin befalede Sag-
fører, Cancellieraad og Procurator Beyer, under
21de Juni d. A. udtaget nye Stævning, hvorved han
har søgt en inden Sorøe Birketing den 17de August
f. A. under et Tingsvidne, som optoges ved bemeldte
Birk i en Sag mellem Citanten mod fornævnte hans
Værge paa den ene og hans forrige Værge, Sognefoged
Jens Hansen, med Flere, paa den anden Side,
afsagt Kjendelse, hvorved nogle Vidner ere nægtede
afhørte, underkjendt og forandret, og Tingsvidnesagen
for disse Vidners Vedkommende tillagt Fremme, samt
de Indstævnte, bemeldte Sognefoged Jens Hansen,
Justitsraad og Forvalter Povelsen, samt forrige
Tjener Hans Jensen tilpligtede at betale Appellens
Omkostninger, som om Sagen ikke fra Citantens Side
havde været beneficeret, og at udrede Salair til hans
befalede Sagfører.

De Indstævnte have derimod paastaaet den paa-
ankede Kjendelse stadfæstet, forsaavidt Retten ikke maatte
finde Anledning til ex officio at kjende den uefterret-
telig med Hensyn til at Underdommeren formeentligen
burde have afviist Tingsvidnesagen, fordi det af den til
Birketinget af Citantens befalede Sagfører udtagne
Vidnestævning ikke kan sees, om Citantens nuværende
Værge har givet sit Samtykke til Tingsvidnets Op-
tagelse.

I begge Tilfælde have de paastaaet Citanten til-
[...] at betale dem Søgsmaalets Omkostninger skadesløs
eller med noget Tilstrækkeligt.

Hvad nu angaaer den Omstændighed, at det ikke
[...]gjort at Citantens nuværende Værge har givet sit
Samtykke til Tingsvidnets Optagelse, da skjønnes det
[...] at have kunnet begrunde Sagens Afviisning fra
[...]tinget, eftersom Værgen findes tilbørligen at have
[...]klaget Sagen til Forligelsescommissionen, hvorpaa
[...] efter dens Henviisning har overladt vedkommende
[...] Sagfører at behandle den ved Retten, hvor
Værgens Medvirken eller Samtykke nu ikke videre behø-
vedes til de enkelte procesfuale Handlinger, som maatte
ansees fornødne, hvilke Sagføreren ifølge den ham med-
deelte Ordre ligefrem maatte ansees bemyndiget til efter
bedste Skjønnende at iværksætte i den nu engang med
Værgens Samtykke anlagte Sag.

Hvad dernæst Sagens Realitet angaaer, da maa
det antages, at de indstævnte Vidner, Gaardmand
Hans Jørgensen og Indsidder Ole Sørensen,
ved den indankede Kjendelse ifølge L. 1—13—19 rette-
ligen ere nægtede Adgang til Vidnesbyrds Aflæggelse i
Sagen. Førstnævnte har nemlig under en mod ham
for Retten staaende Sag tilstaaet at have gjort sig
skyldig i Tyverie, og den Anden har ifølge en ham over-
gaaet Tyvsdom været straffet med Forbedringshuus-
arbeide.

Derimod kan det ikke bifaldes, at den mod ligeledes indstævnte Vidner Gaardmand Hans M gensens og Ungkarl Hans Madsens Førelse n lagte Protest er given Medhold, paa Grund af Førstnævnte er Citantens Broder og Sidstnævnte Ha Søstersøn.

Hensees nemlig til den Slægtskabsgrad, hvo Hans Madsen staaer til Citanten, da kan denne ik være til Hinder for hans Vidnesbyrds Modtagels eftersom den ikke kan ansees indbefattet under Ordene L. 1—13—16, hvilket Lovsted i alt Fald kun vild taale Udvidelse til Slægtskabsforhold, der ere aldele lige i Nærhed med de i Artiklen nævnte, og hva Gaardmand Hans Mogensen angaaer, da skjønnes det ikke rettere, end at adskillige af de under Sagen fremlagte Qvæstioner, in specie de under No. 1, 2 og 5 anførte, ere af den Beskaffenhed, at Andre end Citantens Nærmeste ikke vel kunne formodes desan-gaaende at vide Noget at forklare, hvorfor altsaa bemeldte Person, forsaavidt ellers Intet derfor maatte være til Hinder, i Overeensstemmelse med L. 1—13—16, 2det Membrum, bør admitteres til Vidnesbyrd. I Overeensstemmelse med det Ovenstaaende vil den under Sagen omhandlede Kjendelse være deels at forandre, deels at stadfæste.

Efter Omstændighederne ville Processens Omkost-ninger her for Retten være at ophæve, ligesom der heller ikke, efter det Udfald Sagen saaledes erholder,

an blive at tillægge Citantens beskikkede Sagfører det af ham paastaaede Salair.

Sagens Behandling i første Instants og den beskikkede Sagførelse, saavel for Underretten som her for Retten, har været forsvarlig.

Det befalede stemplede Papiir er forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den mod Afhørelsen af de tilstævnte Vidner, Gaardmand Hans Mogensen og Ungkarl Hans Madsen, fremsatte Protest kan ikke gives Medhold.

Iøvrigt bør den paaankede Kjendelse ved Magt at stande.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

No. 5.

En Dommer anseet inhabil til at behandle og paakjende en criminel Sag, paa Grund af at Tiltalte for Injurier imod ham var straffet paa fine 3 Mark, uagtet Tiltalte havde erklæret ikke at have noget imod at bemeldte Dommer paakjendte Sagen.

I Sagen:

Procurator Haagen, som Actor,

contra:

Arrestanten Martin Daniel Clausen.

(Afsagt den 11te August 1838.)

Nærværende Sag, der i første Instants er anlagt v
Korsøer Kjøbstads Extraret imod Arrestanten Marti
Daniel Clausen for at have attenteret paa at o
bringe Fattiglem Niels Nielsen, eller i alt Fald f
voldeligen at have overfaldet og saaret denne, er ve
Underretten behandlet og paakjendt af den ordinaire U
derdommer, Borgemester og Byefoged Bentsen.

Da Arrestanten imidlertid ved denne Rets Dom
af 14de August f. A. er i en imellem ham og nysnævnt
Borgemester og Byefoged Bentsen da verserende In
juriesag bleven dømt til at bøde sine 3 Mark, skjønnes
det efter Lovgivningens Analogie ikke at kunne være
bemeldte Borgemester Bentsen tilstedet at optage For-
hørerne og afsige Dom i nærværende Sag, i hvilken
Henseende det ikke vil kunne gjøre Forandring, at Arre-
stanten under Sagens Procedure for Underretten, efter
Opfordring fra Dommeren, har, næst at bemærke at
han haabede at Dommeren vilde paakjende Sagen ret-
færdigen, erklæret, at han ikke havde Noget imod at
denne paakjendte Sagen.

Sagens stedfundne Behandling og den i Sagen
afsagte Dom vil, ifølge det saaledes Anførte, blive at
annullere.

Actor her ved Retten, Procurator Haagen,
bliver at tillægge Salair, 5 Rbdlr. Sølv, der efter
Omstændighederne blive at udrede af det Offentlige.

Uagtet Underdommerens Formening om at være berettiget og forpligtet til at behandle denne Sag efter det Ovenanførte ikke kan bifaldes, findes dog efter Omstændighederne ikke tilstrækkelig Grund til at drage ham til Ansvar.

Den befalede Sagførelse ved begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Den i nærværende Sag i første Instants stedfundne Behandling og den i Sagen ved Underretten afsagte Dom bør uefterrettelig at være.

Actor her for Retten, Procurator Haagen, tillægges i Salair 5 Rbdlr. Sølv, der udredes af det Offentlige.

No. 6.

Den Recognition, som det maatte paaligge enhver nye Eier af en Eiendom at udrede, kan ikke fordres af den, der ved en over Eiendommen afholdt Auction er blevet Høistbydende, men uden selv at modtage Auctionsskjøde transporterer den ham i Medfør af Hammerslaget tilkommende Ret til en Anden.

I Sagen:

Bomforpagter Jens Christian Holst,

contra:

Kjøbenhavns Magistrat.

(Afsagt den 13de August 1838.)

Ved Auction den 28de April 1836 blev Eiendomm[e] Marialyst, beliggende under No. 167—12, 13 i Raa[d]mandsmarken, solgt, blandt Andet under Vilkaar, [a]t Kjøberen foruden Kjøbesummen skulde betale den Reco[g]nition, der af enhver nye Eier af Eiendommen ifølge d[e] ældre Adkomster skal erlægges til Kjøbenhavns Mag[i]strat. Citanten, Bomforpagter Jens Christia[n] Holst, blev ved bemeldte Auction Høistbydende, men overdrog, uden selv at modtage Auctionsskjøde, ved Transport af 18de August f. A. til Capitain Schousgaard al den Ret, som tilkom ham i Medfør af Hammerslaget og altsaa ogsaa Rettigheden til af Auctionsdirecteuren at erholde Skjøde udstædt paa Eiendommen. Saadant Skjøde blev derefter indleveret til Paategning til Kjøbenhavns Magistrat, men da Magistraten vægrede sig for at tilbagelevere Skjødet med Paategning, forinden den ovenfor nævnte Recognition, der, efter hvad under Sagen fra Indstævntes Side uimodsagt er avanceret, udgjør 143 Rbdlr. 16 ß. Sølv, blev erlagt ogsaa af Citanten, har denne anlagt nærværende Sag og derunder paastaaet de Indstævnte, Kjøbenhavns Magistrat, kjendte uberettigede til at affordre ham bemeldte Recognition, samt derhos tilpligtede at udrede alle af Sagen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet Salair til Citantens beskikkede Sagfører, Cancellieraad og Procurator Delbanco. De Indstævnte, der have paastaaet dem frifundne for

Citantens Tiltale, samt dem tilkjendte Sagens Omkostninger skadesløst, have fornemmeligen støttet deres Mening, at ogsaa Citanten er pligtig til at betale den omhandlede Recognition, derpaa at det ved Auctionen var gjort Kjøberen til Pligt at betale Recognition, samt at Citanten ikke mindre har været Eier af Eiendommen end Capitain Schougaard, der igjen har kjøbt denne af ham.

Det skjønnes imidlertid efter Udtrykkene "at Kjøberen skal betale den Recognition, der af enhver nye Eier af Eiendommen — — skal erlægges", ikke rettere, end at saadan Recognition kun kan fordres af den Kjøber, der virkeligen bliver Eier af Eiendommen Marialyst, og da Citanten ikke umiddelbart ved Hammerslaget eller den derpaa følgende Besiddelsestagelse kan ansees at have vundet Eiendomsretten, men ved Hammerslaget ikkun har erhvervet Rettighed til at erholde Auctionsskjøde og derved blive Eier af Eiendommen, hvilken Rettighed han har overdraget til Capitain Schougaard, til hvem ogsaa Skjødet af Auctionsdirecteuren sees umiddelbart at være meddeelt, saa findes de Indstævnte, overeensstemmende med Citantens Paastand, at maatte kjendes uberettigede til den titnævnte Recognition.

Efter Omstændighederne blive Processens Omkostninger at ophæve, dog at de Indstævnte, i Overeensstemmelse med Frd. 3die Juni 1796 §. 42, betale Salarium til den for Citanten befalede Sagfører, Can-

cellieraad og Procurator Delbanco, hvilket bestemm
til 10 Rbdlr. Sølv.

Den for Citantens Vedkommende befalede Sag
relse har været lovlig.

Det fornødne stemplede Papiir findes forbrugt.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte, Kj
benhavns Magistrat, bør være uberettigede til af Citan
ten, Bomforpagter Jens Christian Holst, a
fordre den Stadens Kasse ved Indtegningen af enhve
nye Eier af Eiendommen Marialyst i Raadmandsmar
ken tilkommende Recognition.

Processens Omkostninger ophæves, dog at de
Indstævnte betale i Salair til Citantens befalede Sag-
fører, Cancellieraad og Procurator Delbanco, 10
Rbdlr. Sølv, som udredes inden 15 Dage efter denne
Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 7.

At den under Sagens Drift afdøde indstævnte Parts Boe tages under Skifterettens Behandling er ikke til Hinder for at den ordinaire Ret paakjender Gyldigheden af den Fordring, der er Gjenstand for den inden Dødsfaldet incaminerede Sag. En derfra at Indstævnte ikke havde været varslet i Anledning af en Arrest- og Forbudsforretning, som paastodes justificeret, hentet Indsigelse forkastet. Et Intervenient-Søgsmaal, forsaavidt der under samme var Spørgsmaal om hvorvidt Intervenienten kunde ansees fortrinsberettiget til

for sit formeentlige Tilgodehavende at nyde Fyldestgjørelse i ovennævnte Afdødes Modrenearv, afviist som ikke henhørende under den ordinaire Rets Paakjendelse.

I Sagen:

Kjøbmand M. Robinow i Hamborg og Kjøbmand Moritz Salomonsen her af Staden,

contra:

Tallotterie-Collecteur Salomon Moses Salomonsen eller nu, da han er ved Døden afgaaet, hans og efterlevende Enkes Marthe Salomonsens fælleds Boe.

(Afsagt den 17de September 1838.)

Som Mandatarius for Kjøbmand M. Robinow i Hamborg erholdt Handelshuset Weel & Gerson den 5te Mai f. A., til Sikkerhed for en Fordring paa J. S. Salomonsen i Paris, stor Hamb. Bc. Mk. 3,497. 2 ß., decreteret Arrest i en Debitor tilhørende, af hans Fader, Indstævnte, nu afgangne Tallotterie-Collecteur Salomon Moses Salomonsen, for 2,000 Rbdlr. Sølv den 31te December 1832 udstædt og den 7de Januar 1833 i Retten tinglæst Gjeldsforskrivning, hvorved er givet første Prioritets Panteret i den Udstæderen efter hans Fader Moses Salomonsen tilfaldne Arv, hvilken dennes senere ved Døden afgangne Enke Blume Salomonsen, som hensiddende i uskiftet Boe, havde ihænde, samt i hvad han iøvrigt eier eller eiendes vorder, af hvilken Forskrivnings

Beløb J. S. Salomonsen til andre Personer hav
overdraget 650 Rbdlr. Sedler, saa at det Restbelø
hvori Arresten gjordes, var 1350 Rbdlr. S. Ved den
Rets Dom af 17de Juli næstefter i den, iblandt and
til Arrestens Justification, anlagte Sag, tilpligtedes J
S. Salomonsen at betale de omhandlede Hamb
Bc. Mk. 3,947. 2 ß. med Renter heraf 5 pCt. fra de
31te December 1836 indtil Betaling skeer, og Proces
sens Omkostninger med 30 Rbdlr. Sølv, hvorhos den
ovenmeldte Arrestforretning stadfæstedes, og under 11te
September f. A. foretoges Execution og Udlæg i det
ovennævnte Restbeløb af Forskrivningen 1,350 Rbdlr.
S. til Fyldestgjørelse af Hovedcitantens, Kjøbmand M.
Robinows Tilgodehavende forsaavidt tilstrække kan.

Under 4de og 5te December f. A. have derefter
Hovedcitanterne M. Robinow og Moritz Salo-
monsen, hvilken Sidste ifølge Transport af 28de Ja-
nuar 1836 har af den oprindelige Creditor J. S. Sa-
lomonsen erholdt overdraget 250 Rbdlr. S. af den
oftnævnte Forskrivnings Beløb, ladet afholde en Arrest-
forretning hos Forskrivningens Udstæder, Indstævnte
nu afdøde Tallotterie-Collecteur Salomon Moses
Salomonsen, hvorunder effectueredes Arrest i den
ham efter hans afdøde Forældre tilkommende Arv, til
Sikkerhed for de Hovedcitanterne tilkommende respective
1,350 Rbdlr. S. og 250 Rbdlr. S., tilsammen
1,600 Rbdlr. S., hvorhos der for denne Rets Skifte-
commission, som behandler fornævnte Collecteur Salo-

nusens afdøde Moder Blume Salomonsens ukjendes forhen afgangne Mand Moses Salomonsens Boe, blev nedlagt Forbud imod, at nogen Deel af den Indstævnte, nu afgangne Tallotterie-Collecteur Salomon Moses Salomonsen efter bemeldte hans afdøde Forældre tilkommende Arv udbetales ham forinden Hovedcitanterne ere fyldestgjorte for deres formeentlige Tilgodehavende.

Efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen og ifølge Stævning af 30te December f. A. have Hovedcitanterne nu under nærværende Sag paastaaet Indstævnte Tallotterie-Collecteur Salomon Moses Salomonsen dømt til at indfrie den ovenomhandlede, under 31te December 1832 til J. S. Salomonsen udstædte Panteforskrivning for 2,000 Rbdlr. S., og af dens Paalydende at betale til Hovedcitanterne respective 1,350 Rbdlr. S. og 250 Rbdlr. S., tilsammen 1,600 Rbdlr. med Renter, samt at den under 4de og 5te December f. A. hos bemeldte Indstævnte effectuerede Arrest og det for Skifteretten i hans afdøde Forældres Boe nedlagte Forbud kjendes som lovligt gjort og forfulgt ved Magt at stande, hvorhos Hovedcitanterne have paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale saavel de med Arresten og Forbudsforretningen forbundne, som denne Sags Omkostninger skadesløst.

Efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen og Intervenient-Stævning af 2den Februar d. A. indtraadte Kjøbmand Marcus Valentin her af Staden,

til hvem Indstævnte, nu afgangne Tallotterie-Collecteur Salomon Moses Salomonsen, skal under 18de Februar f. A. have udstædt et Revers for 1,800 Rbdlr. Sølv med Pant i den Debitor efter hans Moder tilfaldende Arv, i Sagen, og paastod principaliter, at den qvoad realia afvises, og subsidialiter, at hans fortrinlige Ret fremfor Hovedcitanterne til den efter Blume Salomonsen Indstævntes, Salomon Moses Salomonsens, Boe tilfaldne Arv, forsaavidt 1,800 Rbdlr. S. betræffer, enten tilkjendes eller udtrykkelig reserveres ham; saa har han og i begge Tilfælde paastaaet sig Intervenient-Søgsmaalets Omkostninger tillagt med noget Tilstrækkeligt.

Derimod har Procurator Petersen paa denne Rets Skiftecommissions Vegne, der behandler Indstævntes, nu afgangne Tallotterie-Collecteur Salomon Moses Salomonsens og efterlevende Enkes Boe, paastaaet principaliter, at Hoved- og Intervenient-Søgsmaalene afvises og at Hovedcitanterne og Intervenienten tilpligtes at betale Indstævnte, eller nu hans og efterlevende Enkes Boe, denne Sags Omkostninger eller Kost og Tæring, samt subsidialiter, at Indstævnte, eller nu hans og Enkes Boe, frifindes for Hovedcitanternes Tiltale i denne Sag og at den under 4de og 5te December f. A. foretagne Arrest- og Forbudsforretning, som ulovligt gjort, ophæves, samt at Hovedcitanterne tilpligtes in solidum at betale Indstævnte eller nu hans Boe en passende Reparation for

[...]et ham ved den foretagne Arrest- og Forbudsforretning [t]ilføiede Tab, Tort og Creditspilde, og at udrede Sa[g]ens Omkostninger skadesløst.

Endeligen have Hovedcitanterne, forsaavidt In[t]erventions-Søgsmaalet angaaer, paastaaet enten dette afviist eller sig frifundne for Intervenientens Tiltale, og tilkjendte i første Fald Kost og Tæring og i sidste Processens Omkostninger skadesløst.

Hvad nu først angaaer den om Hovedsøgsmaalets Afviisning saavel fra Indstævntes og efterlevende Enkes fælleds Boes, som fra Intervenientens Side nedlagte Paastand, da er til Styrke for samme blevet anført, at Indstævnte Collecteur Salomonsen er ved Døden afgaaet den 12te Februar d. A. og hans, samt efterlevende Enkes Boe overtaget til Behandling af denne Rets Skiftecommission, hvilket skulde medføre, at den ordinaire Ret ikke er competent til at paakjende Gyldigheden af den Fordring, som Hovedcitanterne formene at have paa bemeldte Boe, hvorimod dette skulde være Gjenstand for Skifterettens Decision.

Denne Paastand findes imidlertid at maatte forkastes allerede af den Grund, at nærværende Sag er incamineret den 8de Januar d. A., altsaa før Indstævntes, Collecteur Salomonsens, Død, der, som ovenfor bemærket, først indtraf den 12te Februar næstefter, hvilken Omstændighed maa medføre, at Sagen, uanseet at den indstævnte, under sammes Drift afdøde Parts Boe er taget under Skifterettens Behandling,

kan udproceders og paakjendes ved den ordinaire Re[illegible]
der ogsaa alene er istand til at justificere Arrest- og For[illegible]
budsforretningen.

Hvad dernæst Sagens Realitet betræffer, da ha[illegible]
Procurator Petersen villet begrunde sin Paastand
om at Indstævnte eller nu hans og Enkes Boe bør fri-
findes for Hovedcitanternes Tiltale og den under 4de og
5te December f. A. foretagne Arrest- og Forbudsforret-
ning, som ulovligt gjort, ophæves, derpaa, at nu
afgangne Collecteur Salomonsen allerede førend be-
meldte Forretnings Foretagelse havde indfriet den om-
handlede Obligation, hvilket han har villet godtgjøre ved
en Qvittering, som Creditor J. S. Salomonsen
under 7de Februar 1837 skal have udstædt; men da
Ægtheden af denne Qvittering, om samme end iøvrigt
ifølge Grundsætningerne i Frd. 9de Februar 1798 kunde
tillægges nogen Indflydelse imod Hovedcitanterne, der
have erholdt lovligt Udlæg i den under Sagen omhand-
lede Forskrivning, ikke imod Hovedcitanternes Benæg-
telse er godtgjort, vil den fra samme hentede Indsigelse
allerede af den Grund ikke kunne komme i Betragtning.

Naar Procurator Petersen dernæst har paabe-
raabt sig, at Indstævnte nu afgangne Collecteur Sa-
lomonsen ikke har været varslet i Anledning af den
foretagne Arrest- og Forbudsforretning, kan denne Om-
stændighed ei heller tillægges nogen Vægt, da saadant
Varsel efter den ommeldte Forretnings Natur maa anta-
ges at have været ufornødent. De forommeldte Ind-

[fo]rfelser skjønnes saaledes ikke at kunne være til Hinder [fo]r at Hovedcitanterne kjendes berettigede til de af dem [p]aastaaede Fordringer, og at den til disse Fordringers Justification iværksatte Arrest- og Forbudsforretning, i Henseende til hvilken ingen Mangel finder Sted, som [lo]vligt gjort og forfulgt, kjendes ved Magt at stande.

Hvad dernæst den Deel af Interventionssøgsmaalet angaaer, hvorefter Intervenienten, Kjøbmand Marcus Valentin, for det Tilfælde at den af ham nedlagte Afviisnings-Paastand ikke maatte blive tagen til Følge, **subsidialiter** har paastaaet den ham formeentligt tilkommende fortrinlige Ret fremfor Hovedcitanterne til den efter Blume Salomonsen Indstævntes Boe tilfaldne Arv, forsaavidt 1,800 Rbdlr. Sølv betræffer, enten tilkjendt ham eller udtrykkelig reserveret, da kan denne Paastand ikke tages til Følge, efterdi Spørgsmaalet om hvorvidt Intervenienten kan ansees fortrinsberettiget til før sit formeentlige Tilgodehavende at nyde Fyldestgjørelse i Indstævntes, nu afgangne Collecteur Salomonsens Mødrenearv, ei kan antages at henhøre under denne Rets Afgjørelse, og Intervenientsøgsmaalet, der iøvrigt og først er incamineret efterat Indstævnte ved Døden var afgangen og hans Boe taget under Skiftebehandling, vil altsaa forsaavidt være at afvise her fra Retten.

I Medhold af alt Foranførte vil Hovedcitanternes Paastand i det Hele være at tage til Følge, med den Modification, som flyder af at Indstævnte under Sa-

gens Drift er afgaaet ved Døden og hans Boe over-
taget til Behandling af Skifteretten, navnligt saaledes,
at Hovedcitanterne kjendes berettigede til i den Arv,
hvilken Arresten er gjort, at erholde Fyldestgjørelse for
deres respective Fordringer, og Renter deraf 4 pCt.
aarligt fra Datum af Klagen til Forligelsescommissionen
den 6te December f. A. indtil Betaling skeer, samt
Arrest- og Forbudsforretningens, saavelsom denne Pro-
cesses skadesløse Omkostninger, Alt forsaavidt oven-
nævnte Arv kan tilstrække, og iøvrigt i Indstævntes
Boe efter Fordringernes Natur og Boets Beskaffenhed.

Hovedcitanternes Paastand om at tilkjendes Kost
og Tæring hos Intervenienten kan ikke tages til Følge,
da den af Sidstnævnte nedlagte principale Paastand ei
er kommen under Paakjendelse, hvorimod Intervenient-
søgsmaalets Omkostninger efter Omstændighederne blive
at ophæve.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er rigtigt
forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den af Hovedcitan-
terne, Kjøbmand M. Robinow i Hamborg og Kjøb-
mand Moritz Salomonsen her af Staden, effec-
tuerede Arrest- og Forbudsforretning af 4de og 5te De-
cember f. A. bør, som lovligt gjort og forfulgt, ved
Magt at stande, og bør Hovedcitanterne være beretti-
gede til i den Indstævnte, nu afgangne Tallotterie-
Collecteur Salomon Moses Salomonsen, paa
Skiftet efter hans ligeledes afdøde Forældre, Moses

Salomonsen og Blume Salomonsen, tilfaldende Arv at erholde Fyldestgjørelse for de af dem paastævnte Fordringer ifølge den under Sagen omhandlede og af Indstævnte, afgangne Collecteur Salomonsen til hans Søn J. S. Salomonsen under 31te December 1832 udstædte og den 7de Januar 1833 tinglæste Panteobligation for 2,000 Rbdlr. Sølv, hvori Hovedcitanten, Kjøbmand M. Robinow, som Udlægshaver, tilkommer 1,350 Rbdlr. S., og Hovedcitanten Kjøbmand Moritz Salomonsen, som Creditor efter Transport, 250 Rbdlr. S., med Renter 4 pCt. aarligt af disse respective Summer fra 6te December f. A. indtil Betaling skeer, samt de af Fogedforretningen og Søgsmaalet flydende Omkostninger skadesløst, forsaavidt bemeldte Arv tilstrække kan, og iøvrigt i afgangne Collecteur Salomonsens og efterlevende Enkes Marthe Salomonsens fælleds Boe efter Fordringernes Natur og Boets Beskaffenhed.

Forsaavidt det af Intervenienten Kjøbmand Marcus Valentin anlagte Søgsmaal gaaer ud paa, at den ham formeentligt tilkommende fortrinlige Ret fremfor Hovedcitanterne til Indstævnte, nu afgangne Tallotterie-Collecteur Salomonsens Mødrenearv, forsaavidt 1,800 Rbdlr. Sølv betræffer, enten tilkjendes eller udtrykkeligt reserveres ham, afvises samme, hvorhos Intervenientsøgsmaalets Omkostninger ophæves.

No. 8.

Udstæderen af et Gjeldsbrev, paa Grund af at han hav' dette i sin Besiddelse, admitteret til med Eed at bekræf Rigtigheden af sit Assertum om at han havde indfri samme.

I Sagen:

Huusmand Jens Christensen af Hjortespring, contra: Justitsraad, Birkedommer Knudsen, Ridder af Dannebroge, som Skifteforvalter i Boet efter afgangne Ungkarl Peder Rasmussen.

(Affagt den 17de September 1838.)

Citanten, Huusmand Jens Christensen af Hjortespring, paaanker under nærværende Sag, ifølge allernaadigst forundt frie Proces, en inden Kjøbenhavns Amts nordre Birketingsret den 28de Marts sidstleden af den i Sagen constituerede Dommer, Cancellieraad, Birkedommer v. Osten, affagt Dom, ved hvilken Citanten er tilpligtet at betale til Indstævnte, Justitsraad, Birkedommer Knudsen, Ridder af Dannebroge, som Skifteforvalter i afgangne Ungkarl Peder Rasmussens Boe, 100 Rbdlr. Sedler, med Renter deraf fra 3die October f. A. indtil Betaling skeer, samt udrede til Vedkommende Rettens Gebyhr, Skriversalarium og Godtgjørelse for det stemplede Papiir, der, saafremt Sagen ikke fra Indstævntes Side havde været beneficeret, skulde været erlagt og forbrugt,

og i Salarium til Indstævntes befalede Sagfører, Procurator Raasløff, at betale 4 Rbdlr. Sølv.

Denne Dom har Citanten paastaaet underkjendt, tilsidesat og derhen forandret, at han frifindes for Indstævntes Tiltale i denne Sag, samt at denne tilpligtes at betale ham Processens Omkostninger for Underretten og at udrede Sagens Omkostninger her for Retten efter de angaaende beneficerede Sager gjeldende Regler, samt Salair til hans befalede Sagfører, Procurator Dahl.

Da Indstævnte ikke har mødt eller ladet møde for Overretten, vil Sagen, i Medfør af L. 1—4—30, cfr. Frd. 3die Juni 1796 §. 2, blive at afgjøre efter den fremlagte Underrets-Domsact og de i samme indeholdte Breve og Beviisligheder.

Det er da in confesso, at Citanten for en Deel af Kjøbesummen for et Huus med tilliggende Jord, som han kjøbte af afgangne Peder Rasmussen og 2 Andre, hvilke eiede samme i Forening, og paa hvilket han erholdt Skjøde den 19de November 1836, har til bemeldte Peder Rasmussen, i Overeensstemmelse med Skjødets Indhold, udstædt en Panteobligation for 100 Rbdlr. Sedler, der skulde være uopsigelig i 2 Aar, og at Citanten, der paastaaer at have efter Anmodning af Creditor betalt dens paalydende Sum til ham, nu er i Besiddelse af Obligationen, som ikke har været tinglæst, og som Citanten indrømmer ikke at være bleven forsynet med Paategning om at Betaling er præsteret, hvilket han ikke heller ved særlig Qvittering kan godtgjøre.

Om end ikke den blotte Ihændehavelse af Oblig
tionen, med særdeles Hensyn til at Forsigtighed maat
have opfordret Citanten til, naar han betalte, at sikk
sig Beviset herfor ved Qvittering, kan, imod den fr
Indstævntes Side fremsatte Benægtelse, afgive full
stændigt Beviis for at den Gjeld, som Obligationen gi
ud paa at stifte, er afgjort, saa skjønnes dog den Om
stændighed, at Citanten er i Besiddelse af det Gjelds
brev, hvorved Gjelden begrundedes, at tilveiebringe
Formodning for, at han ikke længere er Debitor efter
samme.

I Henhold hertil findes der at være Anledning til at lade Sagen afgjøres ved Eed, saaledes at Citanten bliver at frifinde for Indstævntes Tiltale, saafremt han edeligt tør bekræfte at have betalt afgangne Peder Rasmussen hvad han efter den omhandlede Obligation var ham skyldig, men, naar han ikke aflægger Eden, bliver at tilpligte at betale Indstævnte de paastaaede 100 Rbdlr., med Renter deraf 4 pCt aarligt fra Datum af Klagen til Forligelsescommissionen den 5te October f. A. indtil Betaling skeer*).

I første Tilfælde blive Processens Omkostninger for første Instants at ophæve, saaledes at det Procu-

*) Jfr. Ørsteds Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed, 5te Bd. 1ste Stk. p. 154-159, samt Bangs og Larsens systematiske Fremstilling af den danske Procesmaade, i dette Tidsskrifts 32 Bd. p. 270-274.

rator Raasløff ved Underretsdommen tillagte Salair, hvis Størrelse billiges, udredes af det Offentlige, hvorimod i sidste Tilfælde Citanten bør udrede Rettens Gebyhr, Skriversalarium og Godtgjørelse for stemplet Papiir, der, saafremt Sagen ikke fra Indstævntes Side i første Instants havde været beneficeret, skulde været erlagt og forbrugt, samt det Procurator Raasløff tilkjendte Salarium.

Processens Omkostninger her for Retten blive at ophæve.

Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse for begge Retter har været lovlig.

Under Sagen har ikke her ved Retten været Brug for stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Naar Citanten, Huusmand Jens Christensen af Hjortespring, efter foregaaende lovlig Omgang inden sit Værneting med sin corporlige Eed bekræfter, at han til afgangne Peder Rasmussen har betalt hvad han skyldte efter den til ham for 100 Rbdlr. udstædte, under Sagen omhandlede Panteobligation, bør han for Indstævnte, Justitsraad, Birkedommer Knudsen, Ridder af Dannebroge, som Skifteforvalter i Boet efter afgangne Ungkarl Peder Rasmussen, hans Tiltale i denne Sag fri at være, og bør i dette Tilfælde Processens Omkostninger for begge Retter være ophævede, dog saaledes at det Procurator Raasløff tillagte Salair af 4 Rbdlr. Sølv udredes af det Offentlige.

Trøster han sig derimod ikke til saadan Eed aflægge, bør han til Indstævnte betale de paastævn 100 Rbdlr. Sedler, med Renter 4 pCt. aarligt fra 5 October f. A. indtil Betaling skeer, og bør han i sa Fald udrede Rettens Gebyhr, Skriversalarium og God gjørelse for stemplet Papiir, der, saafremt Sagen ikk fra Indstævntes Side havde været beneficeret i først Instants, skulde været erlagt og forbrugt, samt de Procurator Raasløff tilkjendte Salair.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 9.

Indgreb i et Laugs Rettigheder kunne ei alene paatales af det paagjeldende Laug, men ogsaa af vedkommende offentlige Authoritet.

I Sagen:

Secretair og Procurator Schønberg, som Actor,

contra:

De Tiltalte Fragtmand Morten Pedersen og Dyrlæge Syberg, begge af Svendborg.

(Afsagt den 22de September 1838.)

Efter den kongelige Generalpostdirections, ved nogle Besværinger fra Oldermanden for Vognmandslauget i

Svendborg fremkaldte, Begjering i Skrivelse af 15de Mai sidstleden til Amtmanden over Svendborg Amt er nærværende, ved Svendborg Kjøbstads Politieret den 6te Juli sidstleden paakjendte, Sag anlagt imod de Tiltalte, Fragtmand Morten Pedersen og Dyrlæge Syberg, begge af Svendborg, for at have gjort Indgreb i fornævnte Laugs Rettigheder ved formeentligen for Betaling at have den 10de Januar, 28de Marts og 6te April d. A. befordret forskjellige Personer fra Svendborg til Odense.

De Tiltaltes her for Retten beskikkede Defensor har principaliter paastaaet hele Sagen, den under Sagen brugte Behandling og den afsagte Dom kjendt uefterrettelig og Sagen afviist fra Underretten, eller at de Tiltalte frifindes for Justitiens Tiltale, hvilken Paastand han har villet begrunde derpaa, at Sagen maa ansees urettelig anlagt som offentlig Politiesag, da det efter Forholdets Natur og Bestemmelserne i Frd. 27de Januar 1804 §. 6 ikke kan vedkomme det Offentlige, men alene det paagjeldende Vognmandslaug at paatale Indgreb i dets Rettigheder, hvilket da maatte skee under en privat Sag. Men denne Paastand findes ikke at kunne gives Medhold, da der ikke efter Lovgivningen skjønnes at være Noget til Hinder for at vedkommende Authoritet foranstalter de Indgreb paatalte, som antages at have fundet Sted i et Laugs Rettigheder, under hvis Overholdelse ikke alene de enkelte til

Lauget henhørende Individers, men ogsaa det Offentliges Interesse ansees at versere.

Hvad nu angaaer Sagens Realitet, da er der ikke imod de Tiltaltes Benægtelse tilveiebragt Beviis for at de have afgivet de under Sagen omhandlede Befordringer for Betaling, hvilken alle de af dem befordrede Personer under de optagne Forhører have forklaret hverken at have ydet eller at have forpligtet sig til at præstere.

Som Følge heraf ville de Tiltalte være at frifinde; thi den Omstændighed, at de søge Erhverv ved for Betaling at befordre Fragtgods, kan naturligviis ikke, saaledes som i Underretsdommen antaget, begrunde nogen Formodning om, at de have gjort sig skyldige i det dem imputerede Forhold, og i Overeensstemmelse hermed vil altsaa den indankede Dom, der har gjort Sagens Udfald afhængig af hvorvidt de Tiltalte med Eed tør bekræfte, at de ikke have afgivet de ommeldte Befordringer for Betaling, være at forandre.

Forøvrigt har Underresdommen urettelig frifundet de Tiltalte, saafremt de aflægge den dem defererede Eed, for Vognmandslaugets og det Offentliges Tiltale, da bemeldte Laug ikke har nedlagt nogen Paastand under Sagen.

De af Sagen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder Actor, Secretair og Procurator Schønberg, tillægges i Salarium 5 Rbdlr. Sølv, blive at udrede af det Offentlige.

Sagens Behandling i første Instants har ikke været saadan, at samme skjønnes at burde bevirke Ansvar.

Den befalede Sagførelse for Overretten har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: De Tiltalte, Fragtmand Morten Pedersen og Dyrlæge Syberg, begge af Svendborg, bør for det Offentliges Tiltale i denne Sag frie at være.

De af Sagen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder Actor, Secretair og Procurator Schønberg, tillægges i Salair 5 Rbdlr. Sølv, udredes af det Offentlige.

No. 10.

Ubefølet Paastand om en Underretsdoms Annullation paa Grund af at Citanten, ved at udeblive den Dag, da Sagen efter Indstævntes Begjering blev optagen til Dom, formeentlig maatte ansees at have opgivet sin Ret til at faae Sagen afgjort ved Dom. Den Omstændighed, at Sagens Documenter ikke ved dens Paakjendelse vare i Underdommerens Værge fordi de ei af Citanten vare blevne afleverede, antaget ikke at kunne bevirke Dommens Annullation.

I Sagen:

Proprietair Dall til Mørkegaard,

contra:

Kjøbmand Idon Holst og Cancellieraad, Borgemester og Byefoged Cederfeldt de Simonsen i Kallundborg.

(Afsagt den 8de October 1838.)

Under nærværende Sag paaanker Citanten, Proprietair Dall til Mørkegaard, den i første Instants inden Kallundborg Kjøbstads Gjæsteret den 23de Mai dette Aar afsagte Dom, hvorved Indstævnte, Kjøbmand Idon Holst, der af ham var sagsøgt til at betale 172 Rbdlr. 8 ß. Sedler og Tegn for et af Indstævnte formeentligen modtaget Partie Tobak, er for hans Tiltale frifunden og Sagens Omkostninger ophævede, idet han nemlig har paastaaet bemeldte Dom kjendt uefterrettelig at være og Sagen hjemviist til nye og lovligere Behandling og Paakjendelse ved Underretten, samt de Indstævnte, Kjøbmand Holst og Underdommeren, Cancellieraad, Borgemester og Byefoged Cederfeld de Simonsen, tilpligtede in solidum at betale ham de af Sagens Appel flydende Omkostninger, saavelsom de i første Instants erlagte Retsgebyhrer og de Omkostninger, der have været forbundne med Optagelsen af de i Sagen erhvervede Tingsvidner. Cancellieraad Cederfeld de Simonsen, der er stævnet til at stande til Rette, har, skjøndt lovligen varslet, ikke for Overretten givet Møde. Derimod har Indstævnte Kjøbmand Holst ladet møde, samt paastaaet Underrets-

mmen stadfæstet og sig hos Citanten tillagt Processens Omkostninger ved begge Retter skadesløst.

Til Styrke for sin Paastand om Underretsdommens Annullation har Citanten fornemmeligen paaberaabt, at da han den 21de Mai d. A., paa hvilken Dag Sagen efter Indstævntes Begjering blev optagen til Dom, er udebleven, maatte han formeentligen ansees at have opgivet sin Ret til at faae Sagen ved Dom afgjort, og at desaarsag Underdommeren, da Indstævnte ingen Contrastævning havde udtaget, skal have været ubeføiet til efter dennes Paastand at paadømme Sagens Realitet, men derimod, i Analogie af Forskrifterne i Frd. 3die Juni 1796 §§. 5 og 6, burde have hævet eller i alt Fald afviist Sagen.

Det maa imidlertid herved erindres, at Citanten ved Sagens Incamination den 6te Marts d. A. havde deduceret og, med Paastand om hos Indstævnte at tilkjendes det paastævnte Beløb med Renter og Omkostninger, indladt Sagen til Dom under sædvanlig Reservation, hvornæst Indstævnte i sit den 20de s. M. fremlagte Indlæg havde svaret i Sagen, idet han nægtede at have modtaget det omhandlede Partie Tobak og paa Grund heraf paastod sig frifunden, i hvilken Anledning Citanten, for at tilveiebringe det til Fordringens Legitimation fornødne Beviis, gjentagne Gange erholdt Udsættelse, senest den 23de April, men udeblev ved Sagens næste Foretagelse den paafølgende 21de Mai, hvor-

efter Sagen, som foran bemærket, blev ifølge Ind-
stævntes Paastand optagen til Dom.

Da saaledes Citanten allerede havde deduceret Sa-
gen og nedlagt sin Paastand, er den af ham paaberaabte
Analogie af Frd. 3die Juni 1796 §§. 5 og 6 i nærvæ-
rende Tilfælde aldeles uanvendelig, hvorimod der lige-
frem maatte forholdes efter Bestemmelserne i Placaten
13de August 1766 §. 2, cfr. Frd. 15de August 1832
§. 14, i hvis Følge en Citant, der, efterat Sagen fra
hans Side er deduceret, senere under Sagens Drift
udebliver, maa ansees som den, der ikke har videre at
svare, og altsaa Sagen, saafremt Indstævnte derom
nedlægger Paastand, bliver at optage og paadømme i
den Stand, hvori den da befinder sig. Ligesaa ubeføiet
er det, naar Citanten har formeent at Indstævnte, der
ikke under Sagen er fremkommen med nogen Modfor-
dring, skulde for at erholde Frifindelse have behøvet at
udtage Contrastævning, og da den i Underretsdommens
Præmisser berørte Omstændighed, at Sagens Docu-
menter ikke ved dennes Paakjendelse vare i Underdom-
merens Værge paa Grund af at de ikke af Citanten
vare blevne afleverede, ei heller skjønnes at kunne bevirke
Dommens Annullation, vil følgeligen den herom af
Citanten nedlagte Paastand være at forkaste, hvorimod
bemeldte Dom, imod hvis Bestemmelser der forøvrigt
ingen Indsigelse fra Citantens Side er fremsat, bliver
at stadfæste, ligesom og Underdommeren, Cancelliraad

Cederfeld de Simonsen, bliver for Citantens Tiltale at frifinde.

Derhos vil denne have at betale Indstævnte, Kjøbmand Holst, Processens Omkostninger for Overretten, hvilke bestemmes til 20 Rbdlr. Sølv, men forsaavidt Indstævnte endvidere har paastaaet sig tilkjendt Sagens Omkostninger i første Instants vil hertil intet Hensyn kunne tages, da Underretsdommen ikke fra hans Side er paaanket.

Det behørige stemplede Papiir er ved Overretten forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte Cancelliraad, Borgemester og Byefoged Cederfeld de Simonsen, bør for Citantens, Proprietair Dalls, Tiltale i denne Sag fri at være.

Saa bør og Underretsdommen ved Magt at stande og Citanten til Indstævnte Kjøbmand Idon Holst betale Processens Omkostninger for Overretten med 20 Rbdlr. Sølv, der udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 11.

Spørgsmaal om hvorvidt Gjæstgivere ere berettigede til at forbage Kager og Confecturer, og at sælge dem til deres Gjæster.

I Sagen:

Gjæstgiver F. Thomsen af Slagelse,

contra:

Sukkerbager Schwartzenhauer sammesteds.

(Afsagt den 15de October 1838.)

Nærværende Sag er i første Instants anlagt ved Slagelse Kjøbstads Politieret, efter Klage af Sukkerbager Schwartzenhauer af bemeldte Kjøbstad over at Gjæstgiver F. Thomsen sammesteds havde aabnet et Udsalg af Conditorier. Ved den i Sagen den 1ste Juni d. A. afsagte Dom antoges det, at Citanten som Gjæstgiver ikke kunde ansees berettiget til særligt at udsælge Kager og Confecturer, og blev han desaarsag idømt Mulct for uberettiget Næringsbrug 5 Rbdlr. Sølv til lige Deling mellem Slagelse Kjøbstads Kæmnerkasse og Klageren Schwartzenhauer, hvorhos han tilpligtedes at betale Sagens Omkostninger med 3 Rbdlr. 3 Mk. Sølv.

Denne Dom har Gjæstgiver Thomsen nu indanket her til Retten og paastaaet samme forandret derhen, at han frifindes for Indstævnte, Sukkerbager Schwartzenhauers Tiltale og hos ham tilkjendes Sagens Omkostninger for begge Instantser.

Da Indstævnte, uagtet lovligen varslet, hverken er mødt eller har ladet møde, vil Sagen ifølge Lovens 1—4—30 og Frd. 3die Juni 1796 §. 2 være at paadømme efter de fremlagte Beviisligheder.

Ligesom det nu ikke kan ansees tvivlsomt, at Gjæstgivere ere berettigede til at forbage Kager og Confecturer

og sælge dem til deres Gjæster i Forbindelse med andre Spise- og Drikkevarer, saaledes skjønnes det heller ikke efter Lovgivningen og in specie Frd. 5te Marts 1695 at kunne være Citanten formeent, om han endog havde solgt de omhandlede Gjenstande særligt, hvilket ikke af ham er indrømmet eller paa anden Maade oplyst, at foretage saadant Salg til sine Gjæster, uden at disse i Forbindelse dermed skulle kjøbe andre Varer.

Efter det Anførte bliver Citanten at frifinde for Indstævntes Tiltale i denne Sag.

Sagens Omkostninger ville efter Omstændighederne være at ophæve for begge Retter.

Under Sagen har ikke nogen Overtrædelse af Stempletpapiirs Lovgivningen fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Citanten, Gjæstgiver F. Thomsen af Slagelse, bør for Tiltale af Indstævnte, Sukkerbager Schwartzenhauer sammesteds, i denne Sag fri at være.

Sagens Omkostninger ophæves for begge Retter.

No. 12.

Skiftejurisdictionen i Taarnbye Sogn paa Amager antaget ikke at tilkomme Birkedommeren, men Amtsforvalteren over Kjøbenhavns Amt i Egenskab af kongelig Forvalter paa Amagerland.

I Sagen:

Justitsraad og Amtsforvalter Rasmus Frydens-berg, Ridder af Dannebrogen,

contra:

Birkedommer og Skriver paa Amager, Cancellieraad v. Osten.

(Afsagt den 15de October 1838.)

Efterat Indstævnte, Birkedommer og Skriver paa Amager, Cancellieraad v. Osten, havde overtaget Behandlingen af Boet efter den i Juni Maaned 1836 afdøde Kromand Rasmus Jørgensen af Stjernekroen i Sundbyevester paa Amager, fremkom Citanten, Justitsraad og Amtsforvalter Rasmus Frydensberg, Ridder af Dannebrogen, med Paastand om at Boet maatte blive extraderet ham til videre Behandling, da han i Egenskab af kongelig Forvalter paa Amagerland formeentlig var berettiget til at foretage Skifter efter samtlige Jord- og Huuseiere i Taarnbye Sogn, paa Grund af at Hans Majestæt ved Eiendommenes Salg skal have forbeholdt sig Herligheden, men ved Decision af 2den August s. A. eragtede Indstævnte, at han ikke fandt sig beføiet til at afgive Skiftet efter ovennævnte Afdøde til Justitsraad Frydensbergs videre Behandling.

Denne Decision har Citanten, der procederer ifølge allernaadigst forundt fri Proces, indanket her for Retten og paastaaet samme underkjendt og tilsidesat, samt Ind-

stævnte kjendt uberettiget til som Skifteforvalter at behandle afdøde Kromand Rasmus Jørgensens Boe, og under en passende daglig Mulct tilpligtet at extradere samme til Behandling af Citanten, samt at erstatte denne hvad han efter Sport. Reglem. af 22de Marts 1814 som Skifteforvalter har oppebaaret eller herefter oppebærer. Citanten har derhos paastaaet Indstævnte tilpligtet at udrede de Omkostninger, som vilde have medgaaet, hvis Sagen ikke fra Førstnævntes Side havde været beneficeret, samt Salair til hans befalede Sagfører, Procurator Jydtmann.

Næst at bemærke at det omhandlede Boe er sluttet og at Gebyhret har udgjort 19 Rbdlr. 1 Mk. 3 ß., nemlig Recognition i Anledning af den Enken meddeelte Bevilling til at sidde i uskiftet Boe, 12 Rbdlr., ½ Deel til Skifteskriveren, 4 Rbdlr., og Justitsfondsafgift 3 Rbdlr. 1 Mk. 3 ß., har Indstævnte, som ligeledes har erholdt fri Proces, paastaaet den paaankede Decision stadfæstet og sig frifunden for Citantens Tiltale, samt denne tilpligtet at betale Sagens Omkostninger og derunder Salair til Indstævntes befalede Sagfører, Procurator Baastrup.

Sin Paastand, at han i Egenskab af kongelig Forvalter er skifteberettiget i Henseende til det omhandlede Boe, har Citanten iblandt andet støttet derpaa, at hele Taarnbye Sogn formeentlig henhører under Kongens Gods, hvorover Hans Majestæt har forbeholdt sig Herligheden og hvoraf der ved Forandring af Eiere, saavel

af Jordeiendomme som af Huse, svares Recognition
den kongelige Kasse, og at dette navnligen er Tilfæld
med den under Sagen ommeldte, i forannævnte Sog
beliggende Eiendom, af hvis Grund der desuden efte
Citantens Angivende svares en aarlig Grund- eller Hus
skat af 1 Rbdlr. til den kongelige Jordebogskasse og a
hvis Bygning ligeledes aarligt erlægges til samme Kasse
64 ß. i Høehoverie- eller Høetagnings-Penge, hvilken
Afgift skal være traadt istedetfor den enhver Huusmand
oprindeligviis paaliggende Forpligtelse at præstere Arbeide
in natura ved Høets Modtagelse i de kongelige Magasiner.

Til Beviis for Rigtigheden af disse Asserta har Citanten fremlagt en Skrivelse fra det kongelige Rentekammer af 11te Marts f. A., hvori samme i Anledning af Citantens Forespørgsel yttrer, at Taarnbye Sogn, efter Udviisende af Jordebogen for Kjøbenhavns Amt af Aaret 1680 og den i Kammeret beroende gamle Matrikul for samme Amt, stedse har været henregnet til og indbefattet under det kongelige Gods, og at det, hvad det Forhold betræffer, hvori Beboerne have staaet til Hans Majestæt som Godsets Eier, er med Hensyn til Udtrykkene i adskillige ved Kammeret beroende ældre Documenter meest antageligt, at Besidderne af Stederne paa Amager oprindeligen have været simple Fæstere, der dog, efter en paa Stedet indført Skik og Sædvane, have havt Tilladelse til at overlade og afstaae deres Gaarde og Jorder til Andre, hvilken Tilladelse,

følge allerhøieste Resolution af 2den December 1745, kun har været betinget af, at Besidderen ikke maatte bebelive med de kongelige Contributioners Betaling.

Det kongelige Rentekammer, hvis Arkiv ikke indeholder nogen Efterretning om naar og hvorledes Overdragelsen til Beboerne af Eiendomsretten til deres Steder er skeet, har i Forbindelse hermed bemærket, at ligesom der endnu af Huse paa Amager udredes endeel herskabelige, paa de ældre Jordebøger for Amagerland grundede, Afgifter, saaledes svares der in specie Huusskat af Taarnbye Sogns Huse og de ovenmeldte saakaldte Høehoveriepenge af samtlige hoveriepligtige Huuseiere i bemeldte Sogn, samt ved hver Forandring af Eier af Hartkorn og Huse i det titnævnte Sogn de saakaldte Kjendelsespenge, 1 Rbdlr. pr. Tønde Hartkorn og 48 ß. for hvert Huus, forsaavidt dette ikke er opført paa Hartkornsbrugernes Jorder, hvilke Kjendelsespenge, efter Rentekammerets Yttring, er den samme Indtægt, som i en allerhøieste Resolution af 9de Januar 1753 er benævnt Indfæstningspenge. Endeligt har bemeldte Kammer erindret, at det ved Eftersøgelse i vedkommende Regnskaber for Amagerland er befundet, at Kromand Rasmus Jørgensen ved Kjøbet af hans Eiendomme i Taarnbye Sogn har erlagt den befalede Kjendelse.

At Rasmus Jørgensen ligeledes har svaret den ovenomhandlede Huusskat, eller, som den ogsaa kaldes, Grundskat, 1 Rbdlr. aarligt, samt Høehoverie-

penge, maa ved det under Sagen fra Citantens Si
Fremkomne ansees godtgjort.

Men ligesom det Ovenanførte, i Forbindelse me
hvad Rentekammeret tillige har yttret, at Kongen over
alt paa Øen Amager fra umindelig Tid udelukkende ha
udøvet Jagtret, saavelsom Forstrandsretten, samt ve
sin Forvalter ladet udføre de ved Taarnbye Birk fore-
faldne Delinqventsager, saaledes som paa andre konge-
lige Godser, indtil samtlige disse Forvaltere i den senere
Tid bleve fritagne for denne Pligt, vidner om at Taarn-
bye Sogn, horunder den ommeldte Eiendom, Stjerne-
kroen, som afgangne Rasmus Jørgensen har besid-
det, hører, er indbefattet under det kongelige Gods, og
at Besidderne af de i samme beliggende Eiendomme,
uagtet deres Ret til at overlade og afstaae deres Gaarde
og Jorder til Andre, dog ikke over samme udøve nogen
fuldkommen Eiendomsret, men at Kongen er i Besid-
delse af en temmelig udstrakt Herlighedsret, saa maa det
og bemærkes, at Taarnbye Sogn fra gammel Tid har
henhørt under et kongeligt Birk, hvor Kongen som
Jorddrot udnævnte Birkedommeren, der følgelig ikke
paa Grund af denne sin Stilling var at ansee som den
ordinaire Skifteforvalter i Jurisdictionen, hvorimod
meget mere Skifterne vare overdragne til Godsforvalte-
ren, i hvis Sted Citanten nu er indtraadt. Forsaavidt
derfor Indstævnte, der har overtaget de Functioner,
som tilkom den i Taarnbye Sogn ansatte kongelige Bir-
kedommer, maatte formene, at han desuagtet maatte

ære berettiget til at forrette Skifter efter dette Sogns Beboere, maatte det selvfølgeligen paaligge ham at vise, at Tilfældene ere af en saadan Beskaffenhed, at de paa Grund af særegne Lovbestemmelser ere undtagne fra den under Godsforvalteren henlagte almindelige Skiftejurisdiction, men at en saadan Undtagelse in casu skulde finde Sted give Sagens Acter ikke mindste Anledning til at antage.

Indstævnte maa saaledes ansees at have været uberettiget til at befatte sig med det ommeldte Skifte, og han vil følgelig være pligtig til af det ved Boets Extradition Oppebaarne at betale Citanten, efter dennes Paastand, det som vilde have tilfaldet denne, nemlig Recognition 12 Rbdlr. Sølv og $\frac{1}{3}$ Deel til Skifteskriveren, 4 Rbdlr. Sølv.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve, dog at Indstævnte betaler i Salair til Citantens befalede Sagfører, Procurator Jydtmann, 15 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været lovlig.

For stemplet Papiir har ikke under Sagen været Brug.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Birkedommer og Skriver paa Amager, Cancellieraad v. Osten, bør til Citanten, Justitsraad og Amtsforvalter Rasmus Frydensberg, Ridder af Dannebrogen, betale de omhandlede 16 Rbdlr. Sølv, samt til Citantens befalede Sagfører, Procurator Jydtmann, 15 Rbd.

Sølv. Iøvrigt bør Processens Omkostninger være ophævede.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 13.

Spørgsmaal om Anvendeligheden af L. 5—2—88 i et Tilfælde, hvor en Søn, ved en uden Bemyndigelse fra vedkommende Medarving til Skifteforvalteren afgiven Erklæring, havde unddraget sin Moders Boe fra Skiftebehandling.

I Sagen:

Fæstegaardmand Hans Hansen af Frenderup,

contra:

Gaardmand Ole Hansen af Høietostrup.

(Afsagt den 15de October 1838.)

Ifølge Stævning af 24de August 1836 og allernaadigst forundt fri Proces paaanker Citanten, Fæstegaardmand Hans Hansen af Frenderup, en inden Kjøbenhavns Amts søndre Birketingsret den 2den Marts s. A. af den constituerede Dommer, Cancellieraad og Birkedommer v. Osten, affagt Dom mellem Citanten paa den ene og Indstævnte, Gaardmand Ole Hansen af Høietostrup, paa den anden Side, betræffende Sidstnævntes formeentlige Forpligtelse til at betale Citanten 500 Rbdlr., af hvilke 200 Rbdlr. Sedler skulle udgjøre

Beløbet af den Løn, han vil have tilgode i deres afgangne Moder, Ane Margrethe Hansdatters Boe, og 300 Rbdlr. Sølv den Arv, som han formener at tilkomme efter hende, tilligemed Renter fra Datum af Klagen til Forligelsescommissionen den 16de Januar 1835 indtil Betaling skeer, samt Processens Omkostninger.

Denne Dom, hvorved Indstævnte er frifunden for Citantens Tiltale og Processens Omkostninger ophævede, har Citanten i Indlæg af 28de November 1836 paastaaet underkjendt og derhen forandret, at Indstævnte tilpligtes at betale ham 500 Rbdlr., med Renter heraf som foranmeldt, eller at Indstævnte i alt Fald tilpligtes at betale ham 200 Rbdlr., som i deres afgangne Moders Boe tilgodehavende Løn, og desuden i Arv efter hende saameget som Citanten ved sin Eed sigter ham for, saavelsom i begge Tilfælde Processens Omkostninger for begge Retter skadesløst, hvorhos han i Indlæg af 14de November 1836 har paastaaet sin befalede Sagfører, Procurator Knudsen, tilkjendt et passende Salarium hos Indstævnte.

Denne har derimod paastaaet Underretsdommen stadfæstet og sig tillagt Sagens Omkostninger her for Retten.

Sin Paastand om at Indstævnte skulde være pligtig at udrede saavel den ovennævnte Løn, som Mødrenearv, har Citanten støttet derpaa, at Indstævnte, da deres Moder Ane Margrethe Hansdatter var

ved Døden afgaaet den 2den November 1834, ſka
ved under 5te ſ. M. at anmelde Dødsfaldet for vedkom
mende Skifteforvalter, have, uden dertil at være bemy
diget af Citanten, erklæret paa ſamtlige Arvinger
Vegne, at de ſelv vilde ſkifte og dele ſig imellem, o
derved bevirket, at den Afdødes Boe ikke toges unde
Skifterettens Behandling, ved hvilken Fremgangsmaade
Citanten antager, at Indſtævnte i Medhold af Lovgiv
ningens Beſtemmelſer, navnligen L. 5—2—88 og Frd.
8de April 1768, maa anſees at have paadraget ſig den
ovenmeldte Forpligtelſe.

Hvad nu førſt angaaer de 200 Rbdlr. Sedler, hvilke Citanten har paaſtaaet ſig tilkjendte ſom det Beløb, hans og Indſtævntes Moder, Ane Margrethe Hansdatter, paa det i Aaret 1819 afholdte Skifte efter deres Fader, Gaardmand Hans Hanſen, ſkal have tilſagt Citanten ſom Løn for den Tid, hvori han havde tjent hende og nysmeldte Afdøde, da ſkjønnes der ikke at være, imod Indſtævntes Benægtelſe af denne Gjelds Tilværelſe, ved de fra Citantens Side førte Vidner fremkommet tilſtrækkeligt Beviis for at den omqvæſtionerede Fordring tilkom ham i Moderens Boe, i hvilken Henſeende det navnligt maa bemærkes, at et af de Vidner, ſom have kunnet afgive Forklaring om at Ane Margrethe Hansdatter ved den omhandlede Leilighed havde lovet Citanten i Løn en vis Sum, i Henſeende til hvis Størrelſe Uovereensſtemmelſe forøvrigt finder Sted mellem Vidnerne, har udſagt at Ane

Margrethe Hansdatter, ved at omtale, at Citanten skulde have 100 Rbdlr. fremfor hans yngre Broder, fordi han havde tjent hos hende, erklærede, at hun selv vilde tilstaae ham det, saafremt hun kunde overkomme det.

Da der ikke efter Omstændighederne findes Anledning til at lade Afgjørelsen af dette Sagens Punct beroe paa Eed, vil Indstævnte med Hensyn til samme være at frifinde for Citantens Tiltale.

Hvad dernæst betræffer det Spørgsmaal, om der kan ansees at paahvile Indstævnte nogen Forpligtelse i Henseende til den af Citanten paastaaede Mødrenearv, maa det bemærkes, at en under Sagen fremlagt Udskrift af Kjøbenhavns Amts søndre Birks Skifteprotocol indeholder, at Indstævnte mødte den 5te November 1834 og anmeldte, at hans Moder, Aftægtskone Ane Margrethe Hansdatter, den 2den s. M. var ved Døden afgaaet, og, næst at opgive alle hendes Arvinger, iblandt hvilke navnligt Citanten, som myndige, paa samtlige disses Vegne erklærede, at de selv vilde skifte og dele sig imellem, hvorhos han under Eeds Tilbud opgav, at det, den Afdøde havde efterladt sig, i det Høieste kunde anslaaes til 40 Rbdlr.

Indstævnte har benægtet Rigtigheden af denne Tilførsel, forsaavidt den gaaer ud paa at Arvingerne vilde selv skifte og dele sig imellem, i hvilken Henseende han har erindret, at han saameget mindre kunde have Anledning til at afgive saadan Erklæring, som der, da

Moderen ikke efterlod mere, end hvad der vilde medgaa til Begravelsesomkostninger, Intet kunde blive at skifte og dele; og til Oplysning om, at han ikke har til Skifteprotocollen afgivet saadan Declaration, har han fremlagt en Skrivelse fra vedkommende Skifteforvalters, Justitsraad Frederiksens Fuldmægtig, R. Frederiksen, hvori denne, der paa Skifteforvalterens Vegne har i sin Tid modtaget Indstævntes Anmeldelse om Ane Margrethe Hansdatters Død, yttrer, at han vel bestemt erindrer, at der ved Anmeldelsens Angivelse blev af Indstævnte omtalt, at den Afdødes Efterladenskaber kun kunde anslaaes til 40 Rbdlr., og at man ei vilde have Skifte, men derimod ikke bestemt tør paastaae, om det af Indstævnte blev anført, at han og Medarvinger vilde skifte og dele sig imellem, hvorhos han indrømmer Muligheden af at denne Tilførsel er skeet uden speciel Anledning fra Indstævnte, alene for at antyde, at han ei vilde have Skifterettens Mellemkomst, som den sædvanlige Anledning, hvorfor Skiftet ei ønskes behandlet af Skifteretten.

Men selv under Forudsætning af at det kunde antages at Indstævnte ikke havde angivet, at alle vedkommende myndige Arvinger selv vilde skifte og dele sig imellem, er det dog tilstrækkeligt oplyst, at han ved en Erklæring, som han afgav i vedkommende Arvingers Navn og in specie paa Citantens Vegne, uagtet denne, hvad der er in confesso, ikke dertil havde bemyndiget ham, har unddraget Ane Margrethe Hansdat-

...ns Boe fra Skiftebehandling, og at han selv har ...poneret med Hensyn til samme.

Som Følge heraf vil han, der forøvrigt ikke kan ...sees at have beviist, at bemeldte Ane Margrethe Hansdatter, der i April 1833 havde erholdt 1400 Rbdlr. udbetalte af ham, som Godtgjørelse for at have ...staaet sin Gaard, ikkun har efterladt sig Effecter til Værdie af 40 Rbdlr., i Medhold af L. 5—2—88 være pligtig at lægge saameget ud i Arv til Citanten, som denne med sin Eed vil sigte ham for, dog at dette ikke overstiger den Sum 300 Rbdlr. Sedler, som Citanten her for Retten har paastaaet sig tilkjendt som Mødrenearv*), hvorhos Indstævnte vil have at erlægge Renter 4 pCt. aarligt af det Beløb, hvortil Citanten ansætter den ham tilkommende Arv, fra 16de Januar 1835 indtil Betaling skeer.

I Overeensstemmelse med Foranførte vil altsaa den indankede Dom være at forandre.

Forsaavidt Indstævnte har paastaaet forskjellige af Citanten i Indlæg til Overretten af 6te Marts f. A.

*) Det omhandlede Tilfælde kan vel ikke antages at være indbefattet under Ordene i L. 5—2—88, som alene omtale den, der befatter sig med Stervboen "og der skalter og valter efter sin egen Villie, uden Rettens Middels Overværelse, eller —" eftersom Indstævnte havde henvendt sig til vedkommende Skifteforvalter angaaende Boet, men ved sin afgivne Erklæring bragt ham til ikke at tage samme under Behandling.

brugte formeentlig fornærmelige Yttringer mortificere og forsaavidt Sidstnævnte har nedlagt lige Paastan Henseende til nogle af Indstævnte i Indlæg af 3 April næstefter fremførte Udladelser, samt paastaaet ha anseet med Straf for disse, vil dette ikke kunne komm under Paakjendelse, da Forligsmægling ikke med Hensy hertil har fundet Sted, og de omhandlede Yttringer ik findes at være af den Beskaffenhed, at der er Anlednin for Retten til, paa Grund af Bestemmelserne i Lovens 1—12, ex officio at tage Hensyn paa samme.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighe derne at ophæve, ligesom der, efter det Udfald Sagen faaer, intet Salair vil blive at tilkjende Citantens befa lede Sagfører, Procurator Knudsen.

Den befalede Sagførelse har været lovlig.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er her ved Retten rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Gaardmand Ole Hansen af Høietostrup, bør til Citanten, Fæstegaardmand Hans Hansen af Frenderup, betale det Beløb, hvortil Sidstnævnte, efter foregaaende lovlig Omgang, ved sit Værneting med sin corporlige Eed ansætter den Arv, som vilde være tilfalden ham efter hans og Indstævntes Moder Ane Margrethe Hansdatter, saafremt lovligt Skifte var blevet afholdt efter hende, dog at dette Beløb ikke overstiger 300 Rbdlr. Sedler, samt Renter 4 pCt. aarligt, fra 16de Januar 1835 indtil Betaling skeer, af den

Sum, hvortil Citanten edeligt fastsætter fornævnte Arvs Størrelse.

Iøvrigt bør Indstævnte for Citantens Tiltale i denne Sag fri at være.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

* * *

Høiesterets-Dom i Sagen:

Gaardmand Ole Hansen af Høietostrup,

contra:

Fæstegaardmand Hans Hansen af Frenderup.

(Afsagt den 21de November 1838.)

Citanten bør for Indstævntes Tiltale i denne Sag fri at være. Processens Omkostninger ophæves. Til Justitskassen betaler Indstævnte 1 Rbdlr. Sølv.

No. 14.

En Underretsdom kjendt uefterrettelig, fordi Dommeren, uagtet Indstævnte havde exciperet imod ham paa Grund af at han var Skifteforvalter i det Boe, af hvilket Sagen var anlagt, ikke havde veget sit Sæde.

I Sagen:

Forhenværende Forpagter af Egense Præstegaard, H. F. Qvist,

contra:

Pastor Dahlstrøms Fallitboe.

(Afsagt den 29de October 1838.)

Ifølge Stævning her til Retten af 8de Mai d. A samt allernaadigst meddeelt beneficium paupertati paaanker Citanten, forhenværende Forpagter af Egen Præstegaard, H. F. Qvist, til at kjendes uefterret telig at være, en af Underdommeren, Cancellieraad, Her redsfoged Bruun, i en i første Instants ved Sunds Gudme Herreders Ret anlagt Sag, betræffende Indstævntes og Citantens gjensidige Fordringer i Anledning af Sidstnævntes Forpagtning af Egense Præstegaards Jorder, under 11te Januar d. A. afsagt Dom, ved hvilken Citanten er tilpligtet at betale det nævnte Fallitboe 213 Rbdlr. 24 ß., med Renter fra 1ste October 1836, og 98 Rbdlr. 2 Mk. 10½ ß., med Renter fra 22de April 1837, samt at betale bemeldte Boe 12 Rbd. Sølv i Procesomkostninger.

Sin Paastand om bemeldte Doms Annullation har Citanten støttet derpaa, at Underdommeren formeentlig har været inhabil til at paakjende Sagen efterdi han tillige er Skifteforvalter i Pastor Dahlstrøms Fallitboe.

Vel har nu Indstævnte formeent, at denne Indsigelse er ugrundet, efterdi Sagen ikke kan antages at have nogen personlig Interesse for Skifteforvalteren; men om det endog, med Hensyn til den Maade, hvor-

forskjellige Embedsfunctioner efter vor Lovgivning forenede hos een og samme Underdommer, i Almin- dighed maatte kunne antages, at en Dommer, der ...ge er Skifteforvalter, hvor hans private Interesse ei ...a nogen Maade verserer under Sagen og heller ingen ...ception mod hans Habilitet fremsættes af Modparten, ...i behøver ex officio at vige sit Sæde, fordi Sagen er anlagt af et Boe, han som Skifteforvalter har under Behandling, skjønnes dog ikke rettere, end at Under- dommeren in casu dertil har været forpligtet, efterdi Citanten i Indlæg af 30te November f. A. udtrykkeligt har exciperet imod ham paa Grund af det Forhold, hvori han som Skifteforvalter staaer til Boet og følgelig til Sagen.

Som Følge af det saaledes Anførte vil den paa- ankede Dom være at kjende uefterrettelig.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighe- derne at ophæve, dog at Indstævnte, i Medfør af Frd. 3die Juni 1796 §. 42, udreder det Citantens befalede Sagfører her for Retten, Kammerraad og Procurator Nyegaard, tilkommende Salair, der bestemmes til 12 Rbdlr. Sølv.

Det Sagen, forsaavidt den ikke har været bene- ficeret, tilhørende Stempletpapiir er her for Retten forbrugt.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Herredstingsdommen bør uefterrettelig at være.

Processens Omkostninger ophæves, dog at Indstævnte, Pastor Dahlstrøms Fallitboe, i Salair til Citantens befalede Sagfører her for Retten, Kammerraad og Procurator Nyegaard, betaler 12 Rbdlr. Sølv, der udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 15.

En af Directionen for Nationalbanken nedlagt Paastand om at en Sag, hvorunder den søgtes til at meddele Eieren af endeel cederede Bankhæftelsesobligationer det til dem svarende Beløb Actier, maatte afvises fordi Actiernes Expedition maa betragtes som en Administrationssag, ikke taget til Følge. Bemeldte Direction ei anseet pligtig at udstæde de forlangte Actier, fordi Bankhæftelsesobligationernes Eier ikke havde opfyldt de i Regl. for Nationalbanken af 27de Juli 1818 §. 8 Litr. c fastsatte Betingelser. Spørgsmaal om hvorvidt Actieretten tilkom Eieren af de cederede Obligationer eller Eierne af de Bygninger eller Grundeiendomme, paa hvilke Hæftelsen hvilede *).

I Sagen:

Procurator Hansen til Flynderup,

*) Cfr. Domme angaaende Spørgsmaalet, hvem den med en Bankhæftelse, der er indfriet imod cederet Obligation, forbundne Actieret tilkommer, i dette Tidsskrifts 34te Bd. pag. 243-253, pag. 303-312, pag. 350-358 og 35te Bd. pag. 12-18, jfr. 33te Bd. pag. 328-349.

contra:

rectionen for Nationalbanken, samt 1. Jomfrue Andrea Dorothea Cathrine Holm, med Curator, Krigsraad Carlsen; 2. Copiist Jens Mogensen Schibye; 3. Kjøbenhavns Magistrat; 4. Kleinsmedmester Johan Diedrich Ludvig Behrends; 5. Tobaksspinder Christian Samuel Bergen; 6. Fouteralmager Jørgen Birch; 7. Capitain ved det borgerlige Infanterie, Urtekræmmer Henrik Geisler; 8. Kammerraad og Toldcontrolleur Otto Friederik Kjerulff; 9. Consul P. van Aller; 10. William Chapmann, ved hans Fuldmægtig, Kjøbmand Thomas Chapmann; 11. bemeldte Thomas Chapmann; 12. Handelshuset Müllens & Knox; og 13. Capitain G. A. Gradmann, Consul P. van Aller, Grosserer C. Borries, Agentinde Holm med Lavværge, afgangne Etatsraadinde Bjørnsens Boe ved Cancellieraad og Raadmand Rogert og Kjøbmand L. Holm, samtlige paa egne og Medeieres Vegne, de fra 8 til 13 nævnte samtlige i Helsingøer, som Intervenienter.

(Afsagt den 5te November 1838.)

Efter Stævning af 1ste October 1836 har Citanten, Procurator Hansen til Flynderup, under nærværende Sag paastaaet de Indstævnte, Directionen for Natio-

nalbanken, tilpligtede under en tilstrækkelig daglig Mu
at meddele ham, som Eier af Bankhæftelses-Obligat
nerne paa følgende her i Staden beliggende Eiendomm

1.	Gaarden No. 84 i Brolæggerstrædet for	1248 R.	-
2.	Huset No. 133 i Tugthuusporten -	480 —	-
3.	Gaarden No. 106 paa Ulfeldtsplads -	1980 —	-
4.	Gaarden No. 46 i Kannikestrædet -	948 —	-
5.	Huset No. 352 i Dronn. Tvergade -	504 —	-
6.	Huset No. 121 i Løvstrædet . . . -	402 —	-
7.	Gaarden No. 374 i store Torvegade -	960 —	-
	og paa følgende i Helsingøer beliggende Eiendomme:		
8.	Bygningen No. 422 . . . . -	268 —	77 -
9.	— — 29 . . . . -	289 —	19 -
10.	— — 3 . . . . -	416 —	38 -
11.	— — 101 . . . . -	325 —	76 -
12.	— — 131 . . . . -	504 —	-
13.	— — 33 . . . . -	585 —	-
	tilsammen	8911 R.	18 ß.

89 Actier i Nationalbanken, samt at betale ham denne Processes Omkostninger, under Forbeholdenhed af hans Ret til at complettere det overskydende Beløb, saaledes at det udgjør en Sum, for hvilken endnu en Actie kan erholdes.

Efterat Directionen for Nationalbanken ved Indlæg af 14de November 1836 havde paastaaet enten Sagen afviist eller sig for Citantens Tiltale frifundne, samt sig tilkjendt, i første Tilfælde Kost og Tæring, og i

[...]ste Processens Omkostninger skadesløse, og i bemeldte [I]ndlæg subsidialiter bemærket, at de ikke kunde dømmes [ti]l at udstæde Actierne, med mindre Citanten godtgjorde, [a]t han var berettiget til at hæve samme, og at det i [de]n Henseende blev nødvendigt, at han under Sagen maatte inddrage samtlige Eiere af de pantsatte Eiendomme for at erfare, hvorvidt de samtykkede i at Actierne meddeeltes ham, har Citanten, under Reservation og uden at han paa nogen Maade til denne Indvarsling erkjender sig forpligtet, ved Continuations-Stævning af 13de December 1836 stævnet de respective Eiere af ovennævnte Eiendomme, nemlig: 1. Jomfrue Andrea Dorthea Cathrine Holm, med Curator Krigsraad Carlsen; 2. Copiist Jens Mogensen Schibye; 3. Kjøbenhavns Magistrat; 4. Kleinsmedmester Johan Diedrich Ludvig Behrens; 5. Tobaksspinder Christian Samuel Bergen; 6. Fouteralmager Jørgen Birch; 7. Capitain ved det borgerlige Infanterie, Urtekræmmer Henrich Geisler; 8. Kammerraad og Toldcontrolleur Otto Friederich Kjerulff; 9. Consul P. van Aller; 10. William Chapmann ved hans Fuldmægtig, Kjøbmand Thomas Chapmann; 11. bemeldte Thomas Chapmann; 12. Handelshuset Müllens & Knox; og 13. Capitain G. A. Gradmann, Consul P. van Aller, Grosserer C. Borries, Agentinde Holm med Lavværge, afgangne Etatsraadinde Bjørnsens

Boe ved Cancellieraad og Raadmand Rogert, Kjøbmand L. Holm, samtlige paa egne og Medeier Vegne, de fra 8 til 13 nævnte samtlige i Helsingøe som Intervenienter, for at iagttage deres Tarv unde denne Sag.

Samtlige disse Eiere ere derpaa, efterat de havd opsagt Citanten til Indfrielse ovennævnte Bankhæftel ses-Obligationer, hver for sin Eiendoms Vedkommende, og han, der deels har modsagt deres Ret til at opsige disse Obligationer, deels nægtet paa samme at meddele Transport, havde vægret sig for at modtage Beløbet, uden i alt Fald under Reservation af den ham formeent-ligen tilkommende med Bankhæftelses-Obligationerne for-bundne Actieret, efter foregaaende Klage til Forligelses-commissionen og derefter udtagne Stævninger, interve-nerede i nærværende Sag, og have hver for sit Ved-kommende nedlagt Paastand om at Citanten kjendes uberettiget til den af ham med Hensyn til Bankhæftelsen paa ovenmeldte Eiendomme paastaaede Actieret, og at han tilpligtes inden en vis Tid og under en daglig Mulct, imod at erholde udbetalt disse Bankhæftelses-Obligationers Beløb, med lovlige Renter indtil den Tid, da Capitalerne vare ham tilbudne til Betaling, at extra-dere de respective Obligationer, forsynede med ubetinget og uforbeholden Transport, ligesom de og hver for sig have paastaaet sig tilkjendte Processens skadesløse Om-kostninger.

Derimod har Citanten paastaaet sig frifunden for Intervenienternes Tiltale i nærværende Sag, og dem [illegible]mte Sagens skadesløse Omkostninger.

Hvad nu det mod Directionen for Nationalbanken af Citanten anlagte Hovedsøgsmaal angaaer, da er den af bemeldte Direction nedlagte Afviisnings-Paastand grundet paa, at Actiernes Expedition maa ansees som en Administrationssag, idet Directionen alene kan bestemme Tiden naar de kunne expederes, men Domstolene ikke kunne afgjøre, om Directionen ikke ved andre Forretninger har været forhindret i Expeditionen. Imidlertid skjønnes det ikke at dette, naar der tilkom Citanten nogen lovlig Ret til at forlange de omhandlede Actier udleverede, kunde afskjære ham Adgang til at indtale denne Ret ved Domstolene, hvorimod det fra Directionens Side Anførte alene kunde bevirke, at den sædvanlige terminus ikke var anvendelig, men at en anden maatte bestemmes, ved hvilken det, efter de nærmere oplyste Omstændigheder, maatte antages at der var givet Directionen tilstrækkelig Frist til at efterkomme Dommen.

Den nedlagte Afviisningspaastand kan saaledes ikke komme i Betragtning, men da det i Reglementet for Nationalbanken af 27de Juli 1818 §. 8 Litr. c er bestemt, at Enhver, som begjerer Actier udstædte, bør forinden forevise de af Banken for Hæftelsens Betaling meddeelte Qvitteringer eller cederede Obligationer, samt godtgjøre sin lovlige Adkomst til disse Documenter, saa

kunde bemeldte Direction i alt Fald kun tilpligtes efterkomme Citantens Fordring under Forudsætning at han opfyldte de saaledes ved Banklovgivningen Forskrevne Betingelser, og navnlig at den af Intervenienterne under Sagen indtalte formeentlige Rettighed til de omhandlede Actiebreve ikke vilde være til Hinder for at disse ikke destomindre bleve udleverede til Citanten, og Udfaldet af nærværende Søgsmaal, forsaavidt samme er rettet imod Nationalbanken, vil følgeligen i det Væsentlige beroe paa, hvorvidt Citanten, ifølge Lovgivningen og de af ham producerede Adkomster, kan gives Fortrin fremfor Intervenienterne til at erholde de af ham fordrede Actiebreve.

Hvad nu den almindelige Deel af det her omhandlede Spørgsmaal angaaer, om nemlig Citanten ifølge Lovgivningen, blot som Eier af de ommeldte Bankhæftelses-Obligationer, uden som Eier af de hæftelsespligtige respective Eiendomme at have indfriet dem fra Banken, eller i denne Egenskab at have erhvervet bemeldte Obligationer, tillige kan ansees berettiget til at fordre sig Actiebreve for sammes Paalydende meddeelte af Banken, og til dette Øiemeed, ved Hæftelses-Obligationernes Opsigelse fra vedkommende Grundeieres Side og disses derefter gjorte Tilbud af Kapital og Renter til Obligationernes Indfrielse, at tage en Reservation, for at sikkre sig en formeentlig tilkommende Actieret, da har Citanten som Hjemmel for sin i saa Henseende nedlagte Paastand fornemmeligen paaberaabt sig Bestemmelserne deels i

Octroien for Nationalbanken af 4de Juli 1818 §. 11 No. 6, hvorefter som Actionairer skulle ansees alle de, som ere i lovlig Eiendomsbesiddelse af de cederede Bankhæftelses-Obligationer, og at det er ifølge en saadan Besiddelse han nu indtaler den omhandlede Rettighed, deels i Reglementet for samme Bank af 27de Juli 1818 §. 8 Litr. c, hvor det hedder, at Enhver, som begjerer Actiebreve, bør forevise de cederede Obligationer, samt godtgjøre sin Adkomst til samme, men at det iøvrigt er en Selvfølge, at, dersom en saadan Obligation har været cederet med udtrykkelig Reservation af Actieret, bliver denne Ret Cedenten i alle Dele forbeholden, af hvilken Bestemmelse, sammenholdt med den foran i Octroien anførte, efter Citantens Formening skal fremgaae, at den der cederer en Bankhæftelses-Obligation bør tage en udtrykkelig Reservation af Actieretten for at kunne gjøre samme gjeldende relativ til Cessionarius, da Actieretten i modsat Fald maa antages at være medfulgt i Cessionen af Hæftelses-Obligationen, hvoraf følger at Cessionarius, naar Obligationen opsiges til Indfrielse, maa kunne gjøre den ved Reglementets Bestemmelse hjemlede Reservation af Actierettigheden gjeldende. Men i Henseende til den førsteciterede Lovbestemmelse maa det mærkes, at om end Citanten, om hvis ubetingede Eiendomsret til de under Sagen omhandlede Bankhæftelses-Obligationer, samt Berettigelse til Actionairrettigheden, Disputen under Sagen just dreier sig, kunde siges at være i lovlig Eiendomsbesiddelse af bemeldte Obligationer, saa

findes bemeldte Lovbud i alt Fald ikke ubetinget tilstaae dem, der ere i lovlig Eiendomsbesiddelse af cederede Obligationer, Rettighed til at ansees som Actionairer, hvorimod det i de foregaaende Nummere af det omhandlede §. er fastsat, at i Reglen skulle Besiddere af de hæftelsespligtige Grunde og Eiendomme ansees for Actionairer, men med den Tillægsbestemmelse, at de for at erholde Actiebreve meddeelte skulle være i Besiddelse af de cederede Obligationer, da i modsat Fald, saa hedder det endvidere, som Actionairer i deres Sted ansees alle de, som ere i lovlig Eiendomsbesiddelse af de cederede Obligationer. Efter den Maade, hvorpaa disse Bestemmelser saaledes ere satte i Forbindelse med hinanden, skjønnes ikke rettere, end at Lovgiveren ikke herved ubetinget har villet tillægge Eiendomsbesidderne af Hæftelses-Obligationerne Adgang til at blive Actionairer, fremfor Besidderne af de hæftelsespligtige Eiendomme, efterdi disse udtrykkeligt ere nævnte som først berettigede, naar de ere i Besiddelse af de cederede Obligationer, da i modsat Fald i deres Sted Obligations-Besidderne skulle gives denne Adgang, uden at der i saa Henseende kan antages at være lagt den afgjørende Vægt paa den tilfældige Omstændighed, om den ene eller den anden af disse Eiendommes eller Obligationers Besiddere netop have Hæftelses-Obligationerne i deres Værge paa den Tid, Actiebrevene kunne erholdes, eller denne væsentlige Rets Erhvervelse saaledes kan være gjort afhængig af Bankens til disses Udstædelse trufne Arrangement, naar ikkun

iendomsbesidderen kan blive Obligationens Besidder og
a den Tid, han forlanger Actiebrev, opfylder den derom
æskrevne Betingelse, og uden at det heller i denne
enseende findes med Føie at kunne indvendes, at den hele
r Obligations-Besidderne givne Bestemmelse i saa Fald
lev uden Betydning, efterdi den dog blev gjeldende for
ethvert Tilfælde, hvor Eiendomsbesidderen efter de specielle Forhold, hvori han maatte befinde sig, enten ikke
kan eller ikke vil gjøre noget Krav gjeldende, relativ
til Obligations-Besidderen, i hvilket Fald Bestemmelsen
var af væsentlig Betydning, som regulerende for at den
sidstnævnte Besidder da som Actionair kunde ansees.

Men maa det saaledes antages at hiin citerede
Lovbestemmelse ikke indeholder noget i Almindelighed
afgjørende Moment angaaende det i nærværende Sag
verserende Spørgsmaal om Citantens Beføielse til, som
Hæftelsesobligations-Besidder, at erhverve Actieretten
fremfor Intervenienterne, som Besiddere af de respective
Eiendomme, vil det dernæst beroe paa, om den anden
paaberaabte Bestemmelse af Banklovgivningen, nemlig
Reglementets §. 8 Litr. c, kan ansees at være af saadan Beskaffenhed, at Citanten deri kan have tilstrækkelig
Hjemmel for den af ham paastaaede Rettighed, og til
den Ende navnlig om de Ord: "iøvrigt er det en Selvfølge, at, dersom en saadan Obligation eller Qvittering
har været cederet med udtrykkelig Reservation af Actieret, bliver denne Ret Cedenten i alle Dele forbeholden",
retteligen kunne tillægges den dem af Citanten givne

Fortolkning, hvorefter en udtrykkelig Reservation Actieretten skulde være nødvendig ved Hæftelses-Obligationers Cession, for at Cedenten kunde conservere eller gjenerhverve hiin Rettighed, der i modsat Fald skulde antages at overgaae til Cessionarius paa en saadan Maade, at denne derefter skulde være beføiet til at tage Reservation til Actierettens Adskillelse, naar Hæftelses-Obligationen af vedkommende Grundeier blev opsagt og indfriet.

Men denne Fortolkning findes ikke at være grundet i den citerede Passus af §. 8 Litr. c, hvor det kun er udtalt som en Selvfølge, at, hvor udtrykkelig Reservation er tagen af Actieretten, bliver denne gjeldende, uden at der i denne Henseende er given nogen Forskrift om, i hvilke Tilfælde en saadan Reservation rettelig kan tages, eller hvad Virkning der skal være forbunden med ikke at tage den, og navnlig, at det af den Omstændighed, at den vedkommende Cedent ingen saadan Forbeholdenhed har taget ved den oprindelige Cession, bliver en Følge, at han maa ansees at have tabt sin Actieret, saaledes at han ikke uden Cessionarii udtrykkelige Consents ved Obligationens Indfrielse kan gjenvinde den, men at meget meer Cessionarius i hiin Bestemmelse skulde have Beføielse til imod den oprindelige Cedents Protest at tage en saadan Reservation, naar Hæftelses-Obligationen hos ham løskyndiges og han saaledes ophører at være Besidder af samme.

Efter saaledes at have prøvet de almindelige Lovgivningsgrunde, hvorpaa Citanten har støttet den af ham indtalte Rettighed, uden at nogen af disse ere befundne at indeholde tilstrækkelig Hjemmel for samme, vil det dernæst være at undersøge, om de specielle af ham under Sagen producerede Adkomster og releverede Omstændigheder kunne antages at begrunde noget retligt Krav paa de af ham fordrede Actiebreve, hvorved maa mærkes:

1. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, vedkommende Gaarden No. 84 i Brolæggerstræde, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1819 af Gaardens daværende Eier, Etatsraad Stoud, og derefter cederet af dennes Enke, A. M. Stoud, til Professor Becker med samme Ret, som hun har eiet den, og efterat Becker derefter havde transporteret den til A. Jørgensen, har denne igjen med samme Ret, som han har eiet den, cederet den til Citanten, dog, som det hedder, med en vis Forbeholdenhed i Henseende til Rentens Betaling;
2. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, vedkommende Huset No. 133 i Tugthuusporten, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1822 af Husets daværende Eier, Skræddermester H. C. Hansen, der ved Husets Salg til Fjederhandler Busch bestemte, at Bankhæftelses-Obligationen af Kjøberen skulde forrentes saalænge Sælgeren levede,

men ved dennes Død udleveres enten til bemel
Busch eller til den, der paa den Tid var Hus
Eier, hvorefter den paa Skiftet efter bemelt
Skræddermester Hansen blev transporteret
K. O. Grønvold, som igjen, med Erklæring
fuld Valuta for Obligationen er betalt, har tran
porteret den til Citanten med samme Ret, hvorme
Cedenten har været Eier af samme.

3. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, ved
kommende Gaarden No. 106 paa Ulfeldtsplads,
at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1822 af
Gaardens daværende Eier, Brygger Høyrup,
fra hvis Boe den er cederet til den senere Eier af
Gaarden, Brændeviinsbrænder Uggeløse, der
igjen, med Erklæring at fuld Valuta derfor er
betalt, har transporteret den med samme Ret, som
den til ham var cederet, til Citanten, dog med en
Forandring i den oprindelige Rentefod;

4. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, ved-
kommende Gaarden No. 46 i Kannikestræde, at
denne er indfriet fra Banken i Aaret 1833 af
Gaardens daværende Eier, Meelhandler Sand-
berg, der igjen, med Erklæring at have modtaget
fuld Valuta for samme, har transporteret den til
Citanten med samme Ret, hvormed den ham af
Banken er cederet, dog kun med en vis Forbehol-
denhed i Henseende til Rentens Betaling;

5. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, vedkommende Huset No. 352 i Dronningens-Tvergade, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1833 af Husets Eier, Tobaksspinder Bergen, der igjen har transporteret den til Citanten paa samme Maade, som ved forrige No. er bemærket;
6. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, vedkommende Huset No. 121 i Løvstræde, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1833 af Husets Eier, Fouteralmager Birch, der igjen har transporteret den til Citanten paa samme Maade, som ved No. 4 er bemærket;
7. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, vedkommende Gaarden No. 374 i store Torvegade, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1816 af Gaardens Eier, Urtekræmmer Geisler, der igjen har transporteret den til Citanten paa samme Maade, som ved No. 4 er bemærket;
8. i Henseende til Bankhæftelses-Obligationen, vedkommende Bygningen No. 422 i Helsingøer, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1830 af Bygningens Eier, Kammerraad Kjerulff, der igjen har transporteret den til Enkemadame Jacobsen til fri Raadighed som hendes lovlige Eiendom, med de samme Rettigheder, hvormed den var ham af Banken cederet, ikkun med visse Forbeholdenheder i Henseende til Renternes Betaling og Obligationens Opsigelse, hvorefter bemeldte Madame Jacob-

sen har transporteret den til Citanten paa samm Conditioner, hvormed hun har eiet den;

9. i Henseende til Bankhæftelses=Obligationen, ve kommende Bygningen No. 29 i Helsingøer, a denne er indfriet fra Banken i Aaret 1830 a Bygningens Eier, Consul P. van Aller, de har transporteret den til Enkemadame Jacobsen, og denne igjen til Citanten, paa samme Vilkaar, som under forrige No. er bemærket;

10. i Henseende til Bankhæftelses=Obligationen, ved=kommende Bygningen No. 3 i Helsingøer, at denne er indfriet fra Banken i 1830 af Bygningens daværende Eier, Kjøbmand W. Chapmann, der har transporteret den til Enkemadame Jacobsen, og denne igjen til Citanten, paa samme Maade, som ved No. 8 er bemærket;

11. i Henseende til Bankhæftelses=Obligationen, ved=kommende Bygningen No. 101 i Helsingøer, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1830 af Bygningens Eier, Kjøbmand Th. Chapmann, der har transporteret den til Enkemadame Jacobsen, og denne igjen til Citanten, paa samme Maade, som ved No. 8 er bemærket;

12. i Henseende til Bankhæftelses=Obligationen, ved=kommende Bygningen No. 131 i Helsingøer, at denne er indfriet fra Banken i Aaret 1830 af Bygningens Eier, Handelshuset Müllens & Knox, der har transporteret den til Enkemadame

Jacobsen, og denne igjen til Citanten, paa samme Maade, som ved No. 8 er bemærket; og

13. i Henseende til Bankhæftelses=Obligationen, vedkommende Bygningen No. 33 i Helsingøer, af Bygningens Eiere, Consul van Aller, Grosserer Borries, Frue Holm, Etatsraadinde Bjørnsen, samt afgangne Madame Gradmanns Arvinger, af hvilke den er cederet til Enkemadame Jacobsen, og af denne igjen til Citanten, paa samme Maade, som ved No. 8 er bemærket.

Vel har nu Citanten formeent, at forsaavidt det i disse Cessioner hedder, at de omhandlede Obligationer ere ham overdragne med samme Ret, hvormed de til Cedenterne af Banken ere overdragne, eller end mere, hvormed Cedenterne have eiet dem, i Forbindelse med, at det i Transporterne hedder, at Cedenterne selv have erhvervet dem til fri Raadighed, maatte det heraf resultere, at Citanten, ifølge de saaledes meddeelte Transporters uindskrænkede Form og da Actieretten ikke derved i Medhold af Reglementets §. 8 Litr. c udtrykkeligen er bleven reserveret, maa ansees tillige at have erhvervet den sidstnævnte Rettighed, men herved maa, foruden hvad forud er anført i Henseende til Fortolkningen af bemeldte Lovbud, endvidere bemærkes, at forsaavidt Udtrykkene maatte kunne antages at indeholde en Overdragelse af alle de Rettigheder, hvormed Banken har eiet Obligationen, kan herunder ikke være indbefattet Actierettigheden, som ikke residerede hos Banken, og i de

Tilfælde, hvor Cessionen lyder paa den Ret, hvorm
Cedenten selv har eiet den, kunne disse Udtryk, na
der dog ifølge Banklovgivningen med denne Art
Transporter er forbunden den for Grundeiere særegr
Reclamationsret af Obligationen, ikke med Føie tillæg
ges den Betydning, at Cedenten derved skulde hav
overdraget Actionairretttigheden paa en anden Maad
end selve Obligationen, eller saaledes, at medens denne
kunde reclameres skulde Actionairrettigheden, der i saa
Fald stiltiende var fulgt Obligationen, være en anden
Regel undergivet, uden at Noget i saa Henseende mel-
lem Parterne var stipuleret.

Forsaavidt Citanten fremdeles har lagt Vægt paa, at det i Transporterne hedder, at han har givet fuld Valuta for Obligationen eller for Documentet, hvilket er Indbegrebet af alle de Rettigheder, som Forskrivelsen giver, og ikke blot for sammes paalydende Capital, vil heraf saameget mindre kunne udledes noget afgjørende Argument, som der i Obligationerne og disses Transporter udtrykkeligt er nævnet de Capitaler, hvorpaa de som Gjeldsforskrivninger lyde, og den fulde Valuta, som det saaledes hedder derfor at være betalt, nærmere maa antages at sigte til de udtrykkeligt nævnte Capitaler, end til at betegne, at den tillige skulde omfatte et Vederlag for Actionairrettigheden, saaledes at denne kunde ansees særlig erhvervet paa en saadan Maade, at den ved Reclamation af Obligationen kunde fordres afsondret fra denne. Naar det fremdeles i Forbindelse hermed er

...ret, at det ikke af Banklovgivningens Bestemmelse ... at Hæftelses-Obligationerne af Grundeierne kunne fordres cederede fra Banken kan udledes, at den samme Rettighed skulde tilkomme Grundeierne, hvor Obligationen er cederet til tredie Mand, da kan dette ikke gives Medhold, efterdi det, ifølge Obligationernes og de dertil knyttede Cessioners Indhold, i Reglen, hvor intet Modsat udtrykkeligt er stipuleret, maa antages, at Cessionarius ikke ved Transporten har erhvervet nogen større Ret end den, der i denne Henseende tilkom Banken som den oprindelige Creditor, og med Hensyn til hvad dernæst er anført om at Banklovgivningen, blandt andet i Reglementet i den citerede §. 8 Litr. c, har sat Qvitteringer og Obligationer ved Siden af hinanden, og at, da Cedenten formeentligen ikke kan opsige Qvitteringerne eller fordre sig dem tilbageleverede, maa samme Regel ogsaa gjelde om Obligationerne, da kan, om saadant endog kunde statueres i Henseende til de meddeelte Qvitteringer, heraf i alt Fald ifølge Documenternes Forskjellighed ikke uddrages nogen Slutning i Henseende til de cederede Obligationer.

Hvad dernæst den Bemærkning angaaer, at Reclamation i alt Fald ikke kunde finde Sted, naar Actier vare udstædte paa Ihændehaveren og bona fide vare erhvervede, da kan samme, om den end kunde billiges, ikke komme til Anvendelse i nærværende Sag, hvor Spørgsmaalet blot verserer om Rettigheden til Actier, der endnu ikke ere udstædte, og forsaavidt det endeligen

er paaberaabt, at det, som i Bankens Cessioner i Almindelighed, saa og i her omhandlede, hedder, at Grundeieren eller den, til hvem han overdrager Obligationen er berettiget til at lade den udslette af Pantebogen hvorved Obligationen ophører at være en Gjeldsforskrivning og Mulighed af at opsige den saaledes bortfalder, da kan heraf ei heller udledes Noget i Citantens Faveur, da der ved saadan Fremgangsmaade Intet kunde ansees afgjort om Beføielsen til at erholde Actionairrettigheden.

Da der saaledes hverken i Lovgivningens almindelige Forskrifter, eller i de under nærværende Sag omhandlede Cessioners specielle Indhold findes at være tilstrækkelig Grund for den af Citanten nedlagte Paastand om at meddeles Actiebreve, tilsvarende de ham tilhørende Bankhæftelses-Obligationer og til den Ende at tage Forbeholdenhed af Actionair-Rettigheder imod Intervenienterne, der samtlige under Sagen have produceret deres Adkomster til de respective hæftelsespligtige Eiendomme, samt beviist, at de efter lovlig Opsigelse af Obligationerne have tilbudet at indfrie samme med Capital og resterende Renter, vil i Hovedsøgsmaalet Directionen for Nationalbanken være at frifinde for Citantens Tiltale, og denne være at erklære uberettiget til at meddeles de paastaaede Actiebreve, og i Intervenientsøgsmaalet Intervenienternes Paastand være at tage til Følge, saaledes at Citanten bliver at tilpligte under en daglig Mulct af 5 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, for enhver af de fra No. 1 til 11

nævnte Intervenienters Vedkommende, samt for de under No. 12 Nævntes Vedkommende i Forening, og for de under No. 13 Nævntes Vedkommende ligeledes i Forening, at extradere dem de respective omhandlede Bankhæftelses-Obligationer uden i saa Henseende at tage nogensomhelst Reservation, imod at de ligeledes, enhver for sit Vedkommende, betale ham Obligationernes paalydende Capital, med resterende Renter til de Datoer, da lovligt Tilbud af Betaling fra deres Side har fundet Sted, i hvilken Henseende bemærkes, at forsaavidt Betalingstilbudene ere skete i Retten eller i Forligelsescommissionen, blive Renterne til disse Terminer at beregne, og bliver Citanten paa anførte Maade pligtig at extradere: 1. Bankhæftelses-Obligationen for Gaarden No. 84 i Brolæggerstrædet til Jomfrue Andrea Dorothea Cathrine Holm med Curator, imod Betaling af sammes paalydende Capital 1248 Rbdlr. r. S., med resterende Renter deraf 4 pCt. pro anno fra 11te Juni 1836 til 18de Mai 1837; 2. Bankhæftelses-Obligationen for Huset No. 133 i Tugthuusporten til Copiist Jens Mogensen Schibye, imod Betaling af sammes paalydende Capital 480 Rbdlr. r. S. og Renter deraf 9 Rbdlr. 58 ß. r. S.; 3. Bankhæftelses-Obligationen for Gaarden No. 106 paa Ulfeldtsplads til Kjøbenhavns Magistrat, som Bestyrere af Stadens Overformynderie, imod Betaling af sammes paalydende Capital 1980 Rbdlr. r. S., med resterende Renter deraf 4 pCt. pro anno til 13de Februar 1837; 4. Bankhæf-

telses-Obligationen for Gaarden No. 46 i Kannikestræde til Kleinsmedmester Johan Diedrik Ludvig Behrends, imod Betaling af sammes paalydende Capital 948 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 18 Rbdlr. 92 ß. r. S.; 5. Bankhæftelses-Obligationen for Huset No. 35 i Dronningens Tvergade til Tobaksspinder Christian Samuel Bergen, mod Betaling af sammes paalydende Capital 504 Rbdlr. r. S. og Renter deraf 10 Rbdlr. 8 ß. r. S.; 6. Bankhæftelses-Obligationen for Huset No. 121 i Løvstrædet til Fouteralmager Birch, imod Betaling af sammes paalydende Capital 402 Rbdlr. r. S. med Renter deraf 8 Rbdlr. 4 ß. r. S.; 7. Bankhæftelses-Obligationen for Gaarden No. 374 i store Torvegade til Capitain ved det borgerlige Infanterie, Urtekræmmer Henrik Geisler, imod Betaling af sammes paalydende Capital 960 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 19 Rbdlr. 19⅕ ß. r. S.; 8. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 422 i Helsingøer til Kammerraad og Toldcontrolleur Otto Friederik Kjerulff, imod Betaling af sammes paalydende Capital 268 Rbdlr. 77 ß. r. S. og Renter deraf 5 Rbdlr. 36 ß. r. S.; 9. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 29 i Helsingøer til Consul P. van Aller, imod Betaling af sammes paalydende Capital 189 Rbdlr. 19 ß. r. S., med Renter deraf 5 Rbdlr. 75 ß. r. S.; 10. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 3 i Helsingøer til Handelshuset Chapmann Norries & Comp., imod Betaling af sammes paalydende Capital

146 Rbdlr. 38 ß. r. S., med Renter deraf 10 Rbdlr. 82 ß. r. S.; 11. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 101 i Helsingøer til Kjøbmand Thomas Chapmann, imod Betaling af sammes paalydende Capital 325 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 6 Rbdlr. 50 ß. r. S.; 12. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 131 i Helsingøer til Enkerne J. R. Müllens og E. F. Knox, mod Betaling af sammes paalydende Capital 504 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 10 Rbdlr. 8 ß. r. S., og 13. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 33 i Helsingøer til Consul P. van Aller, Grosserer C. Borries, Agentinde Holm med Lavværge, afgangne Etatsraadinde Bjørnsens og forhen afdøde Mands Boe, og afdøde Kjøbmand A. Gradmanns og Hustrues Arvinger, mod Betaling af Obligationens paalydende Capital 585 Rbd. r. S. og Renter deraf 11 Rbdlr. 68 ß. r. S.

Saavel Hoved- som Intervenientsøgsmaalets Omkostninger ville efter Omstændighederne være at ophæve; thi at Directionen for Nationalbanken ikke personligt har givet Møde i Forligelsescommissionen findes, efter hvad af bemeldte Direction i denne Henseende er anført, ikke at kunne tillægges nogen Indflydelse.

Det behørige stemplede Papiir har under Sagen været forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Directionen for Nationalbanken, bør for Citanten, Procurator Hansens Tiltale i denne Sag frie at være, og bør

Citanten være uberettiget til de af ham under Sag paastaaede Actierettigheder.

Derimod bør Citanten med behørig og ubeting Transport og uden nogensomhelst Reservation extrade de omhandlede Bankhæftelses-Obligationer til Interv nienterne under Sagen, saaledes; 1. Bankhæftelses Obligationen for Gaarden No. 84 i Brolæggerstrædet t Jomfrue Andrea Dorothea Cathrine Holm me Curator, imod Betaling af sammes paalydende Capita 1248 Rbdlr. r. S., med resterende Renter deraf 4 pCt. pro anno fra 11te Juni 1836 til 18de Mai 1837; 2. Bankhæftelses-Obligationen for Huset No. 133 i Tugthuusporten til Copiist Jens Mogensen Schi-bye, imod Betaling af sammes paalydende Capital 480 Rbdlr. r. S. og Renter deraf 9 Rbdlr. 58 ß. r. S.; 3. Bankhæftelses-Obligationen for Gaarden No. 106 paa Ulfeldtsplads til Kjøbenhavns Magistrat, som Bestyrere af Stadens Overformynderie, imod Betaling af sammes paalydende Capital 1980 r. S., med resterende Renter deraf 4 pCt. pro anno til 13de Februar 1837; 4. Bankhæftelses-Obligationen for Gaarden No. 46 i Kannikestrædet til Kleinsmedmester Johan Diedrik Ludvig Behrends imod Betaling af sammes paalydende Capital 948 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 18 Rbdlr. 92 ß. r. S.; 5. Bankhæftelses-Obligationen for Huset No. 352 i Dronningens Tvergade til Tobaksspinder Christian Samuel Bergen, imod Betaling af sammes paalydende Capital

04 Rbdlr. r. S. og Renter deraf 10 Rbdlr. 8 ß. r. S.; 6. Bankhæftelses-Obligationen for Huset No. 121 i Lavstrædet til Fouteralmager Jørgen Birch, imod Betaling af sammes paalydende Capital 402 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 8 Rbdlr. 4 ß. r. S.; 7. Bankhæftelses-Obligationen for Gaarden No. 374 i store Torvegade til Capitain ved det borgerlige Infanterie, Uttekræmmer Henrik Geisler, imod Betaling af sammes paalydende Capital 960 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 19 Rbdlr. 19⅕ ß. r. S.; 8. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 422 i Helsingøer til Kammerraad og Toldinspecteur Otto Friederik Kjerulff, imod Betaling af sammes paalydende Capital 268 Rbdlr. 77 ß. r. S. og Renter deraf 5 Rbdlr. 36 ß. r. S.; 9. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 29 i Helsingøer til Consul P. van Aller, imod Betaling af sammes paalydende Capital 289 Rbdlr. 19 ß. r. S., med Renter deraf 5 Rbdlr. 75 ß. r. S.; 10. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 3 i Helsingøer til Handelshuset Chapmann Norries & Comp., imod Betaling af sammes paalydende Capital 416 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 10 Rbdlr. 62 ß. r. S.; 11. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 101 i Helsingøer til Kjøbmand Thomas Chapmann, imod Betaling af sammes paalydende Capital 325 Rbdlr. 76 ß. r. S., med Renter deraf 6 Rbdlr. 50 ß. r. S.; 12. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 131 i Helsingøer til

Enkerne J. N. Müllens og E. F. Knox, imod Betaling af sammes paalydende Capital 504 Rbdlr. r. S., med Renter deraf 10 Rbdlr. 8 ß. r. S.; 13. Bankhæftelses-Obligationen for Bygningen No. 3 i Helsingøer til Consul P. van Aller, Grosserer C. Borries, Agentinde Holm med Lavværge, afgangne Etatsraadinde Bjørnsens og forhen afdøde Mand Boe, og afdøde Kjøbmand A. Gradmanns og Hustrues Arvinger, imod Betaling af Obligationens paalydende Capital 585 Rbdlr. r. S. og Renter deraf 11 Rbdlr. 68 ß. r. S. Alt under en Mulct af 5 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse for hver Dag han sidder denne Dom overhørig, og for hver af de fra No. 1 til 11 nævnte Intervenienters Vedkommende, samt for de under No. 12 Nævntes i Forening, og for de under No. 13 Nævntes ligeledes i Forening, med Hensyn til hvilke han maatte undlade at iværksætte den ham saaledes paalagte Extradition.

Processens Omkostninger ophæves.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 16.

Det i Frd. 5te Januar 1813 §. 19, cfr. Frd. 19de October 1813 §. 6, indeholdte Forbud imod at contrahere i anden indenlandsk Mynt end Rigsbankpenge anseet uanvendeligt med Hensyn til et Gieldsforhold, som

tvende i Hertugdømmet Holsteen hjemmehørende Individer havde stiftet ved et i Hamborg udstædt Gjeldsbrev og som efter dettes Indhold skulde opfyldes sammesteds. En Nagerexception forkastet fordi det paagjeldende Gjeldsforhold var stiftet af Personer, der ikke stode under de danske Love, paa et Sted, hvor den stipulerede Rente ikke betragtedes som ulovlig. Spørgsmaal om hvorvidt Forpligtelsen til at betale Renter maatte, efter de i Gjeldsbrevet brugte Udtryk, indskrænke sig til den Tid, ved hvis Udløb Gjelden skulde være afgjort.

I Sagen:

Kammerraad og Procurator Nyegaard, som Mandatarius for Etatsraad, Ridder af Dannebrogen, C. H. Donner i Altona,

contra:

Dr. juris George Coch.

(Afsagt den 12te November 1838.)

Kammerraad og Procurator Nyegaard, som Mandatarius for Etatsraad, Ridder af Dannebrogen, C. H. Donner i Altona, søger under nærværende Sag Indstævnte, Dr. jur. George Coch, til at betale Citanten i fornævnte Egenskab Cour. Mk. 1921. 7 ß., hvilken Sum skal udgjøre det Restbeløb, med paaløbne Renter, som Indstævnte ifølge en den 6te September 1822 for Cour. Mk. 1500 udstædt Obligation formeentligt skylder Citantens Mandant. Saa har Citanten og paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale Renter af det paastævnte Beløb fra Datum af Klagen til Forligelses-

commissionen den 3die April d. A., samt Processens Omkostninger skadesløst.

Derimod har Indstævnte paastaaet enten Sagen afviist eller sig frifunden for Citantens Tiltale, og subsidialiter, at han ikkun tilpligtes at betale Restbeløbet af Obligationens paalydende Sum med 1105 Cour. Mk. 5 ß., med Renter fra 16de October 1823 til 6te September 1827, men iøvrigt frifindes for Citantens Tiltale. Han har derhos, for det Tilfælde at Sagen afvises, paastaaet sig tilkjendt Kost og Tæring, men i andet Fald tillagt Processens Omkostninger med noget Tilstrækkeligt.

Til Styrke for sin Paastand om Afviisning af Søgsmaalet eller om Frifindelse har Indstævnte paaberaabt sig, at den ommeldte Obligation er udstædt for Cour. Mk. 1500, og saaledes ifølge det i Frd. 5te Januar 1813 §. 19, cfr. Forordningen angaaende de ved Igjenindførelsen af Sølvmynt, som Betalingsmiddel i Slesvig og Holsteen, nødvendige Bestemmelser i Henseende til Pengevæsenet, af 19de October 1813 §. 6, indeholdte Forbud imod at contrahere i anden indenlandsk Mynt end Rigsbankpenge, formeentlig ikke kan være gyldig.

Men denne Indsigelse vil allerede af den Grund ikke kunne komme i nogen Betragtning, at Obligationen, som begrunder et Gjeldsforhold mellem Individer, der ikke stode under de danske Love, er udstædt paa et Sted, hvor de citerede Lovbud ikke vare gjeldende,

nemlig i Hamborg, der ogsaa navnligen er betegnet som det Sted, hvor den ved Obligationen stipulerede Forpligtelse skulde opfyldes, og i dette Resultat kan den Omstændighed, at Debitor paa Grund af sit nuhavende Opholdssted søges her i Landet til at betale, naturligviis ikke gjøre nogen Forandring.

Sin Paastand om Sagens Afviisning har Indstævnte dernæst villet begrunde paa, at der ved Obligationen skal være betinget ulovlig Rente, nemlig 5 pCt., men denne Exception, der i alt Fald ikke vilde kunne medføre Afviisning, kan ikke tillægges nogen Virkning, da den danske Rente- og Aagerlovgivning ikke kan finde Anvendelse med Hensyn til et Forhold, hvilket Individer, der, som hjemmehørende i Hertugdømmet Holsteen, ikke staae under danske Love, have stiftet paa et Sted, der er udenfor disse Loves Herredømme og hvor den stipulerede Rente ikke kan betragtes som ulovlig.

Da Indstævntes subsidiaire Paastand om ikkun at tilpligtes at betale den af Obligationens oprindeligt paalydende Beløb resterende Sum 1105 Mk. 5 ß. Cour., med Renter fra 16de October 1823 til 6te September 1827, men iøvrigt at frisindes for Citantens Tiltale, ikke kan gives Medhold, eftersom de af ham paaberaabte, i den oftnævnte Obligation brugte Udtryk: "Jeg tilsiger, lover og forpligter mig derfor herved til at ville betale fornævnte Capital 1500 Mk. Cour. til — om 5 Aar fra Dato, samt 5 pCt. aarlig Rente præcise som Verelskyld", ikke findes at kunne forstaaes saaledes, at

Forpligtelsen til at betale de stipulerede Renter skulle ophøre, naar den Tid indtraadte, til hvilken Gjelden skulde være afgjort, endskjøndt dette ikke var skeet, vil Indstævnte være at tilpligte at betale det paastævnte Beløb Cour. Mk. 1921. 7 ß., imod hvis rigtige Beregning han ikke har gjort nogen speciel Indsigelse, hvorhos han af denne Sum vil have at erlægge Renter 4 pCt. aarligt fra 3die April d. A. indtil Betaling skeer.

Processens Omkostninger bliver Indstævnte derhos pligtig at betale til Citanten med 20 Rbdlr. Sølv.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Dr. jur. George Coch, bør til Citanten, Kammerraad, Procurator Nyegaard, som Mandatarius for Etatsraad, Ridder af Dannebrogen, C. H. Donner i Altona, betale de paastævnte 1921 Mk. 7 ß. Cour., med Renter 4 pCt. aarligt heraf fra 3die April d. A. indtil Betaling skeer, samt Processens Omkostninger med 20 Rbdlr. Sølv.

Det Idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 17.

Arbitrair Straf deels for en Person, der havde indladt sig i Ægteskab uagtet han ikke havde opnaaet den lovbestemte Alder, deels for dem, der havde viist sig virk-

somme for at faae den ulovlige Forbindelse iværksat. Forlovere skulle ikkun indestaae for at ikke saadanne Hindringer for Ægteskabet finde Sted, som ei kunne erfares ved de Attester, der skulle fremlægges for Præsten.

I Sagen:

Høiesteretsadvocat Buntzen, som Actor,

contra:

De Tiltalte, Bagersvend Geert Dircksen Backer, dennes Fader, Foged og Gaardmand Dirck Geertsen Backer og Jordbruger Pitter Adrianſen, alle af Sundbyevester, samt Gaardmand Geert Hansen af Sundbyøster.

(Afsagt den 13de November 1838.)

Under nærværende, i første Instants inden Amager Birks Extraret den 16de Juni d. A. paadømte, Sag actioneres Tiltalte Bagersvend Geert Dircksen Backer af Sundbyevester for at have indgaaet Ægteskab uden at have den lovbefalede Alder og for i denne Anledning at have benyttet en falsk Attest; dennes Fader, Foged og Gaardmand Dirck Geertsen Backer af Sundbyevester, samt Forloverne, Jordbruger Pitter Adriansen, ligeledes af Sundbyevester, og Gaardmand Geert Hansen af Sundbyøster, for at have været vidende om og behjelpelige i den af Geert Dircksen Backer begaaede Lovovertrædelse, samt nysnævnte Pitter Adriansen og Geert Hansen tillige for

deres øvrige formeentligen ulovlige Forhold med Hensyn til det indgaaede Ægteskab.

I Henseende til Sagens Oprindelse maa det bemærkes, at, da det i Juni Maaned f. A. befandtes at Fruentimmeret Neel Hansdatter, der var i Huset hos Tiltalte Geert Hansen, var frugtsommelig ved Tiltalte Geert Dircksen Backer, og saavel disse Personer, som Sidstnævntes Fader, Tiltalte Geert Dircksen Backer, ønskede at hun saasnart muligt maatte blive ægteviet til Geert Dircksen Backer, for at hun kunde undgaae den Skam, som vilde flyde af at hun fødte før Vielsen, indgav Dirck Geertsen Backer paa sin Søns Vegne en Ansøgning om Tilladelse for ham, der dengang kun var noget over 18 Aar gammel, til at indgaae Ægteskab, uagtet han saaledes ikke havde opnaaet den lovbefalede Alder. Denne Ansøgning blev i Juli Maaned f. A. afslaaet, men allerede forinden denne Resolution blev de Paagjeldende communiceret havde Dirck Geertsen Backer henvendt sig til Capellanen ved Taarnbye Menighed med Anmodning om at forrette Vielsen, og da denne havde betydet ham, at saadant ikke kunde skee førend Resolution var falden paa den ovenmeldte Ansøgning, begjerede Dirck Geertsen Backer en Døbeseddel for hans Søn, da han vilde forsøge om ikke en af Hovedstadens Præster vilde forrette Vielsen.

Det bestemtes derefter, at Neel Hansdatter skulde tage Ophold i Kjøbenhavn hos Bagermester

Bresløw, ligesom det og den 28de Juli anmeldtes for vedkommende Politieassistent, at hun havde taget Ophold sammesteds, uden at dette dog virkeligen skete, og da Kongebrev samme Dag var erhvervet hos Kjøbenhavns Magistrat, og Geert Hansen, som af Dirck Geertsen Backer var anmodet om at foranstalte det til Vielsen Fornødne, ligeledes samme Dag havde bestilt Vielsen hos Sognepræsten ved Helliggeistes Menighed, Dr. Koefoed, der tillige af ham modtog de fornødne Attester med videre Documenter og derblandt en Døbeseddel for Geert Dircksen Backer og en med Geert Hansens og Pitter Adriansens Navne underskrevet Erklæring, der lød saaledes: "at Ungkarl Geert Dircksen Backer af Sundbyevester og Pigen Neel Hansdatter af Kjøbenhavn ikke ere i Familie med hinanden eller bundne ved noget foregaaende Ægteskabsløfte, bevidnes af os som deres Forlovere, een for begge og begge for een", saa blev endeligen den samme Dags Eftermiddag Vielsen foretaget.

Forsaavidt der nu først under Sagen er Tale om Afbenyttelsen af en falsk Attest for at den omhandlede Vielse kunde blive foretaget, har vel Dr. Koefoed udsagt, at den Døbeseddel for Tiltalte Geert Dircksen Backer, der forevistes ham, underskreven af Præsten Bruun i Taarnbye, indeholdt, at nysnævnte Tiltalte var født den 17de Februar 1817, ligesom det ogsaa kunde vække nogen Formodning om Forfalskning af den til Vielsen meddeelte Døbeseddel, at samme senere,

dog, efter Geert Dircksen Backers Forklaring, inden denne Sags Begyndelse, af ham er reven itu; men ligesom det dog, efter hvad der er oplyst, ikke er usandsynligt, at Tilintetgjørelsen af den omhandlede Døbeseddel ikkun har været foranlediget derved, at Tiltalte ansaae den overflødig, da han havde faaet en anden med den fornævnte Ansøgning indsendt Daabsattest tilbageleveret, saaledes findes det ei heller iøvrigt tilstrækkeligen beviist at den omhandlede Attest er bleven forfalsket, hvorhos det endog af de Tiltalte Dirck Geertsen Backer og Pitter Adriansen stadigen er forklaret, at de aldeles ikke have seet Attesten, og af Tiltalte Geert Hansen, at han, der modtog den af Capellan Bruun og strax efter leverede den til Dr. Koefoed, ikke har gjennemlæst den, ligesom endeligen Geert Dircksen Backer har udsagt, at han først nogen Tid efter Vielsen, og navnlig først da han sønderrev Attesten, har læst denne igjennem, hvorhos det ikke kan ansees oplyst, at disse de Tiltaltes Foregivender medføre Urigtighed.

Derimod maa Geert Dircksen Backer, der har indladt sig i Ægteskab, uagtet han ikke havde opnaaet den lovbefalede Alder, og der ikke kan ansees disculperet derved, at han, efter sit Udsigende, antog, at den indgivne Ansøgning vilde blive bevilget, ikke kunne undgaae for dette Forhold at ansees med en efter Lovgivningens Analogie lempet Straf, som for ham, der iøvrigt ikke findes forhen criminaliter at være tiltalt,

kjønnes, som i Underretsdommen antaget, passende at kunne bestemmes til en Mulct af 50 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Amts Fattigkasse, ligesom ogsaa en lignende Mulct findes — som ligeledes i Underretsdommen statueret — at maatte paalægges Tiltalte Dirck Geertsen Backer, der ei heller forhen er tiltalt for nogen Forbrydelse, for den Virksomhed, han har anvendt for at faae den ulovlige Forbindelse iværksat.

Hvad dernæst de tvende andre Tiltalte betræffer, har Pitter Adriansen vedgaaet at have vidst, at Geert Dircksen Backer ikke var 20 Aar gammel og at denne Alder udfordres for at indgaae Ægteskab, hvorimod Geert Hansen ikkun har tilstaaet at have havt Kundskab om Geert Dircksen Backers Alder, men derimod benægtet at have været bekjendt med Forbudet imod at Mandspersoner under 20 Aar indgaae Ægteskab, hvilket Foregivende imidlertid ikke vil kunne komme i Betragtning.

Hvad dernæst den med begge de foromhandlede Tiltaltes Navne-Underskrift forsynede, Dr. Koefoed som Forloverbevils overleverede, Erklæring angaaer, hvilken Pitter Adriansen iøvrigt har nægtet enten med egen Haand eller med paaholden Pen at have underskrevet, medens han iøvrigt har vedgaaet at have givet sit Minde til at en Forlovererklæring i hans Navn udstædtes, er det fornemmeligen for dem bleven paaberaabt, at de stode i den Formening, som ogsaa Dr. Koefoed sees at have deelt, at de som Forlovere ikkun skulde

indestaae for at de Paagjeldende ikke vare bundne ve
noget foregaaende Ægteskab eller Ægteskabsløfte, elle
overhovedet for, at ikke saadanne Hindringer for Ægte
skabet fandt Sted, som ei kunde erfares ved de Attester,
der skulde fremlægges for Præsten, samt at de navnligen
ikke havde at indestaae for Brudefolkenes Alder. Da
det nu ikke skjønnes rettere end at denne Formening maa
ansees grundet i Frd. 30te April 1824 §. 4, hvis Udtryk, at begge Forloverne bør indestaae for at der ingen
lovlig Hindring gives imod det attraaede Ægteskab, maa
forklares i Overeensstemmelse med den strax foran forekommende Bestemmelse, at Præsten bør, forsaavidt de i
de foregaaende Paragrapher omtalte Puncters Natur
tilstæder det, forsyne sig med authentiske Beviser, og at
han iøvrigt bør, til Sikkerhed for, at intet andet
er hinderligt for Personernes ægteskabelige Forbindelse,
affordre disse tilstrækkeligt Forløfte, saa følger heraf, at
Frd. 31te Augøst 1695, som ei heller efter de i sammes
Præmisser antydede Grunde kan antages at sigte til de
Tilfælde, hvor Præsten kan grunde Vielsen paa authentiske Beviser, ikke in casu kan blive at anvende imod
de her omtalte tvende Tiltalte. Men da disse dog vare
vidende om den Omstændighed, som maatte gjøre det her
omhandlede Ægteskabs Indgaaelse ulovlig, og de alligevel have udviist en betydelig Virksomhed for at faae
Ægteskabet istandbragt, ville de, der iøvrigt ikke forhen
have været tiltalte for nogen Forbrydelse, ikke kunne
undgaae at idømmes en Straf, der efter Sagens

Omstændigheder findes at kunne fastsættes til en Mulct af 50 Rbdlr. Sølv for hver, i hvilken Henseende altsaa Underretsdommen, hvorved de ere tilfundne hver 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, bliver at forandre.

De Tiltalte ville derhos in solidum have at udrede alle af Actionen flydende Omkostninger, derunder indbefattet Salarium til Actor og Defensor i første Instants, der passende findes bestemte til respective 8 og 6 Rbdlr. Sølv, ligesom de og paa lige Maade ville have at udrede Salair til Actor her ved Retten, Høiesteretsadvocat Buntzen, med 12 Rbdlr. Sølv.

Sagens Behandling i første Instants og Sagførelsen ved begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: De Tiltalte, Bagersvend Geert Dircksen Backer, Foged og Gaardmand Dirck Geertsen Backer, Jordbruger Pitter Adriansen og Gaardmand Geert Hansen, bør hver især til Kjøbenhavns Amts Fattigkasse bøde 50 Rbdlr. Sølv, samt een for alle og alle for een udrede alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger og derunder i Salair til Actor ved Underretten, Procurator Raasløff 8 Rbdlr., til Defensor ved samme Ret, Procurator Wassard, 6 Rbdlr. og til Actor her ved Retten, Høiesteretsadvocat Buntzen, 12 Rbdlr., alt Sølv.

De idømte Muleter at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 18.

Spørgsmaal om hvorvidt Udfaldet af en Sag, under hvilken En søgtes til at opfylde en af ham formeentlig afsluttet mundtlig Leiecontract, burde gjøres afhængigt af om han turde afløgge Benægtelseseed.

I Sagen:

Proprietair Rønnenkamp,

contra:

Grosserer J. H. Brandt.

(Afsagt den 19de November 1838.)

Under nærværende Sag paastaaer Citanten, Proprietair Rønnenkamp, Indstævnte, Grosserer J. H. Brandt, tilpligtet inden en vis Tid og under en daglig Mulct at opfylde en mundtlig Leiecontract, som skal være indgaaet imellem dem i sidstafvigte Marts Maaned, og hvorved Indstævnte skal af Citanten have leiet det denne tilhørende, paa St. Annæ Plads her i Staden beliggende, saakaldte St. Croix Sukkerraffinaderie, iblandt andet paa Vilkaar at Leiemaalet skulde vedvare i 10 Aar fra 1ste Mai eller 1ste Juni d. A., i Henseende til hvilke Terminer Valget skulde være overladt Leieta-

gern, og at der i aarlig Leie skulde betales 2000 Rbdlr. Sølv, samt at Leien strax skulde betales for 2 Aar, men efter disses Forløb stedse forud for eet Aar. Saa har Citanten og paastaaet sig tillagt Processens Omkostninger skadesløst.

Indstævnte har derimod paastaaet sig frifunden for Citantens Tiltale, samt denne tilpligtet at udrede Sagens Omkostninger skadesløst.

Indstævnte indrømmer at der i Marts have fundet nogle foreløbige Underhandlinger Sted imellem ham og Citanten om at stifte et Leieforhold i Henseende til det omhandlede Sukkerraffinaderie, men asserere at disse Underhandlinger bleve afbrudte, uden at nogen endelig Overeenskomst opnaaedes, og benægter in specie at der er blevet indgaaet en saadan mundtlig Leiecontract som den ommeldte.

Til Styrke for Rigtigheden af sit Assertum har Citanten ført som Vidne Varemægler Hansen, hvis Forklaring gaaer ud paa at Citanten, da Vidnet den 25de Marts d. A. havde indfundet sig hos ham, hos hvem ogsaa Indstævnte og en Søn af denne var tilstede, sagde i disses Overværelse: "nu ere vi enige om Leiecontracten angaaende mit Sukkerraffinaderie" og derhos anførte de stipulerede Vilkaar, der for største Delen ere de samme som Citanten har opgivet under nærværende Sag, dog uden at der omtaltes, hvorledes Leien skulde erlægges; hvorefter Indstævnte, ifølge Vidnets Forkla-

ring, idet han gik hen til Citanten og gav ham Haanden, yttrede: "Ja, saaledes ere vi enige."

Under disse Omstændigheder vil det Spørgsmaal, der bliver Gjenstand for Undersøgelse, alene være det: om Sagens Udfald bør gjøres afhængigt af hvorvidt Indstævnte tør med Eed benægte at have indgaaet den omqvæstionerede Overeenskomst, eller om han pure bør frifindes, og det skjønnes ikke rettere end at det sidste Resultat maa antages.

Om det nemlig end, imod hvad der fra Indstævntes Side er yttret, maa antages at Varemægler Hansen er et fuldkomment habilt Vidne, uagtet han forsaavidt har Interesse i Sagens Udfald, som han, der i sin Tid indledede Underhandlingerne imellem Parterne, efter hvad der er in confesso mellem disse, har betinget sig Provision for det Tilfælde at Overeenskomsten kom istand*), og om end Bestemmelserne i Pl. 2den October 1754 §. 3 ikke maatte antages at være til Hinder for at lade L. 1—14—6 komme til Anvendelse**), saa

*) Grunden til at Retten har udtrykt sig dubitativt angaaende dette Punct ligger rimeligviis i at det paagjeldende Vidnes Virksomhed ved den omhandlede Leilighed ikke henhørte under den Art af Forretninger, der vedkom hans Stilling som Varemægler.

**) See angaaende Fortolkningen af Pl. 2den October 1754 §. 3 Ørsteds Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed 5te Bd. 2det Stk. p. 459-460, cfr. Arkiv for Retsvidenskaben og dens Anvendelse 1ste Bd. p. 248 Note.

vil Sagens Afgjørelse ved Parts Eed allerede af den Grund ei kunne statueres, at det ovennævnte Vidnes Forklaring er saa ufuldstændig, navnligen i de væsentlige Puncter angaaende naar Leiemaalet skulde begynde, samt hvorledes og naar Leiesummen skulde betales, at der ikke skjønnes at være tilveiebragt vis Formodning for at den af Citanten paastaaede Overeenskomst er truffet.

Som Følge heraf vil Indstævnte være at frifinde for Citantens Tiltale.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Grosserer J. H. Brandt, bør for Citanten, Proprietair Rønnenkamps Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

No. 19.

Tvende Personer, der vare tiltalte for under et til Oplysning om en Indsmugling optaget Forhør at have under Eeds Tilbud afgivet urigtige Forklaringer, frifundne, fordi de havde afgivet disse for at lægge Skjul paa den Virksomhed, de selv havde udviist i Henseende til Indsmuglingen.

I Sagen:

Procurator Bang, som Actor,

contra:

De Tiltalte, Tjenestekarl Jørgen Jensen og Hattemagersvend Anders Hansen, ogsaa kaldet Anders Henning Hansen.

(Afsagt den 27de November 1838.)

Under nærværende, i første Instants inden Faaborg Kjøbstads Extraret den 5te October sidstleden paakjendte, Sag actioneres de Tiltalte, Tjenestekarl Jørgen Jensen og Hattemagersvend Anders Hansen, ogsaa kaldet Anders Henning Hansen, for under et ved bemeldte Kjøbstads Politieret i Juni Maaned dette Aar optaget Forhør at have under Eeds Tilbud afgivet Forklaringer, som de senere have tilbagekaldt og forandret. Under fornævnte Forhør, der ifølge Faaborg Toldinspections Begjering optoges til Oplysning om en Indsmugling, som formodedes at have fundet Sted med Hensyn til 3 Sække Hvedemeel, der over det ved bemeldte Kjøbstad liggende Sund skulde være bragte ind i Byen og opbevarede i en Gaard, hvorfra de den 8de Juni sidstleden læssedes paa en Vogn og henkjørtes til en i ovenmeldte Kjøbstad boende Bager, udsagde de Tiltalte, Tjenestekarl Jørgen Jensen og Hattemagersvend Anders Hansen, ogsaa kaldet Anders Henning Hansen, respective den 9de og 10de Juni under Eeds Tilbud, at de ikke havde nogen Kundskab om at Sligt var foregaaet, men senere forandrede de, efterat flere Vidner havde afgivet Forklaringer, der stode

i Strid med hiint Udsigende, deres Forklaringer derhen, at Tiltalte Anders Hansen den 6te Juni bragte 3 Poser med Meel fra Langs Mølle i en Baad over det ovennævnte Sund, og at Tiltalte Jørgen Jensen modtog dem til Forvaring i den omhandlede Gaard, hvorefter han den 8de s. M. i Overværelse af førstnævnte Tiltalte bar dem ud og læssede dem paa en Vogn, som den Sidstnævnte havde skaffet tilstede.

Da de Tiltalte, af hvilke Jørgen Jensen, der er 31 Aar gammel, ikke befindes forhen at have været tiltalt eller straffet, og Anders Hansen, som er 33 Aar gammel, er ved Faaborg Kjøbstads Brandretsdom af 16de September 1833, for i beruset Tilstand at have viist fredsforstyrrende Forhold ved en Sprøitemynstring, anseet med Straf af 4 Dages simpelt Fængsel paa sædvanlig Fangekost, og ved samme Kjøbstads Politieretsdom af 2den April 1834, for at have forgrebet sig mod en Politiebetjent, straffet med 2 Dages Fængsel paa Vand og Brød, have afgivet de ommeldte urigtige Forklaringer for at lægge Skjul paa den Virksomhed, de selv havde udviist i Henseende til Indsmuglingen af de omhandlede Sække Hvedemeel, ville de ikke kunne idømmes Straf for det dem under nærværende Sag imputerede Forhold.

Som Følge heraf vil den indankede Dom, ved hvilken de Tiltalte ere tilfundne at hensættes i Fængsel paa Vand og Brød, Jørgen Jensen i 4 Gange 5 Dage og Anders Hansen i 6 Gange 5 Dage,

være at forandre derhen at de frifindes for Actors Tiltale og at Actionens Omkostninger, hvorunder Actor her for Retten, Procurator Bang, tillægges i Salair 4 Rbdlr. Sølv, blive at udrede af det Offentlige.

Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse for begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: De Tiltalte, Tjenestekarl Jørgen Jensen og Hattemagersvend Anders Hansen, ogsaa kaldet Anders Henning Hansen, bør for Actors Tiltale i denne Sag frie at være.

Actionens Omkostninger, hvorunder Actor her ved Retten, Procurator Bang, tillægges i Salair 5 Rbdlr. Sølv, udredes af det Offentlige.

No. 20.

Et ved Overretten institueret Søgsmaal afviist fordi den i en tidligere Sag angaaende samme Gjenstand afsagte Overretsdom, hvorved Underretsdommen var blevet annulleret og Sagen hjemviist til nye Behandling og Paakjendelse, ikke forefandtes blandt de fremlagte Documenter, og Retten følgelig ikke var istand til at bedømme, hvorvidt de Betingelser vare tilstede, under hvilke en allerede paadømt Sag paa nye kan tages under Paakjendelse.

I Sagen:

Kjøbmand Albertus af Ringsted,

contra:

Procurator Wallse af Roeskilde.

(Afsagt den 3die December 1838.)

Under nærværende Sag paaanker Hovedcitanten, Kjøbmand Albertus af Ringsted, en inden Ringsted Kjøbstads Politieret i en Sag mellem ham paa den ene og Contracitanten, Procurator Walløe af Roeskilde, paa den anden Side, betræffende verbale og reelle Injurier, den 1ste Februar d. A. afsagt Dom, ved hvilken Parterne ere frifundne for hinandens Tiltale, dog saaledes at de af Contracitanten imod Hovedcitanten brugte Udladelser, at han skulde være en Røver og en Morder og hans Huus en Røver- og Morderkule, mortificeredes.

Denne Dom har Hovedcitanten paastaaet deels stadfæstet, deels derhen forandret, at Contracitanten ansees med Straf for de af ham imod Hovedcitanten formeentlig udøvede reelle og verbale Injurier.

Derimod har Contracitanten, efter meddeelt beneficium paupertatis, ved sin befalede Sagfører, Procurator Klein, principaliter paastaaet bemeldte Dom deels stadfæstet, deels derhen forandret, at Hovedcitanten ansees med en følelig Mulct for hans imod Contracitanten formeentligen udøvede voldelige Overfald, samt at den Hovedcitanten tillagte Mortification bortfalder, men in subsidium paastaaet Underretsdommen i det Hele stadfæstet.

Endelig har Hovedcitanten paastaaet sig tilkjen
Processens Omkostninger for begge Retter, hvorim
Contracitanten har paastaaet Hovedcitanten tilpligtet
udrede alle af Appellen flydende Omkostninger, og de
iblandt Salair til Procurator Klein.

Hvad nu Hovedsøgsmaalet angaaer, maae de
bemærkes, at de samme Facta, som dette omfatter, alle
rede tidligere have været gjorte til Gjenstand for en a
Hovedcitanten imod Contracitanten ved Ringsted Kjøb
stads Politieret anlagt og den 16de Mai f. A. paakjend
Sag, der, efter hvad Parternes Procedure udviser,
skal have været indanket her til Retten, ved hvis Dom
af 4de December s. A. Politierettens Dom skal være
kjendt uefterrettelig og Sagen hjemviist til nye Behand-
ling og Paakjendelse i første Instants, af hvilken sidst-
nævnte Dom der, efter Underrets-Domsactens Udvi-
sende, er den 10de Januar d. A. i første Instants frem-
lagt Udskrift, men hvilken Udskrift imidlertid ikke findes
blandt de her ved Retten fremlagte Documenter.

Da Retten saaledes ikke er sat istand til at
bedømme, hvorvidt de Betingelser, under hvilke en
Sag, der allerede er paakjendt, paa nye kan gjøres til
Gjenstand for Rettens Paakjendelse, ere tilstede in
casu, vil nærværende Sag, forsaavidt Hovedsøgsmaalet
betræffer, være at afvise.

Hvad dernæst Contrasøgsmaalet angaaer, hvorunder
Contracitanten sigter Hovedcitanten for at have den 7de
Mai f. A., om Aftenen, da Contracitanten indfandt sig

paa hans Boepæl, voldelig overfaldet Sidstnævnte, idet han skal have slaaet denne i Ansigtet og paa Hovedet, samt revet ham omkuld, da skjønnes der ikke at der for denne Sigtelse er tilveiebragt noget fuldstændigt Beviis, eller engang en saadan Grad af Formodning, at der findes tilstrækkelig Anledning til at paalægge Hovedcitanten Benægtelseseed.

Som Følge heraf vil Hovedcitanten være at frifinde for Contracitantens Tiltale i denne Sag, og Underretsdommen altsaa, forsaavidt Contrasøgsmaalet angaaer, være at stadfæste.

Forsaavidt Parterne endeligen have gjensidigen nedlagt Paastand om Mortification og Mulct for formeentlig injurierende Udladelser under Proceduren her for Retten, vil dertil intet Hensyn kunne tages, efterdi ingen Forligsprøve i saa Henseende har fundet Sted og der ikke findes Anledning for Retten til ex officio at ansee nogen af Parterne med Mulct.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Hovedcitanten vil være at forelægge en passende Frist til at foranstalte de af ham den 20de August og 1ste October dette Aar fremlagte Indlæg afskrevne paa stemplet Papiir.

Iøvrigt er det behørige stemplede Papiir her for Retten forbrugt.

Den befalede Sagførelse her for Retten har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Hovedsøgsmaalet afvises.

I Henseende til Contrasøgsmaalet bør Politiretens Dom ved Magt at stande.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Hovedcitanten, Kjøbmand Albertus af Ringsted forelægges en Frist af 8 Dage efter denne Doms Afsigelse til at foranstalte de af ham den 20de August og 1ste October dette Aar fremlagte Indlæg afskrevne paa Stempletpapiir.

No. 21.

En Dom annulleret, deels fordi Underdommeren ikke havde givet den ene Part den Veiledning, hvorpaa han som Almuesmand havde Krav, deels fordi han fandtes uden tilstrækkelig Grund at have nægtet ham en forlænget Anstand.

I Sagen:

Ungkarl Jørgen Pedersen Lang af Slørse,

contra:

Huusmand Peder Pedersen Balle af Fuglse.

(Afsagt den 10de December 1838.)

Under nærværende Sag har Huusmand Peder Pedersen Balle i første Instants saggivet Ungkarl Jørgen Pedersen Lang ved Fuglse Herredsret til enten at tilbagelevere i uskadt Stand en af ham fra Græsningen paa Strognæs formeentligen uberettiget

bortaget Koe, der skal tilhøre Førstnævnte, eller og at tilsvare dens Værdie, samt give Erstatning for Assavnet af dens Melk, m. v.

Den 19de Juni d. A., paa hvilken Dag den udtagne Underretsstævning faldt i Rette, mødte Jørgen Pedersen Lang personligen og begjerede, efterat Modparten, som lod møde ved Sagfører, havde incamineret Sagen og fremlagt sit Deductions-Indlæg, 14 Dages Udsættelse, der af Underdommeren blev bevilget, hvorefter han den paafølgende 3die Juli atter personligen gav Møde og næst at tilbagelevere de ham udlaante Documenter, begjerede Sagen endvidere udsat i 14 Dage for at føre Vidner, i hvilken Anledning Vederpartens Sagfører bemærkede, at han, da Jørgen Pedersen Lang den foregaaende Tægtedag havde faaet Sagen udsat for at iagttage det Fornødne, men endnu intet havde foretaget, maatte protestere imod videre Udsættelse og paastod saaledes Sagen strax optagen til Dom. Umiddelbart derefter findes i Acten tilført Følgende:

"Indstævnte begjerte den forlangte Anstand.
"Retten eragtede at den begjerte Anstand ikke kunde
"bevilges og optog Sagen til Doms."

og ved den af Underdommeren den 17de samme Maaned afsagte Dom blev Jørgen Pedersen Lang tilpligtet under en daglig Mulct af 1 Rbdlr. Sølv at udlevere Peder Pedersen Balle i uskadt Stand den under Sagen omhandlede Koe eller tilsvare dens Værdie med

30 Rbdlr. Sedler, samt derhos betale for Affavnet dens Melk 54 ß. Tegn dagligen fra den 25de Mai d. A indtil Aflevering finder Sted, og endvidere Sagens Omkostninger med 3 Rbdlr. Sølv.

Denne Dom, saavelsom den ovennævnte unde 3die Juli sidstleden afsagte Kjendelse, har nu Jørgen Pedersen Lang ifølge Stævning af 5te September d. A. paaanket her for Retten, idet han har paastaaet bemeldte Kjendelse enten annulleret eller underkjendt og forandret, og derhos den i Henhold til samme afsagte Dom kjendt uefterrettelig at være, saa at Sagen paa Indstævnte, Huusmand Peder Pedersen Balles Bekostning hjemvises til nye og lovligere Behandling ved Underretten, og sættes i den Stand, hvori den var, da den den 3die Juli sidstleden blev optagen til Dom, ligesom han og har paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale ham Søgsmaalets Omkostninger skadesløst.

Til Styrke for den saaledes nedlagte Paastand har Citanten paaberaabt, at han ei havde ladet den først bevilgede Anstand hengaae ubenyttet, idet han ved en allerede den 25de Juni d. A. udtagen og samme Dag for Vederparten forkyndt Udenretsstævning havde indvarslet denne til paa den Tægtedag, da Domssagen atter skulde falde i Rette, nemlig den 3die Juli, at paahøre de Vidner, han agtede at føre til Beviis for sin formeentlige lovlige Adkomst til den omhandlede Koe, men at Vidnerne, skjøndt de havde lovet at ville møde bemeldte Tægtedag uden Indstævning, imod Formodning

blieve, hvilket foranledigede ham til at begjere 14 Dages Anstand for at føre Vidner, dog uden at den for Modparten forkyndte Stævning, som han havde medbragt i Retten, blev produceret, ligesom han heller ikke, efter at Vederpartens Sagfører havde protesteret imod den begjerte yderligere Anstand, blev af Underdommeren adspurgt om de nærmere Omstændigheder, hvorpaa han støttede den af ham fremsatte Begjering, og navnligen ikke om han allerede havde gjort noget Skridt til at faae Vidnerne afhørte.

Citanten formener saaledes at der ikke af Underdommeren er ydet ham den Veiledning, hvorpaa han som Almuesmand havde Krav, og at dette havde været Anledningen til at der ikke ved Underretten er gjort nærmere Rede for hvad der fra hans Side var iværksat, førend Sagen blev optagen til Dom; hvorhos han endvidere har bemærket, at han formeentligen i ethvert Fald havde været berettiget til at faae den ham bevilgede korte Anstand af 14 Dage forlænget, for i Sagen at kunne foranstalte det videre Fornødne.

Vel kan der nu, da Indstævnte, skjøndt lovligen varslet, ikke har givet Møde her ved Retten, og Sagen saaledes vil være at paakjende efter den fremlagte Underretsact, ei lægges Vægt paa de factiske Omstændigheder, som Citanten har paaberaabt udenfor hvad Acten indeholder, eller paa de Documenter, han til Sagens nærmere Oplysning for Overretten har produceret. Men ikke destomindre findes dog den af ham

fremførte Anke velgrundet; thi ligesom Underdommer ei burde have undladt at opfordre Citanten, der som Almuesmand maatte forudsættes at være ukyndig i Rettergangsvæsenet, til nærmere at opgive de Grunde hvorpaa han støttede sin Begjering om yderligere Anstand, og, navnligen med specielt Hensyn til den af Modpartens Sagfører fremsatte Protest, burde have givet Citanten Anledning til at forklare, hvorledes han havde benyttet den ham allerede bevilgede Udsættelse, hvilket ikke af Acten kan sees at være iagttaget, saaledes skjønnes det heller ikke rettere end at Citanten, endog uden Hensyn til om han imidlertid havde gjort noget Skridt til at fremme den intenderede Vidneførsel, maatte være berettiget til at erholde den begjerte Anstand, naar hensees til at den tidligere Udsættelse af 14 Dage ikke specielt var tilstaaet ham for at føre Vidner, men i Anledning af det fra Vederpartens Side fremlagte Deductions-Indlæg, hvormed Citanten maatte gjøre sig bekjendt, samt derefter muligen kunde behøve at anstille nærmere Undersøgelse, og som Lægmand raadføre sig med Sagkyndige, forinden han tog Bestemmelse om hvorvidt det maatte være hensigtsmæssigt at føre Vidner, i hvilken Henseende der desaarsag, da han ved Sagens Foretagelse den 3die Juli d. A. tilkjendegav at han hertil havde bestemt sig, burde paa hans derom gjorte Begjering have været beviliget ham en passende Anstand, for til den Ende at iværksætte det Fornødne.

Som Følge heraf vil altsaa den paaankede Dom være at annullere, og Underdommeren være at paalægge igjen at foretage Sagen og sætte samme i den Stand, hvori den befandtes førend den ommeldte Kjendelse blev afsagt, samt derefter bevilge Citanten den af ham til Vidneførsel begjerte Anstand af 14 Dage.

Derimod findes der ikke tilstrækkelig Anledning til, efter Citantens Paastand, at hjemvise Sagen paa Indstævntes Bekostning.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve.

Det behørige stemplede Papiir er her ved Retten forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Dom bør uefterrettelig at være, og bør Underdommeren paa nye foretage Sagen og sætte samme i den Stand, hvori den befandtes, forinden den ovennævnte Kjendelse af 3die Juli d. A. blev afsagt, samt derefter bevilge Citanten, Ungkarl Jørgen Pedersen Lang af Slørse, den af ham til Vidneførsel begjerte Anstand af 14 Dage.

Processens Omkostninger ved Overretten ophæves.

No. 22.

Den Regel, at en Kjendelse, hvorved en reqvireret Executionsforretning er tillagt Fremme, ikke i Almindelighed kan særskilt meddeles beskreven, maa ansees betinget af at den paabegyndte Retsforfølgning af Reqvirenten

paastaaes fremmet i Overeensstemmelse med det afgivn Decret. Ugrundet Paastand om at Fogden, efter a Appellationsstævning var udtaget til Paaanke af den Kjendelse, hvorved han havde tillagt Executionsforretningen Fremme, som Reqvirenterne ikke strax havde forlangt fortsat, skulde have været ubeføiet til senere efter Vedkommendes Begjering at continuere med samme. Spørgsmaal om hvorvidt den, hos hvem Executionsforretningen var iværksat, kunde ansees at have opfyldt det ham ved Dom givne Paalæg, at foretage saadan Indretning ved et ham tilhørende Gjærbrænderie, at Eieren af en tilstødende Blegdam derved kunde beskjermes imod Tab og Skade af den fra Brænderiet opstigende Steenkulsrøg.

I Sagen:

Skibscapitain Christian Borthig,

contra:

Eierne af 3die Blegdam No. 75 paa Blegdamsveien, Blegmand Johan Jenner paa sin Hustrue Sophie Jenners Vegne, Klædekræmmer Benjamin Hansen, Birgithe Marie Hansen og Karen Marie Hansen med Curator, Procurator Hansen.

(Afsagt den 17de December 1838.)

Ved Høiesteretsdom af 9de Juni f. A., der stadfæstede nærværende Rets Dom af 19de Januar 1835*), blev Skibscapitain Christian Borthig tilpligtet, under

*) Vide dette Tidsskrifts 33te Bd. p. 79-93.

en daglig Mulct til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse af 10 Rbdlr. Sølv, at foranstalte en saadan Indretning ved det af ham paa 2den Blegdam No. 74 paa Blegdamsveien anlagte Gjærbrænderie, som efter uvillige af Retten udmeldte Mænds Skiøn kunde ansees tilstrækkelig til at beskjerme Eierne af 3die Blegdam No. 75, Blegmand Johan Jenner paa sin Hustrue Sophie Jenners Vegne, Klædekræmmer Benjamin Hansen, Birgithe Marie Hansen og Karen Marie Hansen, med Curator, Procurator Hansen, imod Tab og Skade i Brugen af denne deres Eiendom som Blegdam, formedelst den fra bemeldte Brænderie opstigende Steenkulsrøg.

Under 17de Marts reqvirerede Eierne af 3die Blegdam Execution for de indtil bemeldte Datum ifølge Høiesteretsdom formeentligen forfaldne Mulcter, der efter Reqvirenternes Beregning udgjorde 2180 Rbdlr. Sølv, foruden Omkostninger. Skibscapitain Borthig protesterede imidlertid imod den saaledes begjerte Execution, idet han formeente, at det ham ved Høiesteretsdommen givne Paalæg maatte ansees opfyldt ved en af ham allerede i Aaret 1835 ved Gjærbrænderiet anbragt røgafledende Indretning, men ved Kjendelse af 23de Marts d. A. eragtede Kongens Foged, Justitsraad Spandet, at den reqvirerede Executionsforretning burde nyde Fremme, og efterat Reqvisitus, der erklærede, at han hverken ansaae sig pligtig at erlægge de æskede Mulcter eller saae sig istand til at udrede samme, var ved en

under 24de f. M. afsagt Kjendelse nægtet Beskrivelse af den førstnævnte Eragtning, blev Forretningen paa Requirenternes Begjering udsat indtil videre og henstod saaledes til den 26de Mai sidstleden, paa hvilken Dag den atter foretoges, og fornyede da Requirenterne deres Paastand om Execution for de ovennævnte Mulcter, tilligemed Forretningens Omkostninger, i Alt til Beløb af 2199 Rbdlr. 4 Mk. 6 ß. Sølv, men da herimod blev protesteret saavel af Requisitus, som af Cancellisecretair Rønne, der for en Fordring ifølge Panteobligation af 16de Juni 1834 har Prioritet blandt andet i Gjærbrænderiet, eragtede Fogden, at Forretningen burde nyde Fremme, dog saaledes at Brænderiets Drift ikke standsedes ved det Udlæg, som deri maatte gjøres, hvorhos der endnu samme Dag blev i ovennævnte Gjærbrænderie ankyndiget Execution og Udlæg til Fyldestgjørelse for det Æskede.

Allerede førend Executionsforretningen, efterat være udsat indtil videre, paa nye blev foretaget, havde Citanten, Skibscapitain Borthig, under 28de April d. A. udtaget Stævning til Paaanke af den af Kongens Foged den 23de Marts næstforhen afsagte Kjendelse, hvilken han derefter har paastaaet underkjendt og derhen forandret, at den reqvirerede Executionsforretning nægtes Fremme, ligesom han og senere, ifølge Continuationsstævning af 11te Juni d. A., har paaanket den ligeledes under Fogedforretningen afgivne Eragtning af 26de Mai og det samme Dag effectuerede

Udlæg, idet han har paastaaet principaliter, at samme kjendes uefterrettelige at være, og subsidialiter, at bemeldte Eragtning underkjendes og forandres saaledes, at Executionsforretningen ei bør nyde Fremme, samt at derhos det ankyndigede Udlæg vorder ophævet. Saa har han og paastaaet de Indstævnte, Eierne af 3die Blegdam, tilpligtede for den Skade, Tort og Credit-spilde, som skal være ham foraarsaget ved den af dem formeentlig ulovligen reqvirerede Executionsforretning og det derunder skete Udlæg, at betale ham Erstatning, enten efter Rettens eller efter uvillige Mænds Skjøn, samt endvidere at tilsvare ham saavel Hoved- som Continuationssøgsmaalets Omkostninger skadesløse.

Derimod have de Indstævnte principaliter paa-staaet Sagen afviist og in subsidium den paaankede under 23de Marts d. A. afsagte Kjendelse stadfæstet, samt sig tillagt i første Tilfælde Kost og Tæring og i sidste Tilfælde Processens Omkostninger med noget Til-strækkeligt, hvortil de endvidere, efter udtagen Contra- og Adcitationsstævning af 14de Juli d. A., ligeledes in subsidium have føiet den Paastand, at de deels for Hovedcitantens Tiltale frifindes og deels kjendes beret-tigede til for de æskede, samt videre paaløbne og paalø-bende Dagmulcter og Omkostninger at erholde fortrinligt Udlæg i Hovedcitantens Gjærbrænderie med Tilhørende, og saaledes at Brænderiets Drift og Dispositionen over Værket standses, ligesom de og have paastaaet Hoved-citanten og Indstævnte, Cancelliesecretair Rønne,

tilpligtede in solidum at betale dem Contrasøgsmaalets Omkostninger skadesløst.

Foreløbigen bemærkes, at den af Contracitanterne udtagne Stævning af 14de Juli d. A. ei sees at være forkyndt for Cancelliesecretair Rønne; thi at der paa Stævningen om sammes Forkyndelse findes en Paategning under hans Navn, kan ikke i denne Henseende afgive noget tilstrækkeligt Beviis, efterdi det ikke er godtgjort, at bemeldte Paategning, der ei er attesteret af Stævningsmændene, virkeligen af ham er meddeelt, og da han nu under Sagen hverken er mødt eller har ladet møde, vil følgeligen denne for hans Vedkommende være at afvise.

Derimod findes den af Contracitanterne nedlagte Afviisningspaastand ikke at kunne gives Medhold. Denne Paastand er nemlig støttet paa, at den af Hovedcitanten ifølge Stævning af 28de April d. A. instituerede Appel, til hvilken hans Continuationssøgsmaal slutter sig, skal være i Strid med Fogdens under 24de Marts næstforhen afgivne og usvækkede Eragtning, hvorved Hovedcitanten blev nægtet særskilt Beskrivelse af den Dagen iforveien afsagte Kjendelse; men ligesom det følger af Bestemmelserne i Frd. 17de Mai 1690, at en Kjendelse, hvorved en reqvireret Executionsforretning er tilladt Fremme, ikke i Almindelighed kan gjøres til Gjenstand for særskilt Paaanke og desaarsag heller ikke til saadant Diemed særskilt meddeles beskreven, saaledes maa denne Regel, i Medhold af de Grunde hvor-

paa samme er bygget, ansees betinget af at den paabegyndte Retsforfølgning af Reqvirenten paastaaes fremmet i Overeensstemmelse med det under Forretningen afgivne Decret, og da nu ingen Paastand herom fra Contracitantens Side strax blev nedlagt, men derimod Forretningen, efterat Kjendelserne af 23de og 24de Marts vare afsagte, blev paa Contracitanternes Begjering indtil videre stillet i Beroe, kunde den sidstnævnte Kjendelse ikke være til Hinder for at den af Hovedcitanten begjerte Beskrivelse senere, saaledes som i nærværende Tilfælde sees at være skeet, blev meddeelt ham til Afbenyttelse under den intenderte Appel.

Paa den anden Side kan imidlertid Retten ligesaalidet tiltræde den af Hovedcitanten yttrede Formening, at Fogden, efter at Appellationsstævning var udtagen til Paaanke af den under 23de Marts afsagte Kjendelse, skulde have været ubeføiet til senere ifølge Contracitanternes Begjering at fortsætte Executionsforretningen, og at desaarsag saavel den paafølgende Kjendelse af 26de Mai, som det samme Dag effectuerede Udlæg skulde være at kjende uefterrettelige; thi Grundsætningerne i nysnævnte Forordning medføre, at den Kjendelse, hvorved en Executionsforretning imod Reqvisiti Protest er tilladt Fremme, i intet Tilfælde kan paaankes med suspensiv Virkning, ligesom Contracitanterne heller ingenlunde havde frafaldet deres Ret til at erholde den paabegyndte, ikkun indtil videre udsatte, Fogedforretning continueret.

Hvad nu dernæst det Spørgsmaal angaaer, o
den af Contracitanterne reqvirerede Execution for
ifølge Høiesteretsdommen formeentligen forfaldne Da
mulcter burde, som ved de paaankede Kjendelser antaget
nyde Fremme, da vil Besvarelsen af dette Spørgsmaa
beroe paa, hvorvidt det Paalæg, der ved de ergangne
Domme er givet Hovedcitanten, maatte kunne ansees
opfyldt ved den ovenberørte Indretning, han i Aaret
1835 har ladet anbringe ved Gjærbrænderiet og som
bestaaer i et udenfor Brænderiet opført Skuur, der er
forbundet med Brænderiets Skorsteen ved et horizontalt
Jernrør, hvorigjennem Røgen ved Hjelp af et i Skor=
stenen anbragt Spjeld kan ledes ind i Skuret, for sam=
mesteds at afsætte de i Røgen indeholdte sodede Bestand=
dele og derefter søge Udvei igjennem Skurets Sidebe=
dækning, over hvilken Indretning der under 18de Ja=
nuar 1836 har været foretaget et den 21de s. M. inden
Retten afhjemlet Overskjøn, som gik ud paa at den, saa=
fremt den vedligeholdes og virkeligen afbenyttes naar
Vinden bærer paa Blegeriet, kan forhindre Fnug, Sod
og andre lignende faste Dele af Røgen fra at føres ind
paa Naboernes Grund, saa at det ikke kan være disse
til nogen Hinder i deres Blegning, at der under Kjed=
lerne i Brænderiet fyres med Steenkul.

At det af Høiesteretsdommen skulde kunne udledes,
at denne Indretning er af Høiesteret funden ufyldestgjø=
rende, idet nemlig den indankede Dom, hvorved det var
paalagt Hovedcitanten at foranstalte en saadan Indret=

ning ved Gjærbrænderiet, som et tilstrækkelig til at beskjerme Contracitanterne i Brugen af deres Eiendom som Blegdam, blev in terminis stadfæstet, uanseet at saavel Overskjønsforretningen, som de øvrige her under Sagen producerede Documenter vare afbenyttede under Proceduren for Høiesteret, og derhos Hovedcitanten, næst principaliter at paastaae Frifindelse, havde for bemeldte Domstol nedlagt den subsidiaire Paastand, at han alene tilpligtedes paa den Tid af Aaret, da Blegning finder Sted paa 3die Blegdam, at anvende den ovenmeldte af Overskjønsmændene synede og bedømte Indretning, saa ofte det udfordredes for at befrie 3die Dams Blegeplads for Skade formedelst Steenkulsrøgen, skjønnes ikke at kunne antages; thi at denne subsidiaire Paastand ikke ved Sagens Paakjendelse kom i Betragtning, kan muligen hidrøre derfra, at det mellem Parterne omtvistede Spørgsmaal, om hiin Indretning efter sin Beskaffenhed virkeligen indeholdt en fuldstændig Opfyldelse af den Hovedcitanten paaliggende Pligt at sikkre Contracitanterne imod ved Steenkulsrøgen at forulempes i den ovennævnte Afbenyttelse af deres Eiendom, er af Høiesteret betragtet som vedkommende Dommens Execution, og med Hensyn hertil antaget nærmest at maatte henhøre under Fogdens Afgjørelse.

Derimod skjønnes ikke rettere end at den fra Hovedcitantens Side, førend Sagen blev paadømt i Høiesteret, brugte Procedure giver Anledning til at antage, at han selv ikke har betragtet oftnævnte Indretning som

nogen Opfyldelse af det ham ved nærværende Rets D
af 19de Januar 1835 givne Paalæg, men mere an
den som et Middel til enten at faae Sagen i Mindel
hed afgjort, eller den for Høiesteret indankede Dom f
andret til sin Fordeel, medens omvendt Intet fra Co
tracitanternes Side er passeret, som med Føie kun
antages at indeholde en Erkjendelse af at de vare t
fredse med den trufne Foranstaltning, hvilket navnlige
ei kan udledes af den Omstændighed, at de ikke stra
efter at der i Sagen var gaaet endelig Dom tilkjende
gave Hovedcitanten det Modsatte, eller deraf, at de førs
i Marts Maaned dette Aar have med Hensyn til Dag-
mulcterne forlangt Høiesteretsdommen exeqveret. Den
afholdte Overskjønsforretning findes, endog uden Hen-
syn til de Oplysninger, som indeholdes i et senere af
Contracitanterne erhvervet Tingsvidne, ei heller at kunne
godtgjøre Tilstrækkeligheden af den omhandlede Indret-
ning, efterdi Overskjønsmændenes Formening alene
gaaer ud paa, at Indretningen kan forhindre skadelige
Følger for Contracitanternes Blegerie under Forudsæt-
ning af at den vedligeholdes og virkeligen afbenyttes
naar Vinden bærer paa Blegeriet; men en Indretning
der saaledes ikkun er bestemt at afbenyttes ved visse
Vinde, og som hver Gang den skal sættes i Brug udfor-
drer en speciel Foranstaltning, der fra Vedkommendes
Side forinden maa være iværksat, skjønnes ikke at yde
Contracitanterne en saadan Garantie som den, der
hjemles dem ved de ergangne Domme, da de ingen

Sikkerhed have for, at Indretningen virkeligen vil blive benyttet, saa ofte det til deres Beskjermelse maatte behøves, og at i Særdeleshed ved Overgangen fra Vindstille, eller ved en pludselig Forandring af Vindens Retning, det Fornødne af Hovedcitanten eller hans Folk betimeligt nok bliver foretaget, for at afværge den Skade, for hvilken Contracitanterne ellers vilde være udsatte. Vel har Hovedcitanten formeent, at Indretningen dog maatte kunne ansees betryggende for Contracitanterne, naar det tillige tages i Betragtning, at disse, saafremt han eller hans Undergivne forsømte til rette Tid at sætte Indretningen i Brug, naturligviis maatte være berettigede til at paastaae Erstatning for den Skade, der ved saadan Forsømmelse maatte tilføies dem, men det er klart, at hiin eventuelle Erstatningsret i intet Tilfælde kunde træde i Stedet for den Sikkerhed, hvorpaa Contracitanterne ifølge Dommen have Krav, foruden at og Erstatningen, naar Hovedcitanten ikke i Mindelighed vilde betale Skaden, maatte indtales ved Retten og saaledes Contracitanterne underkastes de med en Rettergangssag forbundne Uleiligheder og Omkostninger, hvorhos en saadan Fordring, i Tilfælde af at Hovedcitanten benægtede at nogen Forsømmelse fra hans eller hans Folks Side var udviist, ei heller vilde kunne gjøres gjeldende, med mindre Contracitanterne saae sig i Stand til at godtgjøre at Skaden hidrørte fra Hovedcitantens Brænderie, hvilket Beviis det efter Omstændighederne kunde være vanskeligt at tilveiebringe.

Ligesom der efter det Foranførte maa antages have været tilstrækkelig Føie til at fremme den requi-rede Executionsforretning, saaledes findes det og, se uden Hensyn til Panthaverens Interesse, hvilken ik under nærværende Sag kan komme under Paakjendels da Sagen, som allerede forhen bemærket, for Panthaverens Vedkommende bliver at afvise, at maatte billige at Forretningen ved den paaankede Kjendelse af 26d Mai d. A. ikkun er tillagt Fremme med den Indskrænkning, at Værkets Drift ikke ved Udlæget standses; eftersom Driftens Standsning ei skjønnes at kunne være fornøden til Contracitanternes Fyldestgjørelse efter Høiesteretsdommen.

Som Følge heraf ville altsaa begge de omhandlede, under 23de Marts og 26de Mai d. A. afsagte Kjendelser, saavelsom det under sidstnævnte Datum i Brænderiet effectuerede Udlæg, være at stadfæste.

Processens Omkostninger ville efter Omstændighederne i det Hele være at ophæve.

Det behørige stemplede Papiir er under Sagen forbrugt.

Thi kjendes for Ret: For Indstævnte Cancelliesecretair Rønnes Vedkommende afvises Sagen.

De paaankede, af Kongens Foged her i Staden, under en efter Reqvisition af Contracitanterne, Eierne af 3die Blegdam No. 75 paa Blegdamsveien, Blegmand Johan Jenner paa sin Hustrues Sophie Jenners Vegne, Klædekræmmer Benjamin Han-

sen, Birgithe Marie Hansen og Karen Marie Hansen, med Curator, Procurator Hansen, hos Hovedcitanten, Skibscapitain Christian Borthig, ifølge Høiesteretsdom af 9de Juni 1837 foretagen Executionsforretning, den 23 Marts og 26de Mai d. A. affagte Kjendelser, saavelsom det under sidstnævnte Datum effectuerede Udlæg i Hovedcitantens Gjærbrænderie paa 2den Blegdam No. 74, bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger ophæves.

No. 23.

Nogle for en Justitssags Afviisning anførte Grunde, iblandt hvilke den at Actionsordren formeentlig ikke var tydelig og bestemt nok, forkastede. En for ulovligt Forhold ved Bestyrelsen af en Andens Pengemidler actioneret Person frifunden for Actors videre Tiltale.

I Sagen:

Krigscancelliesecretair og Procurator Stahlfest, som Actor,

contra:

Tiltalte, Kammerraad og Contoirchef under det Kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegium Jens Jensen.

(Afsagt den 22de December 1838.)

Tiltalte, Kammerraad og Contoirchef under det Kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegium Jens Jensen, der under 21de Juli 1824 har af den i Slutningen af Aaret 1834 afdøde, forhenværende Gaardmand i Ordrup, Lars Jacobsen, modtaget en for Notarius publicus udstædt Fuldmagt til at bestyre hans Pengesager "og i enhver optænkelig Maade varetage hans Tarv forsaavidt hans Formue angik"; tiltales under nærværende Sag, ifølge det Kongelige danske Cancellies Skrivelse til Retten af 10de Juli dette Aar, for ulovligt Forhold ved Bestyrelsen af bemeldte Lars Jacobsens Pengemidler.

Tiltaltes Defensor, Cancellieraad Delbanco, har principaliter paastaaet Sagen afviist, og støttet denne Paastand, deels derpaa at det ikke af Actionsordren kan sees, hvori det Forhold, for hvilket Action skal institueres, har bestaaet, deels derpaa at det i alt Fald kun er under et civilt Søgsmaal at det kan afgjøres, hvorvidt Tiltalte ved at udføre Pengeforretninger for afdøde Lars Jacobsen har paadraget sig Forpligtelse til at tilsvare dennes Boe Noget.

Hvad nu det førstnævnte Argument angaaer, nemlig at Actionsordren formeentlig ikke er tydelig og bestemt nok, da skjønnes dette ikke at være grundet, og hvad det andet Argument angaaer, nemlig at det Tiltalte imputerede Forhold formeentlig ikke kan gjøres til Gjenstand for Justitiens Paatale, maa det bemærkes,

e, ligesom dette Argument, som en Realitetsgrund, ikke kan bevirke Sagens Afviisning, men, hvis det fandtes at kunne gives Medhold, maatte bevirke Tiltaltes Frisindelse for Justitiens Tiltale, saaledes findes det derhos at være aldeles ugrundet, efterdi der ikke blot er Spørgsmaal om hvorvidt Lars Jacobsens Boe har nogen Fordring paa Tiltalte, men om denne ikke paa en svigagtig Maade har disponeret over de ham af Lars Jacobsen betroede Pengemidler, i hvilken Henseende det maa bemærkes, at det efter Tiltaltes egen Forklaring maa antages, at det Retsforhold, der tidligere havde bestaaet imellem ham og Lars Jacobsen og paa Grund af hvilket Tiltalte i sin Tid erholdt den ovennævnte generelle Bemyndigelse til at handle paa Lars Jacobsens Vegne, ikke har fundet Sted efterat han i Aaret 1826 havde til Lars Jacobsen aflagt Regnskab for hvorledes han havde anbragt dennes Formue, efterdi Tiltalte ikke efter den Tid har havt Bestyrelsen af Lars Jacobsens Formue, og det følgelig kun har været af Ukyndighed, eller af Tillid til at Tiltalte ikke uden dertil paa nye givet specielt Samtykke vilde gjøre Brug af samme, at Lars Jacobsen har forsømt at affordre Tiltalte den ommeldte Fuldmagt.

Hvad nu Sagens Realitet iøvrigt angaaer, da er der ved de optagne Forhører tilveiebragt en høi Grad af Formodning for, at Tiltalte i de sidste Aar, Lars Jacobsen levede, har svigagtigen afhændet flere af Lars Jacobsens Kongelige Obligationer, som han siger at

have modtaget for at hæve Renter paa samme, m
igjen vil have tilbageleveret Eieren.

Foruden at nemlig Tiltalte under de optagne Fo
hører har viist en særdeles Tilbageholdenhed i sine For
klaringer, og at disse i flere Henseender staae i Stri
deels med hinanden indbyrdes, deels med hvad de
iøvrigt under Sagen er oplyst, fortjener det især a
udhæves, at ligesom Vidnet Jordbruger Anders Ja
cobsen Eigaard har forklaret, at den Afdøde ofte til
ham har yttret sin Forundring over at Tiltalte aldrig
tilbageleverede ham hans Obligationer, saaledes er det,
skjøndt Tiltalte først har benægtet at have siden Aaret
1826 solgt nogen af Lars Jacobsens Obligationer,
og senere kun har villet vedgaae at have solgt en saadan
Obligation stor 500 Rbdlr., som han foregiver at Lars
Jacobsen i levende Live mundtligen havde skjænket
ham imod at han skulde svare Renter deraf saalænge
Lars Jacobsen levede og efter dennes Død bekoste
hans Begravelse, af Vidnet Kjøbmand Wallich bevunt
det, at Tiltalte har i det omhandlede Tidsrum Tid efter
anden solgt til ham Kongelige Obligationer, ialt til Be-
løb af omtrent 4000 Rbdlr., hvilke Obligationer, der
havde havt Paategning om at tilhøre Lars Jacob-
sen, vare af Tiltalte, i Kraft af den ovennævnte Fuld-
magt, transporterede til Ihændehaveren.

Ligeledes fortjener det specielt at anføres, deels
at Bataillonschirurg Toft har forklaret, at Tiltalte,
der er i Slægt med ham, efter Lars Jacobsens

Død en Dag kom hjem til ham, og, efterat have fortalt at han havde en Deficit til Lars Jacobsens Bo, som var opstaaet derved at han havde maattet indfrie en Caution, som han havde indgaaet, hvorved han var bleven nødt til at angribe de ham anbetroede Capitaler, bad ham om at komme sig til Hjelp med et Laan, saavidt Vidnet erindrer, af en 5 eller 7000 Rbd.; deels at Fuldmægtig Søren Jacobsen Eigaard har bevundet at Tiltalte, da Vidnet kort efter Lars Jacobsens Død yttrede til ham at Folk i Byen fortalte, at han, Tiltalte, ikke kunde gjøre Rigtighed for hvad han havde havt under Hænde af Lars Jacobsens Formue, svarede, at det kunde han ikke heller, da han var bleven bedraget for en 5 à 6000 Rbdlr., men at hans Fætter Toft muligen vilde hjelpe ham, hvilket Tiltalte ved samme Leilighed bad Vidnet om at udvirke hos Toft.

Imidlertid er der ikke imod Tiltaltes stadige Benægtelse tilveiebragt noget tilstrækkeligt Beviis for at han har gjort sig skyldig i det ham af Actor imputerede Forhold, og han vil følgelig blive at tillægge Frifindelse, dog efter samtlige Omstændigheder kun for Actors videre Tiltale i denne Sag, ligesom han og vil være pligtig at udrede alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder i Salair til Actor, Krigscancelliesecretair og Procurator Stahlfest, 12 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, Kammerraad og Contoirchef under det Kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegium, Jens Jensen, bør for Actors videre Tiltale i denne Sag frie at være, dog at han udreder alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder i Salair til Actor, Krigscancelliesecretair og Procurator Stahlfest, 12 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

*   *   *

Høiesterets-Dom, afsagt den 8de October 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Justitsraad Blechingberg for Høiesteret betaler Tiltalte 30 Rbd. Sølv.

No. 24.

Et Fruentimmer anseet efter Analogien af L. 6—22—5.

I Sagen:

Procurator Baastrup, som Actor,

contra:

Arrestantinden Christine Elisabeth Hæhnel, ogsaa kaldet Hendel, Tømmermand Nyhuus's Enke.

(Afsagt den 22de December 1838.)

Det er under nærværende Sag ved egen Tilstaaelse og de iøvrigt oplyste Omstændigheder tilstrækkeligen godt-

gjort, at Arrestantinden Christine Elisabeth Hæh-nel, ogsaa kaldet Hendel, Tømmermand Ny-huus's Enke, har tilladt saavel forskjellige Fruentim-mer, der have logeret hos hende, som andre Fruentim-mer, der desangaaende henvendte sig til hende, paa hendes Boepæl at drive Utugt med Mandspersoner, som de bragte med sig, og at hun derfor har modtaget den Betaling som tilbødes hende, og hvilken, navnlig ogsaa for de hos hende logerende Fruentimmers Vedkom-mende, der desuden betalte bestemte Logiepenge, gaves hende for hver Gang Paagjeldende afbenyttede hendes Værelser til deri at bedrive Utugt.

Ligeledes har Arrestantinden vedgaaet, at hun, naar de hos hende logerende Fruentimmer beklagede sig over at de ikke havde Penge, har opfordret dem til at gaae ud for at fortjene noget ved at bringe Mandfolk hjem, og ligesom hun, i Anledning af hvad flere Fruen-timmer, der ikke logerede hos hende, have forklaret om at hun har tilskyndet dem til Løsagtighed, har yttret, at hun vel just ikke altid har været forsigtig i de Udtryk, hun betjente sig af til de Piger, der logerede hos hende, da hun ofte maatte forstrække dem med Penge, hvorved hun selv kom i Trang, saaledes har hun navnligen til-staaet at have opfordret en Pige, som en Tidlang boede hos hende da hun var uden Condition, til at see at faae fat paa en Mandsperson, med hvem hun da kunde komme op paa Arrestantindens Boepæl, paa hvilken Opfordring bemeldte Pige imidlertid ikke indlod sig.

Da det, efter hvad der under Sagen er oplyst maa antages, at de Fruentimmer, som Arrestantinden har opfordret til at søge Fortjeneste ved Løsagtighed, allerede iforveien have været berygtede, vil Arrestantinden ikke kunne ansees efter L. 6—22—1, hvorimod hun, der er 58 Aar gammel og ikke befindes forhen at have været tiltalt eller straffet, vil være at tilfinde en arbitrair, efter Analogien af Lovens 6—22—5 lempet, Straf, der skjønnes passende at kunne bestemmes til 2 Aars Forbedringshuusarbeide, hvorhos det vil paaligge hende at udrede alle af Actionen lovlig flydende Omkostninger, derunder indbefattet det Actor, Procurator Baastrup, tilkommende Salair med 5 Rbdlr. Sølv.

Sagførelsen har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Christine Elisabeth Hæhnel, ogsaa kaldet Hendel, Tømmermand Nyhuus's Enke, bør hensættes til Arbeide i Kjøbenhavns Forbedringshuus i 2 Aar, samt udrede de af Actionen lovlig flydende Omkostninger, derunder indbefattet Salarium til Actor, Procurator Baastrup, 5 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 1ste Februar 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Justitsraad Blechingberg for Høiesteret betaler Tiltalte 10 Rbd. Sølv.

No. 25.

Spørgsmaal om hvorvidt en til Justification af en Arrest- og Forbudsforretning anlagt Sag burde udsættes saalænge indtil en ved en anden Jurisdiction, ligeledes til Stadfæstelse af en, tildeels i de samme Effecter som førstnævnte, effectueret Arrest, anlagt Sag var paakjendt. Pl. 30 Novbr. 1821 medfører, at de samme Regler, der i Almindelighed gjelde naar reus competens møder uden at gjøre Indsigelse, maae komme til Anvendelse med Hensyn til det paagjeldende Godses Ihændehaver. En subsidiair Paastand om at concurrere til at erholde Betaling i de arresterede Effecter forkastet.

I Sagen:

Prøveprocurator S. F. C. Nyholm, paa Handelshuset A. S. L. Lamm & Søn i Stockholm, dets Vegne,

contra:

Kjøbmand S. L. Simonsen her af Staden, samt Intervenienten, Etatsraad, Bankdirecteur og Ridder Hvidt, som Mandatarius for Handelshuset J. C. Donner i Altona.

(Afsagt den 24de December 1839.)

Under 20de Juni d. A. lod Citanten, Prøveprocurator S. F. C. Nyholm paa Handelshuset S. L. Lamm & Søn i Stockholm, dets Vegne, til Sikkerhed for et den 7de August 1837 af John Levisson sammesteds til bemeldte Handelshuus udstædt og den 7de Mai næstefter til Betaling forfaldent Revers, lydende

paa 1644 Rigsdaler svensk Banco, der udgjøre i danske Penge 1200 Rbdlr. 5 Mk. 6 ß. S. og T., med Renter og Gebyrer, m. v., iværksætte Arrest i nogle hos Indstævnte Kjøbmand S. L. Simonsen her af Staden beroende, fornævnte John Levisson eller nu hans Stervboe tilhørende Varer, samt nedlægge Forbud mod nysmeldte Varers Udlevering førend Lamm & Søn havde erholdt Fyldestgjørelse for den dem formeentligen tilkommende Fordring.

Bemeldte Arrestforretning har Citanten under nærværende Sag efter Stævning af 25de Juni sidstleden paastaaet som lovlig gjort og forfulgt stadfæstet, samt sig paa Handelshuset S. L. Lamm & Søns Vegne kjendt berettiget til, til Indfrielse, saavidt tilstrække kan, af det paastævnte Reverses foranførte Paalydende, med Kjøbmandsrenter 6 pCt. fra Forfaldsdagen indtil Betaling skeer, samt til Betaling af Arrestens og denne Sags Omkostninger skadesløst, at iværksætte Execution i de arresterede Varer.

Indstævnte Simonsen har under Sagen givet Møde, samt fremlagt en den 16de Juni d. A. af Skifterecommissarierne i John Levissons Boe udstædt Declaration, hvorved fornævnte Simonsen bemyndiges til at iagttage dette Boes Tarv i nærværende Sag, hvorhos han under Reservation af den ham formeentligen tilkommende Ret med Hensyn til de Omkostninger, han har havt i Anledning af det omhandlede arresterede Gods, har indladt Sagen.

Derimod har Etatsraad, Bankdirecteur og Ridder Hvidt paa Handelshuset J. C. Donner i Altona, dets Vegne, efter foregaaende til Kjøbenhavns Forligelsescommission indgiven Intervenientklage af 21de Juli d. A., paastaaet den af Citanten anlagte Sag afviist, samt sig paa sin Mandants Vegne tilkjendt Kost og Tæring.

Efterat saavel bemeldte Afviisningspaastand, som den fra Hovedcitantens Side om Intervenientsøgsmaalets Afviisning nedlagte Paastand ved Rettens Kjendelse af 8de October sidstleden var forkastet, har Intervenienten principaliter paastaaet, enten at Indstævnte Simonsen for Hovedcitantens Tiltale i denne Sag frifindes, saaledes at den efter Sidstnævntes Reqvisition effectuerede, under nærværende Sag forfulgte Arrest ophæves, eller at bemeldte Arrest ikke kommer Intervenienten til Skade med Hensyn til den Fordring, til Beløb 3445 Rbdlr. 1 Mk. 12 ß. r. S., med Renter og Omkostninger, for hvilken han ved en den 22de Mai sidstleden iværksat Arrest har erhvervet Sikkerhed, samt in solidum, at Intervenienten kjendes berettiget til for sidstnævnte Sum med Renter og Omkostninger at concurrere med Hovedcitanten, saaledes at de pro qvota nyde Betaling af Nettoprovenuet af det Gods, der af dem begge er belagt med Arrest. Fremdeles har Intervenienten paastaaet Hovedcitanten og Kjøbmand Simonsen i ethvert Tilfælde tilpligtede in solidum at

betale saavel Hoved- som Intervenientsøgsmaalets Omkostninger skadesløst.

Derefter har Hovedcitanten, næst at inhærere sin i Henseende til Hovedsøgsmaalets Realitet nedlagte Paastand, paastaaet sine Committenter for J. C. Donners Tiltale under Intervenientsøgsmaalet frifundne, samt tilkjendte Processens Omkostninger, ligesom der og fra Indstævnte Simonsens Side er fremkommen Exception imod Intervenientens for hans Vedkommende nedlagte Paastand.

Endeligen har Intervenienten, i Anledning af en fra Hovedcitantens Side fremkommen Yttring om at denne ikke kan erkjende, at J. C. Donner henhører til John Levissons Creditorer, fremført den Bemærkning, at Hovedcitanten herom vil blive overtydet ved Dommen i en af Etatsraad Hvidt, i Helsingør imod Lovise, Holms Enke & Comp. til Justification af den af ham impetrerede Arrest anlagt Sag, samt i Anledning heraf, idet han antager sig berettiget til at erholde nærværende Sag udsat indtil den foranførte Sag er paakjendt i Helsingør, under 29de October sidstleden begjert 6 Ugers Anstand.

Derimod har Hovedcitanten protesteret imod at Intervenienten erholder nogensomhelst yderligere Anstand, idet han har paastaaet Sagen paakjendt i Henseende til de af ham i sammes Realitet forhen nedlagte Paastande.

Vel er det nu saa, at Intervenienten i sit Indlæg af 29de October sidstleden uimodsagt har avanceret, at

r ved Helsingøers Byeting verserer en Sag til Justification af den af ham impetrerede Arrest, horhos Sagens Acter udvise, at Intervenienten har først i Helsingøer og siden her i Staden impetreret Arrest i Levissons Boe tilhørende Effecter, hvisaarsag Begjæringen, efterdi Forfølgningen af disse forskjellige Arrestforretninger ifølge Bestemmelserne i Pl. 30te November 1821 skal skee i Helsingøer, maa være for, at den her iværksatte Arrest er bleven forfulgt i Helsingøer, hvilket ikke af Hovedcitanten er benægtet.

Men i den omhandlede Omstændighed skjønnes der dog ikke at indeholdes nogen tilstrækkelig Grund til at bevilge den af Intervenienten begjerte Anstand. Derved vilde man nemlig, uagtet den tidligere effectuerede Arrest ifølge Lovgivningen og navnligen Bestemmelsen i selve den af Intervenienten paaberaabte Frd. 30te September 1778 ikke i og for sig giver Intervenienten nogen Fortrinsret, effectivt tillægge ham saadan Fortrinsret til at søge Fyldestgjørelse i de ovennævnte hos Indstævnte Simonsen beroende Varer, efterdi Intervenienten, saafremt man skulde oppebie at Dom i Helsingøer vorder afsagt i den af ham sammesteds anlagte Sag, naturligviis ogsaa vilde, ifølge bemeldte Dom, til Præjudice for Hovedcitanten kunne gjøre Execution i bemeldte Varer. At det Omvendte vil til Fordeel for Hovedcitanten kunne blive Tilfældet, saafremt nærværende Sag, ved nu endeligen at paakjendes, finder Afgjørelse før den i Helsingøer anlagte, findes ei heller at kunne berettige

Intervenienten til at erholde den begjerte Anstand, d
hiin for Intervenienten muligen flydende Ulempe i al
Fald er en nødvendig Følge af den saavel i Sagens
Natur, som Lovgivningen grundede Regel, at flere Sa
ger imod samme Person, der ere Gjenstande for Paa
tale ved forskjellige Jurisdictioner, uafhængigt af hinan
den maae blive at paadømme.

Ifølge det Ovenanførte vil den af Intervenienten
begjerte Anstand ikke kunne bevilges, hvorimod Sagens
Realitet bliver endeligen at paakjende.

Da nu Intervenientens Bemærkning om at Bestemmelserne i Pl. 30te November 1821 ikke ere givne
i Faveur af udenlandske Creditorer ikke skjønnes at
kunne billiges, efterdi saadanne Creditorer maae ansees
indbefattede baade under bemeldte Placats Ord og
Grund, vil Sagens Udfald beroe paa om Indstævnte
Simonsen, der har mødt under Sagen uden at fremsætte nogen Indsigelse imod Hovedsøgsmaalet, kan antages at have havt den fornødne Competence i denne Henseende, saa at de samme Regler, der i Almindelighed
gjelde naar reus competens i en Sag møder uden at
gjøre Indsigelse, in casu blive anvendelige. Men dette
Spørgsmaal maa, ifølge den i Pl. 30te November
1821 indeholdte Bestemmelse om at Arrestens Forfølgning kan skee efter Stævning til Godsets Ihændehaver,
ligefrem besvares bekræftende, hvisaarsag det bliver unødent at undersøge, hvorvidt den under Sagen fremlagte, til Indstævnte Simonsen paa Levissons

Vees Vegne udstædte, Fuldmagt kan tillægges nogen Gyldighed.

Efter alt Ovenanførte, samt da den af Intervenienten in subsidium nedlagte Paastand om i alt Fald at concurrere med Hovedcitanten til at erholde Betaling i de arresterede, hos Indstævnte Simonsen beroende Varer af den Grund maa forkastes, at Spørgsmaalet om Lovligheden af hans Arrest og Gyldigheden af hans Fordring ifølge Pl. 30te November 1821 ikke her kan blive at afgjøre, ville de af Hovedcitanten i Sagens Realitet nedlagte Paastande være at tage til Følge, dog saaledes at Hovedsøgsmaalets og den passerede Arrestforretnings Omkostninger blive at tillægge Hovedcitanten med 50 Rbdlr. Sølv, samt at Intervenientsøgsmaalets Omkostninger efter Omstændighederne blive at ophæve.

Det behørige stemplede Papiir er under Sagen forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den af Hovedcitanten, Prøveprocurator S. F. C. Nyholm, paa Handelshuset S. L. Lamm & Søn i Stockholm, dets Vegne, til Sikkerhed for en Fordring efter et under 7de August f. A. af nu afgangne John Levisson til Lamm & Søn udstædt og den 7de Mai d. A. til Betaling forfaldent Revers, stort 1644 Rigsdaler svensk Banco eller 1200 Rbdlr. 5 Mk. 6 ß. S. og T., med Renter og Gebyrer, m. v., under 20de Juni d. A. i endeel hos Indstævnte, Kjøbmand S. L. Simonsen her af Staden, beroende, den ovenmeldte John Levisson

eller nu hans Stervboe tilhørende Varer, effectuerede Arrest, samt det ligeledes nedlagte Forbud imod førnævnte Varers Udlevering, bør som lovligt gjort og forfulgt ved Magt at stande. Saa bør og Hovedcitanten paa Handelshuset S. L. Lamm & Søns Vegne være berettiget til, til Indfrielse, saavidt tilstrække kan, af det paastævnte Reverses ovenanførte Paalydende med Kjøbmandsrenter 6 pCt. fra Forfaldsdagen indtil Betaling skeer, samt til Betaling af den effectuerede Arrests og det under nærværende Sag anlagte Hovedsøgsmaals Omkostninger med 50 Rbdlr. Sølv, at iværksætte Execution i de ovenmeldte arresterede Varer.

Derimod bør Hovedcitanten for Intervenienten, Etatsraad, Bankdirecteur og Ridder Hvidt, som Mandatarius for Handelshuset A. C. Donner i Altona, hans Tiltale i denne Sag frie at være, hvorhos Intervenientsøgsmaalets Omkostninger ophæves.

Det Idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 26.

Spørgsmaal om hvorvidt en Anstand var bleven nægtet uden tilstrækkelig Grund, og om den, hvem den i saa Henseende afsagte Kjendelse var gaaet imod, kunde ved den af ham valgte modus procedendi antages at have tabt Ret til at appellere Kjendelsen, uagtet han strax havde taget fornøden Reservation med Hensyn til samme.

I Sagen:

Gerhardt Andreas van Deurs,

contra:

Proprietair Berg til Skjoldemose, Ridder af Dannebroge.

(Afsagt den 17de December 1838.)

Under nærværende Sag, der er foranlediget ved at Indstævnte, Propkietair Berg til Skjoldemose, Ridder af Dannebroge, ifølge erhvervet Udlæg, efterat Citanten Gerhardt Andreas van Deurs ved en senere efter Indstævntes Requisition foretagen Fogedforretning var den 7de October 1828 bleven udsat af Brugen og Besiddelsen af Nakkebølle Gaard og Gods, lod denne Eiendom, tilligemed Besætning og Inventarium, for Citantens Regning sælge ved en den 29de s. M. afholdt Auction, har Citanten ifølge Stævning af 22de Juli 1837, der faldt i Rette den 28de September s. A., i første Instants saggivet Indstævnte ved Sunds Gudme Herreders Ret til at betale forskjellige Summer, tilsammen 1796 Rbdlr. 1 Mk. 3 ß. S. og T., foruden Godtgjørelse for Ringepenge for Ullebølle Kirke, for Tiendereftancer af Ullebølle Sogn for Aaret 1827, og for Rytterhests Holdelse ved Nakkebølle i sidstnævnte Aar, samt derhos til Citanten at aflægge et fuldstændigt og nøiagtigt documenteret Regnskab over alle Revenuer af Nakkebølle Gaard og Gods efter Jorde-, Skatte- og Qvitterings- og andre til Bestyrelsen henhørende

Bøger og Documenter, for Tidsrummet fra Udsættelsen den 7de October 1828 indtil det endelige Salg den 29de s. M., og at tilsvare Citanten hvad han efter saadant Regnskab endvidere maatte befindes at skylde. In subsidium nedlagde Citanten Paastand om hos Indstævnte at tilkjendes hvilket andet Beløb, denne under Sagens specielle Poster maatte findes at være ham skyldig, og paastod derhos Indstævnte i ethvert Fald tilpligtet at svare lovlige Renter af hvad han maatte blive idømt fra 20de Februar 1830, samt betale Citanten Sagens Omkostninger ved Underretten med noget Tilstrækkeligt.

Efterat Sagen ved Underretten paa Indstævntes Begjering havde været udsat første Gang 3 Uger og anden Gang 14 Dage, begjerte han den 2den November 1837 14 Dages Anstand for at erhverve nogle ydderligere Oplysninger, han under Sagen agtede at benytte, hvilken Anstand blev bevilget, dog saaledes, at den indskrænkedes til 8 Dage, og den paafølgende 9de November blev der endvidere tilstaaet ham 14 Dages Anstand, men med det udtrykkelige Tilføiende, at samme bevilgedes til Sagens Deduction. Efter denne Anstands Udløb fremlagde Indstævnte den 23de November sit Deductions-Indlæg, hvori han, blandt Andet paa Grund af at Citantens Fordringer formeentligen i alt Fald maatte ansees præscriberede ifølge Bestemmelserne i L. 5—14—7, paastod sig for Citantens Tiltale frifunden og tillagt Sagens Omkostninger skadesløst, og indlod med denne Paastand Sagen til Kjendelse eller Dom,

under Reservation af, ifald Retten ei skulde give den af ham nedlagte Frifindelses-Paastand Medhold, da at besvare de specielle i Citantens Deductions-Indlæg omhandlede Udsættelses- og Mangelsposter. Citanten indskrænkede sig ved Sagens næste Foretagelse den 7de December til at excipere imod det Fremkomne og indlod saaledes Sagen i Henhold til sit Forrige, hvorefter Indstævnte begjerede 14 Dages Anstand; men da Citanten herimod protesterede blev Sagen optagen, og ved den den 18de Januar næstefter afsagte Dom blev den ovenberørte paa L. 3—1—7 støttede Indsigelse af Underdommeren tagen til Følge, og paa Grund heraf Indstævnte frifunden for Citantens Tiltale og hos denne tilkjendt Sagens Omkostninger med 16 Rbdlr. Sølv.

Bemeldte Dom har nu Citanten indanket her for Retten til Underkjendelse og Forandring i Overeensstemmelse med hans i første Instants nedlagte Paastand, hvorhos han endvidere har paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale ham Processens Omkostninger for Overretten.

Derimod har Indstævnte contrapaanket de ovennævnte under 2den og 9de November f. A. afsagte Kjendelser, saavelsom Kjendelsen af 7de December næstefter, hvorved Sagen blev optagen til Dom, og den iøvrigt siden bemeldte 2den November ved Underretten stedfundne Behandling, tilligemed den i Sagen den 18de Januar sidstleden afsagte Dom, til at kjendes uefterrettelig at være, saaledes at Sagen hjemvises til

nye Foretagelse ved Underretten og igjen sættes i den Stand, hvori den var den 2den November f. A., Alt paa Hovedcitantens Bekostning, samt at Underdommeren paalægges at give Contracitanten for det Første 14 Dages Anstand til at tilveiebringe de nødvendige Oplysninger efter hans tidligere Opgivende, samt yderligere Anstand om fornødent gjøres, og navnligen til at deducere og documentere hans Bemærkninger med Hensyn til det paastævnte Krav, hvorhos han, næst tillige at paastaae Hovedcitanten tilpligtet at betale ham saavel Hoved- som Contrasøgsmaalets Omkostninger skadesløst, har indladt Sagen til Dom eller Kjendelse med Reservation af at give yderligere Tilsvar, saafremt den af ham nedlagte Paastand ei maatte gives Medhold.

Imod den saaledes, for det Tilfælde at Annullations-Paastanden forkastes, tagne Reservation har paa den anden Side Hovedcitanten protesteret, idet han har paastaaet Sagen endeligen paakjendt i Henhold til hans foranførte Paastand, og sig derhos under Contrasøgsmaalet frifunden, samt tillagt dette Søgsmaals Omkostninger.

Hvad nu først angaaer de af Contracitanten paaankede Kjendelser af 2den og 9de November f. A., da maa det bemærkes, at Contracitantens Sagfører, Procurator Friis, ved hans Møde for Retten førstnævnte Dag godtgjorde, at han først med Etatsraad og Høiesteretsadvocat Sporons Skrivelse af 20de October f. A. havde modtaget endeel til Sagens Procedure

nødvendige Documenter i en ældre mellem Parterne ved Høiesteret paadømt Sag, og at han strax derefter ved Skrivelse af 31te s. M. havde reqvireret nogle manglende Extract-Udskrifter af Justitsraad Blechingbergs og Etatsraad Treschovs Indlæg til Overretten under hiin Sags Procedure; men om end Underdommeren maatte antages med Føie at have ved Kjendelsen af 2den November f. A. indskrænket den af Procurator Friis i den Anledning begjerte Anstand af 14 Dage til 8 Dage, uagtet det ikke var rimeligt, at Procurator Friis til den Tid kunde have erhvervet de omhandlede Extracter, saa kan det dog i alt Fald ingenlunde billiges, at Underdommeren ved sin Kjendelse af 9de November har nægtet Procurator Friis den af ham i hans Indlæg af samme Dag begjerte foreløbige Anstand, for at erhverve adskillige til Sagens Oplysning hørende Beviisligheder, men derimod ikkun givet en Anstand af 14 Dage til Sagens Deduction, til hvilken Nægtelse Underdommeren havde saameget mindre Grund, som Procurator Friis i bemeldte sit Indlæg, uimodsagt af Hovedcitanten, havde bemærket, at han endnu ei havde modtaget de reqvirerede Extract-Udskrifter, og Sagen angik en Mængde Mangels- og Udsættelses-Poster i det af Contracitanten til Hovedcitanten aflagte Regnskab, hvorom det efter Procurator Friis's Anførte var nødvendigt at erholde Underretning og Oplysninger fra flere forskjellige Steder og fraværende Personer.

Ligesom nu Procurator Friis saavel i Indlæg af 9de November f. A., som strax efter at Kjendelsen samme Dag var afsagt, har taget den fornødne Reservation med Hensyn til samme og saaledes tilstrækkeligen har tilkjendegivet sin Hensigt, dersom det maatte interessere ham at paaanke den Dom, der i Hovedsagen maatte blive afsagt, da tillige at appellere bemeldte Kjendelser, der efter deres Natur ikke egnede sig til særskilt Paaanke, saaledes skjønnes det ikke heller at han, ved i Indlæg af 23de November næstefter at indlade sig paa at procedere Sagens Realitet, kan antages at have berøvet sin Mandant den ved ovennævnte Reservation erhvervede Ret til Appel af Kjendelsen af 9de næstforhen, hvorimod det findes antageligt, at han har valgt den i Indlæget af 23de November brugte modus procedendi blot under den Forudsætning, at bemeldte Kjendelse ikke maatte blive underkjendt i høiere Instants, dersom Hovedsagen for samme maatte indkomme. Da nu Hovedcitanten her for Retten har indanket den ved Underretten afsagte Dom, men det, uagtet den af Contracitanten fremsatte principale Frifindelses-Paastand ved samme er taget til Følge, dog maa interessere ham, der ei kan være vis paa, om Overretten vil bifalde denne Anskuelse af Sagen, der fra Hovedcitantens Side er bleven indbragt her for Retten, tillige at faae Adgang til for Underretten at procedere sine specielle Indsigelser mod de af Hovedcitanten fremsatte Udsættelses- og Mangels-Poster i hans Regnskab, mod hvilke Indsigelsers Fremsættelse

her for Retten Hovedcitanten har protesteret, saa findes det ogsaa at Contracitanten maa være berettiget til at faae Sagen sat i samme Stand, hvori den var, da den af ham i Indlæg af 9de November f. A. forlangte Anstand uretteligen blev ham nægtet.

Som Følge heraf vil, i Overeensstemmelse med Contracitantens Paastand, den paaankede Kjendelse af 9de November f. A., samt den derefter ved Underretten stedfundne Behandling, saavelsom den i Sagen under 18de Januar d. A. ergangne Dom, være at kjende uefterrettelig, og Underdommeren blive at tilpligte paa nye at foretage Sagen og igjen sætte samme i den Stand, hvori den var forinden Kjendelsen af 9de November f. A. blev afsagt.

Processens Omkostninger her for Retten blive efter Omstændighederne at ophæve.

Det befalede stemplede Papiir er her for Retten forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den af Contracitanten, Proprietair Berg til Skjoldemose, Ridder af Dannebrog, under nærværende Sag paaankede Kjendelse af 9de November f. A., samt den derefter ved Underretten stedfundne Behandling, saavelsom den i Sagen den 18de Januar d. A. affagte Dom, bør uefterrettelig at være, hvorimod Underdommeren bør paa nye foretage Sagen og sætte samme i den Stand, hvori den var

den 9de November forrige Aar forinden ovennævnte Kjendelse blev afsagt.

Processens Omkostninger her ved Retten ophæves.

No. 27.

Da en Haandværkssvend, efter sin Stilling som saadan, ikke er pligtig at søge fast Tjeneste som egentligt Tyende, kan han ei ansees som Løsgjænger naar han ikke af Politiet har faaet Tilhold om at forskaffe sig lovligt Erhverv. Straf for Betlerie.

I Sagen:

Lottoadvocat Damkjer, som Actor,

contra:

Arrestanten, Skræddersvend Peter Martin Hansen.

(Afsagt den 5te Januar 1839.)

Under nærværende i første Instants ved Nestveds Kjøbstads Politieret den 30te August f. A. paakjendte Sag actioneres Arrestanten, Skrædderſvend Peter Martin Hansen for Løsgjængerie og Betlerie.

Hvad nu først angaaer det Arrestanten imputerede Løsgjængerie, da er det vel oplyst, at han, der er Skrædderſvend af Profession, i Begyndelsen af August Maaned f. A. forlod Kjøbenhavn, hvor han var uden Arbeide, og da han, som han angiver, troede at kunne

indsamle saameget i Gaver hos Skræddermesterne i de forskjellige Kjøbstæder, at han kunde sættes i Stand til at betale hvad han skyldte Lauget her i Staden, drog omkring i Sjælland, indtil han den 16de s. M. blev anholdt i Næstved, hvor han ligesaalidt som i de andre Kjøbstæder, han havde passeret, havde meldt sig hos Politiet.

Men da Arrestanten, der efter sin Stilling som Haandværkssvend ikke har været pligtig at søge fast Tjeneste som egentligt Tyende, ikke har erholdt noget Tilhold af Politiet om at forskaffe sig lovligt Erhverv, vil han ikke kunne straffes for Løsgjængerie.

At Arrestanten derimod har gjort sig skyldig i Betlerie er oplyst ved hvad saavel Kjøbmand Withusen i Næstved, som Gartner og Politiebetjent Holm sammesteds, edelig have forklaret, og forsaavidt Arrestanten har angivet, at han, saafremt han har betlet, har været beruset da han begik denne Forseelse, er det oplyst, at han i alt Fald ikke har været det i en saadan Grad, at den maatte udelukke Tilregnelse.

Arrestanten, der er langt over criminel Lavalder og er ved Kjøbenhavns Politieretsdom af 14de December 1836 for bedrageligt Forhold, og ved Holbeks Kjøbstads Extrarets Dom af 23de Marts 1838 for at have forfalsket sin Vandrebog, straffet med respective 6 Dages og 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, vil saaledes være at ansee for første Gang begaaet Betlerie efter Frd. 21de August 1829 §. 4 og skjønnes Straffen

efter Omstændighederne passende at kunne bestemmes til 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

I Overeensstemmelse hermed bliver følgeligen Underretsdommen, hvorved han for første Gang begaaet Løsgjængerie og Betlerie er tilfunden Straf af lige Fængsel i 6 Gange 5 Dage, at forandre, hvorimod den med Hensyn til Actionens Omkostninger vil være at stadfæste.

I Salarium til Actor her ved Retten vil Arrestanten have at udrede 5 Rbdlr. Sølv.

Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse her ved Retten har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestanten, Skrædersvend Peter Martin Hansen, bør hensættes til Fængsel paa Vand og Brød i 2 Gange 5 Dage.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Politieretsdommen ved Magt at stande.

I Salarium til Actor her ved Retten, Lottoadvocat Damkjer, betaler Arrestanten 5 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 28.

En Creditor, der har tinglæst Underpant i Løsøre, kan ikke uden at tabe sin Fordring undlade at melde den efter Proclama.

I Sagen:

Sæbefabrikør T. J. Tonnesen,

contra:

Kjøbmand J. A. Jacobsen.

(Affagt den 7de Januar 1839.)

Indstævnte, Kjøbmand J. A. Jacobsen, der under nærværende Sag søges til at indfrie en af ham den 1ste Februar 1820 til Forvalter J. L. Harboe udstædt og den 8de s. M. tinglæst, samt ved Transport af 13de September 1837 af Sidstnævnte til Citanten overdragen, Panteobligation og til Citanten at betale sammes paalydende Beløb 1000 Rbdlr. r. S., med Renter fra Udstædelsesdagen, saavelsom denne Processes Omkostninger skadesløst, har til Styrke for den af ham nedlagte Paastand om at frifindes for Citantens Tiltale fremsat den Erindring, at den paastævnte Obligation formeentligt maa ansees præscriberet, efterdi Creditor ikke har meldt sig med samme inden Udløbet af det af Indstævnte i sin Tid, i Medfør af allerhøieste Bevilling af 9de November 1824, udstædte Proclama, ved hvilket Indstævnte har indkaldt samtlige sine Creeitorer.

Forsaavidt nu Citanten har yttret den Formening, at den Creditor, der, saaledes som Citanten, har et tinglæst Hypothek i Løsøre, kan, uden at tabe sin Fordring, undlade at melde samme efter Proclama, skjønnes denne Formening ikke at have Medhold enten i den omhandlede Bevillings Indhold eller i den almindelige Lovgivning, saalidet som i Sagens Natur*), og da

*) Cfr. Etatsraad Hansens systematiske Fremstilling af det danske Skiftevæsen, 3 Udg. p. 162.

Citanten ikke imod Indstævntes Benægtelse har præstevet noget Beviis for, at Indstævnte enten medens Proclama løb, eller efter dets Udløb har erkjendt sig forpligtet til at betale den paastævnte Fordring, i hvilken Henseende det maa bemærkes, at et saadant Beviis ikke, saaledes som Citanten har formeent, kan ansees at være gjort overflødigt ved den fra Indstævntes Side stedfundne Procedure, vil Indstævnte være at tillægge den af ham paastaaede Frifindelse for Citantens Tiltale i denne Sag.

Derimod vil Indstævnte, da han er udebleven fra den befalede Forligsprøve, være pligtig at betale Citanten denne Processes Omkostninger med 12 Rbdlr. Sølv, samt til Justitskassen at erlægge i Mulct for unødig Trætte 10 Rbdlr. Sølv.

Det behørige Stempletpapiir er forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Kjøbmand J. A. Jacobsen, bør for Citanten, Sæbefabrikør T. J. Tønnesens Tiltale i denne Sag frie at være.

Derimod bør Indstævnte betale Citanten denne Processes Omkostninger med 12 Rbdlr. Sølv og til Justitskassen erlægge i Mulct for unødig Trætte 10 Rbdlr. Sølv.

Det Idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 29.

En Skiftedecission annulleret fordi Skifteforvalteren ikke havde foranstaltet en Tilsynsværge beskikket for nogle Umyndige, hvis Interesse stod i Strid med en af deres Fader, der mødte paa Skiftet som deres Værge, nedlagt Paastand.

I Sagen:

Kjøbmændene J. A. Christensen af Mariboe og W. Christensen af Nysted,

contra:

1. Kjøbmand Kølle af Mariboe, som Værge for afdøde Kjøbmand Chr. Christensens umyndige Børn, Pauline Kirstine og Hedevig Margrethe Christensen; 2. Kjøbmand H. H. Suhr, i Ægteskab med Nicoline Christensen, paa egne og hendes Vegne, samt som Værge for sine Børn af første Ægteskab med nu afdøde Dorthea Christensen, August, Carelius, Adolph, Petrea, Lovise og Ida; og 3. Forpagter Wild af Christiansholm, i Ægteskab med Abigael Christensen, paa hendes og egne Vegne.

(Afsagt den 14de Januar 1839.)

Under nærværende Sag paaanke Citanterne, Kjøbmændene J. A. Christensen af Mariboe og W. Christensen af Nysted, til Underkjendelse, Tilsidesættelse og Forandring en den 9de Juli sidstleden paa

Skiftet efter deres afdøde Forældre, Kjøbmand P. Christensen og Ane Pouline Christensen af Mariboe, af Skifteforvalteren, Justitsraad Sommer, afsagt Decision, betræffende den af Citanternes Svoger, Indstævnte Kjøbmand H. H. Suhr, deels paa sin nulevende Hustrue Nicoline Christensens Vegne, deels som Værge for hans med hans nu afdøde Hustrue Dorthea Abigael Christensen avlede umyndige Børn, nedlagte Paastand om, deels at der, forinden der skrides til Deling af Boet, forlods udbetales ham paa hans nulevende Hustrues, Nicoline Christensens Vegne 2000 Rbdlr., hvilken Sum det formeentlig skal have været hans Svigerfaders Villie, at ethvert af dennes Børn, uden Hensyn til Kjønnet, forlods skulde nyde som Medgift forinden Boet kom til Deling imellem Arvingerne, deels at hans Børn af første Ægteskab admitteres til Arv efter deres Bedsteforældre, uden at affortes de 2000 Rbdlr., som han i sin Tid har erholdt i Medgift med sin første Hustrue. Men da det er en ligefrem Følge af Sagens Natur, at Kjøbmand Suhr, der paa det nævnte Skifte er fremkommet med Prætensioner paa sin nulevende Hustrues Vegne, ikke paa samme Tid kan møde som Værge for sine umyndige Børn af første Ægteskab, hvis Interesse ligeledes verserer under Boet og navnligen staaer i Strid med den af ham for hans Hustrues Vedkommende nedlagte Paastand, hvorimod Skifteforvalteren ex officio burde have foranstaltet, at der beskikkedes disse Umyn-

dige en Tilsynsværge til at varetage deres Tarv under Boets Behandling, vil den paaankede Decision, ved hvilken den ommeldte Dispute er bleven paakjendt i Realiteten, ex officio være at kjende uefterrettelig.

Processens Omkostninger her for Retten blive efter Omstændighederne at ophæve.

Det behørige Stempletpapiir er her for Retten forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Skifterettens Decision bør uefterrettelig at være.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

No. 30.

Paastand om en Sags Afviisning fra Overretten, paa Grund af at der ikke var fremlagt Situationskort, forkastet fordi et saadant under Sagens Drift var blevet produceret. Spørgsmaal om hvorvidt Ret til at benytte en Brønd kunde ansees erhvervet ved 20 Aars Hævd.

I Sagen:

Hattemagermester M. Tonnesen, af Nestved,

contra:

Skoemagermester A. Møller, sammesteds.

(Afsagt den 28de Januar 1839.)

Da Citanten, Hattemagermester M. Tonnesen af Nestved, havde imellem det hans tilhørende Sted

No. 136 i den saakaldte Skoemagerrække i Næstved, og Indstævnte, Skoemagermester A. Møllers Eiendom No. 137 sammesteds, opført et Hegn, hvorved Sidstnævnte hindredes i at tage Vand fra en Brønd, der efter hans Formening ligger i Skjellet imellem begge Eiendómme, sagsøgte Indstævnte, efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen, Citanten ved bemeldte Kjøbstads Byeting, og ved den under 13de Februar 1837 afsagte Dom tilpligtedes Sidstnævnte, under en daglig Mulct af 2 Rbdlr. Sølv til Kjøbstadens Fattigkasse, at borttage det opførte Hegn, saaledes at frie og ubehindret Adgang til fælleds Afbenyttelse af den omhandlede Brønd derved aabnes Indstævnte som Eier af Stedet No. 137, hvorhos Processens Omkostninger ophævedes.

Citanten, der procederer her for Retten efter meddeelt beneficium paupertatis, paaanker under nærværende Sag bemeldte Dom, og har principaliter paastaaet den annulleret, men subsidialiter sig frifunden for Indstævntes Tiltale, hvorhos han i begge Tilfælde har paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale Processens Omkostninger for begge Retter, samt Salarium saavel til hans her for Retten befalede Sagfører, Procurator Lange, som til Procurator Rye i Næstved, der som befalet Sagfører har foranstaltet et Tingsvidne optaget for Citanten, tilligemed de Omkostninger, Sidstnævnte har havt i Anledning af et optaget Situationskort.

Derimod har Indstævnte, som ligeledes har erholdt frie Proces her for Retten, paastaaet Sagen afviist, eller Underretsdommen stadfæstet og sig tilkjendt, i første Fald Kost og Tæring og i sidste Fald Processens Omkostninger for Overretten, samt i ethvert Tilfælde hans befalede Sagfører, Cancellieraad, Procurator Hansteen, Salarium.

Sin Paastand om Underretsdommens Annullation har Citanten støttet derpaa, at Indstævnte ikke under Sagens Behandling i første Instants har, hvad der formeentlig paalaae ham som Sagsøger, erhvervet Situationskort; men der vil allerede af den Grund ikke kunne være Spørgsmaal om at give denne Paastand Medhold, at Citanten, ved ikke i saa Henseende at fremsætte nogen Erindring i første Instants, har stiltiende tilkjendegivet, at han ikke ansaae Situationskort fornødent.

Ligesaalidet vil den af Indstævnte i hans første Indlæg her til Retten nedlagte Paastand om Sagens Afviisning fra Overretten, fordi der ikke i Overeensstemmelse med Frd. 31te Marts 1819 var fra Citantens Side blevet fremlagt Situationskort, kunne tages til Følge, da et saadant senere er produceret og den omhandlede Mangel saaledes maa ansees afhjulpen.

Forsaavidt nu angaaer Sagens Realitet, er der blot Spørgsmaal om hvorvidt Citanten bør borttage den Deel af det opførte Hegn, der gaaer i lige Flugt med den Side af Brøndværket, som vender ind til Ind-

stævntes Gaard og saaledes berøver Sidstnævnte Adgang til den omhandlede Brønd, eftersom den ikke af Indstævnte paaankede Underretsdom har statueret, at Citanten ikke er pligtig at nedtage en større Deel af Hegnet.

At nu fornævnte Forpligtelse, der, navnlig efter den for Overretten brugte Procedure, falder saaledes sammen med den at indrømme Indstævnte Adgang til at benytte den omhandlede Brønd, at der kun kan være Spørgsmaal om hiin under Forudsætning af at den anden existerer, maa paaligge Citanten, har Indstævnte støttet derpaa, at bemeldte Brønd ogsaa hører til hans Gaard, hvilket han har villet bevise deels ved et Auctionsskjøde af 17de December 1791 paa det ham tilhørende Sted No. 137, hvori det hedder: at der i Gaarden er en steensat Brønd, og de senere Skjøder som referere sig til Auctionsskjødet; deels ved en Udskrift af vedkommende Auctionsprotocol, ifølge hvilken Indstævnte har mødt under en i Aaret 1832 over den Citanten nu tilhørende Eiendom No. 136 afholdt Auction og anmeldt, at han, imod at deeltage i Brøndens Vedligeholdelse, har Ret til sammes Afbenyttelse lige med Eieren af bemeldte Sted; og endeligen ved hvad der er forklaret af 2 Vidner, af hvilke det ene, Pensionist Andersen, som har eiet Stedet No. 137 fra Aaret 1809 til 1825, har udsagt, at der i dette Tidsrum ikke har hørt nogen anden Brønd til Stedet No. 137 end den omhandlede, og det andet, Hattemager Poulsens

Enke, Karen Frederiksdatter, har forklaret, at i den Tid hun og hendes afdøde Mand have eiet Stedet No. 136, omtrent i 23 Aar fra 1807 af, have Eierne af No. 137 uhindret hentet Vand af den oftnævnte Brønd.

Herved skjønnes imidlertid ikke det af Indstævnte tilsigtede Beviis at være fremkommet. Thi forsaavidt han har argumenteret fra det ovennævnte Auctionsskjøde af 17de December 1791 og de senere Skjøder, som knytte sig dertil, maa det bemærkes, at om han end, imod hvad Citanten maa antages allerede i første Instants at have benægtet, havde godtgjort, at den i Auctionsskjødet ommeldte Brønd er den under nærværende Sag omhandlede, vilde ikke derved begrundes nogen Ret for ham imod Citanten, paa hvis Grund Brønden, efter hvad der under Sagen er oplyst, maa antages at være, men alene i alt Fald muligen opstaae en Ret for Indstævnte til Erstatning for Vanhjemmel hos vedkommende Sælger. Og hvad dernæst betræffer den af Indstævnte til vedkommende Auctionsprotocol i sin Tid gjorte Anmeldelse om at han havde Ret til Brøndens Afbenyttelse, da vil denne allerede af den Grund ikke kunne relevere Noget, at det ei imod Citantens Benægtelse er beviist, at denne Anmeldelse, om hvilken det ei er oplyst, at den er bleven tinglæst eller paa anden Maade bekjendtgjort, er kommen til hans Kundskab.

Indstævnte har fremdeles formeent, at han i alt Fald har erhvervet Ret til at benytte den oftnævnte

Brønd derved, at Eieren af Stedet No. 137 i over 20 Aar har benyttet samme i Forening med Eieren af Stedet No. 136. Men denne Formening kan, selv om det antoges, at fuldstændigt Beviis herfor er tilveiebragt, ikke bifaldes, da en Brugsrettighed, som den omhandlede, naar dens Udøvelse ikke forkynder sig ved nogen bestaaende Indretning, der er iværksat for Rettighedens Udøvelses Skyld, ikke efter vor Lovgivnings Grundsætninger kan erhverves ved 20 Aars Hævd, men i alt Fald kun ved at være udøvet i Alders Tid. Thi at den Omstændighed, at der imellem de paagjeldende Eiendomme har manglet den ellers imellem Eiendomme sædvanlige Frahegning, skulde, saaledes som i Underretsdommen statueret, være et vedvarende Tegn paa at begge Steders Eiere havde frie Adgang til Brønden, kan Overretten ikke antage, om det end imod Citantens Benægtelse kunde ansees beviist, at den ommeldte Mangel paa Hegn har fundet Sted i 20 Aar; thi det ligger i Sagens Natur, at saadan Mangel paa Hegn ikke annoncerer sig som Noget, der finder Sted for nogen Retsudøvelses Skyld.

I Overeensstemmelse med Foranførte vil altsaa Underretsdommen være at forandre.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve for begge Retter, dog saaledes, at Indstævnte, hvem der ikke findes tilstrækkelig Anledning til at paalægge Udredelsen af de Udgifter, Citanten har havt ved det optagne Situationskort, betaler i Salarium

til Sidstnævntes befalede Sagfører her for Retten, Procurator Lange, 10 Rbdlr. Sølv, og til Procurator Rye i Nestved 6 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse her for Retten har været lovlig.

Under Sagen har ikke her for Retten nogen Overtrædelse af stemplet Papiirs Lovgivningen funden Sted.

Thi kjendes for Ret: Citanten, Hattemagermester M. Tønnesen af Nestved, bør for Indstævnte, Skoemagermester A. Møller sammesteds, hans Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger for begge Retter ophæves, dog saaledes, at Indstævnte betaler i Salarium til Citantens befalede Sagfører her for Retten, Procurator Lange, 10 Rbdlr. Sølv, og til Procurator Rye i Nestved 6 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 31.

En den Paagjeldende i Hertugdømmet Holsteen overgaaet Tyvsdom antaget at have samme Virkning i Gjentagelsestilfælde, som om den var overgaaet ham i det egentlige Danmark.

I Sagen:

Prøveprocurator Nyholm, som Actor,

contra:

Arrestanten Carl Nicolaus Mathias Oft.

(Afsagt den 29de Januar 1839.)

Arrestanten Carl Nicolaus Mathias Oft, som under nærværende i første Instants inden Mariboe Kjøbstads Extraret den 24de October f. A. paakjendte Sag actioneres for Tyverie, er ved egen Tilstaaelse og de iøvrigt oplyste Omstændigheder overbeviist at have gjort sig skyldig i det ham imputerede Forhold, idet han en Dag i Vinteren 1837—1838 har frastjaalet Gjæstgiver Knudsen i bemeldte Kjøbstad en ham tilhørende, paa et Bord i en Billardstue henlagt Sølv Theeskee, som er kommen tilstede og, efterat være vurderet til 4 Mk., udleveret til den Bestjaalne.

Vel har Arrestanten angivet at han, da han begik Tyveriet, var beskjænket, men efter hvad der er oplyst er der ikke Anledning til at antage, at det i alt Fald har været i en Grad, der maatte udelukke Tilregnelighed.

Da Arrestanten, der er 38 Aar gammel, ved en af Criminalretten i Oldenburg i Hertugdømmet Holsteen afsagt Dom af 19de Februar 1825 er for et af ham i Forening med nogle Flere begaaet Tyverie, hvorved endeel Been bleve bortstjaalne, tilfunden Straf af 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og denne Dom findes at maatte have samme Virkning, som om den var overgaaet Arrestanten i det egentlige

Danmark, er han ved den paaankede Dom retteligen anseet for anden Gang begaaet Tyverie, og skjønnes Straffen passende at være, i Henhold til Forordningen 20de Februar 1789 §. 2, cfr. Pl. 14de Mai 1834 §. 2, bestemt til 2 Aars Forbedringshuusarbeide.

Bemeldte Dom, hvis Bestemmelser i Henseende til Actionens Omkostninger, derunder indbefattet de Sagførerne ved Underretten tilkjendte Salarier, ligeledes bifaldes, vil altsaa i det Hele blive at stadfæste, hvorhos Arrestanten endvidere vil være pligtig at udrede Salarium til Actor ved Overretten, Prøveprocurator Nyholm, hvilket bestemmes til 5 Rbdlr. Sølv.

Sagens Behandling ved Underretten og den befalede Sagførelse for begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Byetingsdommen bør ved Magt at stande.

I Salarium til Actor ved Overretten, Prøveprocurator Nyholm, betaler Arrestanten Carl Nicolaus Mathias Oft 5 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 32.

Anstand nægtet. Den paa en, ikke af Debitor selv fremsat Aagersigtelse støttede Paastand om nogle Capitalers Confiskation ikke taget under Paakjendelse, fordi bemeldte Sigtelse henhørte under Politierettens Afgjørelse. Spørgsmaal om en stedfunden litis denunciatio

judicialis kunde ansees at udelukke den Paagjeldende Indtrædelse i Sagen som Intervenient, og om han naar han betragtedes som saadan, kunde være beføie til uden foregaaende Forligsprøve at fremsætte de af ham gjorte Paastande.

I Sagen:

Louise Braae, afgangne Fuldmægtig A. Braaes Enke,

contra:

Hans Petersen Buttrup, samt Intervenienten Westi Olsen.

(Afsagt den 4de Februar 1839.)

Efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen af 16de Juni f. A. og Stævning af 3die Juli næstefter søger Citantinden, Louise Braae, afgangne Fuldmægtig A. Braaes Enke, under nærværende Sag Indstævnte, Hans Petersen Buttrup, til at indfrie 2 af ham under 24de Marts og 11te September 1837 til Citantinden for respective 500 Rbdlr. r. S. og 200 Rbdlr. Sedler udstædte Obligationer, ved hvilke er givet respective 1ste og 2den Prioritets Panteret i den Indstævnte da tilhørende Eiendom i Gladsaxe Sogn, af Hartkorn 2 Tdr. 3 Fdkr. 2 Alb., m. m., samt til at betale Renter af de ovenmeldte Obligationer fra den 11te Juni f. A. indtil Betaling skeer, og Processens Omkostninger skadesløst.

Indstævnte Buttrup har mødt og erklæret, at han ikke fandt Anledning til at bemærke Noget i Sagen, hvorimod Westi Olsen, for hvem, som Eier af den pantsatte Eiendom, Stævningen er bleven anmeldt, har i Indlæg af 20de August f. A. paastaaet principaliter, at Indstævnte for Citantindens Tiltale frifindes, imod at Westi Olsen til Sidstnævnte udstæder een eller tvende Obligationer, liig de paastævnte, og subsidialiter, at den under 24de Marts 1837 udstædte Obligations paalydende Capital 500 Rbdlr. r. S. med Renter, confiscceres, Halvdelen til Kongens Fiscus og Halvdelen til Westi Olsen, hvilken subsidiaire Paastand han i Indlæg af 8de October næstefter har udvidet til ogsaa at gjelde med Hensyn til den under 11te September 1837 udstædte Obligation. Saa har han og paastaaet, at Citantinden i begge Tilfælde tilpligtes at betale ham Processens Omkostninger skadesløst.

Endvidere har han i det sidstmeldte Indlæg nedlagt den Paastand, at Dommen, saafremt Indstævnte ved samme maatte tilpligtes at betale Citantinden eller nogen Anden noget af det under nærværende Sag Paastaaede, clausuleres saaledes, at Betalingen kun skal præsteres efterat Citantinden har besørget alle de Hæftelses-Anmærkninger udslettede, som af vedkommende Retsskriver ere gjorte paa de af hende til Westi Olsen, fra denne til Indstævnte Buttrup og fra Sidstnævnte igjen til Westi Olsen udstædte Skjøder paa den ved de paastævnte Obligationer pantsatte Eiendom.

Endeligen har Westi Olsen i Indlæg af 12te November f. A. begjert 8 Dages Anstand for at indgive Ansøgning om beneficium paupertatis og for ved Tingsvidne at godtgjøre Rigtigheden af hans Assertum om naar nogle under Sagen omspurgte Penge ere af Citantinden tilbagebetalte Indstævnte.

Hvad nu først Spørgsmaalet, om den nysmeldte Anstand, uagtet Citantindens derimod nedlagte Protest kan bevilges, da findes samme at maatte besvares benægtende, thi ligesom Westi Olsen ikke kan være berettiget til at erholde Anstand for at godtgjøre Rigtigheden af hans ovenmeldte Assertum, efterdi Citantinden har samtykket i at samme maatte antages at forholde sig rigtigt, saaledes kan Udsættelse ei heller tilstaaes ham for at ansøge om frie Proces, da han har havt tilstrækkelig Tid til forlængst at gjøre de i saa Henseende fornødne Skridt.

Hvad dernæst de øvrige af Westi Olsen nedlagte Paastande betræffer, da findes der ikke at kunne være Tale om at tage den af ham om de paastævnte Obligationers Confiscation gjorte Paastand under Paakjendelse, efterdi den ikke af Debitor selv fremsatte Sigtelse, hvorpaa samme grunder sig, ifølge Frd. 14de Marts 1754 §. 8 ikke egner sig til Behandling ved den ordinaire Ret, men henhører under Politierettens Afgjørelse. Hvorvidt fremdeles hans andre Paastande kunne komme under Paakjendelse, vil beroe paa Afgjørelsen af

det Spørgsmaal om Forligsprøve kan ansees med Hensyn til samme at være ufornøden.

Vel er det nu saa, som allerede ovenfor bemærket, at den af Citantinden i Sagen udtagne Stævning er anmeldt for Westi Olsen, men det skjønnes dog ikke rettere end at denne Anmeldelse, der maa betragtes som en litis denunciatio judicialis, ikke udelukker Westi Olsens Indtrædelse i Sagen fra Begrebet om Intervention; da det fremdeles kun er med Hensyn til den reent accessoriske Intervention, at Forligsprøve maa ansees overflødig, hvorimod den fra Westi Olsens Side stedfundne Intervention, naar hensees til Forholdet mellem den fra hans og den fra Indstævnte Buttrups Side brugte Procedure, ingenlunde kan betragtes som saadan, saa findes Intervenienten at have været ubeføiet til uden Forligsprøve at fremsætte sine Paastande.

Efter alt Ovenstaaende bliver det af Westi Olsen anlagte Intervenientsøgsmaal i det Hele at afvise.

Hvad endeligen angaaer det af Citantinden imod Indstævnte Buttrup anlagte Søgsmaal, da vil hendes Paastand, imod hvilken Indstævnte, som ommeldt, ikke har fremført nogen Erindring og som, hvad in specie Sagens Omkostninger angaaer, har Hjemmel i de paastævnte Obligationer, ved hvilke der tilsiges hende skadesløs Betaling, være at tage tilfølge.

Der vil være at forelægge Procurator Knudsen en passende Frist, inden hvilken han til Retten har at

indlevere en Afskrift paa behørigt stemplet Papiir af det af ham den 12te November f. A. fremlagte Indlæg.

Iøvrigt er det befalede stemplede Papiir under Sagen forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Det af Westi Olsen under nærværende Sag anlagte Intervenientsøgsmaal afvises.

Indstævnte Hans Petersen Buttrup bør indfrie de paastævnte Obligationer af 24de Marts 1837 og 11te September s. A. og til Louise Braae, afgangne Fuldmægtig A. Braaes Enke, betale sammes paalydende Summer med respective 500 Rbdlr. r. S. og 300 Rbdlr. Sedler, med Renter deraf 4 pCt. aarlig fra den 11te Juni f. A. indtil Betaling skeer, samt Hovedsøgsmaalets Omkostninger skadesløst.

Det Idømte at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

Procurator Knudsen forelægges en Frist af 8 Dage fra denne Doms Afsigelse, inden hvilken han til Retten har at indlevere Afskrift paa behørigt stemplet Papiir af det af ham den 12te November forrige Aar fremlagte Indlæg.

No. 33.

Dommen i en Injuriesag annulleret, fordi de, der havde paakjendt denne, antoges dertil at have været inhabile paa Grund af at en af de paaankede Udladelser maatte

ansees at angaae et Forhold, med Hensyn til hvilket de vare i samme Cathegorie, som den formeentlig Injurierede.

I Sagen:

Kjøbmand C. Fogh i Nakskov,

contra:

Justitsraad og Birkedommer Erik Peter Pontoppidan.

(Afsagt den 4de Februar 1839.)

Under nærværende Sag paaanker Citanten, Kjøbmand C. Fogh i Nakskov, til at kjendes uefterrettelig at være en inden Nakskov Byeting den 4de December 1837 af Cancelliesecretair, Byefoged Hammerich og den constituerede Borgemester, Byeskriver Oest, som Meddomsmand, afsagt Dom i en Sag mellem Citanten paa den ene og Indstævnte, Justitsraad og Birkedommer Erik Peter Pontoppidan, paa den anden Side, betræffende forskjellige af Citanten, deels i en under 24de Juni 1836 til det kongelige danske Cancellie indgiven og i No. 216 af Bladet "Kjøbenhavnsposten" for samme Aar indrykket Klage, deels i et i No. 114 af Bladet "Lollandsposten" for Aaret 1836 indført Stykke, betitlet "Svar paa Justitsraad Erik Peter Pontoppidans Annonce i Kjøbenhavnsposten No. 263 og Lollandsposten No. 111", deels i en under 22de September s. A. til det kongelige danske Cancellie indgiven Klage, deels endelig i de under et ved Nakskov Byeting

den 19de December 1836 incamineret og den 30te Januar sluttet Tingsvidne fremlagte Qvæstioner, imod Indstævnte fremførte formeentlig fornærmelige Beskyldninger og Sigtelser.

Da nu Citanten i den nævnte Artikel i Bladet Lollandsposten blandt Andet har paasagt Indstævnte, "at han nyligt i Cancelliet er denunceret for at have afpresset en under en Toldsag sagsøgt, men frikjendt Borger en ikke ubetydelig Deel aldeles ulovlige Sportler, tverimod Sportelreglementets §. 21, Toldforordningens §. 129, Kammeradvocatens Instruction §. 12 og Cancellie-Resolution 7de Mai 1833," ved hvilket Assertum det maa antages, at Citanten har sigtet til en af Bager Meincke til det kongelige danske Cancellie indgiven Besværing over at være af Indstævnte, af Byefoged, Cancelliesecretair Hammerich og af Byeskriver Oest formeentlig uretteligen affordret endeel Gebyrer i en Toldsag, ifølge hvilken Besværing bemeldte Collegium, efter hvad der under Sagen er oplyst, har paalagt de nævnte trende Embedsmænd at tilbagebetale endeel af dem i bemeldte Toldsag og de derunder optagne Forhører oppebaarne Gebyrer, skjønnes det ikke rettere, end at Cancelliesecretair Hammerich og den constituerede Borgemester, Byeskriver Oest have været inhabile til at paakjende Sagen.

Thi vel har Indstævnte ikke, saaledes som dog i den paaankede Dom er anført, gjort ogsaa det nævnte Assertum til Gjenstand for sin Paatale, men da den

Denunciation, for hvilken Indstævnte i det omhandlede Stykke siges at have været Gjenstand, ommeldes at have angaaet et i høi Grad lovstridigt Forhold, nemlig at have afpresset en Borger aldeles ulovlige Sportler, og da saavel Cancelliesecretair Hammerich, som Byeskriver Oest med Hensyn til de omhandlede Sportlers Opkrævning ere efter det Foranførte i samme Kathegorie, som Indstævnte, kunne de ikke antages i den Grad at være uinteresserede i Afgjørelsen af det Spørgsmaal, hvorvidt Citantens øvrige i den citerede Artikel i Forbindelse med hiint Assertum fremførte, af Indstævnte paaankede Udladelser og Beskyldninger ere stemmende med Sandhed eller ikke, at de ifølge vor Lovgivnings Grundsætninger skulde kunne paakjende samme.

Som Følge heraf vil den paaankede Dom være at kjende uefterrettelig, og det bliver saaledes overflødigt at undersøge hvorvidt de øvrige af Citanten til Styrke for sin Paastand om bemeldte Doms Annullation anførte Grunde maatte kunne lede til samme Resultat.

Til at ansee Citanten med Mulct for utilbørlig Skrivemaade med Hensyn til hans i første Instants brugte Procedure, skjønnes der ikke at være aldeles tilstrækkelig Grund.

Processens Omkostninger for begge Retter blive efter Omstændighederne at ophæve.

Med Hensyn til det stemplede Papiir har ingen Overtrædelse af Anordningerne fundet Sted.

Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse ved begge Retter har ikke været forbunden med noget ulovligt Ophold.

Thi kjendes for Ret: Byetingsdommen bør uefterrettelig at være. Processens Omkostninger for begge Retter ophæves.

No. 34.

Spørgsmaal om hvorvidt det indirecte Tyvsbeviis fuldstændigt var tilstede. Nogle for ulovlig Handel sigtede Personer frifundne for Actors Tiltale, fordi det ikke var oplyst at de Gjenstande, med hvilke de havde drevet Handel, vare stjaalne.

I Sagen:

Procurator Lange, som Actor,

contra:

Arrestanten Jacob Hansen Beck, ogsaa kaldet Jacob Hansen og Jacob Beck, samt de Tiltalte Cecilie Elisabeth Busch, Olsens Enke, Kleinsmedsvend Peter Olsen, Urtekræmmer Lauritz Fogtmann og Urtekræmmersvend Harald Bloch.

(Afsagt den 9de Februar 1839.)

Forsaavidt Arrestanten Jacob Hansen Beck, ogsaa kaldet Jacob Hansen og Jacob Beck, under nærværende Sag sigtes for at have været i uhjemlet Besid-

delse af følgende, Capitain og Urtekræmmer Geisler tilhørende, Effecter, nemlig en Kobber Torvespand, et Tinfad, 4 Tintallerkener og 2 Messingskaaler, tilsammen vurderede til 4 Rbdlr. 5 Mk., samt 10 à 12 Flasker Soya af Værdie 3 Mk. Stykket, hvilke Gjenstande skulle tilligemed forskjellige andre være bortstjaalne i September Maaned f. A. fra et Loftskammer i Huset No. 374 i store Torvegade paa Christianshavn, hvortil Vedkommende har banet sig Adgang ved at opbryde en Lem, der førte fra Kammeret op til et Loft, hvor Arrestanten havde Arbeide i de Dage, da Tyveriet skal være forøvet, er der vel fremkommen en betydelig Grad af Formodning imod ham, men der er dog ikke tilveiebragt saadant Beviis, at han med Hensyn til de ovennævnte Koster kan fældes som Tyv.

Derimod maa Arrestanten ansees tilstrækkeligt overbeviist at have været i uhjemlet Besiddelse af et til 1 Mk. vurderet Flaskehylster, som forbemeldte Geisler har med Vidner godtgjort at være ham tilhørende og hvilket saavel han som hans Hustrue have beediget at være frakommet dem imod deres Vidende og Villie *).

*) Det kan bemærkes at Urtekræmmer Geisler ved Høiesteretsdom af 8de Januar 1838 blev under en imod ham for svigagtigt Forhold anlagt Sag frifunden for Actors videre Tiltale, og at der saaledes kunde være Spørgsmaal om hans Habilitet til at aflægge Tilhjemlingseed; cfr. forøvrigt en i nærværende Tidsskrifts 24de Bd. 1ste Hefte p. 91-94 indført, i Høiesteret den 11te December 1829 stad-

Ved en i sin Tid paa Arrestantens Bopæl anstillet Visitation forefandtes nemlig det omhandlede Flaskehylster henliggende i en Servante, og Arrestanten erklærede da til Politierapporten, at det var ham tilhørende og at han havde eiet det i flere Aar, hvilken Erklæring han ratihaberede under Politieforhøret, under hvilket han ogsaa udtrykkeligt forklarede at bemeldte Flaskehylster tilhørte ham.

Vel har han senere, efterat Geisler havde vedkjendt sig det oftnævnte Flaskehylster som sin Eiendom, udsagt, at han havde antaget samme for sit, da han havde eiet et saadant; men dette Foregivende, hvis Rigtighed i høieste Grad svækkes derved, at Arrestanten ikke har kunnet opgive Nogen, der har seet ham i Besiddelse af vedkommende Hylster, som han vil have kjøbt af en Person, der senere skal være reist til Rusland, findes ikke at kunne komme i Betragtning.

Da Arrestanten saaledes i Overeensstemmelse med L. 6—17—10 og 11 er at ansee som Tyv, vil han, der er 26 Aar gammel og ved Kjøge Kjøbstads Extraretsdom af 20de December 1832 er for første Gang begaaet Tyverie, efter Frd. 20de Februar 1789 §. 1, cfr. Frd. 12te Juni 1816, straffet med 2 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød, nu være at tilfinde

fæstet Dom i en Sag, hvorunder en Tilhjemlingseed, der var aflagt af en for Tyverie dømt Person, men som ved Omstændighederne bestyrkedes, blev anseet for fyldestgjørende.

Straf for gjentaget Tyverie, hvilken i Henhold til førstnævnte Forordnings §. 2, cfr. Pl. 14de Mai 1834 §. 2, bliver at bestemme til 2 Aar Forbedringshuusarbeide.

Arrestanten vil derhos være pligtig at udrede alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet Salair til Actor, Procurator Lange, 5 Rbdlr. Sølv.

Hvad angaaer de Tiltalte, Cecilie Elisabeth Busch, Olsens Enke, Kleinsmedsvend Frederik Olsen, Urtekræmmer Lauritz Fogtmann og Urtekræmmersvend Harald Bloch, der samtlige actioneres for ulovlig Handel, da har den Første forklaret at have efter Anmodning af Arrestanten solgt 12 Flasker Soya, af hvilke Urtekræmmer Fogtmann og Urtekræmmersvend Harald Bloch have vedgaaet at have kjøbt 10 Flasker, og Tiltalte Kleinsmedsvend P. Olsen har forklaret at have tilforhandlet sig af Arrestanten af de ovenomhandlede Effecter: Torvespanden, Tinfadet, Tintallerkenerne og Messingskaalerne. Men da det ifølge det Foranførte ikke er oplyst, at de Gjenstande, med hvilke de have drevet Handel, ere stjaalne, ville disse Tiltalte blive at frifinde for Actors Tiltale.

Sagførelsen har ikke fra Actors Side været forbunden med saadant Ophold, som skjønnes at maatte bevirke Ansvar, og fra Defensors Side har den været lovlig, hvilket ogsaa attesteres i Henseende til Behand-

lingen, forsaavidt den efter Rescript af 12te Juni 1807 henhører under Rettens Paakjendelse.

Thi kjendes for Ret: De Tiltalte, Cecilie Elisabeth Busch, Olsens Enke, Kleinsmedsvend Peter Olsen, Urtekræmmer Lauritz Fogtmann og Urtekræmmersvend Harald Bloch, bør for Actors Tiltale i denne Sag frie at være.

Arrestanten Jacob Hansen Beck, ogsaa kaldet Jacob Hansen eller Jacob Beck, bør hensættes til Arbeide i Kjøbenhavns Forbedringshuus i 2 Aar, hvorhos han bør udrede alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, og derunder i Salair til Actor, Procurator Lange, 5 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 3die April 1839.

Jacob Hansen Beck, ogsaa kaldet Jacob Hansen eller Jacob Beck, bør for Actors videre Tiltale i denne Sag frie at være. I Henseende til Actionens Omkostninger bør Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom ved Magt at stande. I Salarium til Advocat Schæffer for Høiesteret betaler Tiltalte 10 Rbdlr. Sølv.

No. 35.

Pl. 18de October 1805 anvendt med Hensyn til en i Bladet "Kjøbenhavnsposten" indført Meddelelse om en i det

Geheime-Statsraad angaaende en Dødsdoms Execution afgiven allerhøieste Resolution, som først blev underskrevet af Hans Majestæt efterat Meddelelsen var skeet igjennem fornævnte Blad.

I Sagen:

Prøveprocurator Nyholm, som Actor,

contra:

Tiltalte, Redacteuren af Bladet "Kjøbenhavnsposten" Cand. jur. J. F. Gjødwad.

(Afsagt den 16de Februar 1839.)

Ifølge det kongelige danske Cancellies Skrivelse til Retten af 1ste November f. A. tiltales under nærværende Sag Redacteuren af Bladet "Kjøbenhavnsposten" Cand. jur. J. F. Gjødwad, for at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Pl. 18de October 1805, ved i No. 294 af fornævnte Blad for Torsdagen den 25de October f. A. at have indrykket en Meddelelse om den i det Geheime-Statsraad afgivne allerhøieste Resolution, betræffende Forbryderen Worm, skjøndt Resolutionen først den 27de f. M. er forsynet med allerhøieste Underskrift.

Actor har paastaaet Tiltalte anseet efter fornævnte Placat med en Mulct fra 50 Rbdlr. til 200 Rbdlr. til de Fattige, samt tilpligtet at udrede samtlige af Actionen lovligt flydende Omkostninger og derunder sig tillagt Salair.

Den paagjeldende Artikel, der som meldt findes i det under 25de October f. A. udgivne Nummer af

Bladet "Kjøbenhavnsposten", intimerer med at Worms jordiske Skjebne er bleven afgjort af Hans Majestæt Kongen, og tilføier derefter: "Som vi erfare har Hans Majestæt Kongen ikke fundet Sig foranlediget til at gaae ind paa den af Pluraliteten af Høiesterets Tilforordnede, som have dømt i denne Sag, gjorte Indstilling om Benaadning, men har bestemt, at den ham (Worm) overgaaede Dom skal exeqveres, dog saaledes, at Hovedet ikke bliver at sætte paa Stage. Naar Executionen skal finde Sted, er selvfølgeligen ikke bestemt, men vil formeentlig neppe finde Sted i Løbet af den første Uge." Tiltalte, der ved sin engagerede Sagfører har paastaaet sig frifunden og det Offentlige paalagt at udrede Actionens Omkostninger, har til Styrke for at Pl. af 18de October 1805 ikke skulde kunne komme til Anvendelse imod ham, paaberaabt sig, deels at Kjøbenhavnsposten ikke kan henføres under de i Placaten omhandlede offentlige Tidender; deels at den incriminerede Meddelelse ikke er et Rygte, men et beviisligt Factum, og endeligen, at Artiklen ikke angaaer en saadan almindelig eller offentlig Foranstaltning, som Placaten tilsigter.

Hvad nu den førstanførte Frifindelsesgrund betræffer, da skjønnes det ikke rettere end at Bladet "Kjøbenhavnsposten" maa betragtes som en offentlig Tidende, paa hvilken den oftnævnte Placat er anvendelig.

Det der efter den almindelige Sprogbrug, fra hvilken intet Datum i Lovgivningen godtgjør at dennes Talebrug afviger, characteriserer den offentlige Tidende

‑m saadan, er nemlig, at den udkommer som et Blad, ‑r — hvad enten det udelukkende er bestemt dertil, eller ‑illige indeholder Inserater af anden Beskaffenhed — ‑neddeler Nyheder, hvilket er Tilfældet med det omhand‑ ‑ede Blad, som, hvad der fremgaaer af det No. af ‑samme, hvori den incriminerede Meddelelse forekommer, ‑endog har en særegen Artikel under Navn: Nyhedspost.

Forsaavidt det dernæst er blevet paaberaabt, at det omhandlede Stykke ikke meddeler et Rygte, men et beviisligt Factum, da findes den Omstændighed, at en Meddelelse skeer i Udtryk, der betegne dens Gjenstand som et bestemt Factum, ikke at kunne betage samme Characteer af Rygte, forsaavidt den iøvrigt efter sit Indhold maatte være at subsumere under dette Begreb, og med Hensyn hertil maa det erindres, at det konge‑lige danske Cancellies ovennævnte Skrivelse oplyser, at den ovenmeldte allerhøieste Resolution først er underskre‑vet af Hans Majestæt den 27de October, i hvilken Henseende det, forsaavidt Tiltaltes Sagfører har frem‑lagt vedkommende No. af Collegialtidenden, hvori det anføres, at Hans Majestæt har afgivet Resolution den 24de s. M. og at den allerhøieste Ordre til Kongens Foged angaaende Straffens Fuldbyrdelse er udfærdiget under samme Dato, bliver at bemærke, at Aarsagen til at den allerhøieste Ordre er dateret tidligere end den er underskreven af Hans Majestæt Kongen, kan være en Følge af vedtagen Expeditionsmaade, samt at den Om‑stændighed, at Hans Majestæt har afgivet Resolutionen

N 2

den 24de October — om end dette maatte kunne antages tilstrækkeligt godtgjort ved den i Collegialtidenden indførte Beretning — ikke udelukker det Factum, at den først er bleven forsynet med allerhøieste Underskrift den 27de. Men naar det saaledes maa ansees givet, at den incriminerede Meddelelse er skeet igjennem det paagjeldende Blad forend den titnævnte allerhøieste Resolution var bleven underskreven af Hans Majestæt, saa skjønnes, aldenstund at Hans Majestæts i Henseende til Worm tagne Beslutning først derved at den forsynedes med Allerhøiststammes Underskrift, betegnedes som den, der kunde være Gjenstand for Publication, ikke rettere, end at enhver herom tidligere foregaaet Meddelelse alene kan betragtes som hidrørende fra Rygte, uden at det derved kan komme i Betragtning, at Rygtet siden effectivt har viist sig ikke at have været blottet for Grund.

Hvad endeligen angaaer den Erindring, at Gjenstanden for den paagjeldende Meddelelse formeentligen ikke er en saadan almindelig eller offentlig Foranstaltning, som Pl. af 18de October 1805 omhandler, da kan dette ikke bifaldes, thi Hans Majestæts ovennævnte Resolution er unægteligt en Regjeringshandling, der maa gaae ind under de i Placaten nævnte offentlige Foranstaltninger.

Ifølge alt Foranførte vil Tiltalte, i Overeensstemmelse med nysnævnte Placat, være at ansee med en Mulct, der findes passende at kunne bestemmes til 50 Rbdlr. Sølv og tilfalder Kjøbenhavns Fattigvæsens

Hovedkasse, hvorhos han vil være at tilpligte at udrede Actionens Omkostninger og derunder i Salarium til Actor, Prøveprocurator Nyholm, 10 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, Redacteuren af Bladet "Kjøbenhavnsposten" Cand. juris J. F. Gjødwad, bør bøde 50 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, samt udrede de af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder i Salair til Actor, Prøveprocurator Nyholm, 10 Rbdlr. Sølv.

Den idømte Mulct at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 36.

Pl. 18de October 1805 anvendt med Hensyn til en i Bladet "Dagen" indført, fra et andet Blad optaget, Meddelelse om en i det Geheime-Statsraad angaaende en Dødsdoms Execution afgiven allerhøieste Resolution, som først blev underskreven af Hans Majestæt efterat Meddelelsen var skeet igiennem bemeldte Blade.

I Sagen:

Prøveprocurator Nyholm, som Actor,

contra:

forhenværende Redacteur af Bladet "Dagen" T. G. Repp.

(Afsagt den 16de Februar 1839.)

Ifølge det kongelige danske Cancellies Skrivelse til Retten af 1ste November f. A. tiltales under denne Sag daværende Redacteur af Bladet "Dagen" T. G. Repp, for at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Bestemmelserne i Pl. af 18de October 1805, ved i No. 256 af bemeldte Blad for den 26de October næstforhen at have indrykket en Meddelelse om den i det Geheime-Statsraad afgivne allerhøieste Resolution betræffende Forbryderen Worm, skjøndt Resolutionen først den 27de samme Maaned er bleven forsynet med allerhøieste Underskrift.

Actor har paastaaet Tiltalte anseet efter den ovennævnte Placat med en Mulct af 50 til 200 Rbdlr., samt tilpligtet at udrede Actionens Omkostninger og derunder sig Salair tillagt.

Derimod har Tiltalte ved sin engagerede Sagfører paastaaet sig frifunden og det Offentlige paalagt at udrede Actionens Omkostninger, hvilken Paastand er støttet deels derpaa, at den omhandlede Artikel formeentligen ikke indeholder et Rygte, men meddeler et bestemt Factum; deels derpaa, at Gjenstanden for Artiklen ikke skulde kunne ansees som en saadan almindelig eller offentlig Foranstaltning, som ovennævnte Placat tilsigter; deels derpaa, at den Embedsmand, til hvem Tilsynet med Bladet "Dagen" er anbetroet, ikke har gjort nogen Erindring med Hensyn til Meddelelsen, som desuden Dagen forud var offentliggjort i et andet Blad.

Ligesom nu, hvad den førstnævnte Grund betræffer, den Omstændighed, at en Meddelelse skeer i Udtryk, der betegne dens Gjenstand som et bestemt Factum, ikke findes at kunne betage samme Characteer af Rygte, forsaavidt den iøvrigt efter sit Indhold maatte være at subsumere under dette Begreb, saaledes maa det erindres, at det kongelige danske Cancellies ovennævnte Skrivelse oplyser, at den omhandlede allerhøieste Resolution først er underskreven af Hans Majestæt Dagen efterat den incriminerede Meddelelse var skeet igjennem det af Tiltalte redigerede Blad, i hvilken Henseende det, forsaavidt Tiltaltes Sagfører har fremlagt en Skrivelse fra Kongens Foged til Præsten ved Stadens civile Arresthuus, hvori Førstnævnte angiver det ham tilhændekomne allerhøieste Rescript angaaende Forbryderen Worms Henrettelse at være af 24de October, og yttret, at det i vedkommende Nummer af Collegialtidenden anføres, at Hans Majestæt bemeldte Dag har afgivet Resolutionen, bliver at bemærke, hvad det førstnævnte Datum angaaer, at Aarsagen til at det allerhøieste Rescript er dateret tidligere end det er underskrevet af Hans Majestæt, kan være en Følge af vedtagen Expeditionsmaade, og hvad det sidstnævnte Moment betræffer, at den Omstændighed, at Hans Majestæt har afgivet Resolutionen den 24de October — om end dette maatte kunne antages tilstrækkeligt godtgjort ved den i Collegialtidenden indførte Beretning — ikke udelukker det Factum, at den først er bleven forsynet med allerhøieste

Underskrift den 27de. Men naar det saaledes maa ansees givet, at den incriminerede Meddelelse er skeet igjennem det paagjeldende Blad førend den titnævnte allerhøieste Resolution var bleven underskreven af Hans Majestæt, saa skjønnes, aldenstund at Hans Majestæts i Henseende til Worm tagne Beslutning først derved at den forsynedes med Allerhøistsammes Underskrift betegnedes som den, der kunde være Gjenstand for Publication, ikke rettere, end at enhver herom tidligere foregaaet Meddelelse alene kan betragtes som hidrørende fra Rygte, uden at det derved kan komme i Betragtning, at Rygtet siden effectivt har viist sig, ikke at have været blottet for Grund.

Hvad dernæst angaaer den Erindring, at Gjenstanden for den paagjeldende Meddelelse formeentligen ikke er en saadan almindelig eller offentlig Foranstaltning, som Placaten omhandler, kan denne Formening ikke bifaldes, thi Hans Majestæts ovennævnte Resolution er unægteligt en Regjeringshandling, der maa gaae ind under de i Placaten nævnte offentlige Foranstaltninger.

Forsaavidt der endeligen er lagt Vægt paa den Omstændighed, at en lignende Meddelelse, som den under nærværende Sag omhandlede, allerede Dagen før var offentliggjort i et andet Blad, da kan Tiltalte naturligviis ligesaalidet herved disculperes, som derved at den Embedsmand, til hvem Tilsynet med Bladet "Dagen" er anbetroet, ikke gjorde nogen Erindring med Hensyn

til Meddelelsen, da dette ikkun viser, at fornævnte Embedsmand ikke efter de Hensyn, han har at følge, antog, at kunne have noget imod Indførelsen af Annoncen.

Ifølge alt Foranførte vil Tiltalte, i Overeensstemmelse med Pl. 18de October 1805, være at ansee med en Mulct, der findes passende at kunne bestemmes til 50 Rbdlr. Sølv og tilfalder Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, hvorhos han vil være at tilpligte at udrede Actionens Omkostninger og derunder i Salair til Actor, Prøveprocurator Nyholm, 10 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, forhenværende Redacteur af Bladet "Dagen" T. G. Repp, bør bøde 50 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, samt udrede alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger og derunder i Salair til Actor, Prøveprocurator Nyholm, 10 Rbdlr. Sølv.

Den idømte Mulct at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 37.

En Læge anseet med Mulct i Analogie af Frd. 4de October 1833 §. 29 for at have, ved den en Recept paategnede Signatur, tilsidesat pligtskyldig Forsigtighed og derved bevirket en i høi Grad skadelig Brug af den ordinerede Medicin.

I Sagen:

Lottoadvocat Damkjer, som Actor,

contra:

Tiltalte, practiserende Læge Johan Frederik Wilhelm Siercke.

(Afsagt den 23de Februar 1839.)

Under nærværende Sag actioneres Tiltalte, practiserende Læge Johan Frederik Wilhelm Siercke, fordi han har ordineret en Dosis af 20 Draaber concentreret Svovlsyre til Tømmerpolerer Frederiksen, som efter Brugen af denne Medicin er død.

Det er oplyst at Tiltalte, som i April Maaned 1837 blev kaldet som Læge til bemeldte Frederiksen, hvem han siden, i Forbindelse med Professor Stein, behandlede, under et Patienten paakommet heftigt Anfald af Sygdommen, der var typheus Feber, anordnede Brugen af concentreret Svovlsyre, af hvilket Lægemiddel han den 18de Mai forskrev 2 Drachmer ved en Recept, hvorpaa Signaturen lyder: "20 Draaber i Havresuppe at tage". Da Frederiksen paa nysnævnte Dag tredie Gang fik af denne Medicin, af hvilken han samme Dag 2 Gange havde modtaget respective 20 Draaber i en Spiseskefuld Havresuppe, udspyttede han, efter hvad der er forklaret af hans Enke Mariane Frederiksen og Skibstømmermand Thostrups Hustrue, Marie Thostrup, hvilken Sidste var hos den Syge som Oppasserske, den indtagne Dosis, der paa de

Steder af Sengelagenerne, som vædedes deraf, skal have viist en fortærende Virkning. Ifølge bemeldte Personers Forklaringer gik der efter den Tid uophørligt en Strøm af Fraade ud af Næse og Mund af Frederiksen, som tillige blev overfalden af heftige Krampetrækninger, der uafbrudt holdt ved indtil han døde den næste Dag den 19de Mai om Eftermiddagen.

Tiltalte har vedholdende paastaaet, at han nøiagtigt og gjentagende Gange havde instrueret ovennævnte Marie Thostrup om at Medicinen skulde bruges saaledes, at der af en Contoirkop Havresuppe, hvori var opløst 20 Draaber concentreret Svovlsyre, hver Time skulde indgives Patienten en Spiseskefuld, hvorhos han, næst iøvrigt at indrømme at det maaskee havde været forsigtigere, dersom han paa Recepten havde gjort Bemærkning om, at Lægemidlet skulde bruges paa den nysnævnte Maade, har formeent at Intet kan lægges ham til Last, da han ikke blot vil have givet Marie Thostrup den ovenmeldte mundtlige Underretning, men selv personligt have foretaget den første Blanding og indgivet Frederiksen den første Spiseskefuld.

Rigtigheden heraf er imidlertid benægtet, idet Marie Thostrup har udsagt, at Tiltalte paalagde hende at indgive den Syge hver Gang 20 Draaber, som skulde kommes i en Spiseskefuld Havresuppe, og at han ikke har foretaget den af ham ommeldte første Blanding af Medicinen, i hvilken Henseende hun har forklaret, at han ikke var tilstede da Medicinen kom fra Apotheket,

hvor den hentedes meget tidligt, hvorimod han først indfandt sig Klokken mellem 8 og 9, til hvilken Tid hun allerede havde indgivet Patienten 2 Gange af Medicinen; og saavel hun som Frederiksens Enke have paastaaet, at der ikke ved den Syges Leie har været nogen saadan Kop tilstede, som den, hvori den af Tiltalte ommeldte Blanding skulde være foretagen, hvorimod den Havresuppe, hvormed Draaberne blandedes, opbevaredes i en lille Kop. Endelig har meerbemeldte Marie Thostrup udsagt, at hun, da Tiltalte, som meldt, indfandt sig om Morgenen Kl. 8—9, underrettede ham om, at hun nu 2 Gange havde givet den Syge af Draaberne, hver Gang 20 Draaber, hvortil han da ikke svarede andet end at det var godt.

Det kongelige Sundhedscollegium, hvis Betænkning Retten har indhentet, navnlig ogsaa med Hensyn til vedkommende Defensors Bemærkning om at der ikke pleier fra Officinerne at ordineres mindre Qvanta af det omhandlede Lægemiddel end det in casu ordinerede, hvormed Defensor har mødt Actors Erindring om at det foreskrevne Qvantums Betydelighed synes at vise, at Tiltalte ikke kan have tilsigtet den nu angivne Maade at bruge Medicinen paa, har yttret at Tiltalte maa ansees at have gjort sig skyldig i Tilsidesættelse af pligtmæssig Forsigtighed, da ei alene Qvantiteten af Vehiklet i dette Tilfælde, nemlig Havresuppen, og Tidsrummet, hvori den i Recepten angivne Dosis skulde anvendes, ikke er nævnt paa Recepten, men det endog ikke paa denne er

ved Ordene "efter Aftale" bemærket, at der var sagt Vedkommende Besked om den rette Brug. Næst der-hos at bemærke, at Patientens Navn ved et saa farligt Middel burde have været anført paa Recepten, har bemeldte Collegium tillige erklæret, at Lægerne ikke pleie at forskrive fra Officinerne et saa stort Qvantum af det heftigt virkende Middel, oleum vitrioli concentratum, som der findes paa Tiltaltes Recept, uden af og til, saasom til mineralske Røgninger for at forbedre Luften i Sygestuer, o. s. v., eller i sjeldnere Tilfælde til udvortes Brug. Endeligen har Collegiet bemærket, at naar de forskrevne 20 Draaber vare blevne opløste i en Contoirkop Havresuppe og Patienten deraf givet en Spiseskefuld hver Time, saaledes som Tiltalte har forklaret at have mundtligen anordnet, kunde en saadan Indgivt ingenlunde siges at være for stor, men at der-som Svovlsyren er bleven givet Patienten i concentreret Tilstand, hver eller hver anden Time 20 Draaber i en Spiseskefuld Havresuppe og derefter en Slurk reen Havresuppe, maa den have havt en høist irriterende, ja rimeligen corroderende Virkning, især paa Maven; hvorhos Collegiet har yttret, at det end ikke kan nægtes, at den under samme Forudsætning vilde kunne have havt dødelige Følger, hvis ikke, hvilket her er høist sandsynligt, Sygdommens egen Ondartethed havde ført disse med sig.

Om nu end Tiltaltes, forøvrigt ved de fremkomne Oplysninger i høi Grad svækkede, Foregivende om at

have instrueret Vedkommende om den Maade, hvorpaa den omhandlede Medicin skulde bruges, kunde antages rigtigt, maa det dog ansees afgjort, at han, ved at indskrænke sig til at meddele Recepten den samme paategnede Signatur, hvilket Factum ikke, saaledes som Defensor har yttret, kan, som formeentlig henhørende til Receptens formelle Affattelse, antages at ligge udenfor Actionsordren, har ladet det mangle paa den Forsigtighed, han var pligtig at iagttage, hvilken Tilsidesættelse af tilbørlig Opmærksomhed har bevirket en Brug af den ordinerede Medicin, der af Sundhedscollegiet, som ovenmeldt, er betegnet som i høi Grad skadelig i sine Virkninger, og om hvilken ogsaa Professor Stein, næst dog at bemærke, at Frederiksen var angreben af en saa heftig Typhusfeber, at det var lidet sandsynligt, at han, uden Hensyn til Mængden af de ham indgivne Draaber, vilde kunne være kommet sig, har yttret, at den vistnok maatte fremskynde Frederiksens Død.

Hvad nu angaaer den Straf, hvormed Tiltalte, der er omtrent 47 Aar gammel, og ikke findes forhen at have været tiltalt eller straffet, vil være at ansee for det ommeldte af ham udviste Forhold, da findes denne efter Omstændighederne at kunne, i Analogie af Frd. 4de October 1833 §. 29, passende bestemmes til en Mulct af 50 Rbdlr. Sølv, der tilfalder Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse.

Tiltalte vil derhos være pligtig at udrede alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder Ac-

tor, Lottoadvocat Damkjer, tillægges i Salarium 5 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, practiserende Læge Johan Frederik Wilhelm Siercke, bør bøde 50 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, samt udrede de af Actionen lovligt flydende Omkostninger og derunder i Salair til Actor, Lottoadvocat Damkjer, 5 Rbdlr. Sølv.

Den idømte Mulct at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 38.

En Arrestforvarer straffet med Bestillings Fortabelse for udviist Mangel i hans Pligters Opfyldelse.

I Sagen:

Cancellieraad og Procurator Beyer, som Actor,

contra:

Tiltalte, suspenderet Arrestforvarer ved Frederiksholms Arrest, Johan Henrik Marqvart.

(Afsagt den 23de Februar 1839.)

Under nærværende Sag actioneres Tiltalte, suspenderet Arrestforvarer ved Frederiksholms Arrest, Johan Henrik Marqvart, i Overeensstemmelse med det konge-

lige danske Cancellies Skrivelse af 2den Januar f. A.
for udviist Mangel i hans Pligters Opfyldelse.

Ved de i Aaret 1835 paabegyndte og senere fortsatte Undersøgelser, der ligge til Grund for nærværende Sag, er det oplyst, at flere høist betydelige Uordener have fundet Sted i Frederiksholms Arrest, medens Tiltalte endnu fungerede som Arrestforvarer sammesteds. Saaledes have navnligen i det ovennævnte Aar nogle af Arrestanterne paa forskjellig Maade fundet Leilighed til at aabne Dørrene for deres Arrester, hvorfra de da have begivet sig ud paa Arrestgangene og oplukket Dørrene til flere af de andre Arrester, hvilket Uvæsen, som det sees af Forhørerne, efterhaanden tiltog i den Grad, at Arrestanterne, især i det øverste Stokværk af Arresthuset, næsten kunde naar de fandt for godt forlade deres Arrester og gjensidigen besøge og communicere med hinanden. Ligeledes er det oplyst, at adskillige af de mandlige Arrestanter have til forskjellige Tider paa forskjellige Maader, tildeels endog ved at bryde Hul i Gulvene, banet sig Adgang til de i en anden Etage af Arresthuset hensiddende qvindelige Arrestanter og tilbragt længere eller kortere Tid i disses Selskab, ligesom ogsaa, ved en efter vedkommende inspectionshavende Birkedommers Ordre i Begyndelsen af Aaret 1837 anstillet Visitation, en Arrestantinde er antruffen at begive sig fra den ovenfor værende Arrest, hvor tvende mandlige Arrestanter hensadde, ned i hendes egen Arrest gjennem et i Loftet af samme anbragt Hul. Tildeels som en Følge af den

frie Communication, der saaledes existerede mellem Arrestanterne, har der ikke sjeldent fundet Slagsmaal og andre Spektakler Sted imellem dem, og har det saaledes engang i Aaret 1835 været Tilfældet, at nogle Arrestanter ere fra deres Arrest trængte ind til en i en anden Arrest hensiddende Arrestant og have der voldeligen frarøvet ham nogle Penge, hvoraf han var i Besiddelse. Ogsaa have Arrestanterne jevnligen været i Besiddelse af Knive og andre lignende Redskaber, hvilke de tildeels have benyttet til at tilveiebringe og vedligeholde den utilladelige Communication, som i længere Tid existerede mellem Arresterne, og til at træffe Forberedelser til Undvigelser. Saadanne Undvigelser have derhos hyppigen fundet Sted, navnligen i Aaret 1835 og i Begyndelsen af Aaret 1837, og det ikke alene af enkelte Arrestanter, men endog af flere, undertiden 4 à 5 Arrestanter i Forening, ligesom det og har været en Natten mellem den 20de og 21de Februar f. A. af en særdeles farlig Forbryder foretagen Undvigelse, der nærmest har foranlediget Retten til ved Skrivelse af 2den Marts f. A. at suspendere Tiltalte fra hans Bestilling.

Hvad nu de saaledes forefaldne Uordener angaaer, da har Tiltalte indrømmet, at have været vidende om de væsentligste af disse, idet han baade er bleven underrettet herom af Arrestanterne selv og har ved flere Leiligheder selv kunnet mærke at de fandt Sted, men han har derhos angivet, at han, uagtet de af ham i denne Henseende anstillede Undersøgelser, ikke saae sig istand

til at opdage de Midler, hvorved Arrestanterne navnligen bevirkede den mellem dem stedfindende frie Communication, eller til iøvrigt at afværge eller forhindre disse Uordener, forsaavidt de vare ham bekjendte Men om der end ikke lægges Vægt paa de af flere af Arrestanterne og adskillige af Tiltaltes forhenværende Karle afgivne Forklaringer om at Tiltalte selv saae igjennem Fingre med flere af de af Arrestanterne forøvede Excesser, og om det end maa antages, at det, efter hvad der er oplyst om Arresternes mindre gode Beskaffenhed og Beliggenhed, ikke er muligt aldeles at forhindre, at Arrestanterne communicere, saavel indbyrdes som med Fremmede, saa er det dog, efter den Maade, hvorpaa hine Excesser bleve udøvede, og den Høide, hvortil de vare stegne, da vedkommende inspectionshavende Birkedommers Opmærksomhed i Aaret 1835 specielt blev henledet derpaa, indlysende at Tiltalte, saafremt han havde anvendt behørig Aarvaagenhed og Nidkjerhed, maatte kunne have, i det mindste for en stor Deel, forebygget og standset saadanne Uordener, ligesom det og sees, at disse betydeligen ere aftagne efterat, som meldt, vedkommende Dommer var bleven underrettet om sammes Omfang og havde desangaaende truffet flere Foranstaltninger, blandt hvilke ogsaa den var, at en af Birkets Politiebetjente blev Tiltalte for længere Tid adjungeret, for i Forening med ham at have Opsyn over Arresthuset, og det maa derhos i alt Fald i høieste Maade lægges Tiltalte til Last, at han aldeles har undladt at gjøre

Anmeldelse om de existerende Uordener til vedkommende Birkedommer; thi ikke alene er det ved den første og anden Paragraph i den Tiltalte under 20de December 1828 meddeelte Instrux udtrykkeligen paalagt ham at gjøre saadanne Anmeldelser, men han maatte ogsaa, da han selv erkjender, at det ikke var ham muligt paa egen Haand at forebygge og hemme de forefaldende Excesser, kunne indsee at saadant alene kunde bevirkes derved, at han derom gjorde Anmeldelse til vedkommende Autoritet og paa den Maade foranledigede, at der blev truffet kraftige og virksomme Foranstaltninger i saa Henseende.

En lige Mangel af Anmeldelse har Tiltalte gjort sig skyldig i med Hensyn til flere af de Mangler og Brøstfældigheder, som det er oplyst at have fundet Sted ved Arresterne, og som tildeels have været bevirkede af Arrestanterne under de af dem forøvede Excesser og Uordener.

Det maa ligeledes saavel ved Tiltaltes egen Vedgaaelse, som ved de af en Mængde Arrestanter og ved de Karle, han har havt i sin Tjeneste, afgivne Forklaringer, i Forbindelse med de iøvrigt under Sagen oplyste Omstændigheder, og navnligen den, at der næsten ved enhver af de flere efter Justitsraad Knudsens Foranstaltning foretagne Undersøgelser i Arresterne, er opdaget meer eller mindre betydelige Uordener sammesteds, ansees tilstrækkeligen beviist, at Tiltalte deels ikke saa ofte og til de Tider, som det paalægges ham ved den 1ste §. i hans Instrux, har visiteret Arresterne og Arre-

stanterne, og deels at saadanne Visitationer ikke af ham ere foretagne med tilbørlig Nøiagtighed, saaledes som det ved den nævnte §. er ham indskjærpet, i hvilken Henseende de forskjellige Grunde, han paaberaaber sig til sin Undskyldning, aldeles ikke kunne komme i Betragtning, da det baade følger af Bestemmelsen i hans Instrux og ligger i Sagens Natur, at saadanne Visitationer, for at Diemedet med samme skal kunne opnaaes, maae foretages saavel dagligen, som og med den strengeste Nøiagtighed. Et Beviis for den Skjødesløshed, som Tiltalte har udviist i sit Kald, ligger og i den Omstændighed, at han, efter een Gang i Aaret 1835 at have, som han selv formodede, mistet en af Nøglerne til de nye anskaffede Laase til Arresterne i en af disse Arrester, og hvilken Nøgle først flere Dage derefter blev af en af Arrestanterne afleveret til den inspectionshavende Birkedommer, ikke har enten foretaget noget virksomt Skridt for atter at komme i Besiddelse af Nøglen, eller desangaaende gjort nogen Anmeldelse til fornævnte Autoritet, uagtet det dog maatte være ham indlysende, at Arrestanterne kunde finde denne Nøgle og ved samme erholde det letteste Middel til at aabne Arresterne og communicere med hinanden.

Hvad angaaer de af forskjellige Arrestanter foretagne Undvigelser, der, som meldt, jevnligen have fundet Sted, da har vel Tiltalte under de i Anledning af saadanne Undvigelser optagne Forhører bestandigen benægtet, at disse vare foranledigede ved nogen Mangel af

Aarvaagenhed eller Paapassenhed fra hans Side, men om det end maa antages, at deslige Undvigelser i og for sig vanskeligen ganske kunne forebygges formedelst Arresternes Beskaffenhed, samt de sammesteds indsatte Arrestanters Mængde og Dumdristighed, skjønnes det dog ikke, naar hensees til den Maade, hvorpaa flere af disse Undvigelser ere foretagne, og de Forberedelser, som af de undvegne Arrestanter ere trufne, samt til hvad ovenfor er bemærket om Utilstrækkeligheden af de af Tiltalte i Almindelighed foretagne Visitationer, i Forbindelse med at de fleste af disse Undvigelser ere foretagne af de Farligste og Dristigste af de arresterede Forbrydere, med Hensyn til hvilke han saaledes var opfordret til at anvende en særdeles Opmærksomhed, at han kan frikjendes for at have udviist Forsømmelse i flere af disse Tilfælde.

Foruden hvad der ovenfor er anført om den af Tiltalte i Almindelighed udviiste Pligtforsømmelse, er han af Actor blandt Andet sigtet for at skulle have forsætligen tilstedet flere af de i Frederiksholms Arrest indsatte Arrestanter store og med Øiemedet af deres Arrestation uforenelige Friheder, og at han herfor endog af adskillige af disse har modtaget Betaling, ligesom og at han har undladt behørigen at visitere de Personer, der skulde hensidde paa Vand og Brød, førend de indsattes i Arresten.

Det maa ogsaa navnligen ansees tilstrækkeligen beviist, at en Person ved Navn Peter Wilhelm

Bruun har, medens han sad arresteret i Frederiks-holms Arrest, jevnligen været udenfor Arresthuset og tilbragt kortere eller længere Tid hos sin Familie her i Staden, besøgt offentlige Steder og tildeels uden Opsigt spadseret frit om paa Gaderne. Vel har nu Tiltalte benægtet at have tilstedet Bruun en saadan Frihed, hvorhos han har paaberaabt sig, deels at Bruun til en Tid har havt Stiftamtmandskabets Tilladelse til nogle Gange at bruge varme Bade, og at, om han har misbrugt saadan Tilladelse til nogle Gange at begive sig andetsteds hen, Skylden herfor da maa tilskrives Tiltaltes Karl, der de fleste Gange paa Tiltaltes Vegne ledsagede Bruun, naar denne skulde tage Bad, og deels at den inspectionshavende Birkedommer selv oftere havde tilladt Bruun at begive sig udenfor Arresthuset, uden at Tiltalte derom blev underrettet. Men foruden at saavel Bruun, som den ommeldte Karl hos Tiltalte, Peter Jensen Foerlev, eensstemmigen have forklaret, at Tiltalte jevnligen har tilstedet Førstnævnte, medens han var arresteret, at forlade Arresthuset saavel med, som uden Ledsagelse, og iøvrigt ogsaa paa andre Maader indrømmet ham næsten en ubunden Frihed, saa have ogsaa, efter hvad der tillige er oplyst ved en Mængde andre Vidners Forklaringer, Bruuns Fraværelser fra Arresthuset været saa hyppige og langvarige, at det er aldeles uantageligt, at Tiltalte skulde kunne have staaet i den Troe, at han var i Bad, hvilket desuden, efter Tiltaltes egen Forklaring, kun fandt Sted

4 à 5 Gange, og hvad angaaer Tiltaltes Angivende om at Bruun har havt Justitsraad Knudsens Tilladelse til at gaae ud af Arresthuset, saa har vel denne Embedsmand erklæret, at han, i den senere Tid medens Bruun hensad i Frederiksholms Arrest, har af og til, dog bestandigen under Ledsagelse af en Betjent, ladet Bruun besøge sin Familie; men endog afseet fra Bruuns og fornævnte Peter Jensens Forklaringer, maa det, efter de af de andre Vidner afgivne Depositioner og Indholdet af den af Justitsraad Knudsen meddeelte Erklæring, i Forbindelse med at det er denne Embedsmand, der har ledet de Undersøgelser, under hvilke Bruuns Fraværelse fra Arresthuset ere oplyste, ansees godtgjort, at bemeldte Bruun har været ude af Arresthuset langt oftere og til andre Tider, end de, da han hertil har havt Justitsraad Knudsens Tilladelse. Forsaavidt Tiltalte tillige er sigtet for at skulle have af Bruun og dennes Familie jevnligen modtaget Betaling for den udstrakte Frihed, han, efter det Ovenanførte, maa antages overbeviist at have tilstedet Bruun, er der vel, navnligen ved de af Sidstnævntes Moder og Broder afgivne Forklaringer fremkommen en høi Grad af Formodning mod ham, men det skjønnes dog ikke, at der mod hans Benægtelse heraf er tilveiebragt et tilstrækkeligt Beviis, undtagen for hvad han under denne Deel af Sagen selv har indrømmet og hvad der i og for sig maa ansees utilladeligt, at han nemlig af Bruuns Fader havde modtaget 4 Rbdlr. og af dennes

Moder i det Mindste een Gang 2 Rbdlr., for at han skulde behandle Sønnen godt.

Ogsaa er det tilstrækkeligt beviist, at Tiltalte oftere har tilladt Skipper Jacob Pedersen af Dragøe, der sad arresteret paa Kongens Naade, at opholde sig, dog som Tiltalte paastaaer, bestandigen under hans personlige Opsigt, udenfor Arrestbygningen og paa den nærliggende Bastion, uden at det har kunnet oplyses, at Tiltalte har, som han foregiver, havt Tilladelse af sine Foresatte til at indrømme bemeldte Pedersen en saadan Frihed.

Naar derimod Tiltalte sigtes for at skulle, saaledes som fornævnte Bruun og Tiltaltes forhenværende Karl, Jens Jensen Westbirk, have udsagt, have tilstedet Brygger Christian Christopher Møller, medens denne var hensat i Frederiksholms Arrest for at afsone en ham tilkjendt Straf af Fængsel paa Vand og Brød, flere Gange at forlade Arrestbygningen, og for herfor af Møller at have modtaget Betaling, saa findes der ikke, at der i denne Henseende er mod Tiltaltes Benægtelse fremkommet noget Beviis imod ham.

Ei heller kan det ansees aldeles tilstrækkeligen beviist, at Tiltalte skulde have ved adskillige Leiligheder ganske undladt at visitere Arrestanterne, naar de bleve indsatte i Arresten og navnligen de som skulde hensættes i Fængsel paa Vand og Brød, uagtet dèr er fremkommet en til Vished grændsende Formodning om at han har gjort sig skyldig i saadan Undladelse af hans Embeds-

pligt, saavel ved hvad flere af saadanne Arrestanter selv have edeligen bevundet, som ved de af andre Deponenter afgivne Forklaringer, ligesom han og, efterat, ved en af de efter Justitsraad Knudsens Ordre foretagne Visitationer, en Arrestant, som skulde hensættes paa Vand og Brød, var antruffen i Besiddelse af flere utilladelige Fødemidler, har maattet erkjende, at den Visitation, som han vedholdende paastaaer at have foretaget med denne Arrestant ved hans Indsættelse i Arresten, ikke har været saa nøiagtig, som den kunde være.

Efter alt Foranførte, i Forbindelse med hvad der iøvrigt er oplyst under Sagen, maa det ansees tilstrækkeligen godtgjort, at Tiltalte har i det Hele i hans Embedsførelse udviist en med hans Stilling aldeles uforenelig Skjødesløshed og Uefterrettelighed, og at han endog ligefrem har overtraadt flere af de væsentligste Bestemmelser i hans Instrux, navnligen sammes 1ste og 2den §., ligesom der og iøvrigt i høiere eller mindre Grad er tilveiebragt Formodning om at han har gjort sig skyldig i flere af de af Actor særligen udhævede Misligheder.

Som Følge heraf, og naar hensees til, at han tidligere ifølge Kjøbenhavns Amts søndre Birkerets Dom af 9de Mai 1829 er for udviist Forsømmelse i at have Opsyn med Arresten, anseet med en Mulct af 20 Rbd. Sølv til Kjøbenhavns Amts Fattigkasse, og oftere har af de inspectionshavende Birkedommere erholdt Paamindelser og Irettesættelser, uden at de ham saaledes meddeelte Advarsler sees at have i nogen betydelig Grad

forandret hans Forhold, maa han ansees at have gjort sig uværdig til at forblive i det ham betroede Embede; hvisaarsag Tiltalte, der er født i Aaret 1779 og foruden den ovenfor nævnte ham overgaaede Dom ikke iøvrigt findes tiltalt eller straffet, med Undtagelse af at han, medens han stod i Tjeneste ved det sjællandske Jægercorps, er for Udeblivelse af Qvarteret efter Retraiten og for Slagsmaal tilkjendt Degradation til Underjæger og 48 Timers Krumslutning, samt at han i Aaret 1834 er ved Kjøbenhavns Amts Resolution decreteret en Mulct af 10 Rbdlr. Sølv for Misbrug af Myndighed mod en Arrestantinde, vil, i Overeensstemmelse med den 17de §. i hans Instrux af 20de December 1828, være at fradømme sin Bestilling som Arrestforvarer ved Frederiksholms Arrest.

Forsaavidt Actor tillige har paastaaet Tiltalte tilpligtet at erstatte det Offentlige en Udgift af 157 Rbd. Sedler, som er paaført samme derved, at, som foranført, en af nordre Birks Politiebetjente har fra den 3die December 1835 og til Udgangen af Juni Maaned 1836 været ansat til at føre Control med Tilsynet af Arresterne, findes saadan Erstatning efter Omstændighederne ikke at kunne paalægges Tiltalte.

Derimod vil han have at tilsvare alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger og derunder Salair til Actor, Cancellieraad og Procurator Beyer, der bestemmes til 15 Rbdlr. Sølv.

Forsaavidt Sagens Behandling i Overeensstemmelse med Rescr. 12te Juni 1807 henhører under denne Rets Bedømmelse, attesteres det, at samme har været lovlig, hvilket ogsaa har været Tilfældet med den befalede Sagførelse.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, Johan Henrik Marqvart, bør have sin Bestilling som Arrestforvarer ved Frederiksholms Arrest forbrudt.

Saa bør han og udrede samtlige af denne Action lovligt flydende Omkostninger og derunder i Salair til Actor, Cancellieraad og Procurator Beyer, 15 Rbd. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 3die October 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. I Salarium til Advocat Schaffer for Høiesteret betaler Tiltalte 30 Rbdlr. Sølv.

No. 39.

Arbitrair Straf for at have udgivet et Markstykke, som Paagjeldende antog for falskt, og for Attentat paa Forfærdigelsen af falske Markstykker. En Person, der havde forfærdiget og afhændet Tinuhrnøgler med Stemplet af Sølvrigsorter, frifunden fordi det ikke antoges oplyst at han havde handlet i bedragerisk Henfigt.

I Sagen:

Procurator d'Auchamp, som Actor,

contra:

Arrestanterne Lars Peder Larsen og Jacob Severin Pedersen, ogsaa kaldet Mørch.

(Afsagt den 2den Marts 1839.)

Under nærværende i første Instants inden Nyekjøbing Kjøbstads Extraret den 10de Januar d. A. paakjendte Sag actioneres Arrestanterne Lars Peder Larsen og Jacob Severin Pedersen, ogsaa kaldet Mørch, den Første for at have udgivet et Rigsbankmarkstykke, som han vidste var falskt, samt forsøgt paa selv at forfærdige falske Markstykker, og Sidstnævnte for at have i formeentlig bedrageriskt Hensigt forfærdiget Uhrnøgler med Stemplet af gamle Sølvrigsorter.

Hvad nu angaaer Arrestanten Larsen, da har han, efter først at have benægtet at have havt Kundskab eller Formodning om, at et af ham 2den Pintsedag f. A. til Slagter Nicolai Nielsen udgivet Markstykke var falskt, vedgaaet, at han vidste, at dette var Tilfældet med bemeldte Markstykke, som han først har foregivet at have fundet, men senere har paastaaet at have modtaget af Arrestanten Pedersen, og hvilket han, Dagen efter at han havde udgivet samme, erholdt tilbage af Nicolai Nielsen, imod at give ham et ægte Markstykke, hvorefter Arrestanten Larsen vil have bortkastet det førstnævnte.

Da det ikke er oplyst, at det af Larsen udgivne Markstykke virkeligen har været falskt, vil han ikke kunne straffes efter L. 6—18—1, hvorimod han, der er noget over 18 Aar gammel og ikke befindes forhen at have været tiltalt eller straffet, for det Forhold, hvori han har gjort sig skyldig ved at udgive et Pengestykke, som han antog at være falskt, vil være at ansee med en arbitrair Straf.

Forsaavidt dernæst nysmeldte Arrestant actioneres for at have forsøgt paa selv at forfærdige falske Markstykker, da er det ved hans egen Tilstaaelse, der er constateret ved de forøvrigt fremkomne Oplysninger, godtgjort, at han har dannet en Form af Blye for deri at støbe Markstykker, af hvilke han støbte et af Blye, som, efter hvad han har forklaret, mislykkedes og bortkastedes af ham, der forøvrigt har benægtet at have havt til Hensigt at udgive samme, om Støbningen end var lykkedes. Ligeledes har Arrestanten tilstaaet at have gjort Forsøg paa af Læder at tildanne en Form til Markstykker, hvilket ikke lykkedes.

For det Attentat paa Forfærdigelse af falske Markstykker, hvori han saaledes har gjort sig skyldig, bliver han ligeledes at belægge med en arbitrair Straf, og findes Straffen for ham i det Hele passende at kunne bestemmes til 4 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

I Overeensstemmelse med Foranførte vil altsaa Underretsdommen, hvorved Arrestanten Larsen er

anseet med 1 Aars Forbedringshuusarbeide, være at forandre derhen, at han bliver at hensætte i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hvad dernæst betræffer Arrestanten Jacob Severin Pedersen, da er det ved hans egen Tilstaaelse tilstrækkeligt oplyst, at han har forfærdiget og afhændet adskillige Tinuhrnøgler med Stemplet af gamle Sølvrigsorter.

Det skjønnes imidlertid ikke, at der under Sagen er fremkommet Noget, som imod Arrestantens vedholdende Benægtelse oplyser, at han ved at forfærdige og afhænde de omhandlede Uhrnøgler har handlet i bedragerisk Hensigt, i hvilken Henseende det fortjener at bemærkes, deels at Arrestanten Larsen har forklaret, at Pedersen, ved at give ham nogle af de ommeldte Uhrnøgler til Forhandling, har paalagt ham ei at udgive dem for andet end hvad de vare; deels at Tjenestekarl Jens Larsen har erklæret, at Pedersen, ved at sælge til ham en af meerbemeldte Uhrnøgler, ikke gav den ud for andet end Tin; deels at de Flere, som have tilforhandlet sig af Uhrnøglerne, ere, med Undtagelse af Tjenestekarl Mads Poulsen, der har tilbyttet sig en af de omhandlede Uhrnøgler af Arrestanten Larsen, gaaede ud fra den Forudsætning, at de ikke vare af anden Substants end Tin.

Som Følge af Ovenanførte vil Arrestanten Pedersen, der er 19 Aar gammel og ikke befindes forhen at have været tiltalt eller straffet, være at frifinde for

Actors Tiltale, i hvilken Henseende altsaa Underrets-dommen, hvorved han er tilfunden Straf af Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage, bliver at forandre.

Da bemeldte Doms Bestemmelser i Henseende til Actionens Omkostninger bifaldes, navnligen ogsaa for Arrestanten Pedersens Vedkommende, da han maa ansees at have givet det Offentlige tilstrækkelig Anledning til at instituere Action imod ham, vil Underdommen forsaavidt være at stadfæste, dog saaledes at de Actor, Procurator Bagger, og Defensor, Exam. juris Jensen, tillagte Salairer bestemmes til 6 Rbd. Sølv for den Første og 4 Rbd. Sølv for den Sidste.

Actor her for Retten, Procurator d'Auchamp, bliver at tillægge i Salarium 10 Rbdlr. Sølv, hvilke Arrestanterne ligeledes have at udrede hver med det Halve.

Sagens Behandling i første Instants og den befalede Sagførelse for begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestanten Jacob Severin Pedersen, ogsaa kaldet Mørch, bør for Actors Tiltale i denne Sag frie at være.

Arrestanten Lars Peder Larsen bør hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Byetingsdommen ved Magt at stande, dog at de Actor og Defensor ved Underretten tillagte Salairer bestemmes

til 6 Rbdlr. Sølv for den Første og 4 Rbdlr. Sølv for den Sidste.

Actor her ved Retten, Procurator d'Auchamp, tillægges i Salair 10 Rbdlr. Sølv, der udredes af Arrestanterne, hver med det Halve.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 40.

Nogle for at have afgivet urigtige Forklaringer i Retten actionerede Personer, iblandt hvilke En desuden sigtedes for at have tilskyndet dertil og en Anden for Meeneed, frifundne fordi de maatte antages at have gjort sig skyldige i det dem imputerede Forhold for derved at frie sig for Ansvar i Anledning af en Vareindsmugling, i hvilken de havde deeltaget. Arbitrair Straf af Pengemulct for urigtig Forklaring i Retten.

I Sagen:

Prøveprocurator Kraft, som Actor,

contra:

De Tiltalte, Skipper Joseph Steen, Styrmand, nu Skipper Joseph Jensen Lauritzen Bødtker, Matros Christen Joseph Petersen og Kok Joseph Jensen Steen, Handelsfuldmægtig Hans Milius Hansen, Dagleier Peder Hendriksen og Brændeviinskarl Niels Pedersen, alle af Faaborg.

(Affagt den 2den Marts 1839.)

Under nærværende i første Instants inden Faaborg Byeting behandlede og den 21de Mai f. A. paakjendte Sag sigtes de Tiltalte, Skipper Joseph Steen, Styrmand, nu Skipper Joseph Jensen Lauritzen Bødtker, Matros Christen Joseph Pedersen, Kok Joseph Jensen Steen, Handelsfuldmægtig Hans Milius Hansen, Dagleier Peder Hendriksen og Brændeviinskarl Niels Pedersen, alle af Faaborg, for at have afgivet urigtig Forklaring for Retten; Skipper Joseph Steen tillige for dertil at have tilskyndet Handelsfuldmægtig Hansen, og Matros Christen Joseph Pedersen tillige for at have gjort sig skyldig i Meeneed.

Sagens Omstændigheder ere i det Væsentlige følgende:

Den 20de August 1836 ankom Tiltalte Skipper Joseph Steen med sin Jagt til Faaborg og Skibet blev strax efter Ankomsten inqvireret af Toldvæsenet, uden at der i samme fandtes andre toldpligtige Varer, end de af Skipperen angivne. Samme Dags Aften bleve imidlertid 3 Karle, der gik iland fra bemeldte Jagt, bærende 5 nye Kakkelovnsplader, der ikke vare angivne til Fortoldning, anholdte af Toldvæsenet, og da der derpaa, efter vedkommende Toldinspections Foranstaltning, blev anstillet Undersøgelse i Faaborg Havn, blev sammesteds opfisket 12 lignende Plader, som ind-

svøbte i Sække laae paa Bunden af Havnen i Nærheden af oftnævnte Jagt.

Under det derefter inden Faaborg Kjøbstads Politieret den 22de og 23de s. M. optagne Forhør nægtede Skipper Steen, at de omhandlede Plader tilhørte ham eller at han havde nogen Kundskab om af hvem de vare hjembragte, eller hvor de havde været gjemte i Skibet. Derimod forklarede Styrmand Bødtker og Handelsfuldmægtig Hansen, at oftmeldte Plader vare dem tilhørende; at Førstnævnte havde medbragt dem fra Drammen i Norge uden Skipper Steens Vidende; at Pladerne havde ligget skjulte under Dækslasten, og at de vilde have indsmuglet dem.

Med disse Forklaringer stemmede i det Væsentlige den af Matros Christen Joseph Pedersen afgivne; Skibskokken Joseph Jensen Steen erklærede derimod, at det var ham ubekjendt, at der havde været saadanne Plader ombord, eller hvor de havde været gjemte i Skibet, og Dagleier Peder Hendriksen, samt Brændeviinskarl Niels Pedersen, der bleve anholdte da de vare ifærd med at bære de ovennævnte 5 Kakkelovnsplader iland, forklarede, at der, saavidt de vidste, ikke vare bragte flere Kakkelovnsplader iland.

Da de Tiltalte imidlertid senere bleve indkaldte for Retten for at beedige deres afgivne Forklaringer, og de af Dommeren bleve opfordrede til at aflægge Eden, vedgik de samtlige, at de af dem afgivne Forklaringer vare urigtige. Saaledes forklarede nu Skipper Steen,

at Pladerne vare ham tilhørende og af ham hjembragte fra Drammen, og Styrmand Bødtker og Fuldmægtig Hansen, at de vidste, at Pladerne tilhørte Skipperen, og at samme havde været skjulte, ikke under Dækslasten, men derimod i Styrmandens Køie, og deels i Kjelderen under Kahytten. Ligeledes forandrede Matros Jensen og Kok Steen deres forhen afgivne Forklaringer overeensstemmende hermed, idet de vedgik, at de baade havde vidst, at der vare Kakkelovne i Skibet og hvor disse vare gjemte, og saavel Dagleier Hendriksen, som Brændeviinsbrænder Pedersen forklarede, at enhver af dem havde, forinden de bleve anholdte, bragt nogle Kakkelovnsplader i en Sæk fra Skibet hen til Consul Plougs Plads.

Med Hensyn til det Motiv, der har bevæget de Paagjeldende til at afgive de ommeldte urigtige Forklaringer, have Styrmand Bødtker, Matros Pedersen og Kok Steen udsagt, at de efter Skipperens Anmodning havde, inden de første Gang kom i Forhør, aftalt hvad de vilde forklare, og at de troede at burde frie Skibet for Mulct og Omkostninger, hvorimod Fuldmægtig Hansen har erklæret, at han kun har ladet sig bestemme af Venskab for Skipperen, men Dagleier Hendriksen og Brændeviinskarl Pedersen have paaberaabt sig, at de meente, at hvad der eengang var kommet iland og bragt i Behold ikke vedkom Sagen.

Hvad nu først Tiltalte Skipper Steen angaaer, da er det vel oplyst, at han inden Retten har forsætligen

afgivet en urigtig Forklaring, samt at han har anmodet Tiltalte Hansen om at paatage sig Skylden for Indsmuglingen; men da hans ommeldte urigtige Forklaring kun gik ud paa at frie ham selv for det Ansvar, han ved Indsmuglingen havde paadraget sig og hans Anmodning til Hansen om at paatage sig Skylden kun havde samme Diemed, skjønnes han ikke paa Grund af det omhandlede Forhold at kunne paabyrdes noget Straffeansvar, og han vil følgeligen blive at frifinde for Actors Tiltale i denne Sag.

Hvad dernæst de af de øvrige Tiltalte afgivne urigtige, men ubeedigede Forklaringer betræffer, da maa det bemærkes, at der ifølge de fremkomne Oplysninger er Anledning til at antage, at samtlige disse Tiltalte, med Undtagelse af Handelsfuldmægtig Hansen, have deeltaget i den Indsmugling, hvorved Sagen er foranlediget. Da de saaledes havde Føie til under de optagne Forhører at betragte sig, ikke som Deponenter, men som Inqvisiter, skjønnes de ei heller at kunne for det af dem udviste Forhold belægges med nogen Straf, men ville ligeledes for Actors Tiltale være at frifinde. Det samme Resultat findes at maatte antages, forsaavidt Matros Christen Joseph Pedersen ifølge Amtets Extensionsordre af 4de April f. A. actioneres for at have gjort sig skyldig i Meeneed. Vel er det nemlig saa, at denne Tiltalte, efterat have under Forhøret den 1ste December 1836 gjenkaldt sin tidligere Forklaring og beediget den af ham under dette Forhør afgivne, og derpaa den

7de December 1837 at have under et yderligere Forhør, i Henhold til sin aflagte Eed erklæret, at han ikke erindrede at hans første urigtige Forklaring havde sin Grund i nogen Andens Begjering eller i nogen Aftale derom med Andre, har under et i Ærøeskjøbing den 20de Marts f. A. optaget Forhør forklaret, at der virkeligen havde fundet Aftale Sted mellem Skibsmandskabet om hvad de skulde forklare, idet han dog paastod, at Dommeren i Faaborg maatte have misforstaaet ham, forsaavidt Protocollationen gaaer ud paa, at han har benægtet en saadan Aftale. Men ligesom det ikke er oplyst, at denne Tiltalte, om det endog efter Omstændighederne maa antages, at han under Forhøret den 7de September 1837 har benægtet at erindre, at nogen Aftale havde funden Sted, har paa den Tid, han afgav denne Forklaring, erindret hvad han benægtede at erindre, i Henseende til hvilket Spørgsmaals Afgjørelse navnligen de om hans indskrænkede Sjeleevner fremkomne Oplysninger fortjene at komme i fortrinlig Betragtning, saaledes ere saavel Forklaringen af 7de September 1837, som den ommeldte senere Forklaring afgivne af ham efterat han var sat under Tiltale for sin den 22de August 1836 afgivne urigtige Forklaring og kunne følgeligen kun betragtes som afgivne af ham qva Inqvisit og ikke som Vidne, hvoraf igjen følger, at han ikke kan straffes forsaavidt disse Forklaringer maatte være afgivne imod bedre Vidende.

Hvad endeligen angaaer Tiltalte Fuldmægtig Hansen, da findes han, der ikke har deeltaget i Indsmuglingen, ikke at kunne undgaae for den af ham afgivne urigtige Forklaring at belægges med Straf, der efter Omstændighederne skjønnes passende at kunne bestemmes til en Mulct af 10 Rbdlr. Sølv, som tilfalder Faaborg Kjøbstads Fattigkasse.

Alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder Salarierne bestemmes for Actor i første Instants, Procurator Friis, til 12 Rbdlr., for Defensor sammesteds, Procurator Holm, til 10 Rbdlr. og for Actor her ved Retten, Prøveprocurator Kraft, til 12 Rbdlr., alt i Sølv, blive in solidum at udrede af de Tiltalte, Skipper Steen, Styrmand, nu Skipper Bødtker, Matros Petersen, Kok Steen og Fuldmægtig Hansen, hvorhos de Tiltalte, Dagleier Hendriksen og Brændeviinskarl Pedersen in solidum med de ovennævnte Tiltalte ville have at udrede $\frac{1}{7}$ Deel deraf.

Under Sagens Behandling i første Instants har ingen saadan Forseelse funden Sted, der efter Omstændighederne skjønnes at kunne bevirke Ansvar. Den befalede Sagførelse ved begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: De Tiltalte, Skipper Joseph Steen, Styrmand, nu Skipper Joseph Jensen Lauritzen Bødtker, Matros Christen Joseph Petersen, Kok Joseph Jensen Steen, Dagleier Peder Hendriksen og Brændeviinskarl

Niels Pedersen, bør for Actors Tiltale i denne Sag frie at være.

Derimod bør Tiltalte Handelsfuldmægtig Hans Milius Hansen i Mulct til Faaborg Kjøbstads Fattigkasse erlægge 10 Rbdlr. Sølv.

Alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger, hvorunder i Salarium til Actor i første Instants, Procurator Friis, 12 Rbdlr., til Defensor sammesteds, Procurator Holm, 10 Rbdlr., og til Actor her for Retten, Prøveprocurator Kraft, 12 Rbdlr., alt Sølv, udredes af de Tiltalte, Skipper Steen, Styrmand, nu Skipper Bødtker, Matros Petersen, Kok Steen og Fuldmægtig Hansen, Een for Alle og Alle for Een, dog saaledes, at de Tiltalte Dagleier Hendriksen og Brændeviinskarl Niels Pedersen in solidum med de ovennævnte Tiltalte udrede hver $\frac{1}{7}$ Deel deraf.

Den idømte Mulct at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige efterkommes, Alt under Adfærd efter Loven.

No. 41.

En ulovbestemt Art af Røverie anseet efter Analogien af L. 6—16—1, Frd. 4de Marts 1690 og Frd. 20de Februar 1789 §. 4.

I Sagen:

Procurator Høyer, som Actor,

contra:

Arrestanterne Peder Hansen, Niels Corneliussen, Jørgen Hansen og Lars Rasmussen.

(Afsagt den 9de Marts 1839.)

Det er under nærværende ved Cronborg Districts Extrarets Dom af 18de October forrige Aar paakjendte Sag ved Arrestanterne Peder Hansens, Niels Corneliussens, Jørgen Hansens og Lars Rasmussens egen Tilstaaelse, der er constateret ved de forøvrigt fremkomne Oplysninger, tilstrækkeligen godtgjort, at bemeldte Arrestanter Natten mellem den 7de og 8de April 1837, efter forud truffen Aftale, kom sammen ved Græsted Præstegaards Haugegjerde, for, naar de havde bemærket at Huusmand Lars Nielsen i Græsted Skovhuse, som de vidste skulde samme Nat til Helsingøer med Kjød, var kjørt bort, at trænge ind i hans Huus og borttage de Penge, som de maatte forefinde. Da de havde hørt Lars Nielsen kjøre bort, begave de sig til hans Huus, hvor Peder Hansen udtog et, efter hans Forklaring med Stifter, men efter Lars Nielsens Udsigende med Søm, befæstet Vindue paa Husets søndre Side, hvorefter han krøb ind og kom ind i et Kammer, i hvilket Lars Nielsens Børn sov. Han aabnede nu en i

Kammeret ud til Haugen værende Dør for de andre Arrestanter, af hvilke Arrestanten Lars Rasmussen blev staaende i Nærheden af Børnenes Seng, men de tvende andre tilligemed Peder Hansen gik ind i Stuen ved Siden af, hvor Lars Nielsens Hustrue, der havde søgt at undflye, men indhentedes og kastedes til Gulvet, blev ved voldelig Medfart tvungen til at paavise, hvor Penge vare bevarede. Efterat Peder Hansen havde faaet de forefundne Penge begave Arrestanterne sig bort, hvorefter Pengene siden fordeeltes imellem dem.

Hvor stort det borttagne Pengebeløb har været, har ikke nøie kunnet oplyses, men samme maa antages i det Mindste at have udgjort 50 Rbdlr.

Den af Arrestanterne, der alle ere over criminel Lavalder, og om hvilke det ikke er oplyst, at de tilforn have været tiltalte eller straffede, forøvede Forbrydelse maa, med Hensyn til den dermed forbundne Vold, betragtes som en ulovbestemt Art af Røverie, der bliver at straffe efter Analogien af L. 6—16—1, Frd. 4de Marts 1690 og Frd. 20de Februar 1789 §. 4, og, med særdeles Hensyn til at Arrestanterne have banet sig Adgang til Lars Nielsens Huus ved et om Natten foretaget Indbrud, ikke skjønnes at burde ansees med ringere Straf end den i sidstmeldte Forordnings §. 4 fastsatte. I Overeensstemmelse hermed bliver altsaa Underretsdommen, hvorved Arrestanterne ere tilfundne at hensættes til Fæstningsarbeide for Livstid, at forandre.

Forsaavidt angaaer Beløbet af den Erstatning, Arrestanterne ville have at udrede til Lars Nielsen og som ved den paaankede Dom er bestemt til 85 Rbdlr. 4 Mk., af hvilke 50 Rbdlr. udgjøre Erstatning for de borttagne Penge og de øvrige 35 Rbdlr. 4 Mk. Godtgjørelse for havte Udgifter i Anledning af Lars Nielsens Hustrues Helbredelse for Følgerne af den hende tilføiede Vold, m. v., da vil fornævnte ved Underretsdommen fastsatte Erstatningssum, da meerbemeldte Lars Nielsen har nedsat den sidstnævnte Deel af Erstatningskravet til 20 Rbd., være at bestemme til 70 Rbd.

Da den indankede Doms Bestemmelser i Henseende til Actionens Omkostninger og Størrelsen af de derunder vedkommende Sagførere ved Underretten tillagte Salarier bifaldes, vil den forsaavidt være at stadfæste.

Actor her for Retten, Procurator Høyer, bliver at tillægge i Salarium 8 Rbdlr. Sølv, som Arrestanterne in solidum have at udrede.

Sagens Behandling i første Instants har ikke været forbunden med saadant Ophold, som skjønnes at maatte bevirke Ansvar, og den befalede Sagførelse for begge Retter har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestanterne Peder Hansen, Niels Corneliussen, Jørgen Hansen og Lars Rasmussen bør stryges til Kagen og hensættes til Fæstningsarbeide for Livstid.

I Erstatning til Huusmand Lars Nielsen udrede Arrestanterne in solidum 70 Rbdlr. Sedler.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Underretsdommen ved Magt at stande.

I Salarium til Actor her ved Retten, Procurator Høyer, betale Arrestanterne in solidum 8 Rbd. Sølv.

Den idømte Erstatning at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

*   *   *

Høiesterets-Dom, afsagt den 3die Mai 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at Straffestedet for Peder Hansen, Niels Cornelius sen og Jørgen Hansen bestemmes til Rasphuset. I Salarium til Advocat Buntzen for Høiesteret betale de Tiltalte, Een for Alle og Alle for Een, 20 Rbdlr. Sølv.

Om Bortførelses-Forbrydelsen,

Licenciat-Disputats

af

F. C. Bornemann,
Lector ved det juridiske Facultet.

Allerede længe havde jeg været gjennemtrængt af den Overbeviisning, som jeg nylig har udtalt og søgt at begrunde i et lille Skrift, at den i vor juridiske Literatur hidtil fremherskende practiske Retning bør afløses af en anden. Ogsaa da jeg skulde udarbeide min Licenciat-Disputats, erkjendte jeg en speculativ Bearbeidelse for den nærværende Retsvidenskabs væsentligste Opgave; men mangehaande Hensyn, i Særdeleshed Umuligheden af at tilveiebringe det Otium, et saadant Arbeide kræver, afholdt mig fra at forsøge paa, at give et umiddelbart Bidrag til hiin Opgaves Løsning. Jeg troede imidlertid, at et strengere Hensyn til den videnskabelige Forms Fordringer end det, der er muligt, naar det til Lovenes Fortolkning og den daglige Retspraxis Fornødne afgiver Maalestokken for, hvad der skal bevises, og

hvad der kan forbigaaes eller i alt Fald flygtigere behandles, vilde frembringe et Arbeide, der kunde tjene som en, i det Mindste for mig selv nyttig Forberedelse. Jeg tog saa meget mindre i Betænkning at gaae den Vei, jeg er gaaet, som jeg ei kunde Andet end antage den af mig i nærværende Arbeide brugte Behandlingsmaade som ædæqvat for en Monographie, hvis Gjenstand er en enkelt Forbrydelse; og jeg bestemtes end mere ved den Betragtning, at det dog mere er academiske Dissertationers Hensigt, at være Prøvestykker, Studier, end egentlig at afhjælpe noget Savn i Literaturen. Jeg indseer imidlertid, at jeg ikke kan gjøre Regning paa at finde Læsere blandt dem, som alene tiltrækkes ved Vigtigheden af et Skrifts Gjenstand. Men med Hensyn til disse tillader jeg mig at bemærke, at de i denne Afhandling ville finde Spørgsmaal omhyggelig behandlede, som man ei kan frakjende en høi Grad af practisk Vigtighed. I denne Henseende udbeder jeg mig især Opmærksomhed for den 4de §., i hvilken jeg har leveret et Bidrag til den af Retslærde og Lovgivere hidtil saa lidet paaagtede Lære om Alderens Indflydelse paa Retshabiliteten og navnlig paa den criminelle Tilregnelighed, samt søgt at begrunde den — saa vidt mig bekjendt — ei forhen fremsatte følgerige Sætning, at Anvendelsen af Forførelseskunster mod Mindreaarige er at betragte som compulsiv Tvang.

Næst efter Læren om Strafferettens Princip gives der i Criminalretsvidenskaben neppe nogen Materie, der er mere omtvistet end Læren om Bortførelse. Thi vel frembyder ogsaa Læren om andre Forbrydelser mangfoldige Tvivl og Controverser; men disse angaae dog i Almindelighed blot Begrebernes videnskabelige Bestemmelse og de heraf afhængige Spørgsmaal om, hvorvidt enkelte Tilfælde blive at henføre til en vis Forbrydelses Begreb eller ikke, medens man er enig om, hvilke de Handlinger ere, der i Almindelighed betegnes med enhver Forbrydelses Navn. Her derimod gaaer Uenigheden saa vidt, at Nogle næsten udelukke Alt det fra Bortførelsens Begreb, som Andre alene henføre dertil. Striden dreier sig ikke blot om saadanne Spørgsmaal som disse: om Bortførelsens Forbrydelse alene kan begaaes af Mand mod Qvinde, eller om ogsaa Mand kan bortføres af Qvinde, Mand af Mand, Qvinde af Qvinde; om der udfordres en virkelig Bortbringelse fra et Sted til et andet, eller om Bortførelsen kan skee ved Retention o. s. v.; men medens nogle Criminalister kun antage en Bortførelse, naar en Person mod sin Villie er bragt i en Andens Magt, uden at det herved kommer i Betragtning, om en Tredies Ret derved er krænket, paastaae Andre, at Bortførelsen netop bestaaer i en Krænkelse af Familiemyndigheden, ved hvilken det er en ligegyldig Omstændighed, om den Bortførte har givet sit Samtykke eller ikke.

Men hvorfra skulle vi under saadanne Omstændigheder gaae ud — naar vi ikke ville slutte os til en enkelt positiv Lovgivnings Bestemmelser? Forbrydelserne ere Vilkaarlighedens Værker; det kan ei med logisk Nødvendighed godtgjøres, at netop disse Forbrydelser af dette Indhold maa existere. Den philosophiske Criminalret maa derfor betragte de enkelte Forbrydelser som givne, og det kan kun være dens Opgave, at explicere deres sande Indhold og Betydning. Men hvor finde vi da, under hiin totale Uenighed, det, Videnskaben forudsætter som givet?

Sprogbrugen lærer os, hvilket det Indbegreb af Handlinger er, som den umiddelbare Bevidsthed ved et særegent Navn sammenfatter og adskiller fra alle øvrige. Ved en nærmere Betragtning af dette Indbegreb af Handlinger finde vi den Forestilling om et eiendommeligt forbryderisk Indhold, hvorfra den umiddelbare Bevidsthed er gaaet ud, idet den har afsondret disse Handlinger fra alle andre. Men denne umiddelbare Forestilling om en vis Forbrydelses Væsen maa — som den umiddelbare Forestilling overhoved — indeholde Sandhed. Vi tage derfor Sprogbrugen til Udgangspunct for nærværende Undersøgelse.

Men fordi den i den populære (uvidenskabelige) Bevidsthed forefundne umiddelbare Forestilling indeholder Sandhed, er den ikke derfor Sandheden. Hvad der overhoved gjælder om den umiddelbare Forestilling, at den er ubestemt, uklar og ufuldstændig, dette

finder ogsaa sin Anvendelse her, og dertil maa endnu Følgende føies. Den populære Bevidsthed er vel ikke aldeles blottet for egentlig juridiske Forestillinger; men disse udgjøre dog ikke dens væsentlige Indhold. Den bevæger sig nærmest i det almindelige sociale Livs Sphære, af hvilket Retten kun er en enkelt og endda ikke den overveiende Side. Forestillingerne om det i mere indskrænket Forstand Moralske og om det Sømmelige udgjøre dens overveiende Indhold, og det er især efter disse, at de forskjellige Tilfælde, det daglige Liv frembyder, sammenfattes under een Grundforestilling. Dernæst danner Sprogbrugen sig nærmest ved de Erfaringer, det daglige Liv frembyder; og naar nu visse Forbrydelser jevnlig fremtræde ledsagede af de samme udvortes Omstændigheder, skeer det ofte, at Navnet — tildeels for Beqvemmeligheds Skyld — knytter sig til disse, skjøndt de i og for sig ere uvæsentlige, og vel kunde tænkes borte. I mange Tilfælde vil Sprogbrugen derfor kun tjene til Vidnesbyrd om, hvilke de sædvanligste Tilfælde ere, som den populære Bevidsthed, vistnok efter en i det Hele rigtig Tact, har forenet under en fælles Benævnelse, og det bliver da Videnskabens Sag af det Givne at udlede, hvad der er det væsentlig til Grund liggende, og derefter at gjøre dette gjældende ogsaa da, naar det fremtræder ledsaget af andre udvortes Omstændigheder.

Vi kunne derfor, skjøndt vi gaae ud fra Sprogbrugen og den umiddelbare Forestilling om Forbrydelsens

Indhold, hvorom hiin aflægger Vidnesbyrd, ei tillægge nogen af dem en afgjørende Autoritet, naar der bliver Spørgsmaal om en Forbrydelses Begreb og dettes Omfang; men, naar det har viist sig, hvilke de Handlinger ere, som efter den almindelige Sprogbrug betegnes med en vis Forbrydelses Navn, blive først de Tilfælde at afsondre, som blot fra et reent moralsk eller fra Sømmelighedens Standpunct kunne sættes i Classe med de øvrige — en Afsondring der som oftest er saa let, at den endog aldeles kan underforstaaes; naar saaledes de virkelig forbryderske Tilfælde, som efter Sprogbrugen betegnes med en vis Forbrydelses Navn, ere fundne, bliver det at undersøge, hvilke criminelle Momenter hine Handlinger indeholde, og forsaavidt de frembyde flere, hvilket af disse der er det overveiende og saaledes det, der afgiver det Hovedsynspunct, hvorfra Forbrydelsen i juridisk Henseende bliver at betragte. Hermed er Forbrydelsens Begreb fundet, og herefter blive Controverserne om Begrebets Omfang at afgjøre; thi ikke paa uvæsentlige udvortes Omstændigheder, men paa Eenheden af det criminelle Indhold beroer det, om forskjellige Handlinger blive at henføre under det samme Begreb; derpaa beroer det, om alene de Handlinger, som efter almindelig Sprogbrug betegnes med en Forbrydelses Navn, eller om flere, om de alle, eller om maaskee færre efter Videnskabens Talebrug blive at betegne dermed.

Men, ei nok, at den juridiske Talebrug undertiden kan hjemle en mere omfattende, undertiden en mere ind-

skrænket Anvendelse af en Forbrydelses Navn efter den almindelige Sprogbrug; Undersøgelsen kan og undertiden lede til det Resultat, at Sprogbrugen med det samme Navn betegner aldeles heterogene Forbrydelser. Dette kan vel nu tildeels tænkes at have sin Grund deri, at den populære Bevidsthed muligen betragter samtlige Tilfælde fra et for dem fælles ikke-juridisk Synspunct. Men i Almindelighed vil Grunden dog være at søge deri, at Sprogbrugen alt tidligere har dannet sig i Medfør af en i sin Tid gyldig, men nu forældet Retsanskuelse, der efter en Gang at have fixeret sig i Sproget, paa Grund af dettes tilbagevirkende Kraft paa Anskuelsen, enten aldeles ikke er bleven fortrængt, eller dog ikke i den Grad, at dette har kunnet bevirke en Forandring af Sprogbrugen. Naar Undersøgelsen leder til et saadant Resultat, bliver det nøie at undersøge, om overhoved noget af hine Tilfælde har et saadant eiendommeligt forbryderisk Indhold, at der er tilstrækkelig Grund til at tildele det et særegent Navn og en særegen Plads i Systemet. Thi det kan vel være Tilfældet, at en Handling, efter at en forandret Retstilstand har berøvet den dens tidligere criminelle Eiendommelighed, intet andet Forbryderisk beholder tilbage, end det, der indeholdes i andre, fra den forhen forskjellige Forbrydelser.

§. 1.
Om Betydningen af Ordet "Bortførelse" efter almindelig Sprogbrug.

Ordet Bortførelse kan vel efter daglig Talebrug tages i saa omfattende Betydning, at derved forstaaes enhver Handling, hvorved Nogen enten voldeligen bemægtiger sig en Andens Person ved mod hans Villie at bortfjerne ham fra Hjemmet, eller ved at bevæge ham til at forlade sit Hjem og følge sig unddrager ham Andres retmæssige Myndighed. Men i Almindelighed tages Ordet dog — naar ikke enten Sammenhængen eller tilføiede Ord tydeligt betegne en anden Mening — i en mere indskrænket Betydning, om den af Mand mod Qvinde for Samleies eller Ægteskabs Skyld iværksatte Bortbringelse fra Hjemmet.

Nogle tydske Criminalister have vel meent, at Ordet "Entführung" nødvendig forudsætter, at Qvinden mod sin Villie er bragt i Mandens Magt; de have anført, at det tydske Sprog besidder to forskjellige Udtryk, "entführen" og "mit einander davon laufen", af hvilke kun det sidste skal være anvendeligt, naar Qvinden unødt og utvungen har fulgt Manden*). Er denne

*) Cfr. Henke, Handbuch des Criminalrechts und der Criminalpolitik II. p. 185 — — — "so läßt sich doch dafür anführen, daß der Begriff der Entführung schon dem Sprachgebrauche des gemeinen Lebens zufolge das Merkmal der mangelnden Einwilligung der weggeführten Person erfordert."

Paastand grundet, vilde man heller ikke hos os kunn tale om Bortførelse af frivilligt følgende Qvinder; th de danske Ord "bortføre" og "løbe bort med hinanden" have ganske den samme Betydning som hine tydske. Men saavel den danske som den tydske Sprogbrug *) hjemle utvivlsomt Anvendelsen af Ordene Bortførelse og Entführung, naar Nogen har bevæget en Qvinde, der er Andres Familiemyndighed undergivet, til at følge sig. Vel ere Udtrykkene "bortføre" og "løbe bort med" ikke aldeles eenstydige; den familieafhængige Qvinde, der ulovligen drager bort fra det hende af rette Vedkommende anviste Opholdssted og følger en Mand, kan vel, hvad enten hun har gjort det efter hans Tilskyndelse eller aldeles af egen Drift, siges at være løbet bort med ham; men kun i det første af hine Tilfælde er hun bortført; en Bortførelse har fremdeles fundet Sted, naar en Qvinde enten mod sin Villie er bortbragt af en Mand, eller givende efter for hans Tilskyndelser har ladet sig bortbringe, men kun i det sidste Tilfælde kan hun siges at være løbet bort med ham; den, som har ladet sig bevæge til at følge Manden, kan baade siges at være løbet bort med ham, og at være bortført af ham. Dog, det er overflødigt at dvæle længere ved dette Punct. Der ere kun faa Spørgsmaal, med Hensyn til hvilke Sprog-

*) Cfr. med Hensyn til den tydske Sprogbrug Wächter, Abhandlungen aus dem Strafrechte I. p. 82 Not. 70.

brugen er saa bestemt*): i den poetiske Literatur, i Romaner og Comoedier, hvor denne Forbrydelse spiller en langt større Rolle end i Virkeligheden, er det netop dette Tilfælde, der hyppigst forekommer under Navnet Bortførelse. Den samme omfattende Betydning havde ogsaa det Latinske "raptus", ikke blot efter den juridiske, men tillige efter det daglige Livs Talebrug**).

*) Med Hensyn til den danske Sprogbrug kunde N. L. 6—13—22 nævnes som en Artikel, der paa den ovenfor anførte Maade kunde synes at skjelne imellem "bortføre" og "løbe bort med". Men, for ei at tale om, at Lovens Talebrug i alt Fald ikke kan komme i Betragtning mod den nærværende Tids aldeles sikkre Sprogbrug, maa det bemærkes, at Lovens Ord ikke ligefrem lyde saaledes: "Hvo som bortfører nogen Mands Hustru, Enke eller Datter", og i Modsætning dertil: "Dersom Nogen løber bort med en Ægtemands Hustru", men: "Hvo som med Vold og Tvang bortfører" o. s. v.

**) Cfr. Ovid. Heroid. Ep. 5, 131:
"Vim licet appelles et culpam nomine veles,
Quæ rapta est, præbuit ipsa rapi."
Det samme synes at have været Tilfældet med Grækernes "ἁρπάζειν". Herod. I. 4: "δῆλα γὰρ δή, ὅτι εἰ μὴ αὐταὶ ἐβουλέατο, οὐκ ἂν ἡρπάζοντο." Det kan ikke anføres herimod, at det l. c. c. 5 siges, at Perserne nægte, at Phoenicerne "ἁρπαγῇ χρησαμένους" have ført Jo til Ægypten, fordi hun frivilligt var fulgt med; thi Sammenhængen viser, at hun for at skjule sit Svangerskab for sine Forældre, selv anmodede Phoenicerne om at tage sig med.

Det maa imidlertid vel bemærkes, at Sprogbrugen ikke hjemler Anvendelsen af det omhandlede Udtryk i ethvert Tilfælde, i hvilket en familieafhængig Qvinde er flygtet bort fra sit Hjem. Thi hverken hører det Tilfælde herhen, hvor hun er løbet bort med en Mand uden at være bevæget dertil af denne, hvor han altsaa kun har medtaget eller modtaget hende, ei heller det, hvor Bortbringelsen, selv om den var skeet efter Mandens Tilskyndelse, alene har sigtet til at bevirke en Unddragelse fra rette Vedkommendes Myndighed, uden at hun bliver hos ham eller bliver afhængig af ham. Den populære Bevidsthed forbinder nemlig altid den Forestilling med Ordet Bortførelse, at en Qvinde er bragt i en Mands Magt; men i det første af hine Tilfælde kan hun ikke siges at være bragt i hans Magt, i det sidstnævnte Tilfælde ei at være i hans Magt. Vilde nu Nogen mene, at dette overhoved ikke kan siges om den Qvinde, der frivillig er løbet bort med en Mand, da ville vi paa dette Sted indskrænke os til at svare, at det ei er umuligt, at en nøiagtigere Undersøgelse kan lede til en saadan Erkjendelse; men efter den almindelige Forestilling, hvorom der for Øieblikket alene er Tale, er Qvindernes Svaghed saa stor, at enhver der befinder sig i et saadant Forhold til en Mand, at hun ikke i paakommende Tilfælde kan gjøre Regning paa Andres Beskyttelse, ansees for afhængig af hans Vilkaarlighed.

Der er imidlertid en saa stor og iøinefaldende Forskjel imellem hine to Tilfælde, at det kunde synes umuligt, endog for den populære Bevidsthed, at forene dem under det samme Hovedsynspunct. Hertil maae vi bemærke, at det paa dette Sted blot paaligger os at paavise det Factum, at begge Tilfælde, deres Forskjellighed uagtet, uomtvisteligt betegnes ved det samme Ord; det er ikke her vor Opgave at retfærdiggjøre Sprogbrugen, eller at vise, hvorledes den kommer til at forene Tilfælde, der i det Mindste tilsyneladende ere saa heterogene. Desuagtet kunne vi allerede her henlede Opmærksomheden paa, at det muligen turde vise sig, at Sprogbrugen, overeensstemmende med det vi ovenfor have anført, har vundet Fasthed paa en Tid, da disse Tilfælde maatte være mindre ueensartede end nu. Der har nemlig virkelig været en Tid, paa hvilken Familiemyndigheden strakte sig langt videre og var af en langt større juridisk Hellighed end nu, paa hvilken derhos saa godt som alle Qvinder vare denne Myndighed undergivne, saa at det ei er utænkeligt, at Bortførelsen den Gang, hvad enten den skete med eller mod Qvindens Villie, fortrinsviis betragtedes som et Brud paa hiin Myndighed. Fremdeles kan det ikke nægtes, at Mængden endnu er temmelig tilbøielig til at istemme det Gamle "qvæ rapta est, præbuit ipsa rapi", og at Mange derfor ei ville skjænke en bortført Qvindes tilsyneladende Modstand synderlig Tiltro; og endelig vilde vel Mængden i en Bortførelse snarere see en voldsom Tilsidesæt-

telse af Sædelighed og Vedtægt end en Krænkelse af hellige Rettigheder, mere betragte den som en Scandal end som en Forbrydelse.

Det er i og for sig indlysende, at der ei kan være Tale om Bortførelse af frivilligt Følgende, uden naar den andre Personer tilkommende Myndighed over den Bortbragte derved krænkes. Herved ville vi blot bemærke, at den populære Bevidsthed antager en saadan Myndighed i mange Tilfælde, hvor et blot naturligt (ikke juridisk) Familieforhold eller et Pietetsforhold finder Sted, medens dens juridiske Betingelse, Mangel af physisk, intellectuel og moralsk Modenhed hos den Bortførte, fattes. Nærmere at vise, i hvilke Tilfælde den almindelige Mening antager et saadant, juridisk ugyldigt, Myndigheds- og Afhængigheds-Forhold, vilde være aldeles ufrugtbart for nærværende Undersøgelse.

Efter den almindelige Forestilling forudsættes det, at Bortbringelsen er skeet for Samleies eller Ægteskabs Skyld; denne Hensigt betragtes som uadskillelig fra Forestillingen om Bortførelse. Men naar vi nu spørge, i hvilket Forhold Bortbringelsen tænkes til Hensigtens Opnaaelse, om den skal betragtes som et direct Middel til at fremtvinge Samleie eller Ægteskab, eller blot bane Veien for Anvendelsen af andre Midler, hvorved enten den Bortbragte eller de Personer, hvis Magt hun er unddragen, kunne bevæges til at give deres Samtykke, eller om Bortbringelsen maaskee endog aldeles ikke behøver at fremtræde som Middel til hiin Hensigts

Opnaaelse, saa at det er nok, naar den uretmæssige Bortbringelse er forbundet med slig Hensigt: da kan den populære Bevidsthed ei svare herpaa. Der fremtræder nu en Reflexion, en Argumenteren for og imod, der kun ved den videnskabelige Tænkning kan bringes til et tilfredsstillende Resultat. Skjøndt der saaledes ikke er nogen tilstrækkelig Grund til allerede her, hvor der blot spørges om Bortførelsens Betydning efter almindelig Sprogbrug, at udelukke noget af de forskjellige Tilfælde, der i saa Henseende kunne tænkes, kan maa ei heller med Sikkerhed paastaae, at de alle blive at ansee som herhen hørende. Den blotte Betragtning af det i Sprogbrugen Givne bringer saaledes en Ubestemthed i denne til Bevidsthed, der driver os ud af hiin Betragtnings Enemærker, og opfordrer til at søge en dybere Indsigt.

Det bliver imidlertid endnu mere aabenbart, hvor ubestemt og lidet udtømmende den Forestilling om Bortførelsen er, hvorom Sprogbrugen aflægger Vidnesbyrd, naar vi underkaste det Moment en nærmere Betragtning, at Bortførelsen skeer ved Qvindens Bortbringelse fra sit Hjem. Det ligger vel allerede i den almindelige Forestilling om Hjemmet, at det er et Sted, vi idelig forlade, for atter at vende tilbage, et Sted, hvis Bestemmelse det netop er under en midlertidig Fraværelse, at give vore Eiendele den samme Sikkerhed, som om vi vare personlig tilstede for at have Tilsyn med dem; og derfor er ei heller enhver blot midlertidig, for

Samleies eller Ægteskabs Skyld iværksat uretmæssig Bortbringelse fra Hjemmet efter den almindelige Forestilling en Bortførelse, saalidet som en frivillig midlertidig Bortgang er en Opgivelse af Hjemmet. Den, der saaledes for nogle Øieblikke havde bortslæbt en Qvinde fra hendes Huus for at voldtage hende, og derefter lod hende fare, og den, der havde overtalt en familieafhængig Qvinde til mod Forældrenes Vidende og Villie at følge sig til et Bal eller et offentligt Forlystelsessted, for derved at faae Leilighed til at forføre hende, vilde ei antages skyldig i Bortførelsens Forbrydelse. Den almindelige Forestilling erkjender saaledes, at ikke enhver Bortbringelse fra Hjemmet er en Bortførelse; men paa den anden Side ligger det og i denne, at det ikke under alle Omstændigheder er nok til at nægte Bortbringelsen dette Navn, at den er midlertidig. Om ogsaa den Qvinde, der frivillig lader sig bortbringe, har det Forsæt efter en bestemt eller ubestemt Tids Forløb atter at vende tilbage, er det i det Mindste da ligefuldt en Bortførelse, naar de Personer, hvis Myndighed hun er undergivet, efter Omstændighederne maa antage, at hun har til Hensigt at ophæve Samlivet med dem; ligesom ogsaa den Omstændighed, at den, der voldelig har bortbragt en Qvinde fra hendes Hjem, fra første Færd har besluttet senere at lade hende fare eller endog selv at tilbagebringe hende, ingenlunde udelukker Ordets Anvendelse, naar den Fornærmede efter Omstændighederne har maattet antage sin Frihed til selv at bestemme sit Opholdssted for ophævet.

Det er altsaa Omstændighederne, paa hvilke det beroer, om Bortfjernelsen fra Hjemmet efter den almindelige Forestilling kan antages at medføre, at Opholdet der er at ansee som afbrudt. Men hvilke ere da disse Omstændigheder? Herpaa kan den populære Bevidsthed ikke give noget tilfredsstillende Svar. Tiden og Afstanden ere vel Momenter, der strax frembyde sig som relevante, og det kan visnok ogsaa være et afgjørende Datum for at antage en Bortførelse, at Fraværelsen har varet en betydelig Tid, eller at Qvinden har været ført særdeles langt bort; men dog kan og en kort Tid og en saare ringe Afstand være tilstrækkelig, naar t. Ex. den Bortbragte er ført til et Sted, der vel er nærliggende, men desuagtet ei let kan opdages af dem, af hvilke hun kunde haabe at blive befriet, eller naar Qvinden ved at medtage sit Tøi, eller ved at bemægtige sig Penge eller Kostbarheder tydelig har lagt den Hensigt for Dagen, at ophæve Samlivet med de Personer, hvis Myndighed hun er undergivet. Da der saaledes ikke gives noget bestemt udvortes Kjendemærke, hvorefter det i alle Tilfælde kan afgjøres, om Qvindens Bortbringelse fra hendes Hjem er en saadan, som Bortførelsen forudsætter, da der saaledes let ville kunne forekomme Tilfælde, i hvilke det fra den populære Bevidstheds Standpunct vil være saare tvivlsomt, om hiint Navn er anvendeligt: indlyser Nødvendigheden af en Fremgangsmaade, der ei bliver staaende ved det i Sprogbrugen Givne, men ved

en Undersøgelse af dettes criminelle Indhold søger at bortfjerne al Tvivl og Ubestemthed.

Da den populære Forestillings umiddelbare Indhold mangler Bestemthed, er det endelig intet Under, at den uvidenskabelige Bevidsthed ei kan besvare de Spørgsmaal, der gaae ud paa, om Ordet Bortførelse bør udstrækkes til andre Tilfælde end dem, hvilke Sprogbrugen, som de sædvanlige nærmest forudsætter. Om Bortførelse kan begaaes af Qvinde mod Mand, af Mand mod Mand, af Qvinde mod Qvinde; om det er Bortførelse, naar Hensigten ei har været rettet paa Samleie men paa unaturlig Vellyst; om Børn kunne være Gjenstande for denne Forbrydelse: alle disse Spørgsmaals Besvarelse forudsætter en Indsigt i Forbrydelsens Væsen, der kun kan fremgaae som Resultatet af en videnskabelig Undersøgelse.

§. 2.
Bortførelsens juridiske Begreb.

Gaae vi nu over til at betragte Bortførelsens criminelle Indhold, da bemærke vi en væsentlig Forskjel mellem det Tilfælde, hvor Bemægtigelsen er skeet mod den Bortførtes Villie, og hvor den er skeet med hendes Villie, men med Tilsidesættelse af tredie Mands Myndighed over hende. Spørgsmaalet bliver da, om disse Tilfælde desuagtet kunne i juridisk Henseende henføres under eet Begreb, hvilket kun kan være Tilfældet, naar

det i begge Tilfælde overveiende criminelle Moment er det samme.

Om en saadan Eenhed findes i den Romerske Rets Forskrifter, er vistnok saare tvivlsomt. De mangfoldige, kort Tid efter hinanden følgende Constitutioner om crimen raptus tyde hen paa, at denne Forbrydelse har gaaet stærkt i Svang paa Keisernes Tid; de tildeels barbariske Straffebestemmelser, nogle Constitutioner indeholde, i Forbindelse med de heterogene Synspuncter, der endog forekomme i een og den samme Constitution, gjøre det sandsynligt, at et politisk Hensyn, at modarbeide den overhaandtagende Usædelighed og navnlig Ægteskabets Forfald, især har motiveret hine Bestemmelser og medført, at Tilfælde ere blevne paralleliserede, som under en mere lidenskabsløs Vurdering af deres forskjellige Grad af Strafbarhed ei vilde være blevne sammenstillede *).

I C. C. C. 118 findes derimod en saadan Eenhed. Forbrydelsen betragtes her som en Krænkelse af den Ægtemænd og Fædre tilkommende Myndighed over deres Koners og ægte Døttres Personer, ved hvilken det er en aldeles ligegyldig Omstændighed, om den bortførte Qvinde har samtykket eller ikke. Mod uafhængige Qvinder kunde Forbrydelsen, der ansaaes for endnu

*) I Codex Theod. de rapt. virg. vel vid. cst. I. pr. findes i det Mindste en Antydning om, at den ældre Ret afveg fra den nyere med Hensyn til frivilligt følgende Personers Bortførelse.

grovere end Voldtægt *), aldeles ikke begaaes. En saadan Bestemmelse bliver forklarlig, naar vi tage Hensyn til Familiemagtens store Betydning i Tider, i hvilke Statens Justits-Myndighed endnu var ringe, til Qvindernes Kaar i Almindelighed og i Særdeleshed deres totale Mangel af Ret til selv at disponere over deres Personer, endelig den ringere Grad af moralsk og intellectuel Kraft, man tilskrev dem i Sammenligning med Mændene, hvorefter det uden Tvivl blev antaget, at en Qvinde, naar hun først enten med eller mod sin Villie var i en Mands Magt, ei vilde kunne modsætte sig hans Villie, ligesom man vel ei heller satte stor Lid til Alvorligheden af den Modstand, hun tilsyneladende maatte have gjort.

Men ligesom dette Synspunct tidlig blev opgivet af den tydske Praxis, saaledes kan det efter den nærværende Retstilstand ikke lægges til Grund. Hiin med Hensyn til afhængige Qvinders Bortførelse efter den ældre Anskuelse ligegyldige Omstændighed, om den var skeet med eller mod hendes Villie, maae vi netop tillægge en overveiende Indflydelse; i det sidstnævnte Tilfælde indeholder Bortførelsen nemlig en saa strafværdig Frihedsberøvelse, at det samme ledsagende Indgreb i en Familiemyndighed næsten bliver uden Virkning med Hensyn til

*) Carpzov Pract. rer. crim. II. qu. 78 n. 68. A raptu vero ad stuprum violentum, tamquam a graviore ad minus grave delictum, negative concludere licet.

Straffens Bestemmelse; der er ei længere nogen antagelig Grund til at skjelne mellem Bortførelsen af uafhængige og afhængige Personer, naar den er skeet mod deres Villie, og frivilligt følgende Personers Bemægtigelse, der kun indeholder hiint underordnede criminelle Moment, maa erkjendes væsentlig forskjellig fra hiin.

Den omhandlede eiendommelige Hensigt, der efter Sprogbrugen characteriserer disse Tilfælde og adskiller dem fra andre Bemægtigelser, kan ei medføre, at de fra Criminalrettens Standpunct blive at henføre under det samme Begreb, naar ei begge derved maae erkjendes foruden Frihedsberøvelsen og Familiemyndighedens Krænkelse at frembyde et fælles, hine Momenter overveiende criminelt Synspunct. Man kan derefter opkaste det Spørgsmaal, om Bortførelsen ei kunde betragtes som Løsagtighedsforbrydelse, eller med et, med Hensyn til de forskjellige Tilfælde, der herunder blive at indbefatte, mere adæqvat Udtryk, som Krænkelse af den offentlige Sædelighed. Vi for vort Vedkommende forkaste ingenlunde Begrebet om Løsagtighedsforseelser, skjøndt vi troe, at det maa indskrænkes til langt færre Tilfælde, end dette i ældre Systemer er skeet. Almindelig udbredt Løsagtighed er vistnok en Gift, der i høi Grad undergraver Samfundet og bidrager til de sociale Baands Slappelse, og Staten er derfor opfordret til at modarbeide de Arter af samme, om hvilke det er at befrygte at de i modsat Fald vilde blive almindelige, ja endog til i dette Øiemed at anvende Straffe; forsaavidt nemlig, som det kan

antages, at de ville være hensigtsmæssige, og at tilmed ei mildere Midler ville være tilstrækkelige. Men ved de Handlinger, der ei blot krænke Sædeligheden, men tillige indeholde en saadan Krænkelse af private Rettigheder, at dette allerede selv indeholder en tilstrækkelig Grund til offentlig Paatale, vil dette Moment ikke alene altid overveie hiint politiske Synspunct, men i mange Tilfælde vil det endog findes, at Betingelserne for dettes Indtræden aldeles ikke ere tilstede, i det Handlingen ei hører til dem, om hvilke det efter de nærværende Forhold er at befrygte, at den skulde blive almindelig. Begge Dele er aabenbart Tilfældet, forsaavidt den Bortførelse angaaer, der iværksættes mod en Person mod hendes Villie, og det indsees saaledes, at de omhandlede Tilfælde, selv om frivilligt Følgendes Bortførelse maatte være at betragte som Løsagtighedsforseelse, ei kunne henføres under det samme Begreb.

Vel bliver endnu det Spørgsmaal at besvare, om Tilstedeværelsen af hiin Hensigt medfører Krænkelsen af andre private Rettigheder end af Localfriheden eller tredie Mands Ret til at bestemme den Bortførtes Opholdssted; men det er dog indlysende, at Undersøgelsen heraf under ingen Omstændighed kan lede til det Resultat, at det skulde være den samme Ret, der krænkes, naar Samleie eller Ægteskab afnødes en Person, og naar slig Kjønsforbindelse indgaaes med Tilsidesættelse af deres Ret, som ere beføiede til at udøve et Opsyn med den Bortførte.

Det maa vistnok ansees for afgjort, at de omhandlede Tilfælde ere aldeles ueensartede, og Spørgsmaalet bliver derfor at stille saaledes: om det overhoved kan antages, at nogen af de Handlinger, der efter almindelig Talebrug betegnes med Bortførelsens Navn, indeholder et Retsbrud, hvorved den paa en saa væsentlig Maade adskiller sig fra andre Forbrydelser, at Opstillelsen af en eiendommelig Bortførelsesforbrydelse derved hjemles.

Hvad nu Bortførelsen af frivilligt følgende Qvinder angaaer, da synes for det Første saa meget klart, at den hverken røber nogen almindelig Maxime til at foretage slig Handling hos Gjerningsmanden, ei heller indeholder noget Brud paa Samfundets Fred. Heller ikke er det i den Grad at befrygte, at den skulde blive almindelig, at den af denne politiske Grund kunde være at undergive offentlig Paatale. Det maatte i alt Fald overlades til de Fornærmede selv at forfølge Sagen, og Straffen kunde ei være betydelig, hvorhos det endog kunde være tvivlsomt, om ikke den, der dog maatte betragtes som psychologisk Aarsag og Deeltager, ei som physisk Aarsag til den begaaede Fornærmelse, saafremt det, som vi senere haabe at godtgjøre, maatte findes, at den Bortførte ei kan belægges med nogen Straf, ligeledes maatte være straffri. Men hvorledes Undersøgelsen heraf end maatte falde ud, synes det dog fremdeles, at der ei er tilstrækkelig Grund til at affondre dette Tilfælde fra alle de øvrige, i hvilke Nogen har bevæget en Qvinde til, med Tilsidesættelse af Forældres, Værges eller Ægtemands

Ret, at løbe bort med en Mand, uden at dette er skee i den omhandlede Hensigt. Vel kan det siges, at her er blot hine Personers Ret til at bestemme den Bortførtes Opholdssted er krænket, men at desforuden deres Ret til at udøve Opsyn med hendes Sædelighed, veilede hende ved Indgaaelsen af Ægteskab, eller til at fordre ægteskabelig Troskab er tilsidesat; men vi troe ikke, at Retten til at bestemme Qvindens Opholdssted paa saadan Maade kan afsondres fra hine Rettigheder. Det sees ei, at der kan tilkomme Nogen en Ret til at bestemme en Qvindes Opholdssted uden som en blot Consequents af en almindelig Ret til at udøve et Tilsyn med hendes Opførsel i Almindelighed, og i Særdeleshed med hendes sædelige Opførsel, eller som indbefattet under en almindelig Ret til at fordre ægteskabelig Troskab, saa at det, at hun har unddraget sig Samlivet med dem, ei kan ansees for nogen Krænkelse af en anden Ret end netop af Retten til at udøve et Tilsyn med hende, eller af Retten til at fordre ægteskabelig Troskab. Men i alt Fald vil denne almindelige Ret tillige være krænket i ethvert Tilfælde, i hvilket hun unddrager sig Samlivet med dem, om det end ikke skeer for derved at kunne foretage den for dem meest krænkende Handling eller for at begaae den høieste Grad af Utroskab.

Det sees saaledes at den Hensigt, hvori slig Unddragelse fra rette Vedkommendes Myndighed er foretaget, vel kan have Indflydelse paa den tilføiede Retskrænkelses Grad, men ei paa dens Art; og der skjønnes

saaledes ei at være tilstrækkelig Grund til at afsondre de Tilfælde, hvor Bortbringelsen har været ledsaget af løsagtig eller paa Ægteskabs Indgaaelse rettet Hensigt, samt i Criminalretten under Navnet Bortførelse at betragte dem som en søregen Overtrædelse. Ligesom ogsaa dette Navn, selv under den modsatte Forudsætning, maatte forbeholdes den mod Qvindens Villie iværksatte Bortbringelse, saafremt det maatte findes, at dette langt mærkeligere Tilfælde foruden Krænkelsen af Localfriheden frembyder et eiendommeligt Hovedsynspunct. Dette er det nu vi skulle underkaste en nærmere Undersøgelse.

Den Forbrydelse, hvorom her er Tale, har i det Foregaaende viist sig for os som en Krænkelse af den Individuerne tilkommende Ret til selv at bestemme deres Opholdssted, hvilken vi for Korthedes Skyld have benævnet og i det Følgende ligeledes ville benævne Localfriheden. Det kommer nu an paa, om den paa Grund af den Hensigt, hvori den er foretaget, maa erkjendes endnu at indeholde et andet Retsbrud.

Vi bemærke da her først, at Hensigt er et fleertydigt Ord, da det snart bruges eenstydigt med Motiv, snart med Forsæt. Saaledes siges t. Ex. En at have dræbt en Anden i den Hensigt derefter at ægte hans Enke, og ligeledes En at have givet en Anden Gift i den Hensigt at berøve ham Livet. Hvilken Betydning maa man da her tillægge hiin Hensigt? er den blot Handlingens Bevæggrund, eller forholder Sagen sig

saaledes, at Forsættet at indgaae Ægteskab eller en løsagtig Forbindelse med den Bortførte tilsigtes umiddelbar fremtvunget ved Bemægtigelsen? I det første Tilfælde medfører dens Tilstedeværelse ei noget nyt forbrydersk Moment, den voldelige Bortførelse bliver da at bestemme som Frihedsberøvelse, og Hensigten kan da kun komme i Betragtning i Forbindelse med andre skærpende og formildende Omstændigheder; er det Sidste derimod Tilfældet, da bestemmer den det Synspunct, fra hvilken Bortførelsen bliver at betragte, saaledes at den er Tvang til Ægteskab eller Samleie, og den i Handlingen indeholdte Frihedsberøvelse erholder da kun den underordnede Betydning af at være det Middel, hvorved hiint forbryderske Forsæt iværksættes.

Som blot Motiv vilde hiin Hensigt være at betragte, dersom den enten gik ud paa noget ganske Andet eller blot en Deel af det, der umiddelbar tilsigtes iværksat ved Bemægtigelsen. Og dette Sidste kunde navnlig synes at være Tilfældet. Her, kunde man sige, er en Handling foretaget, der ei gaaer ud paa en momentan Ophævelse af Friheden, ei bestaaer i Tvang til en enkelt Handling, men derimod indeholder en almindelig og omfattende Frihedsberøvelse. Blandt det hele Indbegreb af Indskrænkninger i Friheden, som den Bortførte maa taale, at udsondre en enkelt, blot fordi det nærmest var for dennes Skyld, hiin mere omfattende Frihedsberøvelse blev iværksat, synes ei mindre urimeligt, end om man vilde betragte Rovmord (latro-

cinium) som et Species af Røveri, fordi den, der, ved at myrde et Menneske, havde berøvet ham alle Rettigheder, dog alene havde gjort det for at bemægtige sig hans Eiendom, eller om man ved Bedømmelsen af dens Handling, der for at gjenvinde Besiddelsen af sin af en Anden ulovlig tilbageholdte Eiendom havde udøvet Voldsomheder, hvorved Mennesker vare blevne farligt saarede, vilde betragte disse som det Underordnede og characterisere Forbrydelsen som ulovlig Selvtægt.

Denne Betragtningsmaade kan imidlertid neppe holde Prøve. Der gives vistnok en total Frihedsberøvelse (naar et Menneske bringes i Trældom); og havde Nogen, saaledes som det fortælles om Decemviren Appius Claudius, begaaet denne Forbrydelse i løsagtig Hensigt, da vilde upaatvivlelig det Ovenanførte komme til Anvendelse. Men den i Bortførelsen indeholdte Frihedsberøvelse er ikke total, skjøndt den vel omfatter mere end Tvang til en enkelt Handling. Den gaaer i og for sig kun ud paa Ophævelsen af en Persons Ret til frit at vælge sit Opholdssted, og alle andre Indskrænkninger i Friheden, der maatte være udøvede i Forbindelse med denne, ville være at betragte som særskilte Forbrydelser, forsaavidt de ei blot maatte fremtræde som de til at iværksætte hiin Frihedsberøvelse nødvendige Midler (om man t. Ex. for at overvinde den Bortførtes Modstand havde bundet hende). Dette er den i Bortførelsen indeholdte Frihedsberøvelses bestemte Grændse. Havde Nogen, efter at have bragt en Qvinde i ulovligt Fan-

genskab, voldtaget hende, vilde vistnok Ingen paastaae, at denne sidste Voldsgjerning, som en blot Fortsættelse af hiin almindelige Frihedsberøvelse, ei constituerede nogen ny Misgjerning.

Er da maaskee hiin Hensigt Noget, der ligger aldeles udenfor det, der ved Bortførelsen umiddelbart tilsigtes iværksat, saa at Gjerningsmanden blot ved Bortførelsen vil skaffe sig Leilighed til at anvende andre Midler til sin Hensigts Opnaaelse? Tænker han ved disse alene at kunne bevæge den Bortførte til Ægteskab eller Samleie, og indeholdt saaledes Bortførelsen kun Overvindelsen af en Hindring for en efterfølgende Virksomhed til Diemedets Opnaaelse? Dette er ingenlunde Tilfældet; Bortførelsen maatte da, forsaavidt hiin Hensigt forudsættes opnaaet ved tilladelige Midler, ved Forestillinger, Bønner og Overtalelser, indskrænke sig til en simpel Berøvelse af Hjemmet, uden at den Bortbragte derfor behøvede at bringes i Gjerningsmandens Magt; og — saafremt en paafølgende Anvendelse af Tvang tilsigtedes, hvorved en ny Forbrydelse vilde opstaae — til en momentan Unddragelse fra Andres Beskyttelse, uden at en egentlig Berøvelse af Hjemmet var nødvendig. Det at den Paagjeldende ved Unddragelse fra Hjemmet bringes i Gjerningsmandens Magt, er et Moment, der af ham betragtes som et ei uvirksomt Middel til Hensigtens Opnaaelse, og er det i det Mindste ogsaa, naar, som den almindelige Forestilling nærmest forud-

sætter, en Qvinde paa en saadan Maade er bragt i en Mands Magt*).

Det kunde herefter synes, som om Bortførelsen maatte betragtes som det Middel, hvorved Realisationen af den omhandlede Hensigt umiddelbart tilsigtedes fremtvunget. Som Følge heraf maatte i Modsigelse med den almindelige Forestilling og Ordets Betydning Hensigtens Opnaaelse betragtes som nødvendig til Forbrydelsens Tilendebringelse, der da og maatte characteriseres som et særegent Species af Voldtægt, eller dog som særdeles nært beslægtet med denne Forbrydelse. Vi kunne imidlertid ei heller ansee denne Betragtningsmaade som fyldestgjørende. Bemægtigelsen af en Qvinde indeholder ikke, saaledes som Voldtægt, Anvendelsen af nogen uimodstaaelig Tvang, og den er navnlig ikke i Almindelighed skikket til uden Concurrence af andre Midler (Bønner, Overtalelser, særdeles haard Behandling under Fangenskabet o. s. v.) at bevirke Hensigtens Opnaaelse. Saaledes betragtes Sagen ogsaa af Gjerningsmanden. Hans egentlige Forsæt er, forsaavidt det iøvrigt er indskrænket til Bortførelsen, at bringe Qvinden i en saadan Forfatning, at han med

*) Vi holde os indtil videre til den i den almindelige Forestilling givne Forudsætning, at Forbrydelsens Subject er en Mand, dens Object en Qvinde. Siden skal det blive undersøgt, om denne Omstændighed nødvendig udkræves, for at Begrebet kan være anvendeligt.

genskab, voldtaget hende, vilde vistnok Ingen paastaae, at denne sidste Voldsgjerning, som en blot Fortsættelse af hiin almindelige Frihedsberøvelse, ei constituerede nogen ny Misgjerning.

Er da maaskee hiin Hensigt Noget, der ligger aldeles udenfor det, der ved Bortførelsen umiddelbart tilsigtes iværksat, saa at Gjerningsmanden blot ved Bortførelsen vil skaffe sig Leilighed til at anvende andre Midler til sin Hensigts Opnaaelse? Tænker han ved disse alene at kunne bevæge den Bortførte til Ægteskab eller Samleie, og indeholdt saaledes Bortførelsen kun Overvindelsen af en Hindring for en efterfølgende Virksomhed til Øiemedets Opnaaelse? Dette er ingenlunde Tilfældet; Bortførelsen maatte da, forsaavidt hiin Hensigt forudsættes opnaaet ved tilladelige Midler, ved Forestillinger, Bønner og Overtalelser, indskrænke sig til en simpel Berøvelse af Hjemmet, uden at den Bortbragte derfor behøvede at bringes i Gjerningsmandens Magt; og — saafremt en paafølgende Anvendelse af Tvang tilsigtedes, hvorved en ny Forbrydelse vilde opstaae — til en momentan Unddragelse fra Andres Beskyttelse, uden at en egentlig Berøvelse af Hjemmet var nødvendig. Det at den Paagjeldende ved Unddragelse fra Hjemmet bringes i Gjerningsmandens Magt, er et Moment, der af ham betragtes som et ei uvirksomt Middel til Hensigtens Opnaaelse, og er det i det Mindste ogsaa, naar, som den almindelige Forestilling nærmest forud-

sætter, en Qvinde paa en saadan Maade er bragt i en Mands Magt*).

Det kunde herefter synes, som om Bortførelsen maatte betragtes som det Middel, hvorved Realisationen af den omhandlede Hensigt umiddelbart tilsigtedes fremtvunget. Som Følge heraf maatte i Modsigelse med den almindelige Forestilling og Ordets Betydning Hensigtens Opnaaelse betragtes som nødvendig til Forbrydelsens Tilendebringelse, der da og maatte characteriseres som et særegent Species af Voldtægt, eller dog som særdeles nært beslægtet med denne Forbrydelse. Vi kunne imidlertid ei heller ansee denne Betragtningsmaade som fyldestgjørende. Bemægtigelsen af en Qvinde indeholder ikke, saaledes som Voldtægt, Anvendelsen af nogen uimodstaaelig Tvang, og den er navnlig ikke i Almindelighed skikket til uden Concurrence af andre Midler (Bønner, Overtalelser, særdeles haard Behandling under Fangenskabet o. s. v.) at bevirke Hensigtens Opnaaelse. Saaledes betragtes Sagen ogsaa af Gjerningsmanden. Hans egentlige Forsæt er, forsaavidt det iøvrigt er indskrænket til Bortførelsen, at bringe Qvinden i en saadan Forfatning, at han med

*) Vi holde os indtil videre til den i den almindelige Forestilling givne Forudsætning, at Forbrydelsens Subject er en Mand, dens Object en Qvinde. Siden skal det blive undersøgt, om denne Omstændighed nødvendig udkræves, for at Begrebet kan være anvendeligt.

Sandsynlighed kan gjøre Regning paa, at hun uden egentlig at tvinges dertil, vil samtykke i hans Begjering.

Den omhandlede Hensigt betegner saaledes Bortførelsens Tendents.

Der gives nemlig Handlinger, ved hvilke en vis Virkning, som, hvis den iværksattes af Gjerningsmanden, vilde constituere en Forbrydelse, vel ønskes af ham, men som det dog ingenlunde ligger i hans Forsæt dermed at realisere. Naar de af ham foretagne Handlinger i Almindelighed, om end ei in concreto, maae ansees som hensigtsmæssige Midler til at forberede, lette eller endog i Forbindelse med andre udenfor hans Virksomhed liggende Omstændigheder at medvirke til hin ønskede, skjøndt ei i Gjerningsmandens Forsæt liggende Virknings Indtræden, da er det klart, at saavel hans subjective Skyld som den udførte Handlings objective Retsstridighed væsentlig maa beroe paa Beskaffenheden af den Virkning, hvis Indtræden dermed tilsigtes fremmet.

Denne en Handlings Gjerningsmanden bevidste Beqvemhed til at medvirke til en vis retsstridig Virknings Indtræden er dens Tendents.

Dette finder sin Anvendelse, hvor Nogen ved en uretmæssig Ophævelse af Localfriheden er bragt i et saadant Afhængigheds-Forhold til en Anden, at dette maa afgive et i Almindelighed hensigtsmæssigt Middel til uden Anvendelse af uimodstaaelig (absolut eller relativ)

Tvang, at bevæge ham til at tage en Beslutning, hvilken han ellers ikke vilde have taget. Forsaavidt nemlig som slig Beslutnings virkelige Afstvingelse ei maatte være at betragte blot fra Frihedsberøvelsens Standpunct i Almindelighed (som Coaction — Nöthigung), men som Krænkelse af en sær vigtig, eiendommelig Frihedsret, er Tendentsen i den tilstedeværende Krænkelse af Localfriheden ligeledes stridende mod denne Ret. Den er da vel ei ophævet men indskrænket ved hiin Handling.

Det bliver derfor nu at undersøge, om Bortførelsens Tendents er rettet mod nogen Yttring af Friheden, der blandt det hele Indbegreb af Frihedsrettigheder er at affsondre som en særegen Ret.

Det vilde vistnok være urigtigt at betragte enhver tænkelig Yttring af Friheden som Gjenstand for en særegen Ret, og som saadan udhæve den i Modsætning til den almindelige Frihedsret; det vilde endog lede til Latterligheder, naar man saaledes vilde tale om en Ret til at gaae, til at staae, løfte Armen o. s. v.; men naar bestemte Yttringer af Friheden staae i direct Forbindelse med Realisationen af særegne under Samfundets Beskyttelse staaende Formaal, da er der sikkert og tilstrækkelig Grund til at udhæve dem som Gjenstande for særegne Rettigheder. Man har alt længe paa denne Maade opstillet en eiendommelig Ret til Religionsfrihed, Pressefrihed, Næringsfrihed o. s. v., ligesom man og har erkjendt en særegen Localfrihed, ved at betragte de forskjellige Indskrænkninger i hiin Frihed som eiendom-

melige Forbrydelser. Paa lige Maade troe vi at maatte tillægge Qvindekjønnet en eiendommelig Kjønsfrihed.

Det er almindelig erkjendt, at som det borgerlige Selskab fornemmelig er den Kreds, der af Naturen er anviist Manden som Gjenstand for hans Virken, saaledes er Familien Qvindens Virkekreds. Ligesom det er Qvinderne, hvem Familielivets Reenhed især skyldes, saaledes er ogsaa dets Forfald og en dermed følgende Opløsning og Slappelse af de sociale Baand, efter Erfaringens Vidnesbyrd, den aldrig udeblivende Følge af indbrydende Usædelighed mellem Qvinderne. Da det er Ægteskabet, den normale paa Kjønsforskjellen grundede Forbindelse mellem Mand og Qvinde, hvorpaa Familieforholdet er grundet, er det naturligt, at Kydskheden i det sociale Liv betragtes som Qvindens Cardinaldyd, ligesom Redeligheden er Mandens. Derfor beroer hendes Ære navnlig paa hendes Kydskhed, ligesom Mandens paa hans Redelighed. Men er dette saa sandt, som det er almindelig antaget, synes det og dermed tilstrækkelig at være retfærdiggjort, at vi afsondre den Udøvelse af Friheden, af hvis rette Brug hendes Ære og dermed hendes Stilling i Samfundet væsentlig afhænger, fra Friheden i Almindelighed som en eiendommelig og i Særdeleshed hellig og uforkrænkelig Ret, ved hvis Tilsidesættelse ikke Det er det væsentlig fremtrædende Synspunct, at den er en Krænkelse af den almindelige Menneskeret til Frihed, men netop af Retten til

denne Frihed. Gjenstanden for denne Frihed er nu for det Første og fornemmelig enhver Handling, der indeholder en (mere eller mindre omfattende) Disposition over hendes Kjønsegenskaber, hvorved vi dog maae bemærke, at vi ingenlunde blot have de Kjønsforskjellen begrundende physiske Egenskaber for Øie. Vi have vel for Antagelsen af hiin eiendommelige Ret paaberaabt os, at Kydskheden er Qvindens Cardinaldyd; men denne bestaaer ei blot deri, at hun ei begunstiger nogen anden end en Ægtemand med en Plads paa sit Leie, men ogsaa derpaa, at hun ikkun skjænker sit Hjerte til en Eneste; ei blot derpaa, at hun ei skjænker sit Hjerte til en Anden end den, hun allerede har skjænket sin Haand, men ogsaa derpaa, at hun ei skjænker sin Haand til en Anden end den, hun har skjænket sit Hjerte. Hendes Ret til at disponere over sine Kjønsegenskaber er derfor ingenlunde at henføre til Retten til fri Disposition over Legemet; den er efter sin sande Betydning i en retlig og sædelig Tingenes Orden først og fornemmelig en Ret til frit at vælge sin Ægtemand, og kun accidentelt, som en Følge heraf, en Ret til at disponere over de physiske Kjønsegenskaber. Dernæst høre og alle de Handlinger, hvis Foretagelse eller Undladelse umiddelbart foreskrives af Kydskheden, herhen, og ei mindre alle de, der have en væsentlig Betydning for den qvindelige Ære, enten til dens Beskyttelse og Opretholdelse eller til dens Fortabelse og Forringelse. Saaledes er ikke blot det at tvinge en Qvinde til Samleie

eller Ægteskab, eller til at taale en Mands Kjærteg[...] et Indgreb i Kjønsfriheden; men [...]saa Den, der tvi[...] ger hende til at blotte sig, eller til Besøg af Steder ell[...] Omgang med Personer, hvorved hendes Rygte maa[...] lide, gjør sig skyldig i en Krænkelse af hiin Frihed.

Blandt de Handlinger, der have en særdeles Be[...] tydning for den qvindelige Æres Beskyttelse, og for[...] derfor under visse Omstændigheder middelbart kunn[...] betragtes som Gjenstand for Kjønsfriheden, er Valget af Hjemmet af særdeles Vigtighed. Da den qvindelige Ære ei kan bestaae med den endog fjerneste Mistanke om Letfærdighed, og en saadan Mistanke dog let ved Omstændighedernes uberegnelige Sammenstød kan op- staae uden nogen Skyld fra hendes Side, saa maa hun, for at undgaae denne, ei blot vogte sig for al virkelig Letfærdighed, men endog for ethvert Skin deraf. Hun maa derfor, efter den almindelige Mening, selv om hun er fuldkommen uafhængig, forsaavidt det efter Omstæn- dighederne er muligt, søge at blive optaget i Andres Huusstand, og derved selv gjøre dem til Vidner om hendes Opførsel. Men især betragtes det med Rette som afgjort, at hun ei kan boe sammen med en Person af det andet Kjøn, der ei er hendes Ægtefælle, naar ei enten Omstændighederne, f. Ex. de nærmeste Slægt- skabsforhold, høi Alder o. s. v., bortfjerne al Mistanke om en Kjønsforbindelse, eller de begge paa en saadan Maade ere indlemmede i Andres Huusstand, at deres gjensidige Forhold derved er undergivet et paalideligt

Opsyn. Forsaavidt nu disse Hensyn maatte være tilsidesatte ved en Indskrænkning af hendes Frihed til at vælge sit Opholdssted — hvilket navnlig i høi Grad finder Sted, naar hun bringes i en Mands Magt — er det af det ovenfor udviklede klart, at hiin Retskrænkelse, endog afseet fra den Hensigt hvori den er begaaet, tillige indeholder en Krænkelse af Kjønsfriheden, skjøndt ei af sammes væsentligste Yttring, den som har Dispositionen over selve Qvindens Kjønsegenskaber til Gjenstand. Men Gjerningsmandens Hensigt gaaer i vort Tilfælde ud paa den væsentligste Indskrænkning af Retten til fri Disposition over Kjønsegenskaberne, paa at bevæge Qvinden til Ægteskab eller Samleie. Om dette er et blot subjectivt Moment, eller om der maa tillægges Gjerningen en mod hiin Ret stridende Tendents, beroer efter det Foranførte derpaa, om Bemægtigelsen kan antages at indeholde et i Almindelighed hensigtsmæssigt Middel til at bevæge Qvinden til at indvillige i Mandens Forlangende. Dette kan imidlertid neppe være nogen Tvivl underkastet. Tildeels fordi Mange — ret som om deres egen Raahed var det Almindelige — ei antage nogen Dyd sikker for Fald, naar Leiligheden begunstiger Lystens Tilfredsstillelse, tildeels og paa Grund af en rigtig Erkjendelse af, hvormeget der kan gaae tabt, naar den i den umiddelbare Uskyldighed grundede Sindets Ligevægt endog uden Qvindens egen Brøde er blevet forstyrret, lider hendes gode Navn og Rygte allerede derved, at hun, om endog

kun en kort Tid, er i en Mands Magt. Ærens fuldkomne Reenhed og Pletløshed er dernæst en saa væsentlig Betingelse for hendes timelige Velfærd, at det intet Under er, om hun ved Bortførelsen bevæges til at give et Samtykke til Ægteskab, hun ellers vilde have nægtet, idet hun deri seer det efter den almindelige Meening eneste Middel til at redde sin Ære, eller vel endog antager, at et i og for sig ikke attraaelsesværdigt Ægteskab er at foretrække for aldeles intet. Skeer Bortførelsen for Samleies Skyld, da vil den vel ikke i samme Grad virke paa den Bortførtes Villie, og navnlig i Begyndelsen finde en Modvægt i den Afsky, slig Begjering maa vække hos hende; men de mangehaande deprimerende og sindsforstyrrende Følelser, en saadan Behandling maa fremkalde, ere vistnok, især naar hun en Tid lang forgjeves har ventet paa at blive befriet fra sit Fangenskab, ikke lidet skikkede til at berøve hende Mod og Kraft til at gjøre Modstand. Det kan heller ikke betvivles, at mangen Qvinde, som i sit Hjem og blandt sine vante Omgivelser med Afsky vilde vise enhver løsagtig Anmodning tilbage, naar hun nogen Tid, afskaaret fra Andres Raad og Bistand, har været i Ransmandens Magt, ved Overtalelser, Bønner og andre Forførelseskunster (hvis Anvendelse iøvrigt ikke er strafbar), til Slutningen giver efter, saa meget mere som Hensynet til Andres Mening deels i og for sig maa tabe i Vægt, naar hun er udrevet af deres Samfund, deels maa berøves meget af sin Virksomhed derved, at

hun erkjender, at hendes Rygte ikke længere beroer paa hendes egen Opførsel. Fremdeles er Qvindekjønnet unægteligt, hvad den physiske Styrke angaaer, i Sammenligning med Mandkjønnet det svage, og det føler sin Svaghed. Det er derfor intet Under, om en Qvinde, naar hun underkastes en saadan Medfart som den omhandlede, selv om Gjerningsmanden ei har anvendt Trusler eller Mishandlinger, frygter saadanne, og derved ogsaa — i Forbindelse med Følelsen af det Onde Frihedsberøvelsen i og for sig medfører — taber Kraften til at modsætte sig hans Fordringer. Ere Mishandlinger eller Trusler tillige blevne anvendte, sees det let, at Forbrydelsen endnu mere end ellers nærmer sig til Voldtægtsforbrydelsen, og at den endog kan gaae over til en saadan. Det maa derfor vel tages i Betragtning, om Qvinden efter Omstændighederne maa antages at være tvunget ved uimodstaaelig Tvang. Thi da bliver ikke Bortførelsesstraffen at anvende, men Straffen for Voldtægt eller aftvunget Ægteskab bliver at cumulere med Straffen for Localfrihedens Krænkelse (ulovlig Indespærrelse eller Menneskerov).

Da det ikke kan betvivles, at Kjønsfrihedens Krænkelse er at ansee som et langt strafværdigere Moment end den Krænkelse af Localfriheden, hvorom her i Almindelighed bliver Tale, have vi herved fundet det Hovedsynspunct, hvorfra Bortførelsen bliver at betragte, og dermed er det ligeledes tilstrækkelig retfærdiggjort, at vi anvise vor Forbrydelse en selvstændig Plads i Forbry-

delsernes Række. Ved sin Tendents adskilles den fra alle de Forbrydelser, hvorved Nogen, enten i en anden eller uden nogen iøvrigt retstridig Hensigt, uretmæssigen bringes i en Andens Magt; og derved, at den kun er en Hensættelse i en ufri Tilstand, ved hvilken Retten til Disposition over Kjønsegenskaberne indskrænkes, men ei er en virkelig Ophævelse af den ved uimodstaaelig Tvang (eller et Forsøg derpaa), adskiller den sig fra Voldtægt og de dermed beslægtede Forbrydelser *).

Herefter kunne vi ogsaa nærmere angive den criminelle Characteer af den Krænkelse af Localfriheden, som vi allerede ved Begyndelsen af denne Undersøgelse forefandt i Bortførelsen. Vi have erkjendt, at Qvinden ved Bortførelsen bringes i Mandens Magt; men denne Bestemmelse er relativ.

"At bringe en Person i sin Magt", er overhoved at sætte ham i en saadan Tilstand, at man uhindret kan udøve den Tvang imod ham, som in concreto netop er tilsigtet. Vil Nogen saaledes tilføie en Anden en Legemsbeskadigelse, er det, saafremt han enten er for-

*) Vi ere vel af den Mening, at Ægteskabs Aftvingelse burde ligefrem henføres under Voldtægtsbegrebet; men, da det ei her er Stedet at retfærdiggjøre denne fra det hidtil Antagne afvigende Mening, til hvis Præmisser denne Afhandling iøvrigt paa forskjellige Steder indeholder Bidrag, have vi ei villet give den Plads i Texten ved blot at skjelne mellem vor Forbrydelse og Voldtægtsforbrydelsen, men vi have tilføiet "og de dermed beslægtede Forbrydelser".

[fy]net med dræbende Vaaben, eller i den Grad overgaaer ham i physisk Styrke, at Seieren under Forudsætning af Kamp utvivlsomt vilde være paa hans Side, nok, at det for et Øieblik er gjort den Angrebne umuligt at flygte. Er Voldtægt tilsigtet, da kan Qvinden ei allerede siges at være i Mandens Magt, naar Flugt er gjort hende umulig, eller hun ikke kan afværge en hvilkensomhelst Mishandling, men først da, naar hun er overvældet paa en saadan Maade, at hun ikke engang kan anvende den Modstand, der er tilstrækkelig til at afværge Samleie. Vi maae derfor her tage Hensyn til den Tvang, som i nærværende Tilfælde er tilsigtet, en saadan nemlig, der vel ei med uimodstaaelig Magt afnøder Qvinden en Disposition over sine Kjønsegenskaber, men dog paa en mærkelig Maade indskrænker hendes Kjønsfrihed.

Overeensstemmende med den almindelige Sprogbrug, som i denne Henseende fordrer mere end en blot momentan Bortbringelse fra Hjemmet, have vi i den foregaaende Undersøgelse forudsat, at Gjerningsmanden maa være i Stand til at tvinge Qvinden til stadigen at have Ophold hos ham eller dog til vilkaarligen at paatvinge hende et saadant Opholdssted, ved hvilket hun savner den Beskyttelse for sin Kjønsfrihed, et selvvalgt Hjem frembyder. Denne Forudsætning finder sit Beviis deri, at en saadan momentan Frihedsberøvelse, selv om den er foretaget for Samleies eller Ægteskabs Skyld,

ei kan siges at have nogen mod Kjønsfriheden stridende Tendents. Er Bemægtigelsen nemlig blot momentan og ophører umiddelbar efter dens Iværksættelse al Tvang, hvortil og hører, at Qvinden ei ved den er sat ud af Stand til at vende tilbage: da kan den hverken i den Grad sætte hendes Rygte i Fare, ei heller indeholder den i og for sig noget saa betydeligt Onde, at den kan ansees for et i Almindelighed hensigtsmæssigt Middel til selv at bestemme Qvindens Villie i den omhandlede Henseende, hvorimod den i Almindelighed blot kan tænkes anvendt af Gjerningsmanden for at han derved kan skaffe sig Leilighed til at anvende andre selvstændige Midler — Overtalelser eller Tvang —, der kunne ansees beqvemme til Hensigtens Opnaaelse. Vel lader det sig tænke, at en Qvinde kunde være saa usædvanlig frygtsom, at endog blot en saadan Medfart i den Grad lammede hendes Villieskraft, at hun ufortøvet underkastede sig Gjerningsmandens Villie, og at denne netop havde gjort Regning herpaa; men i et saadant Tilfælde vilde en direct Tvang til Ægteskab eller Samleie have fundet Sted, og den begaaede Forbrydelse ingenlunde kunne henføres under noget andet Begreb end Voldtægtsforbrydelsens eller de dermed nærmest beslægtede Handlingers, hvorfor der og, dersom det, uagtet Hensigten ei blev opnaaet, kunde skiønnes, at Midlet in concreto havde været hensigtsmæssigt (hvilket iøvrigt neppe vilde lade sig godtgjøre, dersom Qvinden ikke allerede havde samtykket, uden at det dog var kommet til Udførelse),

maatte antages et Attentat paa hiin Forbrydelse, men ei nogen Bortførelse.

Det sees saaledes, at det ei er nok, at Gjerningsmanden i et enkelt Moment er i Stand til at udøve en vilkaarlig Behandling mod Qvinden; hun maa for en længere Tid være bragt i hans Magt. Men paa den anden Side er det ei muligt enten ligefrem at angive et vist Tidsmaal, eller nærmere at bestemme Frihedsberøvelsen enten som ulovligt Fangenskab eller som Menneskerov (plagium). *) Thi da Frihedsberøvelsen ei

*) Det Sidste antages af flere Criminalister, f. Ex. Tittmann og Feuerbach.

Det er ei let nøie at bestemme Forskjellen mellem ulovlig Indespærrelse og Menneskerov (hvilket Sidste — skjøndt Henke er af anden Mening — uden Tvivl er aldeles forskjelligt fra Hensættelse i Trældom, et Begreb, hvis Bestemmelse ei er af nogen særdeles Vanskelighed). At hiin Adskillelse imidlertid ei er vilkaarlig, derom synes allerede de mangfoldige Forsøg i Systemer og nyere Lovgivningsarbeider at vidne. Det er ei her Stedet at gaae ind paa denne høist vanskelige Undersøgelse; men vi tør dog ei fritage os for at anføre, hvorledes vi, ved ovenfor at nævne disse Forbrydelser, have opfattet Forskjellen. Saa forskjelligt end Begreberne bestemmes af Forskjellige, synes de Fleste dog at antage et Menneskerov, naar en Person bortbringes til fjerne Lande for at anvendes som Colonist, naar han bortbringes for at tvinges til at tage fremmed Krigstjeneste, naar han, skjøndt indenfor Landets Grændser, for bestandigt eller for en særdeles lang Tid aldeles unddrages alt Samqvem med Samfundet, naar

udøves for sin egen Skyld, men kun som Middel til a
fremkalde et Samtykke, saa indsees det, efter hvad der
det Foregaaende er anført, at Bortførelsen paa den en
Side ikke med Nødvendighed forudsætter mere end e

Børn bortstjeles af Vagabonder for at oplæres til
Betlerie eller brødløse Kunster o. s. v. Disse Exempler
synes os at henvise til den Forestilling, at der er en
væsentlig Forskjel paa den Frihedsberøvelse, ved
hvilken Nogen lider en mere eller mindre betydelig
Indskrænkning i Udøvelsen af sin almindelige
Virksomhed, og den, hvor denne selv aldeles berø-
ves ham, hvad enten dette skeer derved, at en ny
Virkekreds paatvinges ham, eller han ved Fangenskab
sættes ud af al Virksomhed. Naar Frihedsberøvelsen
har denne sidstnævnte Beskaffenhed vilde vi, for vort
Vedkommende, betragte den som Menneskerov. In-
desværrelsens Langvarighed kan vistnok medføre, at
den herefter antager Characteren af Menneskerov;
men en bestemt Tidsgrændse lader sig ikke fastsætte.
Til Hensigten maa der naturligviis, naar Tiden og
de øvrige udvortes Omstændigheder ei allerede medføre
denne Forbrydelses Indtræden, tages væsentligt Hen-
syn. Fra et saadant Synspunct, der, hvis vi ei
feile, efter Sagens Natur afgiver et tilstrækkeligt
Fundament for Antagelsen af 2 forskjellige Forbry-
delser, synes og Frd. 4 October 1833 §. 24 at gaae
ud. (Cfr. Ordene: Skulde det Tilfælde indtræffe,
at Nogen voldelig blev bortført til fremmede Lande,
eller ved Indspærring paa et afsondret Sted for lang
Tid sat ud af Stand til at bruge sin personlige Fri-
hed, eller bragt under uberettigede Personers Magt
og Myndighed o. s. v.)

ulovlig Indespærrelse, medens der ei heller er noget til Hinder for at antage en Bortførelse, naar Frihedsberøvelsen constituerer et Menneskerov. Det er ei mindre en Bortførelse, naar Nogen bemægtiger sig en Qvinde, for derved at bevæge hende til een eller flere Gange at taale Samleie, end naar det er Gjerningsmandens Hensigt fremdeles at beholde hende hos sig som Concubine.

Fremdeles kan det for at Qvinden i nærværende Tilfælde kan siges at være i Gjerningsmandens Magt ei fordres, at han enten skulde være i Stand til at udøve en hvilkensomhelst Voldsgjerning imod hende, eller dog en uimodstaaelig Tvang til den Handling, for hvis Skyld han begik Forbrydelsen. Om hun endog af ham er bleven overleveret til Personer, der vilde beskytte hendes Liv, eller ei vilde taale, at der tilføiedes hende grove Mishandlinger eller direct Tvang til at samtykke i Gjerningsmandens Fordring, vilde en Bortførelse dog være begaaet, naar disse Personer iøvrigt understøttede ham i hans Forehavende, og Qvinden saaledes efter Omstændighederne ei hos dem fandt den Beskyttelse for sin Ære eller den Garantie mod Mishandlinger, uden hvilken det i Almindelighed maatte ansees antageligt, at hun vilde mangle Kraft til at modstaae hans Villie. Hvad der udkræves er, at han har hende saaledes i sin Magt, at han vilkaarligt kan bestemme hendes Opholdssted.

* * *

Ved saaledes at underkaste den ifølge Sprogbrugen i den almindelige Bevidsthed forefundne Forestilling om Bortførelsen, som en af en Mand ved en Qvindes Bortbringelse fra Hjemmet i en paa Ægteskab eller Samleie rettet Hensigt iværksat Bemægtigelse af hendes Person, en nøiagtig Undersøgelse, have vi fundet, at det i hiin Handling liggende criminelle Indhold er: en ved sin Tendents den fri Dispositionsret over Kjønsegenskaberne krænkende Ophævelse af Localfriheden. Derved have vi ei blot hævdet Bortførelsen en selvstændig Plads i Forbrydelsernes Række, men tillige vundet det væsentlige Fundament for Begrebets endelige Bestemmelse. Hertil udfordres det endnu, at vi undersøge, om hiint Opstillelsen af en eiendommelig Forbrydelse retfærdiggjørende criminelle Indhold er bundet til hiint Indbegreb af Handlinger, saa at det bliver at optage i Begrebet, eller om dette kun er en af de flere Former, under hvilke Forbrydelsen kan fremtræde. Denne Opgave opløses ved en Besvarelse af følgende tildeels gamle Controversspørgsmaal: 1) om Bortførelsen kun kan gaae ud paa at bevæge en Qvinde til Samleie eller Ægteskab, eller om Forbrydelsen og finder Sted, naar en Qvinde i saadan Hensigt har bragt en Mand i sin Magt; 2) om den vor Forbrydelse characteriserende Hensigt nødvendig maa være rettet paa Ægteskab eller Samleie, eller om en Bortførelse ogsaa maa antages, naar unaturlig Vellyst har været tilsigtet; 3) om Qvinden nødvendig maa være bragt i den Persons Magt,

hvem hun tilsigtes bevæget til at tilstede Samleie eller Egteskab, eller om en Bortførelse og finder Sted, naar Nogen har bemægtiget sig en Qvinde og derefter henbragt hende til et Bordel; og endelig 4) om Bemægtigelsen af Qvindens Person nødvendig maa være skeet ved Bortbringelse fra hendes Hjem. Herom skulle vi handle i den følgende Paragraph.

§. 3.

Fortsættelse. — Om Mand kan bortføres af Qvinde. — Om Bortførelsen kan være rettet paa unaturlig Vellyst. — Om en Qvindes Henbringelse til et Bordel constituerer en Bortførelse. — Om den forudsætter en Bortbringelse fra Hjemmet.

1) Først spørge vi da, om Bortførelsens Forbrydelse kan begaaes af Qvinde mod Mand.

Vi maae her tilbagekalde i Erindringen, at Bortførelsen er en Frihedsberøvelse af en søregen Tendents, hvilket forudsætter, at hiin Frihedsberøvelse i Almindelighed maa kunne ansees beqvem til Hensigtens Opnaaelse. Allerede fra denne Side frembyder der sig nogen Betænkelighed mod at antage en Bortførelse i nærværende Tilfælde.

Sammenligne vi den Virkning, en af en Person af et andet Kjøn iværksat Bemægtigelse i Almindelighed

maa antages at udøve paa en Mand, med den, hvilken den udøver paa Qvinden, da er for det Første den Forskjel iøinefaldende, at den hos Qvinden uden Sammenligning vil være virksomst, naar Ægteskab tilsigtes, hos Manden derimod i dette Tilfælde allerſnarest forfeile Hensigten. Thi medens Ægteskabet for Qvinden i Almindelighed vil fremstille sig som det eneste Middel til at opretholde hendes compromitterede Ære, er Mandens Ære ei sat paa Spil ved Bortførelsen, tvertimod vil han ved paa saadan Maade at lade sig bevæge til Ægteskab gjøre sig, om ei foragtet, dog i høieste Grad latterlig. Qvinden, der altid har en mere eller mindre klar Bevidsthed om, at hun først som Kone fuldkomment opnaaer sin Bestemmelse, og tillige maa indsee, at Haabet om Ægteskab med nogen anden end Ransmanden i Almindelighed vil være tilintetgjort, vil letteligkunne hengive sig til en vistnok ofte illusorisk Forestilling om, at hun ved at samtykke i at ægte ham, vil kunne redde en Deel af sin forspildte Lykke, og derfor maaskee endog, skjøndt med Urette, antage, at hun under saadanne Omstændigheder bør ægte ham. Er Bemægtigelsens Hensigt derimod blot at formaae Manden til en løsagtig Forbindelse, da kunde det vel synes, at hiint Middel, anvendt mod ham, der ei har saa stærke Motiver til at perhorrescere en saadan Handling, som Qvinden, maatte være end hensigtsmæssigere. Men dette er ikke saa. Medens det, at være i en Mands Magt allerede indeholder et langt større Onde

end Frihedsberøvelsen i og for sig, og med Hensyn til hendes Velfærds Tilintetgjørelse ei er af synderlig ringere Betydning, end om han allerede havde faaet sin Villie med hende, medens det derfor vel kan være skikket til at berøve hende Kraft og Overlæg, har det at være i en Qvindes Magt i og for sig ei noget saa frygteligt for Manden, og indholder ei heller noget andet Onde end Frihedsberøvelsen selv som saadan. Vel er det ei usandsynligt, at mangen iøvrigt pletfri Mand letsindigen kunde indvillige i sligt Forlangende, blot for at slippe for den med Frihedsberøvelsen følgende Ubeqvemmelighed; men Bortførelsen forudsætter en alvorlig Modstand, og en saadan vil — om end ei i Pligtfølelsen — sikkert altid finde tilstrækkelig Understøttelse i den mandlige Stolthed, der ei vil finde sig i at skifte Rolle med Qvinden, ved at optræde som passiv i et Forhold, i hvilket han af Naturen er henviist til at være den active Person.

Kun under særdeles Omstændigheder kunde Qvinden vente at opnaae sin Hensigt, enten paa Grund af yderligere Tvangsmidlers Anvendelse, eller paa Grund af Fangenskabets Haardhed eller Langvarighed. Men i det første af disse Tilfælde vilde Bemægtigelsen selv kun afgive Midlet til at forberede Anvendelsen af uimodstaaelig Tvang, i det sidste selv gaae over til en saadan, og altsaa i intet af dem svare til det Begreb, vi have opstillet om Bortførelsen.

Men selv om dette ikke forholdt sig saaledes, hvad vi dog ingenlunde indrømme, maatte vi af en anden Grund nægte Anvendelsen af Bortførelsens Begreb paa nærværende Tilfælde. Mændene have sikkert ligesaavel som Qvinderne en Ret til frit at disponere over deres Kjønsegenskaber; men de Grunde, vi ovenfor have anført som Hjemmel for med Hensyn til Qvinderne at afsondre denne fra den almindelige Ret til personlig Frihed, kunne ei komme i Betragtning med Hensyn til Mændene. Heraf følger allerede, at en Mændenes Kjønsfrihed krænkende Handling ei uden nærmere Undersøgelse kan sættes i Klasse med den samme Handling udøvet mod en Qvinde. I Særdeleshed maa det bemærkes, at den Omstændighed alene, at der maa tillægges en iøvrigt bestemt begrændset Frihedsberøvelse en særegen retsstridig Tendents, endnu ei er tilstrækkelig til at betragte den som en særegen Forbrydelse, naar det Retsbrud, der ved hiin Tendents kommer til, ei i Forhold til Frihedsberøvelsen er saa betydeligt, at det kan ansees som det overveiende criminelle Moment. Forudsætte vi derfor endog, at Manden ved at bringes i en Qvindes Magt lider en Indskrænkning i sin Kjønsfrihed, vilde dette Retsbrud neppe kunne ansees for saa betydeligt, at det kunde afgive Hovedsynspunctet for Handlingen. Et Forsøg paa direct eller indirect at twinge en Mand til Indgaaelsen af en lovlig eller ulovlig Kjønsforbindelse, er vistnok høist fornærmeligt, krænkende og nedværdigende for ham, men har dog, forudsat

at Hensigten ei opnaaes, aldeles ingen vedvarende Følger. Det samme gjælder i Reglen endog naar Hensigten opnaaes, forsaavidt kun Samleie har været tilsigtet, omendskjøndt det ingenlunde kan ansees for en ligegyldig Omstændighed, at en Mand er bleven bevæget til en usædelig Handling. Anderledes kunde det synes at forholde sig, naar Manden virkelig ved Bemægtigelsen havde ladet sig bevæge til at indgaae Ægteskab med Qvinden, da et ulykkeligt Ægteskab ei er et mindre Onde for ham end hende, og det endogsaa synes langt vissere, at et af en Qvinde, med Tilsidesættelse af den hendes Kjøn medfødte Undseelse, bevirket Ægteskab maa mislykkes, end om den samme Handling var begaaet af en Mand. Dog vil det ogsaa her ved nærmere Betragtning vise sig, at Manden ei heller i dette Tilfælde lider nær saa meget som Qvinden. Ægteskabet maa nemlig, skjøndt det kun bør indgaaes for Livstid, dog efter Sagens Natur være opløseligt endog efter den ene af Ægtefællernes Villie, og ihvorvel denne Sætning ikke er, og af politiske Grunde ikke heller bør være saaledes anerkjendt i de positive Lovgivninger, at Ægteskabets Opløsning aldeles overlades de Privates Raadighed, uden Control fra det Offentliges Side, vilde Opløsningen af det Ægteskab, hvortil nogen ved Bortførelse var bleven bevæget, ei blive nægtet i nogen Stat. Her er nu det Punct, hvor Følgen af Bortførelsen viser sig saa forskjellig med Hensyn til Mand og Qvinde. Medens Manden aldeles intet Motiv har til

at fortsætte et paa saadan Maade stiftet Ægteskab, men tvertimod har den stærkeste Opfordring til at søge det opløst, er der særdeles meget der maa bevæge Qvinden til ikke uden den yderste Nød at gjøre et saadant Skridt. Den almindelige Forestilling om den jomfruelige Reenheds Værd er med Rette saa stor, at ethvert tidligere Ægteskab er Qvinden en betydelig Hindring for Indgaaelsen af et nyt; har hun ei fundet Lykke og et Maal for sin Virksomhed i sit første Ægteskab, seer hun for det Meste et heelt spildt Liv for sig. Dertil kommer endnu, at Skilsmissen altid, især naar den er søgt af Qvinden, om det endog erkjendes, at den væsentlige Skyld er paa Mandens Side, altid kaster et odiøst Skin paa hende, og endelig vilde den gamle Mistanke: "quæ rapta est, præbuit ipsa rapi", naar Ægteskab var fulgt paa Bortførelsen, gjøre sig gjældende, hvorfor og kun et Ægteskab, der ei senere eller dog ikke umiddelbart efter dets Indgaaelse atter opløstes, vilde have Virksomhed til at conservere hendes Ære og til at godtgjøre, at hun i alt Fald ikke af letfærdigt Letsind havde ladet sig bortføre. Ogsaa maa det indrømmes, at et umiddelbart efter Indgaaelsen opløst Ægteskab i Grunden er et Proformaværk, hvis Hensigt ligger altfor tydeligt for Dagen, til at den ikke hos Mange, i det Mindste for en Deel, skulde forfeiles. Kun i det Tilfælde, i hvilket Ægteskabet en Tid lang fortsættes, uden at opløses, vilde den omhandlede Handling medføre et Frihedsberøvelsen selv overveiende Onde; men netop i

[D]ette bortfalder, som vi i det Følgende skulle godtgjøre, [T]iltale og Straf. Betænke vi nu, at kun en enten [s]ærdeles langvarig eller særdeles haard Indespærrelse kan [a]ntages skikket til at bevæge en Mand til at underkaste sig Qvindens Villie, fremgaaer det sikkerlig heraf, at der, om vi endog maatte betragte Mændenes Ret til fri Disposition over Kjønsegenskaberne som en eiendommelig Frihedsret*), dog ikke vilde være tilstrækkelig Grund til at betragte en ved sin Tendents mod denne Ret stridende Berøvelse af Localfriheden som en fra ulovlig Indespærring eller Menneskerov forskjellig Forbrydelse, da denne Krænkelse af Localfriheden, men ikke den, samme ledsagende Indskrænkning af Kjønsfriheden, vilde være det overveiende, Forbrydelsen characteriserende Moment.

2) Det er et gammelt Controversspørgsmaal i denne Materie, om Mand kan bortføres af Mand, Qvinde af Qvinde for unaturlig Vellysts Skyld; men Spørgsmaalet kan fattes endnu almindeligere saaledes: om en Bortførelse kan antages, naar Bemægtigelsens Hensigt hverken har været Samleie eller Ægteskab, men Omgængelse mod Naturen. Thi ogsaa det Tilfælde kan tænkes, at en Mand i saadan Hensigt havde bemægtiget sig en Qvindes Person.

Kunde vi ovenfor ei ansee det, at være i en Qvindes Magt, for et beqvemt Middel til at bevæge en

*) Derpaa beroer i Særdeleshed Afgjørelsen af det gamle Stridsspørgsmaal, om Voldtægt kan begaaes af Qvinde mod Mand.

Mand til Samleie eller Ægteskab med hende; saa kunne vi end mindre antage den af Mand mod Mand eller Qvinde mod Qvinde iværksatte Bemægtigelse skikket til at bevirke en Handling, der i den Grad strider mod den naturlige Følelse, at ei alene ingen Uskyldighed kan være saa uvidende, at den ei skulde vægre sig ved den, men som pleier at vække den meest levende Afsky, selv hos iøvrigt særdeles udsvævende Mennesker, ligesom den og hos de meest barbariske Nationer, der iøvrigt ere saare langt fra at erkjende Christendommens og den europæiske Civilisations Begreber om Kjønsdriftens rette Tilfredsstillelse, altid er bleven betragtet som den skjændigste Last*). At være i en Mands Magt har vistnok intet saa forfærdende for Manden, at være i en Qvindes Magt intet saa forfærdende for Qvinden, at de uden at være tvungne ved uimodstaaelig Magt (eller uden, før de vare komne til Skjæls Aar og Alder, at være blevne Offere for Forførelse) skulde hengive sig til slig Skjændsel. Derimod driste vi os ei til med Bestemthed at nægte dette om den mod en Qvinde af en Mand iværksatte Bemægtigelse, skjøndt Gjerningens Afskyelighed ogsaa her bringer os til at tvivle.

*) Kun en falsk Cultur — der ogsaa i andre Henseender ofte har forvildet sig længere bort fra Natur og Sandhed, end det er muligt for Raaheden — har kunnet medføre, at denne Last til enkelte Tider er bleven seet i et andet Lys.

Det maa imidlertid være som det vil — om og Bemægtigelsen kunde ansees som et i Almindelighed hensigtsmæssigt Middel til slig Hensigts Opnaaelse, vilde en saadan Forbrydelse desuagtet ei kunne henføres under Bortførelsens Begreb. Thi — for ei at tale om, at Tvang til de allerskjændigste og allerstrafværdigste Arter af unaturlig Vellyst (commasculatio og concubitus præposterus cum femina) ei vilde indeholde nogen Krænkelse af Kjønsfriheden, forsaavidt denne gaaer ud paa Dispositionen over selve Kjønsegenskaberne, men kun en Forbrydelse mod Kjønsfriheden i mere omfattende Betydning — det maa vistnok erkjendes, at al Omgængelse mod Naturen, der skeer med et Menneske, hvad enten den direct eller indirect fremtvinges*), væsentlig er at betragte som en Forbrydelse mod Personlighedens Integritet, og navnlig som en Forbrydelse mod Aandskræfterne og Sundheden**). Dette Moment er nemlig af endnu større Vægt end den med samme mulig forbundne Frihedsberøvelse.

*) Hvorledes unaturlig Omgængelse mellem Mennesker, der ei grunder sig paa nogen Tvang, bør betragtes, beroer paa det almindelige Spørgsmaal om Virkningen af den ved en Forbrydelse fornærmede Persons Samtykke.

**) Vi troe at turde forbigaae Beviset for denne Paastand, der kun kunde føres ved en Fremstilling af hine Afskyeligheders Detail, hvorom forøvrigt den fornødne Oplysning kan findes hos Mende l. c. 4 p. 502-517.

3) Efter Sprogbrugen forudsættes det vel, at den bortførte Qvinde bringes i den Persons Magt, hvem det er tilsigtet at bevæge hende til at tilstede Ægteskab eller Samleie; men der kan ei anføres nogen Grund for, at dette skulde være nødvendigt, naar den Ufriheds-tilstand, i hvilken hun er bragt, skjøndt hiin Omstændighed mangler, desuagtet ei er mindre skikket til at bestemme hendes Villie i den omhandlede Henseende, og naar den tilsigtede Indskrænkning af Kjønsfriheden derhos ikke forudsætter noget andet mellemkommende Factum, som den nærmeste Aarsag. Vi tage derfor ei i Betænkning at antage en Bortførelse, naar en Qvinde er henbragt til et Bordel, for der at gives offentlig til Priis. Det er nemlig indlysende, at Henbringelsen til et saadant Sted, paa hvilket Qvinden ikke blot er i Rufferens eller Rufferskens Magt, men i Virkeligheden givet til Priis for mange Mænds Vilkaarlighed, og det saadanne Mænds og under saadanne Omstændigheder, at hun ikke kan vente, at endog den kraftigste Modstand vil være tilstrækkelig, maa være ligesaa skikket til at berøve hende Kraft og Overlæg, som om hun var bragt i en enkelt Mands Magt, ja at dette Tvangsmiddel endog i den Grad maa være af større Virksomhed end hiint, at den større Afsky, Handlingens Skjændighed nødvendigt maa opvække hos hende, derved langt overveies.

Dette Tilfælde adskiller sig iøvrigt i mere end een Henseende fra den almindelige Bortførelse. Den Indskrænkning af Localfriheden, hvorved den iværksættes, er

ger altid Menneskerov, medens Bortførelsen ellers ikke med Nødvendighed forudsætter mere end ulovlig Indespærring; fremdeles gaaer Forbryderen her ei ud paa at bevæge Qvinden til en enkelt eller en Række af Dispositioner over sine Kjønsegenskaber, men til overhoved at opgive Kjønsfriheden selv, og forsaavidt som den i Bortførelsen liggende Frihedsindskrænkning bliver særdeles strafværdig derved, at den gaaer ud paa at bevæge Qvinden til en syndig Handling, udmærker dette Tilfælde sig derved, at hendes totale moralske Fordærvelse vil blive en Følge af den Levemaade, man i dette Tilfælde vil paatrænge hende. Ei heller bør det lades upaaagtet, for hvilken Fare hendes Sundhed udsættes ved en saadan Levemaade, og forsaavidt kan en saadan Bortførelse tillige betragtes som en Forbrydelse mod Sundheden. Dette Tilfælde indeholder saaledes flere forbryderske Momenter end den almindelige Bortførelse; men da Kjønsfrihedens Indskrænkning ogsaa her er det aabenbart prædominerende Moment, kan dette ei være til Hinder for at henføre det under Bortførelsens Begreb; hvorved det iøvrigt er en Selvfølge, at der ved Straffens Bestemmelse bliver at tage tilbørligt Hensyn saavel til den særegne Modification, Forbrydelsens Tendents i nærværende Tilfælde undergaaer, som til de øvrige retsstridige Momenter, dette Tilfælde fremfor de øvrige indeholder.

Derimod maae vi nægte Begrebets Anvendelighed, naar Nogen har bragt en Qvinde i sin Magt for at

bortkoble hende. Det sees let, at slig Bemægtigelse ei selv ligefrem gaaer ud paa at bevæge den Bortrøvede til at taale Samleie, men at den meget mere blot skal bane Veien for en Overleverelse til tredie Mand. Naar denne senere finder Sted mod Qvindens Villie, og hin Tredie da anvender Tvang for at tilbageholde hende hos sig, da vil denne — forsaavidt ei den Omstændighed, at han ei selv havde iværksat Bortbringelsen fra Hjemmet, maatte gjøre Begrebet uanvendeligt, hvilket iøvrigt, som vi strax skulle godtgjøre, ei kan antages — være den egentlige Gjerningsmand. Kobleren bliver vel paa Grund af Overleveringen at ansee som Deeltager; men den foregaaende, af denne aldeles uafhængige Bemægtigelse bliver særlig at tage i Betragtning som ulovlig Indespærrelse eller Menneskerov. Havde Kobleren handlet efter foregaaende Aftale med den, til hvem hun blev overleveret, vilde Tilfældet blot undergaae den Modification, at Bortførelsen allerede indtraadte ved den af Kobleren iværksatte Bemægtigelse af hendes Person, og at saaledes intet særskilt Menneskerov blev at antage; men ogsaa da vilde det samme gjælde, som ovenfor med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem der skulde ansees som Hovedmand og hvem som Medhjelper.

4) Efter den almindelige Sprogbrug forudsættes den bortførte Qvinde mod sin Villie at være bortbragt fra sit Hjem. Det ansees allerede efter denne for at være ligegyldigt, om absolut Tvang eller Trusler og anden relativ Tvang have været anvendte, kun at hun er

bortbragt mod hendes Villie, eller forsaavidt hun ei kunde kjende Sagens Sammenhæng (f. Ex. naar hun var bortbragt i bevidstløs Tilstand), uden at ville det. Det indsees og let, at hine Omstændigheder ere aldeles ligegyldige, saavel naar der spørges, om en Krænkelse af Localfriheden finder Sted, som om dennes Beqvemhed til at indskrænke Kjønsfriheden.

Det samme gjælder med Hensyn til det af nogle Jurister opkastede Spørgsmaal, — som vistnok endog efter den blotte Sprogbrug maatte besvares bekræftende — om Forbrydelsen finder Sted, naar Qvinden ei under selve Bemægtigelsesacten var tilstede i sit Hjem, men f. Ex. var i Besøg hos Andre, eller blev opsnappet fra Gaden eller Landeveien. Hvorledes Besvarelsen af dette Spørgsmaal maa falde ud, fremgaaer blandt andet af det, vi allerede forhen have anført, at det er Hjemmet betragtet som fast Opholdssted, der her kommer i Betragtning. Det indsees allerede heraf, at vi i det Mindste forsaavidt maae fravige Sprogbrugen, at vi ei ansee Bortbringelsen for noget nødvendigt Reqvisit. Det maa upaatvivlelig ansees for tilstrækkeligt, at hun tilbageholdes paa noget Sted*), og saaledes for-

*) Det er paafaldende, at Tittmann, der dog maaskee mindre end nogen anden tydsk Criminalist lægger Vægt paa Sprogbrugens og de positive Loves Autoritet, udelukker dette Tilfælde fra Bortførelsen; cfr. Handb. d. Strafrechtsw. I. pag. 395, 2 Aufl. "In Ansehung der Materie der Handlung fordert

hindres fra at vende tilbage til sit Hjem *). Men end ikke

der Thatbestand eine Wegführung oder Fortschaffung von einem Orte zu dem andern. Einschränkung in einen gewissen Aufenthaltsort ist daher allein nicht hinreichend, da diese auch der Nöthigung, Nothzucht u. Einsperrung eigen ist." Denne Grund er aabenbart utilstrækkelig. Bortførelsen er, ogsaa naar Bortbringelse ikke udkræves, tilstrækkelig adskilt fra hine Forbrydelser, endog saaledes som de defineres af hiin Forfatter selv; fra den første og sidste nemlig ved den samme ledsagende eiendommelige Hensigt, fra Voldtægt blandt Andet derved, at den ei indeholder nogen direct Tvang, og, naar man aldeles vil gaae ind paa Forfatterens egen Theorie, derved, at Voldtægt ikke hører til Forbrydelserne mod Friheden, men til "die vielfachen Verbrechen" (l. c. p. 424 Not. f). Naar iøvrigt ikke blot denne Forfatter, men saa godt som alle tydske Criminalister, t. Ex. Böhmer Obs. ad. Carpzov. obs. 40 qu. 3; Carpzov Practica qu. 40-26; Grolman Grundsätze (1 Udg.) p. 234; Salchow Handbuch II. p. 42; Wächter Abh. a. d. Strafrecht I. p. 93, og forhen ogsaa Feuerbach fordre, at en Bortbringelse skal have fundet Sted, er Grunden sandsynligviis, at de ansee sig bundne ved Ordet "entführen" i C. C. C. art. 118. Den modsatte Mening forsvares med Rette af Henke, Handb. II. 178, og har ogsaa fundet Medhold i en Deel nyere Straffelove og Udkast. Cfr. især Crim. Gesetzb. f. Sachsen 1838 art. 148; Entw. eines Strafgesetzbuches f. Hannover 1826 art. 255; Entw. eines Strafgesetzbuches f. Württemberg 1835 art. 261; Forslag til en Lov for Kongeriget Norge om Forbrydelser 1835 c. 18 §. 4.

*) Heraf følger og, at Intet er til Hinder for, at den,

dette Sidste kan fordres som nogen nødvendig Betingelse. Det er ikke Tabet af hendes forrige Hjem, men det, at hun saaledes bringes i en Mands Magt, at han vilkaarligt kan bestemme hendes Opholdssted, der indeholder den Bortførelsen characteriserende Indskrænkning i Kjønsfriheden. Dersom hun derfor endog, da Bemægtigelsen iværksattes, intet Hjem havde, hvis hun f. Ex. efter at have opgivet sit forrige Opholdssted befandt sig paa en Reise, uden endnu at have valgt sig noget nyt, vilde en Bortførelse være begaaet, og det hvad enten hun var bragt noget Sted hen, hvor hun efter Ransmandens Villie skulde forblive, eller saadant ikke var skeet, naar hun dog forsaavidt var bragt i Sikkerhed, at hun kunde siges at være i hans Magt. Det er saaledes en aldeles ligegyldig Omstændighed, om hun er bleven skilt fra sit hidtil havte Hjem, om et nyt er bleven hende paatrængt, eller om hun blot er sat ud af Stand til at vælge et saadant.

Endelig indsees det, at dersom det Tilfælde skulde indtræffe, at en Mand tiltvang sig stadigt Ophold hos Qvinden selv, og derhos ved uimodstaaelig Tvang gjorde det umuligt for hende, selv at vælge et andet Opholdssted, eller at anraabe Øvrighedens eller sine Medbor-

der ei selv har udført den første Bemægtigelse ansees som den egentlige Gjerningsmand, om Bemægtigelsen endog maatte være foretaget af andre Personer uden foregaaende Fuldmagt. Det er nok, at han modtager Qvinden og mod hendes Villie tilbageholder hende.

geres Beskyttelse (naar saadant t. Ex. var bevirket ved et aftvunget edeligt Løfte), saa vilde han, saafremt Omstændighederne ei medførte, at hendes Rygte desuagtet ei blev udsat for nogen Fare, og at hun ligeledes maatte ansees sikkret mod personlige Mishandlinger, i dette Tilfælde have bragt hende saaledes i sin Magt, som Bortførelsens Begreb kræver det. Her vilde ligeledes være en Krænkelse af Localfriheden tilstede, der i Almindelighed maatte ansees skikket til at bevæge hende til at samtykke i Ægteskab eller Samleie.

Et Spørgsmaal, der har fremkaldt nogen Tvivl, er, om Bortførelse kan iværksættes ved List eller Bedragerie alene, uden nogensomhelst Anvendelse af Vold. Wächter benægter det*), anførende, at der i dette Tilfælde, i hvilket Qvinden under et falsk Foregivende antages at være forledet til at begive sig eller lade sig bringe et Sted hen, hvor en Mand er i Stand til at bemægtige sig hendes Person, men hvor denne dog kun agter at beholde hende hos sig, saafremt hun, efter at have erfaret Sammenhængen, giver sit Samtykke dertil, vel kunde være Tale om Forførelse, men ei om Bortførelse. Det maa vistnok ogsaa ansees for utvivlsomt, at der ei finder nogen Bortførelse Sted, naar Qvinden under et falsk Foregivende blot interimistisk lokkes bort fra sit Hjem, underrettes om Gjerningsmandens Ønske, og derefter uhindret kan forlade ham. Men naar

*) l. c. p. 91.

Gjerningsmanden ved et Foregivende, der ei kunde betragtes som et Forførelsesmiddel, men som indeholdt en rimelig Grund til at antage hans Forslag, f. Ex. ved at indbilde hende, at han var hendes forlængst bortreiste Broder, havde bevæget Qvinden til at tage stadigt Ophold hos ham eller indrømme ham et saadant hos sig, i saa lang Tid og iøvrigt under saadanne Omstændigheder, at hun, naar hun derefter erfarede Sagens Sammenhæng, saae sin Ære sat paa Spil, eller naar han f. Ex. ved at bortbringe hende til fjerne Steder, hvor hun, hvis hun forlod ham, vilde være i en hjælpeløs Tilstand, indirect havde gjort det umuligt for hende at forlade ham: saa maatte sikkert en Bortførelse antages. Thi at Localfriheden ved sligt Foregivende, der ganske er at sætte i Classe med Tvang, er krænket, kan ei betvivles; og ligeledes er det indlysende, at hans Begjering om Ægteskab eller Samleie ei derved mindre understøttes, end om hun voldelig var bleven tilbageholdt af ham.

Den i Bortførelsen indeholdte Frihedsberøvelse kan, fordi den som blot Middel er Forbrydelsens underordnede Moment, som vi have seet, være af meget forskjellig Beskaffenhed, naar den blot afgiver et beqvemt Middel til Hensigtens Opnaaelse. Derfor kunne ei heller saadanne Omstændigheder, som, naar Talen var om en Forbrydelse, hvis Væsen netop bestod i Localfrihedens Ophævelse, vilde medføre en væsentlig Modification, her ei forandre dens Natur, naar blot hiin Betin-

gelse er tilstede. Derfor maa det sikkerligen antages, at vor Forbrydelse kan begaaes mod Fængslede. Vel maae vi være enige med dem, der nægte, at en iøvrigt ei i nogen særegen retsstridig Hensigt foretagen Bemægtigelse af saadanne Personer, ganske er den samme Forbrydelse, som om de havde været paa fri Fod; thi skjøndt en saadan Handling under alle Omstændigheder ei blot strider mod det Offentliges Ret, men ogsaa mod den Fangnes, idet den, der er pligtig til at taale en ham ifølge Lovene af Øvrigheden paalagt Frihedsindskrænkning, ingenlunde er forpligtet til at taale en saadan af Private, saa er der dog en væsentlig Forskjel paa Tilføielsen af et Onde, man overhoved ei er pligtig at taale, og et saadant, der kun med Hensyn til den Person, der udøver det, kan ansees som ubeføiet. Skjøndt saaledes en simpel Frihedsberøvelses Characteer modificeres derved, at den Fornærmede allerede havde tabt Friheden, følger det dog ingenlunde heraf, at det samme maa antages om nogen Frihedsberøvelse, der har en særegen retsstridig Tendents; og hvad i Særdeleshed Bortførelsen angaaer, da er det klart, at den Fængslede ei nyder nogen mindre betryggende Beskyttelse for sin Kjønsfrihed end den, der opholder sig i et selvvalgt Hjem, samt at en af en Privat foretagen Bemægtigelse ei mindre berøver den Fængslede hiin Beskyttelse, ligesom den aldeles ikke taber Noget af sin Virkning til at bevæge hende til at underkaste sig Gjerningsmandens

Villie, at hun dog ei havde nogen Ret til vilkaarligt at vælge sit Opholdssted.

* * *

Vi have saaledes seet, at Bortførelsen indeholder en Krænkelse af den qvindelige Kjønsfrihed, at den nødvendig maa være rettet enten paa Ægteskab eller naturligt Samleie, at det derimod, skjøndt det er det Almindelige, ikke er nødvendigt, at Qvinden skal være bragt i den Persons Magt, hvem hun agtes tvunget til at tilstaae Samleie eller Ægteskab, og at Bortførelsen derfor vel under særdeles Omstændigheder kan tænkes iværksat af en Qvinde; endelig have vi seet, at det ingenlunde er en Betingelse for Begrebets Anvendelighed, at Bemægtigelsen skal være skeet ved en Bortbringelse fra Hjemmet, idet den i Bortførelsen indeholdte Indskrænkning af Localfriheden ene og alene bliver at bestemme som en saadan, der indeholder et hensigtsmæssigt Middel til at bevæge Qvinden til Ægteskab eller Samleie.

Vi kunne herefter opstille vor Forbrydelses Begreb saaledes: at Bortførelsen er en hvilkensomhelst Bemægtigelse af en Qvindes Person, der indeholder et hensigtsmæssigt Middel til uden Anvendelse af uimodstaaelig Tvang at bevæge hende til det ved Handlingen tilsigtede Ægteskab eller naturlige Samleie.

Af det saaledes opstillede Begreb følger ogsaa Opløsningen af de endnu tilbagestaaende vigtige Spørgs-

maal: om den her omhandlede Forbrydelse forudsætter nogen bestemt Alder hos Gjerningsmanden eller hos Qvinden, og om Bortførelsen alene kan begaaes mod uberygtede Qvinder, eller om og berygtede kunne være Objecter for denne Forbrydelse. Disse Spørgsmaals Besvarelse afhænger nemlig enten deraf, om Qvinden i disse Tilfælde er i Besiddelse af Kjønsfriheden, eller om Bemægtigelsen indeholder et hensigtsmæssigt Middel til dens Indskrænkning.

Herefter blive endnu et Par Controverspuncter at betragte, i hvilke Tvivlen dog ikke saa meget dreier sig om Tilstedeværelsen af noget af hine Momenter, men med Hensyn til hvilke det bliver at undersøge, hvorvidt Forbrydelsen, skjøndt alle dens Reqvisita ere tilstede, enten aldeles bortfalder eller dog undergaaer en væsentlig Modification derved, at enten Qvindens Localfrihed, eller hendes Kjønsfrihed, eller begge Dele i Forhold til Gjerningsmanden er en retmæssig Indskrænkning undergivet.

Til en fuldstændig Indsigt i Bortførelsesforbrydelsens Væsen vil det efter Alt dette endnu være nødvendigt, ved denne, som ved andre Forbrydelser, nøie at bestemme, hvad der udkræves, for at Forbrydelsens Iværksættelse kan ansees begyndt, og hvad der udfordres, for at den kan ansees tilendebragt. Efter Besvarelsen af de herhen hørende Spørgsmaal staaer da kun Undersøgelsen om Forbrydelsens Paatale og Straf tilbage.

§. 4.

Om Bortførelsen forudsætter nogen bestemt Alder hos Gjerningsmanden eller den Bortførte.

Da Bortførelsen enten skeer for Egteskabs eller Samleies Skyld, er det indlysende, at denne Forbrydelse hverken kan begaaes af eller mod Personer, der ei ere i Besiddelse af Kjønsegenskaberne. Det er derfor nu vor Opgave at undersøge, hvorvidt deres Tilstedeværelse er afhængig af en vis Alders Opnaaelse; hvorved vi dog foreløbig maa gjentage, hvad vi alt ovenfor (p. 267) have bemærket, at vi ved Kjønsegenskaberne ingenlunde blot forstaae de Kjønsforskjellen hos Individerne begrundende physiske Egenskaber. Ligesom nemlig disse selv ei indskrænke sig til de i strengeste Forstand saakaldte Kjønsdele, men strække sig til Legemets Organisme i det Hele, saaledes er den hele Kjønsforskjel ligesaa væsentlig grundet paa intellectuelle og moralske Forskjelligheder i Mandens og Qvindens Natur som paa hine.

At det nyfødte Barn mangler disse Egenskaber, er utvivlsomt. Det er i physisk, intellectuel og moralsk Henseende intet virkeligt men kun et muligt Individuum. Det mangler al Selvstændighed og dermed Betingelserne til at opfylde sin Bestemmelse: Artens Forplantning, Virken i et bestemt Kald og i en sædelig Tingenes Orden; først successivt gjennem en Række af physiske, intellectuelle og moralske Forandringer, frem-

kommer det selvstændige Individ, udrustet med alle de det efter dets Art tilkommende Egenskaber.

Denne Individets Udviklingsproces er saavel med Hensyn til mange andre Puncter i Retsvidenskaben som med Hensyn til den Forbrydelse, der er Gjenstand for nærværende Afhandling, af største Vigtighed.

Vi ville nu nærmere betragte de forskjellige Perioder, Individet gjennemløber for at naae fuldkommen individuel Selvstændighed, saavel fra Physiologiens og Psychologiens som fra Retsvidenskabens Standpunct*).

B a r n d o m s p e r i o d e n. Ved denne Periode forstaae vi ei blot den, der af Physiologerne i strengeste Forstand benævnes saaledes, og i hvilken det første Fundament for Individualiteten vindes, derved at Barnets umiddelbare Afhængighed af Moderen ophører, idet Tændernes Frembrud og en tilsvarende Udvikling af Fordøielsesredskaberne sætte det i Stand til at finde Næring i haardere Stoffer end Modermelken, idet det bliver i Stand til at staae og gaae og lidt efter lidt lærer at tale; det er ei blot denne Periode, der vedvarer til Tandvexlingen — omtrent det syvende Aar — vi indbefatte herunder, men ogsaa den efterfølgende indtil Pubertetsaarenes Begyndelse, de egentlige Drenge- og Pige-

*) Ved denne Udvikling i det Hele have vi benyttet: M e n d e, Handbuch der gerichtlichen Medicin, 4 Th. passim; B u r d a ch, die Physiologie als Erfahrungswissenschaft, 3 Bd. p. 329 og 331; R o s e n k r a n z, Psychologie, p. 54 ff.

Aar. Den physiske Udvikling gaaer i denne Periode navnlig ud paa at forberede Kjønsudviklingen, idet den allerede existerende Forskjel mellem begge Kjøn væsentlig udpræger sig i Legemets Dannelse i det Hele, for at denne, naar Udviklingen af Kjønsdelene indtræder, ei skal modsætte samme nogen Hindring, medens de Forandringer, der foregaae med Kjønsdelene selv, ere i og for sig ubetydelige, egentlig kun forberedende, og ei forbundne ved nogen Opvaagnen af Driften. Ogsaa i intellectuel og moralsk Henseende er dette en Forberedelsesperiode. Barnet er i begge Henseender kun receptivt; det er endnu udelukket saavel fra Erkjendelse som fra Moralitet. Det maa først forberedes ved Undervilsning og Tugt; Barnet kan lære, men ikke studere, det kan være lydigt, men ikke dydigt.

Omtrent med Pigens 12te og Drengens 14de Aar begynder den hidtil overveiende Receptivitet at gaae over til Spontaneitet.

Legemets Udvikling antager en anden Characteer end i den foregaaende Periode. Nu er det Forandringerne i Udviklingen af de enkelte Dele, ved hvilke Legemet faaer Fasthed og sin eiendommelige Kjønscharacteer, der først gaae for sig, hvorpaa Væxten da i Almindelighed endnu tager sit sidste Sving, før Udviklingen er aldeles fuldendt. Vi iagttage i denne Periode 2 Rækker af Forandringer i Legemet, den ene betræffende alle Legemets enkelte Dele med Undtagelse af Kjønsdelene, den anden disse selv, hvilke imidlertid staae i

den nøieste Overeensstemmelse og i den fuldkomneste Vexelvirkning med hinanden. Derfor er og den fuldendte physiske Kjønsforskjellighed, og den fuldkomne Kjønsmodenhed kun et Resultat af begge Rækkers fuldkomne Udvikling.

Vel pleier man at sætte Kjønsmodenheden i Tilstedeværelsen af Avlekraften; altsaa tidligere, end vi her have antaget; thi med Sæddannelsen (hos Mandfolk) og Menstruationens Indtræden (hos Fruentimmer) er allerede Forplantningens Mulighed givet. Men tidlig Forplantning standser Legemets Væxt og nedbryder Sundheden; ved sin første Indtræden har Avlekraften endnu ikke sin fulde Energie; Frugtbarheden bliver derfor mindre, og Kraften udslukkes tidligere; Fosteret bliver svagt. — Evnen maa en Tid lang bestaae uden at udøves, for at den fuldkomment kan uddanne sig. Den virkelige Kjønsmodenhed kan først da siges at være indtraadt, naar Avlingens Functioner uden Skade for Individets Sundhed kunne fuldbyrdes saaledes, at dens Resultat kan blive et kraftigt, Arten fuldkomment repræsenterende Foster. Qvinden maa derfor, naar hun virkelig skal kunne siges moden, ei blot uden Skade kunne taale Samleiet, men tillige have den fornødne Kraft til at udholde Svangerskabets og — naturligviis afseet fra alle sygelige Abnormiteter — Nedkomstens Besværligheder, samt til at opamme Barnet. Overhoved maae hos begge Kjøn samtlige Legemets Dele være fuldkomment udviklede, Individerne maae være

udvoxne. Vi maae derfor høiligen bifalde, at nogle Physiologer skjelne mellem Pubertet og Nubilitet*).

I intellectuel Henseende iagttage vi en lignende Udvikling hos Individet. Der indtræder en Periode, i hvilken Individet afgjort ikke længer er Barn og begynder at udvikle sig til Modenhed; i hvilken det begynder, ei længere blot med Flid at modtage Underviisning, men ogsaa selv at interessere sig for Ideer; i hvilken det allerede kan stræbe efter Dannelse; i hvilken alle Sjælesevner stykkeviis og uden bestemt Orden hurtigere eller langsommere udvikle sig, og i hvilken ogsaa alle de Kræfter, som nogensinde skulle blive Individets Eiendom, maae begynde at spire frem.

*) Cfr. Mende, Handbuch der gerichtlichen Medicin, Th. 4 passim, og Burdach, die Physiologie als Erfahrungswissenschaft p. 329 og 331. Denne Forfatter ansætter Pubertetens Indtræden i Almindelighed hos Mandfolk mellem det 16de og 18de Aar, hos Fruentimmer mellem det 14de og 16de. Nubiliteten antager han at indtræde hos Mandfolk i Almindelighed i det 24de Aar, hos Fruentimmer i det 20de; hvorved det dog maa bemærkes, at han ved Fastsættelsen af denne Alderstermin tillige tager Hensyn til Sjælens Modenhed, hvilken han sætter et Aar efter at Individet er udvoxet. Mende derimod, der ei følger Burdachs Terminologie, men ved Pubertet forstaaer den fuldkomne Modenhed, antager en tidligere Aldersgrændse som almindelig, nemlig hos Mandfolk det 20de og hos Fruentimmer det 18de Aar. I vort nordligere Clima turde disse Terminer maaskee indtræde noget sildigere.

Med Hensyn til det Moralske gaaer det ligedan. Den Lov for sine Handlinger, Barnet forhen kun kjendte som sine Forældres Villie, opdager det lidt efter lidt i sin egen Bevidsthed; men ogsaa her skeer Udviklingen stykkeviis, de moralske Forestillinger opstaae ikke alle paa een Gang; de ere i Begyndelsen ubestemte, forvirrede, ufuldstændige, men lidt efter lidt tage de til i Bestemthed, Klarhed og Fuldstændighed. Saaledes finde vi da, omtrent paa samme Tid som Legemets Udvikling er tilendebragt, Individet ligeledes fuldstændigt udviklet i intellectuel og moralsk Henseende, Individualiteten er ogsaa i disse Retninger fuldkommen udpræget; det er selvstændigt, er hvad det kan blive, og kan nu indtage sin Plads i Verden og virke for sit Kald.

Parallelen med den physiske Udvikling lader sig endnu nærmere gjennemføre. I Barndomsperioden ere Opdragelsen og Underviisningen nærmest rettede hen paa at tilveiebringe et almindeligt Grundlag, og den er ei væsentlig forskjellig hos Drenge og Piger; Forskjellen støtter sig desuden ikke saa meget paa, hvad der for Øieblikket i og for sig kunde være skikket til at fremme den for deres Alder passende Udvikling, som paa Hensynet til deres fremtidige Bestemmelse. Begges Udvikling er væsentlig en almindelig menneskelig. Men saasnart Barndomsalderen er tilbagelagt, iagttage vi en dobbelt Udviklingsrække, een af de Egenskaber, der kunne siges fortrinsviis at være almindelig menneskelige, een af dem, som især begrunde Forskjellen mellem Mand og

Qvinde, og denne sidste er netop den meest iøinefaldende, skjøndt derfor ingenlunde vigtigere end hiin. Ynglingen beskjeftiger sig bestandig i sin Phantasie med de universelle Interesser, maaler Verden efter sit Ideal, og udkaster Planer til at reformere den; Pigen er beskjeftiget med sig selv som tilkommende Huusmoder. Ærens Følelse udvikler sig hos dem Begge, men paa forskjellig Maade; hos ham concentrerer den sig i Følelsen for uplettet Redelighed, hos hende for uplettet Kydskhed. Men begge Rækker ere, skjøndt de danne et Modsætningsforhold, ei absolut forskjellige, der er Intet almeenmenneskeligt i Individet, der ei paa en bestemt Maade er modificeret ved det Kjøn, hvortil han henhører, Intet for hans Kjøn Eiendommeligt der ei indeholder det Almeenmenneskelige. Begge Rækker staae ogsaa i den nøieste Vexelvirkning med hinanden; den enes fuldkomne Udvikling er ei mulig uden den andens.

Ogsaa her iagttage vi et Tidspunct, i hvilket Udviklingen er skredet saavidt frem, at alle Sjelens Evner — naturligviis abstraheret fra mulige Abnormiteter — allerede ere tilstede hos Individet, og at man ei kan frakjende det en vis Selvstændighed, men i hvilken Udviklingen dog endnu ei kan siges at være aldeles tilendebragt, fordi den endnu mangler Harmonie, ligesom den endnu i Særdeleshed saavel i det Enkelte som i det Hele taget ei har consolideret sig. Individet mangler da endnu til fuldkommen Selvstændighed: Fasthed, og

vi kunne derfor ogsaa her skjelne mellem en ufuldkommen og en fuldkommen Modenhed.

I juridisk Henseende ere disse forskjellige Stadier af væsentlig Betydning. Barnets fuldkomne Mangel af Selvstændighed, og navnlig af den moralske, underkaster det med Rette Fædrenemagten eller i dennes Sted det egentlige Værgemaal; ja dette er ikke blot Noget, det er pligtigt at taale, men det undergives meget mere en saadan Myndighed paa Grund af dets egen Ret. Barnets hjælpeløse Forfatning, dets Trang til at opfostres og opdrages til en saadan Modenhed, hvoraf dets fuldkomne Retshabilitet er betinget, i Forbindelse med den uomtvistelig allerede tilstedeværende almindelige Menneskeret, give det, saafremt det er Medlem af et retligt Samfund, en Ret mod dette til at erholde den fornødne Underholdning og Opdragelse. Staten, mod hvem, under Forudsætning af dens Tilværelse, denne Ret saaledes haves, erkjender imidlertid med Føie Gyldigheden af de foruden den bestaaende objective sædelige Forhold, og betragter derfor, naar Barnet har Forældre, der ere i Stand til at opholde og opdrage det, disse som nærmest berettigede og forpligtede til positivt at virke til hiin Udvikling; i Mangel af Forældre maa den overdrage enkelte Borgere (Værger) dette Hverv; og iøvrigt bliver det alle Borgeres Pligt ei at indvirke paa Barnet paa nogen Maade, der kunde være til Hinder for dets normale Udvikling. Den blot begyndende Udvikling til Selvstændighed kan, deels paa Grund af at de moralske

oner og Begreber, udvikle sig stykkeviis og altsaa een-
digt, deels fordi den opvaagnende moralske Frihed ofte
mange Maader bindes ved sygelige Affectationer, ei
øre nogen Forandring heri. Derimod maa Fædrene-
agten og det egentlige Værgemaal allerede ophøre med
en ufuldkomne Modenheds Indtræden. Man kan da
i frakjende Individet Evnen til at skjelne mellem Godt
og Ondt, Ret og Uret, Skadeligt og Gavnligt, og det
er derfor uretfærdigt aldeles at undergive den, der er i
Stand til at fælde en rigtig Dom over sine Handlinger,
Andres Vilkaarlighed og berøve ham den naturlige Fri-
hed til selv at bestemme sig. Men paa den anden Side
bør han, da han endnu mangler den almindelige Fasthed
og dermed fuldkommen Selvstændighed, ei heller have
den fulde Frihed eller den dermed følgende Ansvarlighed.
Det er Ret, at han endnu underkastes et Tilsyn, enten
af de Samme, hvis uindskrænkede Raadighed han forhen
var undergivet, eller, efter Omstændighederne, af andre
dertil qvalificerede Personer. Hvorledes dette Tilsyn
nærmere bør være anordnet, hører det ei herhen videre
at udvikle; kun maa det være baseret paa den Erkjen-
delse, at det nu er Personen selv der skal handle, og at
Andre vel skulle sættes i Stand til at forhindre Mis-
brug af de ham tilkommende Rettigheder, men ei i noget
Tilfælde til — uden dertil af ham at være befuldmæg-
tigede — at handle paa hans Vegne, eller til at tvinge
ham til nogen bestemt Brug af sine Rettigheder. Det
er saaledes fuldkomment grundet i Forholdenes Natur,

vi kunne derfor ogsaa her skjelne mellem en ufuldkommen og en fuldkommen Modenhed.

I juridisk Henseende ere disse forskjellige Stadier af væsentlig Betydning. Barnets fuldkomne Mangel af Selvstændighed, og navnlig af den moralske, underkaster det med Rette Fædrenemagten eller i dennes Sted det egentlige Værgemaal; ja dette er ikke blot Noget, det er pligtigt at taale, men det undergives meget mere en saadan Myndighed paa Grund af dets egen Ret. Barnets hjælpeløse Forfatning, dets Trang til at opfostres og opdrages til en saadan Modenhed, hvoraf dets fuldkomne Retshabilitet er betinget, i Forbindelse med den uomtvistelig allerede tilstedeværende almindelige Menneskeret, give det, saafremt det er Medlem af et retligt Samfund, en Ret mod dette til at erholde den fornødne Underholdning og Opdragelse. Staten, mod hvem, under Forudsætning af dens Tilværelse, denne Ret saaledes haves, erkjender imidlertid med Føie Gyldigheden af de foruden den bestaaende objective sædelige Forhold, og betragter derfor, naar Barnet har Forældre, der ere i Stand til at opholde og opdrage det, disse som nærmest berettigede og forpligtede til positivt at virke til hiin Udvikling; i Mangel af Forældre maa den overdrage enkelte Borgere (Værger) dette Hverv; og iøvrigt bliver det alle Borgeres Pligt ei at indvirke paa Barnet paa nogen Maade, der kunde være til Hinder for dets normale Udvikling. Den blot begyndende Udvikling til Selvstændighed kan, deels paa Grund af at de moralske

Evner og Begreber, udvikle sig stykkeviis og altsaa eensidigt, deels fordi den opvaagnende moralske Frihed ofte i mange Maader bindes ved sygelige Affectationer, ei gjøre nogen Forandring heri. Derimod maa Fædrenemagten og det egentlige Værgemaal allerede ophøre med den ufuldkomne Modenheds Indtræden. Man kan da ei frakjende Individet Evnen til at skjelne mellem Godt og Ondt, Ret og Uret, Skadeligt og Gavnligt, og det er derfor uretfærdigt aldeles at undergive den, der er i Stand til at fælde en rigtig Dom over sine Handlinger, Andres Vilkaarlighed og berøve ham den naturlige Frihed til selv at bestemme sig. Men paa den anden Side bør han, da han endnu mangler den almindelige Fasthed og dermed fuldkommen Selvstændighed, ei heller have den fulde Frihed eller den dermed følgende Ansvarlighed. Det er Ret, at han endnu underkastes et Tilsyn, enten af de Samme, hvis uindskrænkede Raadighed han forhen var undergivet, eller, efter Omstændighederne, af andre dertil qvalificerede Personer. Hvorledes dette Tilsyn nærmere bør være anordnet, hører det ei herhen videre at udvikle; kun maa det være baseret paa den Erkjendelse, at det nu er Personen selv der skal handle, og at Andre vel skulle sættes i Stand til at forhindre Misbrug af de ham tilkommende Rettigheder, men ei i noget Tilfælde til — uden dertil af ham at være befuldmægtigede — at handle paa hans Vegne, eller til at tvinge ham til nogen bestemt Brug af sine Rettigheder. Det er saaledes fuldkomment grundet i Forholdenes Natur,

naar de positive Love lade en saakaldet Mindreaarigheds-periode indtræde efter Umyndighedens Ophør *).

Efter denne Fremstilling af Menneskets Udvikling til Modenhed i Almindelighed og Kjønsmodenhed i Særdeleshed, skulle vi nu nærmere betragte de to Spørgsmaal, vi i Begyndelsen af denne §. have fremsat.

*) Derimod er det neppe tilstrækkelig begrundet, naar vor Lovgivning i denne Henseende gjør Forskjel med Hensyn til Raadigheden over Personen og Formuen. Før den fuldkomne Modenheds Indtræden burde Ingen i nogen Henseende aldeles være sin egen Herre. Ei heller kan det billiges, at Piger, uden Hensyn til Alderen, mangle al Raadighed over deres Gods, hvorimod det vel turde være overeensstemmende med den qvindelige Naturs Eiendommelighed, ikke at tilstaae dem en ligesaa uindskrænket Raadighed over deres Person og Formue som Mændene; fuldkommen Selvstændighed opnaaer Qvinden først i Ægteskabet; dette er hendes Emancipation. Det i Texten Anførte synes ligeledes tilstrækkeligt til at godtgjøre, at den criminelle Lavalder ei burde indtræde saa tidligt, som det endnu almindeligt, og navnlig hos os er fastsat. Den fulde criminelle Tilregnelighed burde vistnok ikke ubetinget indtræde før den fuldkomne Modenheds Periode. Vi indrømme iøvrigt, at det Ovenanførte ikke er tilstrækkeligt til Besvarelsen af de forskjellige ei lidet vanskelige Spørgsmaal om Kjønnets og Alderens Indflydelse paa den criminelle Tilregnelighed, men troe derhos, at det tilfulde viser Ønskeligheden af en saavel med Sagens Natur som indbyrdes mere overeensstemmende Fastsættelse af Altersterminerne saavel i civil som især i criminel Henseende.

nemlig hvorvidt Manden maa være udviklet, for at kunne gjøre sig skyldig i Bortførelsesforbrydelsen, og ligeledes, hvorvidt Qvinden i denne Henseende maa være kommet, for at denne Forbrydelse kan begaaes mod hende.

Vi betragte nu det første af hine Spørgsmaal.

Da Bortførelsen er en Forbrydelse mod Qvindens Kjønsfrihed, og det altsaa ved Spørgsmaalet om Bortførelsens Mulighed alene kommer an paa om Betingelserne for at hiin Ret kan krænkes, ere tilstede, kunde det, da det er afgjort, at enkelte Sexualfunctioner kunne udøves af Personer, der endnu ikke have naaet Puberteten, og at navnlig Mandspersoner, der ikke ere altfor langt borte fra denne, kunne perficere Alt, hvad der udfordres til et Samleie, med Undtagelse af emissio seminis, synes, at blot en saadan Grad af Udvikling, og ikke Pubertet, maatte fordres af den, der skulde kunne ansees skyldig i Bortførelse. Herved maa dog for det Første bemærkes, at Bortførelsens Forbrydelse, naar det af Mandspersonens hele ydre Habitus var klart, at han endnu ikke havde naaet Puberteten, allerede af den Grund ikke kunde antages, at den af en saadan Person iværksatte Bemægtigelse ikke kan ansees som noget i Almindelighed hensigtsmæssigt Middel til at bevæge Qvinden enten til Samleie eller til Ægteskab. Er Pubertetens Mangel ikke iøinefaldende, da bortfalder vel hiin Grund til at nægte Bortførelsesbegrebets An-

vendelse, men vi tvivle desuagtet høiligen paa, at noget andet Resultat kan antages.

Det er Samleiets Betydning, at være **Forplantning af Arten***); derved bliver det, navnlig for Qvinden, den betydningsfuldeste Handling, og derfor indeholder Tvangen dertil — endog aldeles afseet fra dets mulige Følger — en saa enorm Retskrænkelse. Denne Betydning mangler det af en Umoden celebrerede Samleie; det er derfor intet sandt Samleie, og den Umodne, der tiltvinger sig det, gjør sig skyldig i en grov og høist krænkende Fornærmelse, men ikke i Voldtægt, vel i en Krænkelse af Kjønsfriheden, men ei af dennes fornemste Yttring, der netop har hiin betydningsfulde Act til Gjenstand og mod hvilken Bortførelses-Forbrydelsen strider. En saadan Handling kan ikke sammenlignes med et virkeligt Samleie, der ikke har havt Besvangrelse til Følge, eller endog blot med et Forsøg, ved hvilket coitus blev afbrudt, før det kom til emissio seminis. I begge disse Tilfælde kan det, der blev fore-

*) Samleiet er vel ikke blot at betragte som Artens Forplantning, men tillige som den inderligste Kjærligheds og Fortroligheds Act, det er begge Dele i uadskillelig Forening; og just fordi det er Forplantning, maa det være Kjærligheden forbeholdt. Var Samleiet kun en for Legemets Sundhed gavnlig Tilfredsstillelse af en Drift, kunde det ei indsees, hvorfor det ei retteligen kan fuldbyrdes af enhver Mand med enhver Qvinde i Fleng; Moralen kunde da kun byde Maadehold i Nydelsen.

taget, skjøndt det deels blev uden Virkning, deels ikke blev ført til Ende, ei henføres under noget andet Begreb end Forplantningens. Det er en væsentlig Forskjel, om Noget aldeles ikke kan henføres under et vist Begreb, eller om det kun er en uadæqvat Manifestation af det.

Af den samme Grund, hvortil endnu kommer en tilsvarende intellectuel og moralsk Udygtighed, kan, om endog den kirkelige eller borgerlige Form er tilstede, et virkeligt Ægteskab ei indgaaes af en umoden Mandsperson. Hvad der i saadant Øiemed maatte være foretaget, vilde i juridisk Henseende være en Nullitet.

Af det Anførte synes det os at fremgaae, at en af en umoden Mandsperson foretagen Bemægtigelse af en Qvinde, der er skeet i den Hensigt derved at formaae hende til et Qvasi-Samleie eller Qvasi-Ægteskab, har en fra Bortførelsen væsentlig forskjellig Tendents, altsaa ikke er Bortførelse; men det forstaaer sig af sig selv, at Handlingen gaaer over til Bortførelse, naar Qvinden bliver i Mandens Magt, indtil han har naaet Pubertetet. Thi da den, der blot har naaet denne Grad af Udvikling, saavel kan celebrere et virkeligt Samleie, som indgaae et virkeligt Ægteskab, kan det ei betvivles, at Bortførelsens Begreb hos Gjerningsmanden kun forudsætter Pubertet og ikke Nubilitet.

Vi gaae nu over til det andet Spørgsmaal: hvilken Grad af Udvikling, Qvinden maa have naaet, for at være Gjenstand for Bortførelse. Det er i denne Henseende af den forudskikkede Fremstilling klart, at man

ingenlunde, som mange Criminalister have meent, kan antage at denne Forbrydelse kan begaaes mod Børn, da disse, som de overhoved i Almindelighed ikke kunne siges at være frie, i Særdeleshed ikke kunne siges at være i Besiddelse af en Frihed til at disponere over Egenskaber, der endnu ikke ere tilstede hos dem. Bemægtigelsen af Børn i den umiddelbare Hensigt at misbruge dem til Utugt (om umiddelbart efter Bemægtigelsen at ægte dem, kan der naturligviis ikke være Tale), maa betragtes fra et eiendommeligt Synspunct. Den Erkjendelse, at Barnet vel er Retssubject, da det er i Besiddelse af Retsdygtighedens almindelige Fundament: menneskelig Natur, men at denne endnu kun uudviklet er tilstede, medfører det Særegne i Barnets retlige Forfatning, at der i Stedet for de Rettigheder, som det af Mangel paa Modenhed endnu ikke kan have, træder en Ret til Sikkerhed mod de Handlinger, ved hvilke det ganske eller tildeels vilde blive sat ud af Stand til at opnaae hiin Udvikling. At Barnet muligen har samtykket i slige Handlinger, er aldeles ligegyldigt; thi Barnet er ikke i Stand til at give noget virkeligt Samtykke, da det ei kjender dets Indhold. En saadan Handling strider derfor ligefuldt mod dets egen Ret, og ei blot mod de Personers, hvis Myndighed det er undergivet. Blandt de Forbrydelser, der kunne begaaes mod Børn, hører aabenbart deres Misbrug til Utugt til de allergroveste, paa Grund af dens fordærvelige Virkninger for Børnenes physiske, intellectuelle og mo-

ralske Udvikling. At Barnet mulig allerede i Forveien er fordærvet, forandrer ikke Hovedsynspunetet; ethvert Barn maa nemlig betragtes som forbederligt, og vel at mærke, ei som den voxne Synder ved Omvendelse, men ved hensigtsmæssig Veiledning. Den, der misbruger et allerede fordærvet Barn, fortsætter det allerede begyndte Værk, og bliver selv skyldig i samme Forbrydelse, skjøndt i noget ringere Grad, end om det i Forveien havde været ufordærvet. Et lignende Synspunet maa og gjælde for det Tilfælde, Henke har udhævet*), i hvilket Ransmanden antages blot foreløbig at have bemægtiget sig Barnet, for senere, naar det er blevet mandbart, at forføre det, og, vi tilføie, ogsaa for det, hvor En har bemægtiget sig et Barn, for ved den Magt, han derved vil være i Stand til at erhverve sig over dets Gemyt, at sikkre sig dets Samtykke til Ægteskab i en modnere Alder. At intet af disse Tilfælde kan henføres under Bortførelsens Forbrydelse, følger allerede deraf, at i dem begge Bemægtigelsen selv ei vil indeholde Motivet for den Bortrøvede til at føie sig i Ransmandens Villie, men kun blive det Middel, hvorved han vil sættes i Stand til paa anden Maade at bestemme den Paagjældendes Beslutning. For Øieblikket finder ingen Indskrænkning i Kjønsfriheden Sted; om en saadan senere vil indtræde, beroer paa Omstændigheder, der ere Rovet aldeles uvedkommende. Begge disse Tilfælde adskille sig derved fra det foregaaende, at der her ei fore-

*) Handbuch, 2, p. 174.

tages nogen for den physiske Udvikling farlig Handling, ligesom de ei heller indeholde nogen Forbrydelse mod de intellectuelle Kræfter; men de frembyde derhos en væsentlig Overeensstemmelse. I det første af disse 2 Tilfælde, det hvor En har bemægtiget sig et Pigebarn, for senere at forføre hende, er en Handling, der paa den meest forstyrrende Maade indvirker paa Barnets moralske Udvikling. Børn kunne vel, som vi ovenfor have bemærket, ei være dydige, og man kan in specie ei tillægge dem Kydskhedens Dyd. Endnu ubekjendte med Kjønsdriftens Sollicitationer, som uden Forestilling om dens Formaal, kunne de naturligviis ei være i Besiddelse af det først ved Sollicitationernes Tilstedeværelse tænkelige dydige Sindelag. Der er saaledes vel ingen Dyd, der hos dem kan undergraves; men receptive som de ere for de Voxnes Paavirkning, kunne de forberedes til fremtidig Dyd eller Last. Det er ei vanskeligt for den, der har et Barn i sin Magt at fordærve det, f. Ex. ved at fremskynde Kjønsdriftens Opvaagnen før Tiden, ved at bibringe det urigtige Forestillinger om dens Betydning og om hvad der med Hensyn til dens Tilfredsstillelse er Ret eller Uret, eller og blot ved at give de i Begyndelsen altid uklare og forvirrede Forestillinger herom en skjæv Retning. Fra denne Side maa den af Henke anførte Forbrydelse betragtes, nemlig som et Forsøg til at fordærve Barnet. I det andet Tilfælde er det vel ei Gjerningsmandens Hensigt at fordærve Pigen i dette Ords almindelige Betydning. Han

vil tvertimod i Almindelighed søge at opdrage hende til en vis Art af Kydskhed — som man er altfor tilbøielig til at ansee for denne Dyds Sum —, han vil drage Omsorg for, at hun ei underkastes den sandselige Lysts Herredømme. Men, hvad han ligeledes vil sørge for, er at hun aldrig — i det Mindste ei før det er for silde — kommer til den rette Indsigt af denne Drifts Betydning; han vil klogeligen vide at benytte den hengivne og tillidsfulde Velvillie, unge Piger pleie at føle for deres Lærere og Opdragere, naar disse behandle dem vel, og hvilken de saa let af Mangel paa Erfaring identificere med den opvaagnende Kjønsdrifts dunkle Anelser og uforstaaede Fornemmelser; ja om han endog blot sørger for, at Pigen ei kommer til Klarhed om deres Betydning og over deres Sammenhæng med hendes Bestemmelse, vil han bevirke, at hun aldrig kommer til tydelig Bevidsthed om sin Ret til frit at vælge sin Ægtefælle. Begge disse Tilfælde have saaledes det tilfælles, at de ei gaae ud paa en Indskrænkning af en allerede existerende Kjønsfrihed, men paa at forhindre, at Qvinden nogensinde skal komme i Besiddelse af denne hende som Qvinde tilkommende Frihed. Men ei nok, at de blive at henføre under det samme almindelige Begreb, Graden af deres Strafværdighed er ei heller saa særdeles forskjellig. Man kan ei sige den, som bemægtiger sig en Qvinde, for paa den angivne Maade at opdrage hende til sin Ægtefælle, aldeles fri for at fordærve hende. Et Ægteskab med en Person, man ikke elsker, er ingen sædelig

Forbindelse. Følgerne for Qvinden ere i Almindelighed og høist fordærvelige: hun bedrages ei alene for den Lykke hun muligen kunde have fundet i et Ægteskab, stiftet efter et virkelig frit Valg, men hendes Ægteskab vil og i Almindelighed blive ulykkeligt, og hendes Velfærd saaledes ei mindre forspildes, end ved Tabet af Kjønsæren. Ogsaa vil Forskjellen mellem Forbrydernes subjective Skyld i Almindelighed ved nærmere Randsagning ei findes mærkelig, da det ei let kan tænkes, at Nogen skulde bemægtige sig et Barn, for senere at ægte det, uden af extraordinære og navnlig nederdrægtige Motiver.

Paa Grund af Individernes gradvise Udvikling kunde det vel synes, som om det angivne Synspunct maatte blive mindre anvendeligt, jo mere Pigen nærmede sig Puberteten. De samtidigt med den begyndende Kjønsudvikling opvaagnende Forestillinger om dens Betydning, kunne imidlertid paa Grund af deres Mangel paa Klarhed ei medføre nogen væsentlig Forandring, naar der er Spørgsmaal om, hvorvidt der kan tillægges dem nogen selvstændig Kraft til at modstaae Andres fordærvelige Paavirkning; tvertimod ville netop den vaagnende Drifts uvante Sollicitationer understøtte Forbryderen, saa at vi maae holde for, at hiint Synspunct bliver anvendeligt paa alle dem, der ei have naaet Puberteten. Dog forstaaer det sig af sig selv, at der, hvor Nogen havde bemægtiget sig en umoden Pige, umiddelbart i den Hensigt at misbruge hende til Utugt, ved Bestemmelsen af Straffens Grad maatte

tages Hensyn til den mulig mindre Grad af Farlighed, det tilsigtede Samleie paa Grund af hendes videre fremskredne Udvikling maatte antages at have for hendes Sundhed, ligesom det og paa lignende Maade maatte komme i Betragtning, at hun var Puberteten saa nær, at Forestillingerne om Kjønsforholdene allerede kunde antages at afgive nogen, om og kun en ringe Modvirkning mod fordærvelig Paavirkning udenfra. Hovedsynspunctet maa imidlertid — ligesom Individet, den gradvise Udvikling uagtet, i hele denne Tid vedbliver at være Fædrenemagten og det egentlige Værgemaal undergivet — vedblive at være det samme, indtil Puberteten er indtraadt.

Før samtlige Kjønsegenskaber virkelig ere tilstede, før Pubertetens, eller, hvad der er det Samme, før Mindreaarighedens Indtræden, kan der ei være Tale om Bortførelse; men fra dette Tidspunct maa sikkert og dens Mulighed indrømmes. Alle de physiske og moralske Egenskaber, der ere Kjønsfrihedens Objecter, ere da ikke alene tilstede hos Qvinden, men hun er — som overhoved den Mindreaarige selv er i sine Rettigheders Besiddelse og selv udøver dem, blot at han heri er et Tilsyn undergivet — ogsaa virkelig i Besiddelse af dem, og dermed og af Friheden til at disponere over den. Enhver moden Qvinde har — abstraheret fra mulige i den foregaaende Udvikling begrundede Abnormiteter — efter Erfaringens Vidnesbyrd allerede en bestemt Forestilling om, at Kjønsforskjellen mellem Qvinde og Mand

ei blot bestaaer i enkelte uvæsentlige Forskjelligheder, men vedrører begges hele legemlige og sjælelige Constitution, og derfor anviser enhver sin afgrændsede Virkekreds, en bestemt Følelse om den qvindelige Ære og Vigtigheden af dens uplettede Vedligeholdelse; hun føler sig med eet Ord ei blot som Menneske, men som Qvinde. Derfor kan ogsaa den af en Mand iværksatte Bemægtigelse hos hende virke paa den ovenfor udviklede Maade som en virkelig Indskrænkning i Kjønsfriheden.

Men ligesom der paa Grund af det Ufuldstændige i Børns Retshabilitet i Stedet for de det fuldkomment udviklede Individ tilkommende Rettigheder, som disse endnu mangle, træder en Ret til Sikkerhed mod alle de Paavirkninger, der virke forstyrrende paa den normale, physiske, intellectuelle og moralske Udvikling, hvoraf den fuldkomne Retshabilitet er betinget, saaledes kan ei heller den i Mangelen af Fasthed grundede Indskrænkning i Habiliteten være uden en tilsvarende Virkning. Saalænge Individet paa Grund af almindelige i den menneskelige Natur grundede Aarsager, uagtet man iøvrigt ei kan frakjende det Evne til at skjelne mellem Godt og Ondt, Ret og Uret, Skadeligt og Uskadeligt, ei besidder en saadan Grad af Fasthed til at modstaae skadelig Paavirkning, at det kan anbetroes det aldeles selvstændigt at paadrage sig retsgyldige Forpligtelser, saalænge de af det begaaede Lovovertrædelser af samme Grund ei fuldkomment kunne tilregnes det: saalænge maa det og have en Ret til at sikkres mod dem, der ville benytte sig af

hiin Mangel paa Fasthed til at forlede det til Handlinger, der ere fordærlige for Sjæl og Legeme, for dets timelige og evige Velfærd. Derfor er Anvendelsen af Forførelseskunster mod Mindreaarige for at bevæge dem til at give deres Samtykke til en vis bestemt Handling, de ei kunde eller burde ville, identisk med compulsiv Tvang. Den Mindreaarige var først ei villig, men blev bragt til at give sit Samtykke ved Anvendelsen af Midler, som han, efter sit Udviklingstrin, endnu ei antages at have den fornødne Kraft til at modstaae; den Handling, hvortil han blev forført, var saaledes ikke fri, det var en uvillig Handling (actio invita). Den fortsatte, planmæssige Anvendelse af Forførelseskunster ikke til en enkelt Handling, men til Laster og Forbrydelser overhoved, eller til en bestemt Art af Forbrydelser eller en enkelt Last, bliver af den samme Grund at betragte fra et lignende Synspunct som Børns Fordærvelse; dog bliver Strafbarhedens Grad her ringere, da de Mindreaarige dog ei mangle al Evne til Modstand eller al Tilregnelighed. Derimod kan, da det Ufuldstændige i de Mindreaariges Retshabilitet ei er grundet i Mangelen af Evne til at skjelne mellem Godt og Ondt, Ret og Uret, det alene, at Nogen hos en Mindreaarig først har fremkaldt Forsættet til en syndig eller strafværdig Handling, ei medføre hiint Synspuncts Indtræden; men en saadan Handling bliver kun strafværdig i Medfør af Reglerne om den psychologiske Aarsags Strafbarhed, altsaa kun, forsaavidt det var en

virkelig Forbrydelse, hvortil han bevægede den Mindre-
aarige; og hans Skyld bliver da ei at betragte som en
Brøde mod den Mindreaarige, men som en Deelagtig-
hed i den Forbrydelse, hvortil han bevægede denne.

De her udviklede Sætninger ere af særdeles Betyd-
ning med Hensyn til den Forbrydelse, hvorom vi her
handle. Af dem følger det nemlig deels at Handlinger,
som udøvede mod myndige Qvinder utvivlsomt vilde
constituere en Bortførelse, i mange Tilfælde antage en
anden Characteer, deels at paa den anden Side Hand-
linger, som ellers ei vilde blive at henføre under Begre-
bet, naar de ere udøvede mod Mindreaarige, consti-
tuere en Bortførelse.

Hvad nu det første Punct angaaer, saa maae vi
tilbagekalde i Erindringen, at den Bemægtigelse, ved
hvilken Bortførelsen iværksættes, ingenlunde indeholder
nogen uimodstaaelig Tvang, men at den meget mere i
de fleste Tilfælde maa tænkes understøttet af andre
Midler, der dog ei heller indeholde saadan Tvang eller i
og for sig constituere særegne Forbrydelser, af Bønner,
Overtalelser, med eet Ord, af Forførelseskunster. Men
anvendes disse i hine Tilfælde ei strafbare Midler mod
en mindreaarig Qvinde, da constituere de efter det nys-
anførte compulsiv Tvang, og har Nogen derved
søgt at bevæge hende til Samleie eller Ægteskab, bliver
der Spørgsmaal om Voldtægtsbegrebet eller det dermed
beslægtede Begreb af aftvunget Ægteskab. Derfor
bliver, naar Nogen havde bemægtiget sig en mindreaarig

vindes Person i den for Bortførelsen eiendommelige
hensigt og derhos anvendt hine Midler for at bevæge
ende til at være ham til Villie, dette Tilfælde ganske
t bedømme paa samme Maade, som om Trusler, Mis-
handlinger eller anden Vold havde været forbundne med
n mod en myndig Qvinde iværksat Bemægtigelse. Det
maatte nemlig da vel tages i Betragtning, om hine
utilladelige Midler, enten alene eller i Forbindelse med
Bemægtigelsen, maatte ansees som uimodstaaelig
Tvang o: en saadan Tvang, som, om den end ei er
absolut kun under Forudsætning af en usædvanlig
moralsk Kraft kan modstaaes. Da vilde Forbrydelsen
nemlig være Voldtægt eller direct Tvang til Ægteskab, der
endog saafremt hine Midler alene constituerede en uimod-
staaelig Tvang, vilde concurrere med den udøvede Fri-
hedsberøvelse. Vare imidlertid hine Midler ei af saa-
dan Beskaffenhed, at den udøvede Tvang maatte ansees
som uimodstaaelig, laae den udøvede Tvang væsentlig i
Bemægtigelsen, og vare hine Midler kun af underordnet
Betydning: da maatte en Bortførelse antages.

Vi maae endnu i denne Henseende tillade os føl-
gende Bemærkning. Vi have vel i det Foregaaende i
Almindelighed antaget, at den, der uden Anvendelse af
Forførelseskunster blot bevæger en mindreaarig Per-
son til en umoralsk eller forbrydersk Handling, ei begaaer
nogen Forbrydelse mod denne, men kun kan ansees som
psychologisk Aarsag, og ligeledes at enhver Qvinde, der
har naaet Puberteten, maa antages at være sig Kjøns-

forskjellen mellem Mand og Qvinde bevidst samt, saa fremt hun er ufordærvet, at have en tydelig Forestilling om den qvindelige Ære og Vigtigheden af at vedligeholde den uplettet. Men af denne almindelige Bevidsthed om Kjønsforskjellen følger ingenlunde, at hun skulde have nogen nærmere Kundskab om de enkelte Data, der begrunde Forskjelligheden og allermindst om Kjønsfunctionerne selv. Tvertimod ville ganske unge, skjøndt mandbare Qvinder, paa Grund af det Slør, en omhyggelig Opdragelse i Almindelighed af Grunde, der i det Mindste ei ligefrem kunne misbilliges, pleier at kaste over det Nærmere ved hine Forhold, saare ofte være aldeles uvidende herom; og det er ei sjeldent skeet, at slige unge Qvinder, uden at ane hvad der blev foretaget med dem, ere blevne misbrugte til Utugt*). I saadant et Tilfælde vilde Gjerningsmanden ingenlunde være at betragte som blot psychologisk Aarsag — og altsaa være straffri — men den begaaede Handling maatte ansees som en Voldtægtsforbrydelse**), og var en Be-

*) Cfr. Mende 4 Th. p. 477. Denne Forfatters Lære om Voldtægtsbegrebet fortjener overhoved Opmærksomhed.

**) Derved bliver Handlingen dog ei sat paa lige Fod med Samleie med en Umoden; thi denne Forbrydelses criminelle Indhold er, som vi ovenfor have bemærket, dens Farlighed for de Misbrugtes Sundhed, intellectuelle og moralske Kræfter, medens Kjønsfrihedens Krænkelse er Voldtægtsforbrydelsens specifike Moment. Samleie med en Umoden kan langt bedre sam-

mægtigelse af Qvindens Person gaaet i Forveien, vilde det deri indeholdte ulovlige Fangenskab eller Menneskerov concurrere med Voldtægtsforbrydelsen.

Det sees nu og, at en Bortførelse kan finde Sted, naar en mindreaarig Qvinde ved Forførelseskunster er blevet bevæget til at løbe bort med en Mand.

Heri indeholdes nemlig for det Første det Moment af Bortførelsesforbrydelsen, som vi savne naar fuldmyndige Qvinder ved Anvendelsen af saadanne Midler ere bragte til at følge, Localfrihedens Krænkelse. Dog maa det herved bemærkes, at det her, ligesaalidet som en hvilkensomhelst Trusel med et nok saa ubetydeligt Onde eller enhver ringe Voldsgjerning vilde medføre Antagelsen af en voldelig Bemægtigelse, ei er tilstrækkeligt, at overhoved Forførelseskunster ere blevne anvendte, men at de maae være anvendte i en saadan Grad, at en alvorlig Modstand derved kan antages overvunden.

Det indsees fremdeles, at denne saaledes iværksatte Frihedsberøvelse ei mindre egner sig til at indskrænke Kjønsfriheden, end den, hvori intet saadant (blot tilsyneladende frit) Samtykke er givet. Thi om end Gjerningsmanden ingenlunde er tilsinds at anvende nogen egentlig voldsom Tvang for at tilbageholde hende, naar

mentskilles med aftvungen unaturlig Vellyst end med Voldtægt.

Iøvrigt vil det sees af det Ovenstaaende, at vi henføre det saakaldte stuprum nec violentum nec voluntarium under Voldtægtsbegrebet.

hun senere maatte fortryde at have fulgt ham, saa gjæl-der her ikke blot hvad vi ovenfor med Hensyn til den ved Bedragerie iværksatte Bortførelse have anført, men det maa ogsaa vel bemærkes, deels, at Gjerningsmanden her kan anvende de samme Midler til at tilbageholde hende hos sig, som han anvendte for at bringe hende til at følge sig, deels, at det langt mindre staaer i den afhængige end i den uafhængige Qvindes Magt efter eget Tykke at vende tilbage til sit forrige Hjem, da det deels ei er afgjort, at hendes Forældre eller Curator atter ville modtage hende, og hun deels ei uden Grund kan befrygte saavel dette som en Gjenforening med dem.

Det er imidlertid langtfra, at ethvert Tilfælde, hvori Nogen i løsagtig eller paa Ægteskab rettet Hensigt har forført en mindreaarig Qvinde til at følge sig, constituerer en Bortførelse. Dertil udfordres, at hendes Kjønsfrihed maa lide en Indskrænkning derved, at hun har givet sig i Mandens Magt, og at Indskrænkningen af hiin Frihed netop væsentlig maa grunde sig paa hiin Omstændighed, og ei paa en enten ved andre Midler alene eller ved disse i Forbindelse med Bortbringelsen tilveiebragt uimodstaaelig Tvang. Hun maa altsaa ikke i Forveien have været villig til det attraaede Samleie eller Ægteskab, og ei heller ved uimodstaaelige Forførelseskunster være bevæget til at indvillige deri.

Hvad nu dette sidste angaaer, saa vil, da det næsten ei er tænkeligt, at Forførelseskunster slet ikke

skulde blive anvendte mod den Qvinde, som ei i Forveien var villig til den Handling, for hvis Skyld hun af Gjerningsmanden var bortbragt, jevnlig det Spørgsmaal opstaae, om Handlingen bliver at henføre under Bortførelsens eller Voldtægtsforbrydelsens Begreb. Dette Spørgsmaal bliver aldeles at besvare paa samme Maade, som i det ovenfor Pag. 320 og 321 omhandlede Tilfælde. Hvad derimod det første Punct angaaer, maae vi herom bemærke følgende.

Vi have sagt, at Qvinden ei allerede før Bortbringelsen maa være villig til at indrømme Gjerningsmanden det attraaede Samleie eller Ægteskab. Det er derfor nærmest saadanne Tilfælde, der ville frembyde Exempler paa en mod mindreaarige Qvinder tilsyneladende med deres frie Villie begaaet Bortførelse, hvor Manden enten har bortbragt hende i løsagtig Hensigt, men under det Foregivende at han agtede at ægte hende, eller hvor han har foregivet ved Bortbringelsen blot at ville tvinge de Vedkommende til at meddele deres Samtykke til Ægteskab, men desuagtet tilsigter at benytte den Magt, han ved at bringe hende til at løbe bort med sig har erhvervet, til, uden at saadant Samtykke er erholdt, at bevæge hende til Ægteskab. Det kan derimod ei være nogen Tvivl underkastet, at den, som for beqvemmere at kunne fortsætte en begyndt løsagtig Forbindelse, eller efter i Forveien hemmelig at have ægtet hende, overtaler en mindreaarig Qvinde til at løbe bort med sig, ei gjør sig skyldig i nogen Bortførelse. Et

heller finder denne Forbrydelse mere Sted, naar Gjerningsmanden før Bortbringelsen ved Forførelseskunster havde erhvervet Qvindens Samtykke til hine Handlinger, end om saadant var skeet efter Bortbringelsen. Dog trænger dette til nærmere at bestemmes. Dersom Qvinden efter at være løbet bort med Gjerningsmanden, fortrød sit givne Løfte om Ægteskab eller Samleie, saa sees det let, at hun nu vilde finde sin Kjønsfrihed indskrænket, ved at have ladet sig bevæge til at give sig i Mandens Magt. Havde da ei blot Bortbringelsen, men og hiint Samtykke været erhvervet ved Forførelseskunster, saa sees det let, at ikke blot Localfrihedens Krænkelse, men og den tilveiebragte Indskrænkning af Kjønsfriheden, som liggende i hans oprindelige Forsæt, bliver at tilregne Gjerningsmanden, enten som Attentat paa en Voldtægtsforbrydelse, eller — saafremt de anvendte Forførelseskunster ei vare saa betydelige, at de constituerede en i Almindelighed uimodstaaelig Tvang — som Bortførelse. Og havde det til Ægteskab eller Samleie i Forveien givne Samtykke været frit, saa vilde vel — saafremt Gjerningsmanden ikke desuagtet efter Omstændighederne maatte kunne indsee, at Qvinden efter al Sandsynlighed vilde fortryde det, før det kom til Udførelse — ikkun den ved Forførelseskunster bevirkede Indskrænkning i Localfriheden kunne tilregnes ham; men naar han, efter at hun havde tilbagetaget hiint foregaaende Samtykke, ved de omhandlede Kunster søgte at tilbageholde hende hos sig, vilde han derved gjøre sig

skyldig i Bortførelsens Forbrydelse. End ikke den Omstændighed, at Qvinden muligen allerede før hun løb bort med Manden, havde tilstedet ham Samleie, vil gjøre Bortførelsesbegrebet ubetinget uanvendeligt, naar det ei er skeet saa ofte eller iøvrigt under saadanne Omstændigheder, at han med Føie kan antage, at hun een Gang for alle har hengivet sig til ham; og endda maatte Bortførelsesbegrebet ogsaa her blive anvendeligt, dersom han, naar hun senere ei alene fortrød, at hun var løbet bort med ham, og derfor atter vilde forlade ham, men tillige nægtede ham Samleie, ved Tvang eller Forførelseskunster vilde tilbageholde hende.

Eet Punct maa fremdeles underkastes en nærmere Betragtning. Vi have ei udtrykkelig angivet, hvad der skal forstaaes ved Forførelseskunster; men det fremgaaer uden Tvivl af det Foregaaende, at vi derunder indbefatte Anvendelse af Bønner, Overtalelser, Smigrerier, blendende og sophistisk Tale, Gaver og alle lignende Midler, der, skjøndt de i Formen ere aldeles forskjellige fra Tvang, dog, ved deres Magt til at bedaare ubefæstede Gemytter, anvendte paa Personer, der endnu ei have naaet fuld Modenhed, udøve den samme Virksomhed som Tvang. Her frembyder sig imidlertid det Spørgsmaal, om den, hvis Bønner, Overtalelser o. s. v. ei direct have været rettede paa at bevæge Qvinden til at følge sig, men paa hos hende at fremkalde en saa stærk Tilbøielighed, at hun ei mødte hans Forslag om Flugt med nogen Indvending, kan siges at have forført hende

til at følge sig, altsaa under de nysangivne nærmere Betingelser — at have bortført hende.

Det kan neppe være tvivlsomt, at dette maa antages, naar Manden fra første Færd har handlet efter den Plan, ved disse Midler at erhverve en saadan Magt over Qvinden, at han kan gjøre Regning paa ei at finde nogen alvorlig Modstand. Det maa vistnok ansees for aldeles ligegyldigt, om han har bearbeidet hendes Villie ved præventive eller repressive Midler. Han har anvendt Forførelseskunster, og var end hendes Bortgang fra Hjemmet ei det Eneste, han derved vilde bevirke, saa var den dog indbefattet deri. Ogsaa synes det, at det samme maa antages, naar han ei har handlet efter saadan Plan, men først efter at have opvakt en heftig Lidenskab hos hende, fatter det Forsæt at bevæge hende til Flugt. Det maa her fastholdes, at det forudsættes, at det er Manden der har beilet til Qvindens Gunst, og har fremkaldt og næret hendes Lidenskab; og uagtet dette ei oprindelig kunde betragtes som nogen Forførelse, maa der dog sikkerlig tillægges denne hans egen Handling — i dette som i alle andre Tilfælde — den samme Betydning, som han selv ved sine efterfølgende Handlinger giver dem: nemlig at tjene som et Middel til at fremkalde en Beslutning, Qvinden ellers ikke vilde have taget *).

*) Den der, for at bane sig Veien til at begaae et Tyverie, snedigen havde ladet sig indelukke i anden Mands Vaaning, vilde (efter Sagens Natur) blive anseet skyldig

Hvad der derimod kunde synes mere tvivlsomt, er, om ei det Anførte maatte indskrænkes til det Tilfælde, hvor en løsagtig Forbindelse var tilsigtet af Manden. I redelig Hensigt at bestræbe sig for at vinde en Piges Hjerte og derved at bevæge hende til at indgaae en Forbindelse, i hvilken hun opnaaer sin Bestemmelse som Qvinde, synes aldrig at kunne betragtes som Forførelse, der, ligesom Tvang maa referere sig til en Handling, den Paagjældende virkelig ei har villet, stedse forudsætter en Handling, han ei burde ville. Men naar dette nu ei constituerer nogen Forførelse, og Gjerningsmanden ei heller har behøvet at anvende slige Kunster for at bevæge hende til at følge sig (hvoraf dog endnu ingenlunde følger, at hun ligeledes vil være villig til at ægte ham, før Forældrenes Samtykke er erhvervet): saa synes det aabenbart, at der ei er begaaet nogen

i qvalificeret Tyverie (Indbrudstyverie). At lade sig indelukke er, naar dette ei er skeet i saadan forbryderisk Hensigt, vel retstridigt, men ei nogen Forbrydelse; men desuagtet vilde den, der uden forbryderisk Hensigt, havde ladet sig indelukke (f. Ex. for at finde Natteleie), naar han, efter et senere opstaaet Forsæt, benyttede den Adgang han selv havde forskaffet sig til Husets Indre til at forøve et Tyverie, ligeledes blive straffet for Indbrudstyverie. Havde han derimod ei ved noget retsstridigt Middel forskaffet sig Adgangen, men var Opholdet i Huset frivillig indrømmet ham, kunde han ingenlunde straffes paa samme Maade, naar han benyttede sig af den givne Leilighed til at stjæle.

Forbrydelse mod Qvinden selv, men kun mod dem, der have en Ret til at udøve et Tilsyn med hendes Opførsel i det Hele, og til at veilede hende ved Valget af en Ægtefælle. Qvinden vil vel, dersom hun da ei vil ægte ham uden hine Personers Samtykke, finde sin Kjønsfrihed indskrænket derved, at hun har givet sig i Mandens Magt; men da dette Sidste ei kan tilregnes denne, maa det Samme gjælde om den deraf flydende Indskrænkning i Kjønsfriheden.

Disse Bemærkninger mangle ei Sandhedens Skin; men een Ting er der ikke lagt tilstrækkelig Vægt paa: Qvindens Mindreaarighed. Vel er der forsaavidt taget Hensyn til denne, at det er bleven forudsat, at den Mindreaarige ei er berettiget til at bortgive sin Haand uden Forældres eller Curators Samtykke; men dette er ikke tilstrækkeligt. Vi have tidligere seet, at Qvinden ikke er moden til Ægteskab, før hun har naaet en vis Alder, der falder sammen med Myndighedsperioden. Grunden hertil er ikke alene, at hun først da kan antages at være i Besiddelse af den Sjæls- og Legems-Kraft, det ægteskabelige Liv selv kræver. Var dette den eneste Grund, da vilde det være fuldkomment i sin Orden, at hun i Mindreaarigheds-Perioden, dog ei uden Forældres eller Curators Tilsyn, valgte sin tilkommende Ægtefælle, og da maatte og det Nysanførte ubetinget tiltrædes. Men den mindreaarige Qvinde er ei moden til at vælge sin tilkommende Ægte-

fælle *). Kjærligheden selv kræver fuldkommen Sjælsmodenhed og en aldeles udpræget Individualitet. Vel kan endog en heftig Lidenskab opstaae hos det ei fuldkomment modne Individ, dette er efter Erfaringens Vidnesbyrd ligesaa vist, som at Forplantning i denne Periode er mulig; men vi iagttage her paa det sjælelige Gebeet de samme Phænomener, som hist paa det legemlige. Kjærligheden er en det hele Individuum saa aldeles i Beslag tagende Lidenskab, at den, hvor Sjælens Udvikling ei er fuldendt, standser denne; have Sjælens Evner ei allerede vundet den tilbørlige Fasthed, ville de ei have Kraft nok til at udholde den forhøiede Tilstand, hvori Sjælen sættes ved Kjærligheden, og det uagtet den ved sin første Opvaagnen endnu mangler sin fulde Energie. Den, der saaledes strax hengiver sig til Tilfredsstillelse af den opvaagnende Kjærlighedsdrift, vil i Almindelighed kun kunne gjøre det saavel paa Kjærlighedens, som paa sin hele øvrige Tilstands Bekostning, idet hiin ei vil blive af den Inderlighed og Dybde, der er den nødvendige Betingelse for dens Varighed, og tillige den endnu tilbagestaaende Udvikling af Sjæleevnerne vil hemmes, ligesom den allerede tilstedeværende Kraft vil undergraves. Følgen deraf bliver, at der efter nogen Tids Forløb, i Stedet for en forhøiet og lykkelig Livsvirksomhed, indtræder Slaphed og Livslede eller i alt Fald en smaalig Tænkemaade, der udelukker al ægte

*) At Forældres eller Curators Veiledning kun kan være negativ, forstaaer sig af sig selv.

Dygtighed og sund menneskelig Existents. Allerede derfor maa Sjælens Kjærlighedsevne ligesom Forplantningsevnen en Tid lang bestaae, før den bringes til Udøvelse; men dertil kommer endnu, at en ægte Kjærlighedsforbindelse forudsætter en Harmonie og Overeensstemmelse i Tænkemaaden, der ei beroer paa visse almindelige Egenskabers Tilstedeværelse, men paa det Allerindividuelleste i Temperamentet og Characteren. Derfor er og et fornuftigt Valg umuligt for den, hvis egen Individualitet ei endnu fuldkomment er udpræget, hvis Tilbøieligheder og Tænkemaade maaskee endnu vil undergaae væsentlige Forandringer, og som derfor endnu ei kan bedømme, hvilket det Individuum maa være, med hvilket det skal kunne leve i varig Harmonie.

Det sees heraf, at det er høist fordærveligt og farligt for den Mindreaarige, at hengive sig til Kjærligheden, og at altsaa den, der efter at have fremkaldt slige Følelser hos hende, har benyttet sig heraf til at bevæge hende til at løbe bort med sig, maa ansees som den der har forført hende dertil, og at han altsaa, naar han efter saaledes at have faaet hende i sin Magt, derved søger at bevæge hende til at ægte sig, gjør sig skyldig i Bortførelse *).

*) Det maa iøvrigt indrømmes, at den, der alene har fremkaldt ærbar Kjærlighed hos en mindreaarig Qvinde, skjøndt denne Lidenskab som anført er høist fordærvelig for hende, og det, paa Grund af den udbredte Mening om slig Handlings Uskyldighed,

Den positive Lovgivning maa fastsætte en bestemt Myndigheds- og Nubilitetstermin, og maa herved tage Hensyn til den Alder, i hvilken Individerne i Almindelighed have naaet den fulde aandelige og legemlige Modenhed. I det concrete Tilfælde ville imidlertid ei sjeldent Afvigelser fra det Almindelige finde Sted, idet den fuldkomne Modenhed snart kan indtræde tidligere, snart sildigere. Herved opstaaer den Inconvenients, at Nogle ville blive myndige før de ere modne dertil, andre en Tid lang mangle Myndiges Rettigheder, skjøndt de ere i Besiddelse af de til deres Udøvelse qvalificerende Egenskaber. Denne sidste Mangel kan imidlertid afhjælpes ved Dispensationer, hvorimod det paa ingen Maade gaaer an, uden ganske særdeles Grunde, ved exceptionelle Bestemmelser at berøve Nogen den Myndighed, hvortil han efter Lovene er berettiget. Lovgivningen bør

endog er i høi Grad at befrygte, at den ei sjeldent vil blive begaaet, ikke bør drages til Ansvar ved Domstolene, da saadant uden Tvivl vilde afstedkomme megen Ulempe, og drage Forhold for Publicitetens Lys, der ei uden den meest trængende Nødvendighed bør unddrages Privatlivets Sphære. Lovgiveren bør vistnok lade det beroe ved det Tilsyn af Forældre eller Curator, hvilket den Mindreaarige altid bør være undergivet. Deraf følger imidlertid ingenlunde, at man overhoved skulde opgive at betragte denne Handling som retsstridig, eller at nægte dette Synspunct den Indflydelse, der efter Sagens Natur tilkommer det ved Bedømmelsen af andre med den forbundne Handlinger. . .

Straf — i Almindelighed maa medføre, at slig tidlig Sindsmodenhed ei kan antages. Herefter synes det fra den legislative Side at burde billiges, at det blot bestemmes, at en Bortførelse, naar Qvinden vel ei har naaet den legale Myndighedstermin, men dog er kommet til en saadan Modenhed, at hun kunde forvente Dispensation til Ægteskabs Indgaaelse, ei finder Sted, saafremt Gjerningsmanden, efter i Forveien at have vundet hendes Kjærlighed, har bragt hende til at følge sig, for derved at erholde hendes Samtykke til Ægteskab, og begge, efter Øvrighedens Opfordring fremdeles erklære sig villige til at ægte hinanden, og saafremt ei uovervindelige*), dem begge utilregnelige Omstændigheder forhindre det, fuldbyrde Ægteskabet.

Det vil iøvrigt i en følgende §., hvor det da og vil blive udviklet, hvad der i Særdeleshed er at bemærke, naar en Mindreaarig har været Bortførelsens Gjenstand, blive viist, at Forbrydelsens Paatale, under visse Betingelser, der blive nærmere at angive, endog om Forbrydelsen oprindelig er begaaet i løsagtig Hensigt, bør bortfalde, naar Gjerningsmanden enten allerede er

*) Hertil kan ei Nægtelsen af Forældres eller Curators Samtykke henregnes. Deels kunne de, naar Qvinden ansees som myndig, ei efter Sagens Natur nægte hende en uindskrænket Raadighed over sin Person, deels vilde i alt Fald ei let nogen skjellig Grund til at nægte det, under saadanne Omstændigheder, kunne anføres fra deres Side.

kommet i Ægteskab med den bortførte Qvinde, eller de begge erklære sig villige til at ægte hinanden. Imidlertid er den Distinction, vi saaledes antage mellem det Tilfælde, hvor en Bortførelse aldeles ikke bliver at antage, og det, i hvilket Paatalen bortfalder, ei uden practisk Vigtighed. I det første Tilfælde er Strafbarheden nemlig ikke bundet til de nærmere Betingelser, som med Hensyn til det sidste blive at fordre.

Hermed have vi besvaret de Spørgsmaal, som Materien om mindreaarige Qvinders Bortførelse frembyder. Det indsees nemlig let, at de Tvivlsmaal, som, naar Bortførelsen enten i det Hele eller i nogle Tilfælde betragtes som en Krænkelse af en Familiemyndighed, opstaae: om Forbrydelsen bliver at antage, naar den er skeet med deres Samtykke, hvis Myndighed Qvinden var undergivet, eller naar hun ei havde Forældre eller Curator, eller levede udenfor deres Huus, eller endog med deres Samtykke havde etableret en oeconomia separata? aldeles maa bortfalde efter den Betragtningsmaade, vi have søgt at gjøre gjældende.

Anmærkning. Nogle af de nyere Lovarbeider, som antage en Bortførelse af frivilligt Følgende, belægge ogsaa Qvinden med Straf*), medens andre lade hende

*) Saaledes fastsætter den Preussiske Landret §. 1103 a en arbitrær Fængsels- eller Tugthuusstraf; den Sachsiske Criminal-Lov af 1838, naar Bortførelsen er skeet i løsagtig Hensigt, Fængsel fra 2 til 4 Maa-

straffri *). Vi have nu vel, skjøndt vi i det Hele forkaste Begrebet om frivilligt følgende Qvinders Bortførelse, antaget en saadan, forsaavidt en Mindreaarig ved Forførelseskunster maatte være bleven bevæget til at give sit Samtykke; men desuagtet kunde det synes, at Spørgsmaalet, om den Qvinde, der har ladet sig bortføre, bør undergives nogen Straf, ligger udenfor denne Afhandlings Grændser. Thi Straffen kunde ikke have sin Grund i den mod Qvinden selv begaaede Misgjerning, men kun i det vel med Bortførelsen forbundne, men ei under sammes Begreb henhørende Brud paa Forældres eller Curators Myndighed. Spørgsmaalet kunde fremdeles saa meget mere synes at være os uvedkommende, som det samme Resultat synes at maatte antages, naar Krænkelsen af hiin Myndighed har været forbundet med Bortførelse, som naar saadant ikke har været Tilfældet. Men hvad dette Sidste angaaer, maa det bemærkes, at særegne Grunde komme i Betragtning i Forbindelse med de øvrige, naar en virkelig Bortførelse har fundet Sted, hvorfor det ingenlunde i Forveien kan paastaaes som noget aldeles afgjort, at Besvarelsen vil falde eens ud i begge Tilfælde. Det er ikke vist, at den mindreaarige Qvinde, der har ladet sig bortføre,

neder, naar Ægteskab var tilsigtet, fra 14 Dage til 4 Uger (Art. 150 og 153); cfr. ligeledes det Würtembergske Udkast af 1835 Art. 262, jfr. Art. 17.

*) Saaledes den Østerrigske Straffelov og Udkast til en Straffelov for Norge.

ikke kan fritages for Straf, om det endog findes, at den, der er løbet bort, bør straffes.

Iøvrigt maa det indrømmes, at Spørgsmaalet strengt taget ikke vedkommer Bortførelsesforbrydelsen, saaledes som vi have opstillet dens Begreb; men det staaer dog i saa nær Forbindelse med samme, at det ikke synes at burde udelukkes fra en Undersøgelse, i hvilken Sagen tages fra den legislative Side. I en saadan Undersøgelse synes den Betragtning, at en Bestemmelse herom vilde finde sin meest passende Plads i en Lov om Bortførelsesforbrydelsen, at have større Vægt end i en reent juridisk Bearbeidelse af samme Gjenstand.

Forsøge vi derfor nu at besvare dette Spørgsmaal, er det for det Første klart, at den omhandlede Tilsidesættelse af Forældres og Curators Ret ikke paa nogen voldsom Maade bryder Samfundets Fred, ikke heller røber nogen Samfundsordenen undergravende Maxime. Der er saaledes ikke Tale om nogen egentlig Forbrydelse; offentlig Paatale og offentlig Straf kunne ikke komme til Anvendelse. Spørgsmaalet er derfor, hvorvidt der efter de Fornærmedes Paastand bør idømmes en privat Straf. Anvendelsen af denne Art af Straffe støtter sig overhoved derpaa, at Staten, da den ikke kan tilstede fredsforstyrrende Selvtægt, ogsaa bør sikkre Borgerne mod saadanne Retskrænkelser, der ikke ere egentlige Forbrydelser. Naar slig Garantie efter Forholdenes Beskaffenhed ikke allerede ligger i den Fornærmedes Ret til at gjenindsættes i den krænkede Ret eller

i en Erstatningsfordring, og naar ikke heller de civile Modificationer, Retsforholdet mellem de Paagjældende er undergaaet ved Retskrænkelsen, giver den Fornærmede Leilighed til selv at skaffe sig Fyldestgjørelse, f. Ex. ved at unddrage Fornærmeren visse Fordele, paa hvilke han ellers kunde gjøre Fordring: bør Staten beskytte den Fornærmede ved at underkaste Fornærmeren et forholdsmæssigt Strafonde. Hvor disse Betingelser ikke ere tilstede, bør private Straffe ikke anvendes.

Det bliver derfor nødvendigt at undersøge, hvilke Modificationer Retsforholdet mellem den mindreaarige Qvinde paa den ene og hendes Forældre eller Curator paa den anden Side undergaaer ved hendes Flugt. I denne Henseende maae vi skjelne mellem det Tilfælde, hvor det er Forældrene, og det, hvor det er en Curator, hvis Tilsyn hun har unddraget sig.

Da Forholdet mellem Forældre og Børn ei er grundet paa et foregaaende frit Valg, men tvertimod har sin Oprindelse fra en Nødvendighed, over hvilken Parterne ingen Magt have, kan det ei heller staae til dem, enten eensidigt eller med fælles Samtykke at hæve det. Derfor maae Forældrene, naar der skeer et Brud paa en dem tilkommende, paa Familieforbindelsen grundet Ret, være berettigede til at fordre Retskrænkelsens Ophævelse, forsaavidt dette ei af en særegen Grund er factisk eller juridisk umuligt. De maae derfor, saafremt Qvinden ikke er bragt til et saadant Sted, at Øvrighedens Assistence derved er gjort

umulig, eller allerede er kommet i Ægteskab (hvilket iøvrigt ei let vil kunne være Tilfældet i en vel ordnet Stat, især naar der er udgaaet et almindeligt Forbud mod Ægteskabs Indgaaelse af Personer, der ei ere fuldmyndige), være berettigede til at fordre den bortrømte Qvinde tilbagebragt.

Da fremdeles Pligten til at udøve et Tilsyn med den Mindreaarige, og den deraf flydende Pligt til i Mangel af et andet passende Opholdssted at have hende hos sig, ei af nogen egentlig Retsgrund fortriinsviis paahviler Forældrene, men kun paaligger dem fremfor de øvrige Borgere, fordi Samfundet bør erkjende Realiteten af det naturlige Pietets- og Kjærligheds-Forhold, der finder Sted mellem Forældre og Børn: saa maae disse Pligter bortfalde, naar hiint moralske Forhold uden Forældrenes Brøde er blevet tilintetgjort af Børnene selv i en Alder, i hvilken de allerede ere i Stand til at erkjende deres Pligter. Det maa derfor staae i Forældrenes Magt, saafremt de ei ville tage den Bortrømte til Naade, at nægte atter at modtage hende, naar hun maatte blive til Sinds at vende tilbage til dem.

Ligesom den Indskrænkning i Testationsretten, Lovgivningen bør foreskrive til Fordeel for Livsarvinger, overhoved maa bortfalde, naar disse ved slet og utaknemmelig Opførsel have givet Arveladeren skjellig Grund til at overføre sin Velvillie paa Andre, saaledes maa den Mindreaarige og i nærværende Tilfælde miste Arveretten. Men da Forældrene ingenlunde ere forpligtede

til at berøve det Barn, der har forbrudt sig imod dem, sine hidtil havende Familierettigheder, men kun ere dertil berettigede, og der fra den factiske Ophævelse af Samlivet ei kan drages nogen sikker Slutning om, hvorvidt de aldeles have forstødt det, da det staaer dem frit for, naar de ville, at tage det til Naade igjen, og renoncere paa saa meget af deres Ret, som de ville: saa udfordres der en udtrykkelig Arveløsgjørelse.

Tage vi nu Hensyn til de Modificationer, Retsforholdet mellem Fornærmeren og den Fornærmede i nærværende Tilfælde undergaaer, da ere de Fordele, Forældrene ere beføiede til at nægte det bortløbne Barn, saa betydelige, at de allerede synes at afgive en langt tilstrækkeligere Garantie end den, en saadan ei betydelig Straf, Staten kunde være beføiet til at fastsætte for en Overtrædelse af den omhandlede Beskaffenhed, kunde frembyde; og ligeledes kunde Nægtelsen af saadanne betydelige Retsgoder synes at indeholde en tilstrækkelig Fyldestgjørelse for den tilføiede Krænkelse. Denne Bemærkning er imidlertid ikke afgjørende; thi det er ingenlunde altid Tilfældet, at hine Forældrene tilkommende Rettigheder kunne bringes i Udøvelse, eller at Udøvelsen kan være af nogen Virksomhed. Retten til med Magt at lade den Bortrømte føre tilbage bortfalder nemlig, som anført, naar hun allerede er kommet i Ægteskab; at Forældrene ere berettigede til at nægte atter at modtage hende, bliver ligeledes uden Betydning, naar hun

selv ei ønsker at vende tilbage, og hvad endelig Arveretтighedens Fortabelse angaaer, da et Betydningen heraf afhængig af den aldeles tilfældige Omstændighed, hvormeget der, og om der overhoved bliver Noget at arve.

Herved maa dog for det Første bemærkes, at Anvendelsen af Straf i alt Fald ikke kan tilstedes, naar hun mod sin Villie bliver bragt tilbage; thi der er Intet, der saa ganske tilintetgjør det Pietetsforhold, der er Familieforbindelsens moralske Fundament, som netop Familietvistigheders Afgjørelse ved det Offentliges Mellemkomst; og da det nu er paa Grund af dette Forholds Hellighed og for Forældrenes egen Skyld, at Myndigheden over Barnet netop er overdraget dem, vilde det være ligesaa modsigende som uhensigtsmæssigt paa een Gang at indrømme dem en Ret til med Magt at gjenoprette det ved hiint moralske Forhold motiverede Retsforhold og i Forbindelse dermed en anden Ret, hvis Udøvelse vilde forstyrre hiint Forhold. Adgangen til at fordre Barnet afstraffet maatte derfor i alt Fald kun staae Forældrene aaben under Forudsætning af, at deres Familiemyndighed ei atter gjenoprettedes; og derfor maatte den ei heller kunne udøves, naar hun frivilligt vendte tilbage og af dem blev modtaget. Herimod lader sig ei indvende, at det maatte staae i deres Magt at opgive saa meget eller saa lidet af deres Ret, som de selv vilde; thi en saadan Renunciation, som den, hvorom her er Talen, vilde indeholde den Modsigelse,

at de paa een Gang vilde gjenoprette og tilintetgjøre Familieforholdet *).

Fremdeles synes Strafs Anvendelse i alt Fald at maatte bortfalde, naar Qvinden er villig til at vende tilbage, men Forældrene ikke ville modtage hende. Derved lider hun nemlig et saa føleligt Onde, at Forældrene ved Udøvelsen af denne Ret uden Tvivl maae ansees tilstrækkelig fyldestgjorte.

Altsaa kun da, naar Forældrene enten ikke kunne udøve Retten til at lade hende føre tilbage, eller ei ville gjøre Brug deraf mod hendes Villie, kunde Straf være at anvende; men ogsaa da synes overveiende Betænkeligheder at tale imod, at stille et Fyldestgjørelsesmiddel til deres Tjeneste, hvis Anvendelse for stedse vilde gjøre Gjenoprettelsen af den gode Forstaaelse næsten umulig, og som de efter al Sandsynlighed, efter at den første Vrede var formildet, vilde fortryde at have gjort Brug af. Ogsaa fortjener det at tages i Betragtning, at de concrete Omstændigheder meget let kunne være af

*) Forudsat, at iøvrigt overveiende Grunde maatte tale for at belægge Hoer med Straf, er det derfor uden Tvivl rigtigt, at Straffen efter vor Lovgivning kan eftergives paa den fornærmede Ægtefælles Forbøn, naar denne tillige er villig til at fortsætte Ægteskabet; derimod kan det ei billiges, at Straffen paalægges, naar denne vel ønsker Ægteskabets Fortsættelse, men ei vil nedlægge Forbøn for den Skyldige, et Tilfælde, som, om det end ei er almindeligt, undertiden forekommer in praxi.

den Beskaffenhed, at de aldeles ikke indeholde nogen Opfordring til at forskaffe Forældrene nogen anden Fyldestgjørelse end den, de uden Domstolenes Mellemkomst kunne erholde, naar de nemlig enten ved en forsømt Opdragelse eller overdreven Haardhed selv have forskyldt den dem tilføiede Krænkelse.

Men om man nu endog iøvrigt i Almindelighed vilde antage, at mindreaarige Piger, der løbe bort fra deres Forældre, ei bør være straffrie, naar disse ei tage dem til Naade, saa maatte dog sikkert det Tilfælde, hvorom der her er Spørgsmaal, undtages fra hiin almindelige Regel. Qvinden antages nemlig her at være bevæget til hiin Handling ved Forførelseskunster, der, anvendte mod Mindreaarige, ere compulsiv Tvang, og saadanne aftvungne Handlinger maae efter vor Mening ansees som straffrie. Denne sidste Sætning er vel omtvistet *); men ogsaa de, der ere af den modsatte

*) Vi miskjende ingenlunde Vægten af de Grunde, Ørsted (Ark. f. Retsv. 3, p. 102-103) har anført mod denne Sætning, og navnlig ei, at dens Anerkjendelse i Lovgivningen muligen kunde slappe Straffelovens Virksomhed til at modvirke Forbrydelser, medens tvertimod Bevidstheden om, at en saadan ved compulsiv Tvang fremkaldt Handling vilde blive anseet for en Forbydelse, kunde understøtte de øvrige Motiver til dens Undladelse. Dog kan denne Grund ei overbevise os. Lovgivningen kan neppe af Borgeren forlange en saa usædvanlig Sjælskraft, som den, der udfordres til hellere at lide et nok saa betydeligt

Mening, indrømme dog, at den foregaaende Tvang afgiver en væsentlig Grund til Straffens Nedsættelse, ja at den endog i mangfoldige Tilfælde maa tale for dens fuldkomne Eftergivelse ad Benaadningsveien, og neppe vilde disse den strengere Menings Tilhængere dadle en Lovbestemmelse for overdreven Mildhed, der i ethvert saadant Tilfælde hjemlede Straffens Nedsættelse til det Halve. Tages det nu i Betragtning, at den Straf, hvormed Mandspersonen for det blotte Brud paa hiin Familiemyndighed kunde belægges, ikkun kunde være en forbigaaende... varig Fængselsstraf eller en Pengebod, hvis Minimum endog med Hensyn til den ei ringe Mulighed af særdeles formildende Omstændigheder maatte sættes temmelig lavt, at endog den af egen Drift bortrømte Qvindes Straf ikke kunde blive større end Mandspersonens, da den Omstændighed, at vel hun, men ikke han, overtræder sær-

Onde, end at begaae en i og for sig skammelig Gjerning — der dog paa Grund af den Afsky, hvormed den udøves, endog i moralsk Henseende taber meget af sin Dadelværdighed — og det er neppe Mangelen af en saadan Sjælskraft, der er Gjenstand for Straffelovene. Og hvad i Særdeleshed det Tilfælde angaaer, der nærmest har foranlediget os til at berøre dette Punct, forekommer det os endog inconseqvent, om Lovgivningen vilde forudsætte Mangel af Fasthed til at modstaae Forførelse som ordinarium hos visse Personer, og dog, saasnart det i Gjerningen viser sig, at denne Forudsætning er rigtig, lade Straf indtræde.

deles hende paahvilende Pligter, uden Tvivl mere end opveies af den, at hun er under criminel Lavalder, og at denne Straf endog i nærværende Tilfælde maatte nedsættes til det Halve, saa vil den Straf, hvorom det her kunde blive Spørgsmaal, være saa høist ubetydelig, at de Betænkeligheder, vi ovenfor have anført mod overhoved at belægge bortløbne Qvinder med Straf, vinde dobbelt Styrke. Om vi derfor endog, hvad vi ingenlunde troe at være Tilfældet, maatte frafalde hine to Sætninger, at mindreaarige Qvinder overhoved ei bør straffes for at løbe bort fra deres Forældre, og at de Handlinger, hvortil de forføres, ligeledes i Almindelighed bør være straffrie: kunde vi dog ei i lige Maade frafalde den Mening, at den mindreaarige Qvinde, der ved Forførelseskunster er bleven bragt til at forlade det hende af rette Vedkommende anviste Hjem, bør fritages for al Straf.

Er det en af Øvrigheden beskikket Curator, hvis Tilsyn den mindreaarige Qvinde ved Flugten har unddraget sig, da kan det Anførte ei komme i Betragtning i sit hele Omfang. Retsforholdet mellem den Mindreaarige og Curator beroer udelukkende paa det Tilsyn, det er denne paalagt at udøve, men iøvrigt have de ei Familierettigheder mod hinanden, og Curators Myndighed er ikke heller nogen Familiemyndighed. Der kan derfor ei være nogen Tale om et af Flugten resulterende Tab af Familieretttigheden; men vel maa Curator, ligesom Forældrene, være berettiget til at fordre det ved en

uretmæssig Handling forstyrrede Retsforhold mellem ham og den Mindreaarige gjenoprettet, ligesom det og vilde være ubilligt, mod hans Ønske atter at paanøde ham et Tilsyn, hvis Udøvelse nu med Føie kunde være ham ubehageligt. Mod Strafs Anvendelse i dette Tilfælde tale vel ei alle de Grunde, som vi ovenfor have anført, navnlig ikke de, vi have hentet fra det mellem Forældre og Børn bestaaende Pietetsforhold, hvilket Lovgivningen saa vidt muligt bør søge at opretholde; men for Strafs Anvendelse tale ei heller de samme Grunde, som i det nysnævnte Tilfælde. Det bør ei tabes af Sigte, at det allerede med Hensyn til Forældrene i juridisk Henseende underordnede Synspunct, at Myndigheden støtter sig paa en Ret, her aldeles bortfalder, og at Curatelet kun kan betragtes som en Velgjerning mod den Mindreaarige, som derfor ved at unddrage sig dette Tilsyn, langt mere synes at begaae en taabelig og for hende selv skadelig Handling, end at gjøre sig skyldig i en Overtrædelse af hellige Pligter. Ogsaa vilde det være stødende, om Lovgivningen vilde indrømme Curator en Fyldestgjørelse, som den maa nægte Forældrene; men i alt Fald maatte ogsaa her den Betragtning gjøre Udslaget, at den forførte Mindreaariges Handling, som bevirket ved compulsiv Tvang, ei kan belægges med Straf.

§. 5.

Om Bortførelsen kan begaaes mod berygtede Qvinder.

Efter den Romerske Rets Forskrifter og C. C. C. art. 118 fordredes det, at den Qvinde, der skulde kunne siges bortført, maatte være uberygtet. Bestemmelsen tabte imidlertid meget af sin Betydning ved den laxe Fortolkning, der i den tydske Praxis saavel med Hensyn til denne som til andre Forbrydelser blev givet Ordet "uberygtet", hvorefter det kom til at omfatte alle Qvinder, der ei vare offentlige Skjøger, en Fortolkning, der skjøndt den vistnok i exegetisk Henseende maa forkastes, ganske eller tildeels blev tiltraadt af flere af de anseteste Jurister *). De der have behandlet Criminalretten efter almindelige Grundsætninger, uden i Begrebernes Bestemmelse strengt at slutte sig til de positive Love, antage endog, at Skjøger kunne være Gjenstand for denne Forbrydelse **).

*) Saaledes Feuerbach, Lehrbuch §. 265. "Die Nothzucht setzt voraus als Gegenstand eine unverläumdete Weibsperson, die nicht durch ihre Lebensart beweist, daß sie ihren Körper als Werkzeug der Wollust eines jeden betrachte."
Ei fuldt saa vidt gaaer Grolman, Grundsätze §. 381.

**) Saaledes Tittmann og Henke. Af anden Mening er dog v. Soden, Geist der peinl. Gesetzgebung I. p. 201 f.

Der frembyde sig unægtelig Tvivl mod at antage en Bortførelse i det omhandlede Tilfælde. Det kunde synes, at Bemægtigelsen her ei medfører en saadan Indskrænkning i Qvindens Ret til at disponere over sine Kjønsegenskaber, som Begrebet forudsætter. Hvad vi ovenfor i Særdeleshed lagde Vægt paa, var Bemægtigelsens Virksomhed til, ved Følelsen af den tabte Ære og forspildte Livslykke at berøve Qvinden Villiens Fasthed. Men jo mindre hun kan siges at være uberygtet, jo mere hendes Levnet nærmer sig til Skjøgens Haandværk, desto mindre er dette Synspunct anvendeligt. Herimod lader sig imidlertid anføre, at dette ikke er det Eneste, der fremkalder en Følelse af Afhængighed hos den i en Mands Magt bragte Qvinde. I 2 Henseender er Qvindekjønnet i Sammenligning med Mandskjønnet det svage: hvad Æren angaaer, som af Mændene kan forstyrres, uden at Qvinderne have noget tilstrækkeligt Værge imod dem, og hvad den physiske Styrke angaaer. Jo renere Qvinden er, desto mere vil hun i førstnævnte Henseende føle sig vulnerabel; jo mere hun alt er afveget fra Dydens Vei, og derfor kjender Mændene fra deres mindst fordeelagtige Side, desto mere vil hun føle sig som den i physisk Henseende svagere. Hos Skjøgen navnlig vil vel den af Blufærdigheden udspringende qvindelige Frygtsomhed være forsvundet; men i dens Sted vil en anden, i Grad ei ringere, Frygtsomhed være traadt, grundet paa hendes Erfaringer om mandlig Raahed og Brutalitet. Naar Alt kommer

til Alt vil derfor ei en berygtet Qvinde ved Bemægtigelsen indskrænkes mindre i den frie Disposition over sine Kjønsegenskaber, end den Uberygtede; og vi tage derfor ei i Betænkning at antage, at ogsaa berygtet Qvinde kan være Gjenstand for denne Forbrydelse *).

Men med Hensyn til Skjøger frembyder sig en særegen Tvivlsgrund. Alle andre Qvinder ere nemlig, hvor meget de end misbruge deres Kjønsfrihed, i fuld og ubeskaaren Besiddelse af denne Ret; men Skjøgen har ved at vælge sin Næringsvei, renonceret paa denne Ret. Det kunde derfor synes, som om Kjønsfriheden aldeles ikke blev krænket ved Bemægtigelsen af Skjøgens Person, og som om altsaa kun en ulovlig Indespærrelse eller

*) En Undtagelse fra det her Anførte finder dog Sted, naar Bortførelsen er skeet ved Bedragerie alene uden nogensomhelst Anvendelse af Vold, dog kun forsaavidt det ei ved selve Bortbringelsen er gjort Qvinden indirect umuligt at forlade Gjerningsmanden (cfr. §. 3). Thi naar aldeles Intet er til Hinder for, at hun kan forlade Manden, kan den forbigangne Frihedsindskrænkning ei bevirke nogen Indskrænkning i Kjønsfriheden, med mindre Qvinden har saa megen Ære at tabe, at Følelsen af, at denne er priisgivet, kan antages i en betydelig Grad at bevæge hende. Deraf følger imidlertid ei, at kun aldeles uberygtede Qvinder skulde kunne være Gjenstande for denne Art af Bortførelse; den maa sikkert kunne begaaes mod dem, som kun have gjort sig skyldige i et enkelt eller vel endog flere Feiltrin, og vel overhoved mod alle dem, hvem Løsagtighed ei kan tilskrives som Last.

et Menneskerov efter Omstændighederne blev tilbage. Det er vistnok heller ikke tilstrækkeligt til at godtgjøre, at en Bortførelse her maa antages, med Tittmann herimod at paaberaabe, at Skjøgen, ved Valget af hiin Næringsvei, ikke har opgivet Retten til at drive den efter eget Tykke. Thi saa sandt dette end er, frembyder sig dog herimod den Betragtning, at Skjøgens Vægring, ved at give sig til Priis for en bestemt Person, er at ansee som en reen Egensindighed, uden noget sædeligt Fundament, hvorfor en Handling, der gaaer ud paa direct eller indirect at tvinge hende til Samleie — ligesaa lidet som det er Røveri, naar man fratager Nogen hans offentlig faldbudne Varer og derfor erlægger den samme Betaling, for hvilken han sælger dem til Andre —, kan ansees anderledes, end som en Krænkelse af den blot formelle, indholdsløse Frihed, en blot Coaction (Nöthigung).

Vi kunne imidlertid ei tiltræde denne Betragtningsmaade. Hvor dybt en Qvinde end er sjunket, taber hun dog aldrig ganske sin ædlere Natur, og som en Opvaagnen af denne maa det betragtes, naar hun en Gang nægter at give sig til Priis for den, der forlanger det. Kunde det antages, at det i Almindelighed var et, om endog kun øieblikkeligt Samvittighedsnag, der bevægede hende til saadan Vægring, vilde sikkert Alle være enige med os; men lad det endog være, hvad Mange ville kalde Egensindighed, lad Grunden til hendes Vægring blot ligge deri, at den, med hvem hun ei vil indlade sig, er hende modbydelig, da er allerede dette, at hun ikke

længere vil give sig til Priis for Enhver, en Opvaagnen af en bedre Følelse, som det er forbrydersk at qvæle, en Handling der ei mangler alt sædeligt Gehalt. Vi kunne derfor ei betragte hiin Handling, naar den udøves mod en Skjøge, som en blot Indskrænkning af den formelle Frihed, en simpel Coaction; den indeholder vissselig en Indskrænkning af Kjønsfriheden; men paa den anden Side maa det ei oversees, at en saadan Handling fra Skjøgens Side ingenlunde indeholder en almindelig Tilbagetagelse af det Afkald, hun virkelig har givet paa sin Kjønsfrihed, men kun en partiel Indskrænkning af samme, der vist nok har et større Krav paa at respecteres end en blot vilkaarlig Beslutning om en ligegyldig Handling, men hvis Tilsidesættelse dog er væsentlig forskjellig fra Krænkelsen af den fulde og ubeskaarne Kjønsfrihed, af hvilken endog særdeles berygtede Qvinder ere i Besiddelse. Derfor maa det, skjøndt det maa paastaaes, at Bortførelsesforbrydelsen kan begaaes mod Skjøger, tillige indrømmes, at Forbrydelsens Tendents derved er undergaaet en Modification.

§. 6.
Om Bortførelsen kan begaaes af Forældre, Værger, Ægtemænd og Trolovede.

Der staae endnu et Par Spørgsmaal tilbage, som man ved Afhandlingen af denne Lære pleier at opkaste: om Forældre, Curatorer, Ægtemænd og Tro-

lovede kunne gjøre sig skyldige i Bortførelsens Forbrydelse. I disse Tilfælde forudsættes alle Bortførelsesforbrydelsens Reqvisiter, afseet fra det særegne Retsforhold, hvori Qvinden staaer til Gjerningsmanden, at være tilstede. De Spørgsmaal, der her frembyde sig, gaae ud derpaa, om disse særegne Forhold medføre en saadan retlig begrundet Indskrænkning af den forurettede Qvindes Localfrihed eller Kjønsfrihed eller af begge disse Rettigheder, at Bortførelses-Begrebet derved bliver uanvendeligt. Men da Svaret saaledes væsentlig kommer til at beroe paa en rigtig Indsigt i disse Forholds Natur, og da deres udtømmende Begrundelse falder udenfor vor Afhandlings Grændser, ville vi kun i Korthed bemærke Følgende.

Forældre og Curatorer have vel en Ret til at bestemme deres mindreaarige Børns og Myndlingers Opholdssted, men ingenlunde til at undergive dem en saadan Indespærrelse, som Bortførelsen i de fleste og navnlig dette Tilfælde vilde forudsætte. Slig Handling vilde endog afseet fra dens Tendents, i Reglen paadrage dem offentlig Tiltale, og blive at ansee, ei som et Misbrug af deres Myndighed, men som om den var begaaet mod en Fremmed. End mindre have disse Personer Ret til at fordre Samleie eller Ægteskab, hvorfor det lettelig indsees, at Intet kan være til Hinder for at antage en Bortførelse.

Hvad Ægtemænd angaaer, da maae vi først foreløbigen bemærke, at Ægteskab vel efter Manges Me-

ing maa antages opløseligt ved en eensidig Villieserklæring, men at man dog aldrig — hvor liden Udstrækning man end iøvrigt vilde give den Control, Staten unægtelig er berettiget til at udøve med Hensyn til Skilsmissen — vilde kunne tage en saadan stiltiende Villieserklæring, der kunde udledes af Desertion, for fulde, hvorfor man ei, om endog hiin Betragtningsmaade maatte billiges, derfra kunde uddrage nogen Slutning om Bortførelsesbegrebets Anvendelighed i nærværende Tilfælde. Det kunde imidlertid synes, at Bortførelsens Forbrydelse desuagtet maatte kunne begaaes af en Mand mod hans deserterede Hustru, da Opfyldelsen af de ægteskabelige Pligter ei lovligen kan fremtvinges, desertrix som en Følge heraf ei kan fordres tilbagebragt ved Øvrighedens Bistand, og der ei heller existerer noget Retsmiddel mod den saakaldte desertio non localis*). Det maa vistnok ogsaa indrømmes, at hiin Handling ei er at ansee som Selvtægt; men desuagtet turde den ei heller være at betragte som Bortførelse, ligesaalidet som en Ægtemand kan voldtage sin egen Kone. Manden er vistnok ikke berettiget til at fremtvinge Opfyldelsen af den fortrinsviis saakaldte ægteskabelige Pligt, men ligesaa lidet har Konen nogen Ret til at fordre at beskyttes i dens modvillige Nægtelse. At han tvinger hende til at taale, hvad hun ei er berettiget til at nægte, kan, skjøndt han ei var berettiget til at udøve saadan Tvang, ei ansees

*) Af denne Mening er Tittmann, Beiträge p. 78.

paa samme Maade, som om han havde udøvet den mod en Person, der ei var pligtig til at tilstede ham Samleie. Denne saavelsom al anden Tvang mellem Ægtefæller maa betragtes som ond Forligelse, i hvilken Staten ei bør indblande sig, saalænge den ei gaaer over til saadanne betydelige og fredsforstyrrende Voldsgjerninger, der ogsaa ellers maatte drage offentlig Paatale efter sig. Offentlig Paatale vilde nu vistnok begrundes ved en Bemægtigelse og derefter følgende Indespærrelse af en deserteret Hustru, og forsaavidt maatte Forbrydelsen og betragtes, som om den var begaaet mod en Fremmed; men da det Moment i Gjerningen, at den gik ud paa at tvinge hende til at tilstede Samleie efter det Ovenanførte ei kunde komme særligt i Betragtning, er det aabenbart, at den begaaede Voldsgjerning ei kunde betragtes som Bortførelse.

Spørgsmaalet om den af en Trolovet udøvede Bemægtigelse gaaer ud fra en Forudsætning, vi ei kunne gjøre til vor, den nemlig, at der ved en blot Overeenskomst kan stiftes en juridisk Forpligtelse til Ægteskabs Indgaaelse. Forsaavidt Lovene imidlertid maatte erkjende en saadan Overeenskomst som retlig forbindende, vilde den vel ei medføre nogen Ret til Samleie før Ægteskabet, og en i saadan Hensigt iværksat Bemægtigelse utvivlsomt constituere en Bortførelse; men forsaavidt som Ægteskabets Fremskyndelse blot var tilsigtet, vilde Gjerningen — dog under Forudsætning af, at den Medforlovede uden skjellig Grund forhalede sammes

Indgaaelse — sikkerlig være at betragte som ulovlig Selvtægt.

§. 7.

Om Tilendebringelsen af Bortførelsens Forbrydelse og om Attentatet paa samme.

Dersom Bortførelsens Forbrydelse forudsatte Opnaaelsen af den med samme forbundne Hensigt, vilde Spørgsmaalet om, hvad der udfordres til dens Tilendebringelse, aldeles ikke være tvivlsomt, eller dog kun fremkalde de Tvivl, der ere fælles for alle de Overtrædelser, der bestaae i retsstridigt Samleie. Ligesom vi imidlertid paa den ene Side have seet, at hiint ingenlunde er Tilfældet, saaldes have vi og seet, at det ei er en blot momentan, men en mere vedvarende, dog ei til nogen bestemt Tidsgrændse bundet Bemægtigelse, ved hvilken Gjerningsmanden tilsigter at fremme sin Hensigt; derfor bliver det nu vor Opgave at undersøge, hvorvidt den forbryderske Virksomhed maa være skredet frem, for at Forbrydelsen kan ansees fuldendt. Om dette Spørgsmaal have de fleste Criminalister enten aldeles ikke udtalt sig, eller dog kun ubestemt, hvilket navnlig gjælder om Tittmann, der, skjøndt han udførligt har afhandlet Spørgsmaalet, dog lader os i Tvivl, om han blot fordrer den bortførte Qvindes Henbringelse til et fra hendes sædvanlige Opholdssted bortfjernet Sted, eller om han tillige fordrer, at hun skal være bragt i Sikker-

hed*). Feuerbach fordrer blot Bemægtigelse af Qvindens Person ved Bortfjernelse fra Hjemmet**), Salchow***) derimod hendes Henbringelse til et sikkert Sted, medens Henke†), der iøvrigt kun ligefrem bestrider sine Forgængeres Lære, forsaavidt disse nægte at Bortførelsen kan iværksættes ved Retention, blot fordrer, at det Sted, hvorhen hun er bragt eller hvor hun tilbageholdes, maa være af den Beskaffenhed, at hun ei kan vente snarlig at vorde befriet. Vi have allerede ovenfor søgt at godtgjøre, at det ingenlunde er nødvendigt, at Qvinden henbringes fra et Sted til et andet, men deraf alene følger endnu ei med Nødvendighed, at

*) Vel kunde det for at tillægge Tittmann denne sidste Mening tale, at han (Beiträge p. 79) siger, at den Bortførte maa bringes til et saadant Sted, hvor Gjerningsmanden kan gjøre Magt gjældende, og at dette forudsætter ei alene "Entgegenstellung einer überwindenden Kraft und Entblößung von gegenwärtiger Hülfe, sondern auch Sicherstellung dieser Kraft gegen zukünftige Hülfeleistung"; men naar han deraf i det Følgende blot udleder, at Bortbringelsen maa skee til et bortfjernet Sted, og ei fra een Deel af et Huus til en anden, og naar man i Særdeleshed tager Hensyn til, at han i sin Haandbog I. p. 395 og 396 kun fordrer dette Sidste, uden at melde noget om, at Stedet maa være sikkert, bliver det i det Mindste særdeles tvivlsomt, om man bør tillægge hans Ord hiin Mening.

**) Lehrbuch §. 256.

***) Darstellung II. p. 42.

†) Handbuch II. p. 179.

vi maatte tiltræde den sidstnævnte Mening; thi det kunde meget vel uden Modsigelse antages, at det Sted, hvor hun holdes fangen, virkelig maatte være sikkert, eller, som Salchow l. c. udtrykker det, være af den Beskaffenhed, at Personen ei let kunde blive fundet og unddraget Ransmandens Magt. Vi troe imidlertid, at andre Grunde overveiende tale for Henkes Mening. Da Bemægtigelsen nemlig kun anvendes som Middel til Kjønsfrihedens Indskrænkning, tilmed kun skal virke som Motiv, og da den i denne Henseende ei er af mindre Virksomhed, naar den bortførte Qvinde — om endog vildfarende — maa troe, at hun ei kan vente hurtig Befrielse, end om hun virkelig er bleven unddraget Samfundets eller sine Venners Hjælp, er det, hvorpaa det kommer an, alene, om hun efter Omstændighederne maa antage, at hun kan gjøre Regning paa snar Befrielse eller ikke. Hiin Omstændighed er kun af Betydning, forsaavidt der bliver Spørgsmaal om Forbrydelsens Ophævelse ved hendes Befrielse og Gjerningsmandens Afstraffelse. Men det synes indlysende, at det ikke mere ved denne end ved andre Forbrydelser, til dens Fuldendelse kan fordres, at dens Ophævelse gjøres umulig eller blot vanskeliggjøres.

Forsaavidt maae vi imidlertid ogsaa afvige fra Henke, at vi ei kunne antage, at Beskaffenheden af det Sted, hvorhen Qvinden bringes eller hvor hun tilbageholdes, alene skulde gjøre Udslaget i denne Henseende. Ogsaa Beskaffenheden af det Sted, hvor-

fra hun blev bortbragt, dets eensomme Beliggenhed f. Ex., bør tages i Betragtning, og overhoved alle de Omstændigheder, under hvilke Bemægtigelsen skete, f. Ex. hendes Huusfællers Fraværelse, at hun, medens hun sov, i al Stilhed blev bortbragt, at hun, uden at noget Vidne kunde antages at være i Nærheden, blev opsnappet paa fri Mark eller i Skoven; fremdeles Gjerningsmandens Magt og hendes Paarørendes Svaghed. Disse og flere andre Omstændigheder formaae ei mindre end Destinationsstedets Beskaffenhed at bestemme hendes Overbeviisning; ja det kan end ikke nægtes, at hun endnu slet ikke behøver at være paa noget Sted for at forblive der, men at hun under Bortbringelsesacten selv kan have grundet Anledning til at opgive Haabet om Befrielse, f. Ex. hvis hun allerede er ført flere Dagsreiser bort fra sit forrige Opholdssted uden endnu at have naaet Destinationsstedet.

Vi kunne saaledes ei binde Forbrydelsens Tilendebringelse til noget bestemt udvortes Kjendemærke, af hvis Tilstedeværelse samme i ethvert Tilfælde skulde afhænge; men det maa i ethvert Tilfælde afgjøres efter samtlige Omstændigheder, om Qvinden har havt antagelig Grund til at opgive Haabet om snar Befrielse eller ikke.

Det er ingenlunde ligegyldigt, hvorledes dette Spørgsmaal besvares. Dersom Qvinden, før hun var bragt til Bestemmelsesstedet, blev befriet, maatte vi efter den Feuerbachske Theorie ubetinget betragte Forbrydelsen som fuldendt, efter den Salchowske kun antage et Atten-

sat; havde Gjerningsmanden endog forinden frivilligt ladet hende fare, vilde dette efter den Feuerbachske Theorie ikke komme ham til Gode; fulgte vi derimod Salchow maatte vi erklære ham for aldeles straffri. Efter det af os Anførte vil derimod Valget, i første Tilfælde mellem Straffen for fuldendt og attenteret Forbrydelse, i det sidste mellem disse og Frifindelse, afhænge af de concrete Omstændigheder*).

Det indsees let, at det om den voldelige Bortfø-

*) Man vil heraf see, at vi antage, at den, der frivillig afstaaer fra en begyndt Forbrydelse, bør være straffri. Uden udførligt at indlade os paa dette ei herhenhørende Spørgsmaal, tillade vi os blot at bemærke, at Consequentsen synes at medføre dette Resultat, da det dog er utvivlsomt, at den, der ved at begynde de Handlinger, hvorved en Forbrydelse blev iværksat, ei endnu havde næret noget forbrydersk eller i den Grad forbrydersk Forsæt, ei med nogen Virkning vilde kunne paaberaabe sig saadant, hvorimod den hele Række af i og for sig betydningsløse Handlinger, eller af Handlinger, hvilke der i og for sig var at tillægge en anden Betydning, vilde blive bedømt efter hans endelige Forsæt. Saaledes vilde det ei komme den til Gode, der først, efter i anden Hensigt, f. Ex. for at aflægge Nogen et natligt Besøg, eller for at finde Natteleie, var indsteget eller havde gjort Indbrud i Andres Vaaning, havde fattet det Forsæt, at benytte den sig frembydende Leilighed til at stjele, men han vilde upaatvivlelig, om end Sandheden af hans Foregivende efter Omstændighederne ei kunde betvivles, blive straffet for Indbrudstyverie.

relses Tilendebringelse Anførte ei er anvendeligt paa den, der iværksættes ved Bedrageri alene. I dette Tilfælde, i hvilket der ei bliver Spørgsmaal om nogensomhelst Anvendelse af voldsomme Midler, kan Forbrydelsen først ansees tilendebragt, naar Qvinden enten er bragt til et saadant Sted, at det derved indirect er gjort hende umuligt at vende tilbage, eller saalænge har opholdt sig hos Manden, at det kunde indeholde et rimeligt Motiv for hende til hellere at samtykke i hans Begjering, end med Skjændsel at vende tilbage i sine forrige Forhold; thi det er aabenbart, at der, hvis hun tidligere erfarer Sagens Sammenhæng, Intet er til Hinder for hendes Befrielse.

Da vi ikke henføre Bortbringelsen af afhængige Qvinder fra det dem af Forældre eller Værger anviste Hjem til Bortførelsen, forsaavidt hiin blot indeholder et Brud paa den disse Personer tilkommende Familiemyndighed, men kun forsaavidt den indeholder en paa Grund af de anvendte Midler Gjerningsmanden tilregnelig Indskrænkning i Kjønsfriheden, kunde det synes, som om det Samme her maatte fordres til vor Forbrydelses Tilendebringelse som i det nysnævnte Tilfælde. Thi ogsaa her forudsættes det, at voldsomme Midler ei anvendes fra Ransmandens Side, og at det altsaa er Qvinden muligt, at unddrage sig hans Selskab, naar hun vil. Det maa imidlertid ei tabes af Sigte, at Opholdet i Mandens Selskab antager den Kjønsfriheden indskrænkende Character, saasnart det er givet, at hun fri-

villigt har fulgt ham i den Hensigt, at opgive sit forrige Hjem. Derfor maa denne Art af Bortførelse ansees tilendebragt ved Qvindens Bortgang fra Hjemmet, saafremt denne ei er skeet under Omstændigheder, der ei give Anledning til at antage hiin Hensigts Tilstedeværelse. Thi under saadanne Omstændigheder vilde vistnok ogsaa denne Art af Bortførelse, først naar Qvinden i en længere Tid havde opholdt sig i Mandens Selskab, kunne ansees tilendebragt *).

Da vi ikke antage, at alene Paabegyndelsen af de Handlinger, ved hvilke Forbrydelsen umiddelbart iværksættes, men at ogsaa den Virksomhed, der mere middelbart gaaer ud paa at fremme Forbrydelsens Iværksættelse, er strafbar, og vi altsaa tiltræde deres Mening, der indbefatte den saakaldte praeparatio delicti under Attentatet: saa kunde det vistnok synes overflødigt, om vi her vilde forsøge den i Almindelighed

*) At det her, som Wächter (l. c. p. 313) efter en vistnok ingenlunde sikker Fortolkning af den sachsiske Lov 8 Februar 1834 §. 10, jfr. med §. 6, antager, skulde være nødvendigt, at Qvindens Paarørende skulle være satte ud af Stand til at bevirke hendes Tilbagebringelse, derom kan der efter vor Opfattelse af den frivillige Bortførelses Begreb, aldeles ikke være Tale. Men selv om man efter den almindelige Mening betragter den som Brud paa en Familiemyndighed, maa det vistnok erkjendes, at dette allerede ved Bortgangen endog ubetinget er indtraadt, selv om dets Ophævelse ved Qvindens ufortøvede Tilbagebringelse aldeles ei havde nogen Vanskelighed.

vanskelige Bestemmelse af Grændserne mellem hine præparatoriske Handlinger og det, efter Nogles Mening egentlige Attentat. Da imidlertid den modsatte Lære ikke mangler ansete Forsvarere *), og Spørgsmaalet ei heller paa nogen Maade kan ansees utvivlsomt, ville vi forsøge i Korthed at besvare de herhen hørende Spørgsmaal.

Hvad der her i Særdeleshed bør fastholdes, er, at Forbrydelsen umiddelbart iværksættes ved en Indskrænkning af Localfriheden, der er af den Beskaffenhed, at den giver den Bortførte rimelig Grund til at antage, at hun ikke kan gjøre Regning paa hurtig Befrielse. Med den begyndte Indskrænkning af Localfriheden er altsaa det egentlige Attentat tilstede, hvorved det bliver at bemærke, at de til sammes Iværksættelse som Midler tjenende Handlinger, forsaavidt de udgjøre en i Tiden uafbrudt sammenhængende Række med den Handling, hvorved hiin Ufrihed ligefrem tilveiebringes, ere at henregne til denne — hvorfor Attentatet og i dette Tilfælde allerede tager sin Begyndelse med dem — hvorimod de, naar de ei udgjøre en eneste sammenhængende Handling med hiin Frihedsberøvelse, kun ere at betragte som præparatoriske. Ved den voldelige Bortførelse vil derfor i Almindelighed Apprehensionen betegne Grændsen mellem de præparatoriske Handlinger og Attentatet i indskrænket Forstand, ligesom og alle de Handlinger blive at henregne hertil, der tjene til at overvinde de Bemægtigelsen umiddelbart modstaaende Hindringer og tillige udgjøre

*) Cfr. f. Ex. Henke, Handb. I. p. 255.

en actus continuus med samme, f. Ex. et Bemægtigelsen umiddelbart foregaaende Indbrud i det af Qvinden beboede Værelse, voldsomt Angreb paa hendes Huusfæller, der modsætte sig Bemægtigelsen, o. s. v. De Handlinger derimod, der enten ei udgjøre en actus continuus med Bemægtigelsen, f. Ex. den Angrebet foregaaende Bortfjernelse af hendes Huusfæller, eller som — idet de kun gaae ud paa Tilveiebringelsen af de Midler, ved hvis Brug Bemægtigelsen skal iværksættes, eller, uden at bortrydde direct modstaaende Hindringer, paa at gjøre Iværksættelsen lettere — ikkun paa en middelbar Maade tjene til at fremme samme, f. Ex. Anskaffelse af Redskaber, Aftale med Medhjælpere, Udstilling af Vagter o. s. v., ere alle at ansee som præparatoriske. Det er imidlertid ei aldeles uden Undtagelse, at Apprehensionen af Qvindens Person bliver at henregne til Attentatet; den kan og tænkes at forekomme som blot præparatorisk Handling. Foruden at dette finder Sted i det ovenfor anførte Tilfælde, hvor Nogen har bemægtiget sig en Qvinde for at bortkoble hende — hvor Bortførelsen da først virkelig iværksættes, naar Kobleren overleverer hende til anden Mand for af ham at misbruges — kan dette ogsaa tænkes under andre Omstændigheder. Naar f. Ex. en Øvrighedsperson under et eller andet Paaskud havde ladet en Qvinde arrestere, for desto lettere fra Arresten at kunne lade hende henbringe til et Sted, hvor hun var hans Vilkaarlighed undergivet, vilde Apprehensionen af hendes Person kun være en for-

hændende Handling, og den virkelig
begynde med Arrestantindens Bort
til det Sted, hvor hun var i Bedk

Bortførelsen kan, som vi oven
sættes ved Bedrageri alene, naar
Foregivende er bleven bevæget til a
Mands i saa lang Tid, at hun, n
Sammenhængen, sætt sin Ære
derved er bleven bevæget til at følg
indirect er gjort hende umuligt at
hun virkelig taget Ophold hos M
hendes Kjønsfrihed indskrænkende
dette Tidspunct kan derfor Attent
gelsen af det bedrageriske Foregiv
ansees for Præparation, med min
maa antages at have lagt an paa,
vende at bevæge hende til øieblik

At de ved frivilligt følgende
anvendte Forførelseskunster ikkun
riske Handlinger, med mindre de
vil være Tilfældet, udgjøre en
selve Bortbringelsen, behøver, ef
neppe at bemærkes. Er dette ikke
saavidt Forbrydelsen tilendebringes
gelsen fra Hjemmet, kun kunne vær
Attentat, naar denne selv under U
forsaavidt der derimod efter Omstæ
brydelsens Tilendebringelse endnu m

Ophold i Ransmandens Selskab, hvilket f. Ex. kunde
[illegible]e Sted, naar han under et eller andet Foregivende
[illegible]de lokket Qvinden bort fra hendes Hjem, og først
[illegible]fter søgte at bevæge hende til at følge sig, vilde
[illegible]rligviis ogsaa den fuldkomment udførte Bortbrin-
[illegible] ikkun constituere et Attentat.

Som Exempler paa præparatoriske Handlinger
[illegible] vi allerede i det Foregaaende nævnet Anskaffelsen
[illegible] Redskaber til Occupationens Iværksættelse, Aftale
[illegible] Medhjælpere, efter Omstændighederne bedragersk
[illegible]egivende og Anvendelsen af Forførelseskunster o. s. v.

Det kunde nu, da vi have erklæret os for de præ-
[illegible]atoriske Handlingers Strafbarhed — hvilke vi der-
[illegible] og henregne til Attentatet — saameget mere synes
[illegible]t maatte paaligge os ligeledes nøie at angive Betingel-
[illegible]ne for deres Tilstedeværelse, som det ingenlunde kan
[illegible]ntages, at det i og for sig skulde være en let Sag at
[illegible]skille dem fra de Handlinger, der blot ere foranle-
[illegible]igede ved det fattede Forsæt til en Forbrydelse, hvilke
[illegible]gesaalidet som det beviislig tilstedeværende eller endog
[illegible]dtrykkelig tilkjendegivne Forsæt kunne være Gjenstande
[illegible]or Straf. Dette er nu tildeels allerede skeet, idet disse
Handlingers Gebeet paa den ene Side er begrændset ved
de egentlige Attentatshandlinger; men hvad deres Be-
grændsning til den anden Side angaaer, maa det bemær-
kes, at de ved Forsættets Tilstedeværelse foranledigede
Handlinger ei have noget saadant fast bestemmeligt Ind-
hold, at en Angivelse af dette kunde lede til Opstillingen

beredende Handling, og den virkelige Iværksættelse først begynde med Arrestantindens Bortbringelse fra Arresten til det Sted, hvor hun var i Vedkommendes Magt.

Bortførelsen kan, som vi ovenfor have viist, iværksættes ved Bedrageri alene, naar Qvinden ved et falskt Foregivende er bleven bevæget til at tage Ophold hos en Mand i saa lang Tid, at hun, naar hun senere erfarer Sammenhængen, seer sin Ære compromitteret, eller derved er bleven bevæget til at følge ham saa langt, at det indirect er gjort hende umuligt at vende tilbage. Naar hun virkelig tager Ophold hos Manden, begynder den hendes Kjønsfrihed indskrænkende Tilstand, og først fra dette Tidspunct kan derfor Attentatet regnes. Anbringelsen af det bedrageriske Foregivende kan derimod kun ansees for Præparation, med mindre Gjerningsmanden maa antages at have lagt an paa, ved sit falske Foregivende at bevæge hende til øieblikkelig at følge sig.

At de ved frivilligt følgende Qvinders Bortførelse anvendte Forførelseskunster ikkun indeholde præparatoriske Handlinger, med mindre de, hvad der dog ei let vil være Tilfældet, udgjøre en actus continuus med selve Bortbringelsen, behøver, efter Alt det Anførte, neppe at bemærkes. Er dette ikke Tilfældet, vil der, forsaavidt Forbrydelsen tilendebringes ved selve Bortbringelsen fra Hjemmet, kun kunne være Spørgsmaal om et Attentat, naar denne selv under Udførelsen forhindres; forsaavidt der derimod efter Omstændighederne til Forbrydelsens Tilendebringelse endnu maatte fordres et fort-

sat Ophold i Ransmandens Selskab, hvilket f. Ex. kunde finde Sted, naar han under et eller andet Foregivende havde lokket Qvinden bort fra hendes Hjem, og først derefter søgte at bevæge hende til at følge sig, vilde naturligviis ogsaa den fuldkomment udførte Bortbringelse ikkun constituere et Attentat.

Som Exempler paa præparatoriske Handlinger have vi allerede i det Foregaaende nævnet Anskaffelsen af Redskaber til Occupationens Iværksættelse, Aftale med Medhjælpere, efter Omstændighederne bedragerisk Foregivende og Anvendelsen af Forførelseskunster o. s. v.

Det kunde nu, da vi have erklæret os for de præparatoriske Handlingers Strafbarhed — hvilke vi derfor og henregne til Attentatet — saameget mere synes at maatte paaligge os ligeledes nøie at angive Betingelserne for deres Tilstedeværelse, som det ingenlunde kan antages, at det i og for sig skulde være en let Sag at adskille dem fra de Handlinger, der blot ere foranledigede ved det fattede Forsæt til en Forbrydelse, hvilke ligesaalidet som det beviislig tilstedeværende eller endog udtrykkelig tilkjendegivne Forsæt kunne være Gjenstande for Straf. Dette er nu tildeels allerede skeet, idet disse Handlingers Gebeet paa den ene Side er begrændset ved de egentlige Attentatshandlinger; men hvad deres Begrændsning til den anden Side angaaer, maa det bemærkes, at de ved Forsættets Tilstedeværelse foranledigede Handlinger ei have noget saadant fast bestemmeligt Indhold, at en Angivelse af dette kunde lede til Opstillingen

af en skarp Grændse. Og da fremdeles de Midler, ved hvilke Forbrydelsen middelbart kan fremmes, ere saa mangfoldige, at det ei er muligt at opregne dem alle, kunne vi med Hensyn til dette Spørgsmaal ei give nogen nøiagtigere Bestemmelse end den: at ingen Handling kan ansees som strafbar Præparation, der ei paa en eller anden Maade er Middel til at fremme Forsættets Iværksættelse.

§. 8.

Om Bortførelses-Forbrydelsens Paatale og Straf.

Det kan neppe være nogen særdeles Tvivl underkastet, at ei blot de Forbrydelser, der udøves umiddelbart mod Staten selv, og de Handlinger der, uden at nogen egentlig Ret derved er krænket, blot paa Grund af det Offentliges Interesse, straffes, bør være Gjenstande for offentlig Paatale, men at ogsaa de, der nærmest krænke Privates Rettigheder, men ved hvilke dog enten den Statsforbindelsen undergravende Maxime, de forudsætte, eller den med deres Udøvelse forbundne Forstyrrelse af Samfundets Fred, indeholder den væsentligste Grund til deres Afstraffelse, altsaa alle egentlige Forbrydelser, bør forfølges paa denne Maade. Det kan imidlertid ingenlunde siges om enhver mod en Privat udøvet Fornærmelse, at den enten indeholder en saadan Maxime eller et saadant Fredsbrud, og navnlig gjælder dette sidste ei om alle Voldsgjerninger, men kun om de grovere.

Med Hensyn til Voldsgjerninger opstaaer derfor ideligt det Spørgsmaal, om de efter deres Beskaffenhed egne sig til offentlig Paatale. Hvad nu dette angaaer, saa gives der vel Voldsgjerninger, om hvilke det er klart, at de paa Grund af deres Ubetydelighed ei kunne siges at indeholde noget saadant Fredsbrud, ligesom der og paa den anden Side gives saadanne, om hvilke det Modsatte under alle Omstændigheder maa antages, men der bliver desuagtet et ei ringe Antal tilbage, som efter Omstændighederne snart maae betragtes paa hiin snart paa denne Maade. Almindelige Regler, efter hvilke det i ethvert Tilfælde kunde afgjøres, om en Handling indeholder en saadan Fredsforstyrrelse, lade sig ikke opstille, og det er derfor at billige, at f. Ex. Frd. 4 October 1833 §. 30 overlader det til Øvrigheden, i saadanne Tilfælde at afgjøre, om offentlig Paatale skal finde Sted, eller om der kan gives Parterne Leilighed til mindelig Forening. Heri indeholdes ei heller nogen Indskrænkning af den officielle Paatales Grændser, men kun en, saavidt muligt, nøiagtig Bestemmelse af samme. En Indskrænkning er det derimod, naar en Deel nyere Lovgivninger og Udkast lade den offentlige Paatale af visse særdeles grove Forbrydelser afhænge af Privates og navnlig den Fornærmedes Klage. Men en saadan Undtagelse fra de almindelige Regler er vist særdeles betænkelig; thi det kan neppe antages, at Staten skulde kunne være berettiget til at paalægge nogen Borger en haard og vanærende Straf, naar det

ei af Retfærdigheden fordres med en saadan Nødvendighed, at enkelte Privates Interesse derfor maa staae tilbage; og iøvrigt lader man jo dog Criminaljustitien gaae sin strenge Gang, uanseet at uskyldige Personer ideligen ved den Skyldiges Afstraffelse ei blot udsættes for den bittreste Krænkelse, men endog for Velfærds Spilde.

Men møder en saadan Indskrænkning af den officielle Paatale af grovere Forbrydelser i Almindelighed Betænkelighed, saa maae vi end mere erklære os derimod, hvad Bortførelsen angaaer, skjøndt den i den senere Tid synes at have vundet en stor Mængde Stemmer for sig, og navnlig er gaaet over i de nyeste Udkast til Straffelovbøger *). Det er langt fra, at der her, som Wächter (l. c. p. 333) antager, taler det Samme for en saadan Bestemmelse, som naar Voldtægt har fundet Sted. Ved Udførelsen af sidstnævnte Forbrydelse søger Gjerningsmanden at være uden Vidner, og Besvangrelse paafølger kun sjeldent; det Passerede kan altsaa blive skjult eller i alt Fald kun komme til Kundskab for Enkelte, der ville lade det være sig magtpaaliggende ei at lade det komme videre, og det maa derfor indrømmes, at en Bestemmelse, hvorefter Sagens Forfølgning gjøres afhængig af den Forurettedes egen Klage, kan befrie hende for det ei uvæsentlige Onde, et

*) Cfr. Udkast for Norge 1835 Kap. 28 §. 3, for Würtemberg 1836 Art. 263, for Hannover 1826 Art. 256. Efter Wächter (l. c. p. 333) skal det Samme være Tilfældet med det Baierske Udkast af 1831.

saadant Factums Notorietet, selv hvor det almindeligt erkjendes, at hun er uden al Brøde, unægtelig indeholder. Og skjøndt den ved en saadan Bestemmelse tilveiebragte Fordeel for den voldtagne Qvinde paa den anden Side er af en meget problematisk Natur, da det ingenlunde er usandsynligt, at Gjerningsmanden, naar nogen Tid er hengaaet, uden at han er bleven draget til Ansvar, og tillige de Indicier, der kunde bidrage til at overbevise ham, ere forsvundne, vil rose sig af at have nydt hendes Gunst, som om hun frivilligt havde givet sig til Priis for ham: saa ville vi dog, naar den, som skeet er i nogle Love, indskrænkes til de Tilfælde, i hvilke Gjerningen ei har vakt offentlig Opsigt, med Hensyn til den Velfærds Spilde, der derved muligen kunde forhindres, ei driste os til ubetinget at erklære os imod den, skjøndt vi dog ogsaa her af det anførte almindelige Hensyn finde Sagen betænkelig. Men antage vi først, at en paa saadan Maade bestemt Indskrænkning i det Offentliges Ret til uopfordret Indblanden i slige Sager bør bestemmes, saa maae vi og aldeles forkaste, at det Württembergske Udkast 1836 Art. 282 i Forbindelse hermed tillægger den Krænkedes Ægtefælle og Forældre en Ret til endog mod hendes Villie at bevirke Sagens Paatale; thi det synes dog aabenbart, at disse Personers Interesse for at faae Forbryderen afstraffet, langt mere end det Offentliges, bør underordnes Qvindens Interesse for, at Sagens Undersøgelse udebliver. Fremdeles synes netop det Tilfælde, hvor Sagen iøvrigt ei

er bleven bekjendt og Frænderne klage, men Qvinden ei ønsker nogen Retsforfølgning, at være det almindelige og næsten eneste, hvori hiin Bestemmelse kunde faae nogen Anvendelighed. Thi til at godtgjøre, at Begivenheden, som hine Lovarbeider udtrykke sig, har vakt "Opsigt og Forargelse", kan dog vel, ved et Factum af denne Art, ei udfordres mere, end at det beviisligen er kommet til saadanne Personers Kundskab, om hvem det ei er at formode, at de ville fortie det enten paa Grund af en særegen Pligt (den consulerede Læge, Jordemoderen, den Øvrighedsperson til hvem Anmeldelse er skeet), eller fordi de, efter deres Forhold til den Krænkede, selv maae antages at have en stærk Interesse for, at det ei bliver almindelig bekjendt. Men naar Qvinden selv tier, og alle de Personer, der have Kundskab om Gjerningen, ligeledes tie: da er det en Selvfølge, at ingen offentlig Paatale er mulig.

Er en Bortførelse begaaet, kan derimod en saadan væsentlig Fordeel for den Fornærmede aldeles ikke opnaaes ved en Bestemmelse som den omhandlede; det Passerede, der altid hos Mængden vækker en næsten skadefro Formodning om, at hun har maattet hengive sig til Ransmanden, kan ikke blive skjult, da hun naturligviis maa savnes i den Kreds, af hvilken hun er udrevet, og en fuldkommen Isolering fra al Berørelse med Andre under de nærværende sociale Forhold er saa godt som utænkelig. Den Indskrænkning, under hvilken vi ovenfor alene kunde tilstede den omhandlede Bestemmelse,

at Begivenheden ei maatte være bleven almindelig bekjendt, vilde derfor og gjøre den aldeles betydningsløs*).

Man kunde vel her anføre, at det ved den retlige Undersøgelse let kunde skee, at den tidligere paa hende hvilende beskæmmende Formodning om, at hun havde maattet give sig til Priis for Ransmanden, nu gik over til Vished, og at derfor en Bestemmelse af den omhandlede Beskaffenhed ogsaa her ligesaavel som ved Voldtægt, Omstændighedernes Forskjellighed uagtet, kunde bevirke, at Gjerningsmanden kun afstraffedes, naar dette kunde skee uden Velfærds Spilde for Qvinden, idet det da vilde staae i hendes Magt kun da at foranledige Sagens Paatale, naar hun kunde forudsee, at den ei vilde lede til noget for hende beskæmmende Resultat.

Men det kan vistnok ikke antages, at Qvinden vilde klage i ethvert Tilfælde, i hvilket hun ei havde ladet sig bevæge til at være Gjerningsmanden til Villie. Hvad der foruden en især hos en Qvinde undskyldelig Utilbøielighed for at give den umiddelbare Anledning til, at Nogen underkastes et betydeligt Straffeonde, vistnok i de fleste Tilfælde vilde afholde hende fra at klage, ere de

*) Wächter yttrer vel (l. c. p. 333 Not.; jfr. p. 299 Not.), at det Baierske Udkast af 1831 indeholder den samme Bestemmelse med Hensyn til Bortførelse som med Hensyn til Voldtægt; men, da vi ei have dette Lovarbeide ved Haanden, skulde vi dog, indtil vi med egne Øine kunne overbevise os om det Modsatte, være tilbøielige til at antage, at hiin Angivelse ei er aldeles nøiagtig.

med Sagens Undersøgelse forbundne Ubehageligheder, og navnlig de hendes Følelse saarende Spørgsmaal, hun ikke vil kunne undgaae. At gjøre Sagens Paatale afhængig af Qvindens Villie vilde saaledes i practisk Henseende medføre saa godt som en fuldkommen Strafløshed, da den næsten aldrig vilde blive paatalt. Men nu kan den med Bortførelsen uundgaaelig forbundne, for hendes Fremtids Vel saa farlige og beskæmmende Formodning kun tilintetgjøres, naar dens Urigtighed fremgaaer som Resultatet af en retlig Undersøgelse; og skulde saaledes Hensynet til den Forurettedes Interesse være afgjørende ved Anordningen af denne Materie, saa vil det heraf indsees, at der ved en saadan Bestemmelse i saa Henseende vilde tabes i det Mindste ligesaa meget paa den ene Side, som der paa den anden tilsigtedes vundet. Ei heller vilde denne Inconvenients afhjælpes ved at give hendes Mand, Forældre eller Værger Ret til endog mod hendes Villie at bevirke Paatale*); thi disse Personer kunne ei have nogen tilforladelig Vished om, at Undersøgelsen vil føre til det for hende ene gunstige Resultat. Forsaavidt som de derfor fordre Sagen paatalt mod Qvindens Villie, handle de ingenlunde i Qvindens Interesse; de søge blot at fremme deres eget Ønske om, at Forbryderen maa lide sin fortjente Straf; men det er en aabenbar Urimelighed, i denne Henseende at indrømme dem en større Ret end det Offentlige.

*) Udk. f. Württemb. l. c.

Vi gik for et Øieblik ind paa den Antagelse, at der virkelig i nogle Tilfælde vilde være vundet noget Væsentligt for den Forurettede ved en saadan Bestemmelse; men selv dette maae vi betvivle. Enhver veed, hvor tilbøielig Mængden er til at antage det Værste, naar der er Spørgsmaal om Kjødets Svaghed, og man veed og, hvor luftige de Data ere, der udfordres til at give et Rygte Tilværelse, der snart bliver antaget for uomstødelig Vished. Det kan derfor ikke betvivles, at den Omstændighed, at Qvinden ei ønsker Sagens Paatale, skjøndt en besindig Overveielse ei heri vilde see noget Beviis for eller imod hende, vil bidrage til end mere at bestyrke den opstaaede Formodning om, at hun er bleven misbrugt. Men vi kunne ei indsee, at hun lider betydelig mindre under en Formodning, der dog alene viger for et utvivlsomt Modbeviis, end ved en Oplysning af Sagen, af hvilken det i alt Fald vil fremgaae, at hendes Modstand har været alvorlig.

Det Eneste der i Gjerningen vilde bevirkes ved en saadan Bestemmelse, er, at Qvinden derved vilde befries for en Undersøgelses Ubehageligheder, og det endda ikke i alle Tilfælde; thi naar Øvrigheden kom til Kundskab om, at en Qvinde voldeligen var bragt i en Mands Magt, kunde den dog ei af Delicatesse undlade at befrie hende, hvorved Optagelsen af Forhør, for at sikkre Beviset for det Tilfælde, at hun maatte beslutte sig til at fordre Sagens Forfølgning, og for at udfinde, hvilken Forbrydelse der in casu kunde være Spørgsmaal om,

ei ganske vilde kunne undgaaes. Men vi skulde troe, at dette Ene, at hun derved befries fra en Ubehagelighed — den være nok saa stor —, ei kan komme i nogen Betragtning i Sammenligning med de vægtige Grunde, det Offenlige maa have til at ville Afstraffelsen af en Forbrydelse, hvorved der skeer et stort Brud paa Samfundets Fred, som er forbudet under svære og vanærende Straffe, saa meget mere som endog Hensynet til hendes egen sande Fordeel leder til det samme Resultat.

Næsten alle nyere Lovgivninger og Udkast lade Paatale og Straf aldeles bortfalde, naar Gjerningsmanden har ægtet den Bortførte, og Ægteskabet ei senere er erkjendt for en Nullitet *). Spørgsmaalet er nu, om en saadan Bestemmelse lader sig retfærdiggjøre. Det er herfor bleven anført **), at Staten overhoved ei har tilstrækkelig Anledning til at efterspore de bestaaende Ægteskabers ofte skjulte Anledning, men at der derimod i Vigtigheden af deres Opretholdelse indeholdes overveiende Bevæggrunde til at betragte Sagen, som om aldeles ingen Retskrænkelse havde fundet Sted. Sandt er det vel, at Staten meget vilde miskjende sin Ret, naar den uden Anledning vilde undersøge Oprindelsen til ethvert Ægteskab, men det synes dog, at der kunde være god Anledning dertil, naar den erholdt Underretning om, at dets Indgaaelse var bevirket ved en

*) Code pénal III. 357. Baiersk St. L. 1813, art. 203. Württ. Udk. 263. Hannov. Udk. Art. 256.

**) Cfr. Motiverne til den Baierske Straffelovs Art. 203.

grov Forbrydelse. Ei heller sees det, hvorledes dette Raisonnement kunde komme i Betragtning, naar Statens Indblanden allerede var begyndt, og Parterne derefter erklærede sig for Ægteskab, et Tilfælde i hvilket Gjerningsmanden dog sikkert ei mindre havde Krav paa Skaansel, end om Øvrighedens Opmærksomhed paa Grund af tilfældige Omstændigheder først senere var bleven henvendt paa det Passerede. Vel synes fremdeles en saadan Bestemmelse i høi Grad at anbefale sig derved, at Qvinden har et langt større Haab om at erholde den fuldstændigste og i mange Tilfælde eneste Æresopreisning, der kan blive hende til Deel, naar Gjerningsmanden ved Ægteskabs Indgaaelse erhverver Strafløshed, end naar denne nægtes ham, at Straffens Execution, naar Ægteskabet allerede er kommet i Stand, vil være af den fordærveligste Virkning for Qvinden og de uskyldige Børn, og at endelig Ægteskabers Indgaaelse og det paa dem grundede Samlivs virkelige Fortsættelse i høi Grad er i Statens egen Interesse. Men skjøndt sand Statsklogskab virkelig tager alle hine Hensyn, skjøndt den virkelig søger, saavidt muligt, at sikkre den Fornærmede Adgang til Erstatning, at forhindre at Straffen gaaer ud over Uskyldige, og at fremme og opretholde Ægteskaber, saa indrømmer den dem dog ei i andre Tilfælde saa meget, at den derfor skulde eftergive endog langt mindre Forbrydere den velfortjente Straf. Ingensinde bliver en Sags criminelle Forfølgning opgivet, fordi den Fornærmede ei vilde erholde fuld Erstat-

ei ganske vilde kunne undgaaes. Men vi skulde troe, at dette Ene, at hun derved befries fra en Ubehagelighed — den være nok saa stor —, ei kan komme i nogen Betragtning i Sammenligning med de vægtige Grunde, det Offenlige maa have til at ville Afstraffelsen af en Forbrydelse, hvorved der skeer et stort Brud paa Samfundets Fred, som er forbudet under svære og vanærende Straffe, saa meget mere som endog Hensynet til hendes egen sande Fordeel leder til det samme Resultat.

Næsten alle nyere Lovgivninger og Udkast lade Paatale og Straf aldeles bortfalde, naar Gjerningsmanden har ægtet den Bortførte, og Ægteskabet ei senere er erkjendt for en Nullitet *). Spørgsmaalet er nu, om en saadan Bestemmelse lader sig retfærdiggjøre. Det er herfor bleven anført **), at Staten overhoved ei har tilstrækkelig Anledning til at efterspore de bestaaende Ægteskabers ofte skjulte Anledning, men at der derimod i Vigtigheden af deres Opretholdelse indeholdes overveiende Bevæggrunde til at betragte Sagen, som om aldeles ingen Retskrænkelse havde fundet Sted. Sandt er det vel, at Staten meget vilde miskjende sin Ret, naar den uden Anledning vilde undersøge Oprindelsen til ethvert Ægteskab, men det synes dog, at der kunde være god Anledning dertil, naar den erholdt Underretning om, at dets Indgaaelse var bevirket ved en

*) Code pénal III. 357. Baiersk St. L. 1813, art. 203. Württ. Udk. 263. Hannov. Udk. Art. 256.

**) Cfr. Motiverne til den Baierske Straffelovs Art. 203.

grov Forbrydelse. Ei heller sees det, hvorledes dette Raisonnement kunde komme i Betragtning, naar Statens Indblanden allerede var begyndt, og Parterne derefter erklærede sig for Ægteskab, et Tilfælde i hvilket Gjerningsmanden dog sikkert ei mindre havde Krav paa Skaansel, end om Øvrighedens Opmærksomhed paa Grund af tilfældige Omstændigheder først senere var bleven henvendt paa det Passerede. Vel synes fremdeles en saadan Bestemmelse i høi Grad at anbefale sig derved, at Qvinden har et langt større Haab om at erholde den fuldstændigste og i mange Tilfælde eneste Æresopreisning, der kan blive hende til Deel, naar Gjerningsmanden ved Ægteskabs Indgaaelse erhverver Strafløshed, end naar denne nægtes ham, at Straffens Execution, naar Ægteskabet allerede er kommet i Stand, vil være af den fordærveligste Virkning for Qvinden og de uskyldige Børn, og at endelig Ægteskabers Indgaaelse og det paa dem grundede Samlivs virkelige Fortsættelse i høi Grad er i Statens egen Interesse. Men skjøndt sand Statsklogskab virkelig tager alle hine Hensyn, skjøndt den virkelig søger, saavidt muligt, at sikkre den Fornærmede Adgang til Erstatning, at forhindre at Straffen gaaer ud over Uskyldige, og at fremme og opretholde Ægteskaber, saa indrømmer den dem dog ei i andre Tilfælde saa meget, at den derfor skulde eftergive endog langt mindre Forbrydere den velfortjente Straf. Ingensinde bliver en Sags criminelle Forfølgning opgivet, fordi den Fornærmede ei vilde erholde fuld Erstat-

ning for sit Tab, naar hans Fordring maatte concurrere med Actionens Omkostninger, eller fordi Forbryderens uskyldige Familie, ved at tabe sin Forsørger, vilde bringes til Bettelstaven, eller for at undgaae de for Samfundet i sædelig Henseende skadelige Følger, der ere at befrygte af Ophævelsen af Ægtefællers Samliv. Det er ei heller Nogens Mening, at Gjerningsmanden, hvis han under selve Bortførelsen havde begaaet nogen anden Overtrædelse, der i og for sig egnede sig til offentlig Paatale, skulde fritages for Straf for denne, og det maa derfor være i dette Tilfældes særegne Beskaffenhed, og ei i hine almindelige Hensyn, at hiin Bestemmelse skal finde sin Retfærdiggjørelse.

Det frembyder sig strax, at dette Tilfælde har det Eiendommelige, at den Forbrydelse, hvorfor Gjerningsmanden skal drages til Ansvar, er forøvet mod Qvinden selv, at den ei kan forfølges, uden at paalægge hende at afgive Forklaring imod sin egen Ægtefælle, hvorved der opstaaer en betænkelig Collision mellem hendes Pligt mod ham og Pligten at sige Sandhed, hvilken Staten ogsaa ellers saavidt muligt søger at undgaae, ved i mange Tilfælde at befrie Ægtefæller fra at aflægge Vidnesbyrd mod hinanden, og endelig, at hun, saafremt hun, efter at have gjenerholdt sin Frihed, samtykker i at ægte ham, derved tillige maa antages at have tilgivet ham hans Brøde mod hende. Disse Bemærkninger synes dog ei heller tilfredsstillende; thi som Retten, under en virkelig Collision mellem den selv og en anden Interesse, altid i

sin egen Sphære maa beholde Overvægten, saaledes udstrækker den ei heller Ægtefællers Fritagelse for at aflægge Vidnesbyrd mod hinanden til Sager angaaende virkelige Forbrydelser, med mindre de uden saadant aldeles fyldestgjørende kunne oplyses. Ei heller bevirker i Almindelighed den Fornærmedes Tilgivelse Straffens Nedsættelse, end sige dens fuldkomne Eftergivelse, hvor Talen er om Overtrædelser, der forfølges i det Offentliges Interesse. Uagtet alt dette skulde vi imidlertid dog troe, at hiin Fritagelse for Paatale og Straf er fuldkomment grundet. Medens den Fornærmede i andre Tilfælde vel kan opgive al Bitterhed og Hevngjerrighed, kan han, hvor meget han end kan beklage at være den uskyldige Anledning til Forbryderens Ulykke, dog, naar han betragter Sagen aldeles upartisk og uafhængig af Fordomme, ei ville en Straffrihed, der kun kan opnaaes paa Retfærdighedens Bekostning; i vort Tilfælde kan Qvinden ei alene tilgive Gjerningsmanden, men hun er endog forpligtet dertil, ja, hvad mere er, hun er indtraadt i et helligt, over al menneskelig Klogt ophøiet Forhold, i hvilket hans Brøde mod hende er aldeles udslettet; den existerer ikke længere. Vilde man nu sige, at den mod Qvinden begaaede Brøde vel var bortfaldet, men at derimod den i Bortførelsen tillige indeholdte Forbrydelse mod det Offentlige dog blev tilbage, saa vilde dette grunde sig paa den urigtige Forudsætning, at Bortførelsen indeholdt 2 af hinanden uafhængige Retsbrud, eet mod Qvinden og eet mod det Offentlige,

medens det sande Forhold tvertimod er dette, at Handlingen ved at være en grov Krænkelse af Qvindens Ret, og alene derved, bliver til en Forstyrrelse af det Samfunds Fred, af hvilket hun er Medlem, medens den iøvrigt, afseet fra denne Omstændighed, aldeles intet Fredsforstyrrende indeholder *). Her finder da ei nogen Collision Sted mellem Retfærdigheden og Ægteskabets eller den forniærmede Ægtefælles Interesse — i hvilken, som ovenfor bemærket, altid den Sidste maatte staae tilbage —; thi naar Forbrydelsen ikke længere existerer, har Retfærdigheden ei heller nogen Fordring. Staten udøver da kun sit høie Kald, at erkjende og beskytte alle over dens nærmeste jordiske Formaal ophøiede ideale Interesser, idet den erkjender Ægteskabet som en Forbindelse, i hvilken Kjærligheden har ophævet ethvert Skyldforhold mellem Ægtefællerne. Hiin Bestemmelse bør derfor og udvides derhen, at ei blot det allerede indgaaede Ægteskab, men og begge Parters frie Erklæring om at ville indgaae det hæver Paatalen. Thi Staten bør ikke lægge nogen Hindring i Veien, naar der viser

*) Skulde Bortførelsen in concreto have været ledsaget af Handlinger, der, hvad enten Gjerningen var foretaget med eller mod Qvindens Villie, i og for sig vilde egne sig til offentlig Paatale, hvis f. Ex. Personer, der vilde modsætte sig Bortbringelsen, vare blevne mishandlede: da vilde Paatalen for disses Vedkommende ei heller kunne bortfalde paa Grund af Parternes paafølgende Ægteskab (cfr. Udkast for Hannover, Art. 256).

sig nogen Rimelighed for, at saa slet begyndte Foretagender ved det guddommelige Forsyns Naade kunne erholde en langt sandere og mere fyldestgjørende Ophævelse, end ved den jordiske Retfærdigheds Straf.

Det er imidlertid indlysende, at det bør forhindres, at denne Bestemmelse misbruges af Gjerningsmanden til at aftvinge en Qvinde Samtykke til Ægteskab, og derefter fremdeles til at tvinge hende til at fortsætte samme. Øvrigheden bør derfor affordre hende en Erklæring, just ei om hun frivillig har givet sit Samtykke til Ægteskabet, men om det er hendes frie Beslutning at fortsætte samme, hvorefter hun, saafremt dette ei er hendes Villie, ufortøvet bør sikkres imod ham, og Sagen mod ham forfølges.

Dernæst er det klart, at det kun er det sande Ægteskab, der har hiin Magt til at udslette den begaaede Brøde. Et blot pro forma indgaaet Ægteskab, ved hvilket enten alene Æresopreisning for hende, eller tillige Straffrihed for ham er tilsigtet, uden at Parterne ere tilsinds at leve sammen som sande Ægtefæller, bør ei medføre hiin Straffrihed, og Sagen mod Ransmanden bør derfor i dette Tilfælde, uanseet at Ægteskabet ei søges opløst quoad vinculum, atter optages, naar det ei findes, at Cohabitationen af antagelige Grunde kun interimistisk er hævet.

Et sandt Ægteskab er ei heller det, i hvilket Ægtefællerne ei, uagtet de leve sammen, gjensidigen opfylde de dem som saadanne mod hinanden paahvilende Pligter.

Men, om et saadant Forhold finder Sted, tilkomme det ei Øvrigheden at undersøge; det maa være nok til at antage et sandt Ægteskab, at det ei af Nogen af dem begjeres opløst. I denne Henseende maa det bemærkes, at den Bortførte har saa vægtige Grunde — hvilke, som vi tidligere have seet, ingenlunde indskrænke sig dertil, at en Æresopreisning maa være hende magtpaaliggende — til at ønske Ægteskab med Ransmanden, at hendes Samtykke vel kan have været aldeles frit, uden at det er afgjort, at den nødvendige Overeensstemmelse i Tænkemaaden lader sig tilveiebringe imellem Ægtefællerne. Det maa derfor, hiint Samtykke uagtet, staae i hendes Magt, senere at fordre det opløst, uden at hun herfor behøver at paaberaabe sig videre, end den passerede Bortførelse. I dette Tilfælde maatte det Offentliges Ret til Paatale atter indtræde, selv om det oplystes, at Manden medens Ægteskabet bestod, ei havde gjort sig skyldig i noget lastværdigt Forhold. Thi Straffen eftergives efter det ovenfor Anførte, ikke fordi han ved sit Tilbud at tage den Fornærmede til Ægte, eller ved sit paafølgende Forhold skulde være i Stand til at affone sin Brøde; men han deeltagtiggjøres uden egen Fortjeneste i en Naade, hvis Betingelser kun tildeels ligge hos ham selv, men i Hovedsagen beroe paa Omstændigheder, der ei staae i hans Magt.

Det kan endelig ikke nægtes, at ogsaa et sandt Ægteskab kan forstyrres ved en af Ægtefællernes Brøde; og med Hensyn til vort Tilfælde er det ikke utænkeligt,

at Parternes Forbindelse i Begyndelsen kronedes med Held, men senere paa Grund af Vankelmodighed eller Utroskab fra Hustruens Side forstyrredes. Skulde hun da kunne udøve den hende under en ganske anden Forudsætning indrømmede Ret til at fordre Ægteskabet opløst, uden nærmere Undersøgelse af Forholdene, blot paa Grund af dets Oprindelse, og derved tillige foranledige, at Manden underkastedes en haard og vanærende Straf: vilde dette være ligesaa uretfærdigt som ubilligt. Der burde derfor fastsættes et vist Tidsrum, som dog ei burde være for kort (t. Ex. 5 Aar), med Hensyn til hvilket det Ovenanførte maatte gjælde. Efter dettes Udløb maatte hun have tabt den paa Bortførelsen begrundede uindskrænkede Skilsmissefrihed. Fordrede hun da Ægteskabets Opløsning, maatte en Undersøgelse om begge Ægtefællers Forhold under Ægteskabet anstilles, og fremgik det af denne, at han under Ægteskabet redelig havde opfyldt en Ægtemands Pligter, burde han ei kunne drages til Ansvar for Bortførelsen. Det Modsatte maatte derimod gjælde, naar der fandtes betydelig Skyld paa hans Side, selv om hun ei heller var uden Brøde.

Endnu maae vi blot bemærke, at Sagen, naar Bortførelsen er begaaet mod en mindreaarig Qvinde, og Omstændighederne ei tillade, at der meddeles hende Dispensation til Ægteskabsindgaaelse, bliver at sætte i Beroe, indtil hun har naaet den lovbestemte Alder, eller erholdt fornøden Dispensation. Fra dette Tidspunct

blive da og hine 5 Aar at regne. Iøvrigt turde det og være rigtigst, at Øvrigheden først da, eller da atter affordrede hende den omhandlede Erklæring, om hun aldeles frivilligt samtykkede i at ægte ham.

Vi skulle nu forsøge at bestemme Bortførelsesforbrydelsens Straf; men forinden maae vi forelægge os det Spørgsmaal, om kun een eneste Straf bør foreskrives for alle Tilfælde, eller om de forskjellige Strafbarheden modificerende Momenter alle eller for en Deel ere af en saadan Betydning, at der frembyde sig flere Hovedtilfælde, der ei kunne subsumeres under eet passende Maximum og Minimum, det vil sige et saadant, der ei giver Dommeren et saa stort Spillerum, at Straffen i Grunden bliver arbitrær.

Det Tilfælde, der hverken frembyder særdeles mitigerende eller aggraverende Omstændigheder, og fra hvilket vi derfor kunne gaae ud som det normale, er det, hvor en uberygtet Qvinde er bortført. Det ligger ei i Forbrydelsens Begreb, at hun ved denne Leilighed skal være bleven mishandlet, ei, at Hensigten skal være opnaaet, ei heller at et allerede bestaaende Ægteskab skal være blevet krænket. Men disse Omstændigheder kunne dog være tilstede, uden at Forbrydelsen ophører at være den samme, og vi maae derfor opkaste det Spørgsmaal, om deres Tilstedeværelse i den Grad forhøier Forbryderens Strafskyld, at de af dem ledsagede Tilfælde ei kunne finde retfærdig Afstraffelse, naar Dommerens Valg er indskrænket til en eneste Straffebestemmelse,

hvis Maximum og Minimum vi vel endnu ikke kunne angive, men som vi dog paa Grund af Forbrydelsens Grovhed foreløbig kunne antage at frembyde en Differents af 2, 3 à 4 Aar offentligt Arbeide.

Beskaffenheden af de Midler, der bleve anvendte til at iværksætte Bemægtigelsen, samt af den derpaa følgende Indespærrelse, maa naturligviis komme i Betragtning ved Bestemmelsen af Straffens Grad; men i Almindelighed forudsætter Bemægtigelsen ei nogen i og for sig betydelig Vold, ligesaalidet som Indespærrelsen i og for sig i Almindelighed kan forudsættes at være forbunden med nogen yderligere haard Behandling. Den Skærpelse af Straffen, der i saa Henseende kan være Spørgsmaal om, vil derfor et saadant Maximum og Minimum som det ovenanførte give Dommeren tilstrækkelig Leilighed til at lade indtræde. Forsaavidt som der til Bemægtigelsens Iværksættelse maatte være anvendt Voldsomheder, der ei i Almindelighed kunne antages at være nødvendige Midler til Bortførelsens Iværksættelse, finder et Sammenstød af Forbrydelser Sted, uden at det herimod kan komme i Betragtning, at Udøvelsen af hiin Handling in concreto betingede Bortførelsen. Til disse behøver Lovgiveren derfor ei at tage Hensyn ved Bestemmelsen af Bortførelsesstraffen. Spørge vi nu om Grændsen mellem de Voldsgjerninger, der ere at ansee som integrerende Dele af Bortførelsen, og dem, der blive at ansee som særlige Forbrydelser, da lader denne sig neppe nøiagtigt angive; dog troe vi, at den vil

være fastsat paa en i det Mindste i practisk Hensee... tilfredsstillende Maade, naar det bestemmes, at Cum... lation af Straffene for de forøvede Voldsomheder og Mishandlinger skal indtræde, naar de i og for sig egne sig til offentlig Paatale. Vel kunne og ringere Mishandlinger tænkes ei at være enten i Almindelighed eller in concreto nødvendige til Forbrydelsens Iværksættelse, men Dommeren vil da indenfor det foreskrevne Straffe-quantums Grændser finde tilstrækkelig Leilighed til at tage Hensyn til dem ved Straffens Bestemmelse.

At Samleie har fundet Sted, er en Omstændighed, der ei lidet maa bidrage til at forøge Strafskylden. Dette hører tillige til de Omstændigheder, til hvilke Lovgiveren ved at fastsætte Straffen for Bortførelsen ei kan undlade at tage Hensyn, eftersom herved, naar Voldtægt ei har fundet Sted, ei er begaaet nogen eiendommelig Forbrydelse, for hvilken særlig Straf kunde idømmes. Ved denne Handling forøges Gjerningsmandens subjective Skyld, endog i det Tilfælde, at hans Forsæt oprindelig har været rettet paa Samleie; thi han lægger derved en Fasthed i samme for Dagen, hvis Tilstedeværelse altid kunde omtvivles, før det kom til Udførelse; og det Onde, som derved tilføies Qvinden, er ei lidet større end det, der tilføies hende ved den for hende allerede saa krænkende og for hendes Velfærd farlige Formodning, der altid er en Følge af Bortførelsen.

Ligesom nu Samleiet forhøier Strafskylden, saaledes man Egteskabs Indgaaelse, endog i de Tilfælde,

hvor det ei medfører, at al Paatale bortfalder, bidrage til dens Nedsættelse. Thi om det end ei altid og vel endog ei i Almindelighed kan antages, at Gjerningsmandens subjective Skyld derved formindskes — da den, der med Tilsidesættelse af al Agtelse for Qvinden, kan betjene sig af et saa skammeligt Middel som Bortførelsen til Ægteskabets Opnaaelse, vistnok i Almindelighed vil være tilskyndet af nederdrægtige Motiver — saa er dog det Onde, der ved Bortførelsen tilføies Qvinden, forsaavidt det bestaaer i Tilintetgjørelsen af hendes gode Navn og Rygte, derved om ei aldeles ophævet, dog betydelig formindsket.

I lige Maade forøges Ranssmandens Brøde, naar den Bortførte er en anden Mands Ægtefælle. Vi maae herved bemærke, at denne Omstændighed ei ubetinget medfører, at Bortførelsen skulde være forbundet med et Attentat paa Hoer eller Bigamie*); det er nemlig ei utænkeligt, at Nogen kunde bortføre en gift Kone, for derved først at bevæge enten hendes Mand eller hende selv til at søge Skilsmisse, og derefter, naar den i det forhen bestaaende Ægteskab liggende Hindring var ryddet af Veien, fremdeles at bevæge hende til at samtykke i den tilsigtede Kjønsforbindelse; forsaavidt Bortførelsen forudsættes at tilsigte Ægteskab, er det endog sandsynligere at Røveren har denne Plan, end at han skulde

*) Strengt taget kan den forhen ugifte Person ei siges at leve i Bigamie, men han er aabenbar deelagtig i Forbrydelsen.

tænke paa at lade sig vie til hende, medens hendes forste Ægteskab endnu bestod, en Sag, der i det Mindste i Lande, hvor, som i Danmark, en nøiagtig Legitimation fordres, inden Nogen kan blive viet, ei let vilde lade sig udføre.

Er nu Bortførelsen forbunden med attenteret eller fuldbyrdet Bigamie eller Hoer, ville naturligviis de sædvanlige Regler om Forbrydelsers Sammenstød komme til Anvendelse; dette Tilfælde vil derfor ikke her blive at tage i særlig Betragtning. Anderledes forholder det sig derimod, naar Bortførelsen af gift Kone ikke er forbundet med Attentat paa nogen af hine Forbrydelser. Handlingens Tendents til at forstyrre et bestaaende Ægteskab, der hist ved at træde frem i en selvstændig Forbrydelse havde afløst sig fra Bortførelsen, bliver i nærværende Tilfælde en integrerende Deel af denne; og det kan ei nægtes, at dens Strafbarhed saavel i subjectiv som i objectiv Henseende forhøies saa betydeligt, at det vel kan være Tvivl underkastet, om ei en særegen høiere Straf burde foreskrives for nærværende Tilfælde.

At den Bortførte i Forveien var berygtet, formindsker naturligviis Strafskylden, og synes navnlig at maatte bevirke, at den forhøiede Straf, der mulig særligen maatte være at foreskrive for de foregaaende Tilfælde, ei kunde blive anvendelig.

Endelig bemærke vi, at en saadan Forskjel i Parternes Stand, ifølge hvilken Røveren tillige maatte antages i Dannelse at staae saa langt under den Bort-

førte, at denne i og for sig maatte antages at være en uoverstigelig Hindring for ham til paa lovlig Maade at vinde Ægteskab med hende, vistnok forhøier Strafbarheden, men dog neppe kan antages at kræve nogen særegen, det almindelige Maximum overstigende Straf; og skjøndt Fortsættelsen af et paa saadan Maade tilveiebragt Ægteskab ei vilde være en mindre Ulykke og næsten en ligesaa stor Beskæmmelse for Qvinden, som en Besvangrelse udenfor Ægteskab — hvorfor og et saadant Ægteskab altid kan antages at ville blive opløst, saasnart Qvinden er bleven befriet —: saa vilde der dog vel, saafremt en særegen mildere Straffebestemmelse fandtes at maatte foreskrives for de Tilfælde, hvor, uagtet Ægteskab er indgaaet, Sagens Paatale ei bortfalder, neppe være tilstrækkelig Anledning til derfra at undtage nærværende Tilfælde, da den foretagne Vielse — skjøndt unægtelig uden tilstrækkelig Grund — desuagtet for en stor Deel vilde borttage den Plet, der efter Opinionen ved Bortførelsen var sat paa hendes Rygte.

De Momenter, til hvilke vi i den foregaaende Undersøgelse have taget Hensyn, ere: Gjerningsmandens subjective Slethed og Graden af det Onde, der ved Bortførelsen tilføies Qvinden. Vi maae endnu blot tilføie, at den, med Udelukkelse af alle andre, i det i Aaret 1835 udkomne Udkast til en Straffelov for Kongeriget Norge C. 18 §. 4 antagne Distinction, hvorved Forskjellen mellem den, nærværende Forbrydelse eiendommelige dobbelte Hensigt begrunder Anvendelsen af forskjellige

Straffe, naar Sagen udelukkende betragtes fra denne Side, aldeles maatte forkastes. Thi deels er det, som vi ovenfor have bemærket, aldeles ikke saa afgjort, at den forskjellige Hensigt forudsætter en forskjellig Grad af subjectiv Skyld, deels staaer den ei i nogen nødvendig Causalforbindelse med det Onde, der ved Bortførelsen paaføres Qvinden. Har Bortførelsen været uden det tilsigtede Resultat (Ægteskab eller Samleie), bliver det Qvinden tilføiede Onde i begge Tilfælde det samme, nemlig: — foruden Indskrænkningen i Localfriheden — den hende paadragne Mistanke om at have maattet give sig til Priis for Gjerningsmanden. Paafølger Ægteskab eller Samleie, da vil Qvindens Tilstand derved ligemeget være forbedret og forværret, hvad enten Gjerningsmandens oprindelige Hensigt var Ægteskab eller Samleie. Ei heller lader det sig indvende, at dette sidste Resultat ei er at befrygte, naar Gjerningsmandens Hensigt var rettet paa Ægteskab; thi det indsees let, at han kommer Opnaaelsen af dette Maal betydeligt nærmere, naar han først har formaaet hende til Samleie; og at det skulde være urimeligt, at den, der ei tager i Betænkning voldelig at bemægtige sig en Qvindes Person for at bevæge hende til Ægteskab, skulde forsøge paa Anvendelsen af dette Middel, kan dog ei med nogen Føie paastaaes.

Det, som der, naar Sagen betragtes fra dette Synspunct, kan være Spørgsmaal om, er: om der ei burde foreskrives en særegen, den almindelige overstigende

Straf for den Bortførelse, paa hvilken Samleie er fulgt, og ligeledes for den, ved hvilken en anden Mands Hustrue er bortført, dog saaledes, at denne Skærpelse ei skulde komme til Anvendelse, naar den Bortførte i Forveien havde været berygtet; og om der ei, forsaavidt et al Paatale bortfalder, burde fastsættes en særegen mildere Straf for det Tilfælde, hvor Røveren var kommet i Egteskab med den bortførte Qvinde, eller hvor den Bortførte i Forveien havde været berygtet.

Hvor stort et Spillerum der udkræves, for at Straffen tilbørligen kan blive lempet efter disse skærpende og formildende Omstændigheder, lader sig nu vistnok ikke angive med mathematisk Nøiagtighed, ligesaa lidet som Forbrydelsernes Straffe i Almindelighed paa saadan Maade lade sig udregne. Men desuagtet bliver Bestemmelsen heraf ei aldeles vilkaarlig eller udelukkende afhængig af et umiddelbart Skjøn. Da Straffens Hovedformaal hverken er at udøve en egentlig moralsk Gjengjældelse, eller at forskaffe den Fornærmede Reparation, indsees det let, at intet af hine to Momenter, det mere eller mindre umoralske Sindelag, der efter Omstændighederne maa forudsættes hos Forbryderen, eller den større eller ringere Grad af Følelighed af det den Fornærmede tilføiede Onde, kan afgive Udgangspunctet for en saadan Undersøgelse. Det første almindelige Grundlag for Straffens Bestemmelse ved de Forbrydelser, der væsentlig ere at characterisere som Brud paa Samfundets Fred, bliver Graden af det Fredsbrud,

de indeholde, hvilket vel tildeels kan beroe paa den Form, hvorunder de fremtræde (naar f. Ex. dræbende Vaaben ere anvendte, eller Voldsgjerninger udøvede af Flere i Flok og Følge, Complotter ere stiftede o. s. v.), men dog i Særdeleshed afhænger af den krænkede Rets Hellighed og Vigtighed efter almindelige Grundsætninger, og den Grad i hvilken den er bleven krænket. Heraf ere og Forbryderens subjective Skyld og Graden af den den Fornærmede tilføiede Krænkelse — der ingenlunde staaer i noget bestemt Forhold til de for ham af Forbrydelsen resulterende Følger — i det Væsentlige afhængige; thi vel kan saavel den subjective Skyld, som det den Fornærmede tilføiede Onde, betydeligt og paa en særdeles iøinefaldende Maade modificeres ved de særegne Omstændigheder, hvorunder Forbrydelsen er udøvet, men jo grovere Retsbrudet, afseet fra hine Omstændigheder, i og for sig er, desto mere underordnet bliver hine Modificationers Betydning. Det er saaledes en langt større Afsky, den opvækker, som af Vindesyge har myrdet Nogen, end den, som af Hevngjerrighed paa Grund af virkelige eller indbildte Forurettelser har begaaet den samme Forbrydelse, og dog er Forskjellen mellem de Straffe, der ramme dem begge, efter alle Love, saare ringe. Ved at blive voldtaget taber visselig det beryggtede Fruentimmer langt mindre end det uberygtede, hvad Æren og hendes Fremtids Vel angaaer; men desuagtet bestemmer intet nyere Lovarbeide særegne Straffe for disse to Tilfælde; og vistnok med fuld Ret, thi den Be-

rygtede vil — naar det blot ei er en offentlig Skjøge *) — i Regelen ei mindre føle den hen tilføiede enorme Krænkelse af hendes helligste Frihedsret. Det vilde ei være vanskeligt at forøge disse Exempler; men dette er overflødigt. Det indsees ved nærmere Betragtning let, at Gjerningsmandens Slethed dog i Særdeleshed viser sig deri, at han har været i Stand til at begaae en grov Forbrydelse, og ei deri, at han har kunnet begaae den under særdeles oprørende Omstændigheder. Om Morderen end er bleven tilskyndet af de meest undskyldelige Motiver, er dog paa Grund af en saadan Handling Forskjellen mellem den Skyldfrie og ham langt større, end mellem ham og den, der har myrdet af de allerskjændigste Bevæggrunde eller derved tillige har tilsidesat særdeles Pligter. Og sikkerlig har ei heller nogensinde en Morder, der oprigtigt angrede sin Gjerning, fundet Trøst i den Tanke, at han dog ei havde dræbt sin Fader eller myrdet af Vindesyge. Det maa vistnok indrømmes, at de grovere Voldsgjerninger, forsaavidt de ere udøvede efter foregaaende Overlæg eller uden rimelig Anledning fra den Forurettedes Side, forudsætte en saadan Tænkemaade, at der ei er nogen særdeles Grund til at

*) For Voldtægt af Skjøger bør vistnok en extraordinær Straf foreskrives. Herfor taler, foruden hvad der senere vil blive anført med Hensyn til saadanne Qvinders Bortførelse, ogsaa den Omstændighed, at Voldtægten ei her, som i alle andre Tilfælde, vil være udført mod en sagesløs Person.

betvivle, at Forbryderen ogsaa under andre, endnu mere oprørende Omstændigheder, vilde have begaaet den, ligesom og at de Omstændigheder ved hvilke den umiddelbare, ofte overfladiske Følelse i Almindelighed helst dvæler, have en mindre betydelig Indflydelse paa Graden af det tilføiede Onde, end det ved første Øiekast kunde synes.

See vi nu tilbage til vor foregaaende Udvikling af Bortførelsens criminelle Indhold, da finde vi, at den ei blot ved det i og for sig høist forbryderske Middel, hvorved den iværksættes, men i Særdeleshed ved sin Qvindens helligste Frihedsret indskrænkende Tendents, hører til de særdeles grove Forbrydelser. Tage vi derhos i Betragtning, at et Spillerum af flere Aars offentligt Arbeide i Virkeligheden har en langt større Betydning ved en langvarig end ved en temmelig kortvarig Frihedsstraf, idet denne — indtil den har naaet et vist Punct — ved at forlænges tillige voxer i Intensitet *); betænkes det endelig, at man, ved paa Grund af skærpende Omstændigheder at gaae nogle Aar ud over det almindelige Maximum, og ved paa Grund af formildende Omstændigheder ligeledes at gaae nogle Aar nedenfor det almindelige Minimum, vil lægge omtrent ligesaa megen Vægt paa den Forskjel, hine Omstændigheder medføre med Hensyn til Forbrydelsens Grad, som derpaa at

*) Saaledes er sikkerlig 6 Aars offentligt Arbeide mere end det dobbelte af 3 Aars offentligt Arbeide; medens der ei turde være nogen mærkelig Forskjel mellem 16 og 18 Aars Arbeidsstraf.

den overhoved er begaaet*): saa turde der neppe være tilstrækkelig Anledning til at foreskrive færegne Straffe for de omhandlede Tilfælde, i det Mindste ei for de Tilfælde, hvor Samleie har fundet Sted, en anden Mands Kone er bleven bortført, eller den Bortførte har været beryggtet.

Snarere kunde der, efter at vi have gjort det Synspunct gjældende, at der væsentlig bør tages Hensyn til den krænkede Rets Beskaffenhed, og den Grad, hvori Retskrænkelsen har fundet Sted, være Spørgsmaal om, som det Norske Udkast at skjelne mellem den Bortførelse, hvorved Ægteskab, og den, hvorved en løsagtig Forbindelse er tilsigtet. I Classe med den første burde da og, selv om Ægteskab ei oprindelig havde været tilsigtet, det Tilfælde sættes, i hvilket et saadant var blevet indgaaet, uden at Sagens Paatale derved kunde bortfalde. Til Fordeel for denne Adskillelse synes det nemlig at kunne anføres, at Forbrydelsens Tendents selv, i disse Tilfælde, er modificeret paa forskjellig Maade. Ved den i løsagtig Hensigt skete Bortførelse

*) Vi have foreløbig anslaaet Differencen mellem det almindelige Minimum og Maximum til 2, 3 à 4 Aars Arbeidsstraf; kan Straffen nu yderligere nedsættes, f. Ex. blot med 2 Aar, og forhøies med 2 Aar, saa bliver det hele Qvantum, der stilles til Dommerens Disposition, blot for at lempe Straffen efter de skærpende og formildende Omstændigheder, 6, 7 à 8 Aar. Men betydeligt høiere kan den almindelige Straf neppe antages at blive bestemt.

søger Gjerningsmanden ved ulovlige Midler at bevæge Qvinden til en blot partiel Disposition over sine Kjønsegenskaber, der netop ved at være blot partiel er en Misbrug af Kjønsfriheden, og tilmed en usædelig Handling. Er Gjerningsmandens Hensigt derimod rettet paa Ægteskab, da synes det at maatte tale til hans Fordeel, at han gaaer ud paa at formaae hende til en total, tilmed normal og med Sædelighedens Forskrifter aldeles stemmende Disposition over hine Qvaliteter. Vel er det nu saa, at det i og for sig er en større Forbrydelse at tvinge Nogen til en syndig eller strafbar, end til en ligegyldig eller endog fortjenstlig Handling; men denne Sætning kan ei komme til Anvendelse i nærværende Tilfælde; thi Ægteskabet kan ei rettelig indgaaes efter en vilkaarlig Beslutning. Jo helligere den ægteskabelige Forbindelse er, desto formasteligere er det at ville fremtvinge den. Betragte vi dernæst Sagen noget nærmere, saa frembyder og den Betragtning sig, at det ingenlunde ubetinget staaer i Gjerningsmandens Magt at bevirke et sandt Ægteskab mellem ham og Qvinden, men kun dets udvortes Form, saa at det Ægteskab, der muligen kunde blive Bortførelsens Resultat, med Undtagelse af de Tilfælde, hvor Straffen aldeles bortfalder, i Gjerningen ei vil være noget Andet eller Bedre end en løsagtig Forbindelse. Gjerningens Tendents har derfor i alt Fald dolo alternativo omfattet en i Grunden løsagtig Forbindelse, og det sees saaledes, at der i Virkeligheden ei er en saadan Forskjel mellem Forbrydelsens

Tendents i disse Tilfælde, at dette kunde motivere Fastsættelsen af forskjellige Straffe. Der bliver derfor Intet andet tilbage, som kunde paaberaabes herfor, end den i og for sig ugrundede Opinion, hvilken Gjerningsmanden og maa forudsættes at dele, at det er mindre lastværdigt at tvinge en Qvinde til Ægteskab end til Samleie, og at Qvindens Lod, hvad hendes gode Navn og Rygte angaaer, i Virkeligheden er bedre, naar endog kun et Skin-Ægteskab er indgaaet: men at dette, deels ei ubetinget nedsætter Gjerningsmandens subjective Skyld, deels ei indeholder en tilstrækkelig Grund til Bestemmelsen af en mildere Straf, er tilstrækkelig viist i det Foregaaende; hvortil endnu kan føies, at Straffen, ved den Udsigt, Gjerningsmanden har til aldeles at blive straffri, allerede har tabt en Deel af sin afskrækkende Kraft, hvorfor det ingenlunde kan ansees tilraadeligt, end mere at formindske denne ved Fastsættelsen af en altfor mild Straf.

Have vi nu saaledes forkastet de Distinctioner, de fleste nyere Lovarbeider opstille i den omhandlede Henseende*), saa maae vi dog særligt udhæve to Tilfælde, der i intet os bekjendt Lovarbeide udtrykkelig nævnes, for hvilke vi ansee særegne Straffebestemmelser nødvendige.

Efter hvad vi i den 3die §. have anført om den Bortførelse, der gaaer ud paa at bringe Qvinden til at

*) Kun den Østerrigske Straffelov og det Hannoverske Udkast foreskrive en eneste almindelig Straf.

leve som offentlig Skjøge, kan det ikke være nogen Tvivl underkastet, at dette Bortførelses-Tilfælde paa Grund af den eiendommelige Maade, hvorpaa Forbrydelsens Tendents her modificeres, og de særegne criminelle Momenter, det fremfor andre Bortførelses-Tilfælde frembyder, maa belægges med en særegen haardere Straf.

Ligeledes er det aabenbart, at en Tilsidesættelse af den partielle Indskrænkning, en Skjøge, uden iøvrigt at tilbagekalde den, giver sin almindelige Renunciation paa Kjønsfriheden, skjøndt den ei kan betragtes som en Krænkelse af den indholdsløse, reent formelle Frihed, dog ikke heller kan ansees for lige med Krænkelsen af den fulde og ubeskaarne Kjønsfrihed, af hvilken endog særdeles berygtede Fruentimmer ere i Besiddelse. Medens vi saaledes kun kunde lade den Omstændighed, at den bortførte Qvinde var berygtet, komme i Betragtning til Straffens Nedsættelse indenfor Grændserne af det almindelige Minimum og Maximum, maae vi, da Forbrydelsen i nærværende Tilfælde, endog aldeles afseet fra Forbryderens mindre subjective Skyld og det den Bortførte tilføiede ringere Onde, indeholder en langt mindre Retskrænkelse end Bortførelsen i Almindelighed, antage, at en extraordinair Straf her bør foreskrives.

Gaae vi nu herefter over til at bestemme den almindelige Straf, da maae vi nødvendigviis tillægge vore Forgængeres Autoritet en langt større Vægt med Hensyn til dette Punct, end til noget andet, som denne Undersøgelse frembyder. Da der nemlig her ei kan være Tale

... nogen egentlig Beviisførelse, men Sagen i sidste Instants maa afgjøres efter et umiddelbart Skjøn, der ... paa den ene Side beroer paa en rigtig Forestilling ... Forbrydelsens Grovhed, men tillige paa den anden Side og i ligesaa høi Grad paa en rigtig Forestilling om Straffenes Følelighed, saa maatte vi, navnlig med Hensyn til dette Sidste, tillægge de hidtil existerende Loves og Lovudkasts Bestemmelser en næsten afgjørende Vægt, saafremt vi hos dem fandt en nogenlunde antagelig Overeensstemmelse i den omhandlede Henseende. Dette er imidlertid ingenlunde Tilfældet.

Paa den ene Side finde vi, at den ved Romerretten udtrykkelig bestemte, i C. C. C. Art. 118 uden Tvivl ved Henviisningen til Keiserretten sanctionerede, Livsstraf blev recipeeret af den ældste Tydske Praxis; den blev ligeledes, sandsynlig efter Carolinas Exempel, foreskreven i Chr. 5 N. L.*). Men ligesom Anvendelsen af denne Straf, uden egentlig Lovhjemmel, tidlig blev indskrænket i den Tydske Praxis, saaledes have ogsaa de siden Slutningen af det 18de Aarhundrede udkomne Love og Udkast ladet sig nøie med at foreskrive temporære Frihedsstraffe, der endog i nogle Tilfælde ere særdeles fortvarige. Nu kan det vel ei betvivles, at Livsstraffen, endog afseet fra de ei aldeles ubetydelige Betænkeligheder, der overhoved frembyde sig mod dens Anvendelse, kun bør foreskrives for de allergroveste Forbrydelser, ved

*) Denne Straf er ogsaa med Hensyn til nogle Tilfælde foreskreven i den Svenske Lov af 1734.

hvilke Gjerningsmanden enten med Overlæg er gaaet ud paa aldeles at tilintetgjøre den Fornærmedes physiske Existents, eller som ved deres Almeenfarlighed gjøre en exemplarisk Straf aldeles nødvendig, f. Ex. saadanne Overtrædelser af Qvarantaineanordningen, ved hvilke en farlig Smitsoet letteligt kunde befrygtes indbragt, de groveste Mordbrandstilfælde, til hvilke maaskee og saadanne Forbrydelser kunne føies, der gaae ud paa en total Tilintetgjørelse af en Persons Aandskræfter, f. Ex. Tvang eller Umyndiges Forførelse til at lade sig misbruge til Pæderasti, den mod Caspar Hauser (hvis han ikke var en Bedrager) begaaede Forbrydelse o. s. v. Men paa den anden Side maa det vistnok aldeles forkastes, naar Straffen, om endog kun i de Tilfælde, hvor Samleie ei har fundet Sted eller hvor Ægteskab har været tilsigtet, efter nogle nyere Lovarbeider endog kan synke ned til 1 Aar, ja 6 eller 3 Maaneders Straffearbeide; medens det dertil svarende Maximum ei overstiger 3 eller 4 Aars Straffearbeide. Det Urigtige heri er saa meget mere iøinefaldende, som Straffen derved bliver næsten ganske den samme, som den almindelige Straf for ulovlig Indespærring, saa at altsaa vor Forbrydelses overveiende criminelle Moment, Kjønsfrihedens Indskrænkning enten aldeles ikke kommer i Betragtning, eller dog blot som aggraverende Moment*).

*) Den Baierske Straffelov fastsætter (Art. 203) for den Bortførelse, hvorpaa ei uærligt Samleie er fulgt, Arbeidshuusstraf fra 1 til 4 Aar, og for ulovlig

Efter de Resultater, der allerede ere vundne ve den nyere Tids Forskninger over de forskjellige Straffearters Hensigtsmæssighed og Føleligheb, troe vi uden nogen nærmere Begrundelse at turde antage saa meget for afgjort, at der for vor Forbrydelse bør foreskrives en temmelig langvarig Arbeidsstraf*), som navnlig bør

Indespærring i 24 Timer eller derover (Art. 192 og 193), Arbeidshuusstraf i 1 Aar, med et Tillæg af samme Straf i dobbelt saa lang Tid, som den Fornærmede har været indespærret i mere end 24 Timer. I det Würtembergske Udkast, der med Hensyn til Bortførelsen vistnok maa antages at skjelne paa samme Maade som den Baierske Straffelov, foreskrives for den Bortførelse, hvorpaa Samleie ei er fulgt, Arbeidshuus fra 6 Maaneder til 4 Aar (Art. 261, jfr. Art. 12); samme Straf paalægges den, der ulovlig har indespærret Nogen i mere end 30 Dage, dog ei længere end 1 Aar (Art. 258, jfr. Art. 12). Udkast f. Norge, 1835, fastsætter Strafarbeide fra 6 Maaneder til 3 Aar for den, der har bortført en Qvinde, for at formaae hende til Ægteskab med sig (C. 18 §. 3, jfr. C. 2 §. 5), og samme Straf for den, der overhoved ulovligt har indespærret Nogen, blot med den Modification, at ogsaa den mildere Fængselsstraf kan idømmes for sidstnævnte Forbrydelse (C. 16 §. 6, jfr. C. 2 §. 5). Allermeest paafaldende ere dog Bestemmelserne i det Hannoverske Udkast 1826, der for al Bortførelse foreskriver det samme Minimum og Maximum, som for en ulovlig Indespærrelse der har varet over 8 Dage, men ei over 1 Aar, nemlig Arbeidshuus (fra 3 Maaneder til 3 Aar) eller Tugthuus (fra 2) til 4 Aar (Art. 252 og 256, jfr. Art. 15 og 23).

*) Vel forekommer det os endnu at kunne sættes under

overgaae det ovenanførte Qvantum af 3 Maaneder til 4 Aar. Dette er og iagttaget i den Østerrigske Straf-

Qvæstion, om der ei burde gjøres en mere udvidet Brug end hidtil af eensomt Fængsel uden Arbeide, hvis Virksomhed som Disciplinarstraf i Straffeanstalterne Erfaringen tilstrækkelig har godtgjort. Vi miskjende ikke, at man bør være varsom ved Anvendelsen af dette Straffeonde, da en altfor lang Henfættelse i saadant Fængsel enten vil bringe Fangen til Fortvivlelse, til mørk Grublen eller til dyrisk Ligegyldighed og Apathie, og endelig berøve ham Arbeidsdygtighed. Dersom det imidlertid skulde være grundet paa nøiagtige Iagttagelser, hvad Henke (l. c. 1, p. 448) anfører, at 6 Ugers eensomt, arbeidsløst Fængsel er en føleligere Straf end 1 Aars Strafarbeide i Selskab, dersom det skulde befindes, at man i Almindelighed uden stor Betænkelighed turde anvende denne Straf i en Tid af indtil 6 Maaneder, der herefter vilde være at regne lige med 4 à 5 Aars Strafarbeide: saa skulle vi ikke nægte, at det forekommer os, at denne Straffeart, saavel med Hensyn til de med enhver langvarig Frihedsstraf forbundne, skjøndt ei tilsigtede, skadelige Følger baade for den Straffede og for det Offentlige, som med Hensyn til den dermed forbundne Besparelse, langt maatte være at foretrække for det tilsvarende Æqvivalent af Strafarbeide, i det Mindste i Stater, der endnu ei have kunnet give deres Straffeanstalter en hensigtsmæssig Organisation. Da vi imidlertid mangle tilstrækkelige Data til at fælde en selvstændig Dom over dette Spørgsmaal, have vi ei kunnet tage Hensyn til samme i det ovenfor Anførte, men maae lade os nøie med her at henfætte det til Kyndiges nærmere Overveielse.

felov, samt, hvad den med efterfølgende Samleie forbundne Bortførelse angaaer, i den Preussiske Landret, den Baierske Straffelov og det Würtembergske Udkast af 1835, og hvad den i løsagtig Hensigt foretagne Bortførelse angaaer, i Udk. f. Norge af 1835. Dog er Afvigelsen mellem disse Lovarbeider indbyrdes ei aldeles ubetydelig, idet f. Ex. den Østerrigske Codex foreskriver en Straf af haardt Fængsel*) fra 5 til 10 Aar, medens Udk. til en Straffel. for Norge kun anvender Strafarbeide fra 3 til 6 Aar. Overhoved synes de nyere Lovarbeider i det Hele at betragte denne Forbrydelse mildere, end den efter sin Beskaffenhed fortjener.

Det ligger ei fjernt, at sammenligne Bortførelsen med Voldtægtsforbrydelsen. Begge ere de væsentlig at characterisere som Forbrydelser mod Kjønsfriheden, og begge iværksættes de ved Anvendelsen af personlig Vold; Beskaffenheden af den med Bortførelsen forbundne Indespærrelse kan endog være saadan, at det in concreto kan være vanskeligt at afgjøre, om Forbrydelsen ei derved har antaget Characteren af Voldtægt. Forskjellen er imidlertid tillige iøinefaldende. Ved Voldtægtsforbrydelsen krænkes Retten til fri Disposition over Kjønsegenskaberne i langt høiere Grad og med langt større Tilsidesættelse af de personlige Rettigheder, end ved Bortførelsen; hvorimod den Voldsgjerning, hvorved denne Forbrydelse iværksættes, i og for

*) "Schwerer Kerker" er en Arbeidsstraf. Cfr. Gesetzb. über Verbrechen &c. f. Oesterreich §§. 11, 13 og 16.

sig, afseet fra dens Tendents, i Regelen maatte belægges med Straf af offentligt Arbeide og undergives officiel Tiltale, medens dette ei er Tilfældet med den i og for sig ikke betydelige Vold, Voldtægtsforbrydelsen forudsætter. Forsaavidt er altsaa Bortførelsen i een Henseende mindre i en anden Henseende mere strafværdig, end Voldtægtsforbrydelsen. Men det strafværdigere Middel, hvorved hiin Forbrydelse iværksættes, kan dog neppe i Almindelighed antages aldeles at opveie den i Voldtægtsforbrydelsen indeholdte større Krænkelse af Kjønsfriheden, i det Mindste ikke naar denne Forbrydelse er udøvet ved absolut Tvang. Den Voldtægt, der skeer ved relativ Tvang, er imidlertid mindre strafbar end hiin, da den dog gaaer ud paa at tilveiebringe et Samtykke — og Qvindens Ret saaledes, om og i saare ringe Grad, paa en Maade erkjendes —; og med denne ringere Grad af Voldtægt turde Bortførelsesforbrydelsen omtrent ansees lige, ihvorvel den i alt Fald snarest maatte ansees noget ringere end selv denne Forbrydelse. Da fremdeles den Forskjel i Grad, der er mellem Voldtægt ved absolut og ved relativ Tvang, dog neppe er saa stor, at den kunde motivere særegne Straffebestemmelser for hine Tilfælde, troe vi, at Straffen for Bortførelsen passende kan bestemmes saaledes, at den vel paa et vist Punct falder sammen med Voldtægtsstraffen, men at dog i det Mindste dens Maximum sættes nogle Aar lavere. I at fastsætte Straffen for Voldtægt iagttage de nyere Lovarbeider i

høiere Grad end ved Bortførelsesforbrydelsen en passende Strenghed*); men især maae vi dog billige Bestemmelsen i Udk. for Norge (18 §. 1), ved hvilken vi blot have dette at bemærke, at det Dommeren indrømmede Spillerum fra 6 til 12 Aars Strafarbeide er for stort, og at Straffens Minimum synes ansat for lavt, hvilket uden Tvivl har sin Grund deri, at Voldtægt af Skjøger, for hvilken hellere en søregen ringere Straf burde foreskrives, er indbefattet under hiin Bestemmelse. Vi vilde derfor hellere stemme for Strafarbeide fra 8 til 12 Aar. Efter det Ovenanførte turde Bortførelsesstraffen da være at bestemme til Strafarbeide fra 6 til 10 Aar, en Straf der ogsaa, afseet fra Forholdet til andre Forbrydelser, synes os at svare til dens Grovhed.

Ei mindre Autoritet end noget andet nyere legislativt Arbeide tilkommer vistnok Forordningen af 4de October 1833. Denne Forordning handler vel

*) Den Østerrigske Codex §. 111: Strafarbeide (schwerer Kerker) fra 5 til 10 Aar. Den Baierske Straffelov Art. 187: Arbeidsstraf fra 4 til 8 Aar, i visse Tilfælde forbundet med Skærpelser. Den Preussiske Landret §§. 1051 og 1052: Voldtægt ved relativ Tvang, Fæstningsstraf fra 3 til 5 Aar; ved absolut Tvang, samme Straf fra 6 til 8 Aar. Hannoverske Udkast 1826, Art. 248, skærpet Tugthuusstraf fra 4 til 8 Aar, eller "Karrenstrafe" fra 6 til 10 Aar. Württembergske Udkast. 1835, Art. 277: Arbeidshuus fra 4 (til 6) Aar eller skærpet Tugthuusstraf (fra 5) indtil 10 Aar.

hverken om Voldtægt eller Bortførelse; men den Henviisning, som den i sin 24de §. 2det Membrum med Hensyn til Menneskerov giver til Analogien af de Straffe, den i de foregaaende §§. har foreskrevet for de overlagte Beskadigelser, hvormed den udøvede Frihedsberøvelse nærmest kan sættes ved Siden, maatte dog ogsaa, da vore Love ingen Straf have foreskrevet for Bortførelsen, i paakommende Tilfælde anvendes af Domstolene, ligesom vi og her kunne tage Hensyn til samme.

De overlagte Legemsbeskadigelser, hvormed en Bortførelse snarest synes at kunne sammenlignes, ere upaatvivlelig de i §. 8 (jfr. §. 2) ommeldte Beskadigelser, der have væsentlige og vedvarende Følger for den Mishandlede, og naar denne §. for det Tilfælde, at Gjerningsmandens Hensigt ei kan antages bestemt at have gaaet ud paa et saa stort Onde, foreskriver Strafarbeide fra 2 til 6 Aar, men under den modsatte Forudsætning Strafarbeide paa 8 eller flere Aar eller efter Omstændighederne paa Livstid, saa sees det, at Domstolene, forsaavidt Ægteskab havde været tilsigtet, og tillige uærligt Samleie ei heller havde fundet Sted, vilde være henviste til den første, og i modsat Fald til den sidste af hine Bestemmelser. Nu existerer der vel ei noget bestemt paaviisligt Forhold mellem hine Legemsbeskadigelser og Bortførelsesforbrydelsen, men naar der blot spørges om Strafbarhedens Grad, finder der vist ligesaavel en Analogie Sted mellem vor Forbrydelse og hine Beskadigelser,

som mellem disse og Menneskerov; og tages det derhos i Betragtning, at en Bortførelse, hvorved Ægteskab har været tilsigtet, men ei er blevet indgaaet, vil indeholde en betydeligere Retskrænkelse end de fleste under Paragraphen henhørende Legemsbeskadigelser, i hvilke det tilføiede Onde ei bestemt har været tilsigtet, saa turde den af os foreslaaede Arbeidsstraf fra 6 til 10 Aar findes at stemme vel overeens med den Maalestok, der er fulgt ved hiin Anordnings Straffebestemmelser, og navnlig turde det heraf fremgaae, at Straffen ei er for høit ansat.

Vi have i den foregaaende Udvikling erklæret den i Bortførelsen indeholdte Indskrænkning af Kjønsfriheden for denne Forbrydelses overveiende Moment; og vistnok med fuld Føie, da Kjønsfriheden er en langt helligere Ret end Localfriheden, og Bortførelsen ei forudsætter nogen saa langvarig Indespærring, at Graden af Localfrihedens Krænkelse i Almindelighed i Strafbarhed kunde sættes i Ligning med hiint Moment. Forsaavidt Localfriheden imidlertid uden nogen iøvrigt retstridig Hensigt, maatte være krænket, finder den Eiendommelighed Sted, at Forbrydelsens Grovhed væsentlig afhænger af Frihedsberøvelsens Langvarighed, saa at slig Forbrydelse fra en ringe Forseelse, der kan afsones med en kort Fængselsstraf, kan stige til en Misgjerning, der maa belægges med mange Aars Arbeidsstraf, ja endog kan qvalificere sig til livsvarig Frihedsberøvelse. Det er herefter ei utænkeligt, skjøndt det vistnok maa betrag-

tes som noget aldeles extraordinært, at den for Bortførelsesforbrydelsen bestemte Straf for en stor Deel eller ganske vilde blive Forbryderen til Deel, om den af ham udøvede Frihedsberøvelse end ei havde havt hiin i høi Grad strafværdige Tendents; ja at han endog for hiin Frihedsberøvelse i og for sig vilde være ifalden en haardere Straf, end den for vor Forbrydelse foreskrevne. Vel vilde hans Forbrydelse i sidstnævnte Tilfælde blive at belægge med den sidste haardere Straf, og den med samme forbundne retsstridige Hensigt vilde da og komme i Betragtning som aggraverende Moment; men herved vilde Retfærdigheden ingenlunde være fyldestgjort, hvilket end aabenbarere fremtræder i de øvrige Tilfælde, hvor slig Subsumtion under en haardere Straffebestemmelse ei kunde finde Sted. Vi mene derfor, at Bortførelsesstraffen nærmere maa blive at bestemme saaledes, at den i ethvert Tilfælde fastsættes i det Mindste 5 Aar høiere end den Straf, Gjerningsmanden, afseet fra Indespærrelsens Hensigt, allerede for denne vilde være ifalden, forudsat at denne iøvrigt ei selv maatte være Straffearbeide paa Livstid, ligesom han og, naar han allerede ved denne alene havde forskyldt Strafarbeide i det største Antal Aar, saadant efter Lovene kunde idømmes, maatte belægges med livsvarigt Frihedstab.

Hvad nu fremdeles det af os opstillede qvalificerede Tilfælde angaaer, hvor en Qvinde er bortført for at bevæges til at give sig offentlig til Priis, da behøver

det vistnok ei udførligt at godtgjøres, at denne Forbrydelse hører til dem, som der ei uden Grund kunde være Spørgsmaal om at belægge med Livsstraf. Men da Bortførelsen paa den ene Side ei paa nogen uimodstaaelig Maade nøder Qvinden til at vælge den omhandlede Næringsvei, medens den paa den anden Side er langt grovere end Voldtægtsforbrydelsen, og i Strafværdighed fuldkomment kan sættes ved Siden af den totale Frihedsberøvelse, hvorved Nogen bringes i Trældom, turde Strafarbeide paa Livstid være den adæqvateste Straf.

Efter hvad vi ovenfor paa forskjellige Steder have udviklet, bør Straffen for Skjøgers Bortførelse sættes betydeligt lavere end for denne Forbrydelse i Almindelighed; men paa den anden Side maa det ei forglemmes, at den desuagtet bliver en grov Forbrydelse, der under alle Omstændigheder bør belægges med en følelig Straf, om endog den, samme ledsagende Indskrænkning af Localfriheden i og for sig maatte kunne affsones med en ringe Fængselsstraf; det gjælder fremdeles ligeledes her, hvad vi ovenfor med Hensyn til Bortførelsen i Almindelighed have bemærket, at Bemægtigelsen, naar den er særdeles langvarig, i og for sig kan blive et ligesaa strafbart Moment, som den i Forbrydelsen indeholdte Indskrænkning i Kjønsfriheden, ja endog komme til at overveie samme. I Henhold til alt dette, troe vi, da dette Tilfælde iøvrigt ei frembyder betydelige aggraverende

eller mitigerende Omstændigheder, at Straffen passende kan fastsættes til 3 til 4 Aars Strafarbeide, dog saaledes, at den under alle Omstændigheder bliver i det Mindste 2 Aar høiere, end den Forbryderen vilde have været at idømme, naar han uden iøvrigt retsstridig Hensigt havde holdt Nogen indespærret i ligesaa lang Tid.

☞ Pag. 29 øverst maatte ved Høiesterets Dom tilføies:

I Sagen:

Høiesteretsadvocat Heinrich August Schæffer, efter Kongelig Befaling,

contra:

Christophine Marie Pinguely, ogsaa kaldet Jeppesen, og Petrine Nicoline Bjørn, Thygesens Hustrue.

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

Kolderup-Rosenvinge, Professor, R. af D. og D. M.

P. Bang, Professor, R. af D. og D. M.

A. L. Casse, Lands-Overrets-Assessor, Dr. jur.

Syv og tredivte Bind.

Kjøbenhavn 1840.

Trykt og forlagt af Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Indhold.

Side.

Den extraordinære Civilproces.

Systematisk Fremstilling af den danske Procesmaade.

Af P. G. Bang og J. E. Larsen.

(Fortsættelse; see 29de til 32te samt 34te og 35te Bind.)

Den extraordinære Civilproces.

Indledning.

§. 179.

Udviklingen af den extraordinære Civilproces maa naturligviis i det Væsentlige slutte sig til Fremstillingen af den ordinære Civilproces i første Instants, idet den ikke kan opholde sig ved hvad der er fælles for begge Procesarter, men ikkun kan omhandle de Afvigelser, hvorved den førstnævnte Procesart adskiller sig fra den sidste. Med Hensyn til Forskjellen mellem den ordinære og den extraordinære Proces have vi allerede i Indledningen til den danske Procesmaade §. 5 bemærket, at ikke enhver Afvigelse fra det Sædvanlige, som i visse Sager med Hensyn til enkelte Proceshandlinger kan være indført, bør bevirke, at Sagen henføres til den extraordinære Proces, hvorimod saadant ikkun bør skee, naar Afvigelserne ere af større Betydenhed og Vigtighed;

men da det saaledes tildels maa beroe paa en vilkaarlig eller conventionel Bestemmelse, hvilket Omfang der bør gives den extraordinære civile Proces, lader der sig om denne ikke opstille noget andet almindeligt Begreb, end at derunder indbefattes enhver civil Procedure, som ifølge de for samme gjeldende Regler er i den Grad afvigende fra den sædvanlige Proces i civile Sager, at den passende bør affsondres fra denne, som en særegen Art af civil Proces. Til saadanne særegne Procesarter, som skulle omhandles i den extraordinære civile Proces, bliver for det første at henføre den saakaldte summariske Proces (jfr. Frd. 18 April 1781 §. 94, 13 December 1793 §. 34, 11 Juli 1800 §. 10, 20 October 1819 Inscript., m. fl.), eller den Proces, i hvilken der, for at fremme en hurtig Tilendebringelse af Sagen, er foreskrevet en væsentlig og gjennemgribende Afkortelse af de sædvanlige Formaliteter og Retsterminer. Hertil kan henregnes 1) Proceduren i Gjæsterets- og Søretssager, og 2) Proceduren i private Politisager, hvilke tvende Procesarter dog derhos i en anden Henseende ere væsentlig forskjellige fra hinanden, idet ved Gjæsteretssagers Behandling Forhandlingsmaximen ordentligviis bliver at følge, hvorimod den instructoriske Maxime er gjort gjeldende i Politisagernes Behandling, saaledes som i det Følgende nærmere skal blive udviklet.

Dernæst kan til den extraordinære Proces henføres Behandlingen af adskillige andre Sager, som vel i det Hele mere end hine Sagers Behandling nærmer sig til

den ordinære Procedure, men dog i en eller flere væsentlige Puncter afviger fra denne. Disse Modificationer ere imidlertid af høist forskjellig Natur, og sigte snart til Sagernes hurtigere Tilendebringelse, snart tillige til en Simplification i Behandlingen, snart flyde de af Parternes Mangel paa Raadighed over Sagens Gjenstand, eller af den særegne Maade, paa hvilken de til Sagens Bedømmelse fornødne factiske Data maa oplyses. Som saadanne Sager blive at omhandle: 3) Proceduren i de mindre Gjeldssager efter Frd. 6 August 1824; 4) den islandske Rettergang efter Frd. 15 August 1832; 5) den ostindiske efter Regl. 13 Juli 1836; 6) Proceduren efter Frd. 25 Januar 1828; 7) Proceduren i Vexelsager; 8) i Matrimonialsager, og 9) i Aastedssager.

Fremdeles er det vedtaget i den extraordinære Proces at omhandle: 10) de saakaldte Fogedforretninger eller de judicielle Handlinger, der umiddelbart gaae ud paa at sikkre eller fremtvinge Opfyldelsen af en existerende Retsfordring, navnligen Arrester og Executioner og de flere andre hermed beslægtede Handlinger.

Endelig fremstilles i den extraordinære Proces nogle Forretninger, som vel egentlig ere at ansee som administrative, men hvis Udførelse er forbunden med en vis judiciel Myndighed, og som derhos ifølge den positive Lovgivning endog i visse Henseender i det Hele betragtes som judicielle Handlinger, nemlig 11) Skifteforvaltningen og 12) Auctionsforvaltningen.

Förste Capitel.

Om Behandlingen af Gjæsterets- og Sørets-Sager.

§. 180.

Om denne Behandling i Almindelighed.

Foruden hvad vi ovenfor have anført om Gjæsterets-processens Væsen kan med Hensyn til denne Procedure, der ogsaa anvendes i Søretssager, i Almindelighed bemærkes, at den for største Delen er bleven uddannet ved Praxis, som herved oprindeligviis ikkun støttede sig paa nogle faa og fragmentariske Bestemmelser i Loven, jfr. 1—24—17 og 4—8—1 og 2. Derefter blev den ikke blot i Lovgivningen erkjendt som en særegen bestaaende Procesart, men ogsaa nærmere bestemt og videre uddannet ved enkelte positive Forskrifter, ligesom den ogsaa vandt i practisk Betydenhed derved, at dens Anvendelse blev udvidet til endeel forskjellige andre Sager, hvori der dog atter ved den nyeste Lovgivning, som tildels synes at give Politiretsproceduren Fortrinet, er skeet nogen Indskrænkning.

A. Om de Retter, ved hvilke Gjæsterets- og Søretssager behandles.

§. 181.

Udenfor Kjøbenhavn behandles disse Sager ved de ordinære Domstole og af de sædvanlige Retsbetjenter*); men Sagen skal foretages ved Extraret, d. e. Retten kan fordres sat til en extraordinær Tid eller udenfor de sædvanlige Tingdage, jfr. L. 4—8—1, Frd. 15 October 1778 Cap. 15 §. 1, Sportelregl. 22 Marts 1814 §. 19, Frd. 15 Januar 1817, Frd. 6 August 1824 §. 9, m. fl. Retten kan derfor ogsaa holdes i de almindelige Retsferier, men dog ikke, med mindre der er periculum in mora, om Søn- eller Festdagene, og selv da ikke uden høieste Nødvendighed paa de Tider, naar der er Gudstjeneste, Canc. Circ. 16 October 1819. I Praxis er det udentvivl ogsaa antaget, at Retten kan sættes paa et extraordinært Sted, eller udenfor det befalede ordinære Tingsted, endskjøndt der herfor ikke haves nogen bestemt almindelig Lovhjemmel; dog kan herfor anføres L. 4—8—2, Frd. 25 Marts 1791 §. 29, Regl. 10 September 1830 §. 15, Frd. 15 August 1832

*) Undtagelsesviis har et Rescript af 15 Mai 1789 for Helsingør bestemt, at i Sager angaaende Skibes Paaseiling skal Byfogden, naar nogen af Parterne begjerer saadant, udnævne to søkyndige og upartiske Mænd af Byens Borgere til at tage Sæde i Retten som Meddomsmænd.

Förste Capitel.

Om Behandlingen af Gjæsterets- og Sørets-Sager.

§. 180.

Om denne Behandling i Almindelighed.

Foruden hvad vi ovenfor have anført om Gjæsterets-processens Væsen kan med Hensyn til denne Procedure, der ogsaa anvendes i Søretssager, i Almindelighed bemærkes, at den for største Delen er bleven uddannet ved Praxis, som herved oprindeligviis ikkun støttede sig paa nogle faa og fragmentariske Bestemmelser i Loven, jfr. 1—24—17 og 4—8—1 og 2. Derefter blev den ikke blot i Lovgivningen erkjendt som en særegen bestaaende Procesart, men ogsaa nærmere bestemt og videre uddannet ved enkelte positive Forskrifter, ligesom den ogsaa vandt i practisk Betydenhed derved, at dens Anvendelse blev udvidet til endeel forskjellige andre Sager, hvori der dog atter ved den nyeste Lovgivning, som tildels synes at give Politiretsproceduren Fortrinet, er skeet nogen Indskrænkning.

A. Om de Retter, ved hvilke Gjæsterets- og Søretssager behandles.

§. 181.

Udenfor Kjøbenhavn behandles disse Sager ved de ordinære Domstole og af de sædvanlige Retsbetjenter*); men Sagen skal foretages ved Extraret, d.e. Retten kan fordres sat til en extraordinær Tid eller udenfor de sædvanlige Tingdage, jfr. L. 4—8—1, Frd. 15 October 1778 Cap. 15 §. 1, Sportelregl. 22 Marts 1814 §. 19, Frd. 15 Januar 1817, Frd. 6 August 1824 §. 9, m. fl. Retten kan derfor ogsaa holdes i de almindelige Retsferier, men dog ikke, med mindre der er periculum in mora, om Søn- eller Festdagene, og selv da ikke uden høieste Nødvendighed paa de Tider, naar der er Gudstjeneste, Canc. Circ. 16 October 1819. I Praxis er det udentvivl ogsaa antaget, at Retten kan sættes paa et extraordinært Sted, eller udenfor det befalede ordinære Tingsted, endskjøndt der herfor ikke haves nogen bestemt almindelig Lovhjemmel; dog kan herfor anføres L. 4—8—2, Frd. 25 Marts 1791 §. 29, Regl. 10 September 1830 §. 15, Frd. 15 August 1832

*) Undtagelsesvis har et Rescript af 15 Mai 1789 for Helsingør bestemt, at i Sager angaaende Skibes Paaseiling skal Byfogden, naar nogen af Parterne begjerer saadant, udnævne to søkyndige og upartiske Mænd af Byens Borgere til at tage Sæde i Retten som Meddomsmænd.

§. 2, Regl. 30 Marts 1836 §. 14 og Frd. 22 November 1837 §. 11; jfr. derimod ogsaa Frd. 1 Mai 1782 §. 5. Endelig er det ogsaa antaget, at Extraretten ikke behøver at sættes med det sædvanlige ved Frd. 3 Juni 1796 §. 24 befalede Antal Tingmænd, men at saadant kan skee med tvende, endog extraordinære, Retsvidner, hvorfor dog heller ikke, med Hensyn til Gjæsteretssager, haves nogen bestemt Lovhjemmel; men herfor paaberaabes L. 4—8—2 (der dog fordrer trende Dannemænds Overværelse) samt Analogien af Frd. 1 Mai 1782 §. 5, 25 Marts 1791 §. 29 og 3 Juni 1796 §. 36, ligesom det ogsaa er forudsat i Motiverne til Frd. 15 August 1832; see Collegial Tidenden for samme Aar S. 748 Noten.

I Kjøbenhavn ere derimod særegne Domstole organiserede for de ovenmeldte Sager. Gjæsteretssagerne skulle nemlig i Almindelighed foretages ved den særegne Section af Landsover- samt Hof- og Stadsretten, som kaldes Gjæsteretten, bestaaende af en Assessor og en tilforordnet Skriver, Frd. 15 Juni 1771 §. 10, 6 December 1793 og Resol. 13 October 1819; men angaaer Sagen kun en Fordring under 100 Rbdlr. Sølv behandles den gjæsteretsviis ved Gjeldscommissionen, om hvilken Ret nærmere vil blive handlet i det Følgende, Frd. 6 August 1824 §. 9. Søretssagerne foretages ved Kjøbenhavns Søret, som ifølge Art. 25 Januar 1707 §. 10 skulde bestaae af Skipperlaugets Oldermand, samt en Skipper og en Kjøbmand, som af Magistraten til-

forordnedes; men nu bestaaer Retten af en lovkyndig Assessor som Justitiarius, Skipperlaugets Oldermand, Waterschouten, jfr. Instr. 30 Juni 1752 §. 6, og 3 andre sø- og handelskyndige Medlemmer*); jfr. iøvrigt om denne Ret Frd. 15 Juni 1771 §. 8, 6 December 1793, Pl. 31 December 1795 og 25 Januar 1816.

B. Om de Sager, i hvilke Gjæsterets-proceduren anvendes.

§. 182.

I. Om de egentlige Gjæsteretssager.

Den almindelige Regel om, hvilke Sager der kunne behandles gjæsteretsviis, har man udledet af L. 1—24—17, som bestemmer, at Executionsterminen i en Namsdom kan forkortes til 3de Solemærker, naar enten Sagsøgte eller hans Vederpart er Gjæst. Hermed stemmer et Rescript for Vestindien af 8 Mai 1767 §. 2, som indeholder, "at eftersom Gjæsteretter der paa Øerne vare komne alt for meget i Brug, til forøget Bekostning for Parterne, saa bør for Fremtiden Gjæsteretter ikke finde Sted, uden i de Tilfælde, hvor Loven og Forordningerne det udtrykke-

*) De Forskrifter, hvorved Retten saaledes er organiseret, vides ikke at være bekjendtgjorte ved Trykken.

sig befale eller tillade, og især hvor enten Sagsøgeren eller hans Vederpart er Gjæst." Ordet Gjæst har i disse Lovbud ikke den nu sædvanligste Betydning, hvori det ellers bruges i Loven, jfr. 3—4—12, 6—9—1 og 9, 6—14—3; men betegner her, i Overensstemmelse med en ældre Sprogbrug, som ogsaa forekommer i Ordet "Gjæsteskud" i L. 3—8—1, den der er Fremmed eller kun har temporært Ophold i den Jurisdiction, hvor Sagen anlægges, altsaa det samme som Loven ellers kalder "Uden-Byes, Birks eller Herreds Mand", jfr. 1—2—19 og 1—21—8. Ifølge de anførte Lovbud kan gjæsteretsviis Behandling af Sagen altsaa begrundes saavel ved Sagsøgerens som ved Sagvolderens Stilling som Gjæst, om hvilke tvende Hovedtilfælde Følgende nærmere kan bemærkes:

a) Naar Sagsøgeren er Gjæst. I de Tilfælde, hvor Sagsøgeren er Fremmed i den Jurisdiction, hvor han anlægger Sagen, kan han altid uden videre forfølge samme gjæsteretsviis, hvilket endogsaa gjelder, endskjønt han ikke selv, men kun ved en Fuldmægtig forfølger Sagen, naar kun denne Fuldmægtig ligeledes har sit Hjem udenfor Jurisdictionen. Dette grundes paa de ovenanførte ubetingede Bestemmelser i L. 1—24—17 og Rescr. for Vestindien 8 Mai 1767, hvilket sidste Rescript tilføier, at under det Tilfælde, at Sagsøgeren er Gjæst, dog ikke maa forstaaes, "naar en Fremmed og Fraværende lader anlægge Sag imod en af Indvaanerne ved en der paa Landet værende Commissionær

eller Procurator", hvoraf altsaa synes at følge, at naar den saaledes benyttede Commissionær eller Procurator ogsaa er Fremmed, maa Gjæsteretsbehandling kunne fordres. De ovenanførte Sætninger ere ogsaa antagne ved flere Landsoverrets-Domme, see Nyt jur. Ark. III. p. 171 og XXVII. p. 171 samt Jur. Tidsskr. VIII. b. p. 159, og ved Høiesterets-Dom af 14 Januar 1819 i Nyt jur. Ark. XXX. p. 253. Endelig er det endog antaget, at den Omstændighed, at Sagsøgeren efter Sagens Anhængiggjørelse igjen forlader Stedet, ikke kan være til Hinder for Sagens fortsatte Behandling og Paadømmelse ved Gjæsteretten; Jur. Tidsskr. VIII. b. p. 163.

Man anfører i Almindelighed, at de ovenmeldte Sætninger ogsaa stemme med Billighed og Sagens Natur; hvilket vel ogsaa i flere Tilfælde kan indrømmes, men dog neppe ubetinget kan siges at være rigtigt. Da nemlig de ordinære Retsterminer maae ansees som de i Almindelighed nødvendige og passende, for at Sagsøgte behørigen kan varetage sit Tarv, saa synes det ikke ligefrem at være en tilstrækkelig Grund til at betage ham noget af samme, at Sagsøgeren faaer i Sinde at begive sig fra sit Hjem til den Jurisdiction, hvor Sagen skal anlægges, maaskee Nabojurisdictionen, eller endog ikkun at sende en Fuldmægtig derhen. — At iøvrigt Sagsøgeren i de ovenmeldte Tilfælde kan renuncere paa Sagens Behandling gjæsteretsviis, og forfølge samme paa sædvanlig Maade, uden at Indstævnte herimod kan

gyldige og retskraftige Handling ikke kunne omstødes ved en paafølgende Erklæring af Sagsøgte om, at han ønsker den sædvanlige Procedure anvendt. Men naar den Paagjeldende betimeligen havde givet Sagsøgeren en saadan Underretning, kunde det synes, at der ikke var nogen Grund for Sidstnævnte til imod Sagvolderens eget Ønske at fordre Sagen gjæsteretsviis behandlet, ligesaalidet som Sagvolderen kan fordre Sagen behandlet gjæsteretsviis, fordi Sagsøgeren er Gjæst. Imidlertid er det udentvivl almindeligst antaget, at det, naar Sagvolderen er Gjæst, ikke blot er en Ret for denne, men ogsaa for Sagsøgeren, at fordre Sagen behandlet gjæsteretsviis. Deels kan det nemlig ogsaa i mange Tilfælde være vigtigt for Sagsøgeren, at see Sagen hurtigere tilendebragt imod den Fremmede, end imod en i Jurisdictionen bosat Mand, jfr. Grundsætningen i L. 1—21—8 og 9, og deels stemmer saadant ogsaa bedst med de ubetingede Forskrifter i L. 1—24—17 og Regl. 8 Mai 1767, i Særdeleshed med den Omstændighed, at L. 1—24—17 ogsaa afkorter Executionsterminen, naar S a g v o l d e r e n e r G j æ s t; thi da denne Termin netop alene er indført for Sagsøgtes Skyld, saa er dens Forkortelse en Begunstigelse for Sagsøgeren, og Loven gaaer altsaa herved ligefrem ud fra den Forudsætning, at Sagvolderens Stilling som Gjæst ogsaa kan indeholde Grund til fra Sagsøgerens Side at fordre en hurtigere Retsforfølgning.

Af det ovenfor Udviklede vil det iøvrigt være klart, at det med Hensyn til de egentlige Gjæsteretssager ikke er nogen særegen Beskaffenhed ved selve Sagerne, men kun et tilfældigt personligt Forhold, hvorpaa det kommer an, naar der spørges, om Gjæsteretsbehandling kan fordres eller ikke. Nogle have vel i begge de (under a og b) omhandlede Tilfælde tillige fordret som Betingelse for Gjæsteretsproceduren, at Sagen skulde hidrøre fra den ene Parts Ophold paa det fremmede Sted, saaledes at den ikke vilde have existeret, om han ikke havde opholdt sig der*). Men omendskjønt denne Indskrænkning vistnok ikke har Lidet for sig efter Forholdets Natur, kan den dog ikke antages, da den er uden al Hjemmel i de ovenomhandlede Hovedlovbud om Gjæsteretssager, 1—24—17 og Rescr. 8 Mai 1767. Vel bestemmer et Rescr. 4 November 1778 §. 8, at i Vestindien maae Skipperne ved Gjæsteretssøgsmaal ikkun inddrive de fra samme Reise hidrørende Fordringer; men dette particulære Rescript, der ikke, saaledes som Rescriptet af 1767, henviser til den almindelige Lovgivning, men kun foranledigedes ved Misbrug, som fandt Sted i Vestindien, kan ingenlunde i Almindelighed hjemle nogen saadan Indskrænkning. End mindre kan denne Indskrænkning grundes paa de Udtryk i Slutningen af L. 1—2—19: "hvor Sagen sig begivet haver"; thi foruden at dette Lovsted kun beskjæftiger sig med visse

*) Jfr. Nørregaards Forelæsninger VI. p. 178.

Undtagelser fra det almindelige Værneting, og ingenlunde er nedskrevet for at afgjøre, naar overhovedet Gjæsterets-behandling kan fordres, maa det ogsaa erindres, at de anførte Udtryk ingenlunde have Hensyn til det i Artik-lens andet Membrum omhandlede **forum contractus**, men kun til det i første Membrum nævnte **forum delicti privati**, der finder Sted, hvad enten den Paagjeldende endnu er tilstede i Jurisdictionen eller ikke, og altsaa end ikke ubetinget er forbundet med Gjæsteretsbehandling. Den omspurgte Indskrænkning er ogsaa forkastet ved den ovenciterede Høiesteretsdom af 14 Januar 1819.

Endeligen kan endnu her bemærkes, at det ikke blot er i egentlige Domssager, men ogsaa i Vidnesager og Edssager, at Gjæsteretsbehandlingen, forsaavidt den derpaa er anvendelig, maa kunne benyttes, naar Vid-nets eller vedkommende Parts Stilling som Gjæst hertil indeholder Hjemmel; jfr. Rescr. 2 Juni 1747, Pl. 3 Januar 1758 og Canc. Skr. 23 August 1831.

§. 183.

II. Om Søretssager.

Søretssager kunne med Hensyn til den processuale Behandling ikke betragtes som en eiendom-melig Art af Sager, men kun som en anden Hoved-classe af Gjæsteretssager, hvorfor det ogsaa jevnligen i Lov-givningen ligefrem hedder, at de behandles gjæsteretsviis; jfr. Frd. 15 Januar 1817 §. 4 og 27 Marts 1831

§§. 8, 11, 16 og 41. Med Hensyn derimod til Betingelserne for Anvendelsen af denne Procedure adskille de sig væsentligen fra de egentlige Gjæsteretssager derved, at det i Almindelighed kommer an paa en særegen Beskaffenhed ved selve Sagerne, hvorvidt de som Søretssager kunne fordres behandlede gjæsteretsviis eller ikke.

Om denne Gjenstand indeholdes Hovedreglen i Lovens 4—8—1*), som dertil henregner "alle Sager, som af denne Søhandel (d. e. de i Lovens 4de Bog omhandlede negotia maritima) have deres Oprindelse, eller og af denne Søret dependere" (d. e. hvis retlige Afgjørelse vil beroe paa en Anvendelse af de i Lovens 4de Bog givne Forskrifter); jfr. Rescr. 16 October 1744, som siger, at Søsager ere de, der reise sig af Commerce og Handel til Søes, imellem Skippere, Baadsmænd, Redere, Befragtere og Andre. Herunder henhøre altsaa navnligen:

1) Sager om Skipperes, Styrmænds og alle andre Skibsbetjenters Antagelse, Løn og Forhold paa Reisen, L. 4—1; jfr. Laugsart. 16 Februar 1725 §. 10 og Frd. 15 Juni 1771 §. 8.

2) Sager om Skibsbefragtning, saavel om selve Befragtningscontracten, som om Skipperens Tilsyn

*) Jfr. herved i det Hele: Etatsraad og Justitiarius i Kjøbenhavns Søret P. Schiønnings Bemærkninger ved enkelte Artikler af Lovens 4de Bog, Kjøbenhavn 1838, S. 464 ff.

med det indladede Gods, med videre, som omhandles i L. 4—2*).

Sager om Havari, Paaseiling og andre ulykkelige Hændelser, som omhandles i L. 4—3.

Tvistigheder imellem Lodsmænd og Skippere, samt andre Lodssager, som henhøre under Retternes Afgjørelse; L. 4—3, jfr. Frd. 27 Marts 1831 §§. 8, 11, 12, 16 og 41, samt Regl. af s. D. §. 42.

Sager om Skibbrud og Vrag, L. 4—4; jfr. Frd. 21 Marts 1705 §. 20, som indeholder, at Klager fra Strandede over nogen Forurettelse skulle behandles ved Gjæsteret. Naar Frd. 28 December 1836 §. 34 bestemmer, at Strandingssager, forsaavidt de angaae egentlige Retsspørgsmaal, t. Ex. om hvilken Bjergeløn der efter de forskjellige Regler i Forordningens §. 31 kan fordres, eller om en indgaaet Bjergningscontracts Retsgyldighed eller dens Fortolkning, skulle afgjøres ved sædvanlig Rettergang, saa sigtes der herved ikke til, at Sagen skal afgjøres ved ordinær Procedure, men det anførte Udtryk er her kun brugt i Modsætning til den Afgjørelse af Strandingssager ad Øvrighedsveien, som nævnes i den første Del af den citerede Paragraph, og tilkjendegiver altsaa alene, at

*) Hertil henhøre ogsaa Sager om Erstatning af Øresundstolden, som Skipperen har udlagt for vedkommende Ladningseiere, jfr. Nyt Arkiv for Lov og Ret S. 226 og 409.

judiciel Afgjørelse skal, som ved andre private Retsforhold, finde Sted.

6) Sager om Bodmeri og om Bilbreve, L. 4—5. Der kan spørges, om dette blot gjelder med Hensyn til det egentlige, paa Grund af Nødstilfælde stiftede Bodmeri, som Loven alene omtaler, eller ogsaa om det uegentlige Bodmeri, eller Respondentia, som omhandles i Frd. 18 April 1787 og 19 December 1794. Det er vist, at Sager om slige Respondentiaforbringer hyppigen findes paatalte og behandlede paa sædvanlig Maade ved den almindelige Ret her i Staden*), jfr. Jur. Ark. III. S. 92, VIII. S. 94, Ark. f. Retsv. I. S. 270, II. S. 221, N. J. A. VIII. S. 100, XXVII. S. 204, Jur. Tidsskr. XXV. S. 61; men en Sag, der, saavidt man af Dommen kan skjønne, kun angik et uegentligt Bodmerilaan, findes dog ved en Hof- og Stadsretsdom i Jur. Tidsskr. XVIII. S. 301 efter Indstævntes Paastand at være afvist fra den

*) Vi have anseet det for rigtigt under dette og det følgende Nummer, at angive de vigtigste os bekjendte Domme, hvorefter Sager, som syntes at henhøre under Kjøbenhavns Søret, ere blevne antagne til Paakjendelse af Hof- og Stadsretten, uagtet der i den nyeste Tid i denne Ret ogsaa har udtalt sig den Anskuelse, at slige Sager ex officio burde afvises fra den almindelige Ret; hvorimod vi nedenfor skulle gjøre dette Competentsspørgsmaal til Gjenstand for en særegen Undersøgelse.

ordinære Ret, "fordi Forskrivningen, der lød paa Bodmeri og Aventure over Søen, vedkom et Anliggende, der havde sin Oprindelse fra Søfarten, og Sagen saaledes efter Bestemmelserne i L. 4—8—1 henhørte under Søretten". — Foruden Sager om de i L. 4—5—9 omhandlede Bilbreve maae ogsaa andre Sager om Skibsbygning kunne paatales ved Søretten; jfr. Frd. 11 November 1757 §. 10, som siger, at naar Redere og Skippere ville søge Erstatning af Skibstømmermestere for Tidsspilde og Omkostninger, skal Sagen afgjøres ved Søretten.

7) Sager om Søassurance, L. 4—6. Tvistigheder imellem det octroierede Kjøbenhavnske Assurancecompagni og de Assurerede skulde imidlertid ifølge Octroien 1 Juli 1746 §. 5 paakjendes ved en særegen Ret, det saakaldte Assurancekammer; og da denne Ret maatte ansees ophævet ved Frd. 15 Juni 1771 §. 1, antog en Canc. Skr. 17 August 1771 (der findes i Hovedtillægget til Fogtmanns Rescriptsamling, og som Note ved Frd. 1771 l. c. i Schous Udgave), "at slige Søassurancesager for Fremtiden vilde henhøre under Hof- og Stadsretten, og ikke under Søretten"; men dette bortfaldt atter ved Pl. 11 Mai 1796, ifølge hvilken Sager imellem Compagniet og de Assurerede skulle afgjøres ved en Art af Voldgift. Naar Tvistigheder opstaae om den af Private tegnede Søassurance maa samme derimod ifølge Lovens almindelige Regel behandles som andre Søretssager, og slige Sager blive ogsaa her i

Staden paadømte ved Søretten, see t. Ex. Domme i J. N. Høsts Nyt Arkiv f. Lov og Ret S. 248, 356, 377 m. fl., jfr. Schiønning l. c.; men endel i Arkiverne meddelte Domme vise dog, at disse Sager her i Staden ogsaa hyppigen behandles ved den almindelige Ret, jfr. t. Ex. Jur. Ark. IX. S. 22, N. J. A. I. S. 164, Jur. Tidsskr. III. b. S. 103, XII. a. S. 106 og b. S. 118, XXXV. S. 101; hvilket dog vel alene antages at kunne skee, naar Indstævnte ikke protesterer herimod og paastaaer Sagen henviist til Søretten; jfr. imidlertid en Dom i Jur. Tidsskr. XXXIV. S. 360.

Det i L. 4—7 omhandlede saakaldte Admiralskab vil der ikke let nu i Praxis blive Spørgsmaal om; jfr. iøvrigt herom Schiønning l. c. S. 389 ff.

Den Omstændighed, at en Sag blot staaer i Forbindelse med et af de ovenmeldte Anliggender, naar dog dens Afgjørelse ikke beroer paa en Anvendelse af Sørettens særegne Regler, kan vel ikke bevirke, at den bliver at behandle som Søretssag; jfr. Jur. Ark. XXII. S. 98 og 102, Ark. f. Retsv. V. S. 239, Jur. Tidsskr. XXXIV. S. 358. Men derimod gjelder den ovenanførte Hovedregel ikke blot om egentlige Domssager, men ogsaa om enkelte Retshandlinger, som vedkomme de angivne Anliggender, og som enten blive at foretage paa et andet Sted end der, hvor Hovedsagen behandles, eller ikke staae i Forbindelse med en Domssag, saasom Vidneforhører, jfr. L. 4—8—2, Pl. 31 December 1795, de saakaldte Søforklaringers Beedigelse, jfr. Pl. 1 Febr. 1779 og 25 Jan. 1816,

og Udnævnelsen af Skjøns- og Taxationsmænd, jfr. Pl. 18 Marts 1829 og Frd. 27 Marts 1831 §. 8; see herom nærmere Schiønning l. c. S. 110-113 og S. 466-469 *).

Naar det først er givet, at en Sag efter sin Beskaffenhed qvalificerer sig til Behandling som Søretssag, maa Spørgsmaalet om, ved hvilken Søret eller Gjæsteret Sagen skal anhængiggjøres, ordentligviis, ligesom med Hensyn til andre Gjæsteretssager, være at besvare efter de almindelige Regler om Værnetinget i L. 1—2;

*) Det kan her endnu bemærkes, at der imellem Gjæsteretten og Søretten i Kjøbenhavn er den mærkelige Forskjel, at den førstnævnte er en reen civil Domstol, ved hvilken alene privatretlige Sager foretages, hvorimod den sidstnævnte ogsaa kan behandle og paakjende Sager om offentlige Forbrydelser, jfr. Pl. 31 December 1795, Frd. 10 Januar 1840 §. 8, Jur. Arkiv XXIX. S. 26, Ark. f. Retsv. VI. S. 134 og N. J. A. XXX. S. 245-246. Der kan saaledes i Kjøbenhavn skjelnes imellem private og justitielle Søretssager, hvilke sidste imidlertid her i Civilprocessen ikke vedkomme os. Udenfor Kjøbenhavn bortfalder denne Forskjel, da slige Sager der maae behandles ved de almindelige Retter ganske som andre Justitssager, forsaavidt ikke Lovgivningen særligen har foreskrevet en extraordinær Afgjørelse af visse Sager, jfr. om Convoisager Anordn. 2 November 1798 §§. 46-47. De i Frd. 17 Februar 1741 jfr. 11 Juli 1748 §. 9 nævnte Sager om ulovlig Vimpelføring m. v. maae udentvivl nu behandles som andre offentlige Sager.

jfr. Hœsts Nyt Ark. f. Lov og Ret S. 396. Dog ligger det i Forholdets Natur, at der hyppigere i denne Slags Sager end ellers vil være Anledning til at anvende Undtagelserne fra det almindelige forum domicilii, navnligen med Hensyn til retskrænkende Handlinger (t. Ex. Paaseiling) Grundsætningen i L. 1—2—19 første Membrum om forum delicti privati, jfr. Jur. Tidsskr. V. a. S. 153-155, og med Hensyn til contractmæssige Forpligtelsers Opfyldelse Reglerne i samme Lovsteds andet Membrum om forum contractus, jfr. N. J. A. XXV. S. 60. Vidneforhører og Søforklaringer om hvad der er passeret paa Søen maae som oftest optages paa det Sted, hvor Skibsmandskabet først kommer til Land og haves samlet tilstæde, jfr. L. 4—8—2 og Frd. 28 December 1836 §. 21.

Forsaavidt L. 4—8—1 bestemmer, at Søretsbehandling skal finde Sted ved vore Domstole "enten Sagerne angaae Indlændiske eller Udlændiske imellem hinanden", og altsaa forudsætter, at Søretssager kunne anlægges her imod Udlændiske, ikke blot af Indlændiske, men ogsaa af andre Udlændinger, maae denne Bestemmelse upaatvivlelig forstaaes med den naturlige Indskrænkning, at der iøvrigt efter de givne Omstændigheder i Lovens Grundsætninger om Værneting haves Hjemmel til at sagsøge Udlændingen her, hvilket ogsaa bestyrkes ved tvende specielle Rescripter af 22 December 1752 og 4 December 1761 (Registret til Rescriptsaml. under Rubr. "Retten A", samt Stampes

Erkl. III. S. 416 ff.). Saaledes t. Ex. vil en fremmed Skipper kunne søges her i Paaseilingssager, eller af sine Folk, som her kunne fordre Afklarering, ligesom han omvendt kan sagsøge undvigte Skibsfolk til Hyrecontractens Opfyldelse, m. m., jfr. Kongl. Resol. 2 August 1779 i Canc. Skr. 28 s. M., samt Canc. Skr. 8 April 1780. Naar imidlertid de tvistende Parter henhøre til samme Nation, og denne har en Consul paa det Sted, hvor Tvisten forefalder, vil det ordentligvis være denne, der i det mindste foreløbigen har at decidere Sagen imellem de Vedkommende, paa samme Maade som om vore Consuler i Udlandet er bestemt ved Frd. 4 August 1824. Ogsaa er det særligen med Hensyn til Nordamerikanerne ved en kongelig Resolution, som findes i Canc. Skr. 7 Januar 1812, befalet, at der overhovedet intet Søgsmaal maa antages ved danske Domstole angaaende den Hyre, som nordamerikanske Søfolk have at fordre hos deres Skippere. Jfr. nærmere om alt dette Schiønning l. c. S. 469-481.

§. 184.

Fortsættelse. — Om Prorogation af Jurisdictionen i Søretssager.

Da Søretssager i Kjøbstæderne og paa Landet behandles ved de almindelige Retter ganske som andre Gjæsteretssager, og da Parterne, som vi i det Følgende skulle see, selv kunne forene sig om gjæsteretsvis Behand-

ling af en Sag, der egentlig ikke qvalificerede sig dertil, ligesom de utvivlsomt ogsaa kunne vedtage en egentlig Hjæsteretssags Behandling ved ordinær Procedure*), saa kan der udenfor Kjøbenhavn ikke opstaae noget Spørgsmaal om den almindelige Rets Competents med Hensyn til Søretssager. I Kjøbenhavn derimod, hvor en særegen Ret er organiseret til disse Sagers Behandling, kan der spørges, baade om Søretten er competent til at paadømme andre Sager end virkelige Søretssager, og omvendt om disse Sager lovligen kunne paadømmes ved den almindelige Ret. Det forstaaer sig imidlertid af sig selv, at naar Sagsøgte betimeligen protesterer imod en Sags Behandling ved den ene af de nævnte Retter, som formentligen henhørende under den anden, maa Retten altid, hvis den finder Indsigelsen grundet, afvise Sagen; og det er saaledes kun Spørgsmaalet, om Søretten eller den almindelige Ret i de ovenmeldte Tilfælde ex officio bør afvise Sagen, endskjøndt Parterne ere enige om dens Afgjørelse af den Ret, ved hvilken den er anlagt.

Det første af disse Spørgsmaal maa udentvivl ligefrem besvares benegtende, da Søretten ikke ved Lovgivningen har erholdt nogen almindelig Jurisdiction, men kun Jurisdiction i Søfartssager, og det ikke staaer i Parternes Magt at overdrage en Ret en anden Art af

*) Jfr. Jur. Tidsskr. XII. b. S. 108.

imellem dem paa Reisen er passeret, samt alle Sager, som fra Retterne til Skipperlauget blive henviste, eller og efter Søretten af søfarende Mænd bør paaskjønnes" — hvilke Sager Forordningen rigtignok synes ubetinget at ville have paakjendte ved Søretten — og 2) "Sager imellem Redere og Befragtere, eller imellem Redere, Befragtere og Skippere, saavelsom og naar Skippere eller Skibsfolk have nogen Tiltale imod Redere, Befragtere eller andre Kjøbmænd, samt alle andre Sager, som af Søretten dependere" — om hvilke Sager det bestemmes, at i samme maa Kjøbmænd, Redere eller Befragtere frit underkaste sig Skipperlaugsrettens Sigelse; men hvis de det ei ville bør saadanne Sager indkomme til Paakjendelse for Bytinget. Vel kan denne particulære Lov ikke ligefrem anvendes her, navnligen ikke forsaavidt der efter samme skulde udfordres begge Parters Samtykke, for at visse virkelige Søfartssager kunde fordres behandlede ved Søretten, da der her omvendt kun kan være Spørgsmaal om deres Behandling ved den almindelige Ret efter begge Parters Samtykke; men den viser dog, at den Omstændighed, at Lovgiveren paa et vist Sted har organiseret en særegen Domstol for Søretssager, ingenlunde nødvendigvis forudsætter, at disse Sager ubetinget skulle være undtagne fra den ordinære Rets Jurisdiction, og giver derhos en Analogi for, hvorvidt i alt Fald Parternes Frihed til at forene sig om disse Sagers Behandling ved den ordinære Ret i det mindste maa strække sig.

For Spørgsmaalets benegtende Besvarelse lader sig paa den anden Side anføre, at Frd. 15 Juni 1771 §. 8, der har en præceptiv Form, i Almindelighed har undtaget Søretssagers Behandling fra Hof- og Stadsrettens Jurisdiction i første Instants, og at Parterne ikke vilkaarligen kunne tillægge Retten den Competents, der saaledes efter Lovgivningen mangler samme som Domstol i første Instants, i hvilken Henseende Omfanget af dens Jurisdiction som Overret ikke kan komme i Betragtning. Med Hensyn hertil*) har Retten ogsaa ved en Dom af 2 Januar 1837, Jur. Tidsskr. XXXIV. S. 258 ff., i Almindelighed antaget, at Parterne ikke kunde forene sig om, at procedere en Sag, der henhører under Kjøbenhavns Søret, for Hof- og Stadsretten, men at en saadan Sag ex officio maatte afvises fra Retten. De ovenanførte Grunde turde imidlertid være

*) Som en afgjørende Grund paaberaabes vel i Dommen endvidere, "at Lovgivningen for de omhandlede Sagers Behandling i første og høiere Instantser har givet adskillige (særegne) processualske Forskrifter"; men denne Grund kan neppe komme i Betragtning ved Besvarelsen af det her omhandlede Spørgsmaal, der blot angaaer Rettens Competents til Sagens Afgjørelse, da det følger af sig selv, at Parterne ved at forene sig om Behandlingen af en Søsag eller Politisag (hvilke Sager Dommen ogsaa berører) i Kjøbenhavn ved den ordinære Ret, eo ipso underkaste sig de ordinære Procesregler, og renuncere paa den extraordinære i slige Sager ellers anvendelige Procedure.

overveiende til Fordel for den Praxis, som ellers synes at være bleven fulgt af Retten.

§. 185.

III. Om forskjellige andre Sager, som ifølge særegne Lovbud skulle behandles gjæsteretsvis.

Lovgivningen har, som ovenberørt, udvidet Gjæsteretsbehandlingen til forskjellige andre Sager, end dem, hvori den oprindeligvis blev anvendt. Saadanne Sager ere:

1) Sager hvorved Forbud, som formedelst private Fordringer nedlægges imod, at der meddeles en Anden Reisepas, skulle forfølges, Pl. 28 October 1791 §. 6 og Pl. 15 Mai 1839.

2) Sager angaaende Told- og Consumtionssvig, ikke blot naar Anholdelse har fundet Sted og de confiskerede Varers Eier som Følge deraf optræder som Sagsøger, men ogsaa naar Paatale skeer efter Toldvæsenets Foranstaltning; Frd. 1 Februar 1797, XI Afdel., in specie §. 119, sammenholdt med Frd. 15 October 1778 Cap. XV og 12 December 1838 §. 30; see en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XXXIII. S. 133 ff., hvorved Behandlingen af en saadan Sag i første Instants som Justitssag blev kjendt uefterrettelig.

3) Sager angaaende Overtrædelser af Forskrifterne om Sæbesyderierne, Frd. 3 April 1775 §. 9.

4) Sager, som anlægges af Skifteforvaltere imod Incassatorer, der ikke i behørig Tid aflægge Regnskab, Frd. 12 Februar 1790 §. 11, jfr. Pl. 3 Juni 1818 §. 3, samt Frd. 6 December 1799 §. 12 og 17 April 1807 §. 10.

Anm. Adskillige andre ældre Bestemmelser om visse Sagers Behandling gjæsteretsviis ere forandrede ved den nyere Lovgivning, saasom Frd. 13 Februar 1775 §. 8, om ulovlig Omløben med Handelsvarer, og Frd. 2 August 1786 §. 10, om ulovlig Brændeviinsbrænden og ulovligt Kroholb, ved Placaterne 29 Marts 1813 og 30 Januar 1823, jfr. Pl. 20 Mai 1835 §. 3 og 27 November 1839 §. 4; og Frd. 13 December 1793 §. 34, angaaende Tvistigheder imellem Private om deres Andel i Veiarbeide, ved Pl. 25 November 1829 §. 2. Rescr. for Vestindien 24 November 1774 angaaende at Vexler, der ere protesterede de non solutione, skulle inddrives ved Gjæsteretssøgsmaal, maa vel nu ansees som bortfaldet ved Frd. 18 Mai 1825, der ved Rescr. 19 Marts 1828 er gjort gjeldende i Vestindien. De i Frd. 27 Januar 1804 §. 88 ommeldte Sager, angaaende Forseelser af Postvæsenets Betjenter m. v., paatales udentvivl nu altid ved Politiretten, da Forordningen giver Valget imellem denne og Gjæsteretten.

§. 186.

IV. Om gjæsteretsvis Behandling af en Sag ifølge Parternes egen Overenskomst.

At Parterne vilkaarligen kunne vedtage gjæsteretsvis Behandling af en Sag, som efter de almindelige Regler skulde være behandlet ved sædvanlig Rettergang, synes ikke blot at følge af deres Raadighed over Sagen, samt Analogien af L. 1—2—20, 1—4—1 og Frd. 25 Januar 1828, men er ogsaa ligefrem forudsat i Rescr. for Vestindien 4 November 1778 §. 8, uagtet ellers dette Rescript iøvrigt netop gik ud paa at indskrænke Brugen af Gjæsteretsbehandling, jfr. ovenfor §. 182, ligesom saadant ogsaa er antaget i Praxis, jfr. Jur. Ark. XXVI. S. 99 samt Ark. for Retsvidensk. II. S. 454-455. Retsbetjenterne kunne altsaa ikke for deres blotte Beqvemmeligheds Skyld modsætte sig en saadan hurtigere Behandling af Sagen, men kun lempe Hurtigheden efter hvad Hensynet til deres øvrige Embedsforretninger fordrer, saa at disse ikke derover komme til at lide. Forsaavidt iøvrigt det ovennævnte Rescript har negtet Retsbetjenterne det dem ellers i Gjæsteretssager tilkommende høiere Gebyhr, naar det kun er ifølge Parternes egen Overenskomst, at saadan Behandling finder Sted, maa dette udentvivl betragtes som en speciel Bestemmelse for Vestindien, der ingenlunde i Almindelighed kan anvendes. Der synes nemlig ordentligvis endog at være større Grund til at indrømme Rets-

betjenterne et høiere Gebyhr, hvor Sagen blot ifølge Parternes eget Forlangende behandles gjæsteretsvis, end hvor dette skeer ifølge Lovgivningens Forskrift, ligesom eiheller Sportelregl. 22 Marts 1814 §. 19 indeholder mindste Vink om en saadan Indskrænkning i Rettigheden til at fordre det høiere Gebyhr i Gjæsteretssager.

C. Om selve Gjæsteretsbehandlingen.

§. 187.

Med Hensyn til det Særegne, hvorved Gjæsteretsbehandlingen adskiller sig fra den sædvanlige Rettergangsmaade, kan især bemærkes:

1. Indstævningen skeer med Aftensvarsel, jfr. Anordn. 16 Februar 1725 §. 10, Frd. 12 Februar 1745 Post I. §. 9, Rescr. 2 Juni 1747, Pl. 3 Januar 1758, Frd. 15 October 1778 Cap. XV. §. 1, m. fl., dog saaledes, at hvis den Paagjeldende boer eller opholder sig mere end 2 Mile fra det Sted, hvor Retten holdes, gives ham 24 Timers Varsel for hver 2 Mile, hans Bopæl er saaledes fraliggende, Frd. 3 Juni 1796 §. 29 og Circ. 3 November 1798. Forsaavidt Stævningen, i Overensstemmelse med hvad der ovenfor i §. 181 er bemærket, ikke udtages til en sædvanlig Tingdag, maa det ved Udenretsstævninger iagttages, at Dommeren, førend Stævningen forkyndes, ved en Paateg-

ning paa samme berammer Tiden og Stedet for Extrarettens Holdelse, Frd. 3 Juni 1796 §. 29 og Sportelregl. 22 Marts 1814 §. 1; jfr. den ordinære Procesmaade §. 14. Det Ovenanførte gjelder ikke blot om Hovedstævningen, men ogsaa naar Vidner skulle stævnes under Gjæsteretssagen, eller et Tingsvidne optages gjæsteretsvis, da Vidnerne ligeledes ere pligtige at møde efter saadant kort Varsel, jfr. de ovencit. Lovbud; og ved Optagelsen af et saadant Tingsvidne kan det derhos jevnligt være nødvendigt, at afvige fra de almindelige Forskrifter om Indstævning af alle Vedkommende til at paahøre Vidneforklaringerne, L. 4—8—2 og Pl. 3 Januar 1758, jfr. herom nærmere den ordinære Procesmaade §. 89.

2. Sagen gaaer Forligelsescommissionen forbi, hvorimod Dommeren selv skal prøve Forlig i samme, og derom tilføre Protocollen det Fornødne, Frd. 10 Juli 1795 §§. 9 og 27, og 7 December 1798 §§. 7 og 16. Med Hensyn til denne vigtige Del af Sagens Behandling ved Retten kan bemærkes *):

a) Ifølge Forholdets Natur burde det maaske have været overladt til Dommeren at foretage denne Mægling under Sagens Drift, naar han fandt det passende og antog, at den ifølge Sagens Stilling vilde være mest virksom, jfr. Frd. 20 Januar 1797; men de citerede Lovbestemmelser indeholde udtrykkeligen, at denne For-

*) Jfr. iøvrigt herom i det Hele: Ørsteds Afhandling i Ark. for Retsv. II. S. 550 ff.

ligsmægling bør skee strax ved Sagens Begyndelse, førend der skrides til den egentlige processuale Behandling eller Rettergang, jfr. Canc. Skr. 24 December 1796. At dog Stævning først skal udtages, og Sagen ifølge samme paa sædvanlig Maade incamineres ved Retten, er udtrykkelig antaget i Cancelli-Skrivelse til den vestindiske Regjering af 30 Juli 1803, og forudsættes ogsaa som almindelig Regel i Pl. 1 Mai 1822, jfr. Colleg. Tid. for samme Aar S. 259-263, der dog tillige viser, at en herfra afvigende Praxis med Hensyn til Incaminationen følges ved Gjæsteretten og Søretten i Kjøbenhavn, jfr. Cancelli-Skrivelse 24 December 1796 og 31 Marts 1829. En anden Cancelli-Skrivelse til den vestindiske Regjering af 14 October 1817 har derimod antaget, at Stævning i en saadan Sag end ikke maatte udstedes, førend Dommeren, efterat have forgjeves mæglet Forlig i Sagen, havde henvist den til Rettergang; og denne vistnok mindre rigtige Forskrift følges maaske endnu i Vestindien, hvortil Pl. 1 Mai 1822 ikke er udvidet, jfr. Rescr. 29 December 1824 og Canc. Skr. 26 Februar 1825 §. 2; hvorved dog kan bemærkes, at en senere Canc. Skr. 2 October 1830 ad No. 18 og 55 atter har argumenteret, som om den almindelige Regel om Stævningens Incamination før Forligsmæglingen blev anvendt i Vestindien.

b) Frd. for Island 15 August 1832 §. 3 har vel ganske i Almindelighed bestemt, at Sagsøgeren, istedetfor at lade Forligsmæglingen foretage af Gjæsteretten, kan

lade Sagen først behandle ved den almindelige Forligelsescommission, ligesom en sædvanlig Rettergangssag, og at den Indklagede skal være pligtig at møde under samme Følger, som Udeblivelse fra Forligelsescommissionen ellers har; men efter den almindelige Lovgivning kan man vistnok ingenlunde, saaledes som der yttres i Jur. Tidsskr. XI. a. S. 50-51, i alle Tilfælde indrømme Sagsøgeren et saadant Valg og paalægge Sagsøgte en saadan Forpligtelse. Dette kan i det høieste antages i de Tilfælde, hvor Gjæsteretsbehandling er tilladt alene for Sagsøgerens Skyld; thi ligesom han i saa Fald kan frafalde denne Behandling i det Hele, kan der vel heller ikke være noget imod, at han først begynder Sagen som en sædvanlig Retssag ved Forligelsescommissionen, og siden vælger Gjæsteretsbehandlingen. Men i de Tilfælde, hvor Gjæsteretsbehandlingen er paabuden for Sagsøgtes Skyld alene, eller af Hensyn til begge Parters Tarv, kan Sagsøgeren ikke ensidigen være berettiget til en saadan Afvigelse fra den almindelige foreskrevne Fremgangsmaade; jfr. ovenfor §. 182. Naar iøvrigt Forligsmægling i en Gjæsteretssag med Sagsøgerens eller begge Parters Samtykke er foretagen ved Forligelsescommissionen og Sagen derfra henvist til Rettergang, kan en ny Forligsprøve ved Gjæsteretten ingenlunde være nødvendig, jfr. Jur. Tidsskr. XI. a. l. c.

c) Da Lovgivningen ikke har foreskrevet særskilte Regler for Forligsmæglingen ved Gjæsteretten, maa det udentvivl være forudsat, at de samme Regler, som ere

foreskrevne for Behandlingen ved Forligelsescommissionerne, ogsaa skulle gjelde for hin Behandling, forsaavidt de ifølge Forholdets Natur derpaa ere anvendelige. Saaledes maa navnligen de vigtige Forskrifter i Forligslovgivningen om Parternes Forpligtelse til personligt Møde under Forligsmæglingen, og om at Sagførere ordentligvis ere udelukkede fra Møde under samme, ogsaa anvendes under Forligsmæglingen ved Gjæsteretten, jfr. Canc. Skr. 22 October 1818 og 27 September 1828, samt en Dom i Jur. Tidsskr. XIX. S. 280, og den Part der har Forfald maa altsaa som oftest være belavet paa at lade møde ved tvende Fuldmægtiger; thi den specielle Bestemmelse for Kjøbenhavns Gjeldscommission i Pl. 17 November 1827 §. 1, jfr. Coll. Tid. 1827 S. 873, kan ikke udvides til Gjæsteretterne, Canc. Skr. 2 October 1830 ad No. 55.

d) Endskjøndt, som Følge af det Nysanførte, Ansvaret for Parternes Udeblivelse under Forligsmæglingen ved Gjæsteretten maa være det samme, som ved Forligelsescommissionen, kunne dog de særegne Regler i Pl. 6 April 1827, om det Tilfælde, at Klageren aldeles udebliver, ikke her anvendes; men de almindelige Regler om, at den udeblivende Citant af Retten idømmes Kost og Tæring, maa blive at følge, Canc. Skr. 2 October 1830 ad No. 18.

e) Det er tvivlsomt, om den i Frd. 10 Juli 1795 §. 41 givne Regel om Hemmeligholdelsen af de Tilstaaelser, Tilbud m. v., der skee under Mæglingen ved For-

ligelsescommissionen, ogsaa gjelder med Hensyn til Mæglingen ved Gjæsteretten. Den ovennævnte Canc. Skr. 30 Juli 1803 antager, at Dommeren, saavel i Gjæsterets- som Politiretssager, ikke som Forligelses-commissair, men som Dommer, mægler Forlig, og at den Del af Sagens Behandling for Retten, hvorved Forlig forsøges, ligesaavel som Behandlingens øvrige Dele, bør indføres i den sædvanlige Justitsprotocol, efterat Sagen er incamineret. Holder man sig til Indholdet af denne Cancelli-Skrivelse, der dog ikke godt stemmer med hvad der i de ovennævnte Canc. Skr. 24 December 1796 og 14 October 1817 er yttret, maatte Spørgsmaalet besvares benægtende, hvilket ogsaa hvad Politiretssager angaaer er antaget i Canc. Skr. 27 Septbr. 1823 og 11 Juni 1831, hvortil kan føies, at det under Mæglingen Passerede ogsaa af den Grund bør tilføres Protocollen, at Retten kan være istand til i fornødent Tilfælde at give den i Frd. 10 Juli 1795 §. 53 og 23 Marts 1827 §. 2 ommeldte Attest; og hvad der engang i en privat Sag er tilført Justitsprotocollen, synes ikke siden at kunne negtes de Vedkommende beskrevet eller blive uden Virkning ved Sagens Paadømmelse. Imidlertid er det uden Tvivl den almindeligst antagne Mening, at Frd. 1795 §. 41 ogsaa bør gielde om Forligsmæglingen i Gjæsteretssager, hvorfor man fornemmelig paaberaaber sig deels den ovenanførte almindelige Grundsætning om, at den almindelige Forligelseslovgivning saa-

vidt muligt bør anvendes paa Forligsbehandlingen ved Retterne, deels at der ved Gjæsteretssagers Behandling aldeles intet Inqvisitorisk finder Sted, saaledes som ved Politisagers Behandling, og endelig Analogien af Instrux 28 August 1795 §. 8 Litr. f; jfr. Ørsted i Ark. f. Retsv. II. S. 551 ff. Forsaavidt det her antages, at Gjæsteretsdommeren ikke bør tilføre Protocollen noget om Parternes Tilstaaelser m. v. under Forligsmæglingen, men kun naar noget maatte forfalde, som ved Ansøgning om beneficium paupertatis kunde fortjene at komme i Betragtning, derom gjøre særskilte Optegninger, lader sig dog Adskilligt erindre imod Tilstrækkeligheden af slige løse Optegnelser. — I Forbindelse med det Ovenanførte staaer, at man forhen antog, at Gjæsteretsdommeren, ligesom Forligelsescommissionen, ikke var pligtig at anholde de under Forligsmæglingen fremlagte Documenter, som befandtes ikke at være paa behørigt stemplet Papir, jfr. Ark. f. Retsv. l. c.; men det Modsatte maa udentvivl nu antages ifølge det almindelige og ubetingede Bud i Frd. 3 December 1828 §. 47; jfr. Canc. Skr. 22 October 1829.

f) En Landsoverrets-Dom i Nyt jur. Ark. XVIII. S. 22 ff. har antaget, at Gjæsteretsdommeren under Forligsmæglingen er berettiget til, ligesom Forligelsescommissionen, imod Sagsøgerens Villie at udsætte Sagen i den ved Frd. 10 Juli 1795 §. 45 bestemte Tid, uden Hensyn til om en saadan Udsættelse hjemles ved de almindelige Regler om Anstand eller ikke. Saadant

synes imidlertid at stride saavel imod Gjæsteretsbehandlingens Grundsætninger i Almindelighed, som ogsaa i Særdeleshed imod Lovgiverens Hensigt med at undtage disse Sager fra den sædvanlinge Forligsbehandling. I alt Fald er det vistnok forkasteligt, hvad samme Dom antager, at slig Udsættelse endog kunde decreteres af Dommeren, blot paa Grund af den Indstævntes Udeblivelse; thi af denne Grund bør end ikke Forligelsescommissionen imod Klagerens Protest udsætte Sagen, jfr. Frd. 10 Juli 1795 §. 42 og Canc. Skr. 30 September 1815; og ved Gjæsteretten maa der i saa Fald ligefrem forholdes efter de almindelige Forskrifter i L. 1—4—30 og Frd. 3 Juni 1796 §. 2, jfr. Motiverne til Pl. 14 November 1827 i Colleg. Tid. f. A. S. 878-879, og Frd. 15 August 1832 §. 8 sammenholdt med Præmisserne og §. 3.

g) Naar Forlig ved Gjæsteretten opnaaes, bør Dommeren rettest, ifølge Frd. 10 Juli 1795 §. 43, lade Parterne underskrive samme i Protocollen; jfr. Frd. 12 Februar 1790 §. 5 og 15 August 1832 §. 10. Dog kan denne Formalitet, som ikke ved alle Retter iagttages, ikke ansees som absolut fornøden, da Retsprotocollen desuagtet maa have offentlig Troværdighed, jfr. Frd. 5 Juli 1793; den er heller ikke befalet ved Instr. 28 August 1795 §. 8 Litr. b.

h) Det Forlig, som Parterne indgaae ved Gjæsteretten ifølge Dommerens Mægling, eller ogsaa senere af egen Drift, har i alle Henseender samme Kraft og Virk-

ning, som det der afsluttes ved de almindelige Forligelsescommissioner, Frd. 10 Juli 1795 §. 27 jfr. §. 26 og Frd. 5 Juli 1793 §. 8, Rescr. 20 November 1795 og Pl. 21 Januar 1820. Om det stemplede Papir til slige Forligsudskrifter see Frd. 3 December 1828 §. 7 No. II., og om Retsgebyhrerne Pl. 1 Mai 1822.

i) Saafremt Nogen vil anke over den under Forligsmæglingen ved Gjæsteretten brugte Behandling, eller over Rettens Vægring for at antage Sagen til Forligsmægling m. v., vil saadan Anke i Almindelighed kunne anbringes ved Appel til den vedkommende høiere Ret, ligesom ellers naar der ankes over andre af Dommeren foretagne Retshandlinger; jfr. den ovennævnte Canc. Skr. 30 Juli 1803 og Frd. 15 August 1832 §. 6.

3. Sagerne skulle uden Ophold til Dom befordres, L. 4—8—1, Frd. 21 Marts 1705 §. 20. Som Følge heraf bør Dommeren i Særdeleshed nøie paasee, at ikke andre eller længere Opsættelser finde Sted, end de der til Sagens Fremtarv absolut behøves, Frd. 15 October 1778 Cap. XV. §. 7: og da Extraretten til Sagens gjentagne Foretagelse kan berammes naar det skal være, er der Intet til Hinder for, at der efter Omstændighederne gives meget korte Anstande eller dog kortere end 8 Dage, der ellers er den korteste Anstandstid, der under den ordinære Procedure kan gives, Frd. 15 October 1778 Cap. XV. §. 2. Forsaavidt L. 4—8—1 samt Frd. 31 December 1700 Cap. XI. §. 10 og 15 October 1778 Cap. XV. §. 1 endog indeholde, at

Sagen skal paakjendes af Dommeren inden trende Solemærker, kan bemærkes, at hvis dette skal forstaaes om 3 Solemærker fra Sagens Anhængiggjørelse, maa Anvendelsen naturligvis lempes efter, hvad der efter Omstændighederne er muligt, da det i mange Tilfælde, navnligen hvor Vidner skulle føres eller Synsforretninger erhverves, vilde være en absolut Umulighed at bringe Sagen til Ende inden saa kort en Tid; men ifølge den udtrykkelige Tilkjendegivelse i Frd. 16 Februar 1725 §. 10 og Rescr. 2 Juni 1747 §. 1 synes man endog berettiget til at forstaae hine Udtryk saaledes, at Dommeren skal paadømme Sagen inden trende Solemærker efterat den er optagen. Det er derhos end ikke afgjort, at denne i enkelte Lovbud foreskrevne Frist før Sagens Paadømmelse kan ansees som gjeldende i alle Gjæsteretssager; men i alt Fald følger det dog vistnok af disse Lovbuds Analogi, at Dommeren ikke kan være berettiget til at have en Gjæsteretssag, med mindre den skulde være af særdeles Omfang og Vanskelighed, optagen til Dom i den almindelige ved L. 1—5—8 bestemte Tid, men Dom bør i en saadan Sag uopholdeligen eller dog snarest muligt afsiges, hvilket ogsaa bestyrkes ved Analogien af Frd. 25 Marts 1791 §. 23, 3 Juni 1796 §. 33, 16 Januar 1828 §. 13 og 15 August 1832 §. 16. De ovenanførte Regler om Sagens hurtige Behandling ved Retten kunne dog naturligvis ikke bringes i Anvendelse imod Parternes egen Villie, da samme blot er et Beneficium for de Vedkommende, hvorpaa de maae

kunne renuncere. Naar derfor Parterne enten udtrykkeligen erklære, eller ved deres Fremgangsmaade vise, at de ikke ønske Sagen fremmet med særdeles Hurtighed, forholdes der ligesom i ordinære Retssager; og dette maa endog gjelde, endskjønt Sagen føres ved Sagførere, saa at det ikke kan gjøres disse til Pligt at fremlægge noget Bevis for, at den langsommere Behandling er grundet i Partens eget Samtykke. Thi den i Frd. 3 Juni 1796 §. 7 og 16 Januar 1828 §. 4 foreskrevne extraordinære Control med Sagførerne kan ikke strækkes videre, end disse Lovbud udtrykkelig indeholde, og der haves saaledes ingen Hjemmel for Gjæsteretsdommeren til at blande sig i Proceduren, naar de begjerte Anstande ikke gaae udenfor det, som Sagførerne efter hine Anordninger i almindelige Sager have Ret til at bestemme, jfr. Schønning l. c. S. 489 ff. og den ordinære Procesmaade §. 149. Heller ikke i andre Henseender er Dommeren i Almindelighed beføiet til at indblande sig i Behandlingen af Gjæsterets- eller Søretssager; men i disse bliver ganske den almindelige Forhandlingsmaxime, som i den ordinære Procesmaade er fremstillet, at anvende; jfr. L. 4—8—1, som, i det Tilfælde at Nogen ikke selv kan udføre sin Sag, befaler, ikke at Dommeren skal veilede ham, men at der af Øvrigheden skal forordnes ham en lovkyndig Mand til Bistand i Sagens Udførelse*). En Indblanding fra Dommerens Side i Behandlingen af

*) Denne Forskrift vil dog ikke let nu, hvor Sagførere overalt ere ansatte, komme til Anvendelse.

en Gjæsterets- eller Søretssag som saadan kan derfor kun finde Sted, forsaavidt den ved den almindelige Lovgivning, ogsaa i ordinære Sager, er hjemlet, navnlig ifølge Frd. 3 Juni 1796 §. 15, jfr. §. 13, om hvilken Forskrifts rette Anvendelse Meningerne dog ere delte, saaledes som vi allerede i den ordinære Procesmaade §. 21 have bemærket; jfr. endvidere herom Schiønning l. c. S. 493 ff. En anden Sag er det, at Gjæsterets-proceduren kan forbindes med den ved Frd. 6 Aug. 1824 hjemlede Rettergangsmaade, hvorom i det Følgende.

4. Executionsterminen i Dommen bør ordentligvis fastsættes til 3de Solemærker efter Dommens Forkyndelse, L. 1—24—17 og Frd. 19 August 1735 §. 3, jfr. den ordinære Procesmaade §. 167 og Schiønning l. c. S. 492.

5. Parterne skulle kaldes til at høre Dommen afsige, Frd. 15 Januar 1817 §. 4, jfr. §. 1, hvilket dog ikke bør skee ved formelig Indstævning, men blot ved en til Stævningsmændene leveret Seddel, hvorpaa er anført, at Parterne tilsiges til at høre Dom i deres Sag, Canc. Skr. 31 Marts 1829. Istedetfor saadan Indvarsling kan der iøvrigt ogsaa ved Sagens Optagelse gives Parterne speciel Underretning om Dag og Klokkeslet, da Dom vil blive afsagt, og at de, som Følge heraf ikke ville erholde videre Tilsigelse hertil, Canc. Skr. 15 April 1828, ligesom ogsaa Parterne overhovedet kunne renuncere paa saadan Indvarsling, Canc. Skr. 7 Januar 1826 §. 2 og 31 Marts 1829, jfr. Frd. 15 Au-

gust 1832 §. 16. For det Tilfælde, at Parterne ere fraværende og ikke have nogen Fuldmægtig paa Stedet, antager Canc. Skr. 21 Februar 1818, at Indkaldelsen til at høre Dom kan skee paa det Sted, hvor den Vedkommende sidst havde Bopæl. Forøvrigt er den ovenmeldte Formalitet blot foreskreven med Hensyn til de i disse Sager gjeldende korte fatalia appellationis, og Indvarslingen kan derfor ingenlunde træde i Stedet for den Forkyndelse af Dommen, som vedkommende Part bør iværksætte, for at Executionsterminen kan begynde at løbe, ligesom ogsaa Forsømmelse af hin Formalitet blot kan have Indflydelse paa Appellationsfristens Beregning, men ikke paa Dommens Gyldighed, jfr. Canc. Skr. 16 November 1830 og Ussings Bibl. I. S. 56 og II. S. 491, samt Læren om Appel.

6. De særegne Regler, som blive at iagttage ved Gjæsteretssagers Appel, jfr. Frd. 15 Januar 1817 §§. 4 og 5, skulle omhandles i den almindelige Lære om Appel.

Andet Capitel.

Om Behandlingen af private Politisager*).

Om denne Behandling i Almindelighed.

§. 188.

Denne særdeles vigtige Procesart, hvis Anvendelse den nyere Lovgivning stadigen har udvidet til flere og flere Sager, har vel, som ovenberørt, stor Lighed med Gjæsteretsproceduren i Henseende til alle de Bestemmelser, der ved en Forkortelse af Retsterminerne m. v. sigte til Sagens hurtige Tilendebringelse, men den indskrænker sig ikke hertil alene, i det den tillige har det vigtige Formaal, at bevirke Sagernes Afgjørelse paa den simpleste og letteste Maade, saaledes at Parterne i Almindelighed uden fremmed Hjelp og med en ringe Bekostning kunne komme til den Ret, der virkeligen tilkommer dem. Med Hensyn hertil er der fornemmeligen deels paalagt Dommeren en indgribende Medvirkning ved Sagens Behandling, for at dens sande Sammenhæng kan blive oplyst,

*) Jfr. hermed i det Hele Kolderup-Rosenvinges Grundrids af den danske Politiret, 2den Udgave S. 14-19 og S. 124 ff.

Frd. 8 Marts 1799, istedetfor at i Gjæsteretssager som saadanne den almindelige Forhandlingsmaxime er gjeldende, dels ere Parterne fritagne for Brugen af stemplet Papir, og have ringere Retsgebyhrer at erlægge, end i andre Sager, istedetfor at der i Gjæsteretssager baade efter de almindelige Regler bruges stemplet Papir, og endog betales forhøiede Gebyhrer. En anden vigtig Forskjel imellem Gjæsterets- og Politiretsproceduren er det, at den sidstnævnte ikke blot anvendes i private Sager, men ogsaa ved Forfølgningen af en Mængde Lovovertrædelser, der paatales af det Offentlige. Ifølge Forholdets Natur, saavelsom den positive Lovgivnings Bestemmelser, bliver der imidlertid altid en saa væsentlig Forskjel imellem de private og de offentlige Politisagers Behandling, at det synes rigtigst, at fremstille samme hver for sig, og vi skulle saaledes her i den extraordinære Civilproces indskrænke os til Fremstillingen af Proceduren i de private Politisager, hvorimod de offentlige Politisagers Behandling, der nærmest maa betragtes som en extraordinær criminel Proces, jfr. Pl. 31 August 1813 §. 3 og Canc. Skr. 17 April 1819, rigtigst synes at burde fremstilles i Forbindelse med den almindelige Criminalproces.

A. Om de Retter, ved hvilke Politisager behandles.

§. 189.

I denne Henseende maa der nødvendigen skjelnes imellem Kjøbenhavn, Kjøbstæderne og Landet.

I. I Kjøbenhavn har der fra Begyndelse af det forrige Aarhundrede*) været organiseret en særegen Ret til Politisagers Paakjendelse, Frd. 22 October 1701 I Post §. 2 ff. Om de Forandringer, som denne Ret i Løbet af forrige Aarhundrede efterhaanden undergik, kan især eftersees Instr. 23 Marts 1708, Frd. 5 Januar 1731, Instr. 24 Marts 1741 og Pl. 12 April 1791 Præmisserne. Om Politirettens nuværende Organisation indeholdes de væsentligste Forskrifter i Frd. 5 Juli 1793. Den bestaaer nu af Politidirecteuren som Justitiarius, 4 ordinære Assessorer, Resol. 25 Mai 1821 (Coll. Tid. S. 424), og 2 surnumeraire Assessorer, Resol. 26 Februar 1835 (Coll. Tid. S. 164) og en Resol. af 1839 (Coll. Tid. S. 470). Dog ansees det endnu ifølge Frd. 1793 for tilstrækkeligt, at trende Assessorer deltage i Sagernes Paakjendelse, ligesom

*) De "Tilforordnede i Politiet", som allerede ommeldes i Resc. 31 Marts 1683, 7 August 1687, Instr. 5 September 1691 og Frd. 19 Januar 1692, synes ikke at have havt med Politisagers Paakjendelse at gjøre, saaledes som det antages hos Rosenvinge l. c. S. 14.

eiheller Sagernes foregaaende Behandling og Undersøgelse skeer af Retten in pleno, men af den Assessor, til hvis Protocol hver enkelt Sag af Justitiarius er henvist, Frd. 1793 §. 3-4. Skriveriet saavel ved Protocollernes Førelse som ved Udskrifters Meddelelse besørges af kongelige Fuldmægtiger og Copiister, Rescr. 5 December 1800, 3 April 1810 og 12 Juni 1822, og Retten holdes uden Stokkemænd eller Retsvidner. Retten holdes hver Søgnedag, og naar overordentlige Tilfælde gjøre det nødvendigt endog om Helligdage, Frd. 1793 §. 6. Politirettens Domme appelleres umiddelbart til Høiesteret, Frd. 1793 §. 12 og 6 September 1805.

Som en Undtagelse er at mærke, at de i Frd. 20 October 1819 ommeldte Sager angaaende Fornærmelser i Ord og Gjerning, der andre Steder ere henlagte under Politiretterne, i Kjøbenhavn ikke behandles ved Politiretten, men politiretsvis ved Hof- og Stadsrettens andet Vidnekammer, der altsaa med Hensyn til disse Sager er at ansee som en Politiret, see Forordningens §. 3, om hvilken Bestemmelse nærmere skal handles i det Følgende.

Fremdeles kan her bemærkes Canc. Skr. 3 Juni 1797 (Hovedtillæget til Rescriptsaml.), der viser, at allerede tidligere visse Politisager, efter Klage fra Militære eller deres Familie over Civile, bleve behandlede ved bemeldte Vidnekammer.

II. I mange Kjøbstæder existerede der vel forhen særegne Politiretter, eftersom nemlig i de Kjøbstæder, der foruden Byfogden havde en egentlig Magistrat,

det ordentligvis var denne, der paadømte Politisager, Frd. 25 August 1741, jfr. Rescr. 22 August 1760; men dette er senere ved Rescripter for de enkelte Stæder, hvor dette fandt Sted, forandret, see t. Ex. Rescr. 18 December 1789 §. 25, 15 August 1806, 31 December 1811 m. fl., saa at Politisager nu overalt i Kjøbstæderne behandles ved den sædvanlige Byret, bestaaende af Byfogden og Byskriveren, jfr. Rescr. 6 April 1742 og Rosenvinges Politiret §. 12. Dog holdes til disse Sagers Behandling Extraret, og Retten tilkalder kun tvende Tingmænd, jfr. Frd. 15 Januar 1817 og ovenfor §. 181. Sagerne appelleres til de almindelige Landsoverretter, L. 1—6—9 sammenholdt med Frd. 25 Januar 1805 §§. 1 og 18 samt Canc. Skr. 4 Februar 1797 og 11 Februar 1817.

III. Paa Landet have de Retter, der paakjende Politisager, en mere eiendommelig Organisation, ifølge Bestemmelserne i Frd. 25 Mart 1791, der ved Rescr. 23 October 1795 er udvidet til at gjelde om alle Politisager paa Landet uden Undtagelse. Underpolitiretten bestaaer nemlig af Herredsfogden eller Birkedommeren alene, som selv har at besørge Protocollens Førelse m. v., saa at Herreds- eller Birkeskriveren, om ogsaa en saadan særskilt Embedsmand er ansat i Jurisdictionen, ikke tiltræder Retten, Frd. 25 Marts 1791 §. 24, jfr. Canc. Skr. 1 Juni 1820. Denne Politiret kan ikke blot som Extraret holdes til usædvanlig Tid, men ogsaa udenfor det almindelige Tingsted, og Dom-

meren kan tilkalde tvende extraordinære Tingmænd, istedetfor de sædvanlige Stokkemænd, Frd. 1791 §§. 23 og 29. Af særdeles Vigtighed er dernæst den Anordning, at der fra Underpolitiretterne paa Landet ordentligvis ikke skal appelleres til de almindelige Landsoverretter, men til Amtmanden eller Lehnsbesidderen, som Overpolitiret, jfr. Frd. 25 Marts 1791 §. 30 og 31, Canc. Skr. 26 November 1791, 1 November 1794, 9 August 1796, Pl. 27 December 1809, Canc. Skr. 14 September 1819, Circ. 17 Januar 1835 (Coll. Tid. S. 115). Dog appelleres visse Sager ikke til disse Overpolitiretter, men til de almindelige Landsoverretter, Frd. 20 October 1819 §. 5, Pl. 26 Juli 1837 §. 17 og Frd. 20 Mai 1840 §. 35, jfr. nærmere Læren om Appel.

B. Om de private Sager, der behandles politiretsvis.

§. 190.

Hvilke private Sager, der skulle behandles ved Politiretterne.

Med Hensyn til Modsætningen imellem offentlige og private Politisager, kan foreløbigen bemærkes, at denne ingenlunde kan bestemmes efter Hensynet til det Resultat, der ved Sagen tilsigtes, da der

gives mangfoldige Tilfælde, hvor offentlig Straf ved Politiretten kan idømmes blot efter privat Forfølgning; dog at, naar den offentlige Straf engang er idømt, denne ikke bagefter kan frafaldes af den Private, jfr. Canc. Skr. 24 December 1816. Til de offentlige Politisager bør alene henføres de, der angaae saadanne Forseelser, som det paaligger Politiøvrigheden at vaage over at de ikke finde Sted, og i Overtrædelsestilfælde ex officio at paatale. Til de private Politisager derimod høre ikke blot de, som det er overladt til egentlige private Personer efter Forgodtbefindende at paatale eller frafalde, men ogsaa saadanne, der paatales af det Offentlige, naar det kun ikke er Øvrigheden, der ex officio skal forfølge Sagen, men det vedkommende offentlige Institut, der anseer sig fornærmet, selv har at iværksætte Paatalen efter Reglerne for den private Procedure. I flere Tilfælde kan imidlertid Adskillelsen imellem de offentlige og de private Politisager ikke skarpt begrændses, da den ofte beroer paa en blot Gradforskjel i Henseende til Forseelsernes Beskaffenhed, eller paa andre med Sagerne forbundne Omstændigheder, saa at Paatalen snart kan være offentlig og snart alene privat, jfr. t. Ex. Frd. 20 Januar 1797 §§. 13 og 14, og 4 October 1830 §. 30 samt Canc. Skr. 7 Januar 1826 §. 3.

Iøvrigt lader det sig ikke ved almindelige, fra Sagernes egen Beskaffenhed hentede, Criterier bestemme, hvilke private Sager der skulle behandles politiretsvis, og saaledes ere undtagne fra den ordinære Procedure. Da

Lovgivningen nemlig temmelig vilkaarligt har anvendt Politiproceduren i en Mængde Sager af den meſt heterogene Art, lader ſig herom alene give den Regel, at i Almindelighed ikkun de private Sager kunne forfølges politiretsvis, om hvilke dette i Lovgivningen udtrykkeligen findes beſtemt, ſaa at altſaa ordentligvis, hvor en ſaadan ſpeciel Lovhjemmel mangler, den ſædvanlige Retsforfølgning maa anvendes. Man maa ſaaledes indſkrænke ſig til en Angivelſe af de vigtigſte enkelte poſitive Lovbud, der have henlagt private Sager under Politiretterne, hvilke Lovbud, ſom berørt, angaae en ſtor Mængde Sager af høiſt forſkjellig Art. Som Følge heraf kunne disſe Sager heller ikke underkaſtes en egentlig Claſſification, men kunne dog for Overſigtens Skyld maaſke bedſt grupperes paa følgende Maade.

I. Adſkillige Sager, ſom nærmeſt have deres Oprindelſe fra perſonlige Over- og Underordnelſesforhold imellem Parterne, eller dog fra Forhold, ſom hermed ere analoge og beſlægtede, ſaaſom:

1) Sager angaaende det hele indbyrdes Forhold imellem Husbond og Tjeneſtetyende, navnlig Tviſtigheder om de contractmæsſige Pligters og Rettigheders Omfang, Klager over Brud paa Contracten og over indbyrdes perſonlige Fornærmelſer, Fordringer paa tilgodehavende Løn m. m., Inſtr. 24 Marts 1741 §. 2, Pl. 3 December 1755 §§. 22 og 23, Frd. 25 Marts 1791 §. 20 ff., 5 Juli 1793 §. 8, Canc. Skr. 14 Juli 1835 (Coll. Tid. S. 499). Nogle af de citerede

[illegible] vel ikke blot Tjenestetyend[illegible]
[illegible] og [illegible], under hvilke [illegible]
[illegible] Personer kunne indbefattes[illegible]
[illegible] i L. 5—14—37[illegible]
[illegible] og Jur. Tidsskr. I. S. 2[illegible]
[illegible] Bes[illegible]
[illegible] i [illegible] egentlig[illegible]
[illegible] med Hensyn [illegible]
[illegible] Classer, f. Ex. Han[illegible]
[illegible] 14 Mart[illegible]
[illegible] Politiets[illegible]
[illegible] at passe paa [illegible]
[illegible]

24 Marts 1741 §. 11-12, Pl. 24 November 1749 §. 1, Frd. 21 Marts 1800 §. 11 og Pl. 3 November 1832. Jfr. ogsaa herved Færgelaugsartikler af 10 Mai 1836 §. 24.

4) Sager om Stridigheder imellem Fabricanter og deres Folk, med flere lignende Tvistigheder, der vedkomme Fabrikvæsenet, Instr. 24 Marts 1741 §. 12, Frd. 5 Februar 1759 og Pl. 22 October 1817.

5) Sager angaaende Overtrædelser af Bestemmelserne i Frd. 25 Marts 1791 om god Orden ved Hoveriet, og i Frd. 30 Januar 1807 om Husmændenes Pligtarbeide, see Frd. 1791 §. 20 og Frd. 1807 §. 13; jfr. Canc. Skr. 7 September 1824, som antager, at dette ogsaa gjelder med Hensyn til det Hoveri, der præsteres af Arvefæstere eller Selveierbønder. Under en saadan Politisag vil da endog Spørgsmaal om en Hoveriforenings eller en Hoverikjendelses Forstaaelse kunne afgjøres, forsaavidt saadant er nødvendigt til hin Sags Paadømmelse, uagtet slige Spørgsmaal ellers i Almindelighed maa søges afgjorte ved de ordinære Retter, Frd. 6 December 1799 §. 32; jfr. Canc. Skr. 3 October 1826 og Høiesteretsdom af 2 Marts 1837 (Coll. Tid. S. 242). At der i Overensstemmelse med Frd. 1791 og 1807 gjøres Paastand om Fæstets Forbrydelse, forandrer intet i Sagens Behandling politiretsvis, Canc. Skr. 13 April 1824, Frd. 9 Marts 1838 §. 8, og Jur. Tidsskr. X. b. S. 217. I Forbindelse med det Ovenanførte kunne her ogsaa mærkes Bestemmelserne i

Lovbud nævne vel ikke blot Tjenestetyender, men ogsaa Tjenere og Tjenestefolk, under hvilke Udtryk ogsaa de høiere tjenende Personer kunne indbefattes, jfr. angaaende det sidstnævnte Udtryk i L. 5—14—37 Høiesteretsdom 5 Marts 1821 og Jur. Tidsskr. I. S. 255 ff.; men det er dog antaget, at de ovennævnte Bestemmelser ikkun sigte til Tjenestetyender i Ordets egentlige Forstand, og altsaa ikke kunne anvendes med Hensyn til tjenende Personer af de høiere Classer, t. Ex. Handelsbetjenter og Huuslærere, jfr. Canc. Skr. 14 Marts 1815 og 13 Juni 1820. Grundene til Politiretsprocedurens Indførelse synes nemlig ikke at passe paa disse Personer og deres Forhold, ligesom denne Mening ogsaa bestyrkes ved Udtrykkene i andre i Forbindelse hermed staaende Lovbud, see Sport. Regl. 22 Marts 1814 §§. 32, 61 og 146 samt Pl. 6 Septbr. 1828. Jfr. iøvrigt herved Laugsart. 2 Juni 1830 §. 5 sammenholdt med §. 15 ff., og Canc. Skr. 2 Februar 1832 §. 2 (Coll. Tid. S. 115).

2) Sager der opstaae i Anledning af **Dagleie** eller andre Overenskomster, hvorved nogen paatager sig Arbeider, der ere lige med dem, som forrettes af Tyender, uden dog at indgaae et egentligt Tyendeforhold, Pl. 6 September 1828.

3) Sager angaaende indbyrdes Besværinger imellem **Mestere, Svende og Drenge ved Haandværkslaugene**, samt Klager i Anledning af bestilt Arbeide og Tvistigheder imellem Laugenes Mestere selv angaaende deres Haandteringer, m. m., Instrux

24 Marts 1741 §. 11-12, Pl. 24 November 1749 §. 1, Frd. 21 Marts 1800 §. 11 og Pl. 3 November 1832. Jfr. ogsaa herved Færgelaugsartikler af 10 Mai 1836 §. 24.

4) Sager om Stridigheder imellem Fabricanter og deres Folk, med flere lignende Tvistigheder, der vedkomme Fabrikvæsenet, Instr. 24 Marts 1741 §. 12, Frd. 5 Februar 1759 og Pl. 22 October 1817.

5) Sager angaaende Overtrædelser af Bestemmelserne i Frd. 25 Marts 1791 om god Orden ved Hoveriet, og i Frd. 30 Januar 1807 om Husmændenes Pligtarbeide, see Frd. 1791 §. 20 og Frd. 1807 §. 13; jfr. Canc. Skr. 7 September 1824, som antager, at dette ogsaa gjelder med Hensyn til det Hoveri, der præsteres af Arvefæstere eller Selveierbønder. Under en saadan Politisag vil da endog Spørgsmaal om en Hoveriforenings eller en Hoverikjendelses Forstaaelse kunne afgjøres, forsaavidt saadant er nødvendigt til hin Sags Paadømmelse, uagtet slige Spørgsmaal ellers i Almindelighed maa søges afgjorte ved de ordinære Retter, Frd. 6 December 1799 §. 32; jfr. Canc. Skr. 3 October 1826 og Høiesteretsdom af 2 Marts 1837 (Coll. Tid. S. 242). At der i Overensstemmelse med Frd. 1791 og 1807 gjøres Paastand om Fæstets Forbrydelse, forandrer intet i Sagens Behandling politiretsvis, Canc. Skr. 13 April 1824, Frd. 9 Marts 1838 §. 8, og Jur. Tidsskr. X. b. S. 217. I Forbindelse med det Ovenanførte kunne her ogsaa mærkes Bestemmelserne i

Frd. 9 Marts 1838 §§. 5 og 8, angaaende at Sager, hvorved Fæsteren søges til at erlægge Bøder for Misbrug af Fæstestedet, skulle behandles som private Politisager.

II. Adskillige Sager om mindre betydelige Retskrænkelser og Lovovertrædelser, med Hensyn til hvilke privat Forfølgning finder Sted, saasom:

1) Private Sager angaaende Fornærmelser i Ord eller Gjerning, Frd. 20 October 1819 §. 1, jfr. Frd. 4 October 1833 §. 30*). Hertil henhøre ogsaa de private Sager, som Embedsmænd ifølge Anordningerne ere pligtige at anlægge, for at fralægge sig fornærmelige mundtlige Beskyldninger, jfr. Frd. 1819 §. 2, Canc. Skr. 1 April 1820 og 7 Juni 1823 §. 8. Derimod ere undtagne herfra alle de Sager, som angaae trykte eller skriftlige Beskyldninger, hvilke skulle forfølges ved ordinær Rettergang, Frd. 1819 §. 1, jfr.

*) Sager om slige Fornærmelser i flere af de ovenfor under I. nævnte Forhold, t. Ex. af Tyender eller Hoveriarbeidere imod Husbonden, henhørte allerede efter de ovenciterede Lovbud under Politiretten, og denne Distinction imellem de Sager om Fornærmelser, som ifølge Frd. 20 October 1819 skulle behandles politiretsvis, og dem, om hvilke dette allerede ved andre Lovbud var bestemt, er ikke uden Vigtighed med Hensyn til Anvendelsen af flere Forskrifter, t. Ex. af Frd. 1819 §. 5 om Sagernes Appel og af Sportellovgivningen, jfr. Jur. Tidsskr. XXX. S. 107 og Canc. Skr. 14 Juli 1835 (Coll. Tid. S. 499).

Jur. Tidsskr. XX. S. 290, ligesom det ogsaa er at mærke, at naar mundtlige Fornærmelser give Anledning til Paastand om 3 Marks Bøder, skal Sagen vel foretages til Mægling og Undersøgelse ved Politiretten, men naar Klageren vedbliver sin Paastand, skal Dommeren henvise Sagen til videre Behandling og Paakjendelse ved den ordinære Ret, efterat han har betydet Klageren de Følger, en saadan Paastand kunde have for ham, Frd. 1819 §. 2. Saafremt der, uagtet den Undersøgelse af Sagen, som Dommeren i det sidstnævnte Tilfælde er pligtig at anstille, skulde efter Sagens Henvisning til ordinær Rettergang attraaes Vidner afhørte om Factum, maa dette kunne skee ved den ordinære Ret efter de almindelige Former, Jur. Tidsskr. XXXIII. S. 177 ff. Ei heller er Frd. 20 October 1819 anvendelig paa de Tingsvidner, som efterat Sagen er paakjendt i første Instants og appelleret til Landsoverretten, optages til dens yderligere Oplysning, Jur. Tidsskr. XX. S. 100 ff. Endelig erindres, hvad der allerede i §. 189 I. er bemærket om, at de omhandlede Sager i Kjøbenhavn ikke skulle anlægges ved Politiretten, men ved Hof- og Stadsrettens andet Vidnekammer. Dog blive disse Sager ikke paadømte ved Vidnekammeret, men i Mangel af mindelig Afgjørelse skulle de, efter at være behørig oplyste af Vidnedommeren, afgives til selve Landsover- samt Hof- og Stadsretten, hvor der umiddelbart, uden nogen Incamination eller videre Procedure, affiges Dom i Sagen,

ganske som i andre Sager, af 5 Assessorer og med den almindelige terminus executionis, Frd. 20 October 1819 §. 3 og Canc. Skr. 28 December 1820 §. 3-4; see t. Ex. en saadan Sag i Høsts Arkiv for Lov og Ret 1 Bd. 3 H. S. 177 ff. Nysmeldte Frd. 1819 §. 3 har vel ikke med Hensyn til disse Sagers Behandling i Kjøbenhavn, saaledes som ved den foregaaende §. er skeet i Henseende til Behandlingen udenfor Kjøbenhavn, gjort nogen Forskjel imellem de Sager, hvori der er nedlagt og vedblevet Paastand om 3 Marks Bøder, og de Sager, hvori saadant ikke er skeet; men det synes dog i Praxis at være antaget, at denne Distinction ogsaa bliver at anvende i Kjøbenhavn, saa at de førstmeldte Sager ikke afgives paa den ovennævnte Maade til den ordinære Ret, men hæves ved Vidnekammeret, for at Klageren paa sædvanlig Maade kan indstævne Sagen til videre Behandling og Paakjendelse ved den ordinære Ret, jfr. en Sag i Sørensens Juridiske Ugeblad for 1832 S. 43. Ved en Høiesteretsdom af 7 Juni 1831 er det derhos antaget, at saafremt Parterne under denne Behandling ønske Vidner førte til yderligere Oplysning af Sagen, skal dette skee paa sædvanlig Maade ved et af Rettens Vidnekamre, og ikke politiretsvis ved andet Vidnekammer, see Jur. Ugeblad l. c. S. 44-50.

2) Sager om Tiendesvig saavelsom om enhver anden Forurettelse ved Tiendens Ydelse og Oppebørsel, Frd. 8 Januar 1810 §. 22. Under denne Bestemmelse

henhøre altsaa ingenlunde de Sager, der anlægges for at erholde afgjort, om selve Forpligtelsen til at svare Tiende af en Jord finder Sted eller ikke, Canc. Skr. 6 December 1823; Jur. Tidsskr. XXIII. S. 96.

3) Sager om Skovforbrydelser i private Skove, samt i enkelte det Offentlige tilhørende Skove, om hvilke en anden Regel ikke udtrykkeligen er given, forsaavidt Forseelserne ikkun skulle straffes med Bøder, Pl. 26 Juli 1837 Litr. B §. 17-18, jfr. Litr. A.

4) Forhører, til Oplysning om Indgreb i Kongens Jagtret, skulde allerede forhen optages ved Politiretten, men Sagen derefter forfølges til Dom ved den ordinære Ret paa sædvanlig Maade, Canc. Skr. 15 April 1828. Men nu er det ved den ny Forordning om Jagten af 20 Mai 1840 §. 35, jfr. §. 37, bestemt, at alle Sager om Overtrædelser af Jagtlovgivningen skulle i første Instants behandles som private Politisager, naar med saadan Overtrædelse ikke concurrerer en anden Forbrydelse, som kan medføre større Straf end Bøder. I Forbindelse hermed kan ogsaa mærkes Bestemmelsen i Pl. 29 September 1827 §. 3 (jfr. nysnævnte Frd. §. 22), angaaende at Sager om Udeblivelse fra Klapjagter i de kongelige Vildtbanedistricter i visse Tilfælde skulle behandles ved Politiretten; men denne Forfølgning synes ifølge Lovbudets Indhold at skulle skee ved en offentlig Politisag.

5) Laugenes Anker over Fornærmelser og Indgreb i deres Artikler og Privilegier, i

Særdeleshed forsaavidt der herfor paastaaes den særskilte Straf anvendt, som vedkommende Laugsartikler hjemle, Frd. 5 Juli 1793 §. 8, sammenholdt med Pl. 4 Juli 1817 §. 2. Jfr. ogsaa om Paatale af Indgreb i Færgestedernes Rettigheder Plac. 12 August 1820 §. 5. Forsaavidt slige Handlinger tillige kunne paadrage Straf efter de almindelige Anordninger om uberettiget Næringsbrug, kunne de ogsaa paatales af Politiøvrigheden som offentlige Politisager, Frd. 22 October 1701 Post 2 Cap. 4 §. 2, Instr. 4 April 1809 §. 10, Pl. 4 Juli 1817, ligesom ogsaa Sager om Indgreb i Vognmandslaugenes Rettigheder, naar de anlægges efter Generalpostdirectionens Foranstaltning, skulle behandles som offentlige Politisager, Canc. Skr. 27 Juni 1829; jfr. Jur. Tidsskr. XXXVI. S. 52.

6) Endelig kan her ogsaa nævnes Aagersager, efter Frd. 14 Mai 1754 §. 8. Vel kunde dette Lovbuds Indhold synes at medføre, at Politiøvrigheden ex officio skulde foranstalte Aagersager undersøgte; men samme er senere blevet forklaret saaledes, at Undersøgelse ex officio kun skal finde Sted, hvor Angivelsen er støttet paa saadanne Documenter eller Omstændigheder, som kunne frembringe en grundet Formodning imod Creditor: I modsat Fald har Angiveren selv paa egen Bekostning at bevise sin Beskyldning, Canc. Skr. 20 April 1782 (Fogtm. Saml. 1 Bd. i Tillæget), jfr. Rescr. 20 Juli 1792, Canc. Skr. 7 November 1815 og 17 April 1821, samt Frd. 25 Januar 1828 §. 2. Iøvrigt

kunne Aagersager ogsaa paakjendes ved den ordinære Ret, naar nemlig Aagersigtelsen sammesteds fremsættes som Exception imod Sagsøgerens Fordring, Jur. Tidsskr. IX. a. S. 153; jfr. den ordinære Procesmaade §. 31.

III. Adskillige andre Sager af heterogen Art, saasom:

1) Sager der anlægges for at undersøge og paakjende Spørgsmaal om Paterniteten til uægte Børn, for at Alimentationsbidrag derefter af Øvrigheden kan paalægges de Vedkommende, Pl. 28 Mai 1825, Rescr. 19 Marts 1828 §. 4. Disse Sager have det Særegne, at de skulle anlægges efter Øvrighedens Foranstaltning, og uden at Retsgebyhrer betales ved 1ste Instants, men dog behandles paa den for private Politisager foreskrevne Maade.

2) Trætter der opstaae imellem flere Private om hvem det med Hensyn til Contracter, Hævd eller anden sær Adkomst paaligger at udføre et Veiarbeide, Pl. 25 November 1829 §. 1-2.

3) Sager, som Private anlægge imod Stævningsmænd, for skjødesløs Omgang med Hensyn til en dem til Forkyndelse leveret Stævning, Frd. 16 Januar 1828 §. 19.

4) Tingsvidner, som private Personer begjære optagne til Brug ved Landmilice- og Søsessionerne, dog saaledes, at Dommeren under slige Tingsvidners Optagelse altid ex officio bør paasee det Offent-

liges Taxt, Pl. 7 November 1827, Circ. 22 April 1828, jfr. Circ. 22 Juli 1837 (Coll. Tid. S. 665).

5) Sager, som Vandmesterne i Kjøbenhavn anlægge imod Grundeierne til at erholde Betaling for forrettet Arbeide ved Vandvæsenet, Pl. 19 Februar 1819.

§. 191.

Om den Politiret, for hvilken den enkelte Sag skal behandles, og hvorvidt et forum privilegiatum udelukker Sagens Behandling ved den almindelige Politiret.

Naar det først er givet, at en Sag efter sin Beskaffenhed henhører til dem, der ifølge Lovgivningen skulle behandles politiretsvis, bliver Spørgsmaalet om, ved hvilken bestemt Ret den skal anhængiggjøres, at besvare efter de almindelige Regler om Værneting, altsaa Sagen ordentligvis at anlægge ved den Politiret, i hvis District den Sagsøgte har sit Hjem*), jfr. L. 1—2—4,

*) Dette District vil imidlertid paa Landet ikke altid falde sammen med den almindelige Jurisdictions District, saafremt det bør antages, at Frd. 18 November 1791 — angaaende at der i alt det der henhører til Justits- og Politivæsenet ikkun bør være een Jurisdiction i et Sogn, og den Herredsfoged eller Birkedommer, som har det meste Hartkorn i Sognet under sin Ret, skal ene være Politimester og Dommer i alle fornævnte Sager — ogsaa sigter til

naturligvis med de Undtagelser herfra, som hjemles ved 1—2—19, 20 med flere Lovbud, om forum delicti, forum sponte agnitum o. s. v. Derimod er det et noget tvivlsomt Spørgsmaal, om den Omstændighed, at Sagsøgte ifølge sin personlige Stilling har et særeget privilegeret Værneting, kan bevirke, at han ogsaa i Politisager skal være undtagen fra de almindelige Retters Jurisdiction, saa at slige Sager ligeledes skulle anlægges ved hans særegne Værneting, hvoraf det da atter kan blive Følgen, at politiretsvis Behandling i dem slet ikke vil kunne finde Sted. Dette Spørgsmaal maa udentvivl i Almindelighed besvares bekræftende, da Lovgiveren ordentligvis ikke har anordnet særegne Retter for Politisagerne, men kun en extraordinær Behandling af dem ved de almindelige Domstole, og dette ingenlunde synes at indeholde tilstrækkelig Hjemmel til at drage Personer ind under disse Retters Jurisdiction, som ellers ere undtagne fra samme. Vel bestemmer Frd. 14 Mai 1754 §. 8 specielt om Aagersager, at de Vedkommende skulde være pligtige at møde for Politiretten sine exceptione fori; men foruden at denne Bestemmelse vel nærmest havde Hensyn til de særegne Forskrifter for Kjøben-

private Politisager. Forordningens Præmisser og §. 2 synes vel alene at have offentlige Politisager for Øie, men Canc. Skr. 4 August 1792 har ogsaa anseet Forordningen anvendelig paa private Politisager, hvorfor ogsaa kan paaberaabes Analogien af Frd. 17 Januar 1816.

havn i Frd. 13 Mai 1702, hvorom nedenfor, kunne de anførte Udtryk ogsaa være foranledigede derved, at Mange den Gang urigtigen betragtede politiretsvis Behandling af en Sag som en Afvigelse fra Reglerne om Værneting. Det kan saaledes i det mindste udenfor Kjøbenhavn vistnok ingenlunde antages, at en Greve eller Friherre skulde i Politisager kunne sagsøges ved Politiretten; hvilket vilde være lige imod Privilegierne 25 Mai 1671 resp. §§. 23 og 20, "at de ikke skulle dømmes for nogen Underret, men søges umiddelbart ved Høiesteret"; men ved sidstnævnte Ret kan Sagen naturligvis ikke behandles politiretsvis, hvilket Beneficium Sagsøgeren altsaa maa give Slip paa som en Følge af Sagvolderens privilegerede Værneting. Dog bør det maaskee antages, at de særegne Regler for Politisager saavidt det er muligt bør anvendes i et saadant Tilfælde, navnligen at saafremt der til Sagens foreløbige Undersøgelse anordnes Commissarier, disse da skulle iagttage hine Regler, og i alt Fald vilde en Befaling herom i Commissoriet vistnok have Billighed for sig. Den Fritagelse for Brugen af stemplet Papir, som ellers er indrømmet under Politisagers Behandling i første Instants, jfr. Pl. 25 October 1799, kan dog ifølge den Maade, hvorpaa Bestemmelsen herom er given i Frd. 3 December 1828 §. 42 III. No. 2, ikke komme Parterne tilgode i det her omhandlede Tilfælde uden en speciel Tilladelse. Fremdeles er det ogsaa antaget, at Militære udenfor Kjøbenhavn i Politisager ikke kunne drages

fra deres almindelige Værneting, Krigsretterne, Canc. Skr. 11 Marts 1826 og 17 Marts 1827, hvilket dog forsaavidt er mindre vigtigt, da Sagerne ogsaa behandles summarisk ved Krigsretterne.

Hvad angaaer Kjøbenhavn, da haves ikke blot der en særegen, fra Stadens almindelige Ret, affondret Politiret, men det er ogsaa udtrykkeligen bestemt ved en Frd. af 13 Mai 1702: at Alle og Enhver, Geistlig eller Verdslig, Civil eller Militær, skulle i Kjøbenhavn, saavidt Politiet og en god Skik kan vedkomme, være ansvarlige for Politiretten og der stande til Rette, jfr. Frd. 10 Marts 1725 Cap. I. §. 1. Det bør imidlertid neppe antages, at denne Forskrift, uagtet dens omfattende Udtryk, ogsaa skulde være anvendelig imod Grever og Friherrer; thi den ved Frd. 1701 anordnede Politiret var dog, ligesom den nuværende Politiret, Høiesteret underordnet, jfr. Frd. 1701 Post I. §. 9, og altsaa at ansee som en saadan Underret, for hvilken den høiere Adel ifølge sine Privilegier ikke er pligtig at svare, og det er en almindelig Regel, at Privilegier ikke kunne antages ophævede ved almindelige Lovbud, naar disse ikke tydeligen tilkjendegive saadant*).

Med Hensyn til den udstrakte Jurisdiction, som den citerede Forordning samt Frd. 5 Januar 1731 tillagde Politiretten over Militære, er iøvrigt at mærke, at denne fornemmelig grundede sig paa Rettens daværende

*) Jfr. herved Ørsteds Haandb. III. S. 164.

Organisation, idet den nemlig ogsaa havde militære Medlemmer; men ved den nyere Lovgivning er dette forandret, og Politirettens Jurisdiction over Militære i private Sager kan nu kun antages at strække sig til a) Politisager om rent privatretlige Forhold, t. Ex. om Tjenestetyendecontracter o. desl., jfr. Frd. 15 Juni 1771 §§. 1, 3 og 7, og b) Sager angaaende delicta privata, forsaavidt disse iøvrigt henhøre under Politiretten og ikke kunne paadrage høiere Straf end Pengebøder indtil 20 Rbdlr.; see Pl. 12 April 1791, der vel nærmest handler om offentlige Politisager, men ogsaa synes anvendelig hvor Paatalen er privat*). Iøvrigt kan her erindres de almindelige Bestemmelser i Frd. 17 Januar 1816 om Militæres Pligt at møde som Vidner for Politiretterne.

§. 192.

Fortsættelse. — Om Prorogation af Politirettens Jurisdiction.

Da Politiretsbehandlingen i private Sager egentlig maa antages at være anordnet som en Begunstigelse for Parterne, burde der neppe være nogen Tvivl om, at de, naar de begge ere enige, maa kunne anlægge og behandle Sagen efter de almindelige Regler for den ordinære Proces. Dette er ogsaa statueret ved en Landsoverretsdom i

*) Jfr. herved A. W. Scheel disert. de limitibus inter civilem et militarem jurisdictionem p. 98 seq.

Jur. Ark. XV. S. 23-24; men senere Overretsdomme i Jur. Tidsskr. X. b. S. 217 ff. og XXXIV. S. 258 ff. have antaget det Modsatte, dog neppe med tilstrækkelig Grund; jfr. Ørsteds Note ved den førstmeldte Dom, og hvad vi ovenfor i §. 184 om den anden Dom have bemærket, samt Hansens Proces I. S. 152-153. Omvendt derimod kan det ingenlunde antages, at Parterne ved en vilkaarlig Overenskomst skulde kunne bevirke, at en Sag, der henhører under den ordinære Civilproces, retteligen kan behandles som Politisag, da de ikke blot herved vilde kunne paaføre Dommeren Arbeide og Uleilighed, som han ikke er pligtig at paatage sig, men ogsaa unddrage sig Erlæggelsen af de almindelige Retsgebyrer og Brugen af stemplet Papir, jfr. Rescr. 3 Januar 1755, hvorhos Følgerne af en saadan Forandring af Processen endog kunde strække sig til de høiere Instantser, forsaavidt nemlig Underpolitiretterne paa Landet som ovenanført i Almindelighed ikke staae under de almindelige Landsoverretter, men under særegne Overpolitiretter. Imidlertid har dog en Landsoverretsdom i Jur. Tidsskr. XIX. S. 43 ff. antaget, at den Omstændighed, at en Sag, som henhørte under den ordinære Civilproces, var i første Instants bleven anlagt og paakjendt som Politisag, ikke gjorde det nødvendigt, at Overretten ex officio, uden nogen Paastand herom fra Parternes Side, skulde kjende Dommen uefterrettelig, da dog i dette Tilfælde Politiretten var beklædt af den samme Dommer, som den ordinære Ret, og derhos begge

Retter (eftersom det var en Kjøbstædpolitiret) stode under samme Overret. Rigtigheden af dette Resultat er nu vistnok, ifølge de ovenmeldte Hensyn, temmelig tvivlsom, men synes dog bifaldet ved den paafølgende Høiesteretsdom af 28 April 1829 (Jur. Tidsskr. XXII. S. 163), da samme vel i Realiteten forandrede de foregaaende Domme, men ikke kjendte Behandlingen uefterrettelig *). Naar en saadan Forandring af Processen, som den ovenanførte, er skeet imod Sagvolderens Villie, vil han naturligvis altid ved Overretten kunne fordre Behandlingen annulleret, jfr. Jur. Tidsskr. XX. S. 290-291. Naar en privat Politisag urigtigen er bleven anlagt og paakjendt som offentlig Politisag, maa Overretten i Almindelighed ex officio kjende Behandlingen uefterrettelig, endog alene af den Grund, at den befalede Forligsmægling, som skal foretages i private Politisager, da ikke har fundet Sted; jfr. Juridisk Tidsskrift XXXIII. S. 188.

*) Noget Lignende synes allerede statueret ved en Høiesteretsdom af 3 Juni 1794, Themis I. S. 266, sammenholdt med Sjæll. Landstings Efterretn. for 1794 S. 147-153, hvilket Tilfælde endog indeholdt det Eiendommelige, at Sagen uden videre fra en Landpolitiret var appelleret til Landstinget.

C. Om det Særegne ved selve Behandlingen af de private Politisager.

§. 193.

Om Sagens Paaklagelse, Parternes Indkaldelse og Forligsmæglingen.

For at realisere de flere Formaal, der, som ovenangivet, ligge til Grund for Politiretsbehandlingen, har Lovgivningen foreskrevet de følgende Regler:

Sagens Anlæggelse skeer ikke ved Stævning, men ved en skriftlig eller endog blot mundtlig Klage fra den, der troer sig forurettet, til vedkommende Politidommer, som, hvis Klagen er mundtlig, skal tage den til Protocols og lade den underskrive af Klageren; Frd. 25 Marts 1791 §. 20. I Kjøbenhavn skulle i Almindelighed saadanne Klager indgives til Politidirecteuren, for af denne at tilstilles Politiretten, Frd. 5 Juli 1793 §. 4, Pl. 4 April 1809 §. 3, men de kunne ogsaa afgives til vedkommende Politiassistent, for at mindelig Bilæggelse kan forsøges, da i Mangel heraf Sagen af bemeldte Embedsmand tilstilles Politidirecteuren, Pl. 27 December 1815 §. 6, Instr. 20 Februar 1817 §. 6. En Politiplacat af 25 Marts 1793 har isvrigt tillagt Politidirecteuren Myndighed til at negte Modtagelsen af Besværinger og Klager, naar de ikke ere paategnede af hvem de ere forfattede, samt i Forbindelse hermed at anstille Undersøgelse om Vinkelskriveri; men disse Be-

stemmelser, som ikke grunde sig paa nogen kongelig Resolution, men alene paa en Cancelli-Skrivelse, kunne udentvivl blot antages at sigte til saadanne Klager, som indgives til Politidirecteuren i Egenskab af Øvrighed, for af ham med Erklæring at indsendes til de kongelige Collegier, jfr. Frd. 28 December 1792 og 15 December 1820 §. 11. Til derimod at anvende disse Bestemmelser paa Klager, hvorved en Retssag begjæres anlagt ved Politiretten, mangler der udentvivl al virkelig Hjemmel i den gjeldende Lovgivning, da det efter denne maa staae de Vedkommende frit for at benytte hvilkensomhelst skrivkyndig Mand til slige Klagers Affattelse*), og i Praxis blive disse Bestemmelser eiheller saaledes anvendte. Naar iøvrigt vedkommende Politiret finder, at Sagen ifølge sin Beskaffenhed ikke qvalificerer sig til Politiretsbehandling, eller at den henhører under en anden Jurisdiction, maa den naturligvis kunne negte Klagens Modtagelse; men om denne Afvisning vil da Klageren kunne fordre sig en skriftlig Udfærdigelse meddelt, og hvis han dertil finder Anledning paaanke samme for høiere Ret, Frd. 5 Juli 1793 §. 5, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 6.

Efter Klagens Modtagelse berammer Dommeren den Tid, da Sagen skal foretages, og lader til dette Møde Parterne indkalde med det sædvanlige Extraretsvarsel, Frd. 25 Marts 1791 §. 21, 3 Juni 1796 §. 29, Circ. 3 November 1798. I Kjøbenhavn skeer

*) Jfr. Arkiv for Retsvidenskaben VI. S. 394 ff.

denne Indkaldelse ved Politibetjenterne, der efter de dem leverede Lister over de Personer, der i hver Sag skulle møde, blot pleie mundtligen at tilsige de Vedkommende, endog uden at underrette dem om, hvorfor de tilsiges, hvorefter de meddele Listerne Paategning om de iværksatte Tilsigelser, jfr. Instr. 31 December 1800 §. 13; men udenfor Kjøbenhavn er det udentvivl sædvanligst, at Dommeren udstæder en skriftlig Indkaldelse, der angiver Sagens Gjenstand m. v., Pl. 1 Mai 1822 §. 4 a, jfr. Pl. 26 Juli 1837 §. 3, og denne Indkaldelse skal derefter af de almindelige Stævningsmænd forkyndes og gives Paategning paa sædvanlig Maade, Frd. 3 Juni 1796 §. 22 og Canc. Skr. 7 December 1799, jfr. Sport. Regl. 1814 §. 146, Canc. Skr. 20 Januar 1820 og 17 September 1822.

Sagerne gaae de almindelige Forligelsescommissioner forbi*), hvorimod Dommeren ex officio skal søge at tilveiebringe Forlig imellem Parterne, Frd. 25 Marts 1791 §. 23, 5 Juli 1793 §. 8, 10 Juli 1795 §§. 10 og 26. I Kjøbenhavn kan en saadan Forligsmægling ogsaa foretages af Politidirecteuren, Pl. 4 April 1809 §. 4, samt af Politiassistenterne, jfr. ovenfor,

*) Der kan vel intet være imod, at de almindelige Forligelsescommissioner, naar begge Parter deri ere enige, antage en Politisag til Mægling; men opnaaes intet Forlig og Sagen derefter forfølges ved Politiretten, maa Dommeren ligefuldt ex officio anstille Mægling i Sagen, jfr. Canc. Skr. 26 September 1826 og Ark. for Retsv. II. S. 156.

men opnaaes herved intet Forlig og Sagen henvises til Retten, gjentager denne i Almindelighed Forligsmæglingen. Hvad der ovenfor §. 187 i det Enkelte er bemærket om denne Forligsmægling ved Gjæsteretterne, er i det Væsentlige ogsaa anvendeligt paa Forligsmæglingen ved Politiretterne, med de Afvigelser, som allerede ovenfor ere antydede eller flyde af Forskjellen imellem Gjæsterets- og Politiretsbehandlingen. Saaledes vil den ovenberørte Vanskelighed, at den Part, der ikke kan give personligt Møde under Forligsmæglingen ved Gjæsteretten, i Almindelighed maa være belavet paa at have tvende Fuldmægtiger tilstæde, bortfalde ved Politiretten, ved hvilken Sagføreres Møde ordentligvis end ikke tillades, jfr. nedenfor. Ligeledes er det allerede ovenfor anført, at det ved Canc. Skr. 27 September 1823 og 11 Juni 1831 er antaget, at Reglen i Frd. 10 Juli 1795 §. 41 ikke er anvendelig paa Forligsmæglingen ved Politiretten, hvorimod de Tilstaaelser og Forklaringer, som Parterne under denne give om Factum, skulle protocolleres og kunne senere benyttes imod de Vedkommende. Eiheller er Forskriften i Frd. 3 December 1828 §. 7 II. anvendelig paa Forligsudskrifter fra Politiretterne, ifølge de almindelige Bestemmelser om Fritagelse for Brugen af stemplet Papir ved disse, see nedenfor; jfr. dog Rentek. Skr. 19 November 1831, som antager, at de ved Politiretterne indgaaede Forlig, naar Betalingsterminen overskrider et Aar, bør med Hensyn til det stemplede Papir behandles ligesom andre Forlig.

Fremdeles kan det her bemærkes, at der gives enkelte private Politisager, i hvilke ingen Forligsmægling skal finde Sted, Frd. 20 October 1819 §. 2, og endvidere kan det som Følge af, at der som ovenmeldt ikke kan trækkes en skarp Grændse imellem de private og de offentlige Politisager, jevnligen være tvivlsomt, om en Sag efter sin Beskaffenhed blot qvalificerer sig til privat Paatale, og altsaa kan forliges, eller om det Modsatte bør antages. Forsaavidt en saadan Tvivl opstaaer i Sager om personlig Vold, som de Forurettede have paaklaget, har Frd. 4 October 1833 §. 30 bestemt, at Dommeren vel ei bør afholde sig fra Forligsmæglingen, men dog kun modtage Forliget paa nærmere Approbation af vedkommende offentlige Autoritet, til hvilken han uden Ophold har at indsende Forliget med sin Betænkning, og denne Regel vil udentvivl ogsaa kunne følges i andre Sager, med Hensyn til hvilke en lignende Tvivl kunde opstaae.

§. 194.

Om Anvendelsen af den instructoriske Maxime i Politiretsproceduren.

Den vigtigste Afvigelse i Politiretsproceduren fra den ordinære Proces er, som ovenberørt, at i førstnævnte den sædvanlige Forhandlingsmaxime er opgiven, og en instructorisk og undersøgende Fremgangsmaade indført. Hovedforskriften herom findes i Frd. 8 Marts 1799,

der ogsaa handler om Justitssager, og bestemmer: at naar nogen Sag behandles inqvisitorisk eller føres ved Politiretten, hvor det er forbudet, at Procuratorer maa møde for de Paagjeldende, da skal Dommeren selv examinere baade Parter og Vidner, og ellers omhyggeligen søge al mulig Oplysning om Sagens sande Sammenhæng, efter den Anledning, som dertil gives og de Omstændigheder der forekomme under Sagens Behandling, paa det at Retterne kunne sættes istand til at bedømme med Vished, hvo der har Ret eller Uret, og hvo der er skyldig eller ikke. Med Hensyn til denne vigtige Forskrift kan Følgende bemærkes:

a) Det kan vel ifølge Forordningens hele Indhold og den senere Lovgivning ikke paatvivles, at den under "Politisager", som nævnes ved Siden af "Inqvisitionssager", vil have ikke blot offentlige, men ogsaa private Politisager indbefattede, jfr. Frd. 20 October 1819 §. 4. Men uagtet der om samtlige disse Sager ligefrem gives den samme Regel, kan det dog ifølge Forholdets Natur heller ikke paatvivles, at denne, hvad de private Sager angaaer, er at forstaae med de Indskrænkninger, som flyde af Parternes Raadighed over Sagen. Det kan altsaa ingenlunde antages, at Processen i private Politisager skal være inqvisitorisk i samme Omfang, som i Justitssager, hvor Dommeren hverken kan tage Hensyn til nogen Renunciation paa hvad der hører til Sagens rette Oplysning, eller indskrænkes ved de nedlagte Paastande. I private Politisager derimod skal Dommeren vel gjøre

Parterne opmærksomme paa, hvad de retmæssigen kunne fordre, og underrette dem om, hvad de til deres Tarv have at iagttage; men dersom de desuagtet ikke ville benytte deres fulde Ret, kan Dommeren ved Sagens Paakjendelse ikke gaae udenfor Paastanden, og hvis de udtrykkelig frafalde et vist Bevismiddel, bør Dommeren ikke heller føre det Bevis, som Parterne selv af en eller anden Aarsag ikke attraae ført. Dog bør det herved paasees, at begge Parter virkelig ere enige om at opgive det Bevismiddel, som Dommeren finder at der ellers kunde være Anledning til at søge tilveiebragt; thi at i Særdeleshed den bevispligtige Part erklærer, ikke at ville have et Bevismiddel benyttet, kan muligen grunde sig deri, at han indseer, at dets Anvendelse vilde blive til Fordel for Modparten, og det bør følgelig for dennes Skyld prøves, hvis ikke ogsaa han frafalder det, jfr. N. J. A. XV. S. 257-258 og XXVII. S. 3-4.

b) Da Forordningen befaler, at Dommeren skal examinere Parterne, kan der spørges, om disse ogsaa udenfor Forligsmæglingen, i Henseende til hvilket det samme maa gjelde, som ovenfor i §. 187 om Gjæsteretssager er bemærket, ere pligtige til at give personligt Møde, forudsat at de ikke have lovligt Forfald. Herfor kan anføres, at Forordningen befaler, at Dommeren skal examinere Parterne, paa samme Maade som Vidner, hvilke utvivlsomt ere forpligtede til personligt Møde, og at Parten ikke vilkaarligen bør kunne unddrage sig denne personlige Examination, som Lovgivningen har villet

skulde anvendes i Politisager som et særdeles virksomt Middel til Sagens bedste og hurtigste Oplysning. Endvidere har Just. Regl. for Tranqvebar af 13 Juli 1836, der i §. 9 Litr. d i det Hele har givet den selvsamme Forskrift om Sagernes Oplysning ved Dommerens Medvirkning, som den der findes i Frd. 1799, sammesteds Litr. c udtrykkeligen gjort det til Pligt for Parterne, at give personligt Møde, naar de ikke ved lovligt og bevisligt Forfald ere forhindrede, og endeligen indeholder ogsaa Frd. 14 Mai 1754 §. 8, at Parterne i Aagersager skulle være forbundne til, personligen at comparere for Politiretten. Antages en saadan Pligt at paaligge Parterne, kunde det atter synes heraf at maatte blive en Følge, at den Part, som ikke vilde give personligt Møde, endskjønt han intet lovligt Forfald kunde oplyse, maatte betragtes som udebleven, og altsaa Følgerne af Udeblivelse, som nedenfor skulle blive omtalte, indtræde. Et saadant Resultat kan imidlertid neppe antages efter den almindelige danske Lovgivning, der ikke indeholder noget bestemt Bud, som i Almindelighed gjør det til Pligt for Parterne at møde personligen i private Politisager. Den positive Forskrift i Reglementet af 1836 er kun særligen given for Tranqvebar, og Frd. 1754 har uden Tvivl kun Hensyn til en egentlig inqvisitorisk Behandling af Aagersager som offentlige Politisager, jfr. ovenfor §. 190 II. No. 6. Derhos synes ogsaa en Sammenligning imellem Pl. 31 December 1823 og Pl. 12 Septbr. 1826 at vise, at endskjønt det ved Politiretten, ligesom

ved Forsigelsescommissionen, i Almindelighed er forbudt at lade møde ved Sagfører, finder der dog ingenlunde samme Forpligtelse til personligt Møde Sted ved hin som ved denne. Og endelig synes heller ikke Frd. for Island 15 August 1832 §. 15, der dog ifølge Præmisserne ogsaa angaaer Politisager, at ville have paalagt Parterne en saadan bestemt Forpligtelse til personligt Møde, hvorom nærmere i det Følgende. Imidlertid kan det dog heller ikke ligefrem antages at skulle blive uden Følge, at en Part vilkaarligen unddrager sig den personlige Examination ved at sende Fuldmægtig for sig, endskjønt han ikke har lovligt Forfald. Forsaavidt for det første hans eget Tarv kunde udkræve hans personlige Møde, maa han tilskrive sig selv, at muligen Oplysninger gaae tabte, som han selv under Examinationen kunde have meddelt, men forsømt at instruere sin Fuldmægtig om, og Dommeren bør ikke let give Anstand for at Fuldmægtigen kan indhente nærmere Underretning om slige Omstændigheder, som den Part, der er interesseret i deres Oplysning, ved sit personlige Møde strax kunde have opgivet, og derved uleilige den anden Part med flere Møder end nødvendigt. Med Hensyn derimod til, at den vedkommende Parts personlige Examination ogsaa er foreskrevet til Modpartens Tarv, kan man først affondre de Tilfælde, hvor Dommeren efter Omstændighederne finder, at Sagen ogsaa uden saadan Examination lader sig behørigen oplyse ved de Forklaringer, som Parten enten skriftligen eller ved

sin Fuldmægtig lader afgive. I saa Fald kan i Almindelighed intet haves imod Møde ved Fuldmægtig, jfr. en Dom Jur. Tidsskr. XIX. S. 271, dog saaledes, at hvis Fuldmægtigen ikke strax kan give fuldstændig Forklaring, men Sagen maa udsættes, for at han kan indhente nærmere Underretning hos Parten, bør Modparten have Erstatning for det herved forvoldte unødvendige Møde. Finder Dommeren det derimod efter Omstændighederne til Sagens behørige Oplysning nødvendigt, at Parten fremstiller sig til personlig Examination, bør han ved den mødende Fuldmægtig lade Parten dette betyde, og hvis da sidstnævnte desuagtet undlader personligt Møde, maa Følgen heraf vel rettest antages at burde være, at de factiske Omstændigheder, angaaende hvilke hans personlige Forklaring attraaedes, antages at forholde sig paa den Maade, som Modparten kan forklare, uagtet den udeblevne Part ved sin Fuldmægtig lader Rigtigheden af denne Forklaring benegte. Partens personlige Examination er nemlig et Middel til muligen at faae Sandheden frem, hvis Anvendelse Modparten i dette Tilfælde er berettiget til at fordre, og hvis Negtelse derfor synes at burde behandles efter Grundsætningerne om editio instrumentorum, jfr. den ordinære Procesmaade §. 117. Det Ovenanførte bør imidlertid kun gjelde, hvor den ene Part behørigen giver personligt Møde, medens den anden vilkaarligen unddrager sig fra samme; thi ere begge Parter enige i at lade møde ved Fuldmægtige, endskjønt de ikke have personligt Forfald,

maae begge i Almindelighed ligemeget tilskrive sig selv de Uleiligheder, som kunne flyde af denne uhensigtsmæssige Fremgangsmaade, uden at den Ene som Følge deraf bør kunne gjøre nogen særlig Ret gjeldende imod den Anden. Herfra maa dog atter indrømmes en Undtagelse med Hensyn til de i L. 1—13—4 ommeldte fornemme Personer, som ere fritagne for personligt Møde som Vidner, see den ordinære Procesmaade §. 92; thi da de endog ere fritagne for den efter sin Natur meget stærkere Forpligtelse, at give personligt Møde som Vidner, maae de saameget mere ogsaa fritages for at fremstille sig til personlig Examination som Part i en privat Sag, hvilket ogsaa stemmer med den i Lovstedet angivne Grund, og bestyrkes ved Regl. 13 Juli 1836 §. 9 c. Disse Personer maa da afgive skriftlig Forklaring eller afhøres af Dommeren paa deres Bopæl, jfr. Rescr. 24 April 1741 og Regl. 1836 l. c.

c) Naar nogen af Parterne ved beviisligt lovligt Forfald er forhindret fra selv at kunne give Møde, maa Sagen kunne fordres opsat en passende kort Frist, hvis Forhindringen inden den Tid kan ventes hævet, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 15 og Regl. 13 Juli 1836 §. 9 c; men er Forfaldet langvarigt, maa han udentvivl være pligtig at lade møde ved Fuldmægtig, og Dommeren maa da søge paa bedste Maade at see Sagen behørigen oplyst ved de Forklaringer, som ved Fuldmægtigens Hjelp kunne erholdes, ligesom han efter Omstændighederne, især hvis det er Sygdomsforfald, ogsaa vil kunne

vælge den Fremgangsmaade, at sætte Retten paa den Forhindredes Bopæl, for der at modtage hans personlige Forklaring, ifr. Regl. 13 Juli 1836 l. c.

d) I nøie Forbindelse med den Dommeren paalagte Forpligtelse til selv at undersøge Sagens rette Sammenhæng staaer den Forskrift, at Parterne, om der endog er Grund for dem til at lade møde ved Fuldmægtig, dog i Almindelighed ikke maa lade give saadant Møde for Politiretten ved en Sagfører, Instr. 24 Marts 1741 §. 17, Frd. 25 Marts 1791 §. 23 og 8 Marts 1799. Som Følge heraf kunne Parterne heller ikke i Valget af en Fuldmægtig være indskrænkede til de i L. 1—9—14 nævnte Personer, men maae kunne benytte som Fuldmægtig ved Politiretten enhversomhelst god Mand, som de hertil kunne formaae, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 15 og Regl. 13 Juli 1836 §. 9. c. Fra Forbudet imod Procuratorers Møde undtog dog den cit. Instr. 1741 de Sager, som enten angik Straf paa Æren eller Legemet til Bestæmmelse eller havde en Værdi af 30 Lod Sølv; men ligesom den første af disse Undtagelser efter den Forklaring, som derover er given i Instr. 9 December 1746 §. 18, at nemlig derunder ikke skulde forstaaes Straf af Tugthuusarbeide eller Fængsel paa Vand og Brød, nu i alt Fald er aldeles upractisk, da høiere Straffe ikke vilde kunne tilkjendes Nogen ved Politiretten, i det mindste ikke i en privat Sag, jfr. Frd. 20 October 1819 §. 2, saaledes maa ogsaa den anden meget vigtigere Undtagelse uden tvivl nu ansees

som antiqveret og ophævet ved de nyere Anordninger, der ganske i Almindelighed forbyde Sagførerers Møde i Politisager; jfr. ogsaa Frd. 14 Mai 1754 §. 8, der allerede indeholder dette almindelige Forbud med Hensyn til Aagersager, som dog ordentligvis ville angaae en høiere Værdi end den angivne. Som nugjeldende Undtagelse maa derimod mærkes, at naar nogen af Parterne boer udenfor Jurisdictionen, og derhos længere end 4 Mile borte fra Sted, hvor Politiretten holdes, er det ham tilladt at lade møde ved Procurator, Pl. 12 September 1826, og i Vestindien bortfalder herved endog den Indskrænkning, at Parten skal boe over 4 Mile fra det Sted, hvor Retten holdes, Rescr. 19 Marts 1828 §. 9. Fremdeles er det antaget, at Procuratorer, der ere ansatte som faste Skrivere med en bestemt Løn ved Lauge og Corporationer, kunne paa disses Vegne møde ved Politiretten, Canc. Skr. 26 September 1816 og 6 Februar 1819, hvilket endelig ogsaa er indrømmet Procuratorer i Egenskab af Godsforvaltere ved Canc. Skr. 15 August 1818, endskjønt det Modsatte syntes at være antaget ved Canc. Skr. 5 October 1793. Naar en Part ifølge disse Bestemmelser lader en Sagfører møde for sig, skal Dommeren vel ligefuldt sørge for Sagens hurtigste og mest ukunstlede Behandling; men da en saadan Part maa antages at kunne ved sin lovkyndige Fuldmægtig behørigen varetage det Fornødne, for at værne om sin Ret, kan der iøvrigt næppe paaligge Dommeren den samme Forpligtelse til at vaage over denne

Parts Tarv, som naar en Mand selv fører sin Sag, hvorimod han i Særdeleshed saameget omhyggeligere bør paasee, at Intet forsømmes til Skade for den mindre kyndige Modpart, Pl. 12 September 1826. Ogsaa i de Tilfælde, hvor den Part, som selv fører sin Sag, ifølge sin Stilling seer sig istand til at undvære Dommerens Veiledning, bør Dommeryn naturligvis ikke paanøde ham sin Bistand, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 13 og Jur. Tidsskr. XIX. S. 271.

e) En Følge af de ovenanførte Hovedforskrifter om Politisagers Behandling er det fremdeles, at der ingenlunde i disse Sager, i det Mindste naar de føres af ulovkyndige Parter selv, kan af forsømte Paastande og Benegtelser eller ubestemte Erklæringer udledes gyldige Renunciationer og Indrømmelser, saaledes som i den ordinære Proces, hvorimod i Almindelighed ikkun udtrykkelige og bestemte Erklæringer kunne komme i Betragtning, undtagen i alt Fald naar Dommeren har givet Parten en tilstrækkelig Opfordring til at afgive bestemtere Erklæring over et eller andet Punct, og han da vilkaarligen tilbageholder en saadan Erklæring. Dommeren bør iøvrigt specielt underrette Parterne, om hvad de til deres Tarv have at iagttage, og sørge for, at ikke den ene Part ubilligen gjør sig Fordel af den andens Ukyndighed eller Enfoldighed, samt til dette Øiemed forsikkre sig om, at det er Parternes sande Villie at frafalde det Mere, de kunde paastaae, eller de Beviser, de kunde føre, og at det ikke er Uvidenhed eller Ubetænksomhed,

der foraarsager den tilsyneladende Renunciation, jfr. Frd. 8 Marts 1799 Præm. og Regl. 13 Juli 1836 §. 9 d. Ved en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XXII. S. 171 er det endog i et enkelt Tilfælde antaget, at en Parts udtrykkelige Erklæring om, at han ikke ønskede flere Oplysninger tilveiebragte, burde ansees som uefterrettelig, da den efter Omstændighederne maatte antages grundet derpaa, at han troede, at Sagen var tilstrækkelig oplyst, hvilket den imidlertid ikke var, saaledes som Dommeren selv burde have indseet.

f) Under Dommerens Pligt at sørge for Sagens behørige Oplysning indbefattes i Særdeleshed ogsaa, at han bør modtage fuldstændig Forklaring af alle de Personer, hvis Vidnesbyrd kan antages at ville tjene til Sagens Oplysning, hvorved Dommeren som ovenanført ikke er indskrænket til at examinere de Vidner, som vedkommende Part opgiver, men ogsaa bør indkalde Andre, som, efter hvad der under Sagen er fremkommet, kunne formodes at kunne afgive oplysende Forklaringer, med mindre begge Parter ere enige om ikke at ønske en Person indkaldt og afhørt, Frd. 8 Marts 1799, jfr. Pl. 7 November 1827 §. 2. Naar Dommeren har modtaget en saadan Forklaring af et Vidne, som han anseer for fuldstændig og tilstrækkelig, og en af Parterne ønsker Vidnet yderligere Spørgsmaal forelagte til Besvarelse, bør Dommeren ikke negte dette, forudsat, at der iøvrigt Intet kan være imod at Vidnet afhøres om det Forlangte, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 13. Dommeren

bør ogsaa selv besørge Vidnerne indkaldte, hvilket skal skee under Faldsmaalsstraf med det sædvanlige Extraretsvarsel, Instr. 24 Marts 1741 §. 3, Frd. 25 Marts 1791 §. 21, Canc. Skr. 27 December 1823. Efter de citerede Bestemmelser er Faldsmaalsstraffen for udeblivende Vidner ved Politiretten i Kjøbenhavn første Gang 2 Rbdlr., og siden 4 Rbdlr. hver Gang, dog efter foregaaende Forelæggelse, som i dette Tilfælde i Praxis ikke ansees afskaffet ved Frd. 3 Juli 1796, og paa Landet første Gang 1 Rbdlr. og siden 2 Rbdlr. hver Gang; men i Kjøbstæderne synes de almindelige Faldsmaalsbøder at maatte anvendes. Om Fremgangsmaaden ved Militæres Indkaldelse som Vidner for Politiretten, see Frd. 10 Marts 1725 Cap. I. §. 4 og 17 Januar 1816 §. 4. Iøvrigt følger det af Sagens Natur, at Dommeren ordentligvis ikke bør indkalde Vidner i Sagen, førend han har forsøgt mindelig Forening mellem Parterne, og modtaget deres Erklæringer over Sagens Sammenhæng, da det først herefter kan bedømmes, om og hvorvidt Vidneførsel vil være nødvendig. Dog har en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XXVI. S. 229 ff. antaget, at der ikke var tilstrækkelig Grund til at kjende Behandlingen uefterrettelig, fordi Dommeren havde begyndt Sagen med Vidnernes Indkaldelse, da han dog havde prøvet Forlig førend selve Vidneførselen begyndte.

g) Da Dommeren efter Frd. 8 Marts 1799 er pligtig til selv at søge "al mulig Oplysning om Sagens sande Sammenhæng", maa han naturligvis, forsaavidt

der til saadan Oplysning behøves Documenters Fremlæggelse, ikke blot specielt foranledige Parterne til at fremlægge de oplysende Documenter, hvoraf de selv ere i Besiddelse, under de sædvanlige Følger i Tilfælde af at de derfor vægre sig, men ogsaa selv sørge for, at nødvendige Documenter, som andenstedsfra skulle erhverves, blive indhentede og fremlagte. Saafremt det imidlertid efter Omstændighederne maa antages, at den Part, der er interesseret i et Documents Fremlæggelse, ligesaagodt selv kan reqvirere og erholde samme, t. Ex. Retsudskrifter fra andre Jurisdictioner, maa det udentvivl være tilstrækkeligt, at Dommeren tilkjendegiver ham, hvad han i saa Henseende til sin Sags Tarv har at iværksætte, og forsømmer han da dette, maa han selv tilregne sig det heraf flydende Tab.

h) Naar Dommeren har forsømt de ham paaliggende Pligter med Hensyn til Sagens behørige Oplysning, vil det i Almindelighed heraf blive Følgen, at vedkommende Overdomstol paa hans Bekostning hjemviser Sagen til ny og lovligere Behandling, hvorhos han ogsaa efter Omstændighederne for sin Forsømmelighed kan ansees med Mulct, Frd. 8 Marts 1799, jfr. Regl. 13 Juli 1836 §. 9 d, Jur. Tidsskr. XXII. S. 171 og Jur. Ugeskrift I. S. 514. Er Feilen imidlertid mindre betydelig og uden Hjemvisning lettere kan afhjelpes derved, at Overdommeren selv erhverver de manglende Oplysninger eller paalægger Underdommeren at fremskaffe og indsende dem, maa denne Frem-

gangsmaade i Analogi af Pl. 14 September 1798 og Frd. 25 Januar 1825 §. 26 m. fl. ogsaa kunne anvendes, see Circ. 24 Juni 1815; jfr. Læren om Appel. Ifølge Grundsætningerne for Politiretsbehandlingen og Analogien af de nysanførte Bestemmelser bør det uden tvivl ogsaa antages, at naar Underdommeren efter Sagens Optagelse, men før Paadømmelsen, bemærker at nødvendige Oplysninger mangle, kan han af egen Drift søge Manglen afhjulpen, ved selv at reasumere Sagen, hvilket ogsaa bestyrkes ved Rescr. 19 November 1777 og Canc. Skr. 4 November 1826 §. 2; jfr. i det Følgende om Proceduren efter Frd. 6 August 1824.

§. 195.

Om Politiretssagers hurtige Tilendebringelse, Parternes Udeblivelse i en Politiretssag, Executionsterminen, Parternes Tilkaldelse til at høre Dommen, og Beskrivelsen i disse Sager.

Sagerne skulle i det Hele behandles og tilendebringes det hurtigste muligt, Frd. 25 Marts 1791 §. 23, Pl. 12 September 1826, jfr. Regl. 13 Juli 1836 §. 9 d. Med Hensyn til Udsættelser under Politiretsproceduren kan i Særdeleshed bemærkes, at ligesom disse efter Omstændighederne i Politisager, for hvilke der holdes Extraret, kunne være meget korte, jfr. §. 187 No. 3, saaledes bortfalder her for største Delen den Grund til Anstand, som under den ordinære Proces er den almin-

veligste, at nemlig hver Part især skal have behørig Tid og Leilighed til at svare paa det der sidst er fremført fra Modpartens Side, som kan behøve noget Tilsvar; thi i Politisager maae Parterne ordentligvis være pligtige til efter Dommerens Examination og Veiledning strax at afgive de Forklaringer og Erklæringer, som kunne behøves, jfr. Frd. 6 August 1824 §. 3 og 15 August 1832 §. 11. Saafremt imidlertid Parterne ere enige om at forhandle Sagen ved skriftlige Indlæg, hvilket stundom er Tilfældet i visse Sager t. Ex. Laugssager, maae de ogsaa kunne fordre passende Anstand til at gjøre sig bekjendte med Modpartens Indlæg og derpaa give Tilsvar, ligesom naturligvis ogsaa en Politisag med begge Parters Samtykke kan udsættes i vilkaarlig Tid.

Hvad angaaer Parternes Udeblivelse uden anmeldt lovligt Forfald, gjelde i Almindelighed de samme Regler ved Politiretterne, som under den ordinære Proces. Naar saaledes Klageren udebliver ved Sagens første Foretagelse bliver Sagen at hæve, og han vil kunne tilpligtes at betale den mødende Modpart billig Kost og Tæring, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 7 og den ordinære Procesmaade §. 22. Er det Indklagede, der udebliver den første Tægtedag, vil Sagen i Overensstemmelse med L. 1—4—30 være at paadømme efter de af Klageren fremførte Bevisligheder og den Forklaring, som han har givet over Sagens Omstændigheder, Frd. 25 Marts 1791 §. 21, jfr. 15 August 1832 §. 8 og den ordinære Procesmaade §. 39. Frd. 1791 l. c. befalede vel, at

den Indstævnte, som udeblev, først skulde have Forelæggelse med det samme Varsel, som ved Tilsigelsen; men da dette blot var en Anvendelse af Lovens almindelige Regel om Lavdag og samme er aldeles afskaffet ved Frd. 3 Juni 1796 Cap. I., maa ubentvivl ogsaa Frd. 1791 ansees herved forandret, jfr. Canc. Skr. 21 October 1797 og Pl. 26 Juli 1837 §. 3. Ved Kjøbenhavns Politiret er det imidlertid Praxis, at Indklagede, som udebliver, gjentagne Gange tilsiges, førend Sagen optages til Dom. Udebliver endelig en af Parterne under Sagens Drift, vil Sagen efter den mødende Parts Begjering kunne optages og paakjendes i den Tilstand, hvori den da befinder sig, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 14 og den ordinære Procesmaade §. 45. De ovenanførte Regler om Udeblivelse ville i Politisager være at anvende, saafremt den Paagjeldende ikke møder til det bestemte Klokkeslæt, da Sagen er anført til Foretagelse og bliver paaraabt, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 7, og de i Frd. 16 Januar 1828 §. 12 givne Forskrifter om, at en Restitution af Sagen under visse Betingelser kan finde Sted for den Part, der kommer for sildigt, kunne neppe anvendes her, hvor Sagen behandles ved Extraret, eftersom hine Forskrifter alene synes at sigte til de ordinære Underretter og de sædvanlige Tingdage, see Forordningens §. 11 og Begyndelsen af §. 12; jfr. dog herved Canc. Skr. 30 August 1831.

Executionsterminen i Dommen skal bestemmes til 3de Solemærker, Frd. 22 October 1701 Post 1 §. 4,

25 Marts 1791 §. 26, der som sædvanligt blive at beregne efter Dommens Forkyndelse, jfr. Frd. 19 August 1735 §§. 3 og 7, og 15 August 1832 §. 16.

Parterne skulle kaldes til at høre Dommen afsige, Frd. 15 Januar 1817 §. 1. Herved blive alt det samme at mærke, som med Hensyn til denne Regels Anvendelse i Gjæsteretssager allerede er anført ovenfor i §. 187 No. 5.

Til Protocollerne og under Sagernes Behandling ved Politiretterne bruges intet stemplet Papir, Frd. 25 Marts 1791 §. 26, Pl. 25 October 1799, Frd. 3 December 1828 §. 42 I. No. 9 og III. No. 2, og Retsgebyrerne ere ringere end i andre Sager, jfr. herom især Sport. Regl. 22 Marts 1814 §§. 32, 33 og 146 og Pl. 1 Mai 1822.

Om de særegne Regler der gjelde med Hensyn til Executionen af Domme i Politisager, og om disse Sagers Appel, bliver at handle i Afsnittet om Fogedforretninger og i Læren om Appel.

Tredie Capitel.

Om Rettergangsmaaden i mindre betydelige Gjeldssager ifølge Frd. 6 August 1824.

§. 196.

Om disse Sagers Behandling i Almindelighed.

Allerede langt tilbage i Tiden har der paa flere Steder været organiseret særegne Tribunaler, ved hvilke mindre betydelige Gjeldssager skulde afgjøres efter en fra den sædvanlige Rettergangsmaade afvigende kort og simpel Procedure. Saaledes har den Kjøbenhavnske Gjeldscommission allerede sin Oprindelse fra et Rescr. 31 October 1718 og Frd. 5 Januar 1731, ifølge hvilke tvende Raadmænd i Gjeldssager, der ikke overgik 10 Rdlr., skulde forhøre Parterne og derefter affige Kjendelse uden nogen Appel, jfr. Pl. 13 August 1753. Denne Gjeldscommission erholdt ved Frd. 15 Juni 1771 §. 6 en ny Organisation, da den blev sat i Forbindelse med Hof- og Stadsretten, saaledes at en af denne Rets Assessorer efter Omgang skulde administrere samme, jfr. Regl. s. D. §§. 8 og 14 og Resol. 13 October 1819, hvorhos dens Virksomhed ved Pl. 13 Mai 1817 blev udvidet til alle

Gjeldssager, der ikke overgik 20 Rbdlr. Fremdeles vare lignende Gjeldscommissioner oprettede i Helsingør og i Odense for Gjeldssager, der ikke overgik 10 Rdlr., Rescr. 19 Novbr. 1777 og 13 Septbr. 1780, samt paa enhver af de tre vestindiske Øer, for Gjeldssager der ikke overgik 25 Rdlr., Frd. 31 Marts 1755 §. 2 og Rescr. 4 Novbr. 1778 §. 2. Men ved Frd. 6 Aug. 1824 er nu i Almindelighed ved Underretterne indført en simplere Rettergangsmaade i alle Gjeldssager under 100 Rbdlr., og disse Sagers Behandling i Kjøbenhavn henlagt under den hidtilværende Gjeldscommission, hvorimod Gjeldscommissionerne i Helsingør og Odense ere ophævede som overflødige, Frd. 1824 §. 7. Denne vigtige Forordning er dernæst ogsaa med visse Modificationer udvidet til de vestindiske Øer, og som Følge heraf ligeledes de derværende særegne Gjeldscommissioner ophævede ved Rescr. 18 Mai 1827 §. 4. Endelig er Forordningen ogsaa udvidet til Færøerne ved Rescr. 7 Decbr. 1827.

A. Om de Sager paa hvilke Frd. 6 August 1824 er anvendelig.

§. 197.

Den her omhandlede særegne Rettergangsmaade kan finde Sted i alle Gjeldssager, der angaae et mindre Beløb end 100 Rbd. Sølv, eller i Vestindien 200 Rd.

vestindisk Courant, Frd. 6 August 1824 §. 1 og Rescr. 18 Mai 1827 §. 4. At den nævnte Sum maa forstaaes exclusive og ikke inclusive, er aldeles klart saavel af de citerede Lovbuds tydelige Ord som af det Hensyn der i Motiverne er taget til de i Frd. 6 September 1805 §. 1 og Pl. 13 Februar 1822 nævnte Summer; og Udtrykkene i Forordningens §. 5, der kunde synes at tale for det Modsatte, kunne derfor ikke herimod komme i Betragtning, jfr. Coll. Tid. 1824 S. 432-438 samt Canc. Skr. 7 April 1838 (Coll. Tid. S. 396). Ved Summens Beregning bliver der blot at see hen til den Tid, da Sagen anlægges, og der kan altsaa intet Hensyn tages til Procesomkostningerne og de fra Sagens Paatale løbende Renter eller til Summens Forøgelse ved senere Coursforandringer, Frd. 1824 §. 1, Canc. Skr. 19 Februar 1825 §§. 1 og 2. — Det kan iøvrigt dog i flere Tilfælde med Hensyn til Sagens Værdi være tvivlsomt, hvorvidt Forordningen er anvendelig eller ikke. Der er nemlig ved Bestemmelsen af den ovennævnte Sum ikke blot taget Hensyn til, at Sager af saa ringe Værdi ikke vel kunne bære de med den sædvanlige Behandling forbundne Bekostninger, men ogsaa dertil, at det ordentligvis kan fordres af Parterne, at de med Hensyn til betydeligere Fordringer, ved at forsyne sig med klare Forskrivninger eller ved andre slige Forsigtighedsregler, bør sikkre sig mod Sagens Vidtløftiggjørelse under de ordinære Rettergangsformer, Coll. Tid. 1824 S. 434. Naar saaledes Fordringen oprin-

deligvis overgaaer det bestemte Maximum, men endel af samme allerede er afbetalt, eller af Creditor eftergives, saa at Restbeløbet er under 100 Rbdlr., kan der spørges, om dette Restbeløb kan indtales paa den i Forordningen bestemte Maade; hvilket dog udentvivl maa besvares bekræftende, da Tilfældet er indbefattet under Lovbudets Ord, og dets Grunde heller ikke kunne siges her i det Hele at være uanvendelige. Det samme maa af samme Grunde vel endog antages om det Tilfælde, at den endnu existerende Gjeld overstiger det foreskrevne Maximum, men Gjeldsbrevet lyder paa successive Afbetalinger af mindre Beløb, og den saaledes nu alene forfaldne Sum under 100 Rbdlr. indtales, eller naar forfaldne Renter under 100 Rbdlr. af en større Capital paatales. Derimod kan det næppe være tvivlsomt, at Forordningen ikke kan anvendes, naar Creditor vilkaarligen deler en større Fordring, og for Tiden kun indtaler en Part af samme under 100 Rbdlr., med Reservation af det Øvrige*). Fremdeles er det tvivlsomt, naar det hele Tilgodehavende vel overstiger den foreskrevne Sum, men Sagen bestaaer af flere connnexe Poster, der hver for sig have en ringere Værdi, om det da kan være Creditor tilladt,

*) Hvorvidt imidlertid Forordningens Regler kunne blive anvendelige paa det Contrasøgsmaal, hvorved, imod et allerede efter Frd. 6 August 1824 anlagt Hovedsøgsmaal, en større Fordring end den i Forordningen nævnte paatales til Liqvidation, skal i det Følgende blive omhandlet.

samtidigen under flere Sager enkeltvis at indtale disse Poster paa den i Forordningen foreskrevne Maade. Dette kan dog neppe ubetinget formenes ham; men man synes ei at kunne give noget almindeligt Svar paa dette Spørgsmaal, idet samme maa beroe paa den forudsatte Connexitets Beskaffenhed. Ere de connexe Fordringer saaledes forbundne, at de ei kunne uafhængigen paakjendes, idet der er en fælles Skyldgrund, af hvilken de afhænge, synes det ei at Creditor kan være berettiget til ved Afsondringen af de enkelte Poster at fremkalde en Forandring af Proceduren, medens dette vel kunde tilstædes, naar Fordringerne, skjøndt hørende til eet negotium juris og derfor connexe, have forskjellige Skyldaarsager som tilstæde en selvstændig Paakjendelse. Det er vel unegteligt, at det medfører særegne Forviklinger, at Sagens Formalitet saaledes bliver betinget af meget fine Nuancer i dens Realitet. Men dette er en Ulempe, som er uundgaaeligt forbunden med at en Forandring af Proceduren alene er bunden til Størrelsen af summa litis. Derimod er det naturligvis utvivlsomt, at den der har flere slige ei connexe selvstændige Fordringer paa en Anden, som han paa Grund af deres ligeartede Beskaffenhed kunde, om han ønskede det, paatale under een Sag, jfr. den ordinære Proces §. 10 om den objective Cumulation, ogsaa, om han hellere vil, maa kunne samtidigen paatale dem ved særskilte Søgsmaal under den omhandlede Procesform.

Fordringens Oprindelse og Beskaffenhed kommer ved Forordningens Anvendelse ikke i Betragtning, naar den kun opløser sig i en Gjeld: Altsaa kunne ogsaa Erstatningsfordringer saaledes paatales, jfr. Pl. 6 April 1827 §. 3 og Frd. 2 Juni 1830 §. 6, og det er endogsaa antaget, at Forordningen kan anvendes, endskjønt det er en anden Ting eller en Handling, der egentlig udgjør Sagens Gjenstand, naar der dog tillige er paastaaet en Pengeerstatning som Alternativ istedetfor samme, Canc. Skr. 4 November 1826 §. 4. Derimod kunne Sager der angaae Pengebøder ikke paatales paa den i Forordningen nævnte Maade, Canc. Skr. 27 Februar 1834 (Coll. Tid. S. 328), jfr. Jur. Tidsskr. XV. b. S. 159 og XVII. S. 280 samt Ussings Bibl. I. S. 79. Isvrigt følger det af Forordningens Grundsætninger og Øjemed, at den ikke blot er anvendelig paa de enkelte Retshandlinger, som til Sagens Fremme og Tilendebringelse kunne foretages ved den Ret, ved hvilken Hovedsagen er anlagt, men at den ogsaa maa anvendes paa slige Retshandlinger, t. Ex. Tingsvidner, som ved en anden Jurisdiction maa erhverves, Canc. Skr. 2 August 1825, 29 October s. A. og 4 November 1826 §. 3, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 13 Slutn.

B. Om det Særegne ved de ovenmeldte Sagers Behandling.

§. 198.

a) Om denne Procedures Beskaffenhed udenfor Kjøbenhavn.

Forordningens Øjemed har i Almindelighed været, at indføre en Rettergangsmaade, ved hvilken det ovenmeldte for den daglige Handel og Vandel vigtige Slags Sager kan behandles og afgjøres paa den hurtigste og mindst bekostelige Maade, og i Særdeleshed at indrette samme saaledes, at det ordentligvis maa være let for Enhver, der har en saadan Sag, uden Sagførers Hjelp at indtale sin Ret eller forsvare sig mod Søgsmaalet enten personligen eller ved nogen af de i L. 1—9—14 nævnte Personer, jfr. Forordningens Præmisser og §. 4. Til den Ende har Forordningen foreskrevet en Fremgangsmaade, der væsentligst afviger fra den ordinære Rettergangsmaade deri, at det er paalagt Dommeren at indblande sig i Sagens Behandling og veilede Parterne, og forsaavidt er altsaa denne Procesart nær beslægtet med Politiproceduren; men den afviger fra samme deri, at dels den instructoriske Maxime dog ikke i den Grad eller det Omfang er gjort gjeldende i disse Sager, som i Politiproceduren, og at dels her i alt Væsentligt de ordinære Retsterminer m. v. maa iagttages, saa at denne Procesart ikke kan betragtes som en egentlig summarisk

Proces. Følgende enkelte Forskrifter og Regler kunne især mærkes:

1. Sagen skal vel først behandles paa sædvanlig Maade ved Forligelsescommissionen, og Klageren, forend han henvender sig til Dommeren, selv foranstalte det i denne Henseende Fornødne; men der paahviler dog Dommeren en særdeles Pligt til, strax førend der skrides til den egentlige Proces, at undersøge, om ogsaa Forligelseslovgivningens Bud er behørigen iagttaget, saa at en mulig Mangel heri betimeligen kan blive berigtiget; istedetfor at saadant ordentligvis ellers først bliver undersøgt, naar Sagen er procederet og skal paadømmes, Frd. 1824 §. 1, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 3.

2. Ingen formelig Stævning behøves, men Dommeren bør, efter Klagerens mundtlige eller skriftlige Andragende, udstæde en Indkaldelse, der udleveres Klageren for af denne at foranstaltes Indstævnte forkyndt med sædvanligt lovligt Varsel til en af de ordinære Tingdage. Denne Indkaldelse skal dog ikke blot i alt Væsentligt indeholde det samme som en sædvanlig Stævning, see Frd. 1824 §. 1, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 5, men disse Lovbud synes endog, saaledes som vi allerede i den ordinære Procesmaade §. 10 have omhandlet, at fordre en nøiagtigere Betegnelse af Sagens Gjenstand, end den der i Stævninger i Almindelighed nødvendigvis behøves, af Hensyn nemlig til den Indklagede paalagte Forpligtelse, som nedenfor under No. 4 skal blive omhandlet. Imidlertid synes det ei at

være nødvendigt, at den i Frd. 3 Juni 1796 §. 4 foreskrevne Clausul om, at Forelæggelse eller Lavdag ikke kan ventes, optages i disse Indkaldelser, da Forordningen, endskjønt den har Form af fuldstændigen at angive, hvad Indkaldelsen skal indeholde, intet nævner herom (jfr. derimod Regl. 13 Juli 1836 §. 9, hvor den anførte Bestemmelse specielt er gjentagen). Disse Indkaldelser kunne ogsaa skrives paa ustemplet Papir, Pl. 9 Februar 1827, Frd. 3 December 1828 §. 42 Post I. No. 12, hvorimod der iøvrigt under Sagen skal bruges det anordnede stemplede Papir. Skulde Dommeren, fordi Sagen formentligen ikke er behørigen henvist fra Forligelsescommissionen eller af nogen anden Aarsag, ikke finde sig beføiet til at beramme Sagens Foretagelse, og Klageren ikke vil afhjelpe den opgivne Mangel eller frafalde sin Paastand, vil han naturligvis kunne indanke denne Afvisning til vedkommende overordnede Domstol, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 6, og Læren om Appel.

3. Dommeren skal lede Parternes indbyrdes Forhandlinger, saaledes at Sagen tilbørligen oplyses, og Enhver forhjelpes til at nyde sin Ret. Han haver i Særdeleshed at veilede enhver af Parterne, saavel til at afgive bestemte, tydelige og sandfærdige Erklæringer over Sagens factiske Omstændigheder, som og til at forskaffe de Beviser, der i Benegtelsestilfælde maatte behøves, samt, naar Beviset skal føres ved Vidner, selv paa den ovenmeldte Maade at foranstalte de Vidner kaldte, som opgives, og afhøre disse. Ved denne

Vidneføring skulle Parterne gives Leilighed til at kunne møde, før at iagttage deres Tarv, og iøvrigt den almindelige Fremgangsmaade følges, som allerede er udviklet i den ordinære Procesmaade, see Frd. 1824 §. 2, jfr. Coll. Tid. samme Aar S. 429, Frd. 15 August 1832 §§. 10 og 13 og Frd. 10 April 1833.

Det er saaledes i disse Sager blot paalagt Dommeren at veilede Parterne til selv indbyrdes at forhandle Sagen paa behørig Maade, men ikke at søge Sandheden oplyst ved en egentlig Examination af Parterne selv, saaledes som i Politisager, hvorfor der heller ikke her paaligger Parterne nogen Forpligtelse til personligt Møde, men de endog frit kunne lade møde før sig ved Sagførere; jfr. nedenfor. Men det kan dog næppe heller undgaaes, at Dommeren, for at kunne fyldestgjøre den ovenmeldte Forpligtelse, ofte vil være nødsaget til at udspørge Parten om Sagens Omstændigheder paa en saadan Maade, at det i Virkeligheden kan blive vanskeligt at trække Grændsen imellem hin Veiledning og en egentlig Examination. Iøvrigt har Dommeren ved at bedømme paa hvilken Maade og i hvilket Omfang at Veiledningen skal gives, ogsaa Anledning til at tage Hensyn til Partens større eller mindre Oplysning og Dannelse, og hans heraf følgende større eller mindre Trang til saadan Veiledning. — Den Part, som, uagtet behørig Veiledning gives ham fra Dommerens Side, ikke giver sine Erklæringer den fornødne Bestemthed og Tydelighed, maa naturligvis

behandles efter de almindelige Regler om Følgerne af ubestemte Erklæringer; jfr. den ordinære Procesmaade §§. 28 og 41. Er det Dommeren, som har forsømt at give Parterne den fornødne Veiledning, vil Sagen kunne paaankes til at blive hjemvist til ny og lovligere Behandling, jfr. Regl. 13 Juli 1836 §. 9 d, samt Jur. Tidsskr. XIX. S. 123 og XXXVI. S. 124 ff. Naar imidlertid Dommeren efter Sagens Optagelse, men før Paakjendelsen, selv opdager Manglen, synes han at maatte være berettiget til, ved af egen Drift at reasumere Sagen, at søge Manglen afhjulpen, jfr. hvad ovenfor i §. 194 h med Hensyn til Politisager er bemærket, samt i det Følgende om Kjøbenhavns Gjeldscommission.

4. Sagens Behandling bør i det Hele være saa ukunstlet og kort som muligt, og intet unødvendigt Ophold taales. Naar Klageren ikke ved Sagens Anhængiggjørelse fremlægger noget skriftligt Indlæg, og heller ikke andre Documenter, end dem der allerede ere fremkomne ved Forligsmæglingen, skal den Indklagede, saafremt ingen særdeles Grund maatte fordre en Afvigelse herfra, være pligtig til strax den første Retsdag at erklære sig over Fordringens Rigtighed, og Dommeren bør see at bringe det derhen, at Sagen enten bliver sluttet samme Retsdag, eller at dog ved dens næste Foretagelse de fornødne Beviser kunne føres; Frd. 1824 §. 3, jfr. Frd. 1832 §. 11.

.. Den Forskrift, at intet unødvendigt Ophold maa taales, kan dog ikke forstaaes som en absolut Befaling til Dommeren, da det ifølge Parternes Raadighed over Sagen naturligvis maa staae dem frit for, at forene sig om en langsommere Behandling, end der vilde være nødvendig; og den kan derfor i det Væsentligste kun ansees som en Indskærpelse om streng Overholdelse af de almindelige Pligter, som paaligge Dommeren med Hensyn til Rettens hurtige Pleie; jfr. den ordinære Procesmaade. Dog kan der i Henseende til slige Udsættelser med begge Parters Samtykke spørges, om Dommeren blot har at iagttage de almindelige Bestemmelser i Frd. 3 Juni 1796 §. 7 og 16 Januar 1828 §. 4 om Utilstrækkeligheden af Sagførernes Samtykke, jfr. den ordinære Procesmaade §. 149, eller om han, naar en Part selv møder, og der fra Modpartens Side begjæres en Anstand, bør gjøre førstmeldte Part, hvis denne ikke af sig selv erindrer noget imod saadan Anstand, opmærksom paa den Anledning, der dog muligen kunde være for ham til at modsætte sig samme, og saaledes ogsaa i denne Henseende veilede Parten ved Sagens Behandling. Saavidt vi skjønne, maa dette Spørgsmaal i Almindelighed besvares benegtende, da Forordningens §. 2 blot taler om Veiledning til at opgive og oplyse Sagens sande Sammenhæng, men ikke om nogen Veiledning til at paaskynde Sagens Tilendebringelse, og en Indblanding fra Dommerens Side i Sagens Behandling paa sidstnævnte Maade vistnok maa ansees som meget misligere, end den

Veiledning, der blot gaaer ud paa at bevirke Sandhedens Oplysning, da hin endnu meget mere end denne let synes at kunne inddrage Dommeren i en Sagførers Rolle. Den omspurgte Pligt synes saaledes i alt Fald ikkun at kunne paaligge Dommeren, naar det er kjendeligt, at vedkommende Part blot af Ukyndighed ikke modsætter sig Anstandsbegjeringer fra Modpartiets Side, som kunne skjønnes alene at sigte til Sagens Forhaling. Omvendt derimod maa det vel paaligge Dommeren, at veilede Parten til behørigen at begjere de Anstande, som ville være fornødne for ham selv til Foretagelsen af de til Sagens Oplysning sigtende Handlinger, t. Ex. til Vidneførsel; jfr. en Dom i Juridisk Tidsskrift XXXVI. S. 124 ff.

Om de Betingelser ere tilstede, ifølge hvilke det kan fordres af Sagsøgte, at han strax den første Retsdag skal erklære sig over Fordringens Rigtighed — istedetfor at han efter de ordinære Procesregler altid den første Retsdag kan forlange en passende Anstand til at overveie Sagen og svare i samme, jfr. den ordinære Procesmaade §§. 25 og 152 — maa i fornødent Fald afgjøres af Dommeren ved en Kjendelse efter de almindelige Regler om Anstandsbegjeringers Paakjendelse, dog at Kjendelsen her altid maa afsiges den samme Retsdag, jfr. den ordinære Procesmaade §. 155. Negter Indklagede, efterat saadant ved Kjendelse er ham paalagt, strax at afgive den fornødne Erklæring over Fordringens Rigtighed, maa han naturligvis behandles som den der ikke har

svaret i Sagen, jfr. Frd. 3 Juni 1796 §. 2; men han kan da siden paaklage Dommerens Behandling og den afsagte Dom for vedkommende Overret, for at erholde et andet Resultat, jfr. Læren om Appel.

Har Indklagede fremsat en Realitetsexception imod Fordringen, kan det ingenlunde paa samme Maade paalægge Sagsøgeren som Pligt, strax den samme Retsdag at erklære sig over Exceptionens Rigtighed, da baade dette er udenfor Forordningens Ord, og ei heller de Grunde, hvorpaa den omhandlede særegne Forpligtelse for Indklagede er bygget, her synes ligefrem anvendelige.

5. Endskjønt det maa antages, at det i Almindelighed maa være let for Parterne selv personligen eller ved nogen af de i L. 1—9—14 nævnte Personer at udføre en saadan Sag, er det dem dog heller ikke forment i deslige Sager at benytte Sagførereš Hjelp; men i saa Fald bør de herved foraarsagede Udgifter ikke falde Modparten til Byrde, om denne endog iøvrigt maa dømmes til at betale Processens Omkostninger, med mindre der i Sagens særdeles Omstændigheder maatte være Grund til at lade møde ved en Sagfører, og da bør dog den Erstatning herfor, som kan paalægges Modparten, i Sager angaaende en Værdi af 20 Rbdlr. og derunder, ikke overstige 2 Rbdlr. Sølv, hvis ingen Vidnesføring har fundet Sted, og i modsat Fald ei 4 Rbdlr., men i Sager af større Værdi i det høieste det Dobbelte af de nævnte Beløb, jfr. Frd. 1824 §. 4, Coll. Tid. f. A. S. 431-432 og Canc. Skr. 28 Aug. 1830.

For Vestindien er den nævnte Godtgjørelse bestemt noget høiere, see Rescr. 18 Mai 1827 §. 4. Forøvrigt medfører den saaledes bestemte Taxt naturligvis ingen Indskrænkning i hvad Sagføreren billigen kan fordre af selve den Part, der benytter ham, jfr. Coll. Tid. l. c. Naar Beneficium til fri Proces meddeles en Part i en saadan Sag, bliver der, som Følge af det Ovenanførte, ikke beskikket ham nogen Sagfører til at udføre Sagen, med mindre dette af særdeles Aarsager, t. Ex. Partens Fraværelse, maatte være nødvendigt, Circ. 28 Mai 1825. Saafremt da en saadan befalet Sagfører vinder Sagen, kan der spørges, om Størrelsen af det Salær, der tilkjendes ham hos den tabende Modpart, skal bestemmes enten efter de ovenmeldte indskrænkende Forskrifter i Frd. 1824, eller til et i sig selv billigt Beløb efter Frd. 3 Juni 1796 §. 42, forudsat at dette Lovbud, saaledes som det synes os rigtigst at antage, overhovedet endnu er gjeldende ved Underretterne, jfr. den ordinære Procesmaade §. 171, 3die Note. Det sidste Alternativ, at der hos den tabende Modpart kan fordres et billigt Salær, maa udentvivl antages; thi da Frd. 1824 §. 4 aabenbart blot gaaer ud paa at gjøre en Modification i de almindelige Regler om Procesomkostningers Tilkjendelse, kan den udenfor disse almindelige Regler liggende særegne Regel i Frd. 1796 §. 42 ikke ansees forandret ved samme. Man kan ei herimod indvende, at det dog er ubilligt, at den tabende Part skal bære større Omkostninger, fordi hans Modpart har erholdt

fri Proces; thi Lovgiveren har endog i Frd. 3 Juni 1796 §. 42 ved ubetinget at paalægge den tabende Part at give sin beneficerede Modparts Sagfører Salær, af Hensyn til Sagførerstandens Interesse undergivet ham strengere Vilkaar, end hvis Modparten ei havde havt Beneficium, idet nemlig Sagens Tvivlsomhed da kunde have foranlediget at Processens Omkostninger aldeles bleve ophævede. Antages det derimod, at Frd. 1796 §. 42, forsaavidt Underretterne angaaer, er bortfaldet ved Frd. 24 October 1806, jfr. den ordin. Procesmaade l. c., maa det sidstnævnte Lovbud i Forbindelse med Forordningen 1824 nu anvendes saaledes, at den befalede Sagfører altid bør tilkjendes et billigt Salær; men forsaavidt det i Overensstemmelse med de almindelige Regler om Procesomkostningers Idømmelse kan paalægges den tabende Modpart at udrede samme, kan denne dog ikke bebyrdes med et større Beløb, end det der hjemles ved Forordningen af 1824, og skulde herved ikke udkomme et i sig selv billigt Salær maa det Manglende udredes af det Offentlige.

6. Det følger af sig selv, at naar en Part selv vil undvære den ham i de omhandlede Sager tilkommende Hjelp og Veiledning af Dommeren, saa bør denne ikke paanøde ham sin Bistand, jfr. Frd. 15 August 1832 §. 10. En saadan Renunciation maa naturligvis antages at være tilstede, naar en Part lader møde for sig ved en Sagfører; og naar i Særdeleshed Klageren, istedetfor at henvende sig derom til Dommeren, selv

foranstalter en Stævning udstædt, maa han tilskrive sig selv Følgerne, saafremt nogen Mangel i Sagens Paaklage til Forligelsescommissionen existerer, da det kun er naar Indkaldelsen udstedes af Dommeren at denne strax har at paasee, at Lovgivningen om Forligelsesvæsenet er opfyldt, førend Sagen paastævnes, Canc. Sk. 11 December 1824. Fremdeles kan den Omstændighed, at den ene Part, in specie Sagsøgeren, renuncerer paa Dommerens Veiledning og Bistand, og procederer Sagen efter de almindelige Regler, ingenlunde betage Modparten for hans Vedkommende hans Adgang til Dommerens Hjelp; thi endskjønt det fornemmelig har været Forordningens Motiv, at skaffe Creditorerne den fornødne Lettelse i de omhandlede Fordringers Paatale, har den dog paalagt Dommeren at veilede enhver af Parterne og iøvrigt givet aldeles lige Bestemmelser for begge, jfr. Forordningens §§. 2, 4 og 5, og Canc. Skr. 19 Mai 1832 (Coll. Tid. S. 377 ff.). Naar saaledes den ene Part selv eller ved Sagfører uden Dommerens Medvirkning procederer Sagen, kan der spørges, om den Veiledning, som Dommeren har at yde den anden Part, ogsaa bør strække sig til at fremsætte Indsigelser imod de Formalitetsfeil, som fra hin Side muligen maatte blive begaaede. Dette bør dog udentvivl af de ovenfor under No. 4 berørte Grunde, og navnligen med Hensyn til det bogstavelige Indhold af Frd. 6 August 1824 §. 2, benegtes, forudsat at en saadan Mangel i Formaliteten

hverken kan have nogen Indflydelse paa Sagens Realitet eller bør bevirke Sagens Afviisning ex officio.

7. I Frd. af 6 August 1824 savnes en Bestemmelse om, hvorvidt den Omstændighed, at en Fordring paatales ved Contrasøgsmaal, kan have nogen Indflydelse paa Anvendelsen af Forordningens særegne Regler. Naar saavel Hovedfordringen som Modfordringen ifølge deres Størrelse begge qvalificere sig til den her omhandlede særegne Behandling, og iøvrigt, saaledes som vi forudsætte, de almindelige Betingelser for Contrasøgsmaal ere tilstæde, jfr. den ordinære Procesmaade §. 35 ff., kan der naturligviis ikke være nogen Tvivl om Anvendeligheden af hine Regler paa begge eller ethvert enkelt af de forenede Søgsmaal. Derimod kan der spørges, deels om Frd. 6 August 1824 kan fordres anvendt, naar en Fordring, som henhører under dens Bud, paatales ved Contrasøgsmaal under en Hovedsag, som angaaer en større Værdi, end den Forordningen nævner, og som altsaa behandles efter de almindelige Procesregler; og deels om en saadan større Fordring kan komme ind under Forordningens Bud derved, at man vil benytte den til Contrasøgsmaal imod en i Overensstemmelse med Frd. 1824 anlagt og behandlet Sag.

Med Hensyn til det første Spørgsmaal kunde det vel synes, at den der imod et Hovedsøgsmaal, som ifølge sin Natur maa procederes efter de almindelige Regler, vil gjøre en saadan Fordring, som Frd. 1824 nævner, gjeldende ved Contrasøgsmaal, maatte renuncere

paa de Begunstigelser, som Forordningen indrømmer, og underkaste sig hine almindelige Regler saavel for denne Del af sit Forsvar som for sit øvrige Forsvar, hvilket han dog maa være belavet paa at lade udføre ved en Sagfører, naar han ikke selv dertil har den fornødne Indsigt. Men paa den anden Side kan erindres, at et Contrasøgsmaal dog egentlig er et selvstændigt Søgsmaal, jfr. den ordinære Procesmaade §§. 35 og 37, og naar en Fordring ved samme paatales, som ikke overstiger den i Forordningen nævnte Grændse, synes denne Sag saaledes ligefrem at henhøre under Forordningens Ord, ligesom det ogsaa er meget muligt, at Sagsøgte godt kan undvære en Retskyndigs Bistand under Proceduren af Hovedsøgsmaalet, t. Ex. naar han intet imod dette har at erindre, men ikke under Proceduren af sit Contrasøgsmaal, og det vilde da udentvivl ogsaa være imod Forordningens Aand, at han alene for det sidste Søgsmaals Skyld skulde antage en Sagfører. Udenfor Kjøbenhavn, hvorom vi her alene handle*), synes der saaledes ikke tilstrækkelig Grund til at negte Forordningens Anvendelighed paa et Contrasøgsmaal af den omhandlede Beskaffenhed, forsaavidt som denne Anvendelse ifølge Contrasøgsmaalets Forbindelse med Hovedsøgsmaalet er mulig. At der herved vil fremkomme en blandet Anvendelse af den almindelige og den her omhandlede extraordinære Procedure under Behandlingen af de com-

*) At rigtignok en anden Regel maa gjelde i Kjøbenhavn, skulle vi nedenfor omhandle.

hinerede Søgsmaal, er vistnok noget, der helst maatte ønskes undgaaet, men dog ikke andet, end det der, som ovenomhandlet, ifølge Forordningen kan indtræde endog ved Behandlingen af een enkelt Sag, naar nemlig den ene Part, men ei den anden, renuncerer paa en Anvendelse af Forordningens Regler.

Hvad det andet Spørgsmaal angaaer, da har man antaget, at i Kjøbenhavn en Fordring, som overstiger den i Frd. 1824 fastsatte Grændse, kan, naar Contracitanten blot procederer til Liqvidation, benyttes som Contrasøgsmaal ved Gjeldscommissionen, uagtet denne Rets Competents netop er indskrænket til Fordringer af den i Forordningen nævnte Størrelse, hvilket man fornemmelig har grundet derpaa, at den, der anlægger et saadant Contrasøgsmaal, alene søger at forsvare sig imod Hovedsøgsmaalet, ved at bevise, at Hovedcitanten ikke har Krav paa den fordrede Sums Udbetaling, og det er uantageligt at Lovgiveren, idet han, for at sætte Creditor istand til paa en hurtig og lidet bekostelig Maade at indtale sit ubetydelige Tilgodehavende, indførte en for de mindre betydelige Gjeldssager særegen Procesform, skulde have villet berøve Debitor hint Middel til sit Forsvar i noget Tilfælde, hvor Lovgivningens almindelige Grundsætninger ellers maatte hjemle sammes Anvendelse; jfr. Canc. Skr. 4 November 1826 og i det Følgende §. 199. Vel kan nu herimod erindres, at et Contrasøgsmaal er mere end et simpelt Forsvar, da det, som ovenmeldt, tillige er en selvstændig

Sag, og at man udenfor Kjøbenhavn ved at negte Forordningens Anvendelighed paa Contrasøgsmaal af den omhandlede Beskaffenhed, ingenlunde berøver Debitor det nævnte Forsvarsmiddel, da han utvivlsomt altid, naar de almindelige Betingelser for Contrasøgsmaal ere tilstede, kan ved dette Middel gjøre sin større Fordring gjeldende imod en Fordring, der er paatalt efter Reglerne i Frd. 1824, uden Hensyn til det større Ophold af Hovedsagen, som vil bevirkes ved Contrasøgsmaalets Procedure efter de almindelige Regler; men der turde dog ogsaa udenfor Kjøbenhavn være tilstrækkelig Grund til at indrømme Anvendeligheden af Frd. af 1824 paa et Contrasøgsmaal af den omspurgte Beskaffenhed, navnligen fordi der i det omhandlede Tilfælde er lovlig Grund for Creditor til en partiel Paatale af den Fordring, som ellers burde have været paatalt under eet, og den Del af Fordringen, han saaledes ved Contrasøgsmaalet paataler, ifølge sin Størrelse henhører under Forordningens Regler, jfr. ovenfor §. 197. Naar derimod Sagsøgte ved Contrasøgsmaalet ikke indskrænker sig til Liqvidation med den paatalte Hovedfordring, men ogsaa vil have sig noget tilkjendt hos Hovedcitanten, og det hele ved Contrasøgsmaalet paatalte Beløb overstiger den i Frd. 1824 satte Grændse, maa Reglen være, at Forordningen er uanvendelig paa et saadant Contrasøgsmaal, og der er næppe tilstrækkelig Grund til udenfor Kjøbenhavn herfra at gjøre nogen videre Undtagelse, som

man maaske i Kjøbenhavn kan være beføiet til at indrømme, saaledes som vi i det Følgende skulle omhandle.

8. Om de ringere Retsgebyrer i de omhandlede Sager, see Frd. 1824 §. 8 og for Vestindien Rescr. 18 Mai 1827, samt Circ. 29 October 1825 og Canc. Skr. 8 December 1827. Den Omstændighed, at Parterne i en saadan Sag renuncere paa Dommerens Hjelp, kan ikke berettige denne til at fordre de almindelige høiere Sportler, Canc. Skr. 19 Mai 1832 (Coll. Tid. S. 377). Om det Særegne ved Executionen af Dommene i disse Sager, jfr. Frd. 1824 §. 5 og i det Følgende i Læren om Execution. Derimod forholdes der i Tilfælde af Appel med disse Sager ganske efter de almindelige Regler; Frd. 1824 §. 6, jfr. Canc. Skr. 8 April 1828.

§. 199.

b) Om det Særegne ved de omhandlede Sagers Behandling i Kjøbenhavn.

I Kjøbenhavn skulle de omhandlede Sager ifølge Frd. 1824 §. 7 anlægges og behandles ved den Section af Hof- og Stadsretten, som kaldes Gjeldscommissionen, jfr. ovenfor §. 196, som derved har at iagttage deels de ovenmeldte almindelige i Forordningens §§. 1-4 givne Bestemmelser, deels de hidtil for Behandlingen ved denne Ret gjeldende Regler, om hvilke

sidste især det ovennævnte Rescr. 19 November 1777 Præmiss. indeholder Oplysning, ligesom og enkelte nye særegne Bestemmelser ved Forordningen ere tilføiede. I Særdeleshed blive herved følgende Puncter at bemærke:

1. Forligsmæglingen foretages ved selve Gjeldscommissionen, Frd. 1824 §. 7, jfr. Frd. 10 Juli 1795 §. 9. Om denne Forligsmægling gjelder i det Hele taget alt det samme, som ovenfor §. 187 er bemærket om Forligsmæglingen ved Gjæsteretten. Kun er det ved Gjeldscommissionen tilladt, at den Part, der under Forligsmæglingen har ladet møde ved Fuldmægtig, kan ved den samme Person erholde Sagen udsat i 8 Dage, uagtet denne ellers ikke er competent til at udføre Sagen i Retten, Pl. 17 November 1827 §. 1, jfr. Coll. Tid. 1827 S. 872 ff. At Klageren, naar den Indklagede udebliver under Forligsmæglingen, strax kan fordre Sagen optagen til Dom, er udtrykkeligen antaget i Coll. Tid. l. c. S. 878-879. Saafremt det skulde hænde sig, at Forligsmæglingen i en saadan Sag skal foretages i Kjøbenhavn, uagtet Sagen iøvrigt skal forfølges ved en udenbyes Ret, maatte dog denne Forligsmægling iværksættes ved den sædvanlige Forligelsescommission, og ikke ved Gjeldscommissionen, da denne alene kan mægle i de Sager, som den selv skal paadømme, men ikke kan henvise nogen Sag efter forgjeves Forligsprøve til en anden Ret, Frd. 10 Juli 1795 §. 9 og Canc. Skr. 4 November 1826 §. 3.

2. Med Hensyn til Indkaldelserne til Møde for Gjeldscommissionen bruges særegne Former, hvorom kan eftersees Rescr. 19 November 1777 og Coll. Tid. 1827 S. 873; dog bortfalder den i Rescriptet omtalte Forelæggelse naturligvis nu ifølge Frd. 1796 §. 1. Om den Orden, hvori Sagerne foretages, see Canc. Skr. 13 Novbr. 1828 og om for sildigt Møde Frd. 16 Jan. 1828 §. 12.

3. Naar Sagen ikke overstiger 20 Rbdlr. Sølv behandles og paakjendes den i det Hele af Gjeldscommissionens Dommer alene; men har Sagen en større Værdi, skulle fire andre af Hof- og Stadsrettens Tilforordnede træde til for at tage Del i Sagens Paakjendelse, endskjønt Dommen ligefuldt afsiges ved Gjeldscommissionen, Frd. 1824 §. 7. Ligesom dog Dommeren i de førstmeldte Sager, saafremt han efter Optagelsen til Dom finder nogen Mangel ved deres Behandling og Oplysning, selv kan reasumere samme, for at Manglen kan afhjelpes, Rescr. 19 November 1777, jfr. ovenfor §§. 194. h. og 198. 3., saaledes ere heller ingenlunde i de øvrige Sager de fire tiltrædende Assessorer forbundne til at paakjende Sagen i den Tilstand, hvori den af Gjeldscommissionsdommeren forelægges dem, men de kunne med Hensyn til de under Behandlingen opkastede præliminære Spørgsmaal, som kunne have Indflydelse paa Sagens endelige Udfald, ved Pluralitet bestemme en anden Fremgangsmaade end den, der allerede af Gjeldscommissionsdommeren var besluttet og

fulgt, og som Følge heraf fordre Sagen reasumeret, for at det videre Fornødne kan iværksættes; see herom Canc. Skr. 4 November 1826 §. 2.

4. Endskjønt Gjeldscommissionens Competents i det Hele er indskrænket til Sager under 100 Rbdlrs Værdi, er det dog, som allerede ovenf. i §. 198. 7. bemærket, antaget, at ogsaa en Fordring, der overstiger dette Beløb, kan tages under Paakjendelse ved bemeldte Ret, naar den paatales ved Contrasøgsmaal, og Contracitanten blot procederer til Liqvidation, Canc. Skr. 4 November 1826 §. 1. Men Consequentsen af de Grunde, som Man herfor har anført, kunde synes endog at føre til, at Contracitanten ogsaa maa kunne fordre Dom for det Overskydende af en saadan Fordring ved Gjeldscommissionen, naar selve dette Overskud ikke overstiger det i Frd. 1824 fastsatte Beløb, og iøvrigt de Betingelser ere tilstede, som i Almindelighed udfordres for at en Contracitant kan fordre Dom for det Overskydende, jfr. den ordinære Procesmaade §. 38. Det kan nemlig i et saadant Tilfælde siges, at Contracitanten deels forsvarer sig imod Hovedsøgsmaalet, deels selvstændigen indtaler et saadant Tilgodehavende hos Hovedcitanten, som ifølge dets Størrelse henhører under Gjeldscommissionens Jurisdiction, og da et nyt særskilt Søgsmaal om dette Restbeløb dog vilde henhøre under Reglerne i Frd. 1824, saa synes det ogsaa stridende imod Lovgivningens Aand, at Parternes Mellemværende under de anførte Betingelser skulde afgjø-

res ved tvende Søgsmaal og tvende Domme, istedetfor at det ligesaa let kan skee ved een Sag*).

I det omvendte Tilfælde, at nogen i Kjøbenhavn vil gjøre en Fordring, som efter sin Størrelse var qvalificeret til Behandling ved Gjeldscommissionen, gjeldende som Contrakrav imod en større Fordring, der ved Hovedsøgsmaal er paatalt ved selve Hof- og Stadsretten, følger det af Retternes Organisation, at Frd. 1824 ikke kan komme til Anvendelse paa dette Contrasøgsmaal; thi den ved samme foreskrevne særegne Behandling kan alene udføres ved Gjeldscommissionen, og ikke ved den almindelige Ret, og Contracitanten maa saaledes i det Hele renuncere paa dette Beneficium; jfr. Cancelli-Skrivelse 1 Juli 1828.

5. Faldsmaalsstraffen for udeblivende Vidner er ved Gjeldscommissionen ikke den almindelige lovbestemte, men bestemmes ifølge Praxis efter Analogien af Instr. 24 Marts 1741 §. 3 og Rescr. 14 April 1774, altsaa første Gang 2 Rbdlr. og derefter 4 Rbdlr., Canc. Skr. 4 November 1826 §. 6. Forøvrigt maae Vidneforhører, der skulle optages her i Staden i Sager under-

*) Denne Grund er i det Væsentlige ikke anvendelig udenfor Kjøbenhavn, hvor det altid staaer i Sagsøgtes Magt, under de almindelige Betingelser for Contrasøgsmaal, at gjøre sin hele større Fordring gjeldende paa denne Maade, naar han ogsaa for den Del af Fordringen, der behøves til at dække Hovedsøgsmaalets Gjenstand, giver Slip paa en Anvendelse af Frd. 1824.

100 Rbdlr., for at benyttes ved en Underret udenfor Kjøbenhavn, behandles ved Gjeldscommissionen, og ikke ved Vidnekamrene, Canc. Skr. 4 November 1826 §. 3, jfr. ovenfor §. 197 Slutn. Derimod er det antaget, at det ikke kunde formenes en Part, som ifølge Dom havde at aflægge Ed inden Gjeldscommissionen, at paastævne Edssagen ved Hof- og Stadsretten, da Citanten selv havde at afholde de med Edssagen forbundne Omkostninger, og Indstævnte saaledes intet kunde antages at lide ved denne Forandring; Ussings Bibl. I. S. 63 ff.

6. Mulcten for unødig Trætte ved Gjeldscommissionen er ikke den, som ved Frd. 11 August 1819 er bestemt for Hof- og Stadsretten, men den samme som ved bemeldte Lovbud er fastsat for Underretterne i Almindelighed, Canc. Skr. 4 November 1826 §. 5, hvorhos Minimum af denne Mulct, naar den blot anvendes formedelst Mangel af behørigt Møde under Forligsmæglingen, endog er nedsat til 1 Rbdlr. Sølv, Pl. 17 November 1827 §. 2.

7. De Sager, hvis Værdi ikke overstiger 20 Rbdlr., behandles ved Gjeldscommissionen i det Hele paa ustemplet Papir, hvorimod der i de øvrige Sager skal bruges det samme stemplede Papir, som for Underretterne er anordnet, Frd. 3 December 1828 §. 42 Post II. No. 4, istedetfor at der iøvrigt ved Hof- og Stadsretten bruges stemplet Papir som ved Overretterne. Om Gebyrerne see de i forrige §. anførte Bestemmelser, jfr. Canc. Skr. 31 Marts 1829.

8. Fra Gjeldscommissionen kan ingen Appel finde Sted, Frd. 15 Juni 1771 §. 6 og 6 September 1805 §. 1, jfr. Coll. Tid. 1824 S. 435-436 og Canc. Skr. 7 April 1838 (Coll. Tid. S. 396). Dog haves der stundom Exempel paa, at der ved specielle Bevillinger gjøres Undtagelse fra denne Regel, og Appellen skeer da til Høiesteret, jfr. Læren om Appel.

Anmærkn. Det kan her endnu bemærkes, at ifølge en Canc. Skr. 3 Juni 1797 (Fogtmanns Hovedtillæg til Rescriptsaml.) skulde i Kjøbenhavn alle Klager fra Militære og deres Hustruer og Børn over Civile i ubetydelige Gjeldssager, naar de af vedkommende Chef vare recommanderede til Hof- og Stadsretten, først foretages til Behandling og Vidners Førelse ved Rettens 2det Vidnekammer, og derefter af Retten paadømmes, saaledes som hidtil i lang Tid havde været brugeligt; jfr. ogsaa ovenfor §. 189 I. Slutn. Det maa være til disse Sager at der sigtes i Frd. 10 Juli 1795 §. 8, og denne særegne Behandling omtales endnu som brugelig i Coll. Tid. 1819 S. 758-759; men er udentvivl efter Gjeldscommissionens nyere Organisation nu bortfalden, saa at slige mindre Gjeldssager nu ogsaa behandles ved denne Commission.

§. 200.

c) Om Forening af den ved Frd. 6 August 1824 hjemlede Procedure med Gjæsterets-proceduren.

Naar en Gjeldssag af den omhandlede Størrelse, ifølge de i det Foregaaende udviklede Regler om Gjæsteretssager, qvalificerer sig til Behandling gjæsteretsvis, da blive de for Gjæsteretssager gjeldende særegne Former, navnligen med Hensyn til Sagens Undtagelse fra den ordinære Forligsmægling, Extrarets Holdelse, det kortere Varsel o. s. v., at forbinde med de øvrige til Sagens hurtige og simple Udførelse sigtende Regler, som ved Frd. 6 August 1824 ere foreskrevne. Dog skal i Kjøbenhavn, som allerede forhen bemærket, Sagen ligefuldt behandles ved Gjeldscommissionen, hvorimod Søsager af den omhandlede Størrelse fremdeles, som andre Søsager, blive at behandle ved Søretten; see Frd. 1824 §. 9 og Rescr. 18 Mai 1827, jfr. Coll. Tid. 1824 S. 437-438, samt Canc. Skr. 31 Marts 1829 og 6 Juni 1835 (Coll. Tid. S. 451).

Fjerde Capitel.

Om den islandske Rettergangsmaade ifølge Forordn. 15 August 1832.

A. Om den islandske Proces i Almindelighed.

§. 201.

Ved en Instrux af 30 Mai 1718 §. 3 blev den dansk-norske Lovgivning angaaende Formaliteten og Processernes Drift gjort gjeldende paa Island, hvilket stadfæstedes ved Rescr. 2 Mai 1732 og flere senere Bestemmelser; jfr. Ørsteds Haandb. I. S. 38. Med Hensyn til denne almindelige Forskrift var det dog meget tvivlsomt, hvorvidt adskillige Retsforhold, der staae i Forbindelse med Procesretten, skulde bedømmes efter den ældre islandske Ret, eller efter den dansk-norske Lovgivning, jfr. Coll. Tid. 1826 S. 343, Jur. Tidsskr. XIII. b. S. 192 ff. og Roeskilde Stændertidende for 1835 S. 909 Note; men disse og flere lignende Spørgsmaal om den ældre islandske Rets nuværende Anvendelighed, skulde ifølge Resol. 29 Marts 1826 afgjøres ved en Anordning for Island, hvori alt det af Jonsbo-

gen skulde optages, som endnu burde ansees som gjeldende Regel, og denne Lovbog derefter ophæves. Dette almindelige Lovarbeide for Island synes imidlertid senere at være opgivet, hvorimod under de Forhandlinger, der ifølge Resol. 6 Juni 1821 nu aarligen indledes om, hvorvidt de i det forløbne Aar for Danmark givne Anordninger bør udvides til Island eller ikke, Anvendeligheden af de nyere vigtige og omfattende processuale Anordninger for Island ogsaa blev taget under Overveielse, og det fandtes da, at ligesom Frd. 6 August 1824 af flere Grunde ikke egnede sig til ligefrem at indføres paa dette Land, see Coll. Tid. 1827 S. 946, saaledes vare ogsaa de Forudsætninger, der ligge til Grund for Frd. 16 Januar 1828 og de ældre Anordninger, hvortil den slutter sig, navnligen om bestemte ugentlige Ting og om faste Sagførere, uanvendelige paa Island, hvor der, med Undtagelse af Reikiavig, ikke gives eller uden uforholdsmæssig Byrde kan indrettes ugentlige eller endog maanedlige Ting, og hvor der heller ikke findes beskikkede Sagførere, see Coll. Tid. 1832 S. 737 ff. Det fandtes derfor rigtigst, at de fornødne Bestemmelser om Rettergangsmaaden i civile Sager ved Underretterne paa Island bleve samlede i en særegen Anordning, der udkom under 15 August 1832. Denne vigtige Forordning indeholder dog ingenlunde blotte particulære Forskrifter for Island. Ifølge dens Præmisser og Coll. Tid. l. c. ere nemlig dens Bestemmelser vel lempede

efter Islands locale Forfatning, men dog affattede med stadigt Hensyn til de almindelige Loves Grundsætninger, hvorfor ogsaa dens Forskrifter jevnligen af os ere benyttede i den ordinære Proces, t. Ex. med Hensyn til Virkningerne af Parternes Udeblivelse ved Sagens første Foretagelse eller under Sagens Drift. Forsaavidt dens Indhold saaledes stemmer med de almindelige danske Procesregler bliver iøvrigt samme naturligvis her at forbigaae.

Hvad dernæst angaaer det egentlige Særegne, hvorved Forordningens Rettergangsmaade adskiller sig fra vor ordinære Proces, da bestaaer dette, foruden adskillige blot ved de locale Forhold betingede Afvigelser, fornemmelig i den Dommeren paalagte Medvirkning til Sagens behørige Behandling og Oplysning, i hvilket Punct Forordningen dog ganske slutter sig til Frd. 6 August 1824, og er derfor ogsaa ovenfor ved Fremstillingen af sidstnævnte Forordnings Regler hyppigen paaberaabt, som indeholdende nærmere Oplysning om flere derhenhørende Spørgsmaal. Vi skulle derfor indskrænke os til, i det Følgende kortelig at udhæve de enkelte særegne Forskrifter i den omhandlede islandske Forordning, som især fortjene Opmærksomhed.

B. Om de Sager, der skulle behandles efter de i Frd. 15 August 1832 givne Forskrifter, og om selve denne Rettergangsmaade.

§. 202.

Med Hensyn for det første til Spørgsmaalet om, i hvilke Sager den ved Frd. 15 August 1832 anordnede Rettergangsmaade er anvendelig, da er Reglen herom fremsat i Forordningens Præmisser, ifølge hvilke den skal benyttes ved Underretterne paa Island saavel i de egentlige borgerlige Sager angaaende Gjeld, Eiendomme og deslige, uden Hensyn til Værdien, som og i de Sager om Fornærmelser i Ord og Gjerning, der blot ere Gjenstand for privat Forfølgning, samt i Politisager af lige Beskaffenhed, og overhovedet i alle de Rettergangssager, der ikke forfølges paa Justitiens eller det offentlige Polities Vegne. Det kunde vel ifølge heraf synes, at Behandlingen af Gjæsterets- og private Politiretssager i det Hele skulde være den samme, som af ordinære Sager; men ifølge Forordningens øvrige Indhold kan det dog ingenlunde antages at være Meningen, at al Forskjel i Henseende til disse Sagers Behandling skal bortfalde, saaledes som i det Følgende ved de enkelte Puncter nærmere skal blive bemærket.

Hvad dernæst angaaer det Særegne ved selve Behandlingen, kunne især følgende Momenter bemærkes:

1. Sagen bør ordentligviis først foretages ved den sædvanlige Forligelsescommission, men Dommeren har, ligesom efter Frd. 6 August 1824, strax førend der stiides til Proces, at paasee, at saadant er iagttaget; Frd. 1832 §. 3. Dette gjelder dog, ifølge den citerede §., ikke om de Sager, hvori Forligsmæglingen efter de gjeldende Love skal foretages af Dommeren selv, altsaa ikke i Gjæsterets- og Politisager; men ogsaa i disse Sager er det dog Klageren tilladt at henvende sig til Forligelsescommissionen, der da skal være pligtig at behandle Sagen paa sædvanlig Maade, ligesom og den Indklagede skal være pligtig at møde under samme Følger, som Udeblivelse fra Forligelsescommissionen ellers har; jfr. hvad vi ovenfor §. 187. 2. b. om denne Forskrift have bemærket.

2. Om Dommerens Pligt til efter Klagerens Begjering at udstæde en Indkaldelse, gjelder ganske det samme som i Frd. 1824 er foreskrevet; see Frd. 1832 §§. 1 og 5. Da ifølge sidstnævnte §. Varslet i denne Indkaldelse skal bestemmes efter de hidtil gjeldende Regler, saa indtræder her atter en Forskjel imellem ordinære Sager, og Gjæsterets- og Politiretssager, da i disse det sædvanlige Extraretsvarsel maa være tilstrækkeligt, jfr. de ældre Forskrifter for Island i Rescr. 24 Januar 1738 og 2 Juni 1747 §. 1, samt Frd. 13 Juni 1787 Cap. 2 §. 21. Saafremt Dommeren for-

medelst Mangel ved Forligsmæglingen eller af anden Aarsag ikke finder sig beføiet til at antage Sagen, bør han derom paa Forlangende meddele Klageren en formelig skriftlig Udfærdigelse, der da kan appelleres til Landsoverretten ligesom en Afvisningsdom, Frd. 1832 §. 6.

3. Sagerne kunne foretages deels ved det sædvanlige aarlige Mandtalsting, deels paa Klagerens Forlangende udenfor dette til en extraordinær Tid, efter Dommerens nærmere Bestemmelse, i hvilket Fald Retten ogsaa kan sættes udenfor det sædvanlige Tingsted, see Frd. 1832 §. 2, jfr. Regl. 10 September 1830 §§. 15 og 16, og med tvende Tinghørere, Coll. Tid. 1832 S. 748 Note. Om Sagernes Foretagelse i Reikiavig, hvor Bytinget ordentligviis holdes een Gang om Ugen paa en bestemt Dag, see Frd. 1832 §. 4.

4. Om Dommerens Pligt til at veilede Parterne under Sagens Behandling, og at sørge for dens behørige Oplysning, i Særdeleshed ved at afhøre de opgivne Vidner, gjelder i det Hele det samme som i Frd. 1824 er bestemt, see Frd. 1832 §§. 10 og 13. Dette er ligeledes Tilfældet med Hensyn til Forskrifterne om Sagens Fremme uden noget unødvendigt Ophold, og om den Indklagedes Pligt til ordentligviis strax at erklære sig over Fordringens Rigtighed; Frd. 1832 §§. 11 og 12.

5. Den Part, der er forhindret fra at give personligt Møde, kan sende en anden god Mand i sit Sted, hvilken han bør sætte istand til at fremme Sagen paa hans Vegne efter dertil given Fuldmagt, uden at nogen

af Overøvrigheden meddelt Autorisation hertil behøves, Frd. 1832 §. 15. Det kan neppe være Meningen af denne Bestemmelse, at kun den Part, som har et egentligt lovligt Forfald, skal være berettiget til at unddrage sig personligt Møde, ved at sende en anden god Mand i sit Sted; thi Forordningen giver iøvrigt intet Vink om, at en saadan Forpligtelse til personligt Møde skulde paaligge Parterne, og slutter sig med Hensyn til Sagens Behandlingsmaade ganske til Frd. 6 August 1824, efter hvilken Parterne have fuldkommen Frihed til at undlade personligt Møde, jfr. ovenfor §. 198. Om Constitutioner til at udføre Sager for beneficerede Parter, naar Nødvendigheden fordrer saadant; s. Canc. Circ. 2 Marts 1830, jfr. ovenf. §. 198. 5.

6. Naar Protocollen ved et Møde sluttes, bør den ikke blot underskrives af Dommeren, jfr. Frd. 5 Juli 1793, men ogsaa af Laugrettesmændene samt af Parterne og dem der ellers have mødt under Sagen; see herom nærmere Indholdet af Frd. 1832 §. 10.

7. Naar en Sag er optagen til Dom paa Grund af Udeblivelse, enten af Indklagede ved Sagens første Foretagelse, eller af Klageren eller Indklagede under Sagens Drift, maa Dom ikke affiges i de næste 14 Dage derefter, og saafremt da den Udeblevne inden denne Tid melder sig hos Dommeren og erlægger et vist Gebyr, kan han erholde Sagen sat i dens tidligere Stand og en ny Foretagelse af samme berammet, paa lignende Maade som i Frd. 16 Januar 1828 §. 12 om for sildigt Møde

er foreskrevet; Frd. 1832 §§. 9 og 14, jfr. Coll. Tid. 1832 S. 745 Note og den ordinære Procesmaade §. 22. Iøvrigt bør Dommeren med mueligste Hurtighed fremme Sagens Paakjendelse, og han bør i Almindelighed dertil ikke benytte den fulde i L. 1—5—8 bestemte Frist; Frd. 1832 §. 16.

8. Saasnart Dommen er affattet og tilført Protocollen, bør Dommeren lade den ved Stævnevidnerne forkynde for Sagens Parter, med mindre nogen af disse specielt har frafaldet saadant. Saavel terminus executionis som fatalia appellationis beregnes derefter fra den Tid, at Dommen saaledes er forkyndt eller ansees som forkyndt, Frd. 1832 §. 16. Da Forordningen iøvrigt Intet indeholder om Executionsterminens Længde, maa denne blive at bestemme efter de tidligere Regler, hvilket altsaa ogsaa vil medføre en Forskjel imellem ordinære Sager og Gjæsterets- og Politiretssager, jfr. de ovenfor under No. 2 nævnte ældre Bestemmelser.

9. Om Ansvaret for Sagernes Forhaling gives tildels særegne strengere Bestemmelser end de almindelige i Frd. 1832 §. 17.

10. Paa Island bruges intet stemplet Papir; Frd. 8 December 1828 §. 30. Om Retsgebyrerne sammesteds, see Regl. 10 September 1830.

Femte Capitel.

Om Proceduren efter Justitsreglementet for Tranqvebar af 13 Juli 1836.

§. 203.

Efterat de det asiatiske Compagni tilhørende Etablissementer i Ostindien vare overtagne af Kongen, blev Justitsforfatningen sammesteds ordnet ved Regl. 8 Januar 1781, ifølge hvilket den danske Lovgivning og Retspleie i det Væsentlige skulde tages til Følge i bemeldte Colonier. I Tranqvebar og i Frederiksnagor bleve oprettede tvende Byting, af den sædvanlige Organisation, for Europæernes Sager, og tvende saakaldte sorte Retter, af særegen Indretning, for Indianernes Sager, af hvilke sidste Retter den tranqvebarske under 19 August 1789 erholdt et nyt Reglement, jfr. Hurtigkarls Proces S. 234 ff. Ved Justitsreglementet af 13 Juli 1836 ere Bytinget og den sorte Ret i Tranqvebar ophævede, og en enkelt Ret oprettet, der er tillagt Anseelse som Overret, og skal dømme saavel i Europæernes som i Indianernes Sager. Denne Ret administreres af en Justitiarius, der tillige er Rettens Skriver, samt nogle europæiske eller indianske Tingmænd, eftersom Sagen angaaer Europæere eller Indianere, ligesom den og i visse Tilfælde tiltrædes af Gouvernementets Medlemmer og nogle andre Embedsmænd, jfr. Regl. §. 1-5 og §. 28.

Retten holdes regelmæssig hver Mandag, og continuerer de følgende Dage, saafremt saadant til Sagernes Behandling er nødvendigt, men Politi- og Gjæsteretssager behandles ved Extraret; Regl. §. 7. Den ved Reglementet foreskrevne egentlige processuale Fremgangsmaade for de private Sager i Almindelighed er en sær Blanding af de ordinære Procesregler, af Reglerne i Frd. 6 August 1824 og af Politiproceduren, om hvilken det kan være tilstrækkeligt her kortelig at udhæve følgende Hovedpuncter:

1. Dommeren er pligtig til at udstæde Indkaldelse, ligesom efter Frd. 6 August 1824. Om Varslet gjelde de almindelige Regler, med Undtagelse af det Tilfælde, at Nogen stævnes, som er bortreist eller ikke vil lade sig finde; see Regl. §. 9 Litr. a & b.

2. Dommeren skal selv prøve Forlig imellem Parterne; Regl. l. c. Litr. d.

3. Parterne ere ordentligvis pligtige at give personligt Møde for Retten; Regl. l. c. Litr. c; jfr. ovenf. §. 194 b.

4. Dommeren er forpligtet til at veilede Parterne under Sagens Behandling og sørge for dens behørige Oplysning ved at examinere baade Parter og Vidner m. v.; Regl. l. c. Litr. d.

Enkelte andre i Reglementet givne særegne Bestemmelser have vi allerede i det Foregaaende havt Leilighed til at berøre; jfr. navnlig med Hensyn til Vidneførsel den ordinære Procesmaade §§. 66 og 96, og andre ville vi nærmere komme til at omhandle; jfr. især om Sagernes Paaanke i Læren om Appel.

Sjette Capitel.

Om Proceduren efter Forordningen af 25 Januar 1828.

A. Om den saakaldte executive Proces i Almindelighed.

§. 204.

Ved executiv Proces forstaaes i Tydskland en særegen hurtigere Procesart, som anvendes i de Gjeldssager, der grunde sig paa klare og feilfrie Haandskrifter. Den væsentligste Grundsætning, hvorpaa samme hviler, er, at der imod et saadant klart Søgsmaal ikke maa fremføres andre Indsigelser end saadanne, som ligeledes strax lade sig bevise ved Haandskrifter eller skulle afgjøres ved Ed. Vedgaaer den Sagsøgte sin Haandskrift, kan han ikke ved Indsigelser, som skulle bevises ved Vidner eller paa anden saadan omstændelig Maade, hindre Sagsøgeren i at erhverve Dom for Fordringen, men han maa ved et særskilt Søgsmaal i den ordentlige Processes Former gjøre slige Indsigelser gjeldende, uden herved at kunne standse Executionen af den ham overgaaede Dom. Fragaaer han derimod Haandskriftets Rigtighed, og denne ikke beviser sig selv, derved nemlig at den er bekræftet af en offentlig Autoritet, kan Sag-

Retten holdes regelmæssig hver Mandag, og continuerer de følgende Dage, saafremt saadant til Sagernes Behandling er nødvendigt, men Politi- og Gjæsteretssager behandles ved Extraret; Regl. §. 7. Den ved Reglementet foreskrevne egentlige processuale Fremgangsmaade for de private Sager i Almindelighed er en sær Blanding af de ordinære Procesregler, af Reglerne i Frd. 6 August 1824 og af Politiproceduren, om hvilken det kan være tilstrækkeligt her kortelig at udhæve følgende Hovedpuncter:

1. Dommeren er pligtig til at udstæde Indkaldelse, ligesom efter Frd. 6 August 1824. Om Varslet gjelde de almindelige Regler, med Undtagelse af det Tilfælde, at Nogen stævnes, som er bortreist eller ikke vil lade sig finde; see Regl. §. 9 Litr. a & b.

2. Dommeren skal selv prøve Forlig imellem Parterne; Regl. l. c. Litr. d.

3. Parterne ere ordentligvis pligtige at give personligt Møde for Retten; Regl. l. c. Litr. c; jfr. ovenf. §. 194 b.

4. Dommeren er forpligtet til at veilede Parterne under Sagens Behandling og sørge for dens behørige Oplysning ved at examinere baade Parter og Vidner m. v.; Regl. l. c. Litr. d.

Enkelte andre i Reglementet givne særegne Bestemmelser have vi allerede i det Foregaaende havt Leilighed til at berøre; jfr. navnlig med Hensyn til Vidneførsel den ordinære Procesmaade §§. 66 og 96, og andre ville vi nærmere komme til at omhandle; jfr. især om Sagernes Paaanke i Læren om Appel.

Sjette Capitel.

Om Proceduren efter Forordningen af 25 Januar 1828.

A. Om den saakaldte executive Proces i Almindelighed.

§. 204.

Ved executiv Proces forstaaes i Tydskland en særegen hurtigere Procesart, som anvendes i de Gjeldssager, der grunde sig paa klare og feilfrie Haandskrifter. Den væsentligste Grundsætning, hvorpaa samme hviler, er, at der imod et saadant klart Søgsmaal ikke maa fremføres andre Indsigelser end saadanne, som ligeledes strax lade sig bevise ved Haandskrifter eller skulle afgjøres ved Ed. Vedgaaer den Sagsøgte sin Haandskrift, kan han ikke ved Indsigelser, som skulle bevises ved Vidner eller paa anden saadan omstændelig Maade, hindre Sagsøgeren i at erhverve Dom for Fordringen, men han maa ved et særskilt Søgsmaal i den ordentlige Processes Former gjøre slige Indsigelser gjeldende, uden herved at kunne standse Executionen af den ham overgaaede Dom. Fragaaer han derimod Haandskriftets Rigtighed, og denne ikke beviser sig selv, derved nemlig at den er bekræftet af en offentlig Autoritet, kan Sag-

søgeren ligefuldt strax fordre Sagen afgiort ved Sagvolderens Benegtelsesed. Men saafremt Sagsøgeren istedet herfor vil ved Vidner eller Skjøn søge at godtgjøre Documentets Ægthed, saa bliver herved ogsaa Sagsøgte berettiget til fra sin Side at føre Vidner og andre deslige Beviser, og Sagen gaaer da ligefrem over til at behandles efter de ordinære Procesformer, uden at der videre tages Hensyn til hin særegne Rettergangsmaade. Denne Procesart er oprindeligvis indført ved Praxis, for at bøde paa den ordinære tydske Procesſes langsomme Gang. Den er vel erkjendt ved de ældre tydske Rigslove, men ikke nøiagtig ordnet ved disse, og beroer derfor, hvor locale Love i de enkelte tydske Stater ikke nærmere have bestemt samme, for største Delen paa de af de Lovkyndige antagne, stundom afvigende og omtvistede, Meninger. For Holsten samt Slesvig ere især af Vigtighed Frd. 25 Juli 1781 og Patent 7 October 1815, jfr. Coll. Tid. 1815 S. 673 ff. og 1828 S. 129 ff.

Ogsaa i vore ældre Retssystemer omtales vel den executive Proces som en hos os brugelig særegen hurtigere Procesart, der skulde finde Sted i saadanne klare og uomtvistelige Sager, som alene havde det Øiemed ved Execution at kunnne tiltvinge sig Fordringens Opfyldelse, jfr. Nørregaards Proces II. S. 156 og Hurtigkarls Proces S. 58; men en saadan Procesart har ifølge vor Lovgivning ingenlunde i Virkeligheden existeret, førend den ved den nyeste Lovgivning er bleven indført. Vel bestemte allerede Lovens 5—14—6, at imod et paa

rigtigt og purt Haandskrift grundet Hovedsøgsmaal skulde illiqvide Contrafordringer ikke komme i Betragtning, og dette Lovsted synes endog netop at skylde den romersk-tydske Proces sin Oprindelse; men foruden at samme dog ikke ubetinget ansees anvendeligt, navnligen ikke paa connexe illiqvide Modfordringer, jfr. den ordinære Procesmaade §. 36, saa indeholder det eiheller Noget til Hinder for, at Sagvolderen ved at fremsætte illiqvide Exceptioner kan forhale et saadant Søgsmaal. Naar Debitor kommer frem med Foregivender om at han ikke har faaet Valuta, at han allerede har betalt, at Creditor har lovet ham Udsættelse med Betalingen, og desl., hvorom han angiver at ville føre Beviis, kan der ifølge Lovgivningen, jfr. Frd. 3 Juni 1796 §. 7 og 16 Januar 1828 §§. 1 og 2, ikke negtes ham Anstand til slige Beviisers Førelse, uagtet der maaskee aldeles Intet herved udrettes, som kan have Indflydelse paa Sagens endelige Udfald. Endnu mindre kunne de øvrige ældre Lovbud, som man har paaberaabt sig, begrunde en saadan særegen Retsforfølgning, der kunde paralleliseres med den tydske executive Proces, saasom:

1. L. 1—6—23, angaaende Indskrænkning i den suspensive Virkning paa Dommens Executionskraft, som ellers tilkommer Appel, naar en rede og klar Gjeldssag appelleres til Høiesteret, saaledes som dette Lovsted er forklaret og nærmere bestemt ved Frd. 13 Januar 1792; jfr. i det Følgende Læren om Execution. Ifølge det Begreb, der i disse Lovbud gives om rede og klare Gjeldssager,

kan en Sag ikke henføres til denne Classe, forend den er udproceederet, og selve Procesformen kan altsaa ikke derefter bestemmes. Det er først efterat Dom er afsagt, at der med Hensyn til Virkningen af Appel indtræder nogen Forskjel imellem slige Sager og de omtvistede Sager.

2. Frd. 30 September 1778, angaaende Doms Afsigelse og Beskrivelse paa samme Tid, naar flere Creditorer til een og samme Tingdag have stævnet en Debitor i rene og klare Gjeldssager, hvor Gjelden ikke negtes eller disputeres, men Sagen alene anlægges for at erholde Namsdom. Denne Forordning fordrer end ikke, at Søgsmaalet skal grunde sig paa Haandskrift, men tager blot Hensyn til, om nogen Erindring, ligegyldigt om den har været nok saa ugrundet og urimelig, har været fremsat imod Søgsmaalet eller ikke, og lader da en Forskjel indtræde med Hensyn til Dommenes Afsigelse m. v., som ikke vedrører selve Retsforfølgningen imod Debitor, men blot Sagsøgerens Forhold til andre samtidige Sagsøgere.

3. Frd. 19 August 1735 §. 8, angaaende at i Norge rene og klare Gjeldssager skulle foretages næstefter Kongens egne Sager; men denne Forskrift kan ikke begrunde nogen extraordinær Proces, og den er desuden ikke anvendelig i Danmark, jfr. D. L. 1—3—7 og Hurtigkarls Proces S. 104.

4. Frd. 23 December 1735 §. 1, angaaende at Mulct for unødig Trætte ikke skal anvendes i Gjelds-

sager, hvor Betalingen søges ved de i Loven foreskrevne Maader, og Gjelden ei negtes, eiheller procederes om nogen Slags lovstridig Omgang eller slige Omstændigheder, som henhøre til Trættekjerhed eller unyttige Udflugter. Dette Lovbud vedkommer blot et enkelt accessorisk Moment, Idømmelsen af Mulcten for unødig Trætte, jfr. den ordinære Procesmaade §. 173.

5. Endelig anførte man, at den executive Proces i Særdeleshed fandt Sted i Sager om Vexler og Vexelobligationer, samt i de Sager, hvori der er skeet Arrest. Men hvad hine Gjeldsbreve angaaer, da var egentlig den lettere Adgang til at erholde Arrest effectueret, det eneste virkelige processuale Fortrin, som den ældre Lovgivning har tilstaaet dem, og som Lovgivningen endnu indrømmer Vexelobligationer, jfr. L. 5—14—26, Frd. 31 Marts 1688 og 26 November 1731, samt i det Følgende om Vexelproceduren og om Arrest. Og hvad angaaer de Sager, hvori der er skeet Arrest, da kan denne effectueres baade for liqvid og illiqvid Gjeld, og den Sag, som derefter skal anlægges til Arrestens Forfølgning, bliver ingenlunde at udføre efter særegne Procesregler, men procederes i det Hele taget ganske efter de almindelige Regler, forsaavidt ikke andre særdeles Omstændigheder herfra begrunde Undtagelser, t. Ex. hvis de øvrige Forhold bevirke Anvendelsen af Gjæsteretsproceduren eller af Frd. 25 Januar 1828 o. s. v. Jfr. herom nærmere i det Følgende om Arrest.

Derimod er der ved vor nyere Lovgivning bleven indført en saadan særegen Retsforfølgning, som i det Væsentlige svarer til den ovenmeldte executive Proces, nemlig først i Vexelsager ved Frd. 18 Mai 1825 og derefter ogsaa i andre Gjeldssager ved Frd. 25 Januar 1828. Dog finde vigtige Afvigelser Sted imellem disse tvende Forordningers Forskrifter, og vi skulle derfor først omhandle Frd. af 1828, som den almindeligere Lov, i nærværende Capitel, og derefter Vexelproceduren i det følgende Capitel. Iøvrigt er Frd. af 1828 udvidet til Vestindien ved Rescr. 6 April 1831 §. 2, hvorimod den ikke er anvendelig paa Island, jfr. Roeskilde Stændertidende for 1835 S. 102, og heller ikke paa Færøerne, Coll. Tid. 1832 S. 299-300.

B. Om den ved Frd. 25 Januar 1828 hjemlede Retsforfølgning i Særdeleshed.

§. 205.

Med Hensyn til de Betingelser, under hvilke denne særegne Retsforfølgning er anvendelig, maa forløbigen som et Hovedpunct bemærkes, at Fordringens Liqviditet ikke i og for sig, saaledes som efter den tydske Proces, kan begrunde samme, men der udfordres hertil, at Debitor specielt har underkastet sig bemeldte hurtige Retsforfølgning, derved, at den fornødne Betingelse herom

enten strax er bleven indført i et Gjeldsbrev eller senere ved Paategning eller et nyt Document er tilføiet en allerede udstædt Forskrivning; see Forordningens §. 1. Anvendelsen af denne Procesart følger saaledes aldrig eo ipso af Lovens Bud, men hjemles kun ved en frivillig Vedtagelse fra Debitors Side. En anden Sag er det, at Ingen ifølge Lovgivningen kan opnaae Laan af Umyndiges og andre under offentlig Varetægt staaende Midler, med mindre han vil vedtage dette Vilkaar, Frd. 25 Januar 1828 §§. 11 og 12 og 5 Mai 1830 §. 15; jfr. Canc. Circ. 8 April 1828, der antager, at dette ogsaa gjelder om de Gjeldsbreve, som udstedes for Fideicommiscapitaler. Der kan vel fremdeles med Hensyn til den ovenanførte Forskrift opkastes Tvivl angaaende Omfanget af Begrebet om de Gjeldsbreve, til hvilke den omhandlede Clausul kan føies; men det Fornødne herom vil udentvivl tydeligst kunne fremsættes, efterat selve det Særegne ved den omhandlede Retsforfølgning er blevet udviklet.

Med Hensyn dernæst til dette Særegne kan i Almindelighed bemærkes, at samme ikke saameget bestaaer i en Forandring af selve Rettergangsmaaden, eftersom, med visse mindre betydelige Modificationer, de sædvanlige Procesformer i alt Væsentligt blive at anvende, navnlig med Hensyn til Sagens foregaaende Paaklage ved Forligelsescommissionen, Indstævning med sædvanligt Varsel, Sagens Foretagelse paa de almindelige Tingdage, Forhandlingsmaximens Anvendelse o. s. v.,

men fornemmelig bestaaer det i Indskrænkninger med Hensyn til de Forsvarsmidler, som en Sagsøgt ellers ordentligvis kan benytte imod et Søgsmaal. Følgende Puncter blive i Særdeleshed at bemærke:

1. Sagsøgte er vel ikke underkastet nogen Indskrænkning med Hensyn til hvilke Formalitetsindsigelser han vil fremsætte; thi Forordningens §. 1 taler kun om Indsigelser imod Fordringen, jfr. Coll. Tid. 1828 S. 146; men saafremt han, efterat have erholdt Udsættelse i Sagen, vil nedlægge Afvisningspaastand, bør han tilligemed samme, fremsætte sine Realitetsindsigelser, Forordningens §. 6. Indstævnte er altsaa i det nævnte Tilfælde uberettiget til en affondret Procedure af Formaliteten og Realiteten, og det er kun naar han strax den første Retsdag fremsætter sine Formalitetsindsigelser, at han kan fordre disse behandlede og paakjendte, førend han indlader sig paa Realiteten. Dog angaaer denne Indskrænkning kun de Formalitetsindsigelser, der tilsigte Sagens Afvisning, altsaa t. Ex. ikke en exceptio judicis inhabilis; jfr. den ordinære Procesmaade §. 25.

2. Med Hensyn dernæst til Forsvaret i Realiteten er Indstævnte betydelig indskrænket. Ordentligvis er han nemlig ikkun berettiget til at benytte sig af de Indsigelser, som gaae ud paa, enten at Underskriften under Gjeldsbrevet er urigtig, eller at der i Indholdet er foregaaet en Forfalskning, eller at Udstæderen

ikke ved Documentets Udstedelse var mægtig og myndig til derved at forpligte sig; see Frds. §. 1. Som Følge heraf maa Indstævnte naturligvis ogsaa være berettiget til at kunne fordre Udsættelse til at føre Beviser for disse Indsigelsers Rigtighed; men ifølge Naturen af de tre nævnte Indsigelser og Reglerne om Bevisbyrden, vil det dog ordentligvis kun være den sidstnævnte egentlige Exception (exceptio minorennitatis), der kan foranledige en Bevisførelse fra Indstævntes Side, jfr. den ordinære Procesmaade §§. 31 I., 50, 114 B. a. 2 og 129 a. 1 og 2. Da Grunden til den anførte Bestemmelse imidlertid alene er, at Sagens Fremme ikke skal lide Ophold ved temerære Indsigelser, saa er Indstævnte dog ogsaa berettiget til at fordre enhver anden lovlig Indsigelse tagen i Betragtning, naar han kan gjøre samme gjeldende, uden at der gives ham Udsættelse til derfor at søge Bevis; see Frds. §. 2. Dette vil altsaa kunne komme til Anvendelse, deels i Almindelighed med Hensyn til Indsigelser in jure, hvilke der dog sjeldent i en saadan Sag vil være Anledning til at fremsætte, deels med Hensyn til de factiske Indsigelser, som enten ligge i det fremlagte Gjeldsbevises Indhold, eller som Sagsøgeren ikke tør benegte, eller for hvilke Sagvolderen strax har et fuldstændigt Bevis tilstede, eller dog saadanne Beviisligheder, der kunne bevirke Sagens Afgjørelse ved Ed, t. Ex. naar Indstævnte kan støtte sin exceptio solutionis paa en fremlagt Qvittering, og han derhos vil lade

Sagens Udfald komme an paa Sagsøgerens Benegtelsesed alene uden at søge andre Beviser tilveiebragte for Qvitteringens Ægthed. Endelig gjelder dette ogsaa om Aagerexceptionen, i det sædvanlige Tilfælde, at Indstævnte ikke kan føre noget Bevis for samme, men alene vil, at det ifølge hans blotte Sigtelse skal paalægges Creditor at frie sig med sin Ed, jfr. den ordinære Procesmaade §§. 31 og 129 a No. 3. En særegen Adgang til Udsættelse tilkommer dog Sagsøgte i det Tilfælde, at han imod Sagsøgeren fremsætter Sigtelse for Aager eller anden ulovlig Omgang (t. Ex. et saadant Forhold, som nævnes i L. 5—1—4), og godtgjør at en Undersøgelse derom fra det Offentliges Side er begyndt; thi han kan da fordre fornøden Udsættelse til at oppebie og benytte Resultatet af denne offentlige Sag, see Frdn. §. 2 andet Membrum, jfr. Coll. Tid. 1828 S. 145-146. For at opnaae dette vil det altsaa ikke være tilstrækkeligt, at Sagsøgte har anmeldt det formentlig begaaede ulovlige Forhold for det Offentlige, og begjert en Undersøgelse om samme; men hans Angivelse, navnligen om Aager, maa have været saaledes bestyrket ved de opgivne Data, at det Offentlige finder sig foranlediget til ex officio at undersøge Sagen, jfr. ovenfor §. 190 II. No. 6.

I Forbindelse hermed bliver endnu at bemærke, at de Indsigelser, som den Sagsøgte ifølge det Ovenanførte ikke kan gjøre gjeldende imod Søgsmaalet, kunne dog udføres af ham ved en særskilt Sag, for at han paa

Grund af samme kan erholde Skadesløsholdelse. Dog bør han, for hertil at være berettiget, have nævnt disse Indsigelser under den til Gjeldsforskrivningens Indfrielse anlagte Sag, og det paaligger ikke Sagsøgeren i Anledning af deslige forbeholdte Indsigelser at stille nogen Sikkerhed, men det maa i alt Fald være den Indstævntes Sag, under Jagttagelse af Forskrifterne i L. 1—21, at søge Sikkerhed ved Arrest, Frds. §. 3. Saaledes kan vistnok Debitor forhale Creditors Fyldestgjørelse derved, at han paa Grund af et Regressøgsmaal, som er bygget paa illiqvide Indsigelser, lægger Arrest paa selve Gjeldsbrevets Beløb, naar han ifølge Dommen skal udbetale samme; men foruden at Pengenes Tilstædeblivelse dog i saa Fald sikkres, maa Debitor da ogsaa først have stillet Sikkerhed for Arrestens Følger, og paadrager sig et ikke ubetydeligt Ansvar, saafremt Regressøgsmaalet, og som Følge deraf den iværksatte Arrest, findes ugrundet, jfr. i det Følgende Læren om Arrest.

3. Fremdeles er Indstævnte indskrænket med Hensyn til sit Forsvar ved Hjelp af Contrasøgsmaal. Saafremt han nemlig har Contrafordringer paa Sagsøgeren, kunne disse eiheller gjøres gjeldende under samme Sag, forsaavidt han i saa Henseende vil benytte Beviser, til hvis Erhvervelse særskilt Udsættelse maatte være fornøden, see Frds. §. 7. Sammenholdt med de almindelige Bestemmelser i L. 5—14—6, jfr. 1—2—23, hvorom vi have handlet i den ordinære Proces §. 36, medfører hin Forskrift følgende større Indskrænkninger

end de almindelige Regler, nemlig deels at den udelukker connexe illiqvide Modfordringer, og deels at den endog udelukker Contrafordringer ifølge rene og pure Haandskrifter i det Tilfælde, at Hovedcitanten modsiger disses Rigtighed, og Contracitanten ikke vil lade Afgjørelsen heraf beroe paa Modpartens Ed, men vil føre Beviser for Underskriftens Ægthed, og dertil behøver Udsættelse. Anvendelsen af den ovenanførte Forskrift vanskeliggjøres iøvrigt derved, at det i Almindelighed først efterat Contrasøgsmaalet er anhængiggjort og Hovedcitanten har svaret til samme vil kunne bedømmes, om særskilt Udsættelse til Bevisers Erhvervelse er fornøden eller ikke, og om Contrasøgsmaalet, som Følge heraf, bør afvises eller nyde Fremme; og der maa dog saaledes i ethvert Tilfælde ordentligviis paa Indstævntes Begjæring indrømmes ham saa lang Anstand, at han kan udtage Contraklage og Contrastævning; undtagen maaskee, naar Citanten strax ved Begjeringen om en saadan Anstand opfordrer Indstævnte til at opgive de Contrafordringer, som han agter at gjøre gjeldende, og derefter nedlægger en bestemt Benegtelse af disses Rigtighed, uden at Indstævnte dernæst kan angive, hvorledes han desuagtet venter at kunne gjøre sit Contrasøgsmaal gjeldende uden at erholde Anstand til at føre Beviser. Jfr. herved en Landsoverretsdom af 9 Marts 1840 i Juridisk Ugeskrift 1 Aarg. S. 619-620.

4. Som Følge af de ovenmeldte Forskrifter kan der i de omhandlede Sager i Almindelighed ikkun ind-

rommes den Indstævnte en meget kort Udsættelse, og i Særdeleshed maa længere end 14 Dages Frist ikke tilstaaes ham, undtagen der maatte finde saadanne ganske særdeles Omstændigheder Sted, som gjorde, at en længere Udsættelse var fornøden, for at han kunde benytte de i Frds. §. 1 hjemlede Forsvarsmidler, eller og det i Slutningen af Frds. §. 2 omhandlede Tilfælde skulde indtræde, jfr. ovenfor No. 2. Dog følger det af sig selv, at den Udsættelse, hvortil Sagsøgerens Samtykke behørigen haves i Overensstemmelse med Frd. 3 Juni 1796 §. 7 og 16 Januar 1828 §. 4, ikke bliver at bedømme efter foranførte Regler; see Frds. §. 4. Endelig bør der i disse Sager ikke tilstaaes Udsættelse paa Grund af indgiven Ansøgning om **beneficium paupertatis**, naar ikke Ansøgningen i det Mindste inden tre Dage efter Sagens Slutning ved Forligelsescommissionen har været indleveret til dennes Erklæring, see Frds. §. 5.

5. Dommen bør ordentligvis afsiges i det seneste 14 Dage efter Sagens Optagelse, ligesom og Dommen og Domsacten uden Ophold skal paa Forlangende gives beskreven, alt under en saadan Mulct, som Frd. 3 Juni 1796 §§. 35 og 39 bestemme med Hensyn til befalede Sager. Hvis den i L. 1—5—8 bestemte Termin til Doms Afsigelse er forsømt, bliver den der fastsatte Mulct at anvende. I de Retter, som bestaae af flere Personer, bør, hvis Dommen først afsiges senere end 14 Dage efter Sagens Optagelse, en saadan Paategning meddeles

Acten, som Frd. 3 Juni 1796 §§. 23 og 34 foreskrive, see Frds. §. 8.

6. Naar Dommen i disse Sager appelleres, er L. 1—6—23 og Frd. 13 Januar 1792 anvendelig, uagtet Appellen ikke skeer til Høiesteret, see Frds. §. 9, jfr. i det Følgende om Execution.

7. Endelig bliver i Almindelighed ved det Ovenanførte at bemærke, at saafremt det i en saadan Sag skulde hænde, at Sagsøgeren i Anledning af de Indsigelser, som i Medhold af Frds. §§. 1 og 2 fremføres imod Fordringen, selv finder det fornødent at føre Vidner eller andre deslige Beviser, saa bliver herved ogsaa den Sagsøgte berettiget til at bruge samme Fremgangsmaade; og da bortfalde alle foranførte særdeles Bestemmelser om Sagens Behandling, hvorimod der i eet og alt bliver at forholde efter de almindelige Love om Rettens vedbørlige og hurtige Pleie, see Frds. §. 10. Ved den ovenanførte Dom af 9 Marts 1840 er det antaget, at Frds. §. 10 ikke kunde blive anvendelig blot derved, at Sagsøgeren havde taget Anstand og benyttet denne til, for at opfylde den skete Provocation, at fremlægge de Documenter, ved hvilke Fordringen skulde begrundes, see Jur. Ugeskrift l. c. S. 619.

Det staaer endnu, i Overensstemmelse med det Ovenanførte, tilbage, nærmere at undersøge, i hvilke Tilfælde den ovenomhandlede særegne Procesmaade af

Parterne kan vedtages. Som allerede bemærket nævner Frd. 25 Januar 1828, at Betingelsen om den ved samme hjemlede særegne Retsforfølgning kan tilføies et Gjeldsbrev, hvorunder vel i vidtløftig Forstand kan henføres ethvert Document der kan begrunde en Gjelds-forpligtelse, t. Ex. ogsaa en Kjøbe- eller Leiecontract, forsaavidt Kjøberen eller Leietageren derved paatager sig at præstere en Betaling, jfr. L. 5—14—2 med 5—14—1 og Frd. 26 October 1804 Inscript. og Præmiss. med §§. 1, 6 og 7, men hvilket dog i egentlig Forstand betegner et Document, der indeholder den Forpligtedes ensidige og bestemte Erkjendelse af at være en Sum Penge eller et vist andet Qvantum res fungibiles, jfr. L. 5—14—5, skyldig, ligegyldigt forresten, om Gjelden reiser sig af Laan til Eie, eller af et andet Retsnegotium, t. Ex. af et afsluttet Kjøb, naar det i Documentet er erkjendt, at Sælgeren allerede har opfyldt sin Forpligtelse, jfr. Frd. 26 October 1804 §. 5 og Frd. 3 December 1828 §§. 2 og 3. Spørgsmaalet er da, om den omhandlede Clausul blot kan tilføies de egentlige Gjeldsbreve, eller om den ogsaa med Retsvirkning kan føies til de ovenmeldte Documenter, hvorved nogen paatager sig en Gjeld, under en vis factisk Forudsætning, der er uvis paa den Tid Documentet underskrives, saa at dette, om endog dets Ægthed forudsættes, ikke i og for sig fuldstændigen godtgjør Gjeldens Existents. Vel har nu Lovgiveren udentvivl alene havt de egentlige Gjeldsbreve for Øie, hvilket blandt andet sees af Udtrykket i

Forordningens Inscription og Præmisser "klare Gjelds-forskrivninger", af de lignende Udtryk der flere Gange i Motiverne forekomme, see Coll. Tid. 1828 S. 130, 136 og 138, og af det Hensyn der sammesteds er taget til Frd. 9 Februar 1798, see S. 135. Men da det dog utvivlsomt ifølge Parternes Raadighed over en aldeles privat Sag maa være Indstævnte uforment, ligesaavel før Processens Begyndelse som under samme at renuncere paa Forsvarsmidler, som ellers kunde have været anvendte, og herpaa gaaer den omhandlede Clausul i det Væsentlige ikkun ud, saa kan der udentvivl i og for sig heller ikke være noget imod, at denne Clausul tilføies de ovennævnte eventuelle Gjeldsdocumenter, hvilket ogsaa er antaget i den anførte Dom af 9 Marts 1840, see l. c. S. 618. Dog kan den i slige Tilfælde ikke ligefrem tillægges samme Virksomhed, som naar den er tilføiet et klart Gjeldsbrev, men det maa i ethvert Tilfælde ifølge Forholdets Natur og de øvrige Omstændigheder afgjøres, hvorvidt Parternes Mening med samme skal antages at strække sig, og hvilke Indsigelser og Forsvarsmidler det altsaa bør antages, at Indstævnte har renunceret paa at benytte under Sagen. I Særdeleshed kan det ordentligvis ingenlunde antages, at Indstævnte derved har villet renuncere paa sine Indsigelser med Hensyn til Opfyldelsen af selve den Betingelse, der netop ifølge Documentet skal begrunde hans Gjeldsforpligtelse; men naar da Sagsøgeren i Anledning heraf, eller af andre lignende Indsigelser, som Indstævnte ifølge Forholdets

Natur ikke kan antages at have givet Slip paa, maa tage Udsættelse for at tilveiebringe Beviser for en eller anden factisk Omstændighed, vil dette ifølge den ovenmeldte Forskrift i Frds. §. 10 netop have til Følge, at den hele Clausul bliver uden Virksomhed. Denne kan derfor i slige Sager i Almindelighed ikkun blive til Nytte, naar enten Indstævnte ikke tør modsige Betingelsens Opfyldelse, eller Sagsøgeren forud har forsynet sig med saadanne Beviser herfor, at han uden Hensyn til Sagsøgtes Negtelse tør lade Sagen uden videre Opsættelse paadømme efter disse. Endelig kan maaske heller ikke en saadan vilkaarlig Forening af Parterne om Anvendelse af Frd. 25 Januar 1828 paa en Sag, der egentlig ikke henhører under Forordningens Bestemmelser, paalægge Retsbetjenterne de særegne Forpligtelser, der omhandles i Frds. §. 8; jfr. ovenfor No. 5.

Slutteligen kan endnu bemærkes, at da Parternes Vedtagelse af den ved Frd. 1828 hjemlede Clausul ordentligvis ikke kan antages at indeholde en Renunciation paa de processuale Beneficier, som ved andre Retsgrunde kunne hjemles, saa vil der i Almindelighed ikke kunne være noget imod, at den omhandlede særegne Retsforfølgning forenes med Højesteretsproceduren eller med Proceduren efter Frd. 6 August 1824, naar saadanne Omstændigheder tillige ere tilstede, hvorved en Anvendelse af disse kan begrundes.

Syvende Capitel.

Om Proceduren i Vexelsager.

§. 206.

Om denne Procedure i Almindelighed.

Allerede den ældre Commerceforordning af 16 April 1681 Cap. VI. §. 22 tilkjendegav den Hensigt, at indføre en sær privilegeret Rettergang i Vexelsager; men de Forskrifter, hvorved dette skulde realiseres, indskrænke sig deels til en lettere Adgang for Creditor til at erholde Arrest over Debitor for en Vexelfordring, og deels til den Bestemmelse: "at saadanne Processer skulde strax til Ende føres, med mindre andre Creditorer concurrere med den, som Betaling for Vexelen søger, og da inden Aar og Dag ufeilbarligen til Ende bringes"; see Frd. l. c. §§. 22, 25 og 27. Disse Forskrifter bleve gjentagne i L. 5—14—26 og 28; men kunde ingenlunde begrunde en særegen processual Behandling af Vexelsager, da de vel som anført indeholdt et almindeligt Bud om slige Sagers hurtige Tilendebringelse, men intet nærmere havde foreskrevet til dette Øiemeds Opnaaelse, hvorfor i disse Sager, ligesom i alle andre, ordentligviis ikkun de almindelige Regler om Rettens vedbørlige og hurtige Pleie kunde komme til Anvendelse, med Undtagelse af, at i Vestindien ifølge

Rescr. 24 November 1774 visse Vexelsager skulde behandles gjæsteretsvis, jfr. ovenfor §. 185 Anm. Den ved Frd. 10 Juli 1795 §. 19 givne Bestemmelse, at Søgsmaal efter Vexler skulde være undtagne fra at behandles ved Forligelsescommissionerne, indeholdt vel en Afvigelse fra de almindelige Regler, men som ikke vedkom disse Sagers egentlige processuale Behandling. Det er saaledes først Frd. om trasserede Vexler af 18 Mai 1825, der har foreskrevet saadanne særegne Regler for Vexelsagers Behandling, som væsentligen afvige fra de ordinære Procesregler, ligesom denne Forordning ogsaa nærmere har bestemt det Vexelcreditor tilkommende Arrestbeneficium, hvilket imidlertid ikke her vedkommer os, men vil være at omhandle i Læren om Fogedforretninger. Denne Vexelforordning er ved Circ. 17 Marts 1827 §. 5 udvidet til Island og Færøerne, og ved Rescr. 19 Marts 1828 §. 3 til Vestindien.

§. 207.

Om de Sager, der ere at ansee som Vexelsager.

Frd. 18 Mai 1825 §. 69 nævner som Gjenstand for den her omhandlede særegne Procedure "de Sager, som anlægges imod Trassenter, Endossenter eller Acceptanter af Vexler til sammes Indfrielse". Det kan altsaa efter denne Forskrift ikke være tilstrækkeligt, for at fordre denne Procedure anvendt, at

Rettergangstrætten har sin Oprindelse af et Vexelnegotium, men der udkræves hertil tvende Betingelser, nemlig at Sagen anlægges imod den Paagjeldende i Egenskab af Trassent, Endossent eller Acceptant, og at det er til en Vexels Indfrielse at han sagsøges.

Saaledes t. Ex. henhører herunder ikke det Tilfælde, at Trassenten sagsøger Remittenten til at give Godtgjørelse for Vexelen, fordi denne er ham overladt paa Credit; thi vel var efter L. 5—14—27 Vexelretten ogsaa anvendelig i dette Tilfælde, men ligesom dette maa ansees forandret ved Indholdet af Frd. 18 Mai 1825 §. 5, saaledes udelukkes et saadant Søgsmaal som anført ogsaa fra Vexelproceduren ved Udtrykkene i Frds. §. 69. Eiheller henhører herunder det Søgsmaal, som ifølge Frds. §. 21 kan anlægges imod Trassatus, som ikke har accepteret en Vexel, uagtet han formentligen dertil havde været forpligtet. Og ligesaalidet kan Vexelproceduren fordres anvendt, naar der anlægges Sag imod den, der har gjort sig skyldig i den i Frds. §. 15 omhandlede Misbrug, at benytte som selvstændige Vexler flere Exemplarer af samme Vexel, i hvilke det var forsømt at angives, at de kun vare prima, secunda o. s. v.; thi vel kan det være som Endossent, at han har foretaget den omspurgte Handling, men han sagsøges ikke i Egenskab af Endossent eller til Vexelens Indfrielse, men til Skadeserstatning m. v. for sit lovstridige Forhold; isfr. Arkiv for Retsvidenskaben I. S. 232 ff. og Canc. Skr. 25 October 1803.

Fremdeles bør udentvivl til Vexelsager heller ikke henregnes det Søgsmaal, som ifølge Frds. §. 35 jfr. §. 56, efterat Vexelretten, paa Grund af Forsømmelse med Hensyn til Præsentation eller Protest m. v., er forbrudt, endnu kan anlægges imod Trassenten, for at see denne tilpligtet at betale Vexelens Beløb som simpel Gjeld; thi det er vel i Egenskab af Trassent at han søges, men ikke til Indfrielse af en Vexel, hvilket Documentet har ophørt at være ved Vexelrettens Forbrydelse, hvorimod det efter Forordningens udtrykkelige Ord ikkun har beholdt Gyldighed tilbage som simpelt Gjeldsbrev, og dette endda ikkun betingelsesvis, nemlig saafremt det kan oplyses, at Trassenten ikke ved den begaaede Forsømmelse har lidt noget Tab med Hensyn til sit Mellemværende med Trassatus. Herimod kunne næppe med Føie gjøres gjeldende de Udtryk i Forordningen l. c.: "at Vexelen beholder sin Gyldighed imod Trassenten"; hvilke Udtryk kunde synes at involvere, at Documentet endnu var en Vexel; thi skulle disse Udtryk ikke komme i aabenbar Modsigelse saavel med den foregaaende Bestemmelse om, at Vexelretten er forbrudt, som med det umiddelbart efter følgende Tillæg "som simpelt Gjeldsbrev", kunne de ingenlunde antages at skulle tilkjendegive, at der endnu i juridisk Forstand existerer en Vexel, men de maae forstaaes som om der havde staaet den hidtilværende Vexel, eller deslige; jfr. de analoge Udtryk i Frd. 3 December 1828 §. 13 a: "Vexelobligationen bliver at ansee som en simpel Obligation". Dog har det tidligere i Praxis

været antaget, at Bestemmelsen i Frd. 10 Juli 1795 §. 19 a. ikke ophørte at være anvendelig, fordi Creditor ifølge L. 5—14—23 havde forbrudt sin Vexelret, jfr. Jur. Ark. XXIX. S. 87 og Ark. for Retsvidenskr. II. S. 433-435.

Det kan vel ifølge Grundsætningerne om Fuldmagt ikke være tvivlsomt, at Vexelsøgsmaal kan anvendes ikke blot imod den, der selv personligen, men ogsaa imod den, der ved en Fuldmægtig, som har handlet i hans Navn, har deltaget i et Vexelnegotium som Trassent, Endossent eller Acceptant, jfr. Ark. for Retsv. II. S. 437; men mere tvivlsom er vistnok den Anvendelse heraf, som man i en ældre Dom i Jur. Ark. XXIII. S. 47 ff., med Hensyn til Bestemmelsen i Frd. 10 Juli 1795 §. 19, har gjort paa det Tilfælde, at et Rederi ikke vilde acceptere og betale en paa samme af Skipperen trukken Vexel, hvilken man da antog, at Vexelcreditor desuagtet kunde inddrive umiddelbart hos Rederiet ved Vexelsøgsmaal. Vel handler nemlig Skipperen paa Redernes Vegne, naar han til Skibets og Reisens Fornødenheder trækker Vexel paa dem; men han er dog selv den egentlige Trassent, som personligen hefter for Vexelens Betaling, jfr. Frd. 28 December 1792 §. 2, og Rederiet er kun Trassatus, som saalænge Vexelen er uaccepteret ikke kan søges til Vexelens Indfrielse. Fremdeles kan det vel ogsaa være en Følge af Forholdet imellem Skipperen og Rederne, at disse vare pligtige til at honorere Vexelen, og at de derfor kunne søges til at erstatte den ved deres

Vægring bevirkede Skade, jfr. den citerede Forordning af 1792 §. 2 med Frd. 18 Mai 1825 §. 21; men om end dette Søgsmaal kan tilkomme Andre end Skipperen, kan det dog, som ovenanført, ikke ansees som et Vexelsøgsmaal. Anderledes vilde vel Forholdet være, hvis Skipperen ifølge sin Fuldmagt havde indrettet Vexelen saaledes, at ikke han personligen, men alene Rederiet umiddelbart skulde ansees forpligtet ved den udstædte Vexel; men denne maatte da udentvivl betragtes som en af Rederiet paa sig selv trukken Vexel, og ved Bedømmelsen af Retsgyldigheden heraf nærmest tages Hensyn til, om det var her i Riget eller i Udlandet, at Vexelen var udstædt, see Frd. 18 Mai 1825 §. 2 jfr. §. 9 Slutn. *).

Den i Frd. 18 Mai 1825 hjemlede særegne Procedure i Vexelsager er ogsaa anvendelig ved Inddrivelsen af de ved Frd. 26 Juni 1824, jfr. Pl. 14 Mai 1835 og 12 October 1836, med visse Indskrænkninger tilladte indenbyes Vexler, ifølge den almindelige Forskrift, som indeholdes i den citerede Forordning af 1824 §. 5. Derimod kan den ingenlunde anvendes ved Søgsmaal efter Vexelobligationer, der maa behandles ganske efter de almindelige Regler, jfr. Frd. 26 November 1731 og Frd. 10 Juli 1795 §. 19 a med Frd. 20 Januar 1797.

*) Hermed bør dog sammenlignes den afvigende Anskuelse, der yttres om det omhandlede Forhold i Schiønnings Bemærkninger til Lovens 4de Bog Side 85-86.

§. 208.

Om selve det Særegne ved Vexelsagers Behandling.

Da Proceduren i Vexelsager, saaledes som vi allerede i §. 204 have bemærket, er en Art af executiv Proces, og i det Væsentlige stemmer overens med den i Frd. 25 Januar 1828 anordnede Rettergangsmaade, men den dog tillige i flere Puncter afviger fra denne, saa skulle vi her, idet vi slutte os til den Fremstilling, som allerede ovenfor er given af Reglerne i Frd. 1828, indskrænke os til deels at paapege de Puncter, med Hensyn til hvilke Overensstemmelse finder Sted imellem disse tvende Procesarter, og deels at udvikle i hvilke Henseender de afvige fra hinanden.

1. Den første Afvigelse, der frembyder sig, er at de i Frd. 25 Januar 1828 omhandlede Sager ere underkastede den sædvanlige Forligsmægling, hvorimod Vexelsager ikke blot ere undtagne fra at behandles ved de almindelige Forligelsescommissioner, men der skal end ikke af Retten foretages nogen Forligsmægling i samme, saaledes som dette ellers er befalet om flere andre Sager, der for Hurtighedens Skyld gaae Forligelsescommissionerne forbi, Frd. 18 Mai 1825 §. 69, jfr. Frd. 10 Juli 1795 §. 19 a. At denne Forskrift ikke kunde blive uanvendelig derved, at Vexelsagen var begyndt med Arrest eller Forbud, fulgte allerede af rigtig Fortolkning af Forordn. 10 Juli 1795 §. 20 sammenholdt

med den foregaaende §. 19 a, jfr. Ark. f. Retsvid. II. S. 438-439, og er nu udtrykkelig afgjort ved Frd. 18 Mai 1825 §. 68, der siger, at saadan Arrest i en Vexelsag skal strax forfølges til Tinge. Endskjønt ovenmeldte Forskrift nærmest er given i Faveur af Creditor, kan det dog næppe antages, at han kan renuncere paa samme og fordre Sagen foretaget ved Forligelsescommissionen, med mindre ogsaa Debitor heri er enig; thi da Vexelsager ligefrem og ubetinget ere undtagne fra den sædvanlige Forligsmægling, kan Creditor ikke, ved desuagtet vilkaarligen at paaklage samme ved Commissionen, gjøre det til Pligt for Debitor at møde ved denne, under de Følger, som Udeblivelse fra den befalede Forligsmægling ellers medfører; jfr. Arkiv for Retsvidensk. II. S. 431-433. End ikke den særegne Forskrift for Island i Frd. 15 August 1832 §. 3 kan i Vexelsager komme til Anvendelse; thi den taler kun om de Sager, i hvilke Forlig ellers skulde mægles af Dommeren, hvilket som ovenmeldt ikke er Tilfældet med hine Sager; jfr. ovenfor §. 202 No. 1. Et andet Resultat kunde maaske antages, hvis Creditor i det Hele vilde renuncere paa de særegne Regler for Vexelsagers Behandling, og forfølge Sagen efter de almindelige Regler. Dog kan det næppe ubetinget paastaaes, at de til Vexelsagers hurtige Tilendebringelse sigtende Forskrifter alene ere givne for Creditors Skyld, da ogsaa Debitor ofte kan tænkes interesseret i, at Sagen ikke lider Ophold, for at han, efterat

hans Forpligtelse ved Dom er afgjort, kan snarest muligt søge Regres hos andre Vedkommende.

2. Om Proceduren af Formaliteten i Vexelsager indeholder Frd. 18 Mai 1825 ingen Forskrift, som svarer til Bestemmelsen i Frd. 1828 §. 6, jfr. ovenfor §. 205 No. 1; og da derhos førstnævnte Forordning §. 69, ved at negte Sagsøgte Ret til under Sagen at fremkomme med andre end visse angivne Indsigelser, umuligen herved ifølge Sagens Natur kan have sigtet til andet end Realitetsindsigelser, saa maa det antages, at der med Hensyn til Fremsættelsen af Formalitetsindsigelser og disses Procedure i en Vexelsag ganske bliver at forholde som under den ordinære Proces.

3. Med Hensyn til Indstævntes Forsvar i Realiteten tillader Vexelforordningen §. 69 ham for det første at fremsætte de samme tre Indsigelser, som nævnes i Frd. 25 Januar 1828, nemlig at Underskriften er urigtig, at Documentet er forfalsket, og at den Paagjeldende ikke havde den fornødne personlige Myndighed til saaledes at forbinde sig, jfr. ovenfor §. 205. 2; men dernæst tilføier hin Forordning en hel Classe af Indsigelser, som naturligvis ikke kunde forekomme i Frd. af 1828, nemlig alle de fra Vexelretten hentede Indvendinger, som gaae ud paa selve Vexlens Indretning og Indhold, eller den til Vexelfordringens Vedligeholdelse foreskrevne Omgangsmaade. Men hermed begrændser Vexelforordningen ogsaa ubetinget Indstævntes Forsvar: "ingen andre Indsigelser skulle komme

i Betragtning", jfr. Frds. §. 60, og Indstævnte er altsaa dog paa den anden Side forsaavidt meget mere indskrænket i sit Forsvar ved Vexelforordningen end ved Frd. af 1828, at han efter sidstnævnte har en almindelig Ret til at benytte alle de Indsigelser, som han kan gjøre gjeldende uden at tage Udsættelse til derfor at søge Bevis, jfr. ovenfor. End ikke det i Frd. af 1828 nævnte Tilfælde, at en Undersøgelse om et saadant ulovligt Forhold, som interesserer det Offentlige, er begyndt fra dettes Side imod Creditor, synes under Vexelproceduren at kunne hjemle Sagsøgte Ret til at fordre Sagen udsat; med mindre man turde ansee dette som noget, der efter Sagens Natur saaledes fulgte af sig selv, at det ikke kunde ansees udelukket ved Vexelforordningens §. 69, men at derimod Frds. §. 70 hjemlede Dommeren Ret til i et saadant Tilfælde efter Omstændighederne at udsætte Sagen i længere Tid end ellers, jfr. Pl. 13 August 1766 §. 3. Om Indstævntes Ret til at forbeholde sig de Indsigelser, som han ikke under Vexelprocessen kan benytte, og at gjøre samme gjeldende ved et særskilt Regressøgsmaal, indeholder derimod Vexelforordningens §. 69 aldeles lignende Forskrifter som de forhen omhandlede i Frd. af 1828.

4. Vexelforordningens Ord indeholde egentlig ikke nogen Indskrænkning i Debitors Ret til at forsvare sig imod Søgsmaalet ved Hjelp af Contrasøgsmaal, efter de for dette gjeldende almindelige Regler; thi den taler kun om Indsigelser, hvorunder ellers hverken efter den

almindelige juridiske Sprogbrug eller efter Lovsproget, jfr. in specie Frd. 25 Januar 1828 §. 7 med de foregaaende Paragrapher, et Contrasøgsmaal kan indbefattes. Men som vi allerede i den ordinære Procesmaade §. 23 have bemærket, sees det af Vexelforordningens Motiver i Coll. Tid. for 1828 S. 378, at det er Meningen af Frds. §. 69, ved at negte alle andre Indsigelser, end de nævnte, at komme i Betragtning, ogsaa herved at udelukke ethvert Slags Contraforbring fra at kunne gjøres gjeldende imod den paastævnte Vexelfordring; og Sagsøgte er altsaa her i dette Punct meget mere indskrænket end efter Frd. 1828, som med visse særegne Indskrænkninger tillader ham at benytte Contraforbringer imod Hovedsøgsmaalet; jfr. ovenfor §. 205 No. 3.

5. Med Hensyn til Udsættelser under Sagen, samt Dommens hurtige Afsigelse og Sagens uopholdelige Beskrivelse indeholde Vexelforordningens §§. 70 og 71 Forskrifter, som i alt Væsentligt stemme med hvad der er bestemt i Frd. af 1828 §§. 4 og 8, jfr. ovenf. §. 205 No. 4 og 5; dog at førstnævnte Forordning endog indskrænker Længden af den Udsættelse, der ordentligvis maa gives Sagsøgte, og af den Tid, inden hvilken Dommeren efter Sagens Optagelse i Almindelighed bør afsige Dom, til 8 Dage; jfr. herved Canc. Skr. 29 Marts 1828 ad No. 24. Ligeledes gjør Vexelforordningens §. 72 den samme særegne Indskrænkning i Appels suspensive

Virkning, som Frd. af 1828 §. 9; jfr. Læren om Execution.

6. Vexelforordningen indeholder ikke nogen Bestemmelse, som svarer til den i Frd. af 1828 §. 10 fremsatte Forskrift, at Sagsøgeren, naar han i Anledning af de af Indstævnte fremførte Indsigelser selv finder det fornødent at føre Vidner eller andre deslige Beviser, herved fortaber sin Ret til videre at fordre de særegne processuale Regler, som Forordningen hjemler, anvendte. En saadan Indskrænkning i Sagsøgerens Ret under Vexelproceduren kunde udentvivl heller ikke vel bestaae med Naturen af den hele Classe af Indsigelser, som det her er Indstævnte tilladt at benytte, men som ligge udenfor Frd. af 1828, nemlig de der hentes fra den med Hensyn til Vexelfordringens Vedligeholdelse foreskrevne Omgangsmaade, hvilke ofte ville kunne gjøre en Beviisførelse fra Sagsøgerens Side fornøden; og i denne Henseende er Sagsøgerens Vilkaar altsaa ogsaa bedre og Sagsøgtes strengere efter Vexelforordningen end efter Frd. af 1828.

Slutteligen skulle vi endnu bemærke, at Vexelproceduren udentvivl kan forbindes ikke blot med Gjæsteretsproceduren, naar de særegne Betingelser for dennes Anvendelse ere tilstede*), men endog med den ved Frd.

*) Det sees let, at hvad vi her antage ikke kommer i Strid med hvad vi ovenfor i §. 185 Anmærkn. have

6 August 1824 hjemlede Behandling, naar Fordringen efter sin Størrelse dertil qvalificerer sig.

antaget om, at det particulære Rescript for Vestindien af 24 November 1774 — angaaende visse Vexelsagers Behandling gjæsteretsvis, uden at iøvrigt Betingelserne for Gjæsteretsbehandling vare tilstede — er bortfaldet ved Frd. 18 Mai 1825, som i Almindelighed har foreskrevet en anden særegen Behandling af Vexelsager.

Ottende Capitel.

Om Rettergangsmaaden i Ægteskabsskilsmissesager.

§. 209.

Om Ægteskabssagers tidligere Behandling ved særegne Retter, og disse Domstoles Ophævelse.

Ved den canoniske Ret bleve Ægteskabssager, som Følge af at Ægteskabet betragtedes som et Sacrament, undtagne fra de almindelige Domstoles Jurisdiction og henlagte under de geistlige Retter, og denne Anskuelse gjorde sig ogsaa efter Reformationen endnu tildels gjeldende. Saaledes bestemmer L. 1—2—17, at Ægteskabssager i ethvert Stift skulde paadømmes af Stiftamtmanden med de nærmest bosiddende lærde Mænd eller Sognepræster. Dette var de saakaldte Tamperretter, der havde deres Navn af Qvatember d. e. quatuor tempora, fordi de kun holdtes fire Gange om Aaret paa de fire saakaldte Tamperdage, nemlig en Onsdag i Marts, Juni, September og December Maaneder, jfr. L. 1—3—8 og 2—9—7. Dog bleve alle Ægteskabssager for Kjøbenhavn og Sjællands Stift paadømte ved Consistorium i Kjøbenhavn i Forening med Stift-

amtmanden, Bispen og Medlemmerne af Roeskilde Capitel, jfr. L. 3—16—15 §. 2, Rescr. 21 Juni og 20 December 1681, 16 April 1701, 5 August 1713 og 13 April 1726 samt Privil. 15 Mai 1747 §. 15, med Undtagelse af de bornholmske Sager, som ifølge Rescr. 19 October 1680 skulde paadømmes af Amtmanden i Forening med Landsdommeren, Provsten, Viceprovsten og tvende Præster. Om Tamperrettens Organisation i Vestindien, see Frd. 31 Marts 1755 §. 9. Tamperretternes Domme appelleredes til Høiesteret, jfr. L. 1—6—14 med 1—6—8, samt Frd. 31 Marts 1755 §. 11 og 1 December 1797. Paa Island skulde ifølge Rescr. 15 Februar 1788 Ægteskabssager i første Instants paakjendes af Sysselmanden, Herredsprovsten og to Præster, og i anden Instants af den geistlige Overret, Stiftamtmanden og Bispen med tvende lærde Mænd, hvilken Overret endog, omendskjønt ingen af Parterne appellerede, skulde lade Sagen indkomme for sig, naar der var Anledning til at antage, at Parterne havde connivendo søgt at faae Ægteskabet ophævet. Forøvrigt paadømte de ovenmeldte særegne Retter ikke blot Ægteskabsskilsmissesager, men overhovedet alle Ægteskabssager, altsaa ogsaa Spørgsmaal om et Ægteskab kunde fordres annulleret, om Retsvirkningen af Trolovelse og andre Ægteskabsløfter m. v. Dog var det i alle Tilfælde ikkun det civile og ikke det criminelle Søgsmaal, der henhørte under disse Retter, jfr. L. 3—16—16 §. 2 og 6—13—24 Slutn.

Ved den nyere Lovgivning ere samtlige de ovennævnte extraordinære Domstole for Ægteskabssager ophævede. Først bestemte Frd. 15 Juni 1771 §. 11, jfr. Circ. 12 October 1771, at de Ægteskabssager fra Kjøbenhavn og Sjællands Stift, der tilforn hørte under Tamperretten i Kjøbenhavn, skulde paadømmes ved Hof- og Stadsretten til den Tid de forefaldt, uden Hensyn til de fastsatte Tamperdage; dernæst bestemte Regl. 8 Januar 1781 §. 12, at Ægteskabssager i Ostindien skulde paadømmes af de ordinære Retter; og endelig blev ved Frd. 1 December 1797 i Almindelighed foreskrevet, at Tamperretterne skulde være afskaffede, og det omhandlede Slags Sager*) føres, ligesom andre civile Sager, ved den Sagsøgtes Værneting, og derfra paaankes til de almindelige Overretter, samt at denne Regel ogsaa skulde gjelde for Sjællands Stift, hvorved altsaa Hof- og Stadsrettens Jurisdiction i disse Sager udenfor Kjøbenhavn bortfaldt. Denne Forordning er ogsaa erklæret gjeldende paa Island ved Canc. Skr. 15 Juni 1799. Af Reglen i Frd. af 1797 kunde det vel ogsaa synes at følge, at Ægteskabssager imod Militære nu maatte behandles ved disses almindelige Værneting, Krigsret-

*) Forordningen nævner rigtignok alene "de Sager der angaae Skilsmisser eller Ægteskabers Forbrydelse"; men at Reglen bliver den samme om andre Ægteskabssager følger deraf, at selve Tamperretterne bleve ophævede.

terne, undtagen paa de Steder, hvor Militære i civile Sager staae under de civile Retter, saasom i Kjøbenhavn; men Canc. Skr. 12 Januar 1799 antager dog, at Militæres Skilsmissesager (som forhen behandledes ved Tamperretterne, Rescr. 19 October 1761 i Rosenstand Goiskes Saml.) nu overalt skulle behandles ved de civile Retter *). Om slige Sagers Behandling i Feldten, see Krigsr. Instr. 9 Marts 1683 Cap. 5, jfr. Pl. 20 Mai 1814. Endelig kan om Ægteskabssagers Behandling i de slesvigske Districter, der tildels have dansk Retsforfatning, eftersees Canc. Skr. 30 November 1799, Anordn. 7 November 1832 §. 14 og Canc. Skr. 28 Januar 1840 (Coll. Tid. S. 150).

§. 210.

Om Skilsmissesagers Behandling efter de nugjeldende Regler.

Som Følge af de ovenanførte nyere Bestemmelser behandles Ægteskabssager ordentligvis nu ved de sædvanlige Retter i det Hele taget ganske efter Reglerne for den ordinære Proces, hvilket navnligen gjelder med Hensyn til de Sager, der reises om Ægteskabsløfters forbindende Kraft. Dog gjøre herfra, hvad Behandlingen angaaer, den vigtigste og hyppigst forekommende Classe

*) Jfr. herved Scheel de limitib. inter civilem et militarem jurisdict. p. 146-148.

af Ægteskabssager: Skilsmissesager, en mærkelig Undtagelse. Disse Sager ere vel nemlig forsaavidt private, at de vilkaarligen anlægges af en privat Person og af denne atter kunne frafaldes; men da det for den offentlige Sædeligheds og Ordens Skyld interesserer Staten, at Ægteskaber ikke ophæves uden tilstrækkelig lovhjemlet Grund, jfr. L. 3—16—16 §. 9, Frd. 29 Mai 1750 Præmiss. og det ovenanførte Rescr. 15 Februar 1788, saa kunne ved deres Behandling og Afgjørelse de ordinære Procesregler, efter hvilke der blot spørges om hvad der ifølge Parternes Procedure bør ansees som Ret, ingenlunde ubetinget komme til Anvendelse, men det bør i ethvert Tilfælde, førend Skilsmissedom maa gives, af Retten paasees, at en virkelig Skilsmissegrund behørigen er oplyst, ligesom der endog i saa Henseende er tillagt det Offentlige eller Dommeren en Ret til at indblande sig i Sagens Behandling, dog i Almindelighed ikke naar Parterne møde under Sagen, men alene for den udeblevne Sagsøgtes Vedkommende. Følgende kan om disse Sagers Behandling i Særdeleshed bemærkes:

1. Sagen skal vel først behandles ved Forligelsescommissionen, men denne kan naturligvis ikke modtage noget Forlig om Ægteskabets Ophævelse, men alene søge at formaae de Paagjeldende til at forene sig om at lade Sagen falde. Dog kan Commissionen derhos, hvor en Forsoning imellem Ægtefællerne ikke kan opnaaes, modtage deres Forening om de Vilkaar, under

hvilke de, istedetfor at procedere ved Retten om Ægteskabets Ophævelse, ville ansøge Øvrigheden om Separationsbevilling; men dette maa end ikke skee førend den geistlige Mægling er foretagen, som skal gaae forud for en slig Bevillings Meddelelse, Frd. 10 Juli 1795 §. 25 og Circ. 19 August 1820. Naar en Skilsmissesag anlægges imod en fraværende Ægtefælle ved offentlig Stævning, i Særdeleshed i de Tilfælde, der omhandles i Frd. 29 Mai 1750 og 11 September 1839 §. 16, bortfalder, i Overensstemmelse med de almindelige Regler, Paaklagen til Forligelsescommissionen, jfr. Canc. Skr. 9 September 1823 og Ark. f. Retsv. II. S. 461-464.

2. Med Hensyn til Anvendelsen af den Forskrift i Frd. 1 December 1797, at Sagen skal anlægges ved "den Anklagedes Værneting", antager en Hof- og Stadsretskjendelse i Ussings Bibliothek I. S. 108, at naar en Skilsmissesag anlægges propter desertionem, maa den efterladte Ægtefælles Værneting paa den Tid Sagen anlægges, tillige ansees som den Bortrømtes Værneting. Dette turde vel efter Lovgivningens Grundsætninger være rigtigt i de Tilfælde, hvor det er Konen der er bortrømt, og Manden imidlertid har forandret Opholdssted, men er næppe tilstrækkelig begrundet i det Tilfælde, som Kjendelsen dog netop angik, at det er Konen, som anlægger Sagen imod den fraværende Mand, ligesom ogsaa det Modsatte synes forudsat i Canc. Skr. 9 December 1815. Naar en Skilsmissag anlægges paa Grund af, at den ene Ægtefælle maa ansees som borte-

bleven eller forsvunden, skal Sagen ifølge Frd. 11 September 1839 §. 16, jfr. §. 9, altid, hvad enten det er Manden eller Konen der søges, anlægges ved den Ret, som var den Paagjeldendes sidste Værneting her i Landet. — Iøvrigt antager Canc. Skr. 5 Juli 1825, at de Paagjeldende i en Skilsmissesag ikke vilkaarligen kunne vedtage et andet Forum, end det lovbestemte, i det mindste ikke forsaavidt saadant kunde have til Følge, at Sagen blev behandlet efter andre Lovregler end ved det ordinære Forum.

3. Med Hensyn til Stævnemaalet blive ordentligviis de almindelige Regler at følge, saaledes at den Paagjeldende efter Omstændighederne stævnes ved privat eller offentlig Stævning paa sædvanlig foreskreven Maade. Dog kan mærkes den særegne Bestemmelse i Frd. 29 Mai 1750 §. 1 om Skilsmissesager paa Grund af Desertion, at nemlig, omendskjøndt den Paagjeldende allerede er lovlig stævnet efter L. 1—4—10, skal Sagen dog, naar det siden under dens Drift nøiagtig oplyses, hvor han er at finde, henvises til Stævningens lovlige Forkyndelse for den Indstævnte paa det Sted, hvor den sig da opholder; jfr. den ordinære Procesmaade §. 15. Denne Forskrift kan imidlertid ifølge Forordningens Udtryk ikke blive anvendelig blot derved, at den Skilsmissesøgende har havt en løs og forældet Efterretning om den Indstævntes Opholdssted, jfr. Jur. Tidsskr. X. b. S. 199. Den i samme Forordning givne Forskrift om Lavdag maa nu utvivlsomt ansees hævet ved det almindelige Bud i

Frd. 3 Juni 1796 §. 1; see Canc. Skr. 21 October 1797 og Ørsteds Haandbog I. S. 476. Fremdeles gjelde ganske særegne Regler om Forkyndelsesmaaden og Varslets Længde i det Tilfælde, at Skilsmisse søges fra en bortebleven eller forsvunden Ægtefælle; see herom Frd. 11 September 1839 §. 9, jfr. §. 16.

4. End ikke den Sagsøgtes udtrykkelige Tilstaaelse af de factiske Omstændigheder, der skulle begrunde Skilsmissedommens Erhvervelse, kan ligefrem være afgjørende, men saavidt muligt bør andre tilstrækkelige Beviser tilveiebringes; jfr. L. 3—16—15 §. 1, som indeholder, at naar Skilsmisse søges paa Grund af Hoer, er det ikke nok, at den anklagede Person det selv bekjender, fordi det tidt befindes, at Mange af en eller anden Aarsag lyve paa sig selv. Dette Lovbud bør imidlertid ikke forstaaes saaledes, at egen Tilstaaelse i en Hoerssag slet ingen Virkning skal have; det siger blot, at det ikke skal være nok, at den Sagsøgte selv tilstaaer, hvoraf følger, at Tilstaaelsen i Forbindelse med andre bestyrkende Data maa kunne tages for fulde. Der er desuden kun liden Grund til at antage, at Nogen vil underkaste sig den Straf og Skam samt øvrige Følger, som Hoersforbrydelsen medfører, blot for at erholde Ægteskabet ophævet, saameget mindre, som dette Øiemed paa en meget lettere Maade nu vil kunne opnaaes ad Bevillingsveien; jfr. iøvrigt herved Ørsteds Haandbog II. S. 203-207. Med Hensyn til de Skilsmisseaarsager, som omtales i L.

3—16—15 §. 3 og 3—16—16 §. 4, maa det paaligge den Sigtede at underkaste sig den medicinske Undersøgelse, uden hvilken det fornødne Bevis ikke kan tilveiebringes, jfr. Pl. 4 October 1825 No. 4 og den ordinære Procesmaade §. 49. At endelig Parterne i en Skilsmissesag ikke kunne frafalde de førte Vidners Edsfæstelse, forsaavidt de ville at deres Forklaring skal tages i Betragtning til Skilsmissedoms Erhvervelse, følger ligefrem af Frd. 10 April 1833 §. 5, der indskrænker saadant til de "aldeles private Sager".

5. Ligesom end ikke en udtrykkelig Tilstaaelse af Skilsmissegrundens Existents kan ansees tilstrækkelig, saaledes kan naturligvis saameget mindre den Vedgaaelse eller Indrømmelse, der ellers i private Sager kan udledes af forsømte Benegtelser eller af den Sagsøgtes Udeblivelse komme i Betragtning. Det er med Hensyn hertil ved Frd. 29 Mai 1750 §. 2 udtrykkeligen bestemt, at naar Skilsmissesag skal anlægges imod en fraværende Ægtefælle paa Grund af Desertion, bør den Sagsøgende, saafremt den vil vente sin Sag antaget ved Retten til Paakjendelse, forud foranledige, at der af Øvrigheden beskikkes den Indstævnte et Forsvar, for hvem Stævningen tillige skal forkyndes, og som derefter skal møde for Retten, og forsvare den Fraværendes Sag efter Lov og Ret; og ifølge Frd. 11 September 1839 §. 16 skal nu dette ogsaa iagttages i de Tilfælde, hvor Skilsmisse søges fra en Ægtefælle som bortebleven eller for-

svunden*). Ifølge Analogien af disse Bestemmelser og de omhandlede Sagers særegne Natur synes en lignende Fremgangsmaade ogsaa at burde følges i de Tilfælde, hvor den sagsøgte Ægtefælle vel er tilstedeværende, men undlader at give Møde under Sagen, saaledes nemlig, at Sagsøgeren bør begjere Sagen udsat, for at foranledige en Tilsynsværge beskikket for den Udeblevne; hvilket bestyrkes ved Rescr. 2 Mai 1794, som bemyndiger Hof- og Stadsretten til i de Sager, som ved samme anlægges til Skilsmissedoms Erhvervelse for Hoer, paa Sagsøgerens Begjering at beskikke en Defensor for den Sagsøgte, naar denne efter lovlig Indstævning hverken møder eller lader møde, hvilken Defensor maa procedere Sagen paa ustemplet Papir.

6. I Sager angaaende Desertion er den Sagsøgende pligtig til, førend Dom kan erholdes, at møde personlig for Retten, og der ikke alene selv forklare

*) Indholdet af Frd. 11 September 1839 §. 10, til hvilken §. 16 henviser, sammenholdt med Motiverne i Coll. Tid. S. 753, kunde vel synes at vise, at der i dette Slags Skilsmissesager ikke skal beskikkes noget Forsvar for den Fraværende, men Dommeren blot ex officio paasee dennes Tarv; men ifølge den Maade, hvorpaa §. 16 tillige henviser til Frd. 29 Mai 1750, og Udtrykkene i Coll. Tid. l. c. S. 755 bør det dog udentvivl ansees som Meningen, at et Forsvar ogsaa her bør beskikkes.

alt hvad der er den bevidst, og som kan tjene til Oplysning om, at den Indstævnte virkelig bør ansees som Desertor, men endog svare paa alle de Spørgsmaal, som af den Indstævntes Forsvar eller af Retten i den Henseende blive fremsatte, samt, naar det af Retten paalægges, med Ed bekræfte denne Forklaring, og tillige at den ikke veed videre til Oplysning. Vægrer den Sagsøgende sig saadant at efterkomme, da skal den ei alene med sin Sag fra Retten afvises, men endog paalægges at udrede Omkostninger m. v.; see Frd. 29 Mai 1750 §. 3. Dog antager Canc. Skr. 9 December 1815, at den Sagsøgende blot behøver at give det anførte Møde i Retten paa det Sted, hvor den opholder sig, og ikke nødvendigvis der, hvor Skilsmissesagen er anlagt. Den ovenanførte Fremgangsmaade er nu ved Frd. 11 September 1839 §. 16 udvidet til de Tilfælde, hvor Skilsmisse søges fra en bortebleven eller forsvunden Ægtefælle. Derimod kan denne fra de almindelige Grundsætninger for private Sagers Behandling i høieste Grad afvigende Fremgangsmaade udentvivl ikke anvendes i andre Slags Skilsmissesager end de udtrykkeligen nævnte, i hvilke den maa antages fremkaldt ved de særegne Vanskeligheder, som det har paa anden Maade at oplyse de Omstændigheder, og navnligen de negative Betingelser, som udfordres for at Skilsmissedom kan gives paa Grund af Desertion eller fordi Ægtefællen er at ansee som en bortebleven eller forsvunden Person, hvilke Betingelser

dom men kun en Legitimation for Mandens Død, men det dog nu ved Mandens Hjemkomst viser sig, at Efterretningen var falsk. Naar derimod en egentlig Skilsmissedom er erhvervet enten for svigagtig eller endog blot for den saakaldte simple Dersertion, vil det herved bevirkede Resultat udentvivl alene kunne omstødes ved Appel til høiere Ret, forsaavidt Appel endnu er mulig *). Heller ikke Frd. 11 Septbr. 1839 §. 16 giver noget Vink om, at Skilsmissedommen i det der omhandlede Tilfælde skulde uden Appel kunne omstødes af den Hjemkomne, saaledes som dog Tilfældet er med den Dom, der under de samme Betingelser giver hans Arvinger Ret til at nyde Indtægterne af hans Formue, jfr. samme Forordnings §§. 11 og 14.

8. Da en Skilsmissesag ikke er en reen privat Sag, men Staten ogsaa er interesseret i samme, kunde Consequentsen synes at fordre, at de ved Underretterne afsagte Skilsmissedomme, om end Parterne acqviescerede ved samme, dog ikke kom til at træde i Kraft, førend der var givet det Offentlige Leilighed til at bedømme, om der fra dets Side maatte være Anledning til at fordre Dommen prøvet af høiere Ret. En saadan Control var ogsaa for Island foreskreven ved Rescr. 15 Februar 1788 §. 2, der bestemte, at naar Skilsmissedom var afsagt

*) Jfr. herved Ørsteds Haandbog II. S. 215-216, og P. C. Lassons Haandbog i den norske Proces, 2 D. S. 320-321.

heller ikke paa Grund af den Sagsøgtes Udeblivelse kunde ansees som tilstaaede; jfr. Ørsteds Haandb. II. S. 211-212 og Coll. Tid. 1839 S. 753.

7. Ved Affattelsen af Dommen i en Skilsmissesag bliver at iagttage, at om end Ægteskabet ved samme ophæves, bør den dog kun erklære den sagsøgende uskyldige Ægtefælle, men ikke den Sagsøgte, berettiget til at indgaae nyt Ægteskab, jfr. L. 3—16—15 §. 1 No. 4, Canc. Skr. 25 November 1820, Frd. 30 April 1824 §. 3 No. 3 og 23 Mai 1827 §. 1. Til en saadan Dom bliver ingen Executionstermin m. v. at føie, undtagen forsaavidt Procesomkostninger eller Mulcter maatte være idømte Nogen, jfr. den ordinære Procesmaade §. 167. Foruden hvad der sammesteds §§. 176 og 177 er bemærket om Retsvirkningen af en saadan Dom som res judicata, kan her endnu bemærkes, at forsaavidt L. 3—16—16 §. 2 No. 6 tillader den hjemkomne Mand under visse Betingelser at reclamere sin Hustru, som "efterat Dom gången er" har indgaaet nyt Ægteskab, kan herved ifølge Lovstedets hele Sammenhæng, jfr. Kilden Ordinants af 19 Juli 1582, næppe sigtes til andet, end det umiddelbart foran i No. 5 omtalte Tilfælde, at der havdes Efterretning om, at en Mand var bleven i Krig eller paa anden Maade omkommen, og Konen har paa den lovbefalede Maade ladet disse Vidnesbyrds Paalidelighed undersøge af Retten, førend hun indgik nyt Ægteskab, altsaa ikke erhvervet en egentlig Skilsmisse-

dom men kun en Legitimation for Mandens Død, men det dog nu ved Mandens Hjemkomst viser sig, at Efterretningen var falsk. Naar derimod en egentlig Skilsmissedom er erhvervet enten for svigagtig eller endog blot for den saakaldte simple Dersertion, vil det herved bevirkede Resultat udentvivl alene kunne omstødes ved Appel til høiere Ret, forsaavidt Appel endnu er mulig *). Heller ikke Frd. 11 Septbr. 1839 §. 16 giver noget Vink om, at Skilsmissedommen i det der omhandlede Tilfælde skulde uden Appel kunne omstødes af den Hjemkomne, saaledes som dog Tilfældet er med den Dom, der under de samme Betingelser giver hans Arvinger Ret til at nyde Indtægterne af hans Formue, jfr. samme Forordnings §§. 11 og 14.

8. Da en Skilsmissesag ikke er en reen privat Sag, men Staten ogsaa er interesseret i samme, kunde Consequentsen synes at fordre, at de ved Underretterne afsagte Skilsmissedomme, om end Parterne acqviescerede ved samme, dog ikke kom til at træde i Kraft, førend der var givet det Offentlige Leilighed til at bedømme, om der fra dets Side maatte være Anledning til at fordre Dommen prøvet af høiere Ret. En saadan Control var ogsaa for Island foreskreven ved Rescr. 15 Februar 1788 §. 2, der bestemte, at naar Skilsmissedom var afsagt

*) Jfr. herved Ørsteds Haandbog II. S. 215-216, og P. C. Lassons Haandbog i den norske Proces, 2 D. S. 320-321.

af Underretten, skulde Domsacten indsendes til Overdommerne: Stiftamtmanden og Bispen, for at disse kunde bedømme, om Sagen burde appelleres, uagtet ingen af Parterne forlangte saadant, see ovenfor §. 209. Men dette Rescript maa vel ogsaa forsaavidt ansees forandret ved Ophævelsen af de i samme omhandlede Retter, som paa den Tid paadømte Ægteskabssager, jfr. Canc. Skr. 15 Juni 1799; og der er heller ikke iøvrigt etableret nogen almindelig Control fra det Offentliges Side med de underordnede Retters Skilsmissedomme, førend disse sættes i Fuldbyrdelse. Dog kan det vel ikke paatvivles, at naar det Offentlige specielt kom til Kundskab om, at en underordnet Ret uden tilstrækkelig Grund havde givet Skilsmissedom, det da maatte kunne foranstalte Sagen indanket til høiere Ret, omendskjønt Parterne selv vare tilfredse med Dommen. Derimod er der i den nyere Tid ved særegne Lovforskrifter sørget for, at den der ved en underordnet Ret har erhvervet en Skilsmissedom, hverken skal kunne benytte denne, førend den anden Ægtefælle har havt tilstrækkelig Leilighed til at paaanke samme, og heller ikke være nødsaget til at vente med denne Benyttelse, indtil de sædvanlige fatalia appellationis ere udløbne; s. herom Frd. 23 Mai 1827, som fornemmeligen foreskriver, at den der ved en underordnet Ret har erhvervet en Skilsmissedom, som tilsteder ham at indgaae nyt Ægteskab, dog ikke ifølge denne Dom kan erholde ny Vielse foretagen, førend han enten

har erhvervet den Dømtes udtrykkelige Renunciation paa Appel, eller ladet Dommen overstaae de sædvanlige fatalia appellationis, eller foranstaltet Dommen lovligen forkyndt for den Dømte og fra den Tid oppebiet 8 Uger, uden at imidlertid Ankestævning er udtagen; jfr. Rescr. 3 September 1830 §. 8 og Frd. 21 December 1831 IV.

Anmærkn. Den formelle Fremgangsmaade som skal iagttages, naar et Ægteskab ad Øvrighedsveien søges ophævet ved Bevilling, hvorom fornemmelig handles i Frd. 18 October 1811, Pl. 10 Februar 1818, Frd. 30 April 1824 §§. 18 og 19, 23 Marts 1827 m. fl., vedkommer os naturligvis ikke her i Processen.

Niende Capitel.

Om Aastedssager.

§. 211.

Om Aastedsforretninger og deres Anvendelse i Rettergangssager i Almindelighed.

Ved Aasted forstaaes i Almindelighed det Sted, om hvis Beskaffenhed m. v. der tvistes, eller hvor en vis Handling er foregaaet, jfr. L. 1—17, 6—17—29, Frd. 31 Marts 1719 §. 4, m. fl.; og Aastedssager ere de Sager, der af vedkommende offentlige Autoritet undersøges ved et Møde paa Aastedet, men i mest indskrænket Forstand de Rettergangssager, til hvis Oplysning en saadan Aastedsforretning af Retten bliver foretagen.

D. L. 1—17 bestemmer, at naar Nogen beklager sig at være forurettet paa Jord, Eng, Skov, Skifter*), Gjerder, Vandfald, Bygning, Græsning i Fællet eller Auret, og alt andet saadant, som ikke kan kjendes paa, førend Syn eller Besigtigelse skeer, skal Dommeren udnævne uvillige Mænd til at besigtige Aastederne, hvilken Besigtigelse de derefter til næste Ting skulle fremføre

*) Ordet Skifte betyder blandt andet ogsaa en Andel eller Fordeling af Noget, saasom Agerskifte; jfr. Molbechs danske Ordbog. Istedetfor "Skov, Skifter" har iøvrigt Norske Lov: "Skovskifter".

og bekræfte. Her omtales altsaa blot saadanne sædvanlige Synsforretninger, som vi i den ordinære Procesmaade §. 102 ff. have omhandlet. Men Parallelstedet i N. L. 1—16 er saaledes forandret, at der siges, at Underdommeren selv med sex af Fogden opnævnte Lavrettesmænd skal komme paa Aastederne, og der granske og besigtige, hvorledes det haver sig dermed; paa hvilken Granskning og Besigtigelse Dommeren bør strax paa Aastedet dømme, som ret er, og hvilken Forretning, om den paaklages, bør indstævnes for Overdommeren. Dette Lovsted har vel nærmest givet Anledning til, at det ogsaa i Danmark blev Brug, at Underdommeren i mange Tilfælde, istedetfor at udnævne Synsmænd, selv befoer Aastedet, for at foretage den fornødne Besigtigelse, hvilken Praxis derefter ogsaa ved Lovgivningen er bleven hjemlet. Spørges der da om, i hvilke Tilfælde en saadan af Retten foretagen Aastedsforretning her i Danmark kan træde istedetfor en Syns- eller Skjønsforretning ved særegne dertil udnævnte Mænd, maa den første almindelige Betingelse herfor være, at der til Bedømmelsen af den omtvistede faste Gjenstand ikke udfordres nogen særegen Sagkundskab, men blot de Kundskaber og Evner, som maa forudsættes hos enhver Dommer, jfr. den ordinære Procesmaade §. 103. Naar da dernæst begge Sagens Parter samtykke i, at Besigtigelsesforretningen paa Aastedet foretages af Dommeren, kan der herimod intet være at erindre; men ere de enige om, at en sædvanlig Synsforretning ved udmeldte Mænd skal afholdes,

Frd. 3 Juni 1796 §. 1; see Canc. Skr. 21 October 1797 og Ørsteds Haandbog I. S. 476. Fremdeles gjelde ganske særegne Regler om Forkyndelsesmaaden og Varslets Længde i det Tilfælde, at Skilsmisse søges fra en borteblεven eller forsvunden Ægtefælle; see herom Frd. 11 September 1839 §. 9, jfr. §. 16.

4. End ikke den Sagsøgtes udtrykkelige Tilstaaelse af de factiske Omstændigheder, der skulle begrunde Skilsmissedommens Erhvervelse, kan ligefrem være afgjørende, men saavidt muligt bør andre tilstrækkelige Beviser tilveiebringes; jfr. L. 3—16—15 §. 1, som indeholder, at naar Skilsmisse søges paa Grund af Hoer, er det ikke nok, at den anklagede Person det selv bekjender, fordi det tidt befindes, at Mange af en eller anden Aarsag lyve paa sig selv. Dette Lovbud bør imidlertid ikke forstaaes saaledes, at egen Tilstaaelse i en Hoerssag slet ingen Virkning skal have; det siger blot, at det ikke skal være nok, at den Sagsøgte selv tilstaaer, hvoraf følger, at Tilstaaelsen i Forbindelse med andre bestyrkende Data maa kunne tages for fulde. Der er desuden kun liden Grund til at antage, at Nogen vil underkaste sig den Straf og Skam samt øvrige Følger, som Hoersforbrydelsen medfører, blot for at erholde Ægteskabet ophævet, saameget mindre, som dette Øiemed paa en meget lettere Maade nu vil kunne opnaaes ad Bevillingsveien; jfr. iøvrigt herved Ørsteds Haandbog II. S. 203-207. Med Hensyn til de Skilsmisseaarsager, som omtales i L.

3—16—15 §. 3 og 3—16—16 §. 4, maa det paaligge den Sigtede at underkaste sig den medicinske Undersøgelse, uden hvilken det fornødne Bevis ikke kan tilveiebringes, jfr. Pl. 4 October 1825 No. 4 og den ordinære Procesmaade §. 49. At endelig Parterne i en Skilsmissesag ikke kunne frafalde de førte Vidners Edsfæstelse, forsaavidt de ville at deres Forklaring skal tages i Betragtning til Skilsmissedoms Erhvervelse, følger ligefrem af Frd. 10 April 1833 §. 5, der indskrænker saadant til de "aldeles private Sager".

5. Ligesom end ikke en udtrykkelig Tilstaaelse af Skilsmissegrundens Existents kan ansees tilstrækkelig, saaledes kan naturligvis saameget mindre den Vedgaaelse eller Indrømmelse, der ellers i private Sager kan udledes af forsømte Benegtelser eller af den Sagsøgtes Udeblivelse komme i Betragtning. Det er med Hensyn hertil ved Frd. 29 Mai 1750 §. 2 udtrykkeligen bestemt, at naar Skilsmissesag skal anlægges imod en fraværende Ægtefælle paa Grund af Desertion, bør den Sagsøgende, saafremt den vil vente sin Sag antaget ved Retten til Paakjendelse, forud foranledige, at der af Øvrigheden beskikkes den Indstævnte et Forsvar, for hvem Stævningen tillige skal forkyndes, og som derefter skal møde for Retten, og forsvare den Fraværendes Sag efter Lov og Ret; og ifølge Frd. 11 September 1839 §. 16 skal nu dette ogsaa iagttages i de Tilfælde, hvor Skilsmisse søges fra en Ægtefælle som bortebleven eller for-

svunden*). Ifølge Analogien af disse Bestemmelser og de omhandlede Sagers særegne Natur synes en lignende Fremgangsmaade ogsaa at burde følges i de Tilfælde, hvor den sagsøgte Ægtefælle vel er tilstedeværende, men undlader at give Møde under Sagen, saaledes nemlig, at Sagsøgeren bør begjere Sagen udsat, for at foranledige en Tilsynsværge beskikket for den Udeblevne; hvilket bestyrkes ved Rescr. 2 Mai 1794, som bemyndiger Hof- og Stadsretten til i de Sager, som ved samme anlægges til Skilsmissedoms Erhvervelse for Hoer, paa Sagsøgerens Begjering at beskikke en Defensor for den Sagsøgte, naar denne efter lovlig Indstævning hverken møder eller lader møde, hvilken Defensor maa procedere Sagen paa ustemplet Papir.

6. I Sager angaaende Desertion er den Sagsøgende pligtig til, førend Dom kan erholdes, at møde personlig for Retten, og der ikke alene selv forklare

*) Indholdet af Frd. 11 September 1839 §. 10, til hvilken §. 16 henviser, sammenholdt med Motiverne i Coll. Tid. S. 753, kunde vel synes at vise, at der i dette Slags Skilsmissesager ikke skal beskikkes noget Forsvar for den Fraværende, men Dommeren blot ex officio paasee dennes Tarv; men ifølge den Maade, hvorpaa §. 16 tillige henviser til Frd. 29 Mai 1750, og Udtrykkene i Coll. Tid. l. c. S. 755 bør det dog udentvivl ansees som Meningen, at et Forsvar ogsaa her bør beskikkes.

alt hvad der er den bevidst, og som kan tjene til Oplysning om, at den Indstævnte virkelig bør ansees som Desertor, men endog svare paa alle de Spørgsmaal, som af den Indstævntes Forsvar eller af Retten i den Henseende blive fremsatte, samt, naar det af Retten paalægges, med Ed bekræfte denne Forklaring, og tillige at den ikke veed videre til Oplysning. Vægrer den Sagsøgende sig saadant at efterkomme, da skal den ei alene med sin Sag fra Retten afvises, men endog paalægges at udrede Omkostninger m. v.; see Frd. 29 Mai 1750 §. 3. Dog antager Canc. Skr. 9 December 1815, at den Sagsøgende blot behøver at give det anførte Møde i Retten paa det Sted, hvor den opholder sig, og ikke nødvendigviis der, hvor Skilsmissesagen er anlagt. Den ovenanførte Fremgangsmaade er nu ved Frd. 11 September 1839 §. 16 udvidet til de Tilfælde, hvor Skilsmisse søges fra en bortebleven eller forsvunden Ægtefælle. Derimod kan denne fra de almindelige Grundsætninger for private Sagers Behandling i høieste Grad afvigende Fremgangsmaade udentvivl ikke anvendes i andre Slags Skilsmissesager end de udtrykkeligen nævnte, i hvilke den maa antages fremkaldt ved de særegne Vanskeligheder, som det har paa anden Maade at oplyse de Omstændigheder, og navnligen de negative Betingelser, som udfordres for at Skilsmissedom kan gives paa Grund af Desertion eller fordi Ægtefællen er at ansee som en borteblevne eller forsvunden Person, hvilke Betingelser

heller ikke paa Grund af den Sagsøgtes Udeblivelse kunde ansees som tilstaaede; jfr. Ørsteds Haandb. II. S. 211-212 og Coll. Tid. 1839 S. 753.

7. Ved Affattelsen af Dommen i en Skilsmissesag bliver at iagttage, at om end Ægteskabet ved samme ophæves, bør den dog kun erklære den sagsøgende uskyldige Ægtefælle, men ikke den Sagsøgte, berettiget til at indgaae nyt Ægteskab, jfr. L. 3—16—15 §. 1 No. 4, Canc. Skr. 25 November 1820, Frd. 30 April 1824 §. 3 No. 3 og 23 Mai 1827 §. 1. Til en saadan Dom bliver ingen Executionstermin m. v. at føie, undtagen forsaavidt Procesomkostninger eller Mulcter maatte være idømte Nogen, jfr. den ordinære Procesmaade §. 167. Foruden hvad der sammesteds §§. 176 og 177 er bemærket om Retsvirkningen af en saadan Dom som res judicata, kan her endnu bemærkes, at forsaavidt L. 3—16—16 §. 2 No. 6 tillader den hjemkomne Mand under visse Betingelser at reclamere sin Hustru, som "efterat Dom gangen er" har indgaaet nyt Ægteskab, kan herved ifølge Lovstedets hele Sammenhæng, jfr. Kilden Ordinants af 19 Juli 1582, næppe sigtes til andet, end det umiddelbart foran i No. 5 omtalte Tilfælde, at der havdes Efterretning om, at en Mand var bleven i Krig eller paa anden Maade omkommen, og Konen har paa den lovbefalede Maade ladet disse Vidnesbyrds Paalidelighed undersøge af Retten, førend hun indgik nyt Ægteskab, altsaa ikke erhvervet en egentlig Skilsmisse-

dom men kun en Legitimation for Mandens Død, men det dog nu ved Mandens Hjemkomst viser sig, at Efterretningen var falsk. Naar derimod en egentlig Skilsmissedom er erhvervet enten for svigagtig eller endog blot for den saakaldte simple Dersertion, vil det herved bevirkede Resültat udentvivl alene kunne omstødes ved Appel til høiere Ret, forsaavidt Appel endnu er mulig *). Heller ikke Frd. 11 Septbr. 1839 §. 16 giver noget Vink om, at Skilsmissedommen i det der omhandlede Tilfælde skulde uden Appel kunne omstødes af den Hjemkomne, saaledes som dog Tilfældet er med den Dom, der under de samme Betingelser giver hans Arvinger Ret til at nyde Indtægterne af hans Formue, jfr. samme Forordnings §§. 11 og 14.

8. Da en Skilsmissesag ikke er en reen privat Sag, men Staten ogsaa er interesseret i samme, kunde Conseqventsen synes at fordre, at de ved Underretterne afsagte Skilsmissedomme, om end Parterne acqviescerede ved samme, dog ikke kom til at træde i Kraft, førend der var givet det Offentlige Leilighed til at bedømme, om der fra dets Side maatte være Anledning til at fordre Dommen prøvet af høiere Ret. En saadan Control var ogsaa for Island foreskreven ved Rescr. 15 Februar 1788 §. 2, der bestemte, at naar Skilsmissedom var afsagt

*) Jfr. herved Ørsteds Haandbog II. S. 215-216, og P. C. Lassons Haandbog i den norske Proces, 2 D. S. 320-321.

af Underretten, skulde Domsacten indsendes til Overdommerne: Stiftamtmanden og Bisskoppen, for at disse kunde bedømme, om Sagen burde appelleres, uagtet ingen af Parterne forlangte saadant, see ovenfor §. 209. Men dette Rescript maa vel ogsaa forsaavidt ansees forandret ved Ophævelsen af de i samme omhandlede Retter, som paa den Tid paadømte Ægteskabssager, jfr. Canc. Skr. 15 Juni 1799; og der er heller ikke iøvrigt etableret nogen almindelig Control fra det Offentliges Side med de underordnede Retters Skilsmissedomme, førend disse sættes i Fuldbyrdelse. Dog kan det vel ikke paatvivles, at naar det Offentlige specielt kom til Kundskab om, at en underordnet Ret uden tilstrækkelig Grund havde givet Skilsmissedom, det da maatte kunne foranstalte Sagen indanket til høiere Ret, omendskjønt Parterne selv vare tilfredse med Dommen. Derimod er der i den nyere Tid ved særegne Lovforskrifter sørget for, at den der ved en underordnet Ret har erhvervet en Skilsmissedom, hverken skal kunne benytte denne, førend den anden Ægtefælle har havt tilstrækkelig Leilighed til at paaanke samme, og heller ikke være nødsaget til at vente med denne Benyttelse, indtil de sædvanlige fatalia appellationis ere udløbne; s. herom Frd. 23 Mai 1827, som fornemmeligen foreskriver, at den der ved en underordnet Ret har erhvervet en Skilsmissedom, som tilsteder ham at indgaae nyt Ægteskab, dog ikke ifølge denne Dom kan erholde ny Vielse foretagen, førend han enten

har erhvervet den Dømtes udtrykkelige Renunciation paa Appel, eller ladet Dommen overstaae de sædvanlige fatalia appellationis, eller foranstaltet Dommen lovligen forkyndt for den Dømte og fra den Tid oppebiet 8 Uger, uden at imidlertid Ankestævning er udtagen; jfr. Rescr. 3 September 1830 §. 8 og Frd. 21 December 1831 IV.

Anmærkn. Den formelle Fremgangsmaade som skal iagttages, naar et Ægteskab ad Øvrighedsveien søges ophævet ved Bevilling, hvorom fornemmelig handles i Frd. 18 October 1811, Pl. 10 Februar 1818, Frd. 30 April 1824 §§. 18 og 19, 23 Marts 1827 m. fl., vedkommer os naturligvis ikke her i Processen.

Niende Capitel.

Om Aastedssager.

§. 211.

Om Aastedsforretninger og deres Anvendelse i Rettergangssager i Almindelighed.

Ved Aasted forstaaes i Almindelighed det Sted, om hvis Beskaffenhed m. v. der tvistes, eller hvor en vis Handling er foregaaet, jfr. L. 1—17, 6—17—29, Frd. 31 Marts 1719 §. 4, m. fl.; og Aastedssager ere de Sager, der af vedkommende offentlige Autoritet undersøges ved et Møde paa Aastedet, men i mest indskrænket Forstand de Rettergangssager, til hvis Oplysning en saadan Aastedsforretning af Retten bliver foretagen.

D. L. 1—17 bestemmer, at naar Nogen beklager sig at være forurettet paa Jord, Eng, Skov, Skifter*), Gjerder, Vandfald, Bygning, Græsning i Fællet eller Auret, og alt andet saadant, som ikke kan kjendes paa, førend Syn eller Besigtigelse skeer, skal Dommeren udnævne uvillige Mænd til at besigtige Aastederne, hvilken Besigtigelse de derefter til næste Ting skulle fremføre

*) Ordet Skifte betyder blandt andet ogsaa en Andel eller Fordeling af Noget, saasom Agerskifte; jfr. Molbechs danske Ordbog. Istedetfor "Skov, Skifter" har iøvrigt Norske Lov: "Skovskifter".

og bekræfte. Her omtales altsaa blot saadanne sædvanlige Synsforretninger, som vi i den ordinære Procesmaade §. 102 ff. have omhandlet. Men Parallelstedet i N. L. 1—16 er saaledes forandret, at der siges, at Underdommeren selv med sex af Fogden opnævnte Lavrettesmænd skal komme paa Aastederne, og der granske og besigtige, hvorledes det haver sig dermed; paa hvilken Granskning og Besigtigelse Dommeren bør strax paa Aastedet dømme, som ret er, og hvilken Forretning, om den paaklages, bør indstævnes for Overdommeren. Dette Lovsted har vel nærmest givet Anledning til, at det ogsaa i Danmark blev Brug, at Underdommeren i mange Tilfælde, istedetfor at udnævne Synsmænd, selv befoer Aastedet, for at foretage den fornødne Besigtigelse, hvilken Praxis derefter ogsaa ved Lovgivningen er bleven hjemlet. Spørges der da om, i hvilke Tilfælde en saadan af Retten foretagen Aastedsforretning her i Danmark kan træde istedetfor en Syns- eller Skjønsforretning ved særegne dertil udnævnte Mænd, maa den første almindelige Betingelse herfor være, at der til Bedømmelsen af den omtvistede faste Gjenstand ikke udfordres nogen særegen Sagkundskab, men blot de Kundskaber og Evner, som maa forudsættes hos enhver Dommer, jfr. den ordinære Procesmaade §. 103. Naar da dernæst begge Sagens Parter samtykke i, at Besigtigelsesforretningen paa Aastedet foretages af Dommeren, kan der herimod intet være at erindre; men ere de enige om, at en sædvanlig Synsforretning ved udmeldte Mænd skal afholdes,

maa Dommeren udentvivl ifølge L. 1—17 rette sig efter dette Forlangende, og altsaa være pligtig til at udnævne særegne Synsmænd, uagtet han selv ligesaa vel kunde have bedømt Gjenstanden. Mere tvivlsomt er det, hvorledes der skal forholdes, naar den ene Part vil have Gjenstanden undersøgt af Retten selv paa Aastedet, men den anden Part forlanger en sædvanlig Synsforretning afholdt, hvilket blandt andet ogsaa med Hensyn til Retsgebyrerne kan være af Interesse, jfr. Sport. Regl. 1814 §. 20 med §§. 127 og 148. I Almindelighed maa vistnok den sidstmeldte Paastand tages til Følge, da L. 1—17 og flere senere Anordninger synes at forudsætte særegne Synsmænds Udnævnelse som den sædvanlige Fremgangsmaade, der bliver at følge, ogsaa i de Tilfælde, hvor Retten selv kunde have bedømt Gjenstanden. Dog kunne vistnok ogsaa de concrete Omstændigheder i enkelte Tilfælde medføre, at en af Retten udført Aastedsforretning bør ansees som det Rigtigste og Hensigtsmæssigste, og da maa Dommeren kunne give den førstmeldte Paastand Medhold, hvilket navnligen vil kunne være Tilfældet, hvor Vidneførsel paa Aastedet bør forbindes med dets Besigtelse, hvorom nærmere nedenfor.

I Forbindelse med det Ovenanførte staae Forskrifterne om Fremlæggelse af Planer eller Situationskort under Rettergangstrætter. Ved Frd. 31 Marts 1719 §. 4 blev det nemlig befalet, at i Eiendomssager og Aastedstrætter, som angaae Grændser og Skjel i Mark, Skov, Fiskevand, Mølledam og andet deslige, saavelsom

i Kjøbstæderne om Tagrender, Rendestene, Fortoug o. s. v., skal der af kyndige og upartiske Folk i Parternes Overværelse optages en Afridsning over Stederne, som de trætte om, hvoraf de derefter i alle Retterne kunde betjene sig. Denne Forskrift synes saaledes ganske at have Form af en præceptiv Bestemmelse, som Parterne ikke vilkaarligen kunde tilsidesætte, men hvis Opfyldelse Retterne ex officio burde paasee. Dette bestyrkes ogsaa ved nogle senere Rescripter for Norge af 9 November 1781, 13 Juli 1787 og 15 Marts 1799, som tillode, at Parterne ved Underretten maatte have Valget imellem, enten at lade Situationskort optage, eller at lade Retten befare Aastedet, og saafremt de herom vare uenige, burde den Part, der forlangte Situationskort, selv anskaffe og alene bekoste sammes hvorhos endog de tvende førstnævnte Rescripter fastsatte, at samme Fremgangsmaade ogsaa maatte følges ved Overretten (Lavtinget), hvorimod som hidindtil ingen Aasteds- eller Markegangssag maatte uden foregaaende Afridsningschart antages af Overhofretten til Paadømmelse. Endelig bestemte samtlige de nyere Overretsanordninger for Norge, Island, Vestindien og Danmark af Frd. 11 Aug. 1797 §. 27, 11 Juli 1800 §. 20, 25 Mai 1804 §. 21 og 25 Januar 1805 §. 27, at i de Sager, som angaae Aasteds- eller Eiendomstrætte, til hvis Afgjørelse der efter D. L. 1—17 (N. L. 1—16) udfordres Granskning paa Aastedet, skal der altid optages Situationscharter, i Overensstemmelse med Frd. 31 Marts 1719, paa det at Overretterne derefter kan være

istand til at bedømme bemeldte Slags Sager, uden selv at møde paa det Sted, der er Gjenstand for Tvistigheden; jfr. Canc. Skr. 16 Marts 1799, som siger, at ved Overretterne og Høiesteret, der ikke saaledes som Underdommeren selv kunne befare Aastedet, kan Situationskort ikke undværes, da Dommeren ellers kom til at dømme ligesom i Blinde, og om end Parterne vilde lade Sagens Udfald komme an paa et Lykketræf, saa bør dog Retterne ei prostitueres og deres Handlinger gjøres til Terningekast. Sammenholdes nu samtlige de ovenmeldte Forskrifter indbyrdes, kunde deraf synes at fremgaae som Lovgiverens Villie, at ligesom Situationskort i det omhandlede Slags Sager altid skulle fremlægges ved Overretterne og Høiesteret, saaledes kunne samme ogsaa ved Underretterne ikkun bortfalde, imod at der foretages en Aasteds- eller Synsforretning paa det omtvistede Sted, saa at Parterne alene her have Valget imellem en af disse Maader at oplyse Sagen paa, saafremt de ville vente den antaget af Retten til Paakjendelse. De ovenanførte norske Rescripter af 1781, 1787 og 1799 maa nemlig udentvivl i det Væsentlige, saaledes som ogsaa Overretsanordningerne af 1804 og 1805 l. c. synes at forudsætte, kunne anvendes i Vestindien og Danmark, dog med den Modification, som følger af Forskjellen imellem D. L. 1—17 og N. L. 1—16, at nemlig her ikke blot en af Dommeren foretagen Aastedsforretning, men ogsaa en almindelig Synsforretning, i Overensstemmelse med det Ovenanførte, kan træde istedet for Situationskort;

thi vel omtale nysmeldte Forordninger for Vestindien af 1804 §. 21 og for Danmark af 1805 §. 27 alene Underdommerens Forretning paa Aastedet; men dette hidrører udentvivl blot derfra, at man ved Redactionen af de anførte §§. i disse Anordninger alt for nøie har holdt sig til de tvende ældre Forordninger for Norge og Island, uden behørigen at iagttage Forskjellen imellem D. L. 1—17 og N. L. 1—16. Imidlertid kan imod det Ovenanførte erindres, at L. 1—17 efter sine Udtryk dog ikke ubetinget synes at fordre en Synsforretning optaget i de omhandlede Sager, men kun forsaavidt som der ikke kan kjendes paa Sagen uden Syn eller Besigtigelse skeer, hvilket kan forstaaes om de Tilfælde, hvor det efter de concrete Omstændigheder slet ikke er muligt uden efter en Besigtigelse af den omtvistede Gjenstand retfærdigen at bedømme Sagen; og da derhos samtlige de citerede Overretsanordninger kun henvise til de Tilfælde, hvor det efter Loven var nødvendigt at en saadan Forretning optoges, ligesom ogsaa Frd. 10 Juli 1795 §. 21 bruger lignende Udtryk*), saa kunde det maaske antages, at det kun under denne Forudsætning saavel ved Over- som Underretterne er absolut nødvendigt at fremlægge Situationskort, eller istedet herfor ved de sidstnævnte Retter at lade optage Syns- eller Aastedsforretning, men at det i alle andre Tilfælde maatte beroe paa Parterne selv, hvorvidt de til deres Sags Tarv vilde foranstalte saadan Oplysning

*) Jfr. Arkiv for Retsv. II. S. 520.

tilveiebragt eller ikke; jfr. den ordinære Procesmaade §. 103. I Praxis er det dog udentvivl antaget, at Situationskort i det omhandlede Slags Sager ubetinget bør fremlægges ved Overretterne, hvorimod flere Domme have antaget, at hverken saadanne Kort eller Syns- eller Aastedsforretning absolut ere nødvendige ved Underretterne, jfr. Jur. Tidsskr. XIX. S. 84 ff. og XXXVI. S. 173.

§. 212.

Om selve den processuale Fremgangsmaade ved Aastedsforretninger.

Af det Foranførte kan skjønnes, at det Særegne ved de saakaldte Aastedssager egentlig ikkun vedkommer et enkelt Afsnit af Proceduren, nemlig den Fremgangsmaade som bliver at anvende for at tilveiebringe Oplysning om de til Sagens Bedømmelse fornødne factiske Data, hvorimod Sagen iøvrigt behandles efter de sædvanlige Regler, og strengt taget kan herved saaledes ikke constitueres en særegen Procesart. Vel kunne ogsaa i slige Sager flere andre særdeles Forskrifter blive at iagttage, navnligen L. 1—2—18, 1—4—13 og 15, 5—10—3, jfr. Læren om Værneting og om Stævning; men disse Forskrifter vedkomme dog ikke Aastedssager som saadanne, men i Almindelighed alle Sager om faste Eiendomme. Med Hensyn til Fremgangsmaaden under Aastedsforretningen og hvad dermed staaer i Forbindelse kan Følgende bemærkes:

1. Naar Forretningen skal foretages sættes Retten paa Aastedet, hvor altsaa ikke blot Dommeren, men ogsaa Rettens Skriver, bør indfinde sig, hvortil dog vedkommende Part bør skaffe dem Beførdring, Regl. 22 Marts 1814 §. 20*). Tvende Retsvidner maa antages at være tilstrækkelige, som i Almindelighed naar Extraret holdes, jfr. ovenfor §. 181. For Ostindien var det dog ved Regl. 8 Januar 1781 §. 5 specielt foreskrevet, at naar Trætte forefaldt om Eiendomsjorder eller Aastedssager, skulde Dommeren have 8 Meddomsmænd med sig; hvilket Antal dog maatte antages at være nedsat ved Frd. 3 Juni 1796 §. 24; men Justitsregl. for Tranqvebar 13 Juli 1836 §. 3 har ikke gjentaget denne Forskrift. Naar en Aastedsforretning under Kjøbenhavns Jurisdiction forlanges foretaget, skal Hof- og Stadsretten udnævne tvende af dens Medlemmer til at foretage Mødet og en af Justitscontoirets Personale til at føre Protocollen, see herom nærmere Sportelregl. 1814 §. 28.

2. Da Rettens Møde paa Aastedet, saaledes som Lovgivningen forudsætter, i Almindelighed først forlanges efterat Sagen paa sædvanlig Maade er anhængiggjort, jfr. Regl. 19 December 1800 §. 53 og Regl. 22 Marts 1814 §. 28, saa bliver der ordentligvis ikke Spørgsmaal om noget særeget Stævnemaal til Aastedsforretnin-

*) Paa Island kan Repstyreren benyttes til at udføre Aastedsforretninger paa Syсselmandens Vegne, Regl. 10 September 1830 §. 66, jfr. Coll. Tid. 1830 S. 765-766.

gen, men Dommeren maa under Sagens Behandling underrette Parterne om, naar han agter at foretage den forlangte Aastedsforretning, eller hvis han ikke hertil seer sig istand, lade dem med Extraretsvarsel give en saadan Underretning.

3. Retten bør indfinde sig paa Aastedet til Sagens Foretagelse saa betids, som Veiens Længde tillader det, og uden Ophold vedblive med Forretningen, indtil den er tilendebragt, med mindre den ifølge Parternes Begjering eller af anden lovlig Aarsag afbrydes eller opsættes; Forretningen kan naturligvis efter Omstændighederne fortsættes i flere Dage; Reglem. 22 Marts 1814 §. 20.

4. Naar de concrete Omstændigheder medføre, at en Vidneforklaring ikke kan erholde den fornødne Tydelighed, med mindre den afgives paa Aastedet, maae Vidnerne være pligtige at møde paa dette, for der at aflægge deres Forklaring, saafremt at Aastedet ligger indenfor Grændserne af den Rets Jurisdiction, som er Vidnets Værneting; thi Vidnet drages herved ingenlunde fra sit Værneting, men tilpligtes kun, ligesom ellers ofte naar Extraret holdes kan være Tilfældet, at møde for Retten paa et andet Sted, end det sædvanlige Tingsted, jfr. N. L. 1—13—9, Frd. 31 Januar 1738 §. 7, Canc. Skr. 1 Marts 1823. Derimod er det tvivlsomt, om et Vidne i en privat Sag kan nødes til at møde paa et Aasted udenfor dets Værnetings Jurisdiction, imod Godtgjørelse af Reiseudgifter m. v., naar Sagen ei paa

anden Maade kan oplyses; dog taler herfor Analogien af Frd. 15 September 1747 §. 14 sammenholdt med Canc. Skr. 18 Marts 1826 og Frd. 12 Februar 1790; jfr. dog ogsaa herved Frd. 29 November 1837, samt Eunomia IV. S. 539.

5. For det Tilfælde, at Underdommerens Aastedsforretning paaklages som urigtig eller falsk, bestemme Frd. 11 Juli 1800 §. 20 og 25 Januar 1805 §. 27, at Amtmanden, naar nogen af Parterne det begjerer, skal udnævne tvende kyndige Mænd, som Commissarier, til at befare Aastedet og undersøge Klagen, og denne Oversyns- og Grandskningsforretning skal derefter tilligemed Situationskortet fremlægges for Lands-Overretten, som, i at paakjende Sagen, bør tillige dømme den Skyldige, hvad enten det er Dommeren eller Klageren, til at betale de til denne Forretning medgaaede Omkostninger. Hermed stemmer Frd. 25 Mai 1804 §. 21, dog med den Forskjel, at det i Vestindien er en af selve Overrettens Medlemmer tilligemed tvende af Retten udnævnte kyndige Mænd, som skulle undersøge Underdommerens Forretning. Den Omstændighed, at de udnævnte Mænd benævnes "Commissarier", og at i Vestindien endog en af Overrettens Assessorer selv deltager i Forretningen, samt Udtrykket "Oversyns- og Grandskningsforretning" kunde vel ved første Øiekast synes at vise, at denne Forretning, ligesom ellers ved Oversyn er Tilfældet, ligefrem kunde omstøde den af Underdommeren foretagne Aastedsforretning; men det

øvrige anførte Indhold af de citerede Bestemmelser kan dog næppe efterlade nogen grundet Tvivl om, at det er Lands-Overretten selv, som, efterat have sammenholdt alle fremkomne Oplysninger med hinanden, har at afgjøre, hvorvidt det af Underdommeren antagne Resultat bør forkastes eller ikke.

Anmærkn. Efter Loven fandt en ganske særegen Procedure Sted i Markeskjelstrætter, forsaavidt disse bleve at behandle ved Sandemænd, see L. 1—16; men denne Indretning maa ifølge den nyere Lovgivning ansees som bortfalden. Endelig kan bemærkes, at visse Landvæsenssager skulle behandles og afgjøres ved et Møde paa Aastedet af Amtmanden og Landvæsenscommissarierne, og i Tilfælde af Paaklage ved Rentekammerets endelige Kjendelse, see Frd. 23 April 1781 §. 29 ff., Frd. 25 Juni 1790 §. 10, Pl. 6 Januar 1802 og 27 September 1805 §. 13; men disse Forskrifter vedkomme ikke Processen, da den foreskrevne Behandling maa ansees som en Undersøgelse og Afgjørelse ad Øvrighedsveien, og ikke som nogen Proces eller Rettergang, fra hvilken den paa det bestemteste affondres i selve Frd. 23 April 1781 §§. 4 og 31.

Udvalg af Domme, afsagte ved den Kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stads-Ret i Kjøbenhavn.

No. 1.

Medlemmerne af Kjøbenhavns Magistrat kunne ei ansees som Oppebørselsbetjente, og hæfte ikke umiddelbart ifølge deres Embedsstilling for de fra vedkommende Ydere indkomne Skatter og Afgifter, men ikkun under Forudsætning af at de have tilsidesat de dem med Hensyn til Oppebørslen af og Regnskabet for disse paahvilende Embedspligter. Den Grundsætning, at kongelige Skatter i Concurstilfælde gaae forud for Communeafgifter, angaaer alene bemeldte Skatters og Afgifters Inddrivelse hos Yderne, men er uanvendelig med Hensyn til det Beløb, den paagjeldende Oppebørselsbetjents Cautionister have maattet betale i Anledning af den Deficit, han har paadraget sig.

I Sagen:

Kammeradvocaten, paa Embeds Vegne,

contra:

Kjøbenhavns Magistrat.

(Afsagt den 11te Marts 1839.)

I Anledning af en i Aaret 1819 hos daværende Rodemester i udenbyes Klædeboe-Qvarteer, F. Fabritius,

befunden Deficit i de ham betroede Oppebørsler af kongelige Skatter, Brandcontingent og Byskatter, ialt til Beløb 356 Rbdlr. 23$\frac{3}{4}$ ß. r. S. og 3137 Rbdlr. 57$\frac{15}{16}$ ß. Sedler og Tegn, anlagde Kjøbenhavns Magistrat i sin Tid Sag imod ham og hans Cautionister, og ved denne Rets Dom af 5 Februar 1821 blev Fabritius tilfunden at betale den hele Deficit, med Renter fra Dato af Hovedklagen til Forligelsescommissionen den 29de Februar 1820, ligesom og Cautionisterne tilpligtedes at udrede af fornævnte Summer, Een for Alle og Alle for Een, 1200 Rbdlr. Sølv, med Renter heraf fra Continuationsklagens Dato den 10de Marts s. A.

Det viste sig imidlertid, at der hos Fabritius, som senere er afgaaet ved Døden, efterat han i flere Aar havde hensiddet som Gjeldsarrestant i Stadens civile Arresthuus, Intet var at erholde, hvorimod der af Cautionisterne blev ifølge Dommen indbetalt i det Hele 1575 Rbdlr. 15 ß. S. og T.

Efterat der af denne Sum var til Afdrag paa den fra Oppebørslen af kongelige Skatter hidrørende Deficit, hvilken udgjorde 287 Rbdlr. 65$\frac{3}{4}$ ß. r. S. og 1302 Rbdlr. 72$\frac{3}{8}$ ß. S. og T., kommet den kongelige Kasse tilgode, deels ved contant Indbetaling og deels ved Liqvidation af de for Oppebørslen beregnede Procenter, 463 Rbdlr. 58 ß. S. og T., har nu Kammeradvocaten, ifølge Ordre fra det kongelige Rentekammer, saggivet de Indstævnte, Kjøbenhavns Magistrat, til Berigtigelsen af de Summer 287 Rbdlr. 65$\frac{3}{4}$ ß. r. S. og 839 Rbdlr. 14$\frac{3}{8}$ ß. S. og T.,

som endnu restere for de af Fabritius oppebaarne kongelige Skatter.

Den hertil sigtende, af Kammeradvocaten nedlagte Paastand, saaledes som denne under Proceduren er bleven modificeret, gaaer principaliter ud paa, at Magistratens enkelte Medlemmer, Een for Alle eller Nogle og Alle eller Nogle for Een, tilpligtes at betale til den kongelige Kasse de 2 sidstnævnte Summer, med Renter deraf fra den 9de Februar 1820, og det hvad enten saadant Ansvar maatte findes at paahvile dem som rette og eneste Oppebørselsbetjente af kongelige Skatter, m. v., i Kjøbenhavn, eller som dem, der ere medansvarlige for at den kongelige Kasse intet Tab lider ved Oppebørslen af de kongelige Skatter her i Staden, samt i begge Tilfælde, hvad enten det maatte befindes, at saadant Ansvar paahvilede dem umiddelbart ifølge deres Embedsstilling, eller paa Grund af nogen Forsømmelse fra deres Side.

Forsaavidt denne Paastand ei maatte gives Medhold, har Kammeradvocaten in subsidium paastaaet:

a) at de Indstævnte paa Communens Vegne tilpligtes at udbetale den kongelige Kasse hele Resten af det fra Cautionisterne indkomne Beløb med 1111 Rbdlr. 53 ß. S. og T., og Renter heraf fra 9de Februar 1820, eller i alt Fald saa stor en Deel af dette Beløb, som maatte udkomme efter Fradrag af de Omkostninger i Anledning af Retsforfølgningen imod Fabritius, der retteligen kunne føres den kongelige Kasse tillast, ligeledes med

Renter fra nysnævnte Datum; eller endeligen, hvis ingen af disse Summer tilkjendes den kongelige Kasse, da hvad der efter en rigtig pro rata Fordeling imellem den kongelige Kasse, Landbygningernes Brandforsikkrings-kasse og Stadens Kasse, af det af Cautionisterne indbetalte Beløb 1575 Rbdlr. 15 ß. S. og T., uden Fradrag af forommeldte Omkostninger, forsaavidt disse ere den kongelige Kasse uvedkommende, maatte kunne tilfalde samme mere end det den allerede tillagte Beløb 463 Rbdlr. 58 ß. S. og T., med Renter fra 9de Februar 1820.

b) og derhos, at de Indstævnte, Een for Alle eller Nogle og Alle eller Nogle for Een, bør tilsvare den kongelige Kasse hvad der, efter Fradrag af de under Litr. a anførte Summer, forsaavidt nogen af dem maatte blive den kongelige Kasse tilkjendt, mangler samme i fuld Fyldestgjørelse for det endnu resterende Beløb af Fabritius's Deficit 287 Rbdlr. 65¾ ß. r. S. og 839 Rbdlr. 14⅞ ß. S. og T., med Renter fra 9de Februar 1820, eller, hvis ingen af de under Litr. a ommeldte Summer skulde blive den kongelige Kasse tilkjendt, da hele det resterende Beløb, med Renter, og i alle disse Henseender uden Hensyn til om saadant Ansvar maatte være at udlede af Forsømmelse eller ikke. Saa har og Kammeradvocaten subsidialiter nedlagt Paastand om, at den kongelige Kasse tilkjendes Renter fra Paatalens Dato af hvad der maatte befindes at tilkomme samme, ligesom han endeligen har paastaaet de Indstævnte i

ethvert Fald tilpligtede at betale Processens Omkostninger skadesløst, og derunder til ham et passende Salarium.

Derimod have de Indstævnte, efterat de flere fra deres Side nedlagte Afviisnings-Paastande vare forkastede ved Rettens Kjendelser af 27 Februar 1837 og 16 Juli f. A., paastaaet saavel Magistraten i det Hele, som enhver af dens enkelte Medlemmer, kjendt fri for alt personligt Ansvar i Anledning af den omhandlede Kassedeficit, hvorhos de have formeent, at det fra Cautionisterne indkomne Beløb maa blive pro rata at fordele paa den hele Deficit, saaledes at den kongelige Kasse ikkun deraf tillægges en forholdsmæssig Andeel, og da nu bemeldte Kasse formeentligen allerede har erholdt Alt hvad der efter en saadan Fordeling kan tilkomme samme, have de Indstævnte ogsaa i denne Henseende paastaaet sig for Citantens Tiltale frifundne og derhos tilkjendte denne Sags Omkostninger skadesløst.

At Medlemmerne af Kjøbenhavns Magistrat skulde være at betragte som egentlige Oppebørselsbetjente, og som saadanne umiddelbart ifølge deres Embedsstilling skulde hæfte for de fra Yderne indkomne Skatter og Afgifter, i alt Fald imod Regres til vedkommende, Magistraten underordnede Betjente, skjønnes ikke at kunne antages; thi om end et saadant Ansvar for Magistratens Medlemmer kunde ansees hjemlet i den tidligere Lovgivning, navnligen i L. 3—6—7, Patentet af 6te Februar 1719 og Kammerrets Ordningen af 18de Marts 1720 Cap. II. §. 5, sammenholdte med Forordn. 30te Ja-

nuar 1793, in fine, og Magistratens Instrux af 28de August 1795 §. 17, maa dog i alt Fald samme antages at være bortfaldet ved den forandrede Organisation, der ved allerhøieste Rescript til Kjøbenhavns Magistrat af 31te Mai 1814, angaaende Stadens oeconomiske Forfatning, m. v., og de flere senere Forskrifter, som dermed staae i Forbindelse, er givet Oppebørsels- og Regnskabsvæsenet her i Staden, i hvilken Henseende fornemmeligen bemærkes, at saavel Communeafgifterne, som de kongelige Skatter, hvis Oppebørsel er henlagt under Magistraten, ifølge Bestemmelserne i Rescriptets §. 6, indkræves af vedkommende Rodemestere efter Skattebilletter, der udstedes fra Kæmneriet efter Magistratens til Skatteopkrævningen meddeelte generelle Ordre, samt at Skatterne derefter af Rodemesterne skulle indbetales i Stadens Hovedkasse, der, som det i fornævnte Paragraphs Litr. c hedder, staaer under Magistratens Overopsigt, men hvis specielle Bestyrelse ligeledes føres af Kæmneriet, hvortil henhøre, foruden Kæmneren, en særskilt Kasserer og en Bogholder, der samtlige ere kongelige Embedsmænd, ligesom og de detaillerede Forskrifter, som i de disse Embedsmænd meddeelte, af det kongelige danske Cancellie under 29de December 1814 approberede, Instruxer indeholdes angaaende den Forretningsorden, der ved Kæmneriet skal iagttages med Hensyn til de under Magistraten sorterende Oppebørsler, yderligere bestyrke, at Magistratens Medlemmer ingenlunde selv kunne betragtes som Oppebørselsbetjente, hvorimod deres

Function i denne Henseende nærmest bestaaer i at føre det fornødne Tilsyn med de underordnede Betjente, til hvem Oppebørsler ere anbetroede. I Overeensstemmelse hermed maa det og forstaaes, naar Rescriptets §. 6 Litr. g, ved at omtale hvorledes der skal forholdes med Indkrævningen af de kongelige Skatter, som blive at indbetale i Stadens Hovedkasse, bruger de Udtryk: "hvilke hidtil ere blevne hævede, eller herefter befales hævede ved Eder" (scilicet Magistraten) idet disse Udtryk, i Lighed med de strax efter i samme Paragraph forekommende: "for hvis Indkrævning I have at sørge", maae antages at sigte til den "Overopsigt" med Oppebørselsvæsenet, som ved selve Rescriptet er overdraget Magistraten. Ligesaalidet skjønnes der i den omhandlede Henseende at kunne lægges nogen afgjørende Vægt paa, at det er Magistraten, som beskikker Rodemesterne, og at disse, saavelsom Kæmneren og Kassereren ved Stadens Hovedkasse, stille Caution til Magistraten forsaavidt de kongelige Skatter angaaer, hvilket alt tilstrækkeligen kan forklares af den Stilling, hvori Magistraten efter det Foranførte befinder sig; og forsaavidt det endeligen af Kammeradvocaten er paaberaabt, at Regnskaberne over de kongelige Skatter og Afgifter, ifølge §. 4 i Kasserens Instrux, skulle, efter aarligen at være forfattede af denne Embedsmand, gjennem Kæmneren tilstilles Magistraten, og derefter, forsynede med sammes Underskrift, indsendes til det kongelige Rentekammer, da skjønnes den Omstændighed, at Regnskaberne saaledes skulle under-

skrives af Magistraten, heller ikke at kunne godtgjøre, at Magistraten skulde være at betragte som den egentlige regnskabspligtige Autoritet, hvorimod deres Underskrift, naar hensees til de øvrige foranførte Bestemmelser, ikkun kan antages at skulle tilkjendegive, at de aflagte Regnskaber af Magistraten ere befundne rigtige.

Af det foran Bemærkede er det en umiddelbar Følge, at, ligesom Medlemmerne af Kjøbenhavns Magistrat ei kunne ansees som Oppebørselsbetjente, saaledes kan der ei heller antages at paahvile dem nogen saadan Medansvarlighed for at den kongelige Kasse intet Tab lider ved Oppebørslen af de kongelige Skatter, som skulle modtages i Stadens Hovedkasse, at det kongelige Rentekammer for disse Skatter, forsaavidt de fra Yderne ere indkomne, men ei ere blevne indbetalte i den førstnævnte Kasse, skulde kunne holde sig personligen til Magistratens Medlemmer, uden Hensyn til om den befundne Deficit med Føie maatte kunne tilregnes dem; hvorimod der, for at denne Autoritets Medlemmer kunde ansees pligtige til personligen at tilsvare den omhandlede fra Oppebørslen af kongelige Skatter hidrørende Deficit, maatte forudsættes, at de i nærværende Tilfælde havde tilsidesat de dem med Hensyn til Oppebørslen af og Regnskabet for de kongelige Skatter paahvilende Embedspligter, og da der nu ikke under Sagen findes at være fremkomne saadanne Oplysninger, som kunne berettige til at antage, at der i den ommeldte Henseende er fra Magistratens Side udviist nogen Forsømmelse, som

kunde begrunde Ansvar for denne Autoritet eller for nogen af dens enkelte Medlemmer, saa vil følgeligen hverken den af Kammeradvocaten nedlagte principale Paastand eller den under Litr. b anførte Deel af hans subsidiaire Paastand kunne gives Medhold.

Hvad dernæst det Spørgsmaal angaaer, hvorvidt den kongelige Kasse maatte være berettiget til det af Fabritius's Cautionister indbetalte Beløb 1575 Rbdlr. 15 ß. S. og T., da findes den af Kammeradvocaten yttrede Formening, at hele dette Beløb skulde komme den kongelige Kasse tilgode, i alt Fald efter Fradrag af de paa Retsforfølgningen imod Fabritius medgaaede Omkostninger, som maatte vedkomme denne Kasse, ikke at kunne billiges, efterdi den til Styrke herfor paaberaabte, allerede i den tidligere Lovgivning hjemlede og ved Placaten af 14de Mai 1834 bekræftede Grundsætning, at kongelige Skatter i Concurstilfælde gaae forud for Communeafgifter, alene angaaer disse Skatters og Afgifters Inddrivelse hos Yderne, og saaledes er uanvendelig med Hensyn til det omhandlede, af vedkommende Oppebørselsbetjents Cautionister indbetalte Beløb, hvilket derimod maa blive at fordele i Medhold af den ved Cancellie Placat af 2den Marts 1809 kundgjorte allerhøieste Resolution af 28de Februar næstforhen, hvorved Kjøbenhavns offentlige Kasser, der staae under Magistratens Bestyrelse, er tillagt samme Præference for Fordringer hos deres Regnskabsbetjente og disses Cautionister, som Kongens Kasse nyder hos de kongelige Regn-

stabsførere og Oppebørselsbetjente; thi at denne Bestemmelse, som af Kammeradvocaten paaberaabt, ikkun skulde have til Hensigt at sikkre de ommeldte under Magistratens Bestyrelse henhørende Kasser Fortrinsret fremfor private Creditorer, men ei skulde kunne anvendes forsaavidt Concurrence finder Sted mellem bemeldte Kasser paa den ene og den kongelige Kasse paa den anden Side, skjønnes ikke at kunne bestaae med det nævnte Lovbuds udtrykkelige Indhold, der ubetinget tillægger hine offentlige Kasser den omhandlede Fortrinsret lige med den kongelige Kasse, uden at indskrænke samme til et Tilfælde, hvor Communens og private Creditorers Fordringer indbyrdes concurrere.

Paa Grund heraf og da den Caution, hvorefter den ommeldte Indbetaling har fundet Sted, er stillet til Sikkerhed for samtlige Oppebørsler af Skatter og Afgifter, der maatte blive Fabritius anbetroede som Rodemester i udenbyes Klædeboe Qvarteer, vil altsaa det fra hans Cautionister indkomne Beløb 1575 Rbdlr. 15 ß. S. og T., overeensstemmende med det sidste Alternativ af Kammeradvocatens under Litr. a anførte subsidiaire Paastand, være pro rata at fordele paa den hele Deficit, og Kongens Kasse være at tilkjende hvad der ifølge en saadan Fordeling maatte kunne tilkomme samme mere end de den allerede tillagte 463 Rbdlr. 58 ß. S. og T., dog at forinden i det førstnævnte Beløb de Omkostninger blive at afdrage, som ere medgaaede til Retsforfølgningen imod Fabritius, forsaavidt de kunne antages at ved-

komme den kongelige Kasse. Det maa nemlig, hvad disse Omkostninger angaaer, hvilke i de Indstævntes Indlæg af 19de Februar f. A., overeensstemmende med de bemeldte Indlæg under No. 4 og 6 medfulgte Bilag, ere beregnede til 573 Rbdlr. 29 ß. S. og T., bemærkes, at, da det i sin Tid imod Fabritius og hans Cautionister instituerede Søgsmaal, hvorefter det ovennævnte Beløb fra Cautionisterne indkom, ligesaavel angik den kongelige Kasses Fordring, som den øvrige Deel af Fabritius's Kassemangel, og ligeledes det senere efter Magistratens Foranstaltning imod ham anvendte Tvangsmiddel af Gjeldsfængsel maa antages ogsaa at have været iværksat med Hensyn til den endnu uberigtigede Deel af Gjelden til den kongelige Kasse, kan denne Kasse ei fritages for at bære en forholdsmæssig Andeel af bemeldte Omkostninger, men at paa den anden Side ikke den fulde af de Indstævnte beregnede Sum kan komme til Affortning, idet der under samme er indbefattet Underholdnings- og Varetægtspenge i 7 Uger længere, end Gjeldsarresten vedvarede, nemlig indtil den 3die Juni 1825, skjøndt Arresten, ifølge den under Sagen fremlagte Attest fra Underfogden, maa antages allerede at være bleven relaxeret den 16de April næstforhen. I det foranførte Beløb 573 Rbdlr. 29 ß. S. og T. vil altsaa afgaae de for det nævnte Tidsrum beregnede Underholdnings- og Varetægtspenge 13 Rbdlr. 75 ß., saa at det, der i Anledning af oftmeldte Omkostninger bliver at afkorte i den fra Cautionisterne indkomne Sum,

vil udgjøre 559 Rbdlr. 50 ß. S. og T., hvorefter Restbeløbet 1015 Rbdlr. 61 ß. S. og T. bliver **pro rata** at fordele paa den hele Deficit.

Forøvrigt kan det ikke under nærværende Sag endeligen afgjøres, hvormeget der efter saadan Fordeling vil tilfalde den kongelige Kasse, eller om denne overhovedet vil erholde mere end de den allerede af Cautionsbeløbet tilgodekommende 463 Rbdlr. 68 ß. S. og T., da der ikke under Sagen ere fremkomne tilstrækkelige Data til at bestemme det endelige Resultat af hiin Fordeling, og Citanten ei heller har villet erkjende Rigtigheden af den fra de Indstævntes Side opgjorte Beregning, hvorefter den kongelige Kasse, naar Fordeling **pro rata** skal finde Sted, formenes allerede at have faaet Alt, hvad der kan tilkomme den.

De Indstævntes paa denne Beregning grundede Paastand om Frifindelse vil saaledes ei kunne tages til Følge, hvorimod de blive at tilpligte, paa Communens Vegne, at tilsvare den kongelige Kasse, hvad der, naar det ovennævnte Restbeløb 1015 Rbdlr. 61 ß. S. og T. af den fra Cautionisterne indkomne Sum **pro rata** fordeles paa den hele Deficit, vil, efter saadan Fordeling, kunne tilfalde bemeldte Kasse mere end de allerede modtagne 463 Rbdlr. 58 ß. S. og T. Af hvad der herefter endvidere maatte tilfalde den kongelige Kasse, vil der derhos være at tillægge samme Renter fra Hovedstævningens Dato den 31te Mai 1836 indtil Betaling skeer; thi at der efter Kammeradvocatens Paastand skulde af dette

Overskud svares Renter fra den 9de Februar 1820 (hvorved formeentligen er taget Hensyn til Datum af den i Sagen mod Fabritius og Cautionister til Forligelsescommissionen indgivne Hovedklage, der imidlertid ikke er dateret den 9de Februar 1820, men den 29de s. M.), kan saameget mindre billiges, som det, efter hvad de Indstævnte under Sagen have erklæret, maa antages, at Restbeløbet af den fra Cautionisterne indkomne Sum, hvilken forøvrigt først længe efter hiint Datum kom de Indstævnte tilhænde, ei af dem er gjort frugtbringende, da det med Hensyn til den Uvished, der fandt Sted om hvorvidt den kongelige Kasse skulde have mere af det Indkomne, end der kunde tilfalde den pro rata, er af Magistraten anseet fornødent at holde Beløbet disponibelt til Udbetaling.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve, dog at de Indstævnte, i Medhold af Kammeradvocatens Instrux af 26de October 1785. §. 12, ville til ham have at udrede Salarium, der skjønnes at kunne bestemmes til 40 Rbdlr. Sølv.

Det behørige stemplede Papiir er under Sagen forbrugt.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte, Kjøbenhavns Magistrat, bør paa Communens Vegne til den kongelige Kasse betale, hvad der, naar et Beløb af 1015 Rbdlr. 61 ß. S. og T., af det fra Cautionisterne for forhenværende Rodemester i udenbyes Klædeboe-Qvarteer, F. Fabritius, Indkomne pro rata fordeles paa

den hele hos bemeldte Fabritius befundne Deficit i de ham betroede Oppebørseler af kongelige Skatter, Brandcontingent og Byskatter, vil ifølge saadan Fordeling tilfalde fornævnte Kasse mere, end de den af Cautionssummen allerede tilgodekomne 463 Rbdlr. 58 ß. S. og T., samt, af hvad der saaledes endvidere maatte tilkomme den kongelige Kasse, svare Renter 4 pCt. aarligen fra den 31te Mai 1836 indtil Betaling skeer, hvorimod de Indstævnte forøvrigt bør for Kammeradvocatens Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves, dog at de Indstævnte, ligeledes paa Communens Vegne, betale i Salarium til Kammeradvocaten 40 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 2.

Tilstrækkeligheden af det Varsel, hvormed en Person ifølge en af vedkommende Foged afsagt Kjendelse skulde kaldes til at overvære en Fogedforretning, bedømt efter de concrete Omstændigheder. Forskjellige Indsigelser imod den paagjeldende Forretnings Lovlighed forkastede fordi den var tillagt Fremme ved usvækkede Kjendelser, hvorvel disse ei havde kunnet være Gjenstand for Paaanke paa Grund af at Forretningen ikke var endelig sluttet. Ubeføiet Paastand om Forretningens Annullation paa Grund af at den Forpagtningscontract, hvorfra Parternes Mellemværende reiste sig, ikke havde været til-

stede ved den. Spørgsmaal om hvorvidt en Auctionsdirecteur havde været pligtig at tage Notits af en Protest, der indeholdtes i et Indlæg, som tilstilledes ham ved et Sendebud, der ikke vilde fremstaae til Protocollen. Virkning af den fra Citantens Side brugte modus procedendi, ifølge hvilken han, skjøndt han havde paastaaet en Auctionsforretning annulleret, ikke havde procederet til, ved at erholde de bortsolgte Effecter igjen bragte tilstede, at restitueres i den Stand, hvori han var førend Auctionen, men ikkun til at faae det Tab godtgjort, han formeente at have lidt ved Auctionens Fremme.

I Sagen:

Forrige Forpagter Peter Rudolph Wilhelm Mariboe,

contra:

Kammerherre, Major von Grevenkop-Castenskjold og Herredsfoged og Herredsskriver i Meerløse og Tudse Herreder, Justitsraad Lawætz.

(Afsagt den 11te Marts 1839.)

Under nærværende Sag paaanker Citanten, forrige Forpagter Peter Rudolph Wilhelm Mariboe, ifølge Stævning af 9de December 1836, til at vorde kjendt uefterrettelig, samt annulleret og ophævet en — i Continuation af en hos ham i Sorøe efter Requisition af Indstævnte, Kammerherre, Major von Grevenkop-Castenskjold, den 7de Juni 1836 begyndt Forretning — den 25de November s. A. paa Hagestedgaard

foretaget Fogedforretning og en derefter til den 12te December næstefter berammet Auction, hvorved, tvertimod den under Begyndelsesforretningen i Sorøe under 24de Juni afsagte Fogedkjendelse, Aabningsforretning er skeet og Udlæg givet i endeel paa Hagestedgaard formeentligen beroende Løsøre, Citanten tilhørende, saa og decreteret Udlæg i Kornvarer, som først skulde leveres eller i alt Fald først præsenteres ham, uden at han har erholdt det ham efter Kjendelsen tilkommende behørige Varsel til at overvære bemeldte Aabnings- og Udlægsforretning, ligesom Citanten, ved Continuationsstævning af 24de December s. A., endvidere paaanker den dernæst under 12te December og følgende Dage afholdte Auctionsforretning ligeledes til at vorde kjendt uefterrettelig og annulleret, saa at det derunder skete Salg af Kornvarer, m. v., ansees at være Citanten uvedkommende og alene skeet paa Indstævntes Regning. Saa har han endeligen paastaaet Indstævnte, Kammerherre, Major v. Grevenkop-Castenskjold, in solidum med Auctionsdirecteuren, daværende Herredsfoged og Skriver i Meerløse og Tudse Herreder, Justitsraad Lawætz, der for Auctionsforretningen er stævnet til at stande til Rette, tilpligtet at erstatte Citanten det derved lidte Tab efter hans edelige Ansættelse, samt Sagens Omkostninger skadesløst, hvorhos Citanten dog i Indlæg af 3die April 1837 har indskrænket sin Paastand, forsaavidt Auctionsdirecteuren angaaer, til Processens Omkostninger.

Nærværende Sags Anledning er følgende: Under 12te August 1825 oprettede Citanten og Indstævnte, Kammerherre og Major von Grevenkop-Castenskjold, en Forpagtnings-Contract om de Indstævnte tilhørende Hagestedgaards og Hørbyegaards Avling, for hvilken Contracts Misligholdelse Parterne allerede i Aaret 1827 gjensidigen saggave hinanden, ligesom Indstævnte, Kammerherre, Major v. Grevenkop-Castenskjold, ved en den 3die Mai 1828 begyndt og den 24de samme Maaned sluttet Fogedforretning, lod Citanten udsætte af de forpagtede Gaardes Besiddelse og Brug og samtlige Citantens paa fornævnte, navnligen den førstnævnte, Gaarde beroende Eiendele af Heste, Qvæg, Kornvarer, Ind- og Udboe, m. v., belægge med Arrest. Efterat de forskjellige af det ovennævnte Contractsforhold opstaaede, mellem Parterne verserende Sager vare paadømte inden Meerløse og Tudse Herredsting ved Domme af 13de November 1828 og 17de December 1829, 15de Januar 1829, samt 24de October 1833, og inden nærværende Ret ved tvende Domme af 12te Marts 1832, samt Dom af 11te Marts 1835, ere de ved tvende Høiesteretsdomme af 18de Februar 1836 og samme Rets Dom af 31te Mai næstefter saaledes endeligen paakjendte, at den indgaaede Forpagtningscontract er bleven ophævet, Udkastelses- og Arrestforretningen stadfæstet, samt Citanten blevet Indstævntes Debitor for en Sum af over 20,000 Rbdlr., hvori dog de Qvanta af Kornvarer, der af Indstævnte ved Arrestforretningen

forefandtes paa de fornævnte Gaarde og som af ham under Sagernes Løb ere realiserede, skulle afgaae, hvisaarsag og Høiesteretsdommene og navnligen den sidstnævnte paalægge Indstævnte at levere paa Hagestedgaard et lige Qvantum af de forskjellige Kornvarer og af ligesaa god Beskaffenhed, for at realiseres til Afdrag paa hvad Indstævnte efter de tvende første Domme kommer tilgode hos Citanten.

Efterat Indstævnte under 27de April næstefter havde ladet Citanten de 2 Høiesteretsdomme af 18de Februar 1836 forkynde, lod han under 7de Juni paabegynde en Executionsforretning paa Citantens dahavende Bopæl i Sorøe, under hvilken Forretning det i Anledning af de mellem Parterne opstaaede Disputer om fornævnte Dommes Forstaaelse og Execution, m. v., af Fogden, Justitsraad Gyldenfeldt, blev ved Kjendelse af 15de og 24de Juni eragtet, deels at den af Citanten nedlagte Paastand, at ingen Afregning imellem Parterne kunde finde Sted eller Execution efter Høiesteretsdommene fremmes, forinden de ham efter oftnævnte Domme tilkommende Partier Kornvarer vare tilstede og realiserede, ligesom ei heller forinden det ved endelig Dom var afgjort hvor stor en Sum, der, udenfor hvad nu ved Høiesteretsdommene var paakjendt, maatte tilkomme ham hos Indstævnte i Anledning af flere Fordringer i forskjellig Henseende, hvorom 4 til Rettergang henviste Forligsklager forevistes, som og med Hensyn til Indstævntes Fremgangsmaade med det under hans Varetægt siden Mai 1828

arresterede, Citanten tilhørende Gods ikke kunde tillægges Følge; deels og at Citantens Ret til efter behørigt Varsel at overvære Udlægs- og Auctionsforretningen af de paa Hagestedgaard arresterede, ham tilhørende Effecter vilde være at reservere ham. Da der nu ved denne i Sorøe afholdte Forretning aldeles intet Udlæg opnaaedes til Domhaverens Fyldestgjørelse, fordi Citanten ingen andre Betalingsmidler havde at paavise end de i Indstævntes Værge paa Hagestedgaard arresterede Effecter, samt de af Indstævnte sammesteds ifølge Høiesteretsdommene leverende Kornvarer, lod Indstævnte under udtrykkelig Paaberaabelse af Kjendelsen af 24de Juni, ved Indvarsling af 19de November, der den 21de s. M. forkyndtes paa den da fraværende Citants Bopæl i Sorøe, Citanten indvarsle til at overvære en til den 25de næstefter berammet Aabnings- og Udlægsforretning paa Hagestedgaard, og da Citanten derved ikke gav Møde blev der, efterat Fogden forinden havde afsagt en Kjendelse, hvorved han eragtede, at det Citanten givne Varsel havde været tilstrækkeligt, hvorfor Forretningen vilde være at tillægge Fremme, foretaget Aabning, Registering og Vurdering af samtlige de ved Arresten i Mai 1828 arresterede Effecter, hvori, saavelsom i de af Indstævnte ifølge Høiesteretsdommene leverende Kornvarer, som og i samtlige øvrige Citanten tilhørende paa Hagestedgaard beroende Effecter, Udlæg blev givet Indstævnte og en Auction berammet til den 12te December. Denne under 25de November begyndte og den 28de næstefter

forefandtes paa de fornævnte Gaarde og som af ham under Sagernes Løb ere realiserede, skulle afgaae, hvisaarsag og Høiesteretsdommene og navnligen den sidstnævnte paalægge Indstævnte at levere paa Hagestedgaard et lige Qvantum af de forskjellige Kornvarer og af ligesaa god Beskaffenhed, for at realiseres til Afdrag paa hvad Indstævnte efter de tvende første Domme kommer tilgode hos Citanten.

Efterat Indstævnte under 27de April næstefter havde ladet Citanten de 2 Høiesteretsdomme af 18de Februar 1836 forkynde, lod han under 7de Juni paabegynde en Executionsforretning paa Citantens dahavende Bopæl i Sorøe, under hvilken Forretning det i Anledning af de mellem Parterne opstaaede Disputer om fornævnte Dommes Forstaaelse og Execution, m. v., af Fogden, Justitsraad Gyldenfeldt, blev ved Kjendelse af 15de og 24de Juni eragtet, deels at den af Citanten nedlagte Paastand, at ingen Afregning imellem Parterne kunde finde Sted eller Execution efter Høiesteretsdommene fremmes, forinden de ham efter oftnævnte Domme tilkommende Partier Kornvarer vare tilstede og realiserede, ligesom ei heller forinden det ved endelig Dom var afgjort hvor stor en Sum, der, udenfor hvad nu ved Høiesteretsdommene var paakjendt, maatte tilkomme ham hos Indstævnte i Anledning af flere Fordringer i forskjellig Henseende, hvorom 4 til Rettergang henviste Forligsklager forevistes, som og med Hensyn til Indstævntes Fremgangsmaade med det under hans Varetægt siden Mai 1828

arresterede, Citanten tilhørende Gods ikke kunde tillægges Følge; deels og at Citantens Ret til efter behørigt Varsel at overvære Udlægs- og Auctionsforretningen af de paa Hagestedgaard arresterede, ham tilhørende Effecter vilde være at reservere ham. Da der nu ved denne i Sorøe afholdte Forretning aldeles intet Udlæg opnaaedes til Domhaverens Fyldestgjørelse, fordi Citanten ingen andre Betalingsmidler havde at paavise end de i Indstævntes Værge paa Hagestedgaard arresterede Effecter, samt de af Indstævnte sammesteds ifølge Høiesteretsdommene leverende Kornvarer, lod Indstævnte under udtrykkelig Paaberaabelse af Kjendelsen af 24de Juni, ved Indvarsling af 19de November, der den 21de s. M. forkyndtes paa den da fraværende Citants Bopæl i Sorøe, Citanten indvarsle til at overvære en til den 25de næstefter berammet Aabnings- og Udlægsforretning paa Hagestedgaard, og da Citanten derved ikke gav Møde blev der, efterat Fogden forinden havde afsagt en Kjendelse, hvorved han eragtede, at det Citanten givne Varsel havde været tilstrækkeligt, hvorfor Forretningen vilde være at tillægge Fremme, foretaget Aabning, Registering og Vurdering af samtlige de ved Arresten i Mai 1828 arresterede Effecter, hvori, saavelsom i de af Indstævnte ifølge Høiesteretsdommene leverende Kornvarer, som og i samtlige øvrige Citanten tilhørende paa Hagestedgaard beroende Effecter, Udlæg blev givet Indstævnte og en Auction berammet til den 12te December. Denne under 25de November begyndte og den 28de næstefter

sluttede Forretning indanker Citanten nu til at kjendes uefterrettelig at være, og støtter sin i saa Henseende nedlagte Paastand først paa, at Forretningen er fremmet uden at han har erholdt det behørige Varsel til at møde og varetage sit Tarv, hvortil hans Ret formeentlig deels allerede var grundet i den under Fogedforretningen i Sorøe den 24de Juni afsagte og af Indstævnte selv i Indvarslingen anerkjendte usvækkede Kjendelse; deels og maatte ansees hjemlet i den Interesse, som det efter samtlige forhaanden værende Omstændigheder maatte have for ham, ved at overvære Forretningen at forsikkre sig Beviset for hvormeget der af det Arresterede endnu maatte være tilstede, samt om dets Forfatning efter en saa lang Tids Arrest og den af Indstævnte derved brugte Omgang, m. v.

Maatte nu end, hvad af Indstævnte imod den saaledes af Citanten paastaaede Ret er anført om at Varsel ifølge D. L. 1—4—34 og 1—24—42 paa Grund af den foretagende Forretnings Natur in casu var ufornødent, ikke kunne billiges, forbi Citantens Ret til at erholde behørig Indvarsling allerede maatte ansees begrundet derved, at den var ham tillagt i den usvækkede Kjendelse af 24de Juni, samt fra Modpartens Side factisk erkjendt ved Indvarslingen af 19de November, og kunde ei heller Indstævntes Formening gives Medhold, at Fogdens ovenanførte under Aabningsforretningen afgivne Erklæring, at han fandt Varslet tilstrækkeligt, indeholder en Kjendelse, der ei uden særlig Paaanke kan

svækkes, saa skjønnes dog ei heller Citantens Paastand at kunne tages til Følge.

Da nemlig Citanten ikke har nogen i Lovgivningens Bestemmelse begrundet Hjemmel til at erholde Varsel, men saadan Hjemmel alene maatte søges i den under 24de Juni i Sorøe afsagte Kjendelse, der forbeholder ham Ret til efter behørigt Varsel at overvære Aabnings- og Udlægsforretningen, saa skjønnes heraf at følge, at der ei kunde tilkomme ham Ret til længere Varsel, end der behøvedes for at sætte ham istand til betimeligt at komme tilstede under Forretningen. Hensees nu herved til, at Citanten har opgivet at have Bolig i Sorøe, og at Veilængden derfra til Hagestedgaard, hvor Forretningen skulde foretages, efter hvad af Indstævnte uimodsagt er avanceret, ikkun udgjør 5 Mile, saa findes det givne Varsel af 4 Dage, i Analogie af hvad i Forordningen 3die Juni 1796 §. 29 er foreskrevet, at maatte ansees tilstrækkeligt, uden at det i denne Henseende kan komme i Betragtning, om end Citanten ved Forkyndelsen paa hans Bolig var fraværende, da han i alt Fald maatte tilskrive sig selv, at han ikke havde truffet saadan Foranstaltning, at han derfra kunde erholde betimelig Underretning. Naar Citanten, som Grund til den foretagne Forretnings Annullation, videre paaberaaber sig, at overhovedet ingen Execution efter de fornævnte Domme kunde skee før den i samme foreskrevne Opgjørelse af Parternes Mellemværende var foregaaet, hvortil efter hans Formening hører, deels at Værdien af de ham hos Ind-

stævnte tilkjendte Kornpræstationer forinden ved disses Realisation maatte være afgjort, deels og at Størrelsen af de Citanten iøvrigt af forskjellige Grunde hos Indstævnte tilkommende Erstatningsfordringer, der have deres Oprindelse af det mellem dem forhen existerende Contractsforhold og den i Anledning heraf af Indstævnte mod Citanten brugte Fremfærd, men som ikke have været Gjenstand for Afgjørelse ved de Domme, efter hvilke Execution er fordret, endeligen er fastsat, — da findes hans saaledes Anbragte ligeledes at maatte forkastes, fordi det ved de under Begyndelsesforretningen i Sorøe afsagte Kjendelser er eragtet, at Executionen, uanseet disse Indsigelser, med Hensyn til hvilke Citantens Ret er reserveret, bør nyde Fremme. Vel har Citanten herimod bemærket, at da den oftnævnte Begyndelsesforretning ei er endelig sluttet, og de derunder afsagte Kjendelser, som Interlocutoriekjendelser, ei særligen kunne indankes, saa kan der ikke tillægges dem usvækkede Retshandlingers Kraft; men da disse Kjendelser, saalænge de ikke ere paaankede, maae, uden Hensyn til hvad der har forhindret deres Paaanke, ansees som usvækkede, vil Citantens herom Erindrede saameget mindre kunne tages til Følge, som han i sin Procedure gjentagne Gange har paaberaabt sig disse Eragtninger som usvækkede, navnligen forsaavidt ved samme hans Ret til efter behørigt Varsel at overvære Aabningsforretningen paa Hagestedgaard er erkjendt.

Endeligen har Citanten formeent, at den af ham paastaaede Annullation af den paaankede Forretning lige-

ledes er begrundet ved den Omstændighed, at Forretningen er tillagt Fremme, uden at selve Forpagtningscontracten, som det Hoveddocument, der indeholder den egentlige Kilde til alt Parternes Mellemværende, i Medhold af L. 1—24—34 og 5—14—56, samt Frd. 9de Februar 1798, derved har været tilstede; men, foruden at Forpagtningscontracter efter Sagens Natur ikke kunne paralelliseres med de i den paaberaabte Lovgivning omtalte Documenter, vilde denne Mangel, med Hensyn paa hvad der fra Fogdens Side er erindret, at de tilstedeværende Domsacter afgive al under Executionen fornøden Oplysning, heller ikke kunne bevirke Forretningens Annullation, hvorhos det bemærkes, at der var saameget mindre Anledning for Indstævnte til at fremskaffe Forpagtningscontracten under den paaankede Forretning paa Hagestedgaard, som Citanten ikke havde gjort saadan Fordring under Begyndelsesforretningen i Sorøe, hvor han personligt gav Møde.

Citanten har dernæst ved Continuations-Stævning af 24de December 1836 indanket den under oftnævnte Udlægsforretning til den 12te December berammede og samme, samt de 2 paafølgende Dage afholdte Auctionsforretning, hvorved samtlige de udlagte Gjenstande ere bortsolgte, ligeledes til at kjendes uefterrettelig at være, saa at det derunder skete Salg ansees at være ham uvedkommende og alene foregaaet for Indstævntes Regning, og støttet den saaledes nedlagte Paastand paa, at fornævnte Auctionsforretning er tillagt Fremme, uden at

derunder er taget Hensyn til den Protest, som Citanten har nedlagt mod samme i et ved et aabent, til Auctionsdirecteuren stilet Brev af 10de December fremsendt Indlæg til Auctionsretten af samme Dato, grundet paa at Citanten ved den ligeledes foreviste Stævning af 9de samme Maaned til nærværende Ret havde indanket Executionsforretningen, der var Fundamentet for Auctionen, og saaledes suspenderet Indstævntes Raadighed over de udlagte Gjenstande.

Foreløbig bemærkes, at der af den saaledes af Citanten forinden Auctionens Afholdelse nedlagte Protest ikke findes at være tagen nogen Notits af Auctionsdirecteuren, Justitsraad Lawætz's Fuldmægtig, der den angivne Dag administrerede Auctionsretten, fordi Citantens Sendebud, der, ved at have afleveret og foreviist de ovennævnte Documenter, meente at have udrettet sit Ærinde, ikke vilde fremstaae til Protocollen og der fremlægge hvad han havde at overbringe, samt til Protocollen nedlægge Protest, hvilket den constituerede Auctionsdirecteur ansaae for nødvendigt, ligesom der ei heller, efter hvad under Sagen maa ansees oplyst, er tilført Auctionsprotocollen noget om det saaledes Passerede, forinden Auctionsdirecteuren efter nogle Timer selv kom tilstede.

Heraf har nu Citanten villet inferere, at, da det maa være tilladt ved sit Sendebud at overlevere Retten hvad man attraaer, at der skal fremlægges eller tages Notits af i en Sag, og da det, hvor læg Mand møder,

formeentlig maa være deres Pligt, der administrere Retten, ex officio at veilede den Mødende og til Protocollen paa hans Vegne at dictere, hvad deri formenes at burde tilføres, ligesom det maa være Rettens Pligt selv at fremlægge, hvad der ved en aaben Skrivelse i dette Øiemed tilstilles den, er den oftnævnte Protest paa en fyldestgjørende Maade fremsat for Auctionsdirecteuren, der formeentlig i alt Fald, da han havde gjort sig bekjendt med Documenterne, burde have taget Notits af dem, samt tilført Protocollen hvad der var passeret.

Citantens i saa Henseende Anbragte kan imidlertid ikke gives Medhold, da det vel maa være en Part tilladt efter Godtbefindende enten at møde selv eller ved en efter Lovgivningen competent Fuldmægtig, men det herfra er aldeles forskjelligt, uden nogetsomhelst Møde at oversende Retten hvad man ønsker fremført, ligesom hvad om Retsbetjentens Pligt at veilede den for Retten mødende Almuesmand af Citanten er anført, foruden hvad ellers derimod kunde erindres, i alt Fald ikke vilde kunne komme til Anvendelse in casu, hvor Citantens Sendebud udtrykkeligt protesterede imod at ansees som Citantens Retsfuldmægtig, der mødte i hans Navn.

Herefter skjønnes Auctionsdirecteuren at have været beføiet til at ansee, som om der aldeles ikke var givet Møde for Citanten og saaledes og til at undlade at tilføre Protocollen noget derom.

Men maatte det end antages, at Auctionsdirecteuren havde feilet ved, efter at have gjort sig bekjendt

derunder er taget Hensyn til den Protest, som Citanten har nedlagt mod samme i et ved et aabent, til Auctions-directeuren stilet Brev af 10de December fremsendt Indlæg til Auctionsretten af samme Dato, grundet paa at Citanten ved den ligeledes foreviste Stævning af 9de samme Maaned til nærværende Ret havde indanket Executionsforretningen, der var Fundamentet for Auctionen, og saaledes suspenderet Indstævntes Raadighed over de udlagte Gjenstande.

Foreløbig bemærkes, at der af den saaledes af Citanten forinden Auctionens Afholdelse nedlagte Protest ikke findes at være tagen nogen Notits af Auctionsdirecteuren, Justitsraad Lawætz's Fuldmægtig, der den angivne Dag administrerede Auctionsretten, fordi Citantens Sendebud, der, ved at have afleveret og foreviist de ovennævnte Documenter, meente at have udrettet sit Ærinde, ikke vilde fremstaae til Protocollen og der fremlægge hvad han havde at overbringe, samt til Protocollen nedlægge Protest, hvilket den constituerede Auctionsdirecteur ansaae for nødvendigt, ligesom der ei heller, efter hvad under Sagen maa ansees oplyst, er tilført Auctionsprotocollen noget om det saaledes Passerede, forinden Auctionsdirecteuren efter nogle Timer selv kom tilstede.

Heraf har nu Citanten villet inferere, at, da det maa være tilladt ved sit Sendebud at overlevere Retten hvad man attraaer, at der skal fremlægges eller tages Notits af i en Sag, og da det, hvor læg Mand møder,

formeentlig maa være deres Pligt, der administrere Retten, **ex officio** at veilede den Mødende og til Protocollen paa hans Vegne at dictere, hvad deri formenes at burde tilføres, ligesom det maa være Rettens Pligt selv at fremlægge, hvad der ved en aaben Skrivelse i dette Øiemed tilstilles den, er den oftnævnte Protest paa en fyldestgjørende Maade fremsat for Auctionsdirecteuren, der formeentlig i alt Fald, da han havde gjort sig bekjendt med Documenterne, burde have taget Notits af dem, samt tilført Protocollen hvad der var passeret.

Citantens i saa Henseende Anbragte kan imidlertid ikke gives Medhold, da det vel maa være en Part tilladt efter Godtbefindende enten at møde selv eller ved en efter Lovgivningen competent Fuldmægtig, men det herfra er aldeles forskjelligt, uden nogetsomhelst Møde at oversende Retten hvad man ønsker fremført, ligesom hvad om Retsbetjentens Pligt at veilede den for Retten mødende Almuesmand af Citanten er anført, foruden hvad ellers derimod kunde erindres, i alt Fald ikke vilde kunne komme til Anvendelse in casu, hvor Citantens Sendebud udtrykkeligt protesterede imod at ansees som Citantens Retsfuldmægtig, der mødte i hans Navn.

Herefter skjønnes Auctionsdirecteuren at have været beføiet til at ansee, som om der aldeles ikke var givet Møde for Citanten og saaledes og til at undlade at tilføre Protocollen noget derom.

Men maatte det end antages, at Auctionsdirecteuren havde feilet ved, efter at have gjort sig bekjendt

med Citantens fornævnte Brev af 10de December og de dermed fulgte Bilag, ikke selv at fremlægge det fremsendte Indlæg til Protocollen og derefter tage behørig Notits af samme, saa følger dog heraf ikke, at det ligeledes vilde have været hans Pligt, ubetinget at tage den nedlagte Protest til Følge og uden nogensomhelst Sikkerhed, som end ikke sees at have været anbuden, at standse Auctionens Fremme og derved for en ubestemmelig Tid forhindre Indstævnte, Kammerherre, Major von Grevenkop-Castenskjold fra at komme til den Fyldestgjørelse, som ved Høiesteretsdomme var ham hjemlet. Meget mere maa Auctionsdirecteuren ansees at have været saavel berettiget, som forpligtet til, efterat have gjort sig bekjendt med Protesten og dens Grunde, at afgjøre om Protesten kunde tages til Følge eller ikke, og naar han var kommet til det sidste Resultat, da ved Kjendelse tillægge Auctionen Fremme.

Hensees nu herved til at Citanten, skjøndt han har paastaaet Auctionsforretningen kjendt uefterrettelig, dog ikke har procederet til, ved at erholde de bortsolgte Effecter igjen bragte tilstede, at blive restitueret i samme Stand, som fandt Sted forinden Auctionens Fremme, da Protesten nedlagdes, til hvilken Ende det vilde have været fornødent at indstævne samtlige Kjøbere, hvilket ikke er skeet, hvorimod han ikkun har paastaaet sig det Tab godtgjort af Indstævnte, Kammerherre, Major v. Grevenkop-Castenskjold, som han ved Auctionens urettelige Fremme skal have lidt, saa skjønnes ikke

rettere, end at det efter den brugte Procedure nu alene kan blive Gjenstand for Undersøgelse, om Citanten kan antages at have lidt noget Tab ved at Auctionen den oftnævnte Dag blev afholdt.

Da nu Grunden til den oftnævnte Protest, nemlig at Auctionens Fundament, den under 25de November næstforhen foretagne Aabnings- og Udlægsforretning, formeentlig var en Nullitet, efter det oven Udviklede ikke kan tages til Følge, men Forretningen vil være at stadfæste, saa følger heraf, at Protesten imod Auctionen den oftnævnte Dag burde have været forkastet, selv om den havde været behørigt fremsat, og at Citanten saaledes ikke kan statueres at have lidt nogen Skade ved Foretagelsen af den Handling, hvortil Indstævnte da i Realiteten var retlig beføiet.

Forsaavidt Citanten videre som Grund til Auctionsforretningens Annullation paaberaaber, at Forvalter Schettiger, der staaer i Indstævnte, Kammerherre, Major v. Castenskjolds private Tjeneste, uden nogensomhelst offentlig Constitution, i nogen Tid har administreret Auctionen med Opraab og Hammerslag, hvilket og af Auctionsdirecteuren er indrømmet at være skeet, medens han selv og Fuldmægtig foretog den ovenomtalte Protocollation i et andet Værelse, da, foruden at denne Omstændighed i alt Fald ikke vilde kunne have Annullationen af den hele Forretning, men kun af den Deel, der saaledes urettelig var foretaget, til Følge, om hvis Størrelse intet under Sagen er oplyst, maa herved

bemærkes, hvad allerede ovenfor er erindret, at Citanten ikke har procederet til at restitueres i den Stand, hvori han forinden Auctionen var, men ikkun til at erholde det ham ved samme tilføiede Tab erstattet, uden at have anbragt nogensomhelst Oplysning om, at der ved den omhandlede Fremgangsmaade er tilføiet ham noget Tab.

Naar Citanten endelig anfører, deels at en stor Deel af de ved Auctionen bortsolgte Effecter have været bedærvede saavel ved skjødesløs Varetægt, som ved ulovlig Brug fra Indstævntes Side under den langvarige Arrest, deels at meget maa være forkommet, da ikke saa meget er bortsolgt, som der er arresteret, deels at og andre Ting ere udlagte og solgte end de arresterede, ja endog adskilligt solgt, som ei findes at være udlagt, hvilket sidste dog af Indstævnte er modsagt, med Bemærkning, at ikkun adskilligt er specificeret til Auctionsefterretning, som under Eet er udlagt, da skjønnes ingen af disse Erindringer at kunne have nogen Indflydelse paa Spørgsmaalet om de paaankede Forretningers Gyldighed, men i alt Fald kun at kunne begrunde et Regresøgsmaal imod Indstævnte.

Som en Følge af alt Forestaaende vil altsaa den paaankede Aabnings- og Udlægsforretning, samt den derefter afholdte Auctionsforretning være at stadfæste, og de Indstævnte, Kammerherre, Major v. Grevenkop-Castenskjold og Herredsfoged og Herredsskriver i Meerløse og Tudse Herreder, Justitsraad Lawætz, for Citantens Tiltale i denne Sag at frifinde, hvorimod der

paa den anden Side efter Omstændighederne heller ikke findes Anledning til at tage de Indstævntes Paastand om at tilkjendes Processens Omkostninger tilfølge, hvilke saaledes ville være at ophæve.

Det stemplede Papiir findes under Sagen rigtigen forbrugt.

Thi kjendes for Ret: De paaankede Aabnings-, Udlægs- og Auctionsforretninger bør ved Magt at stande, og de Indstævnte, Kammerherre, Major v. Grevenkop-Castenskjold og Herredsfoged og Herredsskriver i Meerløse og Tudse Herreder, Justitsraad Lawætz, for Citantens, forrige Forpagter Peter Rudolph Wilhelm Mariboes Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

No. 3.

Et Fruentimmer, der ikke kunde ansees overbeviist at have født i Dølgsmaal, men efter Fødselen havde lagt Skjul paa denne, straffet med 2 Aars Forbedringshuusarbeide. Arbitrair Straf af 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød anvendt paa en Person, der havde viist særdeles Mangel paa Omhue i Henseende til et i hans Gaard fundet Liig.

I Sagen:

Procurator Klein, som Actor,

contra:

Arrestantinden Anne Malene Christensdatter og Tiltalte Christen Knudsen.

(Afsagt den 23de Marts 1839.)

Under nærværende, i første Instants inden Gyldensteens Birks Extraret den 5te October f. A. paadømte, Sag actioneres Arrestantinden Anne Malene Christensdatter for Barnefødsel i Dølgsmaal, og hendes Fader, Tiltalte Christen Knudsen, for at have raadet og tilskyndet hende dertil, samt for ikke at have viist tilbørlig Omhue for et i hans Gaard fundet Barneliig eller om samme gjort Anmeldelse til Øvrigheden.

Arrestantinden har vedgaaet, at hun, der, efter sin Forklaring, kun een Gang, og som hun antager, i Begyndelsen af Juli Maaned 1837, havde havt Samleie med den Person, der besvangrede hende, havde besluttet at føde i Dølgsmaal, hvortil hun har anført at hendes Fader, Tiltalte Christen Knudsen, havde raadet hende. Fremdeles har hun med Hensyn til selve Fødselen forklaret, at denne, da den Natten imellem den 28de og 29de December 1837 virkeligen indtraf, kom hende uventet, idet Nedkomsten, efter det ovenfor Anførte, var for tidlig, ligesom og at Fødselen foregik i Gaardens Storstue, hvor hendes Seng befandt sig, og at hun, der var staaet op af Sengen, fødte staaende mellem 2 Kister og tog Barnet i sine Hænder, uden at det faldt til Jorden, men at Barnet ikke havde Liv, i hvilken

Henseende hun dog ikke anstillede nogen nærmere Undersøgelse eller søgte Hjelp, da hun, som hun har forklaret, under Fødselen var i en Tilstand, som grændsede til Vanvid. Fremdeles har hun vedgaaet, at det vel er muligt, hvad navnligen hendes Stedmoders Udsagn lader antage, at hun har skjult Efterbyrden i Sengen og at hun, der henlagde Barnet i en Skuffe i en i Stuen staaende Dragkiste, gjemte Nøglen til denne Skuffe, men at hun dog, paa Grund af sin ovenfor ommeldte Sindstilstand under Fødselen og nærmest efter denne, ikke erindrer Noget i denne Henseende. Endeligen har hun udsagt, at hun en Nat noget efter Fødselen tog Barnet ud af Dragkisteskuffen og bar det ud i Tørvehuset, hvor dernæst, omtrent i Begyndelsen af April Maaned f. A., Tjenestekarl Rasmus Johansen Langsted, som efter Tiltaltes Ordre skulde rydde Tørvehuset, fandt et Liig, der antoges at være det af Arrestantinden henlagte, og som, efter bemeldte Langsteds Skjøn, var fuldbaaret, samt iøvrigt lugtede som om det var begyndt at gaae i Forraadnelse, hvorhos dog Huden, saavidt Langsted under Forhørerne har erindret, var ubeskadiget, undtagen paa et enkelt Sted, der muligen havde faaet et lidet Stød af det Redskab, hvormed han arbeidede. Dette Liig, som af Langsted blev henlagt i Gaardens Rugguly og den følgende Dag ikke længer fandtes der, har ikke under Sagens Behandling været at bringe tilstede.

Det bliver endnu med Hensyn til det Ovenanførte at bemærke, at Arrestantinden under Forhørernes Gang har forandret sine ovenmeldte Forklaringer i adskillige Puncter og navnlig udsagt, at hun ikke troede sig frugtsommelig; men til disse Tilbagekaldelser af hendes tidligere Tilstaaelse kan der ifølge Bestemmelserne i Lovens 1—15—1 ikke tages Hensyn, saameget mindre som de tildeels staae i Strid med Sagens Omstændigheder.

Tiltalte Christen Knudsen, der stadigen har nægtet at have tilskyndet Arrestantinden til at føde i Dølgsmaal, kan ei heller ansees overbeviist saadan Forbrydelse, uagtet Sagens Omstændigheder i ikke ringe Grad tale imod ham. Derimod har han vedgaaet, at han, da Karlen Langsted underrettede ham om, at han havde fundet det ovenfor omtalte Barneliig, sagde til Karlen, at han ikke vilde see det, hvorhos han, der har benægtet Rigtigheden af bemeldte Tjenestekarls ydderligere Forklaring, at Tiltalte nemlig beordrede ham at henlægge det fundne Liig i Ruggulvet, fra hvilket det Dagen efter var bortkommet, har udsagt, at han ikke veed, hvor Liget blev af, kun at han Dagen efter at Liget var fundet saae nogle ubetydelige Levninger af lidt Been og noget, der, som han har udtrykt sig, lignede maaskee et Barnehoved, med lidt Kjød eller anden blød Substants ved, hvilket han iøvrigt har antaget at Hundene eller Sviin kunne have fortæret. Endeligen har han, som Grund til at han til Karlen sagde, at han ikke vilde see det fundne Liig, anført, at han stod i den For-

mening, at naar han ikke saae det, var han fri for Ansvar.

Forsaavidt nu først Arrestantindens Strafskyld betræffer, har hun vel deels ifølge sin Tilstaaelse, tidligere end Fødselen foregik, havt til Hensigt at skjule denne, dog, efter hendes yderligere Forklaring, ikkun i det Tilfælde, at Barnet, der fødtes, ikke havde Liv, og deels har hun ogsaa efter Fødselen skjult denne. Imidlertid skjønnes det dog ikke, at hun kan dømmes som skyldig i Barnefødsel i Dølgsmaal, naar der hensees til at hun, som ikke kan ansees overbeviist at have vidst, at Fødselen var saa nær forestaaende, ei heller kan antages overført under Fødselen eller nærmest før denne at have havt det Forsæt at skjule at hun fødte, i hvilken Henseende det maa bemærkes, foruden at hun efter sin egen Forklaring, der ikke er aldeles usandsynlig, var i en Tilstand, hvori hun tildeels manglede Bevidsthed, endvidere at Fødselen fandt Sted i et af Gaardens Værelser, der stødte op til et andet, i hvilket saavel hendes Stedmoder, som Tjenestekarlen, som det maa antages, kort før Fødselen, havde været tilstede, og derfra hørte hende lydeligen vaande sig. Arrestantinden vil desaarsag ikke være at dømme efter L. 6—6—8, hvorimod hun, der nu er i en Alder af omtrent 20 Aar, men ikke findes forhen at være criminaliter tiltalt eller dømt, vil blive at tilfinde en efter Lovgivningens Analogie lempet Straf, der efter Sagens samtlige Omstændigheder skjønnes at kunne fastsættes til

2 Aars Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus.

Tiltalte, der, som allerede anført, ikke findes overbeviist at have tilskyndet Arrestantinden til at føde i Dølgsmaal, vil forsaavidt være at frifinde for Actors Tiltale. Derimod bliver han, som efter Lovgivningens Grundsætninger maa ansees strafskyldig formedelst den særdeles Mangel paa Omhue i Henseende til det i hans Gaard fundne Liig, for dette Forhold at idømme en arbitrair Straf, der efter Omstændighederne passende vil kunne bestemmes til 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Fremdeles bliver Justitiens Ret at reservere mod Tiltalte for det af ham under Forhørerne vedgaaede Hoer.

Arrestantinden og Tiltalte ville blive at tilpligte in solidum at udrede de af Actionen flydende Omkostninger og derunder Salarium til Actor i første Instants, Procurator Fick, 6 Rbdlr., ligesom og Salair til Actor her for Retten, Procurator Klein, 8 Rbdlr., Alt Sølv, hvorimod Arrestantinden vil have at betale Salair til sin for Underretten beskikkede Defensor, Procurator Storch, 4 Rbdlr., og Tiltalte ligeledes til sin Defensor, Procurator Demant, 4 Rbdlr. Sølv.

Under Sagens Behandling ved Underretten har ingen Forseelse, der bevirker Ansvar, fundet Sted.

Sagførelsen for begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Anne Malène Christensdatter og Tiltalte Christen

Knudsen bør hensættes, den Første til Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedrings-huus i 2 Aar og den Sidste i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Arrestantinden og Tiltalte udrede in solidum de af Actionen flydende Omkostninger, og derunder i Salair til Procurator Fick 6 Rbdlr. og til Procurator Klein 8 Rbdlr. Sølv, hvorimod Arrestantinden betaler 4 Rbdlr. Sølv til sin Defensor ved Underretten, Procurator Storck, og Tiltalte 4 Rbdlr. til sin Defensor, Procurator Demant.

Justitiens Ret reserveres mod Tiltalte for det af ham under Forhørerne vedgaaede Hoer.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 3die Juni 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at de Defensorerne ved Underretten tillagte Salarier udredes af de Tiltalte, Een for Begge og Begge for Een. Justitsraad Høegh-Guldberg tillægges i Salarium for Høiesteret 20 Rbd. Sølv, som udredes af de Tiltalte paa samme Maade.

No. 4.

Den, der forsynet med Bøsse har passeret en Andens Jagtdistrict, maa, for at undgaae Straf efter Pl. 4de November 1830, bevise at Laasen har været fraskruet Bøssen, hvorimod det ikke paaligger den Jagtberetti-

2 Aars Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus.

Tiltalte, der, som allerede anført, ikke findes overbeviist at have tilskyndet Arrestantinden til at føde i Dølgsmaal, vil forsaavidt være at frifinde for Actors Tiltale. Derimod bliver han, som efter Lovgivningens Grundsætninger maa ansees strafskyldig formedelst den særdeles Mangel paa Omhue i Henseende til det i hans Gaard fundne Liig, for dette Forhold at idømme en arbitrair Straf, der efter Omstændighederne passende vil kunne bestemmes til 6 Gange 5 Dages Fængsel paa Vand og Brød.

Fremdeles bliver Justitiens Ret at reservere mod Tiltalte for det af ham under Forhørerne vedgaaede Hoer.

Arrestantinden og Tiltalte ville blive at tilpligte in solidum at udrede de af Actionen flydende Omkostninger og derunder Salarium til Actor i første Instants, Procurator Fick, 6 Rbdlr., ligesom og Salair til Actor her for Retten, Procurator Klein, 8 Rbdlr., Alt Sølv, hvorimod Arrestantinden vil have at betale Salair til sin for Underretten beskikkede Defensor, Procurator Storch, 4 Rbdlr., og Tiltalte ligeledes til sin Defensor, Procurator Demant, 4 Rbdlr. Sølv.

Under Sagens Behandling ved Underretten har ingen Forseelse, der bevirker Ansvar, fundet Sted.

Sagførelsen for begge Retter har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Anne Malene Christensdatter og Tiltalte Christen

Knudsen bør hensættes, den Første til Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus i 2 Aar og den Sidste i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Arrestantinden og Tiltalte udrede in solidum de af Actionen flydende Omkostninger, og derunder i Salair til Procurator Fick 6 Rbdlr. og til Procurator Klein 8 Rbdlr. Sølv, hvorimod Arrestantinden betaler 4 Rbdlr. Sølv til sin Defensor ved Underretten, Procurator Storck, og Tiltalte 4 Rbdlr. til sin Defensor, Procurator Demant.

Justitiens Ret reserveres mod Tiltalte for det af ham under Forhørerne vedgaaede Hoer.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 3die Juni 1839.

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande, dog saaledes at de Defensorerne ved Underretten tillagte Salarier udredes af de Tiltalte, Een for Begge og Begge for Een. Justitsraad Høegh-Guldberg tillægges i Salarium for Høiesteret 20 Rbd. Sølv, som udredes af de Tiltalte paa samme Maade.

No. 4.

Den, der forsynet med Bøsse har passeret en Andens Jagtdistrict, maa, for at undgaae Straf efter Pl. 4de November 1830, bevise at Laasen har været frastruet Bøssen, hvorimod det ikke paaligger den Jagtberetti-

gede, for at faae den Paagjeldende anseet efter bemeldte Placat, at godtgjøre at saadant ei har været Tilfældet. En Person, der, efterat være antruffen med Skydegevær paa en Andens Jagtdistrict, havde indgaaet et Forlig, hvorved bestemtes, at hvis han oftere befandtes i Overtrædelse af Jagtanordningerne paa fornævnte Jagtdistrict, skulde Sagen ansees som uafgjort, ikke, da han senere lod sig finde paa samme Jagtdistrict med Bøsse, anseet med Straf, fordi det førstnævnte Factum var foregaaet førend Pl. 4de November 1830 emanerede*).

I Sagen:

Forvalter Tornøe af Flenstofte paa Frederiksgave og Flenstofte Godsers Eiers Vegne,

contra:

Indsidder Anders Pedersen Skytte af Præsteholme.

(Afsagt den 25de Marts 1839.)

Ifølge Stævning her til Retten af 15de December f. A. paaanker Citanten, Forvalter Tornøe af Flenstofte, paa Frederiksgave og Flenstofte Eiers Vegne, en inden Baag Herredstingsret af den constituerede Dommer, Exam. jur. K. Thaarup, den 28de September næstforhen afsagt Dom, ved hvilken Indstævnte, Indsidder Anders Pedersen Skytte af Præsteholme, i en mod ham for Overtrædelse af Jagtlovgivningen anlagt

*) Det ved denne Dom afgjorte Spørgsmaal angaaende Bevilsbyrden har endnu Interesse med Hensyn til Frd. 20de Mai 1840 §. 30.

Sag er frifunden for Citantens Tiltale og Processens Omkostninger ophævede.

Denne Dom har Citanten paastaaet underkjendt, tilsidesat og derhen forandret, at Indstævnte ansees for begge de af ham formeentligen begaaede Overtrædelser af Jagtanordningerne, samt tilpligtes at betale Processens Omkostninger for begge Retter med noget Tilstrækkeligt.

Da Indstævnte ikke har mødt eller ladet møde ved Overretten, vil Sagen, i Medfør af L. 1—4—30, cfr. Forordning 3die Juni 1796 §. 2, blive at afgjøre efter den fremlagte Underretsdomsact og de i samme indeholdte Breve og Beviisligheder.

Det er i saa Henseende ved Indstævntes egen Vedgaaelse tilstrækkeligt oplyst, at han den 30te Mai f. A. har passeret Frederiksgave Jagtdistrict forsynet med Bøsse, hvorved han efter Citantens Formening skal qvalificere sig til at ansees med Straf efter Pl. 4de November 1830.

Da Indstævnte imidlertid har asfereret, at Bøssen var uden Laas og ubrugelig, vil Sagens Udfald komme til at afhænge af om Beviisbyrden med Hensyn til dette Punct kan ansees at paahvile Citanten eller Indstævnte, hvilket Spørgsmaal ved den paaankede Dom er afgjort i Faveur af Indstævnte. Dette Resultat finder Overretten ikke at kunne billige; thi da den ovennævnte Placat bestemmer, at det under den i samme angivne Straf skal være formeent enhver Uvedkommende at passere nogen Andens Jagtdistrict med Skydetøi, med mindre Laasen er fraskruet Bøssen, maa det være Indstævntes Sag at

godtgjøre, at den Betingelse har fundet Sted, hvortil hans Adgang til at passere vedkommende Jagtdistrict var bundet.

Da nu han, der forøvrigt efter Skovrider Hansens og Huusmand Peder Pedersens edelige Forklaring, ikke efter Opfordring af Førstnævnte, som havde antruffet og forfulgt ham, vilde staae stille, men løb bort uden at Hansen kunde indhente ham, ikke har præsteret det ham i den ommeldte Henseende paaliggende Beviis, vil han ikke kunne undgaae, i Overeensstemmelse med Pl. 4de November 1830, for den saaledes begaaede Overtrædelse af Jagtlovgivningen, at ansees med en Mulct af 50 Rbdlr. Sølv, der bliver at dele paa den i Frd. 18de April 1732 §. 39, cfr. Canc. Skr. 23de September 1837 bestemte Maade.

Det er dernæst ved en Udskrift af Assens og Hindsgavls Amters Forligelsescommissions Protocol oplyst, at Indstævnte, efterat være bleven antruffen med Skydegevær paa Frederiksgave Godses Jagtdistrict, har den 10de Juli 1828 indgaaet et Forlig, hvorved iblandt Andet er fastsat, at hvis han oftere skulde befindes i Overtrædelse af Jagtanordningerne paa Frederiksgave eller Flenstofte Godser, skal Sagen ansees som uafgjort, og med Hensyn hertil har Citanten paastaaet Indstævnte idømt Straf for det Forhold, som han saaledes tidligere har udviist.

Denne Paastand skjønnes imidlertid ikke at kunne gives Medhold, da der ikke forsaavidt kan være Spørgs-

maal om at bringe Pl. 4de November 1830 til Anvendelse mod Indstævnte, eftersom den er emaneret senere, end det Factum foregik, hvortil Forliget har Hensyn, og den tidligere Lovgivning, med Undtagelse af de specielle Forskrifter i Frd. af 18de April 1732 §§. 23 og 24, ikkun med Hensyn til den, der var Skytte, indeholdt Forbud imod at lade sig finde i Andres Jagtdistrict, og at Indstævnte var i saadan Stilling, at dette Forbud kunde være anvendeligt paa ham, er ikke oplyst. Forsaavidt denne Deel af Søgsmaalet betræffer, vil han følgeligen være at frifinde for Citantens Tiltale.

Ligesom det bifaldes, at Processens Omkostninger ere ophævede for Underretten, saaledes blive de ogsaa at ophæve her for Retten.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Indsidder Anders Pedersen Skytte af Præsteholme, bør bøde 50 Lod Sølv, der bliver at dele paa den i Frd. 18de April 1732 §. 39, cfr. Canc. Skr. 23de September 1837, bestemte Maade, men forøvrigt for Citanten, Forvalter Tornøe af Flenstofte, paa Frederiksgave og Flenstofte Godsers Eiers Vegne, hans Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger saavel for Under- som Overretten ophæves.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 5.

Om en Ting, der findes i et Boe, er dettes Eiendom eller tilhører en Anden, henhører under den ordinaire Rets og ikke under Skifterettens Paakjendelse. Hvorvidt et Boe er pligtigt at betale de Renter, det har oppebaaret af en Obligation, der fravindiceres samme, er det Skifterettens Sag at decidere. Exceptio proclamatis kan ikke komme i Betragtning med Hensyn til Spørgsmaal om Vindication. En oprindeligviis til Ihændehaveren udstedt kongelig Obligation, der senere har erholdt en i vedkommende Bøger noteret Paategning om at tilhøre en bestemt Person, kan, skjøndt den siden er ved en paa behørig Maade noteret Paategning transporteret til Ihændehaveren, vindiceres fra den, der bona fide og justo titulo har erhvervet samme, naar den til Ihændehaveren meddeelte Transport er falsk.

I Sagen:

Directionen for det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse,

contra:

Etatsraad, Hofinspecteur H. H. Schønberg, Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand, som Executor af afgangne Professor Th. Brunns Testamente, samt Kammeradvocaten paa den kongelige Kasses Vegne.

(Afsagt den 8de April 1839.)

Efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen og meddeelt fri Proces have Citanterne, Directionen for det

kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse, saggivet Indstævnte Etatsraad og Hofinspecteur Schønberg, som Executor i afgangne Professor Th. Bruuns Boe, til under en daglig Mulct at udlevere en hos ham i fornævnte Egenskab beroende, bemeldte Kasse tilhørende kongelig Obligation No. 292, dateret den 27de Juni 1822, stor 16,000 Rbdlr., efterat den er bleven forsynet med Paategning om, at den ikke er Professor Bruuns Boes, men Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasses Eiendom, hvilken Obligation af den forhenværende Hovedkasserer ved det kongelige Theater F. A. C. Printzlau, der tillige var Kasserer ved bemeldte Kasse, skal være bleven fravendt denne, samt til at betale Citanterne de af Obligationen fra 11te December 1833 til 11te December 1834 hævede Renter 640 Rbdlr., med Renter deraf 4 pCt. fra Datum af Klagen til Forligelsescommissionen den 14de Marts 1835 indtil Betaling skeer, hvilken Paastand Citanterne i Indlæg af 15de Februar 1836 have udvidet til ogsaa at omfatte de af Obligationen fra 11te December 1834 til 11te Juni 1835 oppebaarne Renter.

For det Tilfælde, at Indstævnte Etatsraad Schønberg for Citanternes Tiltale skulde blive frifunden, have disse med Hensyn til de i Statsgjeldscontoirets Bøger stedfundne Noteringer af de paa den omqvæstionerede Obligation gjorte Paategninger saggivet den kongelige Kasse til at holde meerbemeldte Enke- og Børneforsørgelseskasse skadesløs, ved enten til sammes Direction at

udlevere 16,000 Rbdlr. Sølv i kongelige 4 pCt. Rente bærende Obligationer eller til samme at betale disses Værdie efter den ved Betalingstiden gangbare Priis, Alt med skadesløse Renter deraf fra 11te December 1833 til Udlevering eller Betaling skeer.

Citanterne have derhos paastaaet de Indstævnte tilpligtede in solidum at betale denne Processes Omkostninger skadesløst.

Derimod har Indstævnte Etatsraad Schønberg i Indlæg af 24de August 1835 paastaaet Sagen afviist og Professor Bruuns Boe tillagt Kost og Tæring, og i Indlæg af 29de August 1836 in subsidium paastaaet sig frifunden og tillagt Processens Omkostninger med noget Tilstrækkeligt.

Kammeradvocaten har paa den kongelige Kasses Vegne paastaaet enten Søgsmaalet afviist eller den kongelige Kasse for Citantens Tiltale frifunden, og at ham tillægges Kost og Tæring eller Salair med noget Tilstrækkeligt.

Indstævnte Etatsraad Schønberg maa, efter den af ham brugte Procedure, ansees at have indrømmet, at Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse har været Eier af den under Sagen omhandlede Obligation, der oprindeligviis er udstedt til nysnævnte Kasse, men under 18 Februar 1834 er bleven forsynet med en Paategning, hvorved den transporteres til Ihændehaveren, hvilken Paategning, der er underskreven: "Directionen for Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse F. Holstein,

Collin", under samme Dato er bleven noteret i Statsgjeldscontoirets Bøger, hvorefter Obligationen den 12te April 1834 har erholdt en Paategning, som gaaer ud paa, at den tilhører Professor Th. Bruun, hvilken Paategning er bleven noteret i bemeldte Bøger den 14de samme Maaned.

Hvad nu angaaer den fra Indstævnte Etatsraad Schønbergs Side om Sagens Afviisning nedlagte Paastand, da er til Styrke for samme blandt Andet blevet anført, at den ordinaire Ret formeentligen ikke er competent til at afgjøre Spørgsmaalet om, hvorvidt Professor Bruuns Boe er pligtigt at udlevere den paastævnte Obligation og at betale de under Sagen omhandlede af den oppebaarne Renter, m. m., men at Afgjørelsen heraf skulde være Gjenstand for Skifterettens Decision.

Af de tvende Puncter, i Henseende til hvilke den ordinaire Rets Competence saaledes er sat under Qvæstion, vil først det være at undersøge, som angaaer Udleveringen af den ommeldte Obligation, og med Hensyn til dette skjønnes ikke rettere, end at Spørgsmaalet om Boets Forpligtelse i saa Henseende henhører under den ordinaire Rets og ikke under Skifterettens Paakjendelse.

Det ved Lovgivningen, i Særdeleshed ved Grundsætningerne i Lovens 5—2 og 5—14, hjemlede Begreb om Skifte, som den Act, hvorved et Boe deles imellem vedkommende Arvinger og Creditorer, medfører nemlig, at Skifterettens Competence ikkun strækker sig til at for-

dele imellem de Paagjeldende hvad der tilhører Boet, men naar Spørgsmaal opstaaer om, hvorvidt en bestemt Ting, der findes i Boet, er dettes Eiendom eller tilhører en Anden, angaaer Tvisten en Gjenstand, som ligger udenfor det, der efter det Anførte er undergivet Skifterettens Virksomhed, og derimod efter sin Natur maa, som enhver anden Eiendomstrætte mellem Mand og Mand, henhøre under de ordinaire Domstoles Ressort. Ligesom den Synspunct, hvorfra Retten, ved at erklære sig for dette Resultat, gaaer ud, er begrundet i selve Begrebet om Skifte, saaledes skjønnes det ikke rettere, end at dens Rigtighed bestyrkes ved Indholdet af L. 5—14—34; thi naar denne Artikel, efterat den umiddelbart foregaaende har foreskrevet, hvorledes Vedkommende skulle forholde sig ved at udlodde Boet til dets Creditorer, bestemmer: "Falder der nogen Tvistighed mellem Parterne, da skal de, som denne Handel forrette, derpaa kjende, som de ville ansvare", saa er det klart, at Artiklen gaaer ud fra den Forudsætning, at alene de Tvistigheder høre under Skifterettens Paakjendelse, som finde Sted med Hensyn til Saadanne, der paa Grund af en Fordring paa Boets Masse ansee sig berettigede til at erholde Udlæg for deres Tilgodehavende i Boets Eiendele.

Endnu maa som en Datum, der bidrager til at godtgjøre Rigtigheden af det antagne Resultat, bemærkes, at L. 5—6—1, ved, som Undtagelse fra den Regel at man uden videre Dom erholder Eiendom paa det, der udlægges paa Skifte efter død Mand, at anføre, deels

det Tilfælde, hvor Andre fremvise lovligere Adkomst derpaa, deels det, hvor Udlægget underkiendes for nogen Overret, viser, at paagjeldende Eier kan søge Tingen tilbage ved en simpel rei vindicatio, hvilket vilde komme i Strid med den Sætning, at Skifteretten skulde afgjøre Spørgsmaal om, hvorvidt en omtvistet Gjenstand var underkastet Boets Eiendomsret eller ikke, da i saa Fald dens Ret, som nysnævnte Artikel giver Adgang til at faae sin Ting tilbage ved Vindication, ordentligviis maatte være præcluderet ved det i Boet udstedte Proclama*).

Hvad dernæst betræffer Spørgsmaalet om Forpligtelsen til at betale de paastævnte allerede oppebaarne Renter af den omhandlede Obligation, da er det indlysende, at Spørgsmaalet forsaavidt angaaer en obligatorisk Ret, hvis Tilværelse eller Ikke-Tilværelse det maa tilkomme Skifteretten at decidere, hvisaarsag Sagen forsaavidt vil være at afvise.

Indstævnte Etatsraad Schønberg har fremdeles til Styrke for den af ham nedlagte Afviisningspaastand paaberaabt, at Citanterne ikke ere fremkomne med deres Krav inden Udløbet af det i afgangne Professor Bruuns Boe udstedte Proclama; men at exceptio proclamatis ikke kan komme i Betragtning med Hensyn til Spørgsmaalet om Vindicationen af den omhandlede Obligation,

*) Cfr. systematisk Fremstilling af det danske Skiftevæsen af Hansen, 3 Udg. S. 200-201, og dette Tidsskrift 9 Bd. 1 H. S. 217 seq.

følger ligefrem af hvad ovenfor er antaget om, at bemeldte Spørgsmaal ikke skal bedømmes efter de Regler, der anvendes naar en Fordring skal gjøres gjeldende i et Boe, ligesom det paa den anden Side er en Selvfølge, at den omhandlede Exception ei heller kan under nærværende Sag blive at paakjende med Hensyn til de af Citanterne tilbagefordrede Renter, efterdi Qvæstionen herom bliver at afgjøre af Skifteretten.

Hvad dernæst betræffer Indstævnte Etatsraad Schønbergs Paastand om Frifindelse, da har han yttret den Formening, at samme allerede af den Grund maatte tages til Følge, at Citanterne, ved under den imod Printzlau i sin Tid anlagte Justitssag at paastaae Erstatning hos ham for den omhandlede Obligation, til hvilken Erstatning de ved Dommen i bemeldte Sag ere kjendte berettigede, maae antages at have renunceret paa den Adgang til at vindicere den oftnævnte Obligation som ellers kunde tilkomme dem. Men denne Formening kjønnes ikke at kunne gives Medhold; thi den Omstændighed, at Citanterne have sikkret sig Ret til at søge Erstatning hos den, som havde fravendt dem Obligationen, indeholder naturligviis ikke nogen Renunciation paa den aldeles selvstændige Ret, som de ifølge Forholdets egen Beskaffenhed maatte have til at søge selve den dem fravendte Obligation tilbage. Naar Indstævnte Etatsraad Schønberg endvidere har villet begrundet sin Paastand om Frifindelse paa, at det ikke af Citanterne skal være beviist, at den oftmeldte Obligation er paa ulovlig

Maade fravendt Theatrets Enke- og Børneforsørgelses-kasse, eller at den paa samme tegnede Transport til Ihændehaveren er falsk, skjønnes ikke denne Benegtelse at kunne medføre det af ham attraaede Resultat. Om det nemlig end ikke ved de af forhenværende Theaterkasserer Printzlau under den ovennævnte Justitssag afgivne Forklaringer, maatte kunne ansees tilstrækkeligt oplyst, at han har disponeret over den omqvæstionerede Obligation mod vedkommende Bestyrelses Vidende og Villie, og in specie i dennes Navn meddeelt en falsk Transport paa samme, saa kan det efter Sagens Natur ikke antages at være Citanternes Sag at føre Beviis for, at Obligationen er fravendt dem paa uretmæssig Maade eller at den ommeldte Transport er falsk, ligesom der ikke heller efter Sagens specielle Omstændigheder findes Anledning til at anvende Benegtelsesееd.

Men selv under Forudsætning af at Obligationen paa ulovlig Maade maatte være frakommen Enke- og Børneforsørgelseskassen og at den samme paategnede Transport til Ihændehaveren maatte være falsk, har Indstævnte Etatsraad Schønberg formeent at burde tillægges Frifindelse, fordi afgangne Etatsraad Bruun har tilforhandlet sig Obligationen paa lovlig Maade ved en Vexeleer, hvorved han maatte antages at erholde den med fuldkommen retlig Adkomst.

Dette Moment vilde være afgjørende til Fordeel for Indstævnte, saafremt der var Tale om en oprindeligviis til Ihændehaveren udstedt Obligation, som var

vedbleven at lyde paa Ihændehaver, eftersom et saadant Document efter dets eiendommelige Beskaffenhed maa sættes i Klasse med Penge og følgeligen ikke kan vindiceres fra den, der i god Tro har erhvervet samme*). Men et andet Resultat maa statueres i Henseende til en Obligation, der, som den omhandlede, oprindeligviis er udstedt til en bestemt Person, som paastaaer, at den er frakommen ham paa ulovlig Maade, om den end er bleven noteret, som lydende paa Ihændehaveren.

Grunden til, at en til Ihændehaveren udstedt Obligation, der vedbliver at have denne Characteer, maa under den ovennævnte Betingelse undtages fra den en Eier efter vor Lovgivning ellers tilkommende Vindicationsret, ligger i at det Modsatte vilde komme i Strid med den Hensigt, hvori Obligationer paa Ihændehaver udstedes, ifølge hvilken de uden Videre skulle kunne gaae fra Mand til Mand, og herved kan ingen komme til at lide noget Tab, hvorover han med Føie kan beklage sig, da den, der lader en Obligation udstede paa Ihændehaver, eller erhverver den, medens den endnu uforandret befinder sig i denne Tilstand, maa vide, at han er udsat for at kunne miste samme. Men hvor Nogen har ladet

*) Cfr. en i dette Tidsskrift 36te Bd. S. 1-13 indført, i Høiesteret stadfæstet Dom, og den sammesteds (S. 5 Note) citerede ældre Dom, samt Conferentsraad Ørsteds Bemærkninger over Vindicationen af Gjeldsbreve, som lyde paa Ihændehaveren, i Arkiv for Retsvidenskaben og dens Anvendelse, 1 B. S. 501-519.

en Obligation udstede lydende paa hans Navn, er et Factum foregaaet, hvis Betydning er den, at Eieren vil sikkres mod den Fare, hvorfor Obligationens Egenskab, som lydende paa Ihændehaveren, vilde udsætte ham, og at Enhver maa vogte sig for at erhverve Documentet, naar han ikke har forvisset sig om, at det paa lovlig Maade har ophørt at være den paagjeldende Persons Eiendom.

Vel kunde Frd. 7de Februar 1823 §. 2 synes at afgive et Argument herimod, da den fastsætter, at Obligationer og Pengeeffecter, som enten ifølge deres oprindelige Indhold eller efter foregaaet Transport ere i vedkommende Bøger noterede at lyde paa Ihændehaver, ikke kunne være Gjenstand for Mortification, men denne Lovbestemmelse kan i alt Fald alene antages at indeholde Reglen med Hensyn til Adgangen til at erholde Mortifications-Bevilling, hvorimod den ikke giver nogen Forskrift med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den, hvem en Obligation paa ulovlig Maade er fravendt, kan, uagtet den er bleven noteret paa Ihændehaveren, gjøre sin Ret gjeldende mod den, som er kommen i Besiddelse af samme. Vistnok lader sig med Hensyn til det antagne Resultat erindre, at Adgangen til at vindicere Obligationer, som den omqvæstionerede, fra den, der bona fide har erhvervet samme, kan medføre særdeles betydelige Inconvenientser, og navnligen lægge Hindringer i Veien for den frie Omsætning med Statspapirer, men, uden at tale om at et modsat Resultat vilde have maaskee

ikke mindre Uleiligheder i Følge med sig, saa skjønnes det ikke, at dette Hensyn kan være afgjørende, hvor Spørgsmaalet alene dreier sig om hvad der bør antages i Overeensstemmelse med den bestaaende Lovgivning.

Ifølge alt Foranførte maae Citanterne være berettigede til at erholde den paastævnte Obligation udleveret, ved hvis Tilforhandling det havde været Professor Bruuns Sag at undersøge, hvorvidt den paategnede Transport til Ihændehaveren var ægte*). Thi den af Indstævnte yttrede Formening, at den stedfundne Notering i Statsgjelds-Contoirets Bøger af Transporten indeholdt tilstrækkelig Legitimation for at Obligationen var paa lovlig Maade ophørt at være Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasses Eiendom, kan ikke gives Medhold, efterdi Noteringen ifølge sin Natur ikke afgiver noget Beviis for Transportens Ægthed, men er indført i Øiemed, der ikke staae i Forbindelse med Tilveiebringelsen af nogen Garantie i saa Henseende.

Indstævnte Etatsraad Schønberg vil følgeligen, i hans Egenskab som Executor testamenti i afgangne Professor Bruuns Boe, være at tilpligte under en daglig Mulct til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, der findes passende at kunne bestemmes til 5 Rbdlr. Sølv for hver Dag han sidder Dommen overhørig, at udlevere

*) Cfr. den ovennævnte i dette Tidsskrifts 36te Bind indførte Dom og de i Noten ved samme (S. 8) citerede Steder af Bangs og Larsens Proces og Ørsteds Haandbog.

den omhandlede Obligation til Citanterne, forsynet med Paategning om, at den ikke er afgangne Professor Bruuns Boes Eiendom, men tilhører Theatrets Enke- og Børneforsørgelseskasse, i hvilken sidste Henseende ingen speciel Indsigelse fra bemeldte Indstævntes Side er fremsat.

Efter dette Sagens Udfald vil den af Citanterne in subsidium nedlagte Paastand over den kongelige Kasse bortfalde *).

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve, dog at Citanterne ifølge Instrux af 26de October 1785 §. 12 have at udrede Salarium til Kammeradvocaten med 30 Rbdlr. Sølv.

Det Sagen, forsaavidt samme ikke har været beneficeret, tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Forsaavidt det af Citanterne, Directionen for det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse, mod Indstævnte Etatsraad og Hofinspecteur H. H. Schønberg, Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand, som Executor testamenti i afgangne Professor Th. Bruuns Boe, anlagte Søgsmaal gaaer ud paa Udbetalingen af de Renter, der

*) I 5te Udgave af sin Formularbog S. 49 har Conferentsraad Ørsted yttret sig over det Spørgsmaal: om den i Statsgjeldscontoirets Bøger stedfundne Notering af en paa en Statsobligation meddeelt Transport kan paadrage den kongelige Kasse noget Ansvar for Transportens Ægthed.

fra 11te December 1833 indtil 11te Juni 1835 ere hævede af den paastævnte kongelige Obligation No. 292, dateret 27de Juni 1822, stor 16,000 Rbdlr. Sølv, afvises Sagen.

Derimod bør bemeldte Indstævnte i hans foranførte Egenskab, under en daglig Mulct af 5 Rbdlr. Sølv til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse for hver Dag han sidder denne Dom overhørig, til Citanterne udlevere den ovennævnte Obligation, efterat den er forsynet med Paategning om ikke at være afgangne Professor Bruuns Boes, men det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasses Eiendom.

Processens Omkostninger ophæves. I Salarium til Kammeradvocaten betale Citanterne 30 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven*).

* * *

Høiesterets-Dom i Sagen:

Etatsraad og Hofinspecteur H. H. Schønberg, som Executor testamenti i afgangne Professor Th. Bruuns Boe,

contra:

Directionen for det kongelige Theaters Enke- og Børneforsørgelseskasse.

*) Cfr. ved denne Dom i det Hele dette Tidsskrifts 36te Bind Side 11-13.

(Afsagt den 26de Marts 1840.)

Lands-Over- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitskassen betaler Citanten 5 Rbdlr. Sølv.

No. 6.

En Executionsforretning stadfæstet, uden Hensyn til at den, hos hvem samme var foretaget, og som ikke havde mødt eller ladet møde under Sagen, havde udtaget en Overretsstævning, ifølge hvilken han agtede at paaanke Forretningen, men som først senere skulde falde i Rette.

I Sagen:

Gaardmand Hans Madsen Jørgensen af Østerlarsker Sogn,

contra:

Gaardmand Niels Mortensen sammesteds.

(Afsagt den 8de April 1839.)

Efterat Indstævnte, Gaardmand Niels Mortensen af Østerlarsker Sogn, ved et inden Rønne Kjøbstads Forligelsescommission den 16de Juni f. A. indgaaet Forlig havde forpligtet sig til inden 11te November næstefter at betale skadesløst til Citanten, Gaardmand Hans Madsen Jørgensen af Østerlarsker Sogn, ifølge Vexelobligation af 23de Februar f. A. skyldig værende

44 Rbdlr. 4 Mk. med Renter, og for bekomne Varer 7 Rbdlr. 1 Mk. 13½ ß. S. og T., samt de med Forliget og dets Tinglæsning forbundne Omkostninger, m. v., blev der, da Indstævnte ikke havde opfyldt den ved Forliget paadragne Forpligtelse, under 4de December f. A. ifølge Reqvisition fra Citanten afholdt en Fogedforretning, hvorunder der blev givet Udlæg for hans Tilgodehavende efter Forliget, de ovennævnte Renter dog ikke derunder indbefattede, og for Executionsforretningens Omkostninger 8 Rbdlr. 5 Mk. 15⅝ ß., i Alt 63 Rbdlr. 3 Mk. 1 ß. Repræsentativer, i den Indstævnte tilhørende 19de Værnedgaard i Østerlarsker Sogn.

Efterat Citanten under 17de December f. A. havde reqvireret bemeldte Gaard bortsolgt ved offentlig Auction, og der den 24de s. M. var afholdt første Auction, under hvilken Indstævnte havde ladet møde og protestere mod Auctionens Fremme, da han agtede at paaanke den foretagne Executionsforretning, lod Indstævnte den 31te s. M., til hvilken Dag anden Auction var berammet, forevise en til Overretten udtagen Stævning, bestemt at falde i Rette den 8de dennes, hvorved fornævnte Executionsforretning paaankes, og i hvilken han gjentog sin tidligere Protest, samt paastod Auctionen hævet eller i alt Fald udsat indtil Appellationssagen var bleven endelig paakjendt, og Auctionsdirecteuren, som imidlertid afholdt anden Auction over den udlagte Gaard, eragtede derefter den 7de Januar sidstleden, at den til Dagen efter beram-

mede tredie Auction skulde udsættes indtil Tirsdagen den 9de dennes.

Citanten har nu under nærværende Sag paastaaet den ovennævnte Executionsforretning stadfæstet og den nysmeldte Eragtning underkjendt, tilsidesat og derhen forandret, at den over den omhandlede Gaard berammede tredie Auction bør at nyde Fremme, hvorhos han har paastaaet Indstævnte tilpligtet at udrede alle af denne Sag flydende Omkostninger skadesløst.

Da Indstævnte ikke har mødt eller ladet møde for Overretten, vil Sagen, i Medfør af L. 1—4—30, cfr. Frd. 3die Juni 1796 §. 2, blive at afgjøre efter de fremlagte Breve og Beviisligheder.

Overretten skjønner ikke, at der med Hensyn til den paaankede Executionsforretning, under hvilken Indstævnte samtykkede i at der skete Udlæg i hans Gaard, da der var bleven nedlagt Paastand om at hans Boe, paa Grund af de samme paahvilende Fordringer, skulde forlods udvurderes for disse, finder nogen Mangel Sted, som kan svække dens Gyldighed. Den vil desaarsag være at stadfæste; thi den Omstændighed, at Indstævnte har udtaget en Overretsstævning, ifølge hvilken han agter at paaanke meerbemeldte Forretning, kan naurligviis ikke være til Hinder for at dens Lovlighed afgjøres under nærværende Sag.

Naar det saaledes antages, at Executionsforretningen er lovlig, flyder heraf, at Citantens Paastand om, at den over den omhandlede Gaard berammede tredie

Auction bør nyde Fremme, maa gives Medhold, da den fra Indstævntes Side for Auctionsretten nedlagte Protest alene er bygget paa den titnævnte Executionsforretnings formeentlige Ugyldighed.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve.

Kongens Kasses Ret bliver at forbeholde med Hensyn til at den fremlagte Udskrift af Executionsforretningen ikke er skrevet paa behørigt stemplet Papiir.

Forøvrigt er det Sagen tilhørende stemplede Papiir her for Retten rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Executionsforretning bør ved Magt at stande og den over den under Sagen omhandlede Eiendom berammede tredie Auction nyde Fremme.

Kongens Kasses Ret forbeholdes med Hensyn til at den fremlagte Udskrift af Executionsforretningen ikke er skrevet paa behørigt stemplet Papiir.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

No. 7.

Spørgsmaal om Annullation af en Executionsforretning, deels paa Grund af at der ikke i samme var indlemmet eller paaberaabt nogen Constitution for den Fuldmægtig, af hvem den efter dens Intimation var foretagen og som havde underskrevet den med Angivelse af sin Egenskab som constitueret Fuldmægtig; deels fordi denne

skulde med Hensyn til Bestemmelserne i Pl. 25de Juli 1820 have været incompetent til at affige en under Forretningen afgiven Kjendelse. Eiendomsfællesskab er nødvendig Betingelse for Anvendelsen af L. 1—24—27.

I Sagen:

Boelsmand Christopher Andersen af Pederstrup under Odense Amt paa egne og hans Datters, Ane Marie Christophersdatters Vegne,

contra:

Marie Cathrine Hansdatter og Ane Regine Nielsdatter, begge ved deres beskikkede Værger.

(Afsagt den 15de April 1839.)

Da Hans Pedersen af Pederstrup under Odense Amt ikke havde for Aaret fra 17de Juli 1835 til 17de Juli 1836 betalt Indstævnte, Marie Cathrine Hansdatter det Alimentationsbidrag 8 Rbdlr., som han ved et inden Odense og Ruggaards Amters Forligelsescommission den 30te October 1835 indgaaet Forlig havde paataget sig at erlægge til et med hende avlet uægte Barn, og han ligeledes stod til Rest for Aaret fra 16de Mai 1835 til 16de Mai 1836 med det Alimentationsbidrag, som han ved Odense Amts Resolution af 17de Januar 1835 var tilpligtet at udrede til et andet med Indstævnte Ane Regine Nielsdatter avlet uægte Barn, blev der til Fyldestgjørelse af de Paagjeldendes Tilgodehavende under 10de August 1836 afholdt en Fogedforretning hos meerbemeldte Hans Pedersen,

Auction bør nyde Fremme, maa gives Medhold, da den fra Indstævntes Side for Auctionsretten nedlagte Protest alene er bygget paa den titnævnte Executionsforretnings formeentlige Ugyldighed.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve.

Kongens Kasses Ret bliver at forbeholde med Hensyn til at den fremlagte Udskrift af Executionsforretningen ikke er skrevet paa behørigt stemplet Papiir.

Forøvrigt er det Sagen tilhørende stemplede Papiir her for Retten rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Executionsforretning bør ved Magt at stande og den over den under Sagen omhandlede Eiendom berammede tredie Auction nyde Fremme.

Kongens Kasses Ret forbeholdes med Hensyn til at den fremlagte Udskrift af Executionsforretningen ikke er skrevet paa behørigt stemplet Papiir.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

No. 7.

Spørgsmaal om Annullation af en Executionsforretning, deels paa Grund af at der ikke i samme var indlemmet eller paaberaabt nogen Constitution for den Fuldmægtig, af hvem den efter dens Intimation var foretagen og som havde underskrevet den med Angivelse af sin Egenskab som constitueret Fuldmægtig; deels fordi denne

skulde med Hensyn til Bestemmelserne i Pl. 25de Juli 1820 have været incompetent til at affige en under Forretningen afgiven Kjendelse. Eiendomsfælledsskab er nødvendig Betingelse for Anvendelsen af L. 1—24—27.

I Sagen:

Boelsmand Christopher Andersen af Pederstrup under Odense Amt paa egne og hans Datters, Ane Marie Christophersdatters Vegne,

contra:

Marie Cathrine Hansdatter og Ane Regine Nielsdatter, begge ved deres beskikkede Værger.

(Afsagt den 15de April 1839.)

Da Hans Pedersen af Pederstrup under Odense Amt ikke havde for Aaret fra 17de Juli 1835 til 17de Juli 1836 betalt Indstævnte, Marie Cathrine Hansdatter det Alimentationsbidrag 8 Rbdlr., som han ved et inden Odense og Ruggaards Amters Forligelsescommissien den 30te October 1835 indgaaet Forlig havde paataget sig at erlægge til et med hende avlet uægte Barn, og han ligeledes stod til Rest for Aaret fra 16de Mai 1835 til 16de Mai 1836 med det Alimentationsbidrag, som han ved Odense Amts Resolution af 17de Januar 1835 var tilpligtet at udrede til et andet med Indstævnte Ane Regine Nielsdatter avlet uægte Barn, blev der til Fyldestgjørelse af de Paagjeldendes Tilgodehavende under 10de August 1836 afholdt en Fogedforretning hos meerbemeldte Hans Pedersen,

der havde Bopæl hos sin Svigerfader, Citanten, Boelsmand Christopher Andersen.

Efterat Sidstnævnte havde asséreret, at alt det i Huset tilstædeværende Gods var hans Eiendom, uden at Noget af samme tilhørte Hans Pedersen, og at en Dragkiste, hvori der tidligere var af vedkommende Sognefoged gjort Udpantning for hvad Indstævnte Ane Regine Nielsdatter i den ovennævnte Anledning havde tilgode hos Hans Pedersen, tilhørte Citantens ugifte Datter Ane Marie Christophersdatter, hvilke Asserta Hans Pedersen erklærede for rigtige, afsagdes der, da Citanten protesterede imod, at der effectueredes Execution i noget af det i hans Huus værende Løsøre, en Kjendelse, hvorved eragtedes, at Executionsforretningen burde fremmes og Udlæg gives i de tilstædeværende Effecter, dog saaledes, at den allerede af Sognefogden ved Udpantningsforretningen beskrevne Egedragkiste forlods udlægges til Ane Regine Nielsdatter. Overeensstemmende med denne Eragtning blev ankyndiget Execution og Udlæg saavel i fornævnte Dragkiste, af Værdie 12 Rbdlr., som i forskjellige andre Effecter, der vurderedes til 10 Rbdlr. 1 Mk.

Den, ifølge det Citanten paa egne og Datter Ane Marie Christophersdatters Vegne meddeelte beneficium paupertatis, befalede Sagfører, Procurator Christensen, har under nærværende Sag, i Medhold af den Citanten allernaadigst forundte Opreisning, paastaaet bemeldte Executionsforretning annulleret eller ophæ-

vet, samt de Indstævnte tilpligtede at betale denne Sags Omkostninger, og derunder et passende Salarium til ham.

Da de Indstævnte, skjøndt lovligt varslede, ikke have mødt eller ladet møde for Overretten, vil Sagen i Medfør af L. 1—4—30, cfr. Frd. 3die Juni 1796 §. 2, være at paakjende efter de fremlagte Breve og Beviisligheder.

Forsaavidt nu Citantens Sagfører til Styrke for sin Paastand om Executionsforretningens Annullation har paaberaabt sig, at den ifølge Intimationen er bleven afholdt af Herredsfogdens Fuldmægtig, Kasserer Hansen, men at der hverken findes indlemmet eller paaberaabt nogen speciel Constitution eller tinglæst almindelig Fuldmagt til Legitimation for hans Competence som Fuldmægtig, da skjønnes det ikke, at der heri kan gives ham Medhold, fra hvis Side det end ikke er benegtet, at Fuldmægtig Hansen, der forøvrigt har underskrevet den omhandlede Forretning med Angivelse af sin Egenskab som constitueret Fuldmægtig, har havt behørig Constitution, og ligesaalidet kan Retten bifalde den af Citantens Sagfører fremsatte Erindring, at den constituerede Fuldmægtig skulde være incompetent til som saadan at afsige Kjendelse, fordi Pl. af 25de Juli 1820 ikkun bemyndiger Overøvrigheden til at constituere Dommeres Fuldmægtige til at udføre Fogedforretninger, m. Fl., men undtager Constitution til at beklæde det egentlige Dommersæde.

Hvad nu angaaer Sagens Realitet, da er den afgivne Kjendelse, ved hvilken Executionsforretningen er tillagt Fremme, støttet derpaa, at Citanten og Hans Pedersen leve og boe i Fællig, hvoraf i Henhold til L. 1—24—27, cfr. 5—2—57, 58 og 59, udledes, at Effecterne, som forefindes i deres fælleds Værelse og ere til deres fælleds Afbenyttelse, kan belægges med Nam og Indførsel, saalænge de fælleds Besiddere ikke have betrygget sig gjensidigt for hinandens særlige Gjeld ved de Midler Loven anviser.

Men heri kan Overretten ikke være enig.

Da det nemlig ikke er oplyst, at der imellem Citanten og Hans Pedersen existerer noget Eiendomsfællesskab, hvis Tilværelse naturligviis ikke kan udledes deraf alene, at Sidstnævnte lever i Huset med den Første, om han end maatte have Adgang til at afbenytte dennes Løsøre, saa er Betingelsen for Anvendelsen af L. 1—24—27 ikke in casu tilstede, ligesom ikke heller Analogien af L. 5—2—57, 58 og 59 her skjønnes at kunne have nogen Indflydelse, og hvad den ovennævnte Dragkiste betræffer, der er opgivet at være Ane Marie Christophersdatters Eiendom, saa er Intet fremkommet, som indeholder Grund til at forkaste dette Assertums Rigtighed, der endog bestyrkes ved den fremlagte Attest om, at det Beløb, hvorfor den i sin Tid er bleven kjøbt ved offentlig Auction, er indbetalt til Vedkommende af Citanten paa fornævnte hans Datter Ane Marie Christophersdatters Vegne.

Som Følge af Foranførte vil den af Citantens Sagfører nedlagte Paastand om Executionsforretningens Ophævelse være at give Medhold.

Processens Omkostninger her for Retten blive efter Omstændighederne at ophæve, dog saaledes at de Indstævnte efter Frd. 3die Juni 1796 §. 42 betale Citantens befalede Sagfører her for Retten Salarium 10 Rbd. Sølv, hvoraf hver af dem vil have at udrede det Halve.

Under Sagen har ingen Overtrædelse af Stemplet-Papiirs Lovgivningen fundet Sted.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Executionsforretning bør være ophævet.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves, dog saaledes, at de Indstævnte, Marie Cathrine Hansdatter og Ane Regine Nielsdatter, betale i Salarium til Citantens befalede Sagfører her for Retten, Procurator Christensen, 10 Rbdlr. Sølv, hver med det Halve.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 8.

Begjering om at faae en Sag udsat, for at den kunde paakjendes samtidigt med en anden, rettelig forkastet af Underdommeren. Den Mangel ved Underretsdommen, at den ikke havde fastsat Størrelsen af de Renter, Bed-

kommende ifølge den skulde tilsvare, afhjulpen af Overretten ex officio. En feilagtig Bestemmelse i bemeldte Dom, hvorefter en Part skulde til det Offentlige betale saadant Gebyhr, m. v., som skulde have været erlagt, dersom Sagen ikke fra hans Side havde været beneficeret, istedetfor at de Omkostninger, han skulde tilsvare, burde have været tillagte Modparten, ligeledes rettet ex officio.

I Sagen:

Forvalter Thye af Vordingborg, som Executor testamenti i det Bastlandske Boe,

contra:

Fuldmægtig Hans Hoffmann Holberg sammesteds.

(Afsagt den 15de April 1839.)

Ifølge foregaaende Klage til Forligelsescommissionen har Indstævnte, Fuldmægtig Hans Hoffmann Holberg, ved Stævning til Vordingborg Kjøbstads Byeting af 1ste Juni f. A. sagsøgt Citanten, Forvalter Thye, som Executor testamenti i det Bastlandske Boe, til at betale 332 Rbd. Sedler, af hvilke 200 Rbd. skulle udgjøre Restbeløbet af Kjøbesummen for et Huus i bemeldte Kjøbstads Strandgade, som Indstævnte ved Kjøbecontract af 14de April 1821 solgte til afgangne Ane Marie, Bastlands Enke, og de 132 Rbdlr. Renterne af fornævnte 200 Rbdlr. fra 11te Juni 1821 til 11te Juni 1837, hvorhos han paastod sig tillagt Renter og Processens Omkostninger skadesløst.

Ved Sagens Incaminatien den 11te Juni f. A. mødte den for Citanten, ifølge ham meddeelt fri Proces, befalede Sagfører og begjerede 14 Dages Anstand, ved hvis Udløb den 25de s. M. han mødte og bemærkede, at Søgsmaal var indledet mod Indstævnte for et langt betydeligere Ansvar, end det under nærværende Sag paastævnte Beløb, hvorhos han, da disse Søgsmaal formeentligen burde paakjendes samtidigt, og da han samme Dag havde forlangt 8 Dages Udsættelse i den førstnævnte Sag, begjerede sig ogsaa i nærværende Sag tilstaaet lige Anstand.

Herimod erindrede Indstævnte, at han ikke kunde samtykke i, at den af ham anlagte Sag indbrages under den ovenomhandlede, hvorhos han med Benegtelse af at være det Bastlandske Boe Noget skyldig, paastod Sagen endeligen paakjendt.

Sagen blev derefter optagen og ved den den 6te August f. A. affagte Dom, hvorved Citantens Paastand om Udsættelse forkastedes, tilpligtedes Sidstnævnte, som Executor af det Bastlandske Testament, at betale til Indstævnte 332 Rbdlr. Sedler med Renter deraf fra Datum af Klagen til Forligelsescommissionen den 13de Februar 1838 indtil Betaling skeer, samt at udrede til det Offentlige saadant Gebyhr, Skriversalarium og Godtgjørelse for det stemplede Papiir, som, hvis Sagen ikke for Indstævntes Vedkommende havde været beneficeret, skulde have været erlagt og forbrugt, hvorhos Citantens

befalede Sagfører tillagdes i Salarium 2 Rbdlr. af det Offentlige.

Denne Dom har Citanten ifølge allernaadigst forundt fri Proces indanket her for Retten og paastaaet, at samme enten kjendes uefterrettelig at være og Sagen hjemvises til nye og lovligere Behandling, eller Underdommeren paalægges at forfriske Sagen, og, i den Stand, hvori den var ved dens Optagelse den 25de Juni f. A., tilkjende Citanten Anstand i 8 Dage i Overeensstemmelse med hans bemeldte Dag derom fremsatte Begjering, eller at Dommen underkjendes, tilsidesættes og derhen forandres, at Citanten tilstaaes den forlangte Anstand. Han har derhos paastaaet Underdommeren og Indstævnte i begge Tilfælde tilpligtede in solidum at betale Sagens Omkostninger her for Retten, som om den ikke havde været beneficeret, samt et passende Salarium til hans befalede Sagfører, Landvæsenscommissair, Procurator Knudsen.

Da Indstævnte ikke har mødt eller ladet møde ved Overretten, vil Sagen i Medfør af L. 1—4—30, cfr. Frd. 3die Juni 1796 §. 2, blive at afgjøre efter den fremlagte Underretsdomsact og de i samme indeholdte Breve og Beviisligheder.

Det skjønnes nu ikke rettere, end at der har været tilstrækkelig Anledning til ikke imod Indstævntes Protest at tilstaae Citanten den begjerte Anstand, eftersom Sidstnævnte ikke kunde have Adgang til at faae nærværende Sag udsat for at den kunde blive paakjendt samtidigt

med den anden fra hans Side imod Indstævnte anlagte, hvilket som meldt var den Grund hvorpaa Citanten støttede sin Begjering om Anstand. Thi vel har Citantens befalede Sagfører her for Retten yttret den Formening, at Anstanden maatte antages at være forlangt for at contrabegegne Sagen, hvorunder han navnligen synes at ville have indbefattet Anlæg af Contrasøgsmaal, hvilken Formening skulde hjemles ved den den 11te Juni fremsatte Anstandsgrund, sammenholdt med den den 25de f. M. anførte; men denne hans Formening kan ikke gives Medhold, eftersom Citantens Sagfører den 11te Juni har indskrænket sig til, næst at forevise det Førstnævnte forundte beneficium paupertatis til at contrabegegne Sagen, at begjere 14 Dages Anstand, uden nærmere at motivere denne Begjering, og den 25de f. M. ikke har opgivet anden Anstandsgrund end den, der gik ud paa, at begge de paagjeldende Sager burde paakjendes samtidigt.

Underdommeren har saaledes med Føie endelig paakjendt nærværende Sag, og da Citanten ikke har gjort nogen Indsigelse mod den af Indstævnte nedlagte Paastand, er han retteligt ved den indankede Dom tilpligtet at betale de paastævnte 332 Rbdlr. Sedler med Renter deraf fra 13de Februar f. A. indtil Betaling skeer, men da bemeldte Dom ikke har fastsat Størrelsen af disse Renter, vil den Mangel, der i saa Henseende finder Sted, være at afhjelpe.

Ligeledes finder Overretten sig ex officio beføiet til at rette den feilagtige Bestemmelse i den paaankede Dom,

at Citanten bør til det Offentlige betale et saadant Gebyhr, m. v., som skulde have fundet Sted, dersom Sagen ikke fra hans Side havde været beneficeret, hvilken Bestemmelse er urigtig, eftersom de Omkostninger, han skulde tilsvare, burde have været tillagt Indstævnte, der ikke har været forundt fri Proces, med en vis Sum, men da denne ikke har udtaget Contraappellationsstævning, vil den Berigtigelse, som Overretten ex officio har at foretage, indskrænke sig til, at Underretsdommens Forskrifter angaaende Processens Omkostningers Udredelse bortfalde.

Ligeledes maa det Citantens Sagfører ved Underretten, Procurator Ahrentzen, tilkjendte Salair bortfalde, da han ikke har fremlagt Ordre og ei har nedlagt Paastand om Salair.

Med de heraf flydende Modificationer vil altsaa Underretsdommen blive at stadfæste.

Processens Omkostninger her for Retten blive efter Omstændighederne at ophæve.

Sagens Behandling og den befalede Sagførelse i første Instants har ikke været forbundet med ulovligt Ophold og den befalede Sagførelse her for Retten har været lovlig.

Under Sagen har ingen Overtrædelse af stemplet Papiirs Lovgivningen her for Retten fundet Sted.

Thi kjendes for Ret: Byetingsdommen bør ved Magt at stande, saaledes at Størrelsen af de Renter Citanten, Forvalter Thye, som Executor testamenti

i det Vastlandske Boe, har at betale til Indstævnte, Fuldmægtig Hans Hoffmann Holberg, fra 13de Februar f. A. indtil Betaling skeer, bestemmes til 4 pCt. aarlig, og at bemeldte Doms Forskrifter i Henseende til Processens Omkostninger, saavel som det ved Samme, Procurator Ahrentzen, tilkjendte Salair, bortfalder.

Processens Omkostninger for Overretten ophæves.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 9.

En Person anseet efter Frd. 20de Februar 1717 §. 1, cfr. Pl. 8de Marts 1726, for ikke, uagtet given Advarsel, at have afholdt fra gjentagen Suppliceren.

I Sagen:

Cancellieraad og Procurator Delbanco, som Actor,

contra:

Tiltalte Mads Christensen af Svendstrup.

(Afsagt den 20de April 1839.)

Forsaavidt Tiltalte Mads Christensen af Svendstrup under nærværende i første Instants inden Arts og Skippinge Herreders Extraret behandlede og den 8de December f. A. paakjendte Sag sigtes for at have brugt Uqvemsord mod Dommeren for Retten, kan han ikke ansees overbeviist at have udviist et saadant Forhold, og han vil

saaledes, hvad denne Deel af Actionen angaaer, være at frifinde for Actors Tiltale.

Derimod er det, forsaavidt Tiltalte sigtes for ikke, uagtet given Advarsel, at have afholdt sig fra gjentagen Suppliceren, ved han egen Tilstaaelse, i Forbindelse med de iøvrigt tilveiebragte Oplysninger, tilstrækkeligen beviist, at han Tid efter anden har indgivet flere forskjellige Ansøgninger, der alle i det Væsentlige have samme Gjenstand, nemlig Besværinger i Anledning af den Uret, han formeente at have lidt af sit Herskab, m. v., uanseet at der gjentagne Gange var blevet afgivet Resolution paa saadanne Andragender fra hans Side, ligesom han endog er vedbleven at indgive saadanne Ansøgninger, efterat det ifølge det kongelige danske Cancellies Ordre var blevet ham betydet, saavel af vedkommende Herredsfoged, som af Amtmanden over Holbeks Amt, at han maatte afholde sig herfra og i modsat Fald vilde herfor blive draget til Ansvar.

For dette Forhold vil Tiltalte, der oftere forhen har været straffet for Opsætsighed og saavel verbale, som reelle Injurier mod forskjellige Authoriteter, m. m., nu i Overeensstemmelse med Frd. 20de Februar 1717 §. 1, cfr. Pl. 8de Marts 1726, hvilke Lovgivningers Bestemmelser ikke, saaledes som Defensor her for Retten har formeent, kunne ansees ophævede ved Frd. 15de December 1820, være at ansee med en Mulct, der efter Omstændighederne fastsættes til 20 Rbdlr. Sølv og tilfalder Holbeks Amts Fattigkasse.

I Henseende til Actionens Omkostninger, hvorunder Størrelsen af de Actor og Defensor ved Underretten tillagte Salairer billiges, vil Underretsdommen være at stadfæste, hvorhos Tiltalte vil have at udrede i Salair til Actor her ved Retten, Cancellieraad og Procurator Delbanco, 5 Rbdlr. Sølv.

Sagens Behandling ved Underretten, saavelsom den befalede Sagførelse ved begge Retter, har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte Mads Christensen af Svendstrup bør til Holbeks Amts Fattigkasse bøde 20 Rbdlr. Sølv, men iøvrigt for Actors Tiltale i denne Sag fri at være.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Underretsdommen ved Magt at stande.

I Salair til Actor her ved Retten, Cancellieraad og Procurator Delbanco, betaler Tiltalte 5 Rbdlr. Sølv.

Den idømte Mulct at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 10.

Et Fruentimmer, der var tiltalt for at have født i Dølgsmaal og derved foranlediget Fosterets Død, men ikke kunde ansees overbeviist herom, anseet med 1 Aars Forbedringshuusarbeide, fordi hun efter Fødselen havde lagt Skjul paa denne.

I Sagen:

Cancellieraad og Procurator Beyer, som Actor,

contra:

Arrestantinden Maren Andersdatter af Tressebølle.

(Afsagt den 20de April 1839.)

Under nærværende, i første Instants inden Langelands Birks Extraret den 22de August f. A. paadømte, Sag tiltales Arrestantinden Maren Andersdatter af Tressebølle for at have født i Dølgsmaal og derved foranlediget Ombringelse af Fosteret.

Arrestantinden har under Forhørerne vedgaaet, at hun den 9de Mai f. A. har født et Barn og at hun har skjult sit Svangerskab og endog for Adskillige, som spurgte hende desangaaende, har nægtet at vide sig frugtsommelig, hvorhos hun dog tillige har udsagt, at hun ikke dengang vidste at hun var svanger, ligesom og, at hun ei heller paa den Tid, hun fødte, antog, at hun var saa langt fremme i Svangerskabet. Fremdeles har Arrestantinden med Hensyn til Fødslen forklaret, at hun den ovenommeldte Nat stod op af Sengen i det Værelse i Tressebølle Fattighuus, hvor hun laae, for at gaae ud i Gaarden i et naturligt Ærinde, men at hun formedelst Ubekjendtskab med Værelset, hvor hun kun havde været en kort Tid, faldt paa Maven og blev saa betagen, at hun ikke kunde raabe om Hjelp, samt at hun, da hun kom til sig selv, mærkede at hun havde født Barnet, som

hun da fandt dødt og koldt, hvorefter hun med en Sax, som laae i Vinduet ved det Sted, hvor hun var falden, overklippede Navlestrengen, og da hun havde lagt Barnet i et Stykke Klæde, krøb i Sengen, men siden, da hun var kommet noget til Kræfter og det faldt hende ind, at det dog var muligt at Barnet kunde komme tillive igjen, naar det blev varmt, atter stod op og tog Barnet til sig i Sengen, hvorved hun dog har paastaaet, at hun ogsaa da var saa afkræftet, at hun ikke kunde tilkalde Andre eller paa anden Maade søge Hjelp for Barnet. Endeligen har hun tilstaaet, at hun, efterat have skjult Liget nogle Dage i Sengen, nedgrov det i Fattighusets Have, hvor det snart efter blev fundet.

Ifølge den afholdte Obductionsforretning er det antaget, at Barnet har været fuldbaaret og at det er kommet levende til Verden, men at det, paa hvilket ingen Vold udvortes har været at opdage, er, hvad ogsaa det kongelige Sundheds-Collegium i en under Sagen meddeelt Erklæring har anseet for ikke usandsynligt, under Forudsætning af at Arrestantinden ikke først har født efterat hun var falden, men, som af Obducenterne formeent, førend hun faldt, tilføiet Døden ved en Hjernerystelse, hidrørende fra en stærk Contusion paa Hovedet, som formenes at være foraarsaget derved, at Barnet under den hastige Fødsel er styrtet imod det haarde Leergulv.

Uagtet nu Arrestantindens Forklaring i Henseende til flere væsentlige Puncter, og navnligen med Hensyn

til hendes Mangel af Kundskab om at hun var frugtsommelig, da hun nægtede sit Svangerskab, og senere om, at hun var saa langt henne i Svangerskabet, samt endeligen hendes Udsagn om Omstændighederne ved Fødslen og om hendes afmægtige Tilstand under og efter denne, ingenlunde bestyrkes ved Sagens Omstændigheder, men meget mere tildeels staae i Strid med disse, kan hun dog ligesaalidet antages at have født i Dølgsmaal, som det efter Lægernes Skjøn under Obductionsforretningen er antageligt, at Barnet skulde ved af hende tilføiet Vold være berøvet Livet. Ei heller kan det mod Arrestantindens Benægtelse i denne Henseende ansees aldeles tilstrækkeligen oplyst, at hun har været i en saadan Tilstand nærmest efter Fødselen at hun kunde og altsaa burde have tilkaldt Andre eller søgt anden Hjelp for Barnet.

Men derimod maa Arrestantinden ansees skyldig til en efter Lovgivningens Analogie læmpet Straf, fordi hun ogsaa senere har skjult Fødslen, efterat denne var foregaaen, samt derved har gjort det vanskeligt for det Offentlige at erholde Kundskab om den sande Sammenhæng af det i Henseende til Barnet Passerede, hvorhos Straffen for hende, der ikke findes forhen at have været criminaliter tiltalt, efter Omstændighederne skjønnes at kunne fastsættes til 1 Aars Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus.

I Henseende til Actionens Omkostninger og deriblandt Salair til Actor i første Instants bifaldes Under-

retsdommens Bestemmelser. Derimod vil der ikke kunne tillægges Defensor i første Instants Salair, eftersom han intet saadant har paastaaet.

Med den heraf flydende Modification vil bemeldte Dom forsaavidt angaaer Actionens Omkostninger være at stadfæste.

I Salair til Actor her for Retten, Cancellieraad og Procurator Beyer, bliver Arrestantinden pligtig at betale 8 Rbdlr. Sølv.

Sagens Behandling i første Instants har ikke været forbunden med ulovligt Ophold. Sagførelsen her ved Retten har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Maren Andersdatter af Tresfebølle bør hensættes til Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus i 1 Aar.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Underretsdommen ved Magt at stande, dog at det Defensor for Underretten tillagte Salair bortfalder.

I Salair til Actor her for Retten, Cancellieraad og Procurator Beyer, betaler Arrestantinden 8 Rbd. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 11.

Spørgsmaal om hvorvidt Redacteuren af Bladet "Kjøbenhavnsposten" kunde ansees at have gjort sig skyldig til Straf efter Frd. 27de September 1799 §. 19 ved ikke

til hendes Mangel af Kundskab om at hun var frugtsommelig, da hun nægtede sit Svangerskab, og senere om, at hun var saa langt henne i Svangerskabet, samt endeligen hendes Udsagn om Omstændighederne ved Fødslen og om hendes afmægtige Tilstand under og efter denne, ingenlunde bestyrkes ved Sagens Omstændigheder, men meget mere tildeels staae i Strid med disse, kan hun dog ligesaalidet antages at have født i Dølgsmaal, som det efter Lægernes Skjøn under Obductionsforretningen er antageligt, at Barnet skulde ved af hende tilføiet Vold være berøvet Livet. Ei heller kan det mod Arrestantindens Benægtelse i denne Henseende ansees aldeles tilstrækkeligen oplyst, at hun har været i en saadan Tilstand nærmest efter Fødselen at hun kunde og altsaa burde have tilkaldt Andre eller søgt anden Hjelp for Barnet.

Men derimod maa Arrestantinden ansees skyldig til en efter Lovgivningens Analogie læmpet Straf, fordi hun ogsaa senere har skjult Fødslen, efterat denne var foregaaen, samt derved har gjort det vanskeligt for det Offentlige at erholde Kundskab om den sande Sammenhæng af det i Henseende til Barnet Passerede, hvorhos Straffen for hende, der ikke findes forhen at have været criminaliter tiltalt, efter Omstændighederne skjønnes at kunne fastsættes til 1 Aars Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus.

I Henseende til Actionens Omkostninger og deriblandt Salair til Actor i første Instants bifaldes Under-

retsdommens Bestemmelser. Derimod vil der ikke kunne tillægges Defensor i første Instants Salair, eftersom han intet saadant har paastaaet.

Med den heraf flydende Modification vil bemeldte Dom forsaavidt angaaer Actionens Omkostninger være at stadfæste.

I Salair til Actor her for Retten, Cancellieraad og Procurator Beyer, bliver Arrestantinden pligtig at betale 8 Rbdlr. Sølv.

Sagens Behandling i første Instants har ikke været forbunden med ulovligt Ophold. Sagførelsen her ved Retten har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Arrestantinden Maren Andersdatter af Tresſebølle bør hensættes til Arbeide som Forbedringshuusfange i Odense Tugt- og Forbedringshuus i 1 Aar.

I Henseende til Actionens Omkostninger bør Underretsdommen ved Magt at stande, dog at det Defensor for Underretten tillagte Salair bortfalder.

I Salair til Actor her for Retten, Cancellieraad og Procurator Beyer, betaler Arrestantinden 8 Rbd. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 11.

Spørgsmaal om hvorvidt Redacteuren af Bladet "Kjøbenhavnsposten" kunde ansees at have gjort sig skyldig til Straf efter Frd. 27de September 1799 §. 19 ved ikke

efter Opfordring at ville opgive Forfatteren til en i bemeldte Blad indført Artikel. Sigtelse for Overtrædelse af Pl. 18de October 1805.

I Sagen:

Procurator Nyholm, som Actor,

contra:

Tiltalte, Redacteuren af Bladet Kjøbenhavnsposten, Cand. juris J. F. Giødwad.

(Afsagt den 27de April 1839.)

Ifølge det kongelige danske Cancellies Skrivelse af 27de November f. A. tiltales under nærværende Sag Redacteuren af Bladet Kjøbenhavnsposten, Cand. juris J. F. Giødwad, saavel for at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Frd. 27de September 1799 §. 19, ved ikke paa derom gjort Opfordring at opgive Forfatteren til en i No. 319 af bemeldte Blad for Mandagen den 19de November f. A. optaget Artikel, dateret "Slesvig den 14de November" og undertegnet "Meddeelt", som for ved sammes Indførelse i Bladet at have handlet imod Bestemmelserne i Pl. 18de October 1805.

Actor har paastaaet Tiltalte anseet saavel efter Frd. 27de September 1799 §. 19, cfr. §. 16, som efter nysmeldte Placat, med Mulct af respective 200 Rbdlr. Sølv og 50 til 200 Rbdlr. Sølv, samt tilpligtet at udrede Actionens Omkostninger og derunder sig tillagt Salair.

Derimod har Tiltalte ved sin engagerede Sagfører paastaaet sig frifunden og det Offentlige paalagt at udrede Actionens Omkostninger.

Hvad nu den Deel af Actionen betræffer, der har Overtrædelse af den ovennævnte Forordnings §. 19 til Gjenstand, da er det oplyst, at Tiltalte ikke efter Opfordring af Politierets-Assessor Reiersen, som den Embedsmand, til hvem Tilsynet med trykte Skrifter og ikke privilegerede Blade er anbetroet, har villet opgive Forfatteren til det omhandlede Stykke, hvortil han forøvrigt under Sagen har erklæret selv at være Forfatter. Det skjønnes imidlertid ikke at Tiltalte ved sin ommeldte Vægring ved at opgive Artiklens Forfatter, har gjort sig skyldig i Overtrædelse af Frd. 27de September 1799 §. 19. Idet nemlig denne Paragraph med Hensyn til Journaler og periodiske Blade foreskriver, at ikke alene Forlæggeren og Bogtrykkeren, men tillige Forfatteren af hver Artikel, saavelsom Redacteuren skal nævnes, men forsaavidt Aviser eller offentlige Tidender betræffer, blot fastsætter, at Redacteuren paa lige Maade skal nævnes og være ansvarlig for Indholdet tilligemed Udgiveren, gjør den det ikkun for Journalers og periodiske Blades Vedkommende til Pligt at nævne Forfatteren til de i samme optagne Artikler, hvorimod den ikke kan ansees at begrunde en lige Forpligtelse med Hensyn til Aviser eller offentlige Tidender. Ligesom dette findes ligefrem at have Medhold i Paragraphens Ord og den Modsætning, som den i det Hele danner imellem Journaler og periodiske Blade paa

den ene og Aviser eller offentlige Tidender paa den anden Side, saaledes bestyrkes denne Fortolkning ogsaa derved, at Paragraphen med Hensyn til Journaler og periodiske Blade nævner baade Redacteuren og Forfatteren, som de, der skulle staae til Ansvar for hvad der indføres i samme, imedens den, forsaavidt Aviser og offentlige Tidender angaaer, betegner Redacteuren som ansvarlig for Indholdet, uden at omtale Forfatteren til de enkelte Artikler, hvorved den maa antages at gaae ud fra den Forudsætning, at der ikke for Avisers eller offentlige Tidenders Vedkommende existerer nogen Forpligtelse for Redacteuren til at nævne Forfatteren til de enkelte Inserater. Men under denne Forudsætning vil Tiltalte ikke kunne ansees at have gjort sig skyldig i nogen Overtrædelse af den titnævnte Paragraph i bemeldte Forordning, eftersom Bladet "Kjøbenhavnsposten" ikke skjønnes at kunne betragtes som periodisk Blad. Thi Begrebet om et periodisk Blad forudsætter, efter den ved den almindelige Sprogbrug hjemlede Betydning, at samme udkommer ikke dagviis, men med længere Intervaller og gaaer ud paa at meddele Efterretninger og Notitser i en bestemt Retning — hvad enten nu denne er af snævrere eller videre Omfang — uden at disses Egenskab som egentlige Nyheder komme i Betragtning, hvilket ikke finder Anvendelse paa det her omhandlede Blad, der hverken efter Maaden, hvorpaa det udkommer, eller efter dets materielle Indhold, har det periodiske Blads Criterier, men derimod har de Egenskaber, der characterisere en offentlig

Tidende, navnligen den, at det udkommer som et Blad, der meddeler Nyheder, og endog har en særegen Artikel under Navnet "Nyhedspost", under hvilken ogsaa det under nærværende Sag omhandlede Stykke er optaget*).

Det bliver dernæst med Hensyn til den Deel af Actionen, der angaaer formeentlig Overtrædelse af Pl. 18de October 1805, at undersøge hvorvidt Tiltalte kan ansees at have handlet imod denne Placat ved i det omhandlede Blad at indføre den ovennævnte Artikel. Denne, der overskrives "Slesvig den 14de November" og er undertegnet "Meddeelt", indeholder blandt Andet en Beretning om, at der, da Deres Kongelige Høiheder Prinds Christian og Gemalinde paa deres Tilbagereise fra Tydskland vare komne til bemeldte Bye, under en i den Anledning foranstaltet Illumination, saaes i den derværende Borgerforenings Locale, som ogsaa i et andet Huus, nogle Transparenter, der nærmere beskrives i Bladet, hvilke vedkommende Politiemester beordrede borttagne. Men ogsaa med Hensyn til dette Punct af Sagen formener Retten at Tiltalte maa tillægges den af ham paastaaede Frifindelse, og det allerede af den Grund at den incriminerede Artikel, saaledes som af Tiltalte erindret, ikke angaaer nogen saadan Gjenstand, som Pl. 18de October 1805 omhandler. Thi naar denne forbyder i de offentlige Tidender at indføre Rygter om almindelige eller offentlige Foranstaltninger, skjønnes det

*) Cfr. Dom i dette Tidsskrifts 36te Bd. S. 194-195.

ikke, at til disse kunne henregnes saadanne, der træffes af en underordnet Øvrighed i Henseende til Anliggender, der ere underlagte hans Ressort, hvorimod Placaten maa antages at sigte til saadanne Foranstaltninger, der ere egentlige Regjeringshandlinger, eller i alt Fald grundede i de høieste Autoriteters Beslutninger, til hvilke Hans Majestæt har overladt at føie de Foranstaltninger, som Hensyn til det Almindeliges Interesse antages at gjøre fornødne.

Efter alt Foranførte vil Tiltalte for Actors Tiltale i denne Sag være at frifinde.

De af Actionen flydende Omkostninger, hvorunder Actor, Procurator Nyholm, tillægges i Salarium 10 Rbdlr. Sølv, blive efter Omstændighederne at udrede af det Offentlige.

Den befalede Sagførelse har været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, Redacteuren af Bladet "Kjøbenhavnsposten", Candidatus juris J. F. Gjødwad, bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være.

De af Actionen flydende Omkostninger, hvorunder Actor, Procurator Nyholm, tillægges i Salarium 10 Rbdlr. Sølv, udredes af det Offentlige.

* * *

Høiesterets-Dom, afsagt den 18de December 1839.

Candidatus juris Jens Finstenn Gjødwad bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være, dog

saaledes at han udreder alle af Actionen lovligt flydende Omkostninger og derunder i Salarium til Procurator Nyholm 10 Rbdlr. Sølv og til Advocat Buntzen for Høiesteret 20 Rbdlr. Sølv.

No. 12.

Criminelle Sager kunne, naar Paagjeldende ikke er arresteret, anlægges ligesaavel ved forum domicilii, som ved forum delicti commissi.

I Sagen:

Procurator Jydtmann, som Actor,

contra:

Tiltalte Kjøbmand Elieser Levin Rothschild.

(Affagt den 25de Mai 1839.)

Forsaavidt Defensor har paastaaet nærværende Sag, hvorunder Tiltalte Kjøbmand Elieser Levin Rothschild actioneres til at ansees efter Frd. 1ste Februar 1797 §. 92 afviist, fordi den Handling, for hvilken Tiltalte sigtes, er forøvet i Holbek, kan denne Paastand ikke gives Medhold, efterdi criminelle Sager ifølge vor Lovgivning, in specie L. 1—2—19, cfr. 1—2—24 og Frd. 3die Juni 1746, kunne, naar den Paagjeldende ikke er arresteret, anlægges ligesaavel ved forum domicilii, som ved forum delicti commissi.

Hvad Sagen i sig selv angaaer, da imputeres det Tiltalte, at han den 24de Januar d. A., da han kom kjørende til Holbeks Labeksport, leverede den sammesteds Post havende Toldbetjent Bagge en Passeerseddel paa 23 Stykker Haandklædedreiler paa 540 Alen af Vægt 77 Pund, og 90 Alen indenlandsk Hvergarnstøi, som Alt var angivet at skulle forsendes til Kallundborg, med Anmodning at attestere Udførselen af disse Varer, med Undtagelse af Hvergarnstøiet, som han angav at han havde solgt, men at han, da Toldbetjenten forlangte at Dreilerne skulde tages af Vognen for at veies, skal have vægret sig ved at efterkomme denne Anmodning og kjørt bort med Dreilerne uden at lade dem veie.

Vel kan det nu, naar hensees til Budet i §. 292 af Toldforordningen af 1ste Februar 1797, ikke sættes i Tvivl, at vedkommende Toldbetjent i et saadant Tilfælde er baade berettiget og forpligtet til at foretage Eftersyn af Varerne, og at altsaa den, der hindrer ham i at udføre denne sin Embedspligt, derved gjør sig skyldig til Straf efter fornævnte Anordnings §. 92, men derimod kan det ved de i Sagen tilveiebragte Oplysninger ikke ansees tilstrækkeligt godtgjort, at Tiltalte i nærværende Sag har gjort sig skyldig i noget saadant Forhold, som kan paadrage ham Straf efter sidstnævnte §. i Toldanordningen. Han vil derfor blive at frifinde, dog saaledes at han med Hensyn til de flere mod ham talende Data vil blive at tilpligte at udrede Actionens Omkostninger og derunder Salair til Actor 5 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig, hvilket og attesteres om Behandlingen, forsaavidt denne ifølge Rescr. 12te Juni 1807 henhører under denne Domstoels Bedømmelse.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, Kjøbmand Eliefer Levin Rothschild, bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være, dog at han udreder Actionens Omkostninger og derunder i Salair til Actor, Procurator Jydtmann, 5 Rbdlr. Sølv.

At efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 13.

En af en Skifteforvalter affagt Kjendelse annulleret, fordi den ikke afgjorde det egentlige Realitets-Spørgsmaal, hvoraf det, der ved Kjendelsen var decideret, maatte være afhængigt. Ubeføiet Paastand om Afviisning paa Grund af Beskaffenheden af de nedlagte Paastande og det Forhold, der fandt Sted imellem disse, af hvilke den subsidiaire angik Sagens formalia, medens de principale i det Væsentlige gik ud paa Realiteten.

I Sagen:

Jomfrue A. M. E. Winther, med Curator Isenkræmmer Dohler, begge her af Staden,

contra:

Grosserer M. L. Fürst, ligeledes her af Staden.

(Afsagt den 27de Mai 1839.)

Paa Skiftet af Kjøbmand Arnesens Opbudsboe i Bogense nedlagde Citantinden, Jomfrue A. M. E. Winther, med Curator Isenkræmmer Dohler, som Eier af 3 af bemeldte Arnesen til Forskjellige udstedte, og til hende transporterede Obligationer, nemlig een dateret den 25de Juli 1837, tinglæst 1ste August s. A., for 7,000 Rbd. Sedl., med Panteret næstefter 4,095 Rbd. 32 ß. S. og T. i Debitors Gaard No. 10 og 11 paa ovennævnte Kjøbstads Adelgade, samt med 1ste Prioritet i Arnesens Varelager og Alt hvad han iøvrigt maatte eie og komme til at eie; een dateret 17de October 1837 og tinglæst 24de December næstefter for 500 Rbdlr., med første Prioritet i det i bemeldte Gaard værende Brændeviinsbrænderie, og endeligen en Vexelobligation, dateret 4de Februar 1838 og tinglæst den 6te s. M. for 400 Rbdlr., med samme Panteret som de nysnævnte 500 Rbdlr. og desuden med Panteret i Debitors øvrige Gods, nærværende eller tilkommende, Paastand om, at den ovenfor ommeldte Gaard med Brænderie, der var stillet til Auction og for hvilken hun paa den 5te Auction var bleven høistbydende med 5,650 Rbdlr., maatte vorde hende udlagt for nysnævnte Sum, idet hun reserverede sig sin Ret, forsaavidt hendes Fordring ikke blev dækket ved dette Udlæg.

Imod denne Paastand lod Indstævnte, Grosserer M. L. Fürst, nedlægge Protest, idet han ikke vilde erkjende Rigtigheden af de ovennævnte Fordringer førend

i alt Fald saavel Citantinden, som øvrige Vedkommende havde aflagt den i L. 5—14—46 paabudne Eed, hvorefter han lod paastaae deels at Citantindens Fordring maatte afvises som aldeles ugyldig, eller in subsidium ikkun erkjendes under Betingelse, at de nysommeldte Personer aflagde Eed efter L. 5—14—46, og deels at Citantinden maatte affordres Kjøbesummen for Gaarden og det øvrige hende paa Auctionen Tilslagne efter Conditionerne, m. v.

Efterat der dernæst fra Citantindens Side herpaa var svaret, eragtede Skifteforvalteren den 1ste November f. A. "da", som det i Decisionen hedder, "de fremsatte Indsigelser efter de concrete Omstændigheder ikke kunde siges at være ugrundede", at den af Citantinden nedlagte Paastand om, som Pantecreditrix, at erholde Gaarden, m. v., udlagt som Eiendom, ikke kunde tages til Følge, hvorimod det ved nærmere Kjendelse af Skifteretten vilde være at afgjøre, hvorvidt hun for sin ommeldte Fordring burde nyde Udlæg i Boet af Auctionssummen efter Fordringens Natur og Beskaffenhed, hvorhos der tillige ved Decisionen gives Approbation paa det af Citantinden gjorte Auctionsbud af 5,650 Rbdlr. Sedler.

Denne Decision har Citantinden ladet indanke her for Retten, og paastaaet:

enten at Decisionen kjendes uefterrettelig at være, forsaavidt Skifteforvalteren ved den har bestemt, ved en sildigere Kjendelse nærmere at afgjøre om og hvorvidt Citantinden bør nyde Udlæg i Arnesens Boe af Auc-

tionsprovenuet, men at Decisionen forøvrigt forandres derhen, at Citantindens ved Skiftet fremsatte, ovenfor anførte Paastand gives Medhold;

eller at dog den sidste Deel af den saaledes fremførte Paastand tages til Følge; hvorhos hun for begge Tilfælde har paastaaet Indstævnte tilpligtet at betale Sagens Omkostninger skadesløst. Endeligen har hun, for det Tilfælde at Retten ikke skulde antage at kunne give Dom i Sagens Realitet, som formeentligen ikke paakjendt i første Instants, paastaaet, at Decisionen kjendes uefterrettelig og hjemvises til ny Foretagelse og endelig Paakjendelse af det samlede Spørgsmaal, om Citantindens Pantefordring er gyldig eller ikke, og om hendes Paastand om Udlæg skal gives Medhold eller ikke, og har Citantinden for dette Tilfælde paastaaet sig tillagt enten Kost og Tæring eller Processens Omkostninger skadesløst.

Indstævnte har derimod principaliter, paa Grund af de fra Citantindens Side her for Retten fremsatte Paastandes Beskaffenhed og Forhold til hinanden, paastaaet Sagen afviist og Citantinden tilpligtet at betale ham Kost og Tæring, og subsidialiter, at den paaankede Decision stadfæstes og at Citantinden tilpligtes at udrede Processens Omkostninger skadesløst.

Citantindens principale Paastande, der væsentligen tilsigte en Forandring af den omhandlede Decisions Indhold, gaae ud fra den Forudsætning, at Sagens Realitet er afgjort ved Decisionen. Forsaavidt der nu ved

dennie er eragtet, at Citantindens Paastand om Udlæg af den titnævnte Gaard, m. v., til Eiendom, ikke kunde tages til Følge, maa det vel ogsaa antages, at Skifteforvalteren har afgivet en til Sagens Realitet hørende Eragtning, hvis Resultat han iøvrigt — efter det foran Anførte — maa antages at have bygget paa den Formening, at allerede den Omstændighed, at Indstævntes Protest ikke var blottet for Grunde, maatte bevirke, at det omhandlede Udlæg af Eiendommen ikke kunde gives, uden at det for Tiden var fornødent at undersøge; hvorvidt de fra Indstævntes Side til Støtte for Protesten fremsatte Grunde endeligen maatte bifaldes eller ikke, hvisaarsag han endog udtrykkeligen har forbeholdt sig nærmere at prøve disse Grunde og derefter afgjøre, om Citantinden bør nyde Udlæg i Boet af Auctionsprovenuet.

Men ligesom det nu ingenlunde kan antages, at den blotte Fremsættelse af Indsigelser, der ikke allerede ved første Øiekast maatte findes ugrundede, kunde berettige Skifteforvalteren til at nægte det begjerte Udlæg, uden at undersøge, hvorvidt disse Indsigelser, efter nærmere Prøvelse af de for dem anførte Grunde, maatte være at tillægge Vægt, og ligesom det netop ved Proceduren for Skifteretten maa antages at have været undergivet Skifteforvalterens Afgjørelse om disse Indsigelser, som gik ud paa, at Citantindens Fordring, med Hensyn til hvilken hun begjerede Udlæget, var et virkeligt og gyldigt Krav, kunde bifaldes eller ikke, saaledes maa ogsaa, da Skifteforvalteren desuagtet ikke endeligen har

afgjort den Gjenstand, der saaledes var indladt til hans Decision, og altsaa ei har afgjort Sagens egentlige Realitets-Spørgsmaal, hvoraf det, han har decideret, maatte være afhængigt, Overretten, der ikke kan ansee sig berettiget til at paakjende hvad der er saa langt fra i første Instants at være paakjendt, at Underdommeren endog har forbeholdt sig senere at paadømme Spørgsmaalet, ikke kunne tage de af Citantinden nedlagte principale Paastande under Bedømmelse.

Hvad nu dernæst den Paastand angaaer, som Citantinden subsidialiter har ladet fremsætte for det Tilfælde, at denne Ret ikke maatte finde Grund til at decidere hendes nysnævnte principale Paastande, da angaaer vel hiin subsidiaire Paastand Sagens formalia, medens de principale Paastande i det Væsentlige gaae ud paa Realiteten. Imidlertid skjønnes den paa denne Omstændighed fra Indstævntes Side grundede Paastand om Sagens Afviisning ikke i nærværende Tilfælde at maatte tages til Følge. Da nemlig den ovenanførte Undersøgelse om hvorvidt Citantindens principale Paastande kunde komme under Paakjendelse, ligefrem medfører, at Skifteforvalteren ikke har paakjendt hvad der egentligen var bleven underkastet hans Afgjørelse, og det netop er herpaa, at den fornævnte Paastand om Kjendelsens Annullation og Sagens Hjemviisning er grundet, findes den Omstændighed, at denne Paastand ikkun er fremsat subsidiairt, ikke at kunne være til Hinder for, at den jo ved Dommen kan gives Medhold.

Ifølge det Foranførte vil saaledes den paaankede Kjendelse være at kjende uefterrettelig og Sagen at foretage af Skifteretten til endelig Paakjendelse.

Efter Omstændighederne vil Indstævnte blive at tilpligte at betale Citantinden med Curator Processens Omkostninger her for Retten med 30 Rbdlr. Sølv.

Det fornødne stemplede Papiir findes forbrugt her for Retten.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Kjendelse bør uefterrettelig at være og bør Skifteforvalteren foretage Sagen til ny og endelig Paakjendelse.

Processens Omkostninger betaler Indstævnte, Grosserer M. L. Fürst med 30 Rbdlr. Sølv til Citantinden, Jomfrue A. M. E. Winther med Curator, Isenkræmmer Dohler, begge her af Staden.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 14.

Et paa en Præstegaards Grund liggende Huus, der for en Tid af omtrent 30 Aar tilbage var solgt af en daværende Beneficiarius, frahævdet Præstekaldet i Medhold af L. 5—5—1. Ugrundet Forudsætning om at Hævds Erhvervelse ikkun skulde kunne finde Anvendelse imod den Beneficiarius, der efter det passerede Salg havde i 20 Aar været i Kaldet uden i den ommeldte Henseende at have paatalt sammes Ret.

I Sagen:

Sognepræst for Glostrup Menighed, Hr. Jacob Ludvig Hansen,

contra:

Sognefogderne Hans Hansen af Herstedøster og Jens Mortensen af Glostrup, paa Kjøbenhavns Amts 12 Jordemoder Districts Vegne.

(Afsagt den 27de Mai 1839.)

Under nærværende Sag har Citanten, Sognepræsten for Glostrup Menighed, Hr. Jacob Ludvig Hansen, i første Instants ved Kjøbenhavns Amts søndre Birk saggivet de Indstævnte, Sognefogderne Hans Hansen af Herstedøster og Jens Mortensen af Glostrup, til paa Amtets 12 Jordemoders Districts Vegne inden en forelagt kort Frist at ryddeliggjøre og til Citanten i foranførte Egenskab at aflevere i beboelig og forsvarlig Stand et paa Præstegaardens Grund beliggende Huus, der beboes af Districtets Jordemoder, men efter Citantens Formening tilhører Kaldet; hvilken Paastand imidlertig ved den inden bemeldte Ret den 11te October 1837 afsagte Dom blev forkastet, idet de Indstævnte frifandtes for Citantens Tiltale og Processens Omkostninger ophævedes, hvorhos Salairerne til Parternes befalede Sagførere bestemtes at skulle udredes af det Offentlige.

Denne Dom har nu Citanten, efter dertil erhvervet fri Proces, paaanket her for Retten til Underkjendelse

og Forandring i Overeensstemmelse med hans i første Instants nedlagte Paastand, ligesom og hans beskikkede Sagfører, Procurator Jydtmann, har paastaaet saavel sig, som Procurator Dahlstrøm, der efter Ordre har mødt for Citanten under et ved Nykjøbing Byeting den 13de August f. A. optaget Tingsvidne, tilkjendt Salarium.

Derimod have de Indstævnte, der ligeledes ere forundte fri Proces for Overretten, paastaaet Underretsdommen stadfæstet og Citanten tilpligtet at udrede et passende Salarium til deres befalede Sagfører, Procurator Lange.

Om det nu end maatte kunne ansees tilstrækkeligen oplyst, at det omhandlede Huus, "Jordemoderhuset" kaldet, i sin Tid har tilhørt Glostrup Sognekald, skjønnes dog det i den paaankede Dom antagne Resultat at maatte billiges. Det er nemlig deels **in confesso**, deels ved de afhørte Vidner, i Forbindelse med de øvrige under Sagen fremkomne Oplysninger, beviist, at fornævnte Huus for omtrent 30 Aar siden er af den daværende Sognepræst for Glostrup Menighed, N. Schouboe, blevet solgt til Hans Jensen og senere igjen af denne afhændet, hvorefter det i Aaret 1812 af den daværende Besidder, Marschandiser Thomsen, blev solgt til det 12te Jordemoderdistrict og har siden den Tid af samme været anvendt til Bolig for Districtets Jordemoder. Da der saaledes ikke blot siden det af Pastor Schouboe foretagne Salg er forløbet længere Tid, end

der efter L. 5—5—1 udfordres for at vinde Hævd, men endog selve Districtet over Hævdstid har besiddet Huset som sin Eiendom, uden at det er oplyst, eller engang af Citanten avanceret, at saadan Besiddelse, forinden nærværende Sag blev anlagt, har været paaanket, eller overhovedet har mødt nogensomhelst Hindring, der kunde standse Hævden, saa maa Districtet, i Medhold af fornævnte Lovens Artikel, være berettiget til fremdeles uanfægtet og uafvundet at beholde den ommeldte Eiendom, uden nogen anden Adkomst derpaa at fremvise, og det kan følgeligen, da Hævd i og for sig udgjør en lovlig Adkomst, Intet relevere, at der ikke for Districtet, saavidt som for de foregaaende Besiddere, findes at være tinglæst noget Skjøde paa Huset, ligesom det og, da Hævd efter sit Øiemed netop gaaer ud paa at afhjelpe de Mangler, som oprindeligen maatte have været forbundne med Besidderens Adkomst, vil være uden Indflydelse, om end Pastor Schouboe i sin Tid maatte have solgt Huset uden nogen dertil erhvervet Tilladelse og uden at der paa Salget er af vedkommende Øvrighed meddeelt Approbation, i hvilken Henseende forøvrigt bemærkes, at der vel ikke under Sagen er tilveiebragt nogen Legitimation for at han har været berettiget til det af ham foretagne Salg, men at der dog paa den anden Side heller intet Beviis er fremkommet for det Modsatte. At Lovens Grundsætninger om Hævd skulde, saaledes som Citanten har formeent, være uanvendelige i nærværende Tilfælde, naar det omhandlede Huus antages at have tilhørt Glostrup

Sognekald, idet samme ei, formedelst Mangel af Paatale fra en enkelt Beneficiarii Side, skulde kunne frahævdes de til Embedet henlagte Eiendomme, kan Overretten ikke billige; thi ligesom her ikke er Spørgsmaal om Præscription, men om den i L. 5—5—1 hjemlede Hævd, saaledes indeholder denne Artikel Intet, som kunde berettige til fra dens Bestemmelse at undtage beneficeret Gods, paa hvilket og de Grunde aldeles passe, hvorved dette Lovbud maa ansees fremkaldt. Det er desaarsag og uden [illegible]ie, naar Citanten har forudsat, at Hævds Erhvervelse alene kunde finde Anvendelse mod den Beneficiarius, der efter det passerede Salg havde i 20 Aar været i Kaldet, uden i fornævnte Henseende at have paatalt samme Ret, og saaledes ei skulde kunne gjøres gjeldende imod ham, som først for faa Aar siden er bleven beskikket i sit nuværende Embede, og forsaavidt han endvidere, til Styrke for den af ham yttrede Formening, har paaberaabt sig at han, saafremt hans Formand havde afhændet Glostrup Sogns Tiende, neppe ved sin Udnævnelse til Embedet vilde været anseet uberettiget til at søge Tienden tilbage, om end Kjøberen havde over 20 Aar været i upaatalt Besiddelse af samme, da kan denne Bemærkning saameget mindre være afgjørende, som det, hvis Nogen af en Sognepræst kjøbte den hans Kald tillagte Tiende, ikke let vilde kunne antages, at Kjøberen havde været ubekjendt med Sælgerens Mangel paa Berettigelse til saaledes at afhænde Embedets Indtægter og følgeligen den bona fides vilde mangle, som er en

Betingelse for al Hævd, medens derimod i nærværende Tilfælde aldeles Intet er fremkommet, som kunde give Anledning til at antage, at de, der i sin Tid paa Districtets Vegne have kjøbt det omhandlede Huus, hvilket Kjøb, som foran berørt, end ikke blev afsluttet med vedkommende Sognepræst, have været vidende om, at der kunde være Noget til Hinder for nogen saadan Overdragelse.

Efter alt det Foranførte vil Underretsdommen, ved hvilken Processens Omkostninger i første Instants retteligen ere ophævede, og da de Sagførerne ved Underretten tilkjendte Salairer findes passende bestemte, blive at stadfæste; thi forsaavidt Salairet til de Indstævntes befalede Sagfører er, ligesom det Citantens Sagfører tillagte, bestemt til at skulle udredes af det Offentlige, skjønnes der ikke at være tilstrækkelig Anledning til i denne Henseende at forandre Dommen, der ei forsaavidt er paaanket.

Derimod vil Citanten, i Medhold af Frd. 3die Juni 1796 §. 42, have at udrede Salarium til de Indstævntes her for Retten beskikkede Defensor, Procurator Lange, hvilket fastsættes til 16 Rbdlr. Sølv, hvorhos Procurator Dahlstrøm tillægges i Salarium 2 Rbdlr. Sølv, som ville være at udrede af det Offentlige. Iøvrigt blive Processens Omkostninger ved Overretten at ophæve.

Sagens Behandling i første Instants har, saavelsom den befalede Sagførelse ved begge Retter været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør ved Magt at stande.

Procesſens Omkostninger ved Overretten ophæves, dog at Citanten, Sognepræsten for Gloſtrup Menighed, Hr. Jacob Ludvig Hanſen, i Salarium til Procurator Lange betaler 16 Rbdlr. Sølv.

Procurator Dahlstrøm tillægges i Salarium 2 Rbdlr. Sølv, ſom udredes af det Offentlige.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 15.

Paaſtand om en Sags Afviisning fordi den ſkulde være en af Citanterne uvedkommende, forkaſtet. En Kjendelse annulleret, ved hvilken en Skifteforvalter havde decideret en Qvæſtion, ſom han ved en, førend hiin Kjendelſes Affigelse til Overretten indanket, Eragtning havde forbeholdt ſig at afgjøre og hvis Exiſtents maatte være afhængig af hvad Overretten antog med Henſyn til den ved den førſt paaankede Eragtning afgjorte Qvæſtion.

I Sagen:

Jomfrue A. M. E. Winther med Curator Iſenkræmmer Dohler, og Iſenkræmmer M. F. O. Winther,

contra:

Grosſerer M. L. Fürſt og Byefoged og Skriver i Bogenſe Hans Kofoed Baadsgaard, ſom

Betingelse for al Hævd, medens derimod i nærværende Tilfælde aldeles Intet er fremkommet, som kunde give Anledning til at antage, at de, der i sin Tid paa Districtets Vegne have kjøbt det omhandlede Huus, hvilket Kjøb, som foran berørt, end ikke blev afsluttet med vedkommende Sognepræst, have været vidende om, at der kunde være Noget til Hinder for nogen saadan Overdragelse.

Efter alt det Foranførte vil Underretsdommen, ved hvilken Processens Omkostninger i første Instants retteligen ere ophævede, og da de Sagførerne ved Underretten tilkjendte Salairer findes passende bestemte, blive at stadfæste; thi forsaavidt Salairet til de Indstævntes befalede Sagfører er, ligesom det Citantens Sagfører tillagte, bestemt til at skulle udredes af det Offentlige, skjønnes der ikke at være tilstrækkelig Anledning til i denne Henseende at forandre Dommen, der ei forsaavidt er paaanket.

Derimod vil Citanten, i Medhold af Frd. 3die Juni 1796 §. 42, have at udrede Salarium til de Indstævntes her for Retten beskikkede Defensor, Procurator Lange, hvilket fastsættes til 16 Rbdlr. Sølv, hvorhos Procurator Dahlstrøm tillægges i Salarium 2 Rbdlr. Sølv, som ville være at udrede af det Offentlige. Iøvrigt blive Processens Omkostninger ved Overretten at ophæve.

Sagens Behandling i første Instants har, saavelsom den befalede Sagførelse ved begge Retter været lovlig.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger ved Overretten ophæves, dog at Citanten, Sognepræsten for Glostrup Menighed, Hr. Jacob Ludvig Hansen, i Salarium til Procurator Lange betaler 16 Rbdlr. Sølv.

Procurator Dahlstrøm tillægges i Salarium 2 Rbdlr. Sølv, som udredes af det Offentlige.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 15.

Paastand om en Sags Afviisning fordi den skulde være en af Citanterne uvedkommende, forkastet. En Kjendelse annulleret, ved hvilken en Skifteforvalter havde decideret en Qvæstion, som han ved en, førend hiin Kjendelses Afsigelse til Overretten indanket, Eragtning havde forbeholdt sig at afgjøre og hvis Existents maatte være afhængig af hvad Overretten antog med Hensyn til den ved den først paaankede Eragtning afgjorte Qvæstion.

I Sagen:

Jomfrue A. M. E. Winther med Curator Isenkræmmer Dohler, og Isenkræmmer M. F. O. Winther,

contra:

Grosserer M. L. Fürst og Byefoged og Skriver i Bogense Hans Kofoed Baadsgaard, som

Skifteforvalter i Kjøbmand P. A. Arnesens Opbudsboe.

(Afsagt den 27de Mai 1839.)

Efterat Citantinden, Jomfrue A. M. E. Winther, med Curator, Isenkræmmer Døhler, paa Skiftet i Kjøbmand Arnesens Opbudsboe havde nedlagt Paastand om, i Henhold til en til Isenkræmmer Winther den 25de Juli 1837 af Arnesen udstedt, men senere til Citantinden transporteret Panteobligation paa 7,000 Rbdlr. Sedler, samt to ligeledes af Arnesen udstedte og til Citantinden transporterede Panteobligationer, lydende paa respective 500 og 400 Rbdlr., at erholde Gaarden No. 10 og 11 i Bogense med deri værende Brændeviinsredskaber udlagt som sin Eiendom for den af hende ved 5te Auction over Eiendommene budne Sum 5,650 Rbdlr. Sedler, samt forlods Udbetaling af hvad der maatte indkomme for det ved Obligationerne forøvrigt stillede Pant, blev det, i Anledning af en af Indstævnte, Grosserer Fürst, som Creditor i Boet, imod ovennævnte Paastand nedlagt Protest, af Skifteretten den 1ste November f. A. decideret, at Citantindens Paastand om Udlæg ikke kunde tages til Følge, samt at det nærmere ved Kjendelse vilde være at afgjøre, om hvorvidt Citantinden for sine anmeldte Fordringer skulde nyde Udlæg af det for de stillede Panter indkomne Auctionsprovenue, hvorhos Citantindens Bud paa ovennævnte Eiendom approberedes.

Ved Stævning af 17de November f. A. blev bemeldte Decision indanket her til Retten, hvorpaa Skifteforvalteren, efterat Stævningen under 23de s. M. var ham forkyndt, under 29de næstefter, med Hensyn til den i Kjendelsen af 1ste November omhandlede og til nærmere Afgjørelse reserverede Qvæstion, deciderede, at Citantinden kun under den Betingelse skulde være berettiget til Udlæg i Nettoprovenuet af det ved Obligationen af 25de Juli 1837 stillede Pant, efter Prioritetsordenen, at Cedenten af Obligationen, Isenkræmmer Winther, og Debitor, Kjøbmand Arnesen, i Henhold til Lovens 5—14—46 trøstede dem til edeligen at bekræfte, at der ikke var nogen Bedragelighed under Udstedelsen af bemeldte Obligation, hvorimod Fordringen i modsat Fald vilde være at afvise. Derhos blev Citantinden kjendt berettiget til, hvad de to ovennævnte Obligationer paa respective 500 og 400 Rbdlr. angik, ved Skiftets Slutning at erholde udbetalt Nettoprovenuet af det ved bemeldte Obligationer stillede Pant.

Sidstnævnte Kjendelse have nu Citantinden med Curator og Citanten, efter udtagen Stævning her til Retten, principaliter paastaaet kjendt uefterrettelig, samt Indstævnte in solidum med Skifteforvalteren, som er stævnet at stande til Rette for ovennævnte sin Kjendelse, tilpligtede at betale Sagens Omkostninger skadesløst, hvorhos de in subsidium have forbeholdt sig Ret til i det Hele at procedere Sagens Realitet. Desuden har Citanten ligeledes in subsidium reserveret sig særskilt at

fremkomme med Annullations-Paastand for sit Vedkommende.

Indstævnte Grosserer Fürst har derimod principaliter paastaaet Sagen afviist, og in subsidium at den af Citanten og Citantinden nedlagte Paastand om Annullation af den paaankede Kjendelse af 29de November f. A. ikke tages til Følge, hvorhos han tillige har begjert Citanten og Citantinden med Curator in solidum tilpligtede at betale ham enten Kost og Tæring med noget Tilstrækkeligt eller Processens Omkostninger skadesløst.

Den anden Indstævnte, Byefoged Baadsgaard, har, skjøndt lovlig varslet, ikke givet Møde, hvorfor Sagen for hans Vedkommende, i Medfør af Lovens 1—4—30, cfr. Frd. 3die Juni 1796 §. 2, bliver at paadømme i Overeensstemmelse med de producerede Beviisligheder.

Hvad nu først angaaer den af Indstævnte Grosserer Fürst til Styrke for hans principale Paastand om Sagens Afviisning anførte Grund, at nærværende Sag skulde være Citanten, Isenkræmmer Winther, uvedkommende, da vil denne Omstændighed, der iøvrigt ei vilde kunne lede til Sagens Afviisning for Citantindens Vedkommende, ei heller med Føie kunne paaberaabes med Hensyn til Citanten, eftersom de ovennævnte af ham til Citantinden cederede Gjeldsbreves Gyldighed ved den indankede Decision er gjort afhængig af hans Eed.

Forsaavidt dernæst betræffer Citantens og Citantindens Paastand om den under nærværende Sag indankede

Kjendelses Annullation, da have de støttet denne deres Paastand derpaa, at da Kjendelsen af 1ste November var indanket i det Hele, var ogsaa den Deel af samme indanket, som indeholder den af Skifteforvalteren tagne Forbeholdenhed til at decidere, om og hvorvidt Citantinden for sin Fordring burde tillægges Udlæg af Auctionsprovenuet, samt at Indankningen maatte have til Følge, at ingen yderligere Kjendelse lovligen kunde affiges før den tidligere indankede Sag var paakjendt, da det, saafremt det ved Overrettens Dom maatte vorde afgjort, at Udlæg tilkom Citantinden efter hendes Bud, vilde være modsigende, selv medens hiint stod under Paaanke, at decretere ved en yderligere Kjendelse, hvorvidt hendes Fordring maatte ansees gyldig eller ugyldig.

Herimod har vel Indstævnte anført, at den Kjendelse, man under nærværende Sag vil have svækket, burde have været paaanket i Forening med den under 1ste November affagte, fordi der ved begge Decisionerne kun er afgjort een Dispute, samt at det i alt Fald af Kjendelsen af 1ste November kunde sees, at ikke Alt var decideret, som var sat under Qvæstion, hvorfor Citantinden var opfordret til at oppebie den bebudede Kjendelse; men det skjønnes dog ikke rettere, end at Citantinden maatte være aldeles berettiget til uopholdeligt at indanke den af Skifteretten den 1ste November affagte Kjendelse, hvorved Udlæg definitivt var hende nægtet, ligesom og at Skifteretten, naar en saadan Indankning virkeligt var effectueret, ikke kunde decidere yderligere angaaende et

Spørgsmaal, hvis Existents endog vilde være aldeles afhængigt af hvad Overretten maatte antage med Hensyn til den indankede Hovedqvæstion, om Udlæg burde gives Citantinden eller ikke.

Naar endeligen Indstævnte mod Citantens og Citantindens Annullations-Paastand har anført, at den Eragtning, ved hvilken Skifteretten den 1ste November optog det Punct, hvori den havde forbeholdt sig at decidere, til Kjendelse, ikke særskilt er paaanket under nærværende Sag, da kan denne Indsigelse saameget mindre komme i Betragtning, som den blotte Optagelse til Kjendelse, ikke i og for sig kunde afgive Grund til Paaanke, efterdi Kjendelsen ligesaavel kunde antages at ville gaae ud paa, at Skifteretten ikke for Tiden ifølge den iværksatte Appel kunde indlade sig paa den omhandlede Qvæstions Afgjørelse, som paa det modsatte Resultat; hvorefter Skifteretten, skjøndt den ved Indankningen af Kjendelsen af 1ste November var opfordret til at suspendere Afgjørelsen af Sagens Realitet, desuagtet indlod sig herpaa, hvorhos det ogsaa maa bemærkes, at den Reservation i Kjendelsen af 1ste November, hvorpaa Optagelseskjendelsen af samme Dato just grunder sig, er indanket tilligemed hiin Kjendelse, som i det Hele er appelleret til at kjendes uefterrettelig ved Stævningen af 17de November.

I Medfør af det saaledes Anførte vil altsaa den af Citanten og Citantinden nedlagte principale Paastand være at give Medhold, hvorhos de Indstævnte in solidum ville være at tilpligte at betale Citanten og Ci-

tantinden Processens Omkostninger med 30 Rbdlr. Sølv.

Det behørige stemplede Papiir er under Sagen forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede i Kjøbmand Arnesens Opbudsboe den 29de November f. A. afsagte Decision bør uefterrettelig at være.

Processens Omkostninger her for Retten betale de Indstævnte, Grosserer M. L. Fürst og Byefoged og Skriver i Bogense Hans Koefoed Baadsgaard, som Skifteforvalter i bemeldte Opbudsboe, in solidum til Citantinden, Jomfrue A. M. E. Winther med Curator Isenkræmmer Dohler, og Citanten, Isenkræmmer M. F. O. Winther, med 30 Rbdlr. Sølv.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 16.

En Sag afviist, fordi det ikke af den udtagne Stævning kunde sees, at Citanten havde holdt den ham forundte Opreisning paa den indankede Dom i Kraft. En ved et Grevskabs Politieret paakjendt privat Skovsag henhører ifølge Grevernes Privilegier af 25de Mai 1671 §. 5, cfr. Pl. 26de Juli 1837 §. 17, til Indankning umiddelbart for Høiesteret. Det kan ikke i denne Henseende komme i Betragtning at det Vedkommende meddeelte beneficium paupertatis hjemler ham fri Proces til at paaanke Sagen for Landsoverretten.

I Sagen:

Gaardmand Frederik Pedersen af Stokkemarke Skovhuse paa sin sindssvage Søn Peder Frederiksens Vegne,

contra:

Forvalter Clausen, som Mandatarius for Proprietair Jørgensen af Søllestedgaard.

(Afsagt den 27de Mai 1839.)

Under nærværende Sag paaanker Citanten, Gaardmand Frederik Pedersen af Stokkemarke Skovhuse under Grevskabet Knuthenborg, paa sin sindssvage Søn, Peder Frederiksens Vegne, efter allernaadigst forundt Opreisning og fri Proces, en ved bemeldte Grevskabs Politieret den 23de Juli f. A. afsagt Dom, hvorved fornævnte hans Søn for formeentligt begaaet ulovlig Skovhugst er tilfunden at bøde 40 Rbdlr. Sølv til Mariboe Amts Fattigkasse.

Da det imidlertid ikke af den her til Retten udtagne Stævning af 25de Februar sidstleden kan sees, at Citanten har holdt den den 17de November f. A. ham forundte Opreisning paa den indankede Dom i Kraft, i hvilken Henseende hans under Proceduren gjorte Bemærkning om at Sagen, under hvilken Indstævnte Forvalter Clausen, som Mandatarius for Proprietair Jørgensen paa Søllestedgaard, ikke har mødt eller ladet møde, tidligere har været paastævnet og incamineret, men er bleven afviist, ikke kan have nogen Virk-

ning, saa vil Sagen være at afvise, hvilket forøvrigt, selv om bemeldte Mangel ikke havde fundet Sted, maatte blevet Tilfældet af den Grund, at Sagen, som paakjendt ved det ovennævnte Grevskabs Politieret, i Medfør af Bestemmelserne i Grevernes Privilegier af 25de Mai 1671 §. 5, cfr. Pl. 26de Juli 1837 §. 17, henhører til Indankning umiddelbart for Høiesteret*), i

*) Da Pl. 26de Juli 1837 §. 17 fastsætter, at Sager angaaende Skovforbrydelser i de i Paragraphen omhandlede Skove skulle, forsaavidt de straffes med Bøder, behandles efter de ved den gjeldende Lovgivning for private Politiesager foreskrevne Regler, dog saaledes at Indankningen af Underretsdommen, hvis Sagerne ere appellable, i alle Tilfælde skeer til vedkommende Landsoverret, forsaavidt saadanne Domme ikke, efter Lovgivningens øvrige Bestemmelser, kunne indankes umiddelbart for Høiesteret, er det vistnok ikke lidet tvivlsomt, om en ved et greveligt eller friherligt Birks Politieret afsagt Dom i en Sag af foranførte Beskaffenhed skal indankes umiddelbart for Høiesteret eller for vedkommende Landsoverret. Paragraphens Ord synes nærmest at tilkjendegive, at Indankningen skal skee til sidstnævnte Ret, under hvilken Forudsætning Paragraphen vilde gjøre den Undtagelse fra den almindelige Regel, hvorefter Lehnsbesiddere qva Amtmænd paa deres Lehn ere Overdommere i de sammesteds forefaldende Politiesager, at den ordinaire Overret traadte i deres Sted, men et stærkt Argument for det i Dommen antagne Resultat indeholdes deri, at Slutningen af den titnævnte Paragraph ellers vilde have liden eller saa godt som ingen Betydning, ligesom ogsaa den af den kongelige

hvilken Henseende det Citanten meddeelte beneficium paupertatis ikke, saaledes som hans Sagfører har formeent, findes at kunne gjøre nogen Forandring derved, at det hjemler ham fri Proces til at paaanke den omhandlede Dom her for Retten.

I Henseende til den befalede Sagførelse bliver ikkun at attestere, at den befalede Sagførelse ei skjønnes at have været forbunden med saadan Forsømmelse, der efter Omstændighederne vil kunne bevirke Ansvar.

Under Sagen har ikke her været Brug for stemplet Papiir.

Thi kjendes for Ret: Denne Sag afvises.

Commissarius ved Stænderne givne Udvikling af Grundene til Lovbudet i høi Grad bestyrker, at Paragraphens Mening er den, at private Skovsager fra grevelige og friherlige Birker skulle gaae lige til Høiesteret. Det hedder nemlig der: "Derimod vil alt paa en hensigtsmæssig Maade og uden al Forvikling kunne ordnes ved den simple Regel, at Sager angaaende Skovforbrydelser — — — dog at der med Indankningen af Underretsdommene, hvis nogen af Parterne dermed er utilfreds, forholdes efter de for ordinaire Retssager gjeldende Bestemmelser, saaledes at den, hvis Sagerne ere appellable, i alle Tilfælde skeer til vedkommende Landsoverret, forsaavidt saadanne Domme ikke efter Lovgivningens øvrige Bestemmelser kunne indankes umiddelbart til Høiesteret." See Roeskilde Stændertidende 1835-36 S. 533-534.

No. 17.

En Skiftedecision, hvorved var eragtet at en Mands og hans afdøde Hustrues Boe skulde, saaledes som det for endeel Aar tilbage var overleveret en 3die Mand, med hvem de havde indgaaet en Aftægtscontract, tages under Behandling til Skifte og Deling mellem Boets Arvinger, annulleret, eftersom det ikke kan inddrages under Skiftebehandling, som ei var i deres Besiddelse, efter hvilke der skal skiftes, paa den Tid, da den Begivenhed indtraf, der foranledigede Skiftet. Det paaligger Overretten ex officio at paasee, at ikke en underordnet Ret antager en Tvist til Paakjendelse, der ved Lovgivningen er unddraget dens Bedømmelse.

I Sagen:

Boelsmand Jørgen Eriksen af Weuflinge Stormark,

contra:

Boelsmand Christen Jørgensen i Bisberghuus, Tjener Niels Jørgensen i Kjøbenhavn og Brændeviinsbrænder Lars Jørgensen i Bogense eller nu hans Enke med Lavværge Snedker Jens Hansen.

(Afsagt den 3die Juni 1839.)

Da Anne Christiansdatter, i Ægteskab med Lars Larsen af Weuflinge Stormark, i forrige Aar ved Døden var afgaaet og den ene af hendes Sønner af første Ægteskab med den tidligere afgangne Jørgen Larsen, nemlig Niels Jørgensen, havde henvendt

sig til Skifteforvalteren for Lunde, Scham og Schoubye Herreder for at erholde Arv, fremlagde Enkemanden Lars Larsen en den 20de October 1829 dateret Aftægtscontract imellem ham og Jørgen Eriksen, hvorved denne sidste, i Ægteskab med den ovennævnte Anne Christiansdatters Datter af første Ægteskab Anne Kirstine, tilsikkrer Lars Larsen og hans Hustrue, der, som det hedder, under samme Dato havde tilskjødet ham deres Eiendomssted, Underholdning, Brændsel, Oppasning, samt en passende Begravelse imod at Jørgen Eriksen ved den Længstlevendes Død skulde beholde det Huusgeraad og de Klædningsstykker, som de til Brug maatte udtage, hvorhos tilføiedes, at hvis Svigerforældrene ikke dermed skulde finde dem fornøiede, da en i Documentet udførligen omhandlet aarlig Aftægt skulde leveres dem. Dette foranledigede Christen Jørgensen, der er en Søn af Anne Christiansdatter, født udenfor Ægteskab, til paa egne og Brødrenes Vegne — nemlig den fornævnte Niels Jørgensen og Brændeviinsbrænder Lars Jørgensen i Bogense — at bemærke, at Lars Larsen ikke havde faaet Betaling for Eiendommen, og at han ikke havde vidst, hvad det paa denne udstedte Skjøde indeholdt. Idet han derfor begjerede dette Document betragtet som et Proformaværk, forlangte han Eiendommen solgt eller at Lars Larsen skulde give Børnene noget til Vederlag for det, han havde skilt sig ved, hvilken Begjering han, efterat Lars Larsen herpaa havde svaret, at han vel

ikke havde modtaget rede Penge af Jørgen Erikſen, men at denne havde overtaget den paa Eiendommen hvilende Gjeld og at Lars Larſen havde anſeet det Overſkydende af Kjøbeſummen ſom Vederlag for Aftægten, gjentog med tilføiet Forlangende om Regiſtrering og Vurdering, hvorefter Jørgen Erikſen proteſterede herimod, idet han formeente at hans Skjøde maatte være gjeldende.

Dernæſt blev en Regiſtrerings- og Vurderingsforretning efter Skifteforvalterens Foranſtaltning afholdt den 19de Juli ſ. A., ved hvilken Lars Larſen erklærede, at hans afgangne Huſtrue kun havde efterladt nogle faa Klædningsſtykker, der for ſtørſte Delen vare modtagne af Chriſten Jørgenſen, men at dette, ſaavelſom hvad Aftægtsfolkene iøvrigt efterlode ſig, ſkulde tilfalde Stedets Eier, ſaa at han intet Bohave vidſte at paaviſe ſom ſin ſærſkilte Eiendom, og blev dernæſt af Vurderingsmændene den omhandlede Eiendom anſat til 1600 Rbdlr. Ved denne Forretning fremſatte Jørgen Erikſen fornyet Proteſt, ligeſom og Lars Larſen gjentagende erklærede ſig fyldeſtgjort for Eiendommen. Der afholdtes derefter et nyt Møde den 8de Auguſt ſ. A. paa hvilket Jørgen Erikſen fremlagde det ovenfor nævnte Skjøde og gjentog ſin Paaſtand om at Eiendommen maatte forblive ham ubeſkaaren, hvorefter Skifteforvalteren optog Sagen til Kjendelſe, ſom han dernæſt afſagde den 20de September ſ. A. og ved hvilken han eragtede, at det omhandlede Skjøde burde være ugyldigt

og at Lars Larsens, samt afgangne Hustrues fælleds Boe burde, saaledes som det i 1829 er overleveret Jørgen Eriksen, efter Niels Jørgensens og Medarvingers An- og Paaviisning toges under lovlig Behandling til nærmere Skifte og Deling imellem Boets Arvinger. Denne Decision har Jørgen Eriksen nu indanket her for Retten og paastaaet samme enten kjendt uefterrettelig, eller forandret saaledes, at han frifindes for Tiltale af de Indstævnte, Boelsmand Christen Jørgensen i Bisberghuus, Tjener Niels Jørgensen i Kjøbenhavn og Brændeviinsbrænder Lars Jørgensen i Bogense, eller nu hans Enke med Lavværge, Snedker Jens Hansen, og afgangne Anne Christiansdatters Boe, samt at ham i begge Tilfælde tilkjendes Processens Omkostninger hos de Indstævnte, hvorimod de Indstævnte have paastaaet den indankede Skiftedecision stadfæstet og Citanten tilpligtet at udrede Processens Omkostninger skadesløst.

Den af Citanten fremsatte principale Paastand grunder sig paa, at Skifteforvalteren formeentligen var incompetent til at paakjende Spørgsmaalet om det titnævnte Skjødes Gyldighed. I denne Henseende bliver det at bemærke, at ligesom der efter Lars Larsens foranførte Erklæring under Forretningen den 19de Juli f. A. ikke er paaviist Noget som Boet tilhørende og i dettes Besiddelse beroende, saaledes maa ogsaa Citanten, der har tinglæst Skjøde paa Eiendommen, betragtes som den, der havde den factiske Raadighed over Stedet, og

da det følger af vor Lovgivnings Grundsætninger, at Skifteforvalteren ikkun kan inddrage det under Skiftebehandling, der var i deres Besiddelse, efter hvilke der skal skiftes, dengang den Begivenhed indtraf, som foranledigede Skiftet, og der ei heller under Begyndelsesforretningen er kommen i nogen Andens juridiske Besiddelse, er det en Selvfølge, at den indankede Decision maa blive at kjende uefterrettelig; thi selv om det maatte antages, at Citanten ikke allerede i første Instants har fremsat Indsigelse imod Skifteforvalterens Competence, kan dette dog ikke forhindre, at denne Indsigelse tages i Betragtning her for Retten, idet det endog ex officio maa paaligge Retten at paasee, at ikke en underordnet Ret antager en Tvist til Paakjendelse, som hører til et saadant Slags Sager, der ved Lovgivningen er unddragen fra dens Bedømmelse.

Processens Omkostninger her for Retten ville de Indstævnte in solidum have at betale Citanten med 20 Rbdlr. Sølv.

Det fornødne stemplede Papiir findes forbrugt her for Retten.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Decision bør uefterrettelig at være.

Processens Omkostninger her for Retten betale de Indstævnte, Boelsmand Christen Jørgensen i Bisberghuus, Tjener Niels Jørgensen i Kjøbenhavn og Brændeviinsbrænder Lars Jørgensen i Bogense, eller nu hans Enke med Lavværge, Snedker

Jens Hansen, in solidum til Citanten, Boelsmand Jørgen Eriksen af Weuslinge Stormark, med 20 Rbdlr. Sølv, som udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 18.

En, fra den i Klagen til Forligelsescommissionen nævnte forskjellig, Søgsmaalsgrund ikke taget under Paakjendelse. Sagens Udfald baseret paa hvad der var erklæret af en 3die Mand, hvis Udsagn Parterne maatte ansees stiltiende at have erkjendt for at skulle være afgjørende.

I Sagen:

Skibscapitain C. E. Knudsen,

contra:

Overcontrolleur Christen Andersen eller nu hans Stervboe.

(Afsagt den 17de Juni 1839.)

Under nærværende Sag er Indstævnte, Overcontrolleur Christen Andersen, i hvis Sted, da han efter Sagens Anlæg ved Døden var afgaaet, hans Stervboe er traadt, af Citanten, Skibscapitain C. E. Knudsen, bleven søgt til at indfrie sin den 4de September 1835 til Ølhandler J. Jørgensen udstedte, af denne den 5te s. M. til Cand. jur. J. v. Worm, af denne den 1ste Januar 1837 til Boghandler J. Nielsen og af Sidst-

nævnte til Citanten den 19de Juli 1838 transporterede Panteobligation, ved til Citanten at betale denne Obligations Capital 800 Rbdlr. Sedler, med Renter 4 pCt. fra 11te Juni 1838 indtil Betaling skeer.

Sin Paastand, at bemeldte Capital skulde være forfalden til Betaling, har Citanten under Proceduren ved Retten bygget paa to Grunde, af hvilke den ene er Renternes foregivne Udeblivelse for $1\frac{1}{2}$ Aar fra 11te December 1836 til 11te Juni 1838, den anden er et den 18de Januar 1837 dateret Document, hvorved Indstævnte, i hvis Navn det efter sin Context skulde være udstedt, skulde have forbundet sig til at udbetale de omhandlede 800 Rbd. i 11te Juni Termin 1837, men som mangler Underskrift, hvorimod det er forsynet med den Paategning "Mig forkyndt og antaget C. Andersen".

I Klagen til Forligelsescommissionen omtales derimod alene ældre Renters Udeblivelse som Grund til, at Capitalen med Renter fra 11te Juni 1838 skulde være forfalden til Betaling. Gjenstanden for Forligsmæglingen maa altsaa antages at have været: om en saadan Udeblivelse virkelig havde fundet Sted og i saa Fald maatte medføre den paastaaede Virkning.

Det sees derfor ogsaa, at de Documenter, som hertil referere sig og navnligen Worms Qvittering for Renternes Betaling til 11te Juni 1838, ere blevne forevîste i Commissionen.

Men naar Debitor under nærværende Sag søges til Gjeldens Betaling, ei blot paa Grund af Renternes

Udeblivelse, men ogsaa fordi han ved Documentet af 18de Januar 1837 skal have erklæret sig enig i Capitalens Udbetaling, opstilles der en Søgsmaalsgrund, som er aldeles ny og forskjellig fra den, der nævnes i Forligsklagen. Da Parterne saaledes ikke kunne sees at have havt nogen Anledning til at erklære sig i Forligelsescommissionen over denne Søgsmaalsgrund, og da Commissionens Mægling naturligviis maatte have antaget en anden Characteer, forsaavidt Spørgsmaalet var, om Capitalen kunde fordres betalt ifølge Documentet af 18de Januar 1837, i hvilken Henseende det endnu bemærkes, at dette Document ei har Paategning om at være foreviist i Forligelsescommissionen, saa kan her blot komme under Paakjendelse: om Renternes formeentlige Udeblivelse kan medføre Forpligtelse til at indfrie Obligationen.

Hvad nu dette sidste Punct betræffer, da hedder det i den af Citanten fremlagte Transport til ham fra Boghandler J. Nielsen af 19de Juli 1838: at Creditors Ret til strax at erholde hele Capitalen, er en Følge af, at Debitor i de tre sidste Terminer (ifølge Worms Beviis af 30te Juni 1838) ikke har betalt Renter af denne Capital. Baade Nielsen og Citanten have saaledes, den Første ved at udstede, den Anden ved at modtage og fremlægge denne Transport, erkjendt Worm for at være den Person, hvis Udsagn skal være afgjørende forsaavidt der spørges om de omhandlede Renter ere betalte eller ikke. Men nu er der fra Indstævntes Side fremlagt et

af Worm den 29de Mai 1838 udstedt Beviis, som indeholder Tilstaaelse for Renternes Betaling indtil den 11te Juni 1838, og da en Tilbagekaldelse af denne Tilstaaelse, om endog en saadan maatte kunne antages at ligge i det i Transporten paaberaabte Beviis fra Worm af 30te Juni 1838, der imidlertid kun angiver, at Renterne i de sidste 1½ Aar ei ere erlagte til Nielsen, ikke vil kunne komme Debitor til Skade, vil som Følge heraf Indstævntes Boe blive at frifinde for Citantens Tiltale i denne Sag.

Efter Omstændighederne ville Processens Omkostninger være at ophæve.

Med Hensyn til det af Citanten den 20de August 1838 fremlagte, af Indstævnte paategnede Document af 18de Januar 1837, og det ligeledes af Citanten den 3die September 1838 fremlagte, af J. Worm den 30te Juni 1838 udstedte Beviis, bliver Kongens Kasses Ret at reservere for det Tilfælde, at det skulde findes, at disse Documenter burde været skrevne paa stemplet Papiir.

Iøvrigt er det Sagen tilhørende stemplede Papiir blevet brugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Overcontrolleur Christen Andersens Stervboe bør for Citanten, Skibscapitain C. E. Knudsens Tiltale i denne Sag fri at være.

Processens Omkostninger ophæves.

Kongens Kasses Ret forbeholdes for det Tilfælde at det skulde findes, at det af Citanten den 20de August 1838

fremlagte Document af 18de Januar 1837, og det af samme Part den 3die September 1838 fremlagte, af J. Worm den 30te Juni 1838 udstedte Beviis burde have været skrevne paa stemplet Papiir.

No. 19.

Spørgsmaal om hvorvidt en Fordring paa Betaling for et af en gift Kone førend Ægteskabets Indgaaelse født uægte Barns Underholdning kunde, fordi den var paadragen førend hun blev gift, ansees hendes Mand uvedkommende. Den fra Mandens Side iblandt Andet fremsatte Indsigelse, at hans Kone ikke som ugift kunde contrahere Gjeld, forkastet paa Grund af at hun maatte være berettiget til at indgaae de Contracter, der behøvedes for at opfylde den hende paaliggende Forpligtelse at sørge for sit uægte Barn.

I Sagen:

Skovløber Jens Pedersen af Slagslunde paa egne og Hustrue Birthe Susanne Jensdatters Vegne,

contra:

Skovløber Peder Jensen.

(Afsagt den 17de Juni 1839.)

Denne Sag har efter den Fremstilling, Indstævnte, Skovløber Peder Jensen, har givet i hans ved Underretten fremlagte Forligsklage, sin Oprindelse derfra,

at hans Søster Birthe Susanne Jensdatter, der, medens hun som ugift var i Condition, i April 1830 fødte et uægte Barn, flyttede til ham med dette Barn, og efterat de begge paa denne Maade havde havt Ophold hos ham i ½ Aar, hvorfor han skulde nyde 20 Rbdlr. i Godtgjørelse, som han skyldte hende paa hendes Fædrenearv, senere, da hun i November Maaned samme Aar igjen tog i Condition, efterlod Barnet, som Indstævnte beholdt i 2½ Aar mod lovet videre Vederlag, hvilket han imidlertid ikke erholdt, ligesom han, under en imod ham anlagt Sag, blev dømt til at udbetale ovennævnte Ärvecapital.

Under den nærværende af ham imod hans Søster og Citanten, som havde giftet sig med hende, anlagte Sag, vedgik Sidstnævnte, at Indstævnte havde havt det omhandlede Barn i den opgivne Tid; men han formeente, at den af Indstævnte under Sagen som Vederlag i foranførte Henseende fordrede Sum 4 Mk. pr. Uge i 3 Aar, altsaa 104 Rbdlr. Sedler, maatte være ham uvedkommende, da Fordringen var paadragen forinden han blev gift med Indstævntes Søster.

Ved den i Sagen den 16de August f. A. afsagte Dom blev imidlertid Citantens Hustrue tilpligtet at betale de paastaaede 104 Rbdlr. Sedler, samt Sagens Omkostninger med 2 Rbdlr. Sølv.

Denne Sag har Citanten nu indanket her for Retten og paastaaet Underretsdommen kjendt uefterrettelig, eller Citantens Hustrue frifunden for Indstævntes Tiltale

og Sidstnævnte tilpligtet at betale Sagens Omkostninger, hvorhos han til Støtte for disse Paastande, med gjentagen Bemærkning om at denne Fordring er ham uvedkommende, har yttret, at ligesom hans Hustrue, som ugift og altsaa umyndig, ikke kunde contrahere Gjeld, saaledes kan hun ei heller nu som Kone tilpligtes at betale Noget som Gjeld, hvori hendes Mand ei samtykker, hvortil han har føiet Bemærkning om at hans Hustrue har forsikkret ham at have afgjort hendes og Broderens Mellemværende.

Da Indstævnte, uagtet han findes lovligen varslet, ikke er mødt eller har ladet møde, vil Sagen, ifølge L. 1—4—30 og Frd. 3die Juni 1796 §. 2, være at paadømme efter de fremlagte Breve og Beviisligheder, hvorved dog bemærkes, at det, selv om den fremsatte Umyndigheds-Exception maa antages ikke at være releveret for Underretten, vil efter bemeldte Indsigelses Beskaffenhed være fornødent at undersøge, hvorvidt den kan tillægges Vægt.

Ligesom imidlertid den Gjeld ikke kan siges at være en Mand uvedkommende, som hans Hustrue lovligen maatte have paadraget sig under Ægteskabet, saaledes skjønnes det ei heller rettere, end at Citantens Hustrue, der efter Lovgivningen var forpligtet til at sørge for sit uægte Barn, maatte være berettiget til at indgaae de Contracter, hvorved denne Pligt blev at opfylde. Da der derhos ikke er fremsat Indsigelse imod det fordrede Beløbs Størrelse, og den Indsigelse at Fordringen er

afgjort, i alt Fald, som først fremkommen her for Retten, ikke kan tages i Betragtning, vil Underretsdommen, der ikke er contrapaaanket, blive at stadfæste.

Efter Omstændighederne blive Processens Omkostninger at ophæve.

Det anordnede stemplede Papiir er her for Retten forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Underretsdommen bør ved Magt at stande.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 20.

Det kan ikke, hvor Eed skal aflægges efter en Dom, paaligge Eedscitanten at producere, foruden Udskrift af Dommen, andre Documenter end saadanne, som denne udtrykkelig nævner eller peger hen paa som de, hvorpaa Eden skal gaae ud. Retten kan ikke, for at forvisse sig om at Eedscitanten ei ubetænksom fremstiller sig til at aflægge Eden, indlade sig paa at foreholde ham de, enten allerede tidligere under Proceduren fremkomne, eller senere under Eedssagens Behandling fremlagte Documenter, som antages at medføre Sandsynlighed for at Sagen forholder sig anderledes, end Citanten edelig vil bekræfte.

I Sagen:

Afgangne Silke- og Klædekræmmer Heilmanns Enke, Anna Bolette Heilmann,

contra:

Justitsraad og Directeur ved Kjøbenhavns Fattigvæsen, Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand Peter Mathias Peterson.

(Afsagt den 1ste Juli 1839.)

Under nærværende Sag har Citantinden, afgangne Silke- og Klædekræmmer Heilmanns Enke, Anna Bolette Heilmann, indvarslet Justitsraad og Directeur ved Kjøbenhavns Fattigvæsen, Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand Peter Mathias Peterson, til at paahøre, at hun, formeentligen i Overeensstemmelse med denne Rets Dom af 3die Februar 1834 og Høiesterets Dom af 4de Januar d. A., i den Sag, som ved bemeldte Domme er paakjendt imellem Parterne, betræffende Regnskabs Mellemværende, m. v., aflægger saadan Eed i Sagens 1ste, 6te, 11te og 14de Poster, som Dommene tilholde. Under Proceduren har Citantinden imidlertid frafaldet sin Begjering om at stædes til Eed forsaavidt den ovennævnte 6te Post betræffer. Derimod har Indstævnte provoceret Citantinden til at fremlægge de imod hans i sin Tid aflagte Regnskab gjorte Udsættelser eller Bemærkninger, samt et Document, der formeentligen bør foreholdes hende før hun aflægger nogen Eed, og efterat Citantinden har undslaaet sig for

at efterkomme saadan Provocation, principaliter protesteret imod, at hun stedes til at aflægge Eed. Subsidialiter har han, ved at udhæve endeel af den tidligere Procedure, der forudgik de ovennævnte Domme, og ved at producere flere nye Documenter, der formeentligen skulle vise, at Citantinden ikke med god Samvittighed kan aflægge den hende ved Dommen tilladte Eed i Henseende til 1ste, 11te og 14de Post, paastaaet, at det kun tilstedes hende at aflægge Eden efter Forehold af de fra Indstævntes Side under Eedssagen producerede Indlæg, samt de deri citerede og paaberaabte Documenter og Steder af Documenter, og deriblandt navnligen de Steder, som omhandle under hvilke Omstændigheder hendes Mand i sin Tid skal være død. Endeligen har Indstævnte paastaaet Citantinden idømt Sagens Omkostninger.

Citantinden har derefter ladet det fra Indstævntes Side Anførte imødegaae, hvorhos hun er vedbleven sin Paastand om at stedes til Eed og har nedlagt Paastand om hos Indstævnte at godtgjøres de ved hans Protester foranledigede Omkostninger.

Forsaavidt nu Indstævntes principale Paastand betræffer, kan det ikke, hvor Eed skal aflægges efter en Dom, efter vor Lovgivning antages at paaligge en Eedscitant at producere, foruden Udskrift af den Dom, hvorved Eed er ham paalagt eller tilstedet, andre Documenter end saadanne, som Dommen udtrykkeligen maatte nævne, eller bestemt pege hen paa, som de hvorpaa

Eden skal gaae ud, og da saadant ikke er Tilfældet med de fornævnte Udsættelser eller Bemærkninger, vil den principale Protest mod Edens Aflæggelse ikke kunne gives Medhold.

Ligesaalidet skjønnes Indstævntes subsidiaire Paastand at kunne tages til Følge.

Ligesom nemlig den Ret, der skal modtage en ved en Dom paalagt eller tilstedet Eed, ikke kan være bemyndiget til at undersøge den Sags Realitet, som bliver at afgjøre ved Eden, saaledes kan Retten heller ikke, for at forvisse sig om at Edscitanten ikke ubetænksomt fremstiller sig til at aflægge Eden, indlade sig paa at foreholde Citanten de, enten allerede tidligere under Proceduren fremkomne, eller senere under Eedssagens Behandling fremlagte Documenter, som antages at medføre den formeentligen større eller mindre Sandsynlighed for at Sagen forholder sig anderledes, end Citanten edeligen vil bekræfte, hvortil endnu, med mere specielt Hensyn til nærværende Sag, kan erindres, at Citantinden bestemt har erklæret, at hun har tilstrækkelig Kundskab om det, som efter hendes Formening maa vedkomme Eedsaflæggelsen, og at den ovenfor berørte af Indstævnte særegent nævnte Punct, der navnligen skulde foreholdes Citantinden, som hende hidtil formeentligen ubekjendt, i alt Fald, efter de ovenfor berørte Grundsætninger, som henhørende til Anliggendets Realitet, ikke egner sig til at fremsættes for hende af Retten, der skal modtage Eden.

Det følger af Sagens Natur, at der ikke ved nærværende Kjendelse kan gives nogen Bestemmelse om Udredelsen af Omkostninger ved den Sag, i hvilken Kjendelsen bliver afsagt.

Der vil være at forelægge Indstævnte en Frist af 8 Dage fra denne Kjendelses Afsigelse, til paa behørigt stemplet Papiir at afskrive de fra hans Side den 8de og 29de April d. A. fremkomne Indlæg.

Iøvrigt er det fornødne stemplede Papiir forbrugt under Sagen.

Thi eragtes: De mod den paastævnte Eeds Aflæggelse i Henseende til de ovenfor ommeldte Poster No. 1, 11 og 14, af Indstævnte, Justitsraad og Directeur ved Kjøbenhavns Fattigvæsen, Ridder af Dannebroge og Dannebrogsmand Peter Mathias Peterson, fremsatte Protester, saavelsom hans øvrige i Forbindelse hermed fremkomne Paastande, kunne ikke gives Medhold.

Der forelægges Indstævnte en Frist af 8 Dage fra denne Kjendelses Afsigelse, til paa behørigt stemplet Papiir at afskrive de fra hans Side den 8de og 29de April d. A. fremkomne Indlæg.

No. 21.

Spørgsmaal om hvem det maatte paaligge at vedligeholde nogle Broer, der gik over en igjennem tvende Fabriks-Eiendomme løbende Aae og ved hvilke tvende igjennem

bemeldte Eiendomme gaaende, saavel af disses Eiere, som af det Offentlige og visse Sognes Beboere, med Flere, afbenyttede Veie fortsattes over Aaen.

I Sagen:

Islandsk Kjøbmand Gudmann og Lieutenant von Smidt, som Eiere af Fabrikkerne Ørholm og Nyemølle paa Kjøbenhavns Amt,

contra:

Kammerherre, Stiftamtmand, Grev Knuth, Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmand, paa Kjøbenhavns Amts Repartitionsfonds Vegne.

(Afsagt den 1ste Juli 1839.)

Efterat det kongelige Rentekammer paa Grund af daværende Eier af Fabrikkerne Ørholm og Nyemølle, B. Nelthropps, og Søllerød Sogns Hartkornsbrugeres Vægring ved at afholde Omkostningerne ved en nødvendig Reparation paa de ved bemeldte Fabrikker værende Broer, havde paalagt Stiftamtmanden over Sjellands Stift, Kammerherre, Grev Knuth, at saggive saavel forнævnte Nelthropp, som samtlige Vedkommende, hvem disse Broers Vedligeholdelse kunde antages at paahvile, har den for det Offentlige befalede Sagfører, Procurator Raasløff, ifølge Stævning til Kjøbenhavns Amts nordre Birketing af 25de Juni 1835 paastaaet, principaliter daværende Eier af de ovenmeldte Fabrikker, B. Nelthropp, tilpligtet inden en passende kort Frist og under en daglig Mulct at sætte Broerne ved de oven-

nævnte Eiendomme i farbar og forsvarlig Stand, samt tilpligtet fremdeles at vedligeholde disse Broer og at udrede Sagens Omkostninger skadesløst, hvorunder et passende Salair, og subsidialiter, at meerbemeldte Nelthropp og Søllerød Sogns Hartkornsbrugere tilpligtes i Forening, ligeledes inden en passende kort Frist og under en daglig Mulct, at sætte de omhandlede Broer i farbar og forsvarlig Stand, samt for Eftertiden at vedligeholde dem, og at de maatte tilpligtes in solidum at betale Processens Omkostninger skadesløst og derunder Salair.

Ifølge senere udtagen Continuationsstævning af 9de og 17de Mai 1836 paastod Procurator Raasløff i Indlæg af 8de Juni næstefter aldeles subsidialiter, at Lyngbye Sogns Hartkornsbrugere maatte tilpligtes, enten i Forening med Nelthropp og Søllerød Sogns Hartkornsbrugere, eller i Forening med Førstnævnte alene, deels inden en passende kort Frist under daglig Mulct at sætte Broerne ved Ørholm i farbar og forsvarlig Stand, deels fremdeles at vedligeholde dem og in solidum at udrede Sagens Omkostninger, samt derunder Salair, hvorhos Procurator Raasløff paastod sig godtgjort 2 Rbdlr. 3 Mk., der udgjorde Betalingen for 2 af ham fremlagte Kaarter, af den eller dem, hvem det maatte blive paalagt at udrede Processens Omkostninger.

Endvidere nedlagde Procurator Raasløff i Indlæg af 12te Juli 1837, ifølge Continuationsstævninger

af 3die Juni næstforhen, lige Paastand over Lyngbye Sogns Hartkornsbrugere med Hensyn til Broerne ved Nyemølle.

I Forbindelse hermed oplyste Procurator Raasløff, at Broerne ved Nyemølle, da deres Reparation ikke taalte Opsættelse, vare blevne istandsatte efter det Offentliges Foranstaltning, og at de derved medgaaede Omkostninger, 379 Rbdlr. Sedler, vare forskudsviis udredte af Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond, hvilket Beløb vilde være at refundere bemeldte Fond af den eller dem, der maatte ansees pligtige at istandsætte og vedligeholde Broerne.

Da imidlertid Ørholm og Nyemølle under Sagens Gang vare ved en, ifølge vedkommende Panthavers paa foregaaende Forlig, samt Execution og Udlæg grundet Reqvisition afholdt Auction, solgte til den ene af Hovedcitanterne, Kjøbmand Gudmann, der senere ved Transport optog den anden Hovedcitant, Lieutenant Smidt, som Medeier, udtog Procurator Raasløff Continuationsstævning af 19de Februar f. A., ifølge hvilken han paastod, principaliter Hovedcitanterne tilpligtede at vedligeholde de oftnævnte Broer, samt at betale til Amtsrepartitionsfondet de af samme til Broernes Istandsættelse forskudsviis udredte 379 Rbdlr. Sedler tilligemed dette Continuationssøgsmaals og Sagens øvrige Omkostninger, Salair derunder indbefattet, og subsidialiter at Hovedcitanterne maatte dømmes i Overeensstemmelse med hans ovenmeldte, i Indlæg af 8de Juni 1836 og

12te Juli 1837 nedlagte subsidiaire Paastand, under Reservation af det Offentliges Ret til Erstatning for de af Amtsrepartitionsfondet forskudsviis udredte Omkostninger 379 Rbdlr. Sedler, samt at samtlige Indstævnte maatte tilpligtes in solidum at betale dette Continuationssøgsmaals og Sagens øvrige Omkostninger, Salair ligeledes derunder indbefattet.

Derimod paastod Nelthropp i Indlæg af 2den September 1835 sig frifunden og tilkjendt Processens Omkostninger, ligesom ogsaa de Hartkornsbrugere af Søllerød og Lyngbye Sogne, som mødte eller lode møde, nedlagde Paastand om Frifindelse, og navnligen paastod Kammeradvocaten, der mødte paa Embeds Vegne for den kongelige Kasse, som Eier af Toldforvalterboligen i Vedbek, bemeldte Kasse frifunden og tillagt Processens Omkostninger, samt Salair sig tilkjendt.

Efterat Ørholm og Nyemølle, som ovenmeldt, vare bortsolgte ved Auction, paastod Nelthropp af den Grund i Indlæg af 18de October 1837 sig frifunden, og under 28de Marts f. A. nedlagde Hovedcitanterne ligeledes Paastand om Frifindelse, samt om at det Offentlige maatte tilpligtes at betale dem Processens Omkostninger skadesløst.

Ved Underretsdom af 6te Juni f. A. ere Hovedcitanterne, som Eiere af Ørholm og Nyemølle Fabrikker, tilpligtede at erstatte Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond de omhandlede 379 Rbdlr. og i Fremtiden at vedligeholde de ved bemeldte Fabrikker værende Broer i brugbar

af 3die Juni næstforhen, lige Paastand over Lyngbye Sogns Hartkornsbrugere med Hensyn til Broerne ved Nyemølle.

I Forbindelse hermed oplyste Procurator Raasløff, at Broerne ved Nyemølle, da deres Reparation ikke taalte Opsættelse, vare blevne istandsatte efter det Offentliges Foranstaltning, og at de derved medgaaede Omkostninger, 379 Rbdlr. Sedler, vare forskudsviis udredte af Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond, hvilket Beløb vilde være at refundere bemeldte Fond af den eller dem, der maatte ansees pligtige at istandsætte og vedligeholde Broerne.

Da imidlertid Ørholm og Nyemølle under Sagens Gang vare ved en, ifølge vedkommende Panthavers paa foregaaende Forlig, samt Execution og Udlæg grundet Reqvisition afholdt Auction, solgte til den ene af Hovedcitanterne, Kjøbmand Gudmann, der senere ved Transport optog den anden Hovedcitant, Lieutenant Smidt, som Medeier, udtog Procurator Raasløff Continuationsstævning af 19de Februar f. A., ifølge hvilken han paastod, principaliter Hovedcitanterne tilpligtede at vedligeholde de oftnævnte Broer, samt at betale til Amtsrepartitionsfondet de af samme til Broernes Istandsættelse forskudsviis udredte 379 Rbdlr. Sedler tilligemed dette Continuationssøgsmaals og Sagens øvrige Omkostninger, Salair derunder indbefattet, og subsidialiter at Hovedcitanterne maatte dømmes i Overeensstemmelse med hans ovenmeldte, i Indlæg af 8de Juni 1836 og

12te Juli 1837 nedlagte subsidiaire Paastand, under Reservation af det Offentliges Ret til Erstatning for de af Amtsrepartitionsfondet forskudsviis udredte Omkostninger 379 Rbdlr. Sedler, samt at samtlige Indstævnte maatte tilpligtes in solidum at betale dette Continuationssøgsmaals og Sagens øvrige Omkostninger, Salair ligeledes derunder indbefattet.

Derimod paastod Nelthropp i Indlæg af 2den September 1835 sig frifunden og tilkjendt Processens Omkostninger, ligesom ogsaa de Hartkornsbrugere af Søllerød og Lyngbye Sogne, som mødte eller lode møde, nedlagde Paastand om Frifindelse, og navnligen paastod Kammeradvocaten, der mødte paa Embeds Vegne for den kongelige Kasse, som Eier af Toldforvalterboligen i Vedbek, bemeldte Kasse frifunden og tillagt Processens Omkostninger, samt Salair sig tilkjendt.

Efterat Ørholm og Nyemølle, som ovenmeldt, vare bortsolgte ved Auction, paastod Nelthropp af den Grund i Indlæg af 18de October 1837 sig frifunden, og under 28de Marts f. A. nedlagde Hovedcitanterne ligeledes Paastand om Frifindelse, samt om at det Offentlige maatte tilpligtes at betale dem Processens Omkostninger skadesløst.

Ved Underretsdom af 6te Juni f. A. ere Hovedcitanterne, som Eiere af Ørholm og Nyemølle Fabrikker, tilpligtede at erstatte Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond de omhandlede 379 Rbdlr. og i Fremtiden at vedligeholde de ved bemeldte Fabrikker værende Broer i brugbar

Stand, hvorimod Nelthropp og Hartkornsbrugerne i Søllerød og Lyngbye Sogne frifandtes for det Offentliges Tiltale, hvorhos Processens Omkostninger ophævedes, dog saaledes, at Kammeradvocaten og Procurator Raasløff tillagdes i Salair af det Offentlige, den Første 10 Rbd. Sølv og den Sidstnævnte 30 Rbd. Sølv.

Bemeldte Dom have Hovedcitanterne dernæst indanket her for Retten og paastaaet samme underkjendt, tilsidesat og derhen forandret, at de frifindes for Repartitionsfondets Tiltale i denne Sag og at nysnævnte Fond tilpligtes at betale dem Processens Omkostninger for begge Retter skadesløst.

Derimod har den for meerbemeldte Fond, der har erholdt fri Proces, beskikkede Sagfører, Cancellieraad Beyer, contrapaanket Dommen og paastaaet principaliter, at den i det Hele enten kjendes ved Magt at stande eller ogsaa in terminis stadfæstes, alene med Undtagelse af at Processens Omkostninger i første Instants udredes af Hovedcitanterne; subsidialiter har han paastaaet Underretsdommen underkjendt, tilsidesat og forandret saaledes, at Hovedcitanterne, i Forbindelse med Lyngbye og Søllerød Sognes Hartkornsbrugere, tilpligtes at erstatte Amts-Repartitionsfondet de af samme paa Istandsættelsen af Broerne ved Nyemølle forskudsviis udlagte 379 Rbdlr., samt i Fremtiden at bidrage, Enhver efter sit Hartkorn, til Vedligeholdelsen af Broerne ved Ørholm og Nyemølle, eller, da ifølge Rescript af 11te October 1765 Ørholm hører til Lyngbye Kirke og Nye-

mølle til Søllerød Kirke, at Hovedcitanterne, i Forbindelse med Søllerød Sogns Hartkornsbrugere, tilpligtes at erstatte fornævnte 379 Rbdlr. og i Fremtiden at vedligeholde Broerne ved Nyemølle i farbar og forsvarlig Stand, samt i Forening med Lyngbye Sogns Hartkornsbrugere tilpligtes i Fremtiden at vedligeholde Broerne ved Ørholm Fabrik, Alt for Enhvers Vedkommende efter det respective Hartkorns Størrelse.

Saa har Cancellieraad Beyer og paastaaet, saavel Hovedcitanterne, som de contraindstævnte Hartkornsbrugere af ovennævnte Sogne, tilpligtede in solidum at udrede Processens Omkostninger i første Instants, og Hovedcitanterne alene eller in solidum med de øvrige Contraindstævnte idømte Processens Omkostninger og derunder tilkjendt ham et passende Salair.

I Henhold til sin Procedure for Underretten har Kammeradvocaten for det kongelige Generaltoldkammer og Commerce-Collegii Vedkommende paastaaet den indankede Dom stadfæstet in terminis, eller bemeldte Collegium frifunden for det Offentliges Tiltale, hvorhos han har paastaaet sig tilkjendt Salair.

De af de Contraindstævnte, der have mødt for Overretten, have henholdt sig til deres for Underretten Anbragte.

Hvad nu først angaaer Spørgsmaalet om Forpligtelsen at vedligeholde de omqvæstionerede Broer, maa det foreløbigen bemærkes, at det er in confesso, at der igjennem Ørholm og Nyemølle gaae 2, saavel af

bemeldte Fabrikkers Eiere, som af det Offentlige og Søllerød samt Lyngbye Sognes Hartkornsbrugere med Flere afbenyttede Veie, der fortsættes over en igjennem fornævnte Eiendomme løbende Aae ved de under nærværende Sag omhandlede Broer, af hvilke 2 findes ved Ørholm og 2 ved Nyemølle.

Det vil først blive Gjenstand for Undersøgelse om Hovedcitanterne, mod hvilke den principale Paastand er rettet, kunne, saaledes som ved den indankede Dom er statueret, ansees pligtige at vedligeholde de omqvæstionerede Broer.

Forsaavidt der nu, til Styrke for at en saadan Forpligtelse paahviler Hovedcitanterne, er fra det Offentliges Side blevet paaberaabt, at Broerne maa antages at udgjøre en Deel af de ommeldte Fabrikker og at tilhøre disses Eiere, der da skulle være pligtige at holde dem i farbar Stand, fordi det Offentlige og de tilgrændsende Sognes Beboere med Flere, ved i umindelig Tid at have afbenyttet Broerne, have erhvervet Ret til fremdeles at have Brugen af disse, saa skjønnes dette ikke at kunne bifaldes, eftersom det ikke indsees, at Forpligtelse til for det Offentliges eller Andres Skyld at vedligeholde disse Broer nødvendigviis maatte være forbunden med Eiendomsretten over dem, og det desuden ikke er godtgjort, at de omqvæstionerede Broer tilhøre Ørholm og Nyemølle Fabrikker, hvilket ligesaalidet kan, navnligen for de ved Ørholm værende Broers Vedkommende, udledes af de af Nelthropp i sin Tid til det kongelige

Rentekammer indgivne Andragender, eller, forsaavidt Broerne ved Nyemølle angaaer, af det den 6te September 1817 paa daværende Eiers Vegne udstedte Forbud imod at kjøre over Nyemølle, fordi Broerne derved opkjørtes, m. m., som af de forskjellige Eiendommene vedkommende Adkomst-Documenter, der ikke angive de omhandlede Broer som Dele af bemeldte Eiendomme, eller af den Omstændighed, at Broerne til forskjellige Tider have været spærrede af Fabrikkernes Eiere, hvilket ikkun er oplyst at have været Tilfældet naar Reparationer ved Broerne gjorde saadant fornødent.

Ikke heller kan Overretten bifalde det af Underdommeren brugte Raisonnement, der gaaer ud paa at de Veie, som ved de titnævnte Broer føre over den paagjeldende Aae, maae henregnes til Sogne- eller Biveie, og altsaa Vedligeholdelsen af Broerne, som integrerende Dele af Veiene, efter Bestemmelserne i Frd. 13de December 1793 egentligen paaligge vedkommende Sognes Hartkornsbrugere, men at de concrete Omstændigheder gjøre denne almindelige Regel uanvendelig in casu, idet de til Fabrikkerne hørende Vandstuer, over hvilke de omqvæstionerede Broer føre, ikke taale nogen vilkaarlig Behandling, saa at det Middel, der er fornødent til at føre Veien over Aaen, bliver afhængigt af Vandstuernes Construction, hvoraf Underdommeren infererer at bemeldte Middel maa lempes, ikke efter vedkommende Sogns, men efter Fabrikkernes Tarv, og at disses Eiere følgeligen maae bære Udgifterne ved Reparationen, da denne

kunde blive byrdefuldere for paagjeldende Hartkornsbrugere end den, naar ikke Fabrikkernes Interesse gjorde særegne Hensyn fornødne, vilde være det.

Om det nemlig end kunde antages, at Vedligeholdelsen af de omhandlede Broer egentligen maatte paaligge vedkommende Sognes Hartkornsbrugere, men at Modification heri maatte indtræde paa Grund af den særegne Construction, som Fabrikkernes Interesse kræver, saa skjønnes det ikke, at denne Modification kunde strække sig saavidt, at hele Byrden af Vedligeholdelsen paalagdes Fabrikkernes Eiere, hvorimod den findes at maatte indskrænkes til at disse burde afholde den Forøgelse i Omkostninger, som resulterede af det særegne Forhold og hvis Størrelse i alt Fald vilde kunne bestemmes ved uvillige Mænds Skjøn.

Endeligen skjønnes heller ikke, at der imod Hovedcitanterne kan udledes Noget deraf, at Ørholm og Nyemølle Fabrikkers Eiere bestandigt for egen Regning have ladet foretage de Reparationer, der vare fornødne ved de omqvæstionerede Broer. Thi da Broerne benyttes af Fabrikkernes Eiere, som, efter hvad Vederpartiet selv erkjender, endog tidligere have havt udelukkende Ret til at benytte dem, saa kunne disse Eiere ikke ved Broernes blotte Vedligeholdelse i den forbigangne Tid have paadraget sig Forpligtelse til at vedblive at vedligeholde dem, saasom det ikke kan antages, at bemeldte Eiere, i det Mindste paa den Tid, de selv vare i udelukkende Besiddelse af Ret til Broernes Brug, have bekostet Vedlige-

holdelsen som Noget der skyldtes det Offentlige eller Andre, og man under disse Omstændigheder i alt Fald ikke kan sige, at Fabrikkernes Eiere fra umindelig Tid have vedligeholdt Broerne til Afbenyttelse af Andre eller til almindeligt Brug.

Contracitantens principale Paastand kan altsaa ikke billiges.

Derimod vil hans subsidiaire Paastand, som hjemlet i Veianordningernes Grundsætninger og Øiemedet med de Veie, af hvilke de omqvæstionerede Broer ere Dele, blive at tage til Følge, forsaavidt at det maa paalægges Hovedcitanterne, i Forbindelse med de øvrige Hartkornsbrugere i Søllerød Sogn, at erstatte Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond de paastaaede 379 Rbdlr. og herefter at vedligeholde Broerne ved Nyemølle, og at det ligeledes maa paalægges Hovedcitanterne, i Forening med de øvrige Hartkornsbrugere i Lyngbye Sogn, herefter at vedligeholde Broerne ved Ørholm, uden at det her kan videre afgjøres, hvorledes disse Byrder skulle fordeles.

Procurator Raasløffs Salair findes i Underretsdommen passende bestemt til 30 Rbdlr. Sølv og bliver, som i nysnævnte Dom er fastsat, at udrede af det Offentlige.

I Salair til Cancellieraad og Procurator Beyer ville Hovedcitanterne og de nævnte Sognes øvrige Hartkornsbrugere in solidum have at tilsvare 20 Rbd. Sølv.

Iøvrigt ville Processens Omkostninger ved begge Retter være at ophæve.

Sagens Behandling ved Underretten og den befalede Sagførelse ved begge Retter har været lovlig.

Her ved Retten er ingen Overtrædelse af Stempletpapiirs Lovgivningen begaaet under denne Sag.

Thi kjendes for Ret: Hovedcitanterne, islandsk Kjøbmand Gudmann og Lieutenant v. Smidt, som Eiere af Fabrikkerne Ørholm og Nyemølle paa Kjøbenhavns Amt, bør i Forening med de øvrige Hartkornsbrugere i Søllerød Sogn til Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond, efter nærmere Paaligning, betale 379 Rbd. Sedler og herefter vedligeholde de 2 Broer, som findes ved Nyemølle. Ligesaa bør Hovedcitanterne i Forening med de øvrige Hartkornsbrugere i Lyngbye Sogn herefter vedligeholde de 2 Broer, der findes ved Ørholm.

Iøvrigt bør Hovedcitanterne for Tiltale af Contracitanten, Cancellieraad og Procurator Beyer, som befalet Sagfører for Kjøbenhavns Amts Repartitionsfond, i denne Sag frie at være.

Procurator Raasløff tillægges i Salair 30 Rbd. Sølv, som udredes af det Offentlige.

I Salair til Cancellieraad og Procurator Beyer betale Hovedcitanterne og de øvrige Hartkornsbrugere i Søllerød og Lyngbye Sogne, Een for Alle og Alle for Een, 20 Rbdlr. Sølv, som udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, under Adfærd efter Loven. Iøvrigt ophæves Processens Omkostninger ved begge Retter.

No. 22.

Cumulatio subjectiva antaget ikke at kunne bevirke Afviisning i et Tilfælde, hvor Citanterne, forsaavidt de ikke ved en paanket Decision vare blevne dækkede for deres Tilgodehavende i vedkommende Boe, samtlige vilde vinde i Fyldestgjørelse, naar deres Paastand toges til Følge. En til Styrke for Afviisningspaastanden derfra hentet Indsigelse, at en af Skifteforvalteren gjort Udbetaling maatte betragtes som en **actus judicialis**, der kun kunde forandres ved Appel, forkastet paa Grund af en Betingelse, hvorunder Udbetalingen havde fundet Sted. Folkeløn for en Tid, der var ældre end det paagjeldende Boes Overtagelse af Skifteretten, feilagtigen ved Decisionen opført iblandt Administrations-Udgifter, fra hvilke derimod urettelig vare udelukkede Skatter, Bankrenter og offentlige Afgifter, der vare paadragne efterat Boet var taget under Behandling. Det ved Skifteforvalterens Insolvents opstaaede Tab maa gaae ud over de mindst Prioriterede.

I Sagen:

Kammeradvocaten, Etatsraad Sporon, paa den kongelige Finantskasses, den kongelige Statsgjelds-kasses og Nationalbankens Vegne,

contra:

Skifteretten, der har behandlet afdøde Ritmester Hansens og Enkes Boe, Skifteretten, der behandler Madam Olsens Boe i Vindebye, Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte med Curator og Jomfrue Lassen med Værge.

(Afsagt den 1ste Juli 1839.)

Da Ritmester Hansens Enke i Aaret 1820 overgav sit og forhen afdøde Mands fælleds Boe til Behandling af Skifteretten, bestod dette Boes Eiendele af Faareveile Gaard og Gods med Besætning og Avl, samt endeel Meubler og Effecter, der ialt udbragtes til 60,000 Rbd. r. S. og 18,639 Rbd. 2 Mk. 9¼ ß. S. og T., hvorimod der paa Boet hvilede, foruden anden Gjeld, en Pantegjeld stor 93,750 Rbdlr. Sølv og 3,000 Rbdlr. r. S., Renterne ikke iberegnede, nemlig til den extraordinaire Laanefond, ifølge den til samme transporterede Obligation, udstedt til Frue Hinckeldey den 28de November 1812 med Pant i Faareveile Gaard og Gods, 43,750 Rbdlr. Sølv; til samme Laanefond, ifølge den til samme under 11te Juni 1819 udstedte og den 12te s. M. tinglæste Obligation med Pant ligeledes i Faareveile Gaard og Gods, samt i dens Besætning og Inventarium, saaledes som til dens fulde Drift udfordredes, 50,000 Rbdlr. Sølv, og til Madam Olsen i Windebye, efter Obligation af 11te August 1820, tinglæst den 12te s. M., med Pant i Boets Løsøre og Effecter, med Undtagelse af Faareveile nødvendige Besætning og Inventarium, 3,000 Rbdlr. r. S.

Af de nævnte Indtægtssummer har den daværende Skifteforvalter, nu afdøde Justitsraad Herholdt, gjort forskjellige Udbetalinger til Beløb 60,000 Rbdlr. Sølv og 10,142 Rbdlr. 4 Mk. 15⅛ ß. S. og T., saa at der ved hans Fratrædelse skulde være i Beholdt 8,496 Rbdlr.

3 Mk. 10 ß. S. og T., hvoraf dog hos Statsgjeldsdirectionen, som Kjøber paa den over Besætning og Indboe afholdte Auction, indestode 4,679 Rbdlr. 2 Mk. 3 ß. S. og T., saa at der af Justitsraad Herholdt, eller, da han kort efter sin Forflyttelse ved Døden afgik, af hans Boe skulde tilsvares 3,817 Rbdlr. 1 Mk. 7 ß. S. og T., tilligemed tvende Summer, der tilkom Boets Curator, da de, skjøndt opførte under de ved Justitsraad Herholdt skete Udbetalinger, ikke i Virkeligheden vare blevne Curator godtgjorte, til Beløb 368 Rbdlr. 2 Mk. 13 ß. S. og T., altsaa ialt 4,185 Rbdlr. 4 Mk. 4 ß. S. og T., hvorimod der ved Repartitionen i Justitsraad Herholdts Boe kun blev udlagt til Ritmester Hansens og Enkes Boe 434 Rbdlr. 3 Mk. 6 ß. S. og T., der i Forbindelse med de hos Statsgjeldsdirectionen beroende 4,679 Rbdlr. 2 Mk. 3 ß. S. og T. udgjøre 5,113 Rbdlr. 5 Mk. 9 ß. S. og T., hvilken Beholdning den nuværende Skifteforvalter, Kammerjunker v. Schmidten, har, næst at classificere de concurrerende Fordringer saaledes:

1. Administrations-Udgifter:

	Rbdlr.	Mk.	ß.
a til f	647	1	13
g. Folkeløn	233	3	1
	880	4	14
2. Skiftegebyhr	1328	5	15
	2209	4	13
A. Laanefonden til Rest Sølv	33750	"	"

B. Madam Olsen til Rest
rede Sølv . . . . . . 1000 Rbdlr. = Mk. = ß.
C. Skatter, Bankrenter og
offentlige Afgifter Sedler og Tegn . . . . . . 3700 — 2 — 2 -

ved den under 19de April 1837 afgivne Decision og Repartition udlagt saaledes:

a. til Skifte- og Administrations-Omkostninger . . 2209 Rbdlr. 4 Mk. 13 ß.
b. til Skatter, Bankrenter og offentlige Afgifter . 1101 — 2 — 5 -
c. til Laanefonden . . . . . 1802 — 4 — 7 -

Denne Decision og Repartition har Kammeradvocaten, Etatsraad Sporon, paa den kongelige Finantskasses, den kongelige Statsgjeldskasses og Nationalbankens Vegne, under nærværende Sag, efter allernaadigst forundt Opreisnings-Bevilling, ifølge Stævning her til Retten af 28de September f. A. paaanket, forsaavidt der ikke er givet de nævnte Kasser og Banken for deres tilkommende Fordringer i Boet fuldt Udlæg, men derimod til formeentlig Præjudice for samme deels er skeet Udbetaling, deels givet Udlæg til andre Creditorer, navnligen til nu afdøde Madam Olsen i Vindebye, Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte og Jomfrue Lassen, i hvilken Henseende Citanten har paastaaet den nævnte Decision og Repartition underkjendt, saaledes at det paalægges Skifteforvalteren paany at foretage Boet og derunder at forfatte en ny Repartition, hvori af Ad-

ministrations-Omkostninger udgaaer den under No. 1 g opførte Folkeløn med 133 Rbdlr. 3 Mk. 1 ß. S. og T., og for det hele Beløb af de under Litr. C anførte resterende Skatter, Bankrenter, m. v., 3,700 Rbdlr. 2 Mk. 2 ß. S. og T., gives fortrinligt Udlæg lige med de under No. 1 a til f og No. 2 nævnte Administrations- og Skifteomkostninger, samt til den Ende paa lovlig Maade at søge tilbagebetalt i Boet de til Madam Olsen udbetalte 2,947 Rbdlr. 3 Mk. S. og T., for at denne Sum, i Forening med Boets nærværende Beholdning 5,113 Rbd. 5 Mk. 9 ß. S. og T., kan anvendes til at dække det samlede Beløb af de under No. 1 a til f og No. 2 anførte Administrations- og Skifteomkostninger, samt den omhandlede Skatterestance, og det derefter blivende Overskud udlægges den extraordinaire Laanefond til Afdrag paa sammes Tilgodehavende fremfor Madam Olsens Fordring, hvorhos Citanten har paastaaet de Indstævnte, Skifteretten, der behandler Madam Olsens Boe i Vindebye, Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte med Curator, og Jomfrue Lassen med Værge, in solidum tilpligtede at udrede Processens Omkostninger og derunder Salair til Kammeradvocaten.

Derimod have de Indstævnte principaliter paastaaet Sagen afviist og sig tillagte Kost og Tæring, in subsidium derimod paastaaet den paaankede Decision og Repartition stadfæstet, samt sig tilkjendt Processens Omkostninger, ligesom de i begge Tilfælde have paastaaet deres beskikkede Sagfører, Procurator Borup, tilkjendt

B. Madom Olsen til Rest
rede Sølv . . . . 1000 Rbdlr. = Mk. = ß.
C. Skatter, Bankrenter og
offentlige Afgifter Sed-
ler og Tegn . . . . 3700 — 2 — 2 -
ved den under 19de April 1837 afgivne Decision og Repartition udlagt saaledes:
a. til Skifte- og Administrations-Omkostninger . . 2209 Rbdlr. 4 Mk. 13 ß.
b. til Skatter, Bankrenter og offentlige Afgifter . 1101 — 2 — 5 -
c. til Laanefonden . . . . . 1802 — 4 — 7 -

Denne Decision og Repartition har Kammeradvocaten, Etatsraad Sporon, paa den kongelige Finantskasses, den kongelige Statsgjeldskasses og Nationalbankens Vegne, under nærværende Sag, efter allernaadigst forundt Opreisnings-Bevilling, ifølge Stævning her til Retten af 28de September f. A. paaanket, forsaavidt der ikke er givet de nævnte Kasser og Banken for deres tilkommende Fordringer i Boet fuldt Udlæg, men derimod til formeentlig Præjudice for samme deels er skeet Udbetaling, deels givet Udlæg til andre Creditorer, navnligen til nu afdøde Madam Olsen i Vindebye, Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte og Jomfrue Lassen, i hvilken Henseende Citanten har paastaaet den nævnte Decision og Repartition underkjendt, saaledes at det paalægges Skifteforvalteren paany at foretage Boet og derunder at forfatte en ny Repartition, hvori af Ad-

ministrations-Omkostninger udgaaer den under No. 1 g opførte Folkeløn med 133 Rbdlr. 3 Mk. 1 ß. S. og T., og for det hele Beløb af de under Litr. C anførte resterende Skatter, Bankrenter, m. v., 3,700 Rbdlr. 2 Mk. 2 ß. S. og T., gives fortrinligt Udlæg lige med de under No. 1 a til f og No. 2 nævnte Administrations- og Skifteomkostninger, samt til den Ende paa lovlig Maade at søge tilbagebetalt i Boet de til Madam Olsen udbetalte 2,947 Rbdlr. 3 Mk. S. og T., for at denne Sum, i Forening med Boets nærværende Beholdning 5,113 Rbd. 5 Mk. 9 ß. S. og T., kan anvendes til at dække det samlede Beløb af de under No. 1 a til f og No. 2 anførte Administrations- og Skifteomkostninger, samt den omhandlede Skatterestance, og det derefter blivende Overskud udlægges den extraordinaire Laanefond til Afdrag paa sammes Tilgodehavende fremfor Madam Olsens Fordring, hvorhos Citanten har paastaaet de Indstævnte, Skifteretten, der behandler Madam Olsens Boe i Vindebye, Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte med Curator, og Jomfrue Lassen med Værge, in solidum tilpligtede at udrede Processens Omkostninger og derunder Salair til Kammeradvocaten.

Derimod have de Indstævnte principaliter paastaaet Sagen afviist og sig tillagte Kost og Tæring, in subsidium derimod paastaaet den paaankede Decision og Repartition stadfæstet, samt sig tilkjendt Processens Omkostninger, ligesom de i begge Tilfælde have paastaaet deres beskikkede Sagfører, Procurator Borup, tilkjendt

et passende Salair, hvorhos de Indstævnte, Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte og Jomfrue Lassen, aldeles in subsidium have nedlagt Paastand om, at de, med Hensyn til at Madam Olsens Panteobligation er yngre end Pl. 23de Juli 1819, kjendes berettigede til for den dem tilkommende Løn at nyde Udlæg fremfor bemeldte Creditrix af det denne pantsatte Løsøres Provenue.

Den nedlagte Afviisnings-Paastand have de Indstævnte støttet, deels paa at Citanterne formeentligen have været ubeføiede til i Forening at anlægge nærværende Søgsmaal og at dette altsaa indeholder en utilladelig cumulatio subjectiva; deels derpaa at de af Justitsraad Herholdt til Madam Olsen gjorte Udbetalinger maa, saaledes som i den paaankede Decision er statueret, betragtes som en actio judicialis, der som saadan maa staae ved Magt, saalænge den ikke ved Appel er svækket, hvilket ikke er skeet.

Hvad nu den førstnævnte Indsigelse angaaer, da skjønnes samme ikke at kunne billiges, efterdi Citanterne, forsaavidt de ikke ved den paaankede Decision ere blevne dækkede for deres Tilgodehavende i Boet, samtlige ville vinde i Fyldestgjørelse, naar den af dem nedlagte Paastand tages til Følge, og Søgsmaalet ikke gaaer ud paa at de kunne faae afgjort med hinanden, i hvilket Forhold deres Fordringer staae indbyrdes.

Hvad dernæst den anden formelle Indsigelse angaaer, nemlig at de af Justitsraad Herholdt gjorte Udbeta-

linger formeentligen maae betragtes som en res judicialis, der kun kan forandres ved Appel, maae det bemærkes, at den af Madam Olsen udstedte Qvittering udviser, at Udbetalingen til hende netop er skeet under Betingelse af Tilbagebetaling, hvis det ved Boets endelige Opgjørelse fandtes at der ikke kunde tilkomme hende et saa stort Beløb, som der var udbetalt hende, saa at hun for at erholde Udbetalingen netop har forbundet sig paa en saadan Maade, at det skal beroe paa Skifterettens nærmere Bestemmelse, om og hvorvidt Tilbagebetaling skal finde Sted eller ei.

Efter det saaledes Anførte bliver den nedlagte Afviisnings-Paastand at forkaste og Sagens Realitet efter Citanternes Paastand at tage under Paakjendelse.

Forsaaridt nu Citanterne have yttret den Formening, at Skifteretten har feilet ved blandt Administrations-Udgifterne at opføre de Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte og Jomfrue Lassen tilkommende Lønninger, til Beløb 233 Rbdlr. 3 Mk. 1 ß. S. og T., skjønnes denne Formening at maatte gives Medhold, efterdi dette Beløb udgjør resterende Folkeløn for en Tid, der er ældre end Boets Overtagelse af Skifteretten, og der ikke af den Omstændighed, at de Vedkommende ved Skifterettens Decision af 21de August 1822 ere tillagte Fortrinsret efter L. 5—14—37, cfr. med Pl. 23 Juli 1819, kan med nogen Grund udledes, at bemeldte Fordringer skulde henføres til de Udgifter, der, saaledes som

Administrations- og Skifte-Omkostninger, gaae foran for endog de Fordringer, der have Pant i faste Eiendomme.

Betræffende dernæst den af Citanterne fremsatte Erindring, at de under Litr. C anførte Skatter, Bankrenter og offentlige Afgifter burde have været henregnede til Administrations-Udgifterne og saaledes for samme været givet Udlæg lige med disse, efterdi de ere paadragne efterat Boet er taget under Behandling og saaledes maa sættes ved Siden af de øvrige Udgifter, der ere foranledigede ved Skiftebehandlingen og udredes af Massen, forinden denne kommer til Deling iblandt de Creditorer, hvis Krav er ældre end Boets Overtagelse af Skifteretten, da skjønnes denne Erindring at være velgrundet. Thi vel have de Indstævnte avanceret, at de faste Eiendele kun vedbleve at være under Skifterettens Bestyrelse i Aaret 1821, fra hvilket Aar de omhandlede Restancer hidrøre, fordi der imellem Pantecreditorerne var Ventilation om bemeldte Eiendele strax skulde realiseres eller ikke, og at det følgeligen vilde være ubilligt om de ommeldte Restancer skulde henregnes til de Udgifter, der vare foranledigede ved det hele Boes Administration, uagtet de Creditorer, som ikke havde Pant i den faste Eiendom, ikke havde forlangt, at denne skulde bibeholdes, og saaledes heller ingen Deel havde i at Skatterne, m. v., bleve paadragne; men denne Erindring skjønnes der saa meget mindre at kunne tillægges nogen Vægt, som Indtægterne af den faste Eiendom, der, efter hvad der er in confesso, have i det nævnte Aar langt oversteget Udgif-

terne af samme, ere inddragne under Boets Masse, ligesom det og maa bemærkes, at der ikke i sin Tid er fra de øvrige Creditorers Side under Skiftebehandlingen fremkommet nogen Protest imod at den faste Eiendom administreredes for Boets Regning.

Ifølge det saaledes Anførte tilkommer der de under Litr. C anførte resterende Skatter, Bankrenter, m. v., fortrinligt Udlæg, lige med de under No. 1 a til f og No. 2 nævnte Administrations- og Skifte-Omkostninger, men da bemeldte Udgiftssummer tilsammen udgjøre 5,576 Rbdlr. 3 Mk. 14 ß., medens Boets nuværende Beholdning, som ovenfor anført, kun udgjør 5,113 Rbdlr. 5 Mk. 9 ß., kommer det Spørgsmaal til Afgjørelse, om Madam Olsen, der, efter hvad ovenfor er anført, ikkun erholdt Udbetaling under Betingelse af Tilbagebetaling, hvis der ved Boets endelige Opgjørelse fandtes at der ikke kunde tilkomme hende et saa stort Beløb, som der var udbetalt hende, nu, saaledes som Citanterne have formeent, kan søges til at tilbagebetale Alt, hvad hun har modtaget, hvilket Spørgsmaal maa besvares bekræftende.

Ligesom nemlig dette maa gjelde om de 562 Rbdlr. 4 Mk. 5 ß., som Boets nærværende Beholdning af 5,113 Rbdlr. 5 Mk. 9 ß. maa suppleres med, for at dække ovennævnte til fortrinlig Betaling berettigede resterende Skatter, Bankrenter, m. v., samt Skifte- og Administrations-Omkostninger, ialt til Beløb 5,676 Rbd. 3 Mk. 14 ß., saaledes bliver det ogsaa nødvendigt, at

det Øvrige, Madam Olsen har erholdt udbetalt, søges tilbagebetalt, eftersom af hiin Beholdning, efter hvad der er in confesso, 4,012 Rbdlr. 3 Mk. 4 ß. er Provenuet af det extraordinaire Laanefonds Pant, og den kongelige Kasse for denne Fordring, skjøndt Pantet ikkun har bestaaet i Løsøre, maa være berettiget til Betaling fremfor Madam Olsens Fordring, da hiin Panterettighed var stiftet førend Pl. 23de Juli 1819, hvorimod Sidstnævntes, som ligeledes var i Løsøre, først er stiftet efter den Tid og saaledes er af en anden Beskaffenhed, end Laanefondets. Og hvad angaaer den Omstændighed, at Tabet er opstaaet ved Skifteforvalterens Insolvents, da maa dette Tab med Hensyn til Boets forskjellige Creditorer ansees som tilfældigt og saaledes falde hele Massen til Last, hvilket har til Følge, at Tabet maa bæres af de mindre Prioriterede.

Derimod maa den fra Madam Olsens Boes Side in subsidium gjorte Erindring, at samme ei bør tilbagebetale mere end det Beløb i rede Sølv hun har modtaget, nemlig 2,360 Rbdlr. r. S., gives Medhold, eftersom det i Sedler modtagne Beløb ikkun repræsenterede hendes Fordring i rede Sølv.

Da saaledes, selv naar hele det Beløb, Madam Olsen har modtaget, tilbagebetales, den kongelige Kasse ikke erholder fuld Dækning for dens ovennævnte Fordring og hun aldeles Intet til Betaling af sin Fordring, bliver der heller Intet til Betaling af Tjenestefolkenes tilgodehavende Løn, og det er saaledes overflødigt

at indlade sig paa den af de Indstævnte Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte og Jomfrue Lassen aldeles in subsidium nedlagte Paastand.

Processens Omkostninger ville efter Omstændighederne være at ophæve, hvorhos dog de Indstævnte, Skifteretten, der behandler Madam Olsens Boe i Vindebye, samt Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte med Curator og Jomfrue Lassen med Værge, maae være pligtige in solidum til Kammeradvocaten at betale Salarium, der bestemmes til 20 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Under Sagen, der fra de Indstævntes Side har været beneficeret, har her for Retten intet Brug været for Stempletpapiir.

Thi kjendes for Ret: Skifteforvalteren i afgangne Ritmester Hansens og Enkes Boe bør paanye foretage dette Boe og derunder forfatte en nye Repartition, hvori af Administrations-Omkostningerne bør udgaae den under No. 1 g opførte Folkeløn med 233 Rbdlr. 3 Mk. 1 ß. S. og T., hvorimod der for det hele Beløb af de under Litr. C anførte resterende Skatter, Bankrenter, m. v., 3,700 Rbdlr. 2 Mk. 2 ß. S. og T., bør gives Udlæg lige med de under No. 1 a til f og No. 2 nævnte Administrations- og Skifte-Omkostninger, og bør Skifteforvalteren til den Ende paa lovlig Maade søge tilbagebetalt i Boet det til Madam Olsen Udbetalte med 2,360 Rbdlr. rede Sølv, for at denne Sum, i Forening med Boets nærværende Beholdning 5,113 Rbd.

5 Mk. 9 ß. S. og T., kan anvendes til at dække det samlede Beløb af de under No. 1 a til f og No. 2 anførte Administrations- og Skifte-Omkostninger, samt den under Litr. C nævnte Restance, hvorhos det derefter blivende Overskud bør udlægges den extraordinaire Laanefond til Afdrag paa sammes Tilgodehavende i Boet fremfor Madam Olsens Fordring.

Processens Omkostninger ophæves.

I Salarium til Citanten, Etatsraad og Kammeradvocat Sporon, betale de Indstævnte, Skifteretten der behandler Madam Olsens Boe i Vindebye, samt Skovrider Schnidler, Jomfrue Schiødte med Curator og Jomfrue Lassen med Værge, in solidum 20 Rbdlr. Sølv.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 23.

Paastand om en Underretsdoms Annullation, paa Grund af at Sagen formeentlig ikke var anlagt ved rette forum, forkastet fordi exceptio fori ei var fremsat i første Instants. Behandlingen og Dommen annulleret fordi det ikke kunde sees at Retsskriverens Functioner vare blevne udførte af en dertil competent Person.

I Sagen:

Jens Peter Nielsen Thysted af Frederiksborg Nyehuse,

contra:

Fragtmændene Jens Weibye, Jens Maahr og Christen Garden af Hillerød.

(Afsagt den 8de Juli 1839.)

De Indstævnte, Fragtmændene Jens Weibye, Jens Maahr og Christen Garden af Hillerød, indklagede under 9de August f. A. til Hillerød Kjøbstads Politieret Citanten Jens Peter Nielsen Thysted af Frederiksborg Nyehuse for at have gjort sig skyldig i uberettiget Næringsbrug ved at befatte sig med Fragtkjørsel for bemeldte Kjøbstads Bergere og Indvaanere, og ved fornævnte Rets Dom af 22de s. M. blev Citanten tilpligtet at betale til lige Deling imellem de Indstævnte og Hillerød Kjøbstads Kæmnerkasse 5 Rbd. Sølv, samt at udrede Sagens Omkostninger med 3 Rbd. 3 Mk.

Ved Stævning af 5te Marts sidstleden har Citanten, ifølge allernaadigst forundt beneficium paupertatis og Opreisning, samt Bevilling til at Sagen maa tages under Paakjendelse af Overretten, uagtet dens Gjenstand ikke maatte udgjøre summa appellabilis, indanket fornævnte Dom her til Retten og paastaaet samme enten kjendt uefterrettelig at være eller underkjendt og forandret saaledes, at Citanten frifindes for de Indstævntes Tiltale, hvorhos han har paastaaet disse i ethvert Tilfælde tilpligtede at betale Sagens Omkostninger i første Instants og at udrede samme her for Retten, som om Sagen ikke for hans Vedkommende havde været benefi-

ceret, samt Salair til hans befalede Sagfører, Cancellieraad, Procurator Hansteen.

Derimod have de Indstævnte paastaaet den indankede Dom stadfæstet og sig tillagt Processens Omkostninger skadesløst.

Forsaavidt Citanten nu til Styrke for den af ham nedlagte Paastand om Underretsdommens Annullation har anført, at Sagen er behandlet ved Hillerød Kjøbstads Politieret, uagtet Citanten har Bopæl under Frederiksborg Districts Jurisdiction, da skjønnes dette ikke at kunne begrunde det af ham attraaede Resultat, eftersom han har mødt ved førstmeldte Ret uden at fremsætte nogen exceptio fori, og hans i den omhandlede Henseende her ved Retten gjorte Erindring indskrænker sig til, at Underdommeren formeentligen ex officio burde have afviist Sagen, hvilket ikke kan bifaldes.

Derimod findes den stedfundne Behandling og Underretsdommen af en anden Grund at maatte annulleres.

Citanten, der paastaaer, at han ikke under Sagen i første Instants har afgivet en saadan Vedgaaelse, som den, der er tilført Retsprotocollen, har nemlig asfereret, at Politieretten alene har været beklædt af den constituerede Underdommer, Cand. juris Dahlerup, der skal have ført Protocollen istedetfor Retsskriveren, som hverken selv eller ved Fuldmægtig skal have været tilstede, hvilket, ikke af de Indstævnte modsagte, Assertums Rigtighed ikke afbevises ved Politieretsdomsactens Indhold, i hvilken det under 17de August f. A. hedder, at Politieretten

blev sat og holdt af Candidatus juris F. E. Dahlerup; thi den Omstændighed, at de under samme Dato fremlagte Documenter ere forsynede med en Productions-Paategning "Rieper Fm.", kan naturligviis ikke afgive Beviis for at vedkommende Retsskrivers Functioner ere blevne udførte af en dertil competent Person.

Processens Omkostninger her for Retten blive efter Omstændighederne at ophæve, dog saaledes, at de Indstævnte efter Frd. 3die Juni 1796 §. 42 betale in solidum Citantens befalede Sagfører her for Retten, Cancellieraad og Procurator Hansteen, i Salair 8 Rbdlr. Sølv.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

Thi kjendes for Ret: Den stedfundne Behandling af nærværende Sag, samt den paaankede Dom bør uefterrettelig at være.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves, dog saaledes, at de Indstævnte, Fragtmændene Jens Weibye, Jens Maahr og Christen Garden af Hillerød, in solidum betale i Salair til Citanten Jens Peter Nielsen Thystebs befalede Sagfører, Cancellieraad og Procurator Hansteen, 8 Rbdlr. Sølv.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 24.

En Sags Behandling i første Instants og Underretsdommen annulleret, fordi Klagen til Forligelsescommissionen ikke var bleven forkyndt for Indstævnte, der for længere Tid var fraværende fra sin sædvanlige Boepæl, men for hans Forvalter, som ikke kunde ansees befuldmægtiget til at modtage Forkyndelsen paa hans Vegne og hvis Begjering om Sagens Udsættelse ved Forligelsescommissionen ikke var bleven opfyldt.

I Sagen:

Handelshuset C. Hage & Søn i Stege,

contra:

Proprietair Hastrup til Rosenfeldt.

(Afsagt den 8de Juli 1839.)

Under nærværende Sag paaanke Citanterne, Handelshuset C. Hage & Søn i Stege, den i første Instants inden Vordingborg søndre Birketing den 9de Januar d. A. afsagte Dom, hvorved Indstævnte, Proprietair Hastrup til Rosenfeldt, der af Citanterne var sagsøgt til at opfylde en imellem dem formeentligen afsluttet Handel om et Partie Rapsæd, blev frifunden og Processens Omkostninger ophævede, efterat Underdommeren ved Kjendelse af 4de Juli f. A. havde forkastet den af Indstævnte nedlagte Paastand om Sagens Afviisning fra Underretten.

Til Styrke for den saaledes forkastede Afviisnings-Paastand har Indstævnte, der, skjøndt lovligen varslet,

ikke her ved Retten er mødt eller har ladet møde, saa at Sagen bliver at paakjende efter den fremlagte Underrets-act, i første Instants blandt andet paaberaabt, at Lovgivningen om Forligelsesvæsenet formeentligen ikke fra Citanternes Side er bleven fyldestgjort, hvilken Formening ogsaa skjønnes at maatte billiges. Det maa nemlig i denne Henseende bemærkes, at den af Citanterne under 1ste Marts f. A. indgivne Klage til Forligelsescommissionen den 5te s. M., paa hvilken Tid Indstævnte opholdt sig her i Staden, hvor han for nogle Maaneder havde taget Boepæl, blev forkyndt for Forvalter Lassen paa Rosenfeldt, der ved Sagens Foretagelse i Forligelses-commissionen den paafølgende 10de Marts mødte og, med Bemærkning at han ingen Fuldmagt havde til for Indstævnte at give Møde i Sagen, begjerede denne udsat i 14 Dage, for hertil at erhverve den fornødne Fuldmagt, hvilken Begjering imidlertid ikke blev opfyldt, hvorimod Sagen efter Citanternes Paastand blev henviist til Rettergang.

Men da Klagen efter det Foranførte ikke er bleven forkyndt for Indstævnte, men alene for hans Forvalter, der ei kan antages at have havt nogen speciel Fuldmagt til i sin Principals Fraværelse, der, som foran bemærket, fandt Sted for en længere Tid, at modtage Forkyndelsen paa dennes Vegne, hvortil han heller ikke paa Grund af sin Stilling som Forvalter uden saadan Fuldmagt kunde ansees beføiet, er det heraf en umiddelbar Følge, at den skete Indkaldelse til Forligelsescommissionen maa betragtes

som ugyldig, og at saaledes de i Anordningerne om Forligelsesvæsenet givne Forskrifter ligesaalidet fra Citanternes Side kunne ansees efterkomne, som om Sagen aldeles ikke havde været paaklaget.

Da det herefter maa antages, at Underdommeren har feilet ved at paakjende Sagens Realitet i Stedet for at afvise samme fra Underretten, vil altsaa den paaankede Dom, saavelsom Sagens foregaaende Behandling i første Instants, være at annullere, uden at det bliver fornødent at prøve de øvrige Afviisningsgrunde, som af Indstævnte ere paaberaabte.

Forsaavidt Indstævnte i sit for Underretten producerede Indlæg af 1ste August f. A. har paastaaet sig tilkjendt Kost og Tæring for det Tilfælde, at enten Underdommeren eller Overretten maatte finde Sagen formedelst Mangel af Forligsprøve egnet til Afviisning, vil der ei kunne tages Hensyn til denne Paastand, som først er fremkommen, efterat Afviisnings-Spørgsmaalet allerede fra begge Parters Side var indladt og af Underdommeren paakjendt ved den under 4de Juli f. A. afsagte Eragtning, hvilken ei heller fra Indstævntes Side er paaanket.

Processens Omkostninger her ved Retten blive efter Omstændighederne at ophæve.

Forsaavidt iøvrigt Citanterne have begjert Rettens Bestemmelse for om Promillegebyhr, der ikke ved Sagens Incamination er erlagt, i nærværende Tilfælde skal udredes og hvorledes det i saa Fald skal beregnes, bliver

at bemærke, at det ommeldte Gebyhr vil af Citanterne være at erlægge i Medhold af Sport. Regl. 22de Marts 1814 §. 34, cfr. §. 23, og at beregne af det Beløb 3,855 Rbdlr. Sedler, hvorfor det omhandlede Partie Rapsæd, efter de Transactioner, som mellem Parterne have fundet Sted, skulde overlades Citanterne.

Det behørige stemplede Papiir er ved Overretten forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Den paaankede Dom bør, saavelsom Sagens foregaaende Behandling ved Underretten, uefterrettelig at være.

Processens Omkostninger her ved Retten ophæves.

No. 25.

At den nedlagte Paastand gik ud paa et Alternativ udenfor hvad der var omhandlet i Klagen til Forligelsescommissionen, antaget ikke at være til Hinder for at tage Sagen i det Hele under Paakjendelse. Den Omstændighed, at Underdommeren ikke udtrykkelig har omtalt, hvorvidt Processens Omkostninger kunde være at tillægge den Part, som derom havde nedlagt Paastand, kan ei bevirke at Underretsdommen ex officio bør annulleres, da Undladelsen af at tilkjende samme maa sættes ved Siden af det Tilfælde, at de udtrykkeligen vare blevne frakjendte. Eed anvendt efter Frd. 5te Marts 1734 §. 2.

I Sagen:

Anne Marie Christiansdatter, med Værge, af Roeskilde,

contra:

Gaardmand Lars Larsen af Svogerslev.

(Afsagt den 15de Juli 1839.)

Citantinden Anne Marie Christiansdatter, med Værge, af Roeskilde paaanker under nærværende Sag, ifølge allernaadigst forundt fri Proces, en inden Leire Herredsret den 21de Januar d. A. afsagt Dom, hvorved Indstævnte, Gaardmand Lars Larsen af Svogerslev, hvem hun havde sagsøgt til paa Grund af et hende formeentligen givet, med Besvangrelse forbundet Ægteskabsløfte, enten at ægte hende, eller betale hende i Reparation 200 Rbdlr. Sedler, samt til at betale Processens Omkostninger skadesløst, er bleven frifunden for hendes Tiltale.

Denne Dom har Citantinden paastaaet derhen forandret, at Indstævnte tilpligtes med Eed at bekræfte, at han ikke har givet Citantinden Ægteskabsløfte førend han med hende har pleiet legemlig Omgang, eller at han, saafremt denne Eed ei aflægges, tilpligtes, enten at ægte hende under Tvang af en daglig Mulct, eller at give hende en Reparation af 200 Rbdlr. Sedler, samt at udrede Sagens Omkostninger for begge Retter og derunder et passende Salair til Citantindens befalede Sagfører, Procurator Christensen.

In subsidium har hun, med Hensyn til at Underdommeren ikke har taget Spørgsmaalet om Processens Omkostninger under Paakjendelse, paastaaet ham, der er stævnet til at staade til Rette for sin Dom og brugte Behandling af Sagen, tilpligtet at udrede Sagens Omkostninger i første Instants, eller Underretsdommen kjendt uefterrettelig og Sagen hjemviist til ny og lovligere Behandling og Paakjendelse paa Underdommerens Bekostning i den Stand, hvori den var, da den til Doms blev optagen, samt at han i saa Tilfælde udreder Processens Omkostninger her for Retten, hvorunder Salair til Citantindens befalede Sagfører.

Da hverken Gaardmand Lars Larsen eller Underdommeren har mødt eller ladet møde for Overretten, vil Sagen, i Medfør af L. 1—4—30, cfr. Frd. 3die Juni 1796 §. 2, blive at afgjøre efter den fremlagte Underretsdomsact og de i samme indeholdte Breve og Beviisligheder.

Foreløbigen maa det bemærkes, at den til Forligelsescommissionen indgivne Klage vel ikke indeholder nogen Paastand om at Indstævnte skulde tilpligtes at indtræde i Ægteskab med Citantinden, hvorimod den kun omtaler, at hun vil forvente at vorde tillagt det Lovbefalede for hendes Æres Fortabelse hos ham efter hans Formues Forfatning; men at denne Omstændighed dog ikke skjønnes at kunne være til Hinder for at tage Sagen i det Hele under Paakjendelse, siden Citantindens Paastand, forsaavidt den, efter hendes i begge Instantser brugte

Procedure, alternativ gaaer ud paa at opnaae Ægteskab med Indstævnte, overlader det til ham, at unddrage sig fra at præstere den i Forligsklagen fordrede Reparation ved at indgaae Ægteskab med hende, og saaledes langt fra at være en Udvidelse, meget mere er en Indskrænkning af hvad der efter Klagens Indhold har været Gjenstand for den anstillede Forligsmægling.

Hvad dernæst det Spørgsmaal angaaer, om Underdommeren kan antages at have begaaet nogen saadan Feil, der maa bevirke Underretsdommens Annullation og paadrage ham Ansvar, derved at han i sin affsagte Dom ei har udtrykkeligen omtalt, hvorvidt Processens Omkostninger kunde være at tilkjende Citantinden, som derom har nedlagt Paastand, hvilket Spørgsmaal imidlertid her for Retten, først efterat Citantinden principaliter har procederet til den paaankede Doms Forandring i Realiteten, er gjort til Gjenstand for hendes subsidiaire Paastand og saaledes ikkun kan komme under Paakjendelse forsaavidt Retten ex officio maatte finde at den anførte Omstændighed afgiver Føie til at kjende den affsagte Dom uefterrettelig, da skjønnes det ikke, at den releverede Mangel vil kunne faae nogen Indflydelse, i hvilken Henseende det navnligen maa bemærkes, at Indstævnte ikke har for Underretten nedlagt nogen Paastand om at erholde Processens Omkostninger tilkjendte, og at Underdommerens Undladelse af at tilkjende Citantinden de af hende paastaaede Omkostninger ganske maa sættes

ved Siden af det Tilfælde, at de udtrykkeligen ere blevne hende frakjendte.

Der skjønnes følgeligen Intet at kunne være til Hinder for at tage Citantindens principale Paastand under Paakjendelse, og uagtet der ved de under Sagen afhørte Vidners Forklaringer ei er tilveiebragt noget Beviis for at Indstævnte har lovet hende Ægteskab førend han med hende fik sin Villie, vil dog Sagens Udfald, i Medfør af Bestemmelserne i Frd. 5te Marts 1734 §. 2, være afhængig deraf, om Tiltalte med sin Eed trøster sig til at bekræfte saadant, da han i andet Fald bliver pligtig enten at ægte hende, eller til hende at erlægge en Reparation af 200 Rbdlr. Sedler, mod hvilken Sums Størrelse ingen Indsigelse er skeet. Saa vil Indstævnte og, da han ikke har mødt eller ladet møde ved Sagens Foretagelse i Forligelsescommissionen, være pligtig i Medhold af Frd. 10de Juli 1795 §. 39 at erstatte Citantinden Processens Omkostninger i første Instants med 10 Rbdlr. Sølv, samt derhos i Overeensstemmelse med Frd. 11te August 1819 §. 1 have at erlægge i Mulct til Justitskassen for unødig Trætte 4 Rbdlr. Sølv.

Processens Omkostninger her for Retten ville efter Omstændighederne være at ophæve, dog at Indstævnte i Salair til Citantindens befalede Sagfører, Procurator Christensen, betaler 10 Rbdlr. Sølv.

Sagførelsen her for Retten har været lovlig.

Under Sagen er ingen Overtrædelse af stemplet Papiirs Lovgivningen her for Retten begaaet.

Thi kjendes for Ret: Naar Indstævnte, Gaardmand Lars Larsen af Svogersløv, efter foregaaende lovlig Omgang inden sit Værneting med sin corporlige Eed bekræfter, at han ikke har lovet Citantinden, Anne Marie Christiansdatter af Roeskilde, Ægteskab forend han med hende fik sin Villie, bør han for hendes Tiltale i denne Sag fri at være.

Trøster han sig derimod ikke til saadan Eed at aflægge, bør han enten ægte hende, eller give hende en Reparation af 200 Rbdlr. Sedler.

Saa bør han og i begge Tilfælde betale hende denne Sags Omkostninger for Underretten med 10 Rbd. Sølv, samt i Mulct til Justitskassen for unødig Trætte erlægge 4 Rbdlr. Sølv.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves, dog at Indstævnte i Salair til Citantindens beskikkede Sagfører, Procurator Christensen, betaler 10 Rbd. Sølv.

At efterkommes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 26.

At en Forligsklage, saaledes som den var indført i Underretsdomsacten, ikke var forsynet med Paategning om at være behandlet i Forligelsescommissionen og derfra henviist til Rettergang, antaget at maatte være uden Indflydelse, fordi Omstændighederne ikke efterlode Tvivl

om at dette havde været Tilfældet. Spørgsmaal om hvorvidt en ved tinglæst Document constitueret Byrde paa en Jordlod maatte ansees at paahvile denne, efterat den var forauctioneret ifølge Reqvisition af en Panthaver, hvis Pantebrev var tinglæst førend hiint Document. En Underretsskriver i Overeensstemmelse med L. 1—8—5 og Pl. 9de April 1783 mulcteret for uforsvarlig Beskrivelse af Domsacten.

I Sagen:

Gaardeier Christensens Enke, Karen Marie Jacobsdatter af Rødovre Mark,

contra:

Huusmand Peder Andersen af Rødovre.

(Afsagt den 15de Juli 1839.)

Ved Skjøde af 22de August 1810 overdrog Indstævnte Peder Andersen af Rødovre en ham tilhørende Jordlod paa Islemark til Jens Andersen, der under samme Dato udstedte et saakaldet Revers, hvori det hedder: "Da jeg Dags Dato af min Svoger Peder Andersen, Gaardmand i Rødovre, er bleven tilskjødet den bemeldte min Svoger og hans nuværende Hustrue Anne Andersdatter forhen tilhørende Jordlod paa Islemark, saa reserverer og forpligter jeg mig og efterkommende Eiere af denne Jordlod, som staaer for Hartkorn 1 Td. 1 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb., at lade bemeldte min Svoger og Hustrue, saalænge de enten begge eller en af dem lever, have frit Tørveskjær paa Islemarklodden, aarlig 20 Læs, siger tyve Læs, forsvarlig Tørve-

skjær, som de dog selv besørge rygtet og hjemkjørt efter min Anviisning, hvilket skal gjelde for mig og efterkommende Eiere af fornævnte Lod." Dette Revers blev tinglæst den 18de Decbr. 1811.

Efterat Jens Andersen havde tilkjøbt sig ovennævnte Jordlod og udstedt nysmeldte Revers, pantsatte han ved Obligation af 9de October 1810, tinglæst den 10de s. M., Jordlodden til Lars Hansen i Rødovre for 1,000 Rdlr., og ved et den 4de Juli 1822 ved Kjøbenhavns Amts Forligelsescommission indgaaet Forlig indrømmede Jens Andersen, der ikke havde opfyldt hvad der ifølge Panteobligationen paalaae ham, Lars Hansen, som havde 450 Rbdlr. med Renter tilgode, Ret til uden Lovmaal og Dom at tiltræde og gjøre sig betalt i den pantsatte Jordlod, hvorefter denne, ifølge Lars Hansens Reqvisition, blev stillet til offentlig Auction og den 13de August 1822 solgt for 570 Rbdlr. til Gaardmand Morten Andersen af Rødovre, som under 8de November s. A. erholdt Auctionsskjøde paa Jordlodden, hvilken han igjen ved Skjøde af 22de Marts 1837 overdrog til Citantinden.

Da Indstævnte i det første Aar af hendes Besiddelsestid henvendte sig til hende for at faae Anviisning paa, hvor han skulde skjære de ham formeentligen tilkommende Tørv, gjorde hun ikke nogen Erindring imod hans Begjering, men i Aaret 1838 erklærede hun, at hun ikke ansaae sig pligtig at indrømme ham Tørveskjær, og efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen, samt for-

undt fri Proces, anlagde Indstævnte derpaa Sag imod Citantinden ved Kjøbenhavns Amts søndre Birketing og paastod, ifølge Hovedstævning af 17de Mai f. A. og Continuationsstævning af 24de Juli s. A., sig kjendt berettiget til fremdeles aarligen at skjære 20 Læs Tørv paa den omhandlede Jordlod, og Citantinden tilpligtet, saavel i rette Tid og under en daglig Mulct at anvise ham bemeldte Tørveskjær, som at give ham passende Erstatning for Affavnet af Tørvene, m. v., samt at betale Sagens Omkostninger skadesløst.

Derimod paastod Citantinden sig frifunden for Indstævntes Tiltale og tillagt Processens Omkostninger.

Ved den derefter den 28de November f. A. afsagte Dom blev Indstævnte kjendt berettiget til det omhandlede Tørveskjær, hvilket det paalagdes Citantinden, hver Gang i rette Tid og under en daglig Mulct af 1 Rbdlr. Sølv til Amtets Fattigkasse, at anvise Indstævnte, hvem hun tillige er tilpligtet at erstatte Affavnet af Tørvene for forrige Aar med den Sum, hvortil uvillige af Retten udmeldte Mænd efter lovlig Omgang ansætte samme, hvorhos Processens Omkostninger ere ophævede, dog saaledes at Citantinden er tilpligtet at udrede i Salarium til Indstævntes befalede Sagfører, Procurator Knudsen, 12 Rbdlr. Sølv.

Denne Dom har Citantinden paastaaet derhen forandret, at hun frifindes for Indstævntes Tiltale og hos ham tillægges Processens Omkostninger for begge Retter, hvorimod Indstævnte har paastaaet Underretsdom-

men stadfæstet og sig tilkjendt Sagens Omkostninger skadesløst.

Foreløbigen bemærker Overretten, at Hoved-Forligsklagen, saaledes som den er indført i Underretsdomsacten, ikke er forsynet med Paategning om at være behandlet i Forligelsescommissionen og derfra henviist til Rettergang, men der kan imidlertid ikke være Tvivl om, at dette har været Tilfældet, i hvilken Henseende det navnligen maa bemærkes, deels at den med behørig Paategning af Forligelsescommissionen forsynede Continuationsklage af 5te Juli f. A. udtrykkeligt paaberaaber den ovennævnte Hovedklage; deels at det under Sagen omhandlede Revers har Paategning om at være fremlagt i Forligelsescommissionen den 19de April f. A., saa at det med Sikkerhed kan antages, at vedkommende Retsskriver, der, saaledes som i det Følgende nærmere skal vises, har beskrevet Acten høist uforsvarligt, har forsømt at indføre den oftmeldte Paategning.

Hvad dernæst angaaer Sagens Realitet, da bliver det først Gjenstand for Undersøgelse, om Citantinden kan ansees bunden ved det ovenmeldte Revers, og det skjønnes ikke rettere, end at dette Spørgsmaal maa besvares bekræftende.

Da det nemlig ved de Conditioner, efter hvilke den omhandlede Jordlod ifølge Prioritetshaveren Lars Hansens Reqvisition bortsolgtes ved offentlig Auction til Morten Andersen, var bestemt, at den solgtes med de Rettigheder, Forpligtelser og Byrder, hvormed forrige

Eier havde eiet og besiddet den, maatte der paahvile Kjøberen den Forpligtelse at indrømme Indstævnte den omqvæstionerede Ret til Tørveskjær, der paa behørig Maade var ved Tinglæsning constitueret som Byrde paa Jordlodden, i hvilken Henseende det forøvrigt fortjener at bemærkes, at den Indstævnte hjemlede Ret desuden paa en særdeles Maade blev bragt til Vedkommendes Kundskab, idet Indstævnte mødte ved Auctionen og fremlagde Reverset, med Hensyn til hvilket han forbeholdt sin Ret, hvorefter det i den Anledning imellem ham og Auctions-Reqvirenten, der protesterede imod at Reverset kom i nogen Betragtning eller skulde være ham til Præjudice, Passerede og Auctionsprotocollen Tilførte blev oplæst.

Da nu Morten Andersen senere ved Skjødet af 22de Marts 1837 overdrog Jordlodden til Citantinden med samme Ret, Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, som de, hvormed han selv havde eiet samme ifølge det ovennævnte den 20de November 1822 tinglæste Auctionsskjøde, der udtrykkeligt indeholdt, at han skulde eie den med samme Ret og Rettighed, som forrige Eier, saa maatte Forpligtelsen til at indrømme Indstævnte det omqvæstionerede Tørveskjær gaae over paa Citantinden, hvis Sag det naturligviis var at forskaffe sig Kundskab om de Eiendommen paa behørig Maade paadragne Byrder, og som forsaavidt saameget mindre kunde være uvidende om, at Indstævnte havde den omqvæstionerede Ret, da det i hendes Skjøde paaberaabte Auctionsskjøde afgav Oplysning desangaaende og en sidstmeldte Skjøde vedhæftet

Attest fra vedkommende Retsskriver af 11te Januar 1823 indeholdt, at det oftnævnte Revers var tinglæst, uden at den Omstændighed kan komme i Betragtning, at det til Citantinden udstedte Skjøde ikke har af vedkommende Retsskriver erholdt nogen Bemærkning angaaende Reverset. Det Raisonnement, hvorved Underdommeren er kommen til et modsat Resultat i Henseende til Spørgsmaalet om det oftnævnte Reverses bindende Virkning for Citantinden, gaaer ud paa at det, som først tinglæst den 18de December 1811, maatte staae tilbage for den Panteret, som Lars Hansen havde erhvervet i Jordlodden ved den den 9de October 1810 udstedte og den 10de s. M. tinglæste Obligation, og at altsaa Sidstnævnte, idet han, som Følge af den fra Debitors Side stedfundne Misligholdelse tiltraadte sit Pant, maatte efter Sagens Natur og Grundsætningerne i Pl. 22de April 1817 kunne søge sin Fyldestgjørelse i dette, saaledes som det var paa den Tid, da hans Panteret blev stiftet, hvoraf skulde følge, at Jordlodden, ligesom den blev ham udlagt fri for den omqvæstionerede Byrde, ogsaa forauctioneredes fri for denne. Men at denne Synsmaade ikke kan lægges til Grund for Afgjørelsen af Spørgsmaalet, skjønnes allerede at maatte være en Følge af det ovennævnte Indhold af Auctionsconditionerne, der, uden Hensyn til hvad Ret der oprindeligviis maatte have tilkommet Panthaveren, medfører, at Eiendommen ikke kan antages at være forauctioneret fri for den omhandlede Byrde, i hvilken Henseende det navnligen maa bemærkes, at den af Pantha-

veren, der forøvrigt i Auctionsprovenuet erholdt Fyldestgjørelse for sin Fordring, under Auctionen fremsatte Erindring, at Reverset ikke maatte komme i nogen Betragtning eller være ham til Præjudice, saameget mindre kan ansees at have gjort nogen Forandring i Auctionsconditionerne, som Jordlodden, efterat Auctionsreqvirenten havde reserveret sin Ret med Hensyn til Reverset, umiddelbart efter blev opbuden til Salg med de Rettigheder og Forpligtelser, der tilhørte og paahvilede samme, under hvilke Forpligtelser den omqvæstionerede Byrde, som i alt Fald kun kunde bortfalde naar den kom i Collision med Panthaverens Ret, unegteligen henhørte.

Efter det Ovenanførte maa Overretten være enig i det af Underdommeren antagne Resultat, uden at det bliver fornødent at gaae ind paa en Undersøgelse af hvorvidt Indstævnte i alt Fald maatte, saaledes som af Underdommeren statueret, have erhvervet den omqvæstionerede Ret ved Hævd.

En ligefrem Følge af Citantindens Forpligtelse til at indrømme Indstævnte det under Sagen omhandlede Tørveskjær, er det, at hun vil have at tilsvare ham Erstatning for Affsavnet af samme for forrige Aar, i hvilken Henseende Indstævntes Paastand, imod hvilken der ikke fra Citantindens Side er fremsat anden Erindring end den, at hun ikke var pligtig at lade ham skjære Tørv paa Jordlodden, retteligen er ved den indankede Dom givet Medhold.

Da bemeldte Doms Bestemmelser i Henseende til Processens Omkostninger, derunder indbefattet det Procurator Knudsen tilkjendte Salair, ligeledes billiges, vil den i det Hele være at stadfæste.

Processens Omkostninger her for Retten blive efter Omstændighederne at ophæve.

Som allerede i det Foregaaende erindret, har Retsskriveren, Justitsraad Friderichsen, beskrevet Underretsdomsacten paa en høist uforsvarlig Maade, i hvilken Henseende det, foruden hvad ovenfor er anført, maa bemærkes, at der paa flere Steder ere Ord udeladte, at der oftere ere meningsløse Skrivfeil, at Acten paa mange Steder er skreven saaledes, at den er næsten ulæselig, og endeligen at Bestemmelserne angaaende det Antal Linier, der skulle være paa hver Side af Acten, og det Antal Bogstaver, som hver Linie skal indeholde, oftere findes tilsidesatte.

Paa Grund heraf vil Justitsraad Friderichsen ikke kunne undgaae, i Overeensstemmelse med Lovens 1—8—5 og Placat 9de April 1783, at ansees med Mulct, der i Henhold til bemeldte Placat findes at kunne bestemmes til 20 Rbdlr. Sølv og vil tilfalde Justitskassen.

Sagens Behandling og den befalede Sagførelse i første Instants har været lovlig.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er her ved Retten rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Birketingsdommen bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Underretsskriveren, Justitsraad Friderichsen, bør for Actens uforsvarlige Beskrivelse til Justitskassen bøde 20 Rbdlr. Sølv.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse og det Øvrige at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 27.

Naar Correcturen af en Artikel, der agtes optaget i et periodisk Blad, er med vedkommende Politie-Embedsmands Samtykke bleven tilstillet ham for at han deri kan foretage de Forandringer og Udeladelser, han maatte ansee passende, kan Indrykkelsen af den saaledes redigerede Artikel ikke, naar der ei ankes over factiske Urigtigheder, paadrage dens Forfatter eller Bladredacteuren Ansvar efter Trykkefrihedslovgivningen. Pl. 18de October 1805 anvendt.

I Sagen:

Procurator Nyholm, som Actor,

contra:

De Tiltalte Redacteuren af Bladet "Almindelig Commissionstidende", Silke- og Klædehandler Christian Larsen og Litteratus J. C. Lange.

(Afsagt den 16de Juli 1839.)

Under nærværende Sag er Redacteuren af Bladet "Almindelig Commissionstidende", Silke- og Klædehandler Christian Larsen, ved det kongelige danske Cancellies Skrivelse her til Retten af 1ste November f. A. beordret tiltalt, fordi han ved tvende Meddelelser angaaende Forbryderen Worm, der findes indrykkede i No. 251 af bemeldte Tidende for den 27de October f. A., formeentligen skal have overtraadt Bestemmelserne i Placaten 18de October 1805 og forøvrigt gjort sig skyldig i Misbrug af Trykkefriheden ved Indholdet af den ene af disse Artikler, og denne Action er ved Canc. Skr. af 8de November f. A. tillige udvidet til Litteratus J. C. Lange, der er opgivet at være Forfatter til sidstnævnte Artikel.

Hvad nu først den Deel af Sagen betræffer, hvorunder de Tiltalte sigtes for at have gjort dem skyldige i Misbrug af Trykkefriheden, da er det i denne Henseende lagt dem til Last, at der i bemeldte under Afsnittet: "særskilte Bekjendtgjørelser" i det ovenanførte Nummer af Commissionstidenden indrykkede Artikel, med Overskrift: "om Worms forestaaende Henrettelse" er udtalt en Misbilligelse af den Regjeringshandling, hvorved Worms Henrettelse skulde være bleven besluttet, idet et saadant Resultat omtales som noget "særdeles Uventet", og der tillige yttres Tvivl om Statens Sikkerhed eller andre Fordele kan begrunde Ret til at aflive Mennesker, især naar alt er saa tvivlsomt, som i det omhand-

lede Tilfælde, hvor der, som det hedder, ei haves et aldeles uforkasteligt Beviis mod den Paagjeldende, men kun en Tilstaaelse af en Sindsforvirret; samt i Forbindelse hermed yttres, at "det tidt er hændet her og udenlands, at Man har maattet opgrave Henrettede, naar den rette Gjerningsmand opdagedes, og at Man ei kan vide, om dette ikke ogsaa kan skee med Worm". Actor har desaarsag anseet det klart, at Øiemedet med dette Stykke er at vise og selvfølgeligen hos Publicum opvække Uvillie over den sammesteds omhandlede Regjeringsbeslutning, som indeholdende en materiel Uretfærdighed og navnligen et Justitsmord, og han har derfor paastaaet begge de Tiltalte, Larsen som Redacteur af den omhandlede Tidende og J. C. Lange som Forfatter af den incriminerede Artikel, ansete med en følelig Straf, som han i Medfør af Frd. 27de September 1799 §. 2, cfr. Frd. 30te Marts 1827 §. 7, har formeent at kunne bestemmes til nogle Aars offentligt Arbeide.

Det er imidlertid herimod erindret, at den incriminerede Artikel er i Correctur-Aftryk bleven tilstillet den Embedsmand, til hvem Opsynet med de ikke politiske Blade her i Staden er overdraget, og at den først efterat være af ham gjennemgaaet er bleven indrykket i Bladet, saaledes som den af ham befandtes at være modificeret og forandret. At nu dette Opgivende forholder sig rigtigt, maa under Sagen ansees tilstrækkeligt constateret, idet nemlig det ommeldte Correctur-Aftryk er fremlagt og Politierets-Assessor Reiersen har, efterat have havt

(Afsagt den 16de Juli 1839.)

Under nærværende Sag er Redacteuren af Bladet "Almindelig Commissionstidende", Silke- og Klædehandler Christian Larsen, ved det kongelige danske Cancellies Skrivelse her til Retten af 1ste November f. A. beordret tiltalt, fordi han ved tvende Meddelelser angaaende Forbryderen Worm, der findes indrykkede i No. 251 af bemeldte Tidende for den 27de October f. A., formeentligen skal have overtraadt Bestemmelserne i Placaten 18de October 1805 og forøvrigt gjort sig skyldig i Misbrug af Trykkefriheden ved Indholdet af den ene af disse Artikler, og denne Action er ved Canc. Skr. af 8de November f. A. tillige udvidet til Litteratus J. C. Lange, der er opgivet at være Forfatter til sidstnævnte Artikel.

Hvad nu først den Deel af Sagen betræffer, hvorunder de Tiltalte sigtes for at have gjort dem skyldige i Misbrug af Trykkefriheden, da er det i denne Henseende lagt dem til Last, at der i bemeldte under Affnittet: "særskilte Bekjendtgjørelser" i det ovenanførte Nummer af Commissionstidenden indrykkede Artikel, med Overskrift: "om Worms forestaaende Henrettelse" er udtalt en Misbilligelse af den Regjeringshandling, hvorved Worms Henrettelse skulde være bleven besluttet, idet et saadant Resultat omtales som noget "særdeles Uventet", og der tillige yttres Tvivl om Statens Sikkerhed eller andre Fordele kan begrunde Ret til at aflive Mennesker, især naar alt er saa tvivlsomt, som i det omhand-

lede Tilfælde, hvor der, som det hedder, ei haves et aldeles uforkasteligt Beviis mod den Paagjeldende, men kun en Tilstaaelse af en Sindsforvirret; samt i Forbindelse hermed yttres, at "det tidt er hændet her og udenlands, at Man har maattet opgrave Henrettede, naar den rette Gjerningsmand opdagedes, og at Man ei kan vide, om dette ikke ogsaa kan skee med Worm". Actor har desaarsag anseet det klart, at Øiemedet med dette Stykke er at vise og selvfølgeligen hos Publicum opvække Uvillie over den sammesteds omhandlede Regjeringsbeslutning, som indeholdende en materiel Uretfærdighed og navnligen et Justitsmord, og han har derfor paastaaet begge de Tiltalte, Larsen som Redacteur af den omhandlede Tidende og J. C. Lange som Forfatter af den incriminerede Artikel, ansete med en følelig Straf, som han i Medfør af Frd. 27de September 1799 §. 2, cfr. Frd. 30te Marts 1827 §. 7, har formeent at kunne bestemmes til nogle Aars offentligt Arbeide.

Det er imidlertid herimod erindret, at den incriminerede Artikel er i Correctur-Aftryk bleven tilstillet den Embedsmand, til hvem Opsynet med de ikke politiske Blade her i Staden er overdraget, og at den først efterat være af ham gjennemgaaet er bleven indrykket i Bladet, saaledes som den af ham befandtes at være modificeret og forandret. At nu dette Opgivende forholder sig rigtigt, maa under Sagen ansees tilstrækkeligt constateret, idet nemlig det ommeldte Correctur-Aftryk er fremlagt og Politierets-Assessor Reiersen har, efterat have havt

samme til Eftersyn, erklæret, at dette Aftryk i sin Tid er bleven ham tilstillet og at han deri har foretaget de Modificationer og Udslettelser, hvoraf det bærer Præg, og efter hvis Iværksættelse han formeente Artiklen, som ei forekom ham at være af saadan Betydenhed, at han burde lægge nogen anden Hindring i Veien for dens Meddelelse, kunde passere. Men naar, i Medfør af Canc. Circ. af 13de Januar 1807 og den ved Canc. Circ. af 10de Juni 1834 kundgjorte allerhøieste Resolution af 10de s. M., Correcturen af den Artikel, der agtes optagen i et periodisk Blad, er med vedkommende Politie-Embedsmands Samtykke bleven tilstillet ham, for at han deri kan foretage de Forandringer og Udeladelser, han maatte ansee passende, skjønnes det ikke, at Indrykkelsen af den saaledes redigerede Artikel kan, hvor der, saaledes som in casu, ikke ankes over factiske Urigtigheder fra det Offentliges Side, paadrage enten Blad-Redacteuren eller sammes Forfatter noget Ansvar efter Trykkefrihedslovgivningen, hvilket aabenbart vilde stride imod Øiemedet med et sligt anticiperet Gjennemsyn, der ifølge det førstnævnte Circulaires egne Ord skeer for at det som muligen kunde findes anstødeligt strax kan vorde udeladt og Bladets Standsning, efterat det allerede er trykt, saavelsom andre Misligheder, forekommes. Som Følge heraf ville de Tiltalte under denne Deel af Sagen være at tillægge den af dem paastaaede Frifindelse, uden at det bliver fornødent at undersøge de øvrige Grunde, som de i saadan Anledning endvidere have paaberaabt.

Forsaavidt Actor dernæst har imputeret de Tiltalte, at de ved den nysomhandlede under Afsnittet "særskilte Bekjendtgjørelser" indrykkede Artikel have gjort sig skyldige i Overtrædelse af Pl. 18de October 1805, da vil der ikke kunne være Spørgsmaal om at gjøre dette til Gjenstand for Undersøgelse, eftersom det ligger udenfor den beordrede Action, der ifølge det kongelige danske Cancellies ovennævnte Skrivelse alene omfatter meerbemeldte Artikel forsaavidt Paagjeldende ved dens Indhold have overtraadt Anordningerne om Trykkefriheden.

Derimod skjønnes Tiltalte Larsen at have gjort sig skyldig i den ham imputerede Overtrædelse af fornævnte Placat, ved i den i ovennævnte Nummer af Commissionstidenden for 27de October f. A. under Overskriften "Nyhedspost" indførte Artikel, at meddele den i det Geheime-Statsraad afgivne allerhøieste Resolution betræffende Forbryderen Worm, skjøndt Resolutionen først den samme Dag er forsynet med allerhøieste Underskrift, om hvilken Resolution Tiltalte har vedgaaet ikke at have havt anden Kundskab end den, han havde erholdt af den den 25de s. M. udkomne Kjøbenhavnspost.

Vel har bemeldte Tiltalte til Styrke for sin Paastand om Frifindelse paaberaabt, deels at det ikke er noget Rygte, han har meddeelt, men et bestemt Factum, hvis Rigtighed senere er bekræftet ved Collegialtidende af 24de November 1838, ifølge hvilken Hans Majestæt allerede den 24de October f. A. havde afgivet Resolution om Worms Henrettelse; deels at Bladet "Kjøben-

havnsposten", hvorefter hiin Meddelelse senere ordret er optaget i Commissionstidenden, ikke har meddeelt naar den kongelige Resolution blev forsynet med Underskrift, men naar den er falden; deels at han, da han optog Meddelelsen i sit Blad, ikke havde faaet sin Kundskab af et Rygte, men af det trykte Blad Kjøbenhavnsposten, der havde passeret Politie-Tilsynet.

Men ligesom den Omstændighed, at en Meddelelse skeer paa en saadan Maade, at dens Gjenstand betragtes som et bestemt Factum, ikke skjønnes at kunne betage samme Characteer af Rygte, forsaavidt den iøvrigt efter sit Indhold maatte være at subsumere under dette Begreb, saaledes maa det erindres, at om det endog antages at Hans Majestæt allerede den 24de October havde taget Beslutning i Henseende til Forbryderen Worms Henrettelse, saa oplyser dog det kongelige danske Cancellies ovennævnte Skrivelse, at den allerhøieste Resolution desangaaende først er underskreven af Hans Majestæt den 27de s. M., hvorfor, da hiin allerhøieste Beslutning først derved at den forsynedes med Hans Majestæts Underskrift betegnedes som den, der kunde være Gjenstand for Publication, og Tiltalte, da han optog hiin Meddelelse i sit Blad, der udkom samme Dag som bemeldte Resolution blev forsynet med allerhøieste Underskrift, efter hvad han har vedgaaet, ikke derom havde anden Kundskab, end den han havde erholdt af den den 25de s. M. udkomne Kjøbenhavnspost, Tiltaltes Meddelelse om Hans Majestæts Beslutning alene kan betragtes som hidrørende

fra Rygte, uden at det derved kan komme i Betragtning, at det siden har viist sig, at Rygtet ikke var blottet for Grund.

Ikke heller kan der lægges Vægt paa den Omstændighed, at den af Tiltalte givne Meddelelse tidligere var optagen i et andet Blad, der havde passeret Politie-Tilsynet; thi at dette Blads Redacteur havde gjort sig skyldig i samme Forseelse som Tiltalte, kunde naturligviis ikke disculpere Sidstnævnte, og at vedkommende Embedsmand har undladt med Hensyn til Pl. 18de October 1805 at anholde det Blad, hvori hiin Meddelelse var optagen, viser ikkun, at han, efter de Hensyn han har at følge, ikke antog, at der var Grund til saadan Anholdelse*).

Ifølge det Foranførte vil Tiltalte Larsen, i Overeensstemmelse med Pl. 18de October 1805 være at ansee med en Mulct til Kiøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse, hvilken findes passende at kunne bestemmes til 50 Rbdlr. Sølv.

Saa ville ogsaa begge de Tiltalte efter Sagens Omstændigheder være pligtige til, Een for Begge og Begge for Een, at udrede Actionens Omkostninger og derunder i Salair til Actor, Procurator Nyholm, 10 Rbdlr. Sølv.

Den befalede Sagførelse har været forsvarlig.

*) Cfr. Domme i dette Tidsskrifts 36 Bd. S. 192-201.

Thi kjendes for Ret: Tiltalte, Redacteur af Bladet "Almindelig Commissionstidende", Silke- og Klædekræmmer Christian Larsen, bør til Kjøbenhavns Fattigvæsens Hovedkasse bøde 50 Rbdlr. Sølv, hvorimod han iøvrigt, saavelsom Tiltalte Litteratus J. C. Lange, bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være, dog at de, Een for Begge og Begge for Een, udrede de af Actionen lovligt flydende Omkostninger, og derunder i Salair til Actor, Procurator Nyholm, 10 Rbd. Sølv.

Den idømte Mulct at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse og iøvrigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

No. 28.

En i en Kjøbstad, hvòr der var Laug, boesat Skræddermester anseet uberettiget til for egen Regning at sælge Klædningsstykker, som han havde tilforhandlet sig af en Skræddermester i Kjøbenhavn.

I Sagen:

Skrædderlauget i Helsingøer,

contra:

Skræddermester Jørgensen sammesteds.

(Afsagt den 22de Juli 1839.)

Citanterne, Skrædderlauget i Helsingøer, indklagede under 7de November f. A. til Helsingøers Kjøbstads Po-

litieret Indstævnte, Skræddermester Jørgensen sammesteds, for at have gjort sig skyldig i Indgreb i bemeldte Laugs Rettigheder ved i fornævnte Kjøbstad at forhandle Klædningsstykker forfærdigede af en Skræddermester her i Staden, for hvilket Forhold de paastode Indstævnte — hvad enten han havde forhandlet Klædningsstykkerne for egen Regning eller som Commissionair for vedkommende Skræddermester her i Byen — idømt Mulct for uberettiget Næringsbrug, samt tilpligtet at betale Sagens Omkostninger skadesløst.

Indstævnte, der erklærede at han ikke pr. Commission havde forhandlet bemeldte Klædningsstykker, men at han havde solgt Klædningsstykker, som han ved Kjøb og Bytte havde tilforhandlet sig af en Skræddermester her i Staden, paastod derimod Frifindelse og sig tillagt Processens Omkostninger skadesløst.

Ved den den 8de Februar d. A. afsagte Dom frifandtes Indstævnte for Citanternes Tiltale og Processens Omkostninger ophævedes.

Ved Stævning af 2den Marts sidstleden have nu Citanterne her til Retten indanket bemeldte Dom og paastaaet samme derhen forandret, at Indstævnte idømmes Mulct for uberettiget Næringsbrug efter Pl. 4de Juli 1817 §. 2, hvilken Mulct de ikke forlange ansat høiere end til 20 Rbdlr., hvorhos de have paastaaet ham tilpligtet at udrede Sagens Omkostninger for begge Retter.

Derimod har Indstævnte paastaaet den indankede Dom stadfæstet og sig tillagt Sagens Omkostninger skadesløst.

Da det, hvad Sagens factiske Deel angaaer, er in confesso, at Indstævnte ikke i den ommeldte Henseende har handlet pr. Commission, men for egen Regning solgt Klædningsstykker, som han havde tilforhandlet sig af en Skræddermester her i Staden, vil det alene være at undersøge, hvorvidt Indstævnte kan ansees hertil at have været berettiget, og det skjønnes ikke rettere end at dette Spørgsmaal maa besvares benægtende.

Den Ret, der tilkommer Indstævnte som Skræddermester, kan nemlig efter Forholdets Natur alene bestaae i, at han har Adgang til enten selv eller ved de Personer, han er berettiget til at antage til Medhjelp, at udføre Skræderarbeide, hvilket ogsaa fremgaaer af Skræddernes Laugsartikler af 4de November 1682, hvorimod han ved at tilforhandle sig færdigsyet Arbeide og igjen at sælge dette indlader sig i et Handelsforhold, hvortil hans Stilling som Skræddermester ikke indeholder nogen Qvalification for ham.

Forsaavidt Underdommeren til Styrke for den af ham antagne Mening har anført Grundsætningerne i den gjeldende Lovgivning, og in specie Frd. 3 April 1816 §. 5, da finder Overretten ikke, at heri indeholdes Grund til at tilstaae Indstævnte den omqvæstionerede Ret, og navnligen skjønnes denne ikke at kunne hjemles ham ved den citerede Paragraph af nysnævnte Placat; thi selv

forudsat, at den kunde forstaaes saaledes, at en Haandværker, der har svoret Borgerskab i en Kjøbstad, ogsaa skulde have Ret til at øve sit Haandværk i en anden Kjøbstad, skjøndt han ikke tog fast Ophold i denne, saa afgiver den dog ikke noget Datum, der kunde lede til en bekræftende Besvarelse af Spørgsmaalet om Indstævntes Berettigelse til for egen Regning at forhandle Arbeide, syet af en i en anden Kjøbstad boesat Mester.

Ifølge Foranførte vil Indstævnte være at ansee med Mulct for uberettiget Næringsbrug efter Pl. 4de Juli 1817, og skjønnes samme passende at kunne fastsættes til 5 Rbdlr. Sølv, hvoraf Halvdelen vil være at tillægge Helsingøers Kjøbstads Kæmnerkasse og Halvdelen bemeldte Kjøbstads Skræderlaug.

I Overeensstemmelse hermed vil altsaa Politierets-dommen være at forandre.

Processens Omkostninger for begge Retter blive efter Omstændighederne at ophæve.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er her for Retten rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: Indstævnte, Skræder-mester Jørgensen af Helsingøer, bør bøde 5 Rbdlr. Sølv til Deling mellem bemeldte Kjøbstads Kæmnerkasse og Citanterne, meerbemeldte Kjøbstads Skræderlaug.

Processens Omkostninger her for Retten ophæves.

Det Idømte at udredes inden 8 Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 29.

Et Testament kan, uagtet det er forsynet med kongelig Confirmation, annulleres af Domstolene af Grunde, med Hensyn til hvilke Confirmationen ikke kan antages at have villet dispensere. — At den Disposition, ifølge hvilken En paastaaer sig kjendt berettiget til en Afdøds Efterladenskaber, hverken er hjemlet ved Loven eller forsynet med Confirmation, kan ikke være til Hinder for at faae undersøgt, om Testator overhovedet kunde senere oprette noget gyldigt Testament. Spørgsmaal om Tilværelsen af en Arveforening, der skulde medføre Ugyldigheden af en senere oprettet testamentarisk Disposition.

J Sagen:

Bogtrykkersvend Petsch's Enke, Gudridor Einarðsdatter Adelvig,

contra:

Archivarius ved Kjøbenhavns Magistrat C. M. Winther paa egne og Hustrue, Anne Cathrine Winther, født Steensen, hendes Vegne, og Handskemager J. Jensens Enke, Maren Jensen, født Steensen.

(Afsagt den 29de Juli 1839.)

Citantinden, Bogtrykkersvend Petsch's Enke, Gudridor Einarðsdatter Adelvig, søger under nærværende Sag, efter dertil meddeelt beneficium paupertatis, de Indstævnte, Archivarius ved Kjøbenhavns Magistrat, C. M. Winther, paa egne og Hustrue,

Anne Cathrine Winther, fød Steensen, hendes Vegne, og Handskemager J. Jensens Enke, Maren Jensen, født Steensen, principaliter til at høre et af afgangne forhenværende Leietjener Carl Peter Petersen under 21de September 1833 til Fordeel for Indstævnte Winthers Hustrue, Anne Cathrine Winther, og Handskemager Jensens Enke, Maren Jensen, født Steensen, oprettet Testament kjendt ugyldigt, samt tilpligtede under en daglig Mulct at aflægge hende behørigt documenteret Regnskab for Beholdningen i afdøde Petersens Stervboe, saavelsom Een for Begge og Begge for Een at udbetale hende samme med Renter fra 26de September 1833 indtil Betaling skeer, og in subsidium til, ligeledes in solidum, at udbetale hende 1,195 Rbdlr. Sølv, eller saameget som uvillige Mænd maatte bestemme at tilkomme hende for i et Tidsrum af omtrent 17 Aar at have givet den afdøde Petersen Kost 2 Gange om Ugen, eller i de senere Aar omtrentligt Æqvivalent derfor, med Rente af denne Capital fra 27de November 1833 og indtil Betaling skeer, hvorhos hun endeligen har paastaaet de Indstævnte tilpligtede at udrede Processens Omkostninger og derunder Salair saavel til hendes befalede Sagfører, Høiesteretsadvocat Buntzen, som til Procuratorerne Raasløff og Tidemand, der have givet Møde under de ved forskjellige Jurisdictioner under Sagens Drift forhvervede Tingsvidner.

De Indstævnte have derimod paastaaet dem frifundne for Citantindens Tiltale og hos hende tillagte Processens Omkostninger skadesløst, eller med en passende Sum.

Sin principale Paastand støtter Citantinden paa, at der imellem hende og fornævnte afdøde Petersen, hvem Citantinden forud i flere Aar havde understøttet i den Tanke at han var trængende, i Aaret 1822 er indgaaet en Forening, i hvis Følge Citantinden skulde for Fremtiden efter Evne understøtte Petersen imod at han ved sin Død skulde efterlade hende sin Formue, ligesom hun under Sagen har fremlagt et af oftnævnte Petersen, formeentligen i Overeensstemmelse med den nysommeldte Overeenskomst, under 13de August 1822 oprettet, den 24de Marts næstefter coram notario ratihaberet og hende derefter overleveret Testament, der i Vitterligheds-Vidners Paategning benævnes "reciproc Testamente", hvori hun er indsat til eneste Arving af alle den nu Afdødes Efterladenskaber, og da hun endvidere paastaaer, lige til Testators i Aaret 1833 paafulgte Død at have præsteret hvad hun fra sin Side havde lovet, dog saaledes, at hun i de sidste 6 à 7 Aar, da hun havde taget Ophold paa Lolland, istedetfor Middagsspise, m. m., har sendt ham Fødevarer, Uldent, Linned og Penge til en lignende Værdie, formener hun heraf at følge, at Petersen har været uberettiget til, som skeet er, at disponere over sine Efterladenskaber

mortis causa, hvorimod disse efter behørigt Regnskab maa blive at extradere hende.

Sin, for det Tilfælde, at Testamentet af 1833 ikke skulde blive kjendt ugyldigt, nedlagte subsidiaire Paastand bygger Citantinden paa, at det formeentligen i alt Fald er en Selvfølge, at Petersens Boe, hvilket de Indstævnte have taget i Besiddelse, maa erstatte hende de Bekostninger, som hun, ifølge dennes Løfte om at hun skulde arve ham, har gjort ved i det fornævnte Tidsrum at levere ham deels Kost 2 Gange om Ugen, deels Æqvivalent derfor.

Som Beviis for sine ovenanførte Asserta har Citantinden paaberaabt deels den Omstændighed, at det ifølge Foreningen oprettede Testament er blevet hende overleveret, og deels at Testamentet benævnes "reciproc", hvilket Udtryk formeentligen her er brugt for at antyde en gjensidig Forpligtelse, hvorhos hun endeligen med Vidner har søgt at godtgjøre saavel at Petersen i sin Tid har indgaaet en saadan Forening, og senere ved mangfoldige Leiligheder erkjendt, at ligesom Citantinden var pligtig at yde ham Kost, o. s. v., saaledes var han pligtig at efterlade hende sin Formue, som og at Citantinden lige indtil Petersens Død har opfyldt den hende paahvilende Forpligtelse.

Under et til den Ende forhvervet Tingsvidne er det og af Vidnet C. F. Tramburg, Tøismed Stochters Hustrue, forklaret, at hun forinden Testamentet af 1822 endnu var oprettet har overværet en Aftale

De Indstævnte have derimod paastaaet dem frifundne for Citantindens Tiltale og hos hende tillagte Processens Omkostninger skadesløst, eller med en passende Sum.

Sin principale Paastand støtter Citantinden paa, at der imellem hende og fornævnte afdøde Petersen, hvem Citantinden forud i flere Aar havde understøttet i den Tanke at han var trængende, i Aaret 1822 er indgaaet en Forening, i hvis Følge Citantinden skulde for Fremtiden efter Evne understøtte Petersen imod at han ved sin Død skulde efterlade hende sin Formue, ligesom hun under Sagen har fremlagt et af oftnævnte Petersen, formeentligen i Overeensstemmelse med den nysommeldte Overeenskomst, under 13de August 1822 oprettet, den 24de Marts næstefter **coram notario** ratihaberet og hende derefter overleveret Testament, der i Vitterligheds-Vidners Paategning benævnes "reciproc Testamente", hvori hun er indsat til eneste Arving af alle den nu Afdødes Efterladenskaber, og da hun endvidere paastaaer, lige til Testators i Aaret 1833 paafulgte Død at have præsteret hvad hun fra sin Side havde lovet, dog saaledes, at hun i de sidste 6 à 7 Aar, da hun havde taget Ophold paa Lolland, istedetfor Middagsspise, m. m., har sendt ham Fødevarer, Uldent, Linned og Penge til en lignende Værdie, formener hun heraf at følge, at Petersen har været uberettiget til, som skeet er, at disponere over sine Efterladenskaber

mortis causa, hvorimod disse efter behørigt Regnskab maa blive at extradere hende.

Sin, for det Tilfælde, at Testamentet af 1833 ikke skulde blive kjendt ugyldigt, nedlagte subsidiaire Paastand bygger Citantinden paa, at det formeentligen i alt Fald er en Selvfølge, at Petersens Boe, hvilket de Indstævnte have taget i Besiddelse, maa erstatte hende de Bekostninger, som hun, ifølge dennes Løfte om at hun skulde arve ham, har gjort ved i det fornævnte Tidsrum at levere ham deels Kost 2 Gange om Ugen, deels Æqvivalent derfor.

Som Beviis for sine ovenanførte Asserta har Citantinden paaberaabt deels den Omstændighed, at det ifølge Foreningen oprettede Testament er blevet hende overleveret, og deels at Testamentet benævnes "reciproc", hvilket Udtryk formeentligen her er brugt for at antyde en gjensidig Forpligtelse, hvorhos hun endeligen med Vidner har søgt at godtgjøre saavel at Petersen i sin Tid har indgaaet en saadan Forening, og senere ved mangfoldige Leiligheder erkjendt, at ligesom Citantinden var pligtig at yde ham Kost, o. s. v., saaledes var han pligtig at efterlade hende sin Formue, som og at Citantinden lige indtil Petersens Død har opfyldt den hende paahvilende Forpligtelse.

Under et til den Ende forhvervet Tingsvidne er det og af Vidnet C. F. Tramburg, Toismed Stochters Hustrue, forklaret, at hun forinden Testamentet af 1822 endnu var oprettet har overværet en Aftale

imellem Citantinden og Petersen, om at den Første skulde give den Sidstnævnte Middags- og Aftensspise, tilligemed Kaffe, 2 Gange om Ugen, imod derfor i sin Tid at arve Petersens Efterladenskaber, samt at hun antager, at Testamentet af 1822 er oprettet ifølge denne Aftale, hvorhos baade dette Vidne og hendes Mand P. L. Stochter have bevundet, saavel at Petersen oftere har erklæret, at det var Pligt for Citantinden at bespise ham eller sende ham Fødevarer, og ingen Gave, da hun derfor skulde arve ham, som at Citantinden har efterkommet denne Forpligtelse ved saalænge hun selv opholdt sig her i Byen at bespise ham ved sit eget Bord eller sende ham Mad, og ved under 1½aarigt Ophold i Roeskilde at betale en lignende Underholdning for ham ved Vidnernes Bord, samt endeligen ved, efterat være flyttet til Lolland, jevnligt, undertiden hver 4de, 5te Uge, at sende ham Fødevarer, Klæder og Penge, med hvilken Forandring Petersen efter det førstnævnte Vidnes Forklaring ogsaa skal have erklæret sig tilfreds.

Overeensstemmende hermed har Enken C. Stauning forklaret, at det ved begge Parters Udladelser derom er hende bekjendt, at der har fundet en Arveforening Sted imellem Citantinden og afdøde Petersen, om at denne imod at nyde Kosten nogle Gange om Ugen skulde efterlade Citantinden sin Formue, ligesom hun og har bevundet at have seet Petersen næsten dagligt at nyde Spise i Citantindens Huus medens hun endnu boede her, hvorimod Vidnet efter den Tid jevnligt har

modtaget Fødevarer, Klæder og Penge oversendte fra Citantinden til Petersen, hvilke Sendelser, efter hendes Formening, have været af vel saa stor Værdie som Kosten nogle Gange om Ugen.

Det er dernæst endvidere af Snedker Jørgensen og dennes Kone bevundet, at Petersen engang for 14 à 15 Aar siden paa deres Bøn at give eller testamentere dem noget Guldtøi, har yttret, at han Intet kunde give bort, da Citantinden skulde arve Alt hvad han eiede, men at hun efter hans Død kunde gjøre hvad hun vilde, hvorhos disse Vidner, hvem det ligeledes er bekjendt, at Citantinden i en lang Række af Aar, blandt andet og under sit Ophold i Lolland, har understøttet Petersen, have forklaret, at de stedse have antaget, at Petersen havde forbundet sig saaledes til at efterlade Citantinden sin Formue, at han i den Henseende ingen Forandring kunde gjøre.

Endeligen er det ved Toldkasserer Windings og dennes Hustrues Vidnesbyrd, i hvis Huus Citantinden i de sidste 13 Aar har opholdt sig og hvilke Vidnesbyrd bestyrkes ved flere andre Vidneforklaringer, godtgjort, at Citantinden i flere Aar og lige indtil Efteraaret 1833 jevnligen har affendt Pakker af Fødevarer, Klæder og Penge til Petersen, samt derved erklæret, at han skulde have saadant fordi hun i sin Tid skulde arve denne Mand, hvorimod Vidnerne Intet have kunnet forklare om hvorofte saadanne Sendinger skete, eller hvor stor deres Værdie kunde være.

Ved disse Beviisdata tilsammentagne formener Citantinden at have præsteret et fuldstændigt Beviis for Rigtigheden af den nedlagte Paastand, eller dog i alt Fald tilveiebragt en saadan Grad af Formodning derfor, at det ved Dommen maatte tilstedes hende at supplere den mulige Mangel i Beviset ved sin Eed.

Forsaavidt nu de Indstævnte til Styrke for den nedlagte Frifindelsespaastand have erindret, at det til Fordeel for dem under 21de September 1833 oprettede Testament, hvorved blandt andet det tidligere Testament af 13de August 1822 expressis verbis er ophævet fordi Citantinden ei ydede Arveladeren Hjelp eller Pleie, allerede af den Grund ikke kan kjendes ugyldigt ved Dom, at det under 27de September 1833 er forsynet med kongelig Confirmation og saaledes ikke kan være Gjenstand for Domstolenes Paakjendelse, da er det en ligefrem Følge af Sagens Natur, at et Testament, uanseet at derpaa er meddeelt kongelig Confirmation, kan annulleres af Domstolene af Grunde, med Hensyn til hvilke Confirmationen ikke kan antages at have villet dispensere, hvortil den Omstændighed maa henregnes, der efter Citantindens Formening in casu vitierer Testamentet, at nemlig Testator forud ved en gyldig Forening havde betaget sig Ret til at disponere over sine Midler efter sin Død til Fordeel for Andre end hende*).

*) Cfr. Ørsteds Haandb. 1 Bd. S. 160-161, Ark. f. Retsv. og dens Anvendelse 3 Bd. S. 294-300 og 6 Bd. S. 65-78, samt dette Tidsskrifts 8 Bd. 1 H. S. 219-221.

Naar de Indstævnte dernæst have villet bestride Citantindens Ret til i nærværende Sag at optræde som Sagsøger med den Bemærkning, at det Testamente, ifølge hvilket hun paastaaer Petersens hele Efterladenskab, hverken er gyldigt efter L. 5—4—14 eller forsynet med kongelig Confirmation, da maa herved erindres, at denne Omstændighed, saavel i Betragtning af at Arveladeren efter det nævnte Lovsted dog i alt Fald gyldigen kunde disponere over sin halve Boeslod, som med Hensyn til den Adgang, der maatte staae Citantinden aaben til at søge allerhøieste Confirmation paa det tidligere Testament, naar det senere ved Dom maatte være kjendt ugyldigt, ikke findes at kunne berøve hende Adgang til at faae det Spørgsmaal undersøgt, om Testator overhovedet kunde gjøre nogen gyldig testamentarisk Disposition over sin Formue, tvertimod den formeentlige med Citantinden indgaaede tidligere Arveforening.

Hvad dernæst de Grunde angaaer, der af Citantinden ere paaberaabte for den af hende nedlagte principale Paastand, da findes først den Omstændighed, at Testamentet af 1822 er blevet hende overleveret af Testator, ikke at kunne berøve denne Ret til i et senere Testament at indsætte en anden Arving, ligesaalidt som deraf kan sluttes, at Testamentet er oprettet ifølge en forud indgaaet Arveforening, og naar Citantinden videre vil argumentere fra det i Vitterligheds-Vidnernes Paategning indførte Udtryk "reciproc Testamente", da skjønnes der fra hiint Udtryk, der ikke er oplyst at hidrøre fra Te-

stator, ikke at kunne giøres nogen Slutning til Testators Villie.

Ligesom videre ikkun eet Vidne har forklaret, at have overværet Indgaaelsen af en formelig Arveforening imellem Citantinden og den afdøde Petersen, hvilket Vidne end ikke har kunnet bekræfte, at det af Citantinden som Fundament for hendes Ret paaberaabte Testament er oprettet ifølge denne Forening, saaledes skiønnes der ei heller at kunne drages nogen Slutning til Fordeel for Citantindens Paastand af de flere Vidneforklaringer, der gaae ud paa, at den afdøde Petersen har brugt Yttringer, der indeholdt deels at han var pligtig at efterlade Citantinden sin Formue, deels at hvad hun leverede ham af Kost, m. m., ligeledes var en Følge af en hende paahvilende Forpligtelse.

Om det nemlig end herved kunde oversees, at det ikke med Bestemthed kan erkjendes, om Vidnerne ikke forsaavidt ere eenlige, at de hver for sig omtale forskjellige Yttringer af Petersen, maa det erindres, at de Udladelser, der af denne skulle være brugte om at han var pligtig til at giøre Citantinden til sin Arving, efter de Personer, til hvem, og efter de Anledninger, i hvilke de ere brugte, ikke ubetinget kunne ansees at være fremførte i den Hensigt at erkjende en ham paahvilende Pligt, ligesom ei heller hans Yttringer om, at Citantinden var forbunden til de oftnævnte Præstationer, nødvendig forudsætte en imellem dem afsluttet Forening, men muligen blot have Hensyn til den Adgang til at arve hans Efter-

ladenskaber, der ved Testamentet af 1822 var aabnet Citantinden, hvilket Testament han til den Tid, hine Ytringer maatte være brugte, maaskee endnu ikke har tænkt paa at ville forandre.

Dernæst de Vidnesbyrd betræffende, der gaae ud paa at Citantinden i mange Aar har ydet afdøde Petersen Spise ved sit Bord og senere deels betalt for ham Spise, deels tilsendt ham Fødevarer, m. v., da, foruden at der heraf ikke kan drages den Slutning, at disse Præstationer have været en Følge af en saadan Arvepagt, som af Citantinden paaberaabt, idet de f. Ex. meget vel kunne forklares at være ydede for ved Taknemmeligheds Hensyn at bevæge Petersen til ikke at forandre det engang oprettede Testament, maa derved endvidere bemærkes, at der ved hine Vidnesbyrd ikke er tilveiebragt et endog blot nogenlunde tilstrækkeligt Beviis for at disse Præstationer, om hvis Qvantitet Intet er oplyst, have været saa hyppige og rigelige, at Petersen, selv den paaberaabte Overeenskomst forudsat, endnu maatte være bunden ved samme, især naar hermed sammenholdes at det af afgangne Petersen i Testamentet af 1833 er anført som Grund for Tilbagekaldelsen af det i Faveur af Citantinden oprettede Testament, at hun ikke ydede ham nogen Hielp eller Pleie.

Efter alt Forestaaende skjønnes der saaledes hverken at være præsteret noget saadant Beviis for Citantindens principale Paastand, at den kunde tages til Følge, eller engang tilveiebragt en saa grundet Formodning, at der

efter Sagens Stilling kunde være Anledning til at gjøre dens Udfald afhængig af hendes Eed.

Hvad dernæst Citantindens subsidiaire Paastand angaaer, vil denne, foruden hvad ellers derimod kunde erindres, allerede af den Grund ikke kunne gives Medhold, at det hverken er imod de Indstævntes Benægtelse beviist, at de ydede Præstationer af Varer og Penge have andraget de paastaaede 1,105 Rbdlr. Sølv, eller der iøvrigt under Sagen er oplyst Noget, der kunde afgive et tilstrækkeligt Fundament for en af uvillige Mænd foretagen Værdie-Ansættelse af de oftnævnte Præstationer.

De Indstævnte ville saaledes blive at tillægge den paastaaede Frifindelse for Citantindens Tiltale, hvorhos dog Processens Omkostninger efter Omstændighederne findes at maatte ophæves.

Procuratorerne Raasløff og Tidemand, der have varetaget Citantindens Tarv respective under et inden Kjøbenhavns Amts nordre Birketing og 3 inden Nykjøbing Kjøbstads Byting forhvervede Tingsvidner, ville, efter deres derom gjorte Paastand, være at tillægge Salair, der bestemmes for den Første til 4 og for den Anden til 10 Rbdlr. Sølv, der udredes af det Offentlige, hvorimod der ikke ved Rettens Dom vil kunne tillægges Procurator Tidemand den af ham ligelebes paastaaede Godtgjørelse for Befordrings-Omkostninger.

Den befalede Sagførelse har været lovlig, hvilket og attesteres om Sagens Behandling under de optagne

Tingsvidner, forsaavidt denne efter Rescr. 12te Juni 1807 henhører under nærværende Rets Bedømmelse.

Forsaavidt der under Sagen har været Brug for stemplet Papiir, findes dette rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte, Archivarius ved Kjøbenhavns Magistrat C. M. Winther, paa egne og Hustrue, Anne Cathrine Winther, født Steensen, hendes Vegne, og Handskemager J. Jensens Enke, Maren Jensen, født Steensen, bør for Citantinden, Bogtrykkersvend Petsch's Enke, Gudridur Einardsdatter Adelvigs Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.

Procuratorerne Raasløff og Tidemand tillægges i Salair, den Første 4 Rbdlr. og den Anden 10 Rbdlr. Sølv, der udredes af det Offentlige.

No. 30.

Paastand om at den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond maatte tilpligtes edeligen at fragaae Haand og Segl under nogle, af en af dens underordnede Embedsmænd pantsatte falske kongelige Obligationer, der efter hans Forklaring vare blevne til paa den Maade, at han havde tilvendt sig Exemplarer af de trykte Blanqvetter til kongelige Obligationer, som forefandtes i det Contoir, hvori han var ansat, og at han derefter havde udfyldt dem, samt eftersrevet Underskrifterne og paatrykt Directionens sædvanlige Segl.

Spørgsmaal om hvorvidt bemeldte Direction kunde antages at have paadraget sig Erstatningsansvar med Hensyn til fornævnte Obligationer.

I Sagen:

Administrationen for Centralkassen,

contra:

Den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond.

(Afsagt den 5te August 1839.)

Nærværende Sag har sin Oprindelse deraf, at forhenværende Overauditeur og Underbogholder under den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond, Carl Christian Birch, havde, ved til Centralkassen at udstede Obligationer, den ene, dateret den 5te Mai 1835, for laante 2,600 Rbdlr. r. S., og den anden, dateret 23de Juli s. A., for laante 2,000 Rbdlr. r. S., stillet 4 Stkr. kongelige Obligationer, der løde paa Ihændehaveren, til Pant for disse Laan, nemlig tvende Obligationer, betegnede med No. 1222 og 1255, hver paa 2,000 Rbdlr., og tvende andre med No. 1806 og 1807, hver paa 1,500 Rbdlr.

Under en mod bemeldte Carl Christian Birch kort efter anlagt Justitssag tilstod han imidlertid, at de fire ovenfor nævnte Obligationer vare falske, idet han forklarede, at han havde tilvendt sig Exemplarer af de trykte Blanqvetter til kongelige Obligationer, som forefandtes i det Contoir under Statsgjeldsdirectionen, hvori

han var ansat, og at han derefter havde udfyldt dem, samt efterskrevet Underskrifterne og paatrykt Directionens sædvanlige Segl.

Obligationerne bleve derefter ifølge Directionens Begjering af vedkommende Forhørsdommer ved Politieretten meddeelt Paategning, at de henhørte til den mod Birch paabegyndte Undersøgelse, hvorved det var oplyst, at de vare falske.

Ved den i Høiesteret den 16de December 1836 i den nysnævnte Justitssag afsagte Dom blev Birch dømt til at have forbrudt Haand og Ære, samt til i Erstatning at betale — blandt mere — til Centralkassen i Kjøbenhavn 4,600 Rbdlr. r. S. med resterende og paaløbne Renter.

Ved den i Birchs Fallitboe affattede Repartition tilfaldt der imidlertid ikkun bemeldte Kasse for Beløbet af Obligationen af 5te Mai 1835 med Renter: 199 Rbdlr. 5 Mk. 2 ß. S. og T., og for den den 23de Juli 1835 udstedte Obligations paalydende Capital med Renter: 151 Rbdlr. 54 ß. S. og T., hvilke Summer bleve Centralkassen udbetalte og afskrevne paa Obligationerne.

Administrationen for nysnævnte Kasse har nu anlagt Sag mod den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond, og idet den ikke har villet erkjende, at Underskrifterne under de fornævnte 4 kongelige Obligationer ere falske, principaliter paastaaet den indstævnte Direction tilpligtet, enten edeligen at fragaae Haand og Segl under de nysnævnte Obligationer, eller

i modsat Fald at meddele Citanterne nye Obligationer for de respective Summer; subsidialiter have derhos Citanterne, for det Tilfælde at den ovenomhandlede Eed aflægges, paastaaet den indstævnte Direction paalagt til dem at betale Beløbet af Birchs fornævnte 2 Obligationer, nemlig for den af 5te Mai 1835, 2,600 Rbdlr. r. S., med Renter 4 pCt. p. a. fra Udstedelsen indtil Betaling skeer, efter Afdrag af 199 Rbdlr. 5 Mk. 2 ß. S. og T., og for den anden af 23 Juli 1835, 2,000 Rbdlr. r. S., ligeledes med Renter, efter Afdrag af 151 Rbdlr. 8 Mk. 6 ß. S. og T.

Endeligt have Citanterne paastaaet den indstævnte Direction tilpligtet i begge Tilfælde at betale alle af Sagen flydende Omkostninger skadesløst.

Derimod har Directionen ved Kammeradvocaten paastaaet sig frifunden for Citanternes Tiltale og disse tilpligtede at betale Processens Omkostninger skadesløst, samt til Kammeradvocaten billigt Salair.

Citanternes principale Paastand støtter sig, som alt foran berørt, derpaa, at det formeentligt ikke er oplyst og navnligen ei ved Birchs Tilstaaelse kan ansees tilfulde godtgjort, at Underskrifterne paa de titnævnte 4 Obligationer ere falske. Men ligesom det herved maa erindres, at Citanterne have modtaget Obligationerne i Pant af Birch, og at man saaledes, efter det Forhold, hvori Citanterne staae til ham, ikke vil kunne frakjende hans Udsagn om Obligationernes Beskaffenhed Vægt ogsaa i denne Sag, saaledes maa det og bemærkes, at

Citanterne under den imod Birch anlagte Sag, hvorunder Obligationerne bleve kjendte uægte, har i denne Anledning ved Dommen — som foran berørt — erholdt Erstatning tillagt, og modtaget denne Erstatning, forsaavidt den var at opnaae, hvilket Citanterne ikke kunde gjøre uden at erkjende, at Centralkassen var tilføiet Tab ved at have erholdt falske Obligationer i Pant. Hertil kommer, at Citanterne i en Skrivelse fra dem til de Indstævnte af 12te Mai 1837, i Anledning af denne Sags Gjenstand, ubetinget have anført, at det maa antages, at de Underskrifter, som forefindes paa hine Obligationer, ere efterskrevne, og at det maa indrømmes, at man, uagtet disse Signaturer have en fuldkommen Lighed med de sædvanlige, ikke kan fordre Betaling efter Obligationer, der ikke ere udstedte af rette Vedkommende, samt at Centralkassen aldrig har gjort Paastand herpaa, idet den kun har forlangt Erstatning for det Tab, som er en Følge af, at Obligationerne ere i den Grad (nemlig ved de trykte Dele og Seglene) ægte, at man herom ikke kunde nære nogen fornuftig Tvivl.

Efter disse Omstændigheder maa det ansees tilstrækkeligen oplyst, hvad derhos endeligen den indstævnte Direction i en under denne Sag fremlagt Skrivelse har erklæret under Embedseed, hver især for sit Navns Vedkommende, at de Navne, som findes under Obligationerne, ikke ere skrevne af Directionens Medlemmer, og at ei heller det paa Obligationen anbragte Segl er paatrykt med deres Vidende eller Villie.

Citanternes principale Paastand kan derfor ikke tages til Følge.

Den subsidiaire Paastand, der, som alt foran anført, gaaer ud paa at den indstævnte Direction bør til Citanterne betale respective 2,600 Rbdlr. og 2,000 Rbdlr. r. S. med Renter, efter Afdrag af 199 Rbdlr. 5 Mk. 2 ß. og 151 Rbdlr. 3 Mk. 6 ß. S. og T. findes vel i Slutningen af Indlæget af 6te August 1838 ikkun fremsat under Forudsætning af, at den i den principale Paastand omhandlede Eed aflægges, men efter den øvrige Procedure maa bemeldte Paastand ogsaa antages at kunne komme under Betragtning for det Tilfælde at Retten, saaledes som ovenfor udviklet, finder, at den titomtalte Eed ikke kan paalægges den indstævnte Direction.

Den omhandlede subsidiaire Paastand have Citanterne støttet paa, at Directionen formeentligen har viist en høi Grad af Uagtsomhed med Hensyn til Blanqvetterne til de kongelige Obligationer og med Hensyn til Seglet, idet saavel dette, som Blanqvetterne skulle have henligget uden Control i vedkommende Contoir, saa at det blev Birch let at tilvende sig Blanqvetter og benytte Directionens Segl, hvorefter han ved sin Stilling i Contoiret og de Bøger, han derved havde Adgang til, kunde give Obligationerne Løbenummere og Nummere, som svarede til virkelige paa Ihændehaveren lydende Obligationer. Da de nævnte Gjenstande imidlertid ikke kunde misbruges uden ved en betydelig Misgjerning, der kun kunde udfø-

res med Virkning under meget særegne Omstændigheder og hvis Jværksættelighed den indstævnte Direction derfor ikke kan ansees at have havt Anledning til at forudsee og forebygge, skjønnes der ikke at kunne paahvile bemeldte Indstævnte nogen Erstatningspligt i den her omhandlede Henseende, selv om det ikke havde staaet i Citanternes Magt ved Henvendelse til den indstævnte Direction eller Vedkommende blandt dens Betjente, at erhverve Underretning om Obligationerne vare ægte eller ikke.

Som Følge af alt Foranstaaende vil den oftnævnte Direction blive at frifinde for Citanternes Tiltale under denne Sag.

Efter Omstændighederne blive Processens Omkostninger at ophæve, dog saaledes at Citanterne betale Salair til Kammeradvocaten, hvilket bestemmes til 35 Rbdlr. Sølv.

Det fornødne stemplede Papiir findes forbrugt.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte, den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond, bør for Tiltale af Citanterne, Administrationen for Centralkassen, i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves, dog at Citanterne betale i Salair til Kammeradvocaten 35 Rbdlr. Sølv, der udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

No. 31.

Exceptio actoris incompetentis er ikke Formalitets, men Realitets Indsigelse. Tvist om hvorvidt Kjøberen af en Eiendom, der med Nationalbankdirectionens Samtykke var bortsolgt ved Auction uden paahvilende Bankhæftelse imod at Kjøbesummen anvendtes til saavidt mueligt at berigtige Bankens Fordring, kunde være berettiget til at erholde Actiebreve for det af ham til Nationalbanken indbetalte Beløb.

I Sagen:

Capitain S. N. Beutner,

contra:

Directionen for Nationalbanken.

(Afsagt den 5te August 1839.)

Efter Foranstaltning af den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond bleve i Begyndelsen af 1830 Parcellerne No. 1 Litr. A og Litr. B, samt No. 2 af Eiendommen Retraite i Søllerød Sogn, der vare udlagte til den kongelige Kasse for Gjeld og af hvilke No. 1 Litr. A og No. 2 vare forsynede med Bygninger, stillede til offentlig Auction, iblandt Andet paa Vilkaar, at vedkommende Kjøber uden Afgang i Kjøbesummen skulde overtage alle paa Eiendommen tilbagestaaende Renter af Hæftelsen til Nationalbanken.

Da der imidlertid ved 4 afholdte Auctioner ikke var skeet antageligt Bud paa Parcellerne No. 1 Litr. A og No. 2 og fornævnte Direction, der fra Citanten, Capi-

tain S. N. Beutner, havde modtaget et Andragende af 25de Mai 1830 om at han var tilbøielig til at kjøbe nysmeldte Eiendomme aldeles frigjorte for Hæftelsen til Banken, var af den Formening, at man ikke vilde erholde det fulde Bankhæftelsesbeløb for Bygningerne, hvisaarsag den troede at maatte forlade sit Pant i disse, henstillede meerbemeldte Direction til Directionen for Nationalbanken, om den, hvem Indholdet af Citantens ovennævnte Andragende meddeeltes, maatte ønske en 5te Auction afholdt, og om den i saa Fald vilde have Modificationer gjorte i Auctionsconditionerne. Da sidstmeldte Direction herpaa havde svaret, at den ikke havde Noget imod, at Directionen for Statsgjelden og den synkende Fond foranstaltede en 5te Auction afholdt og derved lod Eiendommen bortsælge uden paahvilende Bankhæftelse, imod at det samlede Beløb af Kjøbesummen for Eiendommen i det Hele, efter Fradrag af Realisations-Omkostninger, anvendtes til saavidt muligt at berigtige Bankens Fordring, blev den 3die September 1830 over de omhandlede Parceller, m. m., afholdt en 5te Auction, ved hvilken fremlagdes Tillægs-Conditioner, der iblandt Andet indeholdt, at Bygningerne skulde opraabes uden paahvilende Bankhæftelse, ligesom ogsaa Nationalbanken lod møde og samtykke i, at Eiendommene bortsolgtes uagtet Banken ikke maatte blive fyldestgjort for Bankhæftelsen og de paa samme resterende Renter, naar hele Kjøbesummen, hvortil Eiendommen, enten samlet eller i Parceller, udbragtes, indbetaltes til Afdrag paa Bankens

Fordring. De titmeldte Parceller No. 1 A og No. 2 med de paa samme værende Bygninger solgtes derefter for 1,275 Rbdlr. Sølv til Citanten, som den 30te November 1830 erholdt Skjøde paa Eiendommen og den 26de November 1831 til Nationalbanken indbetalte hvad der tilkom samme af Kjøbesummen, nemlig 1,174 Rbd. 25 ß. Sølv eller 1,210 Rbdlr. 92 ß. S. og T.

Senere henvendte Citanten sig til Directionen for Nationalbanken, med Begjering om at meddeles Actier for den saaledes betalte Sum, men Directionen vægrede sig ved at opfylde denne Begjering, fordi Eiendommene ansaaes bortsolgte uden Bankhæftelse og Kjøbesummen ei saaledes kunde betragtes som indbetalt Bankhæftelse, og Citanten har derpaa, efter foregaaende Klage til Forligelsescommissionen og ifølge Stævning af 19de October f. A., i Indlæg af 12te November næstefter paastaaet de Indstævnte, Directionen for Nationalbanken, under en passende daglig Mulct tilpligtede at meddele ham, i Overeensstemmelse med Octroi 4de Juli 1818 §. 11 og Regl. 27de Juli 1818 §. 8, de ham tilkommende Actiebreve for den af ham til Nationalbanken ifølge sammes Qvittering af 26de November 1831 gjorte Indbetaling af 1,210 Rbdlr. 92 ß. S. og T. eller nu et lige Beløb i rede Sølv, hvorhos han har paastaaet sig tillagt Processens Omkostninger skadesløst.

Derimod have de Indstævnte i Indlæg af 10de December f. A. paastaaet enten Sagen afviist eller sig frifundne for Citantens Tiltale, og at han i begge Tilfælde

tilpligtes at erstatte dem Sagens Omkostninger skadesløst, hvorhos de i Indlæg af 18de Februar dette Aar have erindret, at Citanten i alt Fald har begjert Actier for et for stort Beløb, idet han har forlangt saadanne for 1,210 Rbdlr. 92 ß., uagtet denne Sum, efter den af ham fremlagte Qvittering fra Bankens Kasserer, ikkun har evalueret 1,174 Rbdlr. 25 ß. Sølv, af hvilket Beløb i det mindste 604 Rbdlr. 24 ß. vilde være at afskrive paa de til Banken skyldige Renter, saa at der paa Bankhæftelsens Capital ikkun vilde være at afskrive circa 750 Rbd., og med Hensyn hertil har Citanten i Indlæg af 29de April sidstleden modificeret sin Paastand derhen, at han ikkun forlanger Actier meddeelte for 1,174 Rbdlr. Sølv eller for saa stor en Sum, som Bankens Bøger maatte oplyse, at der er afskreven af den indbetalte Sum, som Capitalafdrag paa Bankhæftelsen.

Hvad nu først betræffer den nedlagte Afviisningspaastand, der skulde begrundes ved Citantens formeentlige Ubeføielse til i denne Sag at optræde som Sagsøger, da vil den ikke kunne tages til Følge, eftersom den til Styrke for samme anførte Grund efter sin Natur henhører til Sagens Realitet og som saadan i alt Fald maa bevirke, ikke Afviisning, men Frifindelse.

Forsaavidt dernæst angaaer Spørgsmaalet om hvorvidt Citanten kan anseees berettiget til at erholde Actier udstedte for det paagjeldende Beløb, da vil dettes Afgjørelse beroe paa, om den af Citanten til Banken indbetalte Sum maa betragtes som en Deel af Bankhæftelsen

paa de af ham kjøbte Eiendomme, eller om den bør ansees som den Kjøbesum, han, der efter Indstævntes Paastand kjøbte Eiendommen uden paahvilende Bankhæftelse, havde at erlægge, og det skjønnes ikke rettere, end at det Sidste maa antages at være Tilfældet.

Idet nemlig §. 1 af de ovennævnte Tillægsconditioner fastsætter, at Bygningerne paa Parcellerne sælges "uden paahvilende Bankhæftelse", saa findes dette at maatte efter Ordenes naturlige Indhold forstaaes, ikke, som Citanten har formeent, om at den eventuelle Kjøber ei skulde foruden Kjøbesummen overtage og forrente Bankhæftelsen, men saaledes, at Bankhæftelsen blev i Relation til den eventuelle Kjøber at betragte som ikke paahvilende Eiendommen, hvilken Fortolkning forøvrigt vinder Styrke ved den Omstændighed, at Citanten i sit ovenmeldte Andragende til den kongelige Direction for Statsgjelden og den synkende Fond netop havde erklæret sig tilbøielig til at indlade sig paa at kjøbe Eiendommen, "aldeles frigjort for Hæftelsen til Banken", hvilken af ham fremsatte Betingelse, der ikkun kan forstaaes om at Bankhæftelsen skulde betragtes som ikke existerende, tjener til at oplyse fra hvilken Forudsætning Citanten og de Indstævnte maae være gaaede ud i Henseende til Forstaaelsen af den oftnævnte Bestemmelse i Auctionsconditionerne, at Bygningerne sælges: "uden paahvilende Bankhæftelse".

Men naar nysmeldte Bestemmelse maa fortolkes paa den ovenfor antagne Maade, saa kan det af Citanten

til Banken erlagte Beløb ikke betragtes som indbetalt Bankhæftelse; men ikkun som den Kjøbesum, for hvilken han havde kjøbt Eiendommene og som Nationalbanken, i Medhold af de Salget forudgaaede Forhandlinger, var berettiget til at erholde, i hvilken Henseende det ogsaa maa bemærkes, at den Citanten af Bankens Kasserer for det indbetalte Beløb meddeelte Qvittering ikke lyder paa nogen indbetalt Bankhæftelse eller er udfærdiget i den for Bankhæftelses-Qvitteringer reglementerede Form, men udtrykkeligen indeholder, at Beløbet er indbetalt som Kjøbesum for den omhandlede Eiendom. Vel har Citanten, som et Datum der skulde godtgjøre, at de Indstævnte selv maae have betragtet den indbetalte Sum som Bankhæftelse, udhævet, at de under den afholdte 5te Auction have ladet afgive den Erklæring, at Eiendommene maatte bortsælges, uagtet Banken ikke maatte blive fyldestgjort for Bankhæftelsen og de paa samme resterende Renter, naar hele Kjøbesummen, hvortil Eiendommen udbragtes, indbetaltes til Afdrag paa Bankens Fordring, ved hvilken sidste efter Citantens Formening maatte forstaaes Bankhæftelsen; men at denne Erindring maa være uden Vægt er en Følge af, at Nationalbanken vedblev at have en Fordring, paa hvis Fyldestgjørelse den havde Krav, uagtet den havde erklæret, at Bankhæftelsen i Relation til den eventuelle Kjøber skulde betragtes som ikke existerende.

Ligesaalidet kan Citanten gives Medhold, naar han yttrer den Formening, at de Indstævnte have erkjendt

det indbetalte Beløbs Characteer som Bankhæftelse derved, at de i Skrivelser af 1ste Februar 1831 og 15de November s. A. have anmodet respective Statsgjeldsdirectionen og Kammeradvocaten om at foranstalte Kjøbesummen for de omhandlede Eiendomme indbetalt i Banken, for at afskrives paa Bankhæftelsen, m. m., da dette alene indeholder en Notits om hvorledes Directionen agtede at anvende hvad der blev indbetalt — et Punct, der laae udenfor Forholdet til Citanten — og at ikke heller den Erindring kan komme i Betragtning, at Banken, naar den ei vil udstede Actier for det omhandlede Beløb, ei vil kunne afstemme sine Registre med Nøiagtighed, ligger i Tingens Natur.

Ifølge alt Foranførte ville de Indstævnte være at frifinde for Citantens Tiltale.

Forsaavidt endeligen Citanten ved at indlade Sagen til Doms har begjert Rettens Bestemmelse for hvorvidt han er pligtig at erlægge Promille-Gebyhr, maa det bemærkes, at Gjenstanden for Søgsmaalet er i Overeensstemmelse med Citantens Paastand, saaledes som denne under Proceduren er modificeret, at erholde Actiebreve meddeelte for 1,174 Rbdlr. 25 ß. Sølv, men da Værdien af disse Actiebreve ikke er oplyst og det saaledes ikke af Sagens Acter kan sees om denne Værdie overstiger 1,000 Rbdlr., vil Intet for Tiden med Hensyn til Promille-Gebyhret kunne bestemmes, hvorimod Citanten for at undgaae at tilsvare dette Gebyhr nærmere

vil have at oplyse, at Værdien af de ommeldte Actiebreve ei udgjør et Beløb af 1,000 Rbdlr. Sølv.

Processens Omkostninger blive efter Omstændighederne at ophæve.

Det Sagen tilhørende stemplede Papiir er rigtigt forbrugt.

Thi kjendes for Ret: De Indstævnte, Directionen for Nationalbanken, bør for Citanten, Capitain S. N. Beutners Tiltale i denne Sag frie at være.

Processens Omkostninger ophæves.